

drumurile comunale 506 km (1260 km, din care 250 km drumuri pietruite și 86 km drumuri de pământ - 2011). Principalele drumuri naționale care traversează județul Bistrița-Năsăud sunt: DN17 – 109,350 km (E 576), DN15A – 28,577 km, DN16 – 13,00 km, DN17D – 93,00 km.

Suprafața județului este de 5355 km², reprezentând 2,24% din suprafața țării și 15,68% din suprafața Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest (km²) și înglobează zona de contact a Carpaților Orientali cu Podișul Transilvaniei, respectiv bazinul superior al Someșului Mare cu afluenții săi, precum și o mică porțiune din bazinul mijlociu al Mureșului. Județul avea în 2012 un număr de 316014 locuitori, în scădere cu 0,38% față de anul 2009, din care 118931 populație urbană (37,63%). Populația tânără sub 19 ani în anul 2012 reprezintă 22,71% din total populație (71781 locuitori), din care aproximativ o treime locuiește în orașele și municipiile din județ. În raport cu anul 2009, această categorie a populației se află în scădere cu 5,3%. Populația sub 30 ani la 1 ianuarie 2012 era de 38,4% din total populație, în scădere față de anul 2009 cu 1,9%. În schimb se constată o ușoară creștere a populației peste 65 ani (cu 0,3% în ultimii 4 ani). Oricum, raportul populație tânără/populație în vârstă este supraunitar (2,8). Populația activă este de 209500 locuitori, reprezentând 66,3% din populația județului.

Reședința județului este municipiul Bistrița, a cărei primă atestare documentară este în anul 1264, fiind un vechi burg german și un valoros centru istoric. Municipiul Bistrița este situat în subunitatea morfologică Dealurile Bistriței. Suprafața pe care se află este o regiune cunoscută ca Depresiunea Bistriței. Această depresiune este deschisă la sud-vest și nord-est, iar înspre nord și sud este marginită de dealurile: Cetate (Burgberg) 686 m, Bistriței (549 m), Ciuha (620 m), Corhana, Cocoș, Jelnei, Codrișor (Schieferberg), Cighir. Depresiunea Bistriței este de origine eroziv-acumulativă. Este strabatută de râul Bistrița care izvorăște de pe versantul nordic al Munților Călimani, de sub vârful Bistricioru, de la o altitudine de 1562 m, parcurgând un traseu de 64 km până la intrarea în oraș. Aici primește doi afluenți, pârâul Ghinzii și pârâul Jelnei. De pe Dealul Cetății își adună apele pârâul Căstăilor care se varsă în râul Bistrița între Bistrița și Vișoara. Râul Bistrița traversează localitatea Vișoara, trece pe la marginea localității Sărata și se varsă în râul Șieu. Alte centre urbane importante ale județului sunt: Năsăud, Beclean, Sângeorz Băi (Figura 1.4). Pe suprafața județului se găsesc 58 de comune (încorporând 235 sate) dintre care cele mai importante sunt: Feldru, Maieru, Prundu Bârgăului, Tiha Bârgăului, Lechința, Nimigea, Teaca, Rebrîșoara, Josenii Bârgăului.

Județul Bistrița-Năsăud constituie una din unitățile administrativ-teritoriale ale Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest. Poziția Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest și a județului Bistrița-Năsăud pe teritoriul României este pusă în evidență în Figura 1.2.

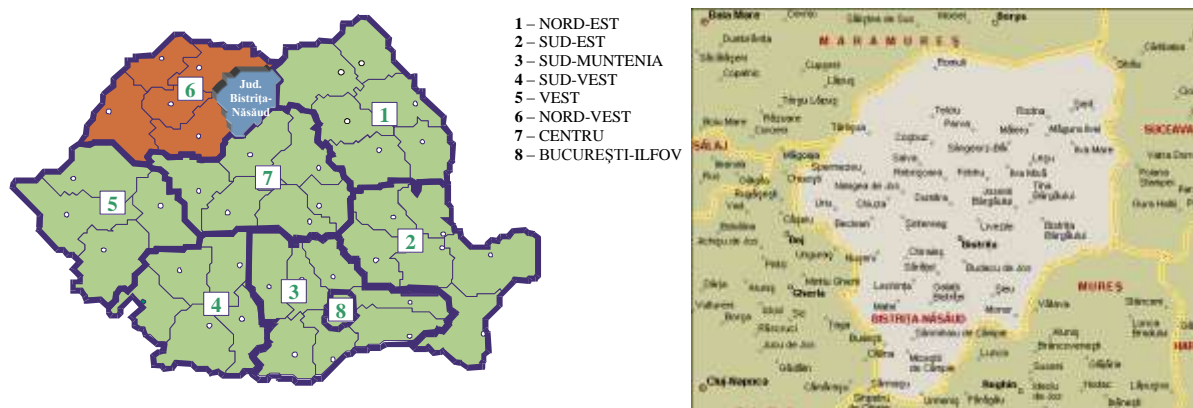

Figura 1.2. Poziția județului Bistrița-Năsăud în România și principalele sale localități

Figura 1.3. Stema județului (stânga) și sediul Prefecturii și Consiliului Județean (dreapta)

Instituțiile cheie ale administrației județului Bistrița-Năsăud sunt Prefectura și Consiliul Județean, cu sediul în municipiul Bistrița (Figura 1.3 dreapta). Stema județului Bistrița-Năsăud (Figura 1.3 stânga) se compune dintr-un scut sfertuit; în primul cartier, pe fond de azur, se află o acvilă naturală, ținând în ciocul roșu o cruce ortodoxă de aur și având pe piept un scut de argint cu inițialele VRR (Virtus Romana Rediviva); la baza acvilei se află o carte deschisă, de culoare albă. În cartierul secund, pe câmp de aur, este reprezentată, în culoare naturală, lupoaica cu Romulus și Remus. Acvila, lupoaica capitolină și deviza evocă originea latină a poporului roman. În cartierul trei, pe fond roșu, este conturat un scut cu bordură de aur, cu marginile neregulate, al cărui câmp este, de asemenea, roșu; în interiorul acestuia se află capul de bour, în culoare naturală, având între coarne o stea de aur, formată din șase raze. Scutul cu capul de bour face aluzie la posesiunile deținute de domnii Moldovei în zonă și la relațiile existente în epoca feudală între domnii Moldovei și aceste ținuturi. În cartierul patru, pe fond de argint, se află un personaj purtând costum popular, ținând în mâna dreaptă o sulită, iar în cea stângă, un scut cu ornament floral. Personajul îi amintește pe grănicerii români din Năsăud.

1.2 Repere istorice

În perioada 106-271 cea mai mare parte din actualul județ Bistrița-Năsăud era inclusă în provincia romană Dacia, vestigiile care dovedesc acest fapt fiind castrele romane de la Orheiu Bistriței, Ilișua și Livezile. În anul 1228 este atestată documentar comuna Șieuț. Orașul Beclean este atestată documentar în anul 1235, iar municipiul Bistrița în anul 1264. În anul 1353 Bistrița capătă dreptul de a avea pecete proprie și de a organiza un târg anual, iar în anul 1409 bistrițenilor li se dă dreptul de a ridica ziduri de apărare în jurul orașului. Orașul Năsăud este pentru prima dată menționat în documente în anul 1440.

Împărăteasa Maria Terezia hotărăște să ridice împotriva năvălirii tătare un riguros sistem de graniță militară, care s-a extins de la Năsăud pe valea Rodna, valea Șieului și valea Someșului; astfel, la Năsăud, a fost înființat Districtul Grăniceresc Năsăud. În 1777 este înființată la Năsăud prima școală confesională greco-catolică de învățători, iar în perioada 1790-1792 este construită în Bistrița prima biserică românească greco-catolică. În 1794 se înființează Institutul Militar Năsăud, cu predare în limbile română, germană și latină. Tot la Năsăud, în anul 1863, se deschid porțile gimnaziului superior care i-a avut ca elevi, printre alții pe George Coșbuc, Liviu Rebreanu și Ion Pop Reteganul. La 4 noiembrie 1918 a luat ființă Sfatul Național Român din comitatul Bistrița-Năsăud.

Prin Pasul Bârgăului se deplasa cu un secol în urmă și Jonathan Marker, eroul lui Bram Stoker, în drumul său spre castelul conelui Dracula. Astfel legenda unui principe valah (Vlad Țepeș), transpusă pe plaiuri transilvane influențează real un ținut și o zonă în care natura sălbatică îndeamnă la meditație.

Imagini din municipiul Bistrița

Imagini din orașul Năsăud

Imagini din orașul Sângeorz Băi

Imagini din orașul Beclean

Figura 1.4. Imagini din principalele localități ale județului Bistrița-Năsăud

La Bistrița, poetul pașoptist Andrei Mureșanu a compus „*Deșteapă-te române*” imnul de astăzi al României, fapt pentru care există în municipiu o casă municipală muzeu dedicată acestui mare patriot român, precum și o impunătoare statuie a lui aflată în centrul municipiului, unde se celebrează în fiecare an principalele evenimente comemorative naționale. De-a lungul istoriei, municipiul Bistrița a făcut trecerea de la burg german la oraș industrial. Din secolul al XIX - lea orașul își demolează o parte a zidurilor păstrând doar Turnul Dogarilor, iar în locul șanțurilor și pietrelor de zid se sădesc șirurile de castani ce fac azi din Bistrița, un oraș verde și secular. În prezent, municipiul Bistrița deține o platformă industrială cu potențial însemnat, o rețea comercială considerabilă și deține atracții turistice atât pentru vizitatorii români cât și pentru cei străini.

Figura 1.5. Personalități istorice marcante ale culturii și științei naționale născute în județul Bistrița-Năsăud - de la stânga la dreapta: Andrei Mureșanu, Liviu Rebreanu, George Coșbuc, Ion Pop Reteganul, Grigore Moisil

Județul Bistrița-Năsăud a dăruit țării o seamă de personalități marcante, dintre care îi amintim pe George Coșbuc, Andrei Mureșanu, Liviu Rebreanu, Grigore Moisil, Ion Pop Reteganul (Figura 1.5).

3.3 Repere geografice

Relieful județului Bistrița-Năsăud este unul dintre principalii factori, care contribuie în mod nemijlocit la geneza și desfășurarea fenomenelor hidrologice. Influențele lui sunt directe prin gradul de fragmentare, energia reliefului, masivitatea, pante și indirecte prin crearea zonalității verticale a umidității.

Teritoriul județului Bistrița-Năsăud prezintă un relief variat și complex, dispus sub forma unui amfiteatru natural cu deschidere în trepte către Podișul Transilvaniei, conturându-se trei zone de relief.

Zona montană (Figura 1.6) – străjuiește județul în partea de nord și est întinzându-se pe 1/3 din suprafața județului și cuprinde o cunună de munți din arcul Carpaților Orientali, grupa nordică și mijlocie, în care intră: Munții Țibleșului, la nordul județului, cu înălțimi de până la 1800 m (Vf. Măgura Țibleșului 1842 m), alcătuiți din formațiuni vulcanice noi, de vârstă neogenă asociate cu formațiuni sedimentare. Fragmentarea puternică a acestor munți a dus la formarea a numeroase văi și ulucuri depresionare, care au favorizat dezvoltarea unei rețele hidrografice bogate; Munții Rodnei, desfășurați în partea de nord-est a județului pe o suprafață de 1300 km², constituie un masiv format din șisturi cristaline cu forme greoaie, larg ondulate, cu văi adânci, puțin accesibile. Cel mai înalt vârf din masivele muntoase din județ îl reprezintă Ineul – 2280 m. În partea de sud și de est a Munților Rodnei apar formațiuni sedimentare paleogene și neogene, alcătuite din marne, gresii și conglomerate, imprimând reliefului de pe versantul stâng al Someșului Mare, o serie de trăsături caracteristice.

Contactul dintre cristalin și sedimentarul transgresiv a favorizat nașterea a numeroase văi subsecvente, înșeuări largi, bazine și ulucuri depresionare; Munții Bârgăului, de origine vulcanică, amplasați în partea de est a județului prezintă numeroase neckuri și dykuri, care străbat cuvertura sedimentară. Aceștia sunt munți cu înălțimi mai mici, cel mai înalt vârf fiind Heniul Mare – 1410 m. Se observă un aspect divergent al rețelei hidrografice, precum și unele modificări ale cursurilor de ape impuse de alternanța dintre rocile sedimentare și cele eruptive; Munții Călimani, aflați la sud de Munții Bârgăului au apărut ca urmare a intensei

activități vulcanice neogene și a liniilor de fractură produse între cristalinul Carpaților Orientali și depresiunea Transilvaniei și sunt alcătuiți din două unități: una a suprastructurilor vulcanice și una vulcanogen sedimentară. Cel mai înalt vârf al Călimanilor, din județul Bistrița-Năsăud este Bistriciorul.

Imagini din munții Rodnei

Imagini din munții Bârgăului

Imagini din munții Călimani

Figura 1.6. Imagini din zona montană a județului Bistrița-Năsăud

Zona dealurilor (Figura 1.7) – ocupă partea centrală, de sud și de vest a județului în proporție de 2/3 din suprafața sa și apar ca unități bine individualizate, cum ar fi:

- Dealurile Năsăudului – dealuri cu structură monoclină, faliată puternic, fragmentată cu creste și suprafețe structurale etajate, unde se regăsește vârful Măgura a cărei altitudine măsoară 858 m;
- Dealurile Bistriței la sud de primele, cu trei bazine depresionare Budacul, Livezile-Bistrița și Dumitra;
- Piemontul Călimanilor, la sud de Dealurile Bistrițene, aflat la periferia vestică a Munților Călimani. Acesta s-a format în urma acțiunii de eroziune și acumulare a apelor curgătoare, ce aveau izvoarele în zona vulcanică;
- În partea de sud a Piemontului Călimanilor se dezvoltă Culmea Șieului, având ca limită vestică Valea Dipșei. Culmea Șieului este constituită din conglomerate tortoniene, în care apar cute diapire – sâmburi de sare;
- Spre vest este evidențiată o altă unitate morfostructurală și anume așa zisa Câmpia Transilvaniei, de fapt o unitate de coline înalte, cu limita la nord a râului Someșul Mare,

În sud Valea Mureșului, iar la est interfluviul Șieu-Teaca și Valea Șieului;

- Zona de câmpie, cu înălțimi de 500 – 600 m, cu formațiuni de vârstă miocenă: marne, argile, tufuri, cu intercalații de gresii și nisipuri, unde sunt cantonate zăcăminte de gaz metan. În această regiune, văile sunt largi, adânci, fără terase, cu aspect de culoar, cu versanți degradați, albiile majore sunt puternic aluvionate;
- Culmea Breaza, având o altitudine de 975 m.

Figura 1.7. Zone de deal în județul Bistrița-Năsăud

Zona de luncă (Figura 1.8) – însoțește cursurile principalelor râuri, în special al Someșului Mare și al afluenților săi, reprezentând circa 3% din suprafața județului.

Figura 1.8. Zone de luncă în județul Bistrița-Năsăud

Teritoriul județului este brăzdat de o rețea hidrografică bine reprezentată a cărei lungime totală însumează aproximativ 3.030 km și se axează pe câteva râuri principale (Someșul Mare, Șieul, Bistrița), cu obârșia în zone cu umiditate bogată, al căror regimuri sunt în slabă măsură influențate de afluenți (Figura 1.9).

Afluenții principali ai râului Someșul Mare sunt: Anieșul, Cormaia, Rebra, Sălăuța, Ilișua, Valea Mare (afluenți de dreapta), Ilva cu Leșu, Șieul cu Budacul, Bistrița și Dipșa, precum și Meleșul din Câmpia Transilvaniei (afluenți de stânga). Afluenții Someșului Mare au un caracter permanent, excepție făcând râul Șieul, tronson izvor – Șieut, Dipșa, tronson izvor până la Chiraleș, Valea Lechința, Meleșul, până la Rusu de Jos.

Cauzele care duc la regim semipermanent sunt anii excesivi de secetoși, mai ales perioada iunie – septembrie, perioadă cu precipitații reduse în zona de câmpie în combinație cu o evapotranspirație ridicată și cu epuizarea pânzei freatice subterane. Densitatea rețelei hidrografice cu regim permanent de curgere este de 0,6 km/km² valoare maximă.

Debitul de apă mediu multianual specific variază pe teritoriul județului între 25 l/s/km² la peste 1600 m altitudine și 2,0 l/s/km² în zona coliniară din vest. În Tabelul 1.1 este prezentată o listă cuprinzând râurile ce străbat județul și date legate de lungimea și suprafața acestora.

Figura 1.9. Rețeaua hidrografică a județului Bistrița-Năsăud (albastru în figură)

Tabelul 1.1. Râurile ce străbat teritoriul județului Bistrița-Năsăud

Nr. crt.	Nume râu	Lungime râu [km]	Suprafața acoperită [km ²]
1	Someșul Mare	130	5.033
2	Sieu	71	1.818
3	Bistrița	67	241
4	Anieș	20	135
5	Ilva	51	419
6	Rebra	44	413
7	Sălăuța	44	413
8	Țibleș	32	98
9	Budac	44	241
10	Dipsa	35	459
11	Lechința	25	164
12	Meleș	33	320
13	Apatiu	25	174
14	Ilisua	52	353

Pe întreg cuprinsul județului, lacurile naturale sunt prezente doar în zona Munților Călimani și Rodnei și sunt de origine glaciară. Singura amenajare care are resurse și funcțiuni privind asigurarea apei este Colibița (Figura 1.10). Amenajarea se găsește în exploatarea Companiei Naționale „Apele Române” S.A., iar pe plan județean la Sistemul de Gospodărire a Apelor Bistrița-Năsăud. Din amenajare se face alimentarea cu apă a localităților din aval, existând posibilitatea ca în secțiunea Bistrița să se asigure un debit suplimentar de 3,8 mc/s. Acumularea Colibița are un volum de 75,12 milioane m³ la NNR – 797,45 m. Lungimea lacului

este de 7400 m, iar lățimea maximă de 1100 m. Acumularea Colibița este singura resursă de apă cu potențial, fiind posibilă alimentarea cu apă a localităților din câmpie printr-o amenajare corespunzătoare.

Figura 1.10. Lacul de acumulare de la Colibița

Alte lacuri care se află pe teritoriul județului sunt prezentate în cele ce urmează:

- lacul Lala Mare, este un lac glaciatic situat în Munții Rodnei;
- lacul Lala Mică, este un lac glaciatic situat în Munții Rodnei;
- lacul Cetatele Căianu Mare, în comuna Căianu Mic;
- lacul Brăteni, în localitatea Brăteni;
- lacul Budurleni beneficiază de amenajare piscicolă și este situat în comuna Teaca;
- lacul Dani, în localitatea Sărățel;
- lacul lui Gondoș, în orașul Năsăud.

Pentru județul Bistrița-Năsăud, resursa subterană totală are volum de $1,60 \text{ m}^3/\text{s}$, iar resursa de bilanț are volum de $0,16 \text{ m}^3/\text{s}$ (*resursa de bilanț* este partea din resursa de apă subterană ce se încadrează în limitele de potabilitate, conform STAS 1342/1991 și care poate fi exploatată). Condițiile hidrogeologice existente (debite mici ale stratului acvifer) fac ca resursele de apă să aibă un potențial redus.

Din punct de vedere climatic, județul Bistrița-Năsăud se încadrează în zona continental moderată cu unele influențe polar maritime și temperat maritime (Figura 1.11). Vânturile suflă din sector estic și au o viteză medie de $3,1 \text{ m/s}$. Temperatura medie anuală coboară sub 0°C în regiunile montane, la peste 1900 m și se ridică la peste $8,5^\circ\text{C}$ în zona sud-vestică de deal și câmpie) a județului. Evoluția temperaturii aerului este tipic continentală, cu maxima în luna iulie și minima în luna ianuarie. Vârful temperaturilor înregistrate de-a lungul timpului a fost de $37,6^\circ\text{C}$ în anul 1962, iar cea mai scăzută temperatură – 33°C , a fost înregistrată în iarna anului 1954. Cantitatea medie a precipitațiilor, de 650 mm/m^2 , în funcție de anotimp, depășește în general media pe țară.

Sub aspect seismic Bistrița-Năsăud nu intră în sfera județelor care trebuie monitorizate în mod prioritar. În structura geologică caracteristică pentru județul Bistrița-Năsăud există o varietate mare de roci utile și substanțe nemetalifere, astfel: minereu de fier, minereu polimetalic, minereu de cupru, pirită cuprifera, pirită, minereu auro-argentifer, andezit industrial și de construcții, dacit industrial, calcar industrial, argilă comună, roci caolinizate, nisip și pietriș, tufuri industriale, marmură, calcar ornamental.

Exploatarea multora din aceste minereuri este sistată încă din anul 2000, cum sunt cele de minereu polimetalic din zona Rodna și Rebra, minereu de fier de la Rodna (Valea Vinului), pirită de la Rodna, andezit de la Prundu Bârgăului (Muntele Heniu Mare), dacit de la

Sângeorz-Băi și Poiana Ilvei, argilă comună de la Bistrița și Sângeorzu-Nou, roci caolinizate de la Parva, tufuri vulcanice de la Cepari ș.a. De asemenea există unele obiective neomologate: minereu polimetalic de la Rebra- Sușet și Rodna – Valea Vinului, pirită la Rodna perimetrul Cobășel, Izvorul Roșu și Valea Vinului, dacid industrial la Poiana Ilvei.

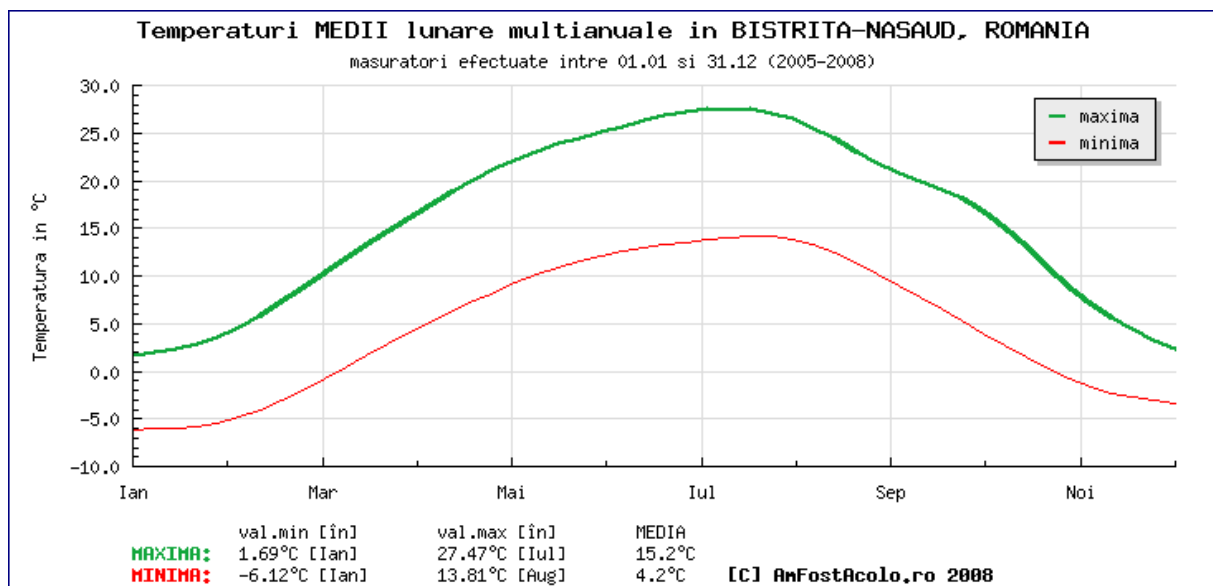
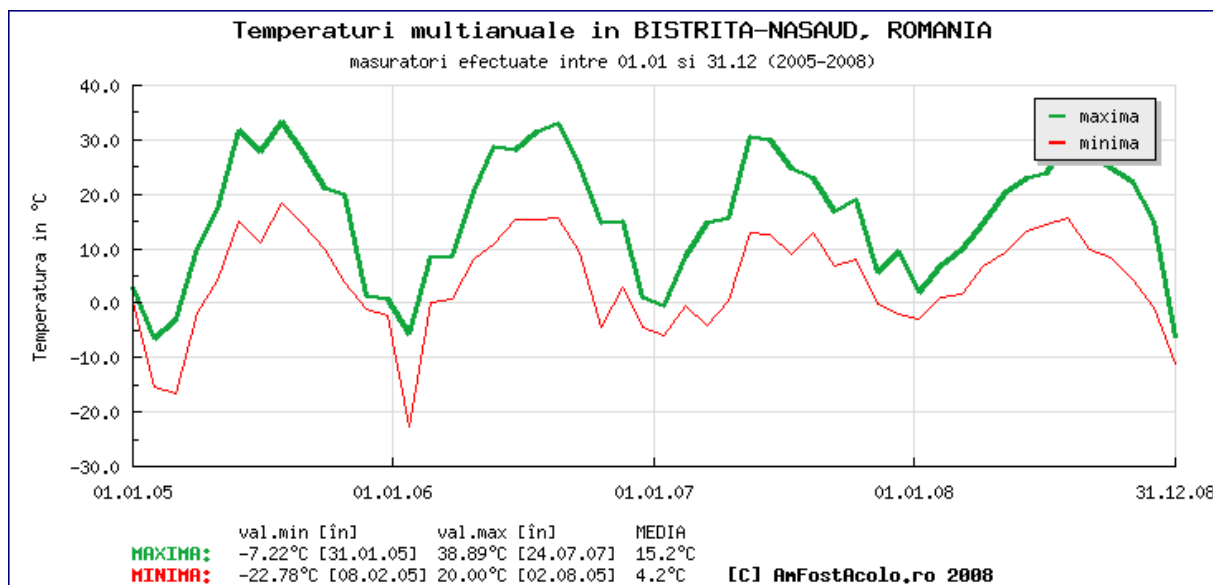

Figura 1.11. Temperaturi medii multianuale în județul Bistrița-Năsăud

După cum rezultă din distribuția acestor resurse în teritoriul județului, ele se află în marea lor majoritate în zona montană și de deal. Alături de acestea se mai află în județ importante zăcăminte de gaze naturale în zona de câmpie incluzând localitățile Bungard, Delureni, Enciu, Fântânele, Ocnița, Silivașul de Câmpie și Strugureni, zonă aflată în vecinătatea județelor Mureș și Cluj. Resursele de gaze naturale de pe raza județului sunt utilizate în cea mai mare parte pentru consumul industrial, dar și pentru cel casnic.

Obiectivele active de resurse minerale aflate în exploatare sunt situate în zona Rodna la Valea Blaznei (mineruri polimetalice), în zona Măgura Ilvei la Arșița și Turnuri (andezit industrial și de construcții), în zona Poiana Ilvei la Lunca Seacă, Măgura Sturzii și Tunel (dacid industrial și de construcții), în zona Bistrița la Podul Jelnei, Pârâul Ascuns, Cărămidărie și în

zona Șintereag și Budești (argilă comună), nisipuri și pietrișuri la Arcalia, Bața, Cristeștii Ciceului, Chiuza, Mogoșeni și Salva. Printre acestea se află unele exploatari pe bază de licență și unele pe bază de permis cum sunt cele de marmură și calcar ornamental de la Anieș și Parva, cele de argilă de la Bistrița și Budești, cele de andezit și dacit de la Măgura Ilvei și Poiana Ilvei, precum și cele de nisipuri și pietrișuri din 23 de localități de pe văile Someșului, Șieului și Bistriței.

Minereurile constituie o importantă resursă pentru industria metalurgică, iar andezitul, dacitul, marmura, calcarul ornamental, argila, nisipurile, pietrișurile și tufurile au atât utilizări industriale, cât și mai ales în domeniul construcțiilor.

O mențiune aparte, însoțită de prezentarea mai detaliată a aspectelor specifice, se face pentru apele minerale, considerate ca o resursă insuficient pusă în valoare. Alături de numeroasele izvoare minerale cu o compoziție chimică variată și cu debite diferite cu o mare valoare terapeutică, se află și suprafețele cu bălți și nămoluri sărate. Situarea acestor iviri hidrominerale este în toate cazurile în zone pitorești, de o mare diversitate geologică, floristică și faunistică ce constituie factori complementari valoroși în utilizarea lor.

Figura 1.12. Stațiunea balneo Sângeorz Băi

Unele izvoare au debite mari sau chiar foarte mari și efecte curative deosebite, ceea ce le-a făcut cunoscute și utilizate de multă vreme. La început ele au cunoscut amenajări simple, mai mult pentru nevoile localnicilor, pentru ca mai târziu să fie construite acele „stațiuni balneare” sau „băi”, care puteau primi oaspeți pentru odihnă și tratament în aceste locuri. Anumite surse istorice ne indică faptul că pe teritoriul județului apele minerale erau

cunoscute încă din perioada ocupației romane, dar primele mențiuni scrise ne parvin din anul 1763, când se fac referiri la faptul că localnicii din regimentul grăniceresc român au deschis fântânile de saramură de la Dumitra și Dorolea și au cărat din ele Slatină. Pe o hartă a Imperiului Habsburgic din anul 1770 apare Sângeorzul Român (Sângeorz-Băi: Figura 3.12) ca localitate cu ape minerale, iar prima descriere a acestor ape apare în revista vieneză „Gesund-Brunnen” din anul 1777. Alte referiri continuă să apară apoi pentru apele minerale de la Anieș, unde se face și o estimare a debitului lor de „50 de vedre pe oră”, ca și pentru cele de la Rodna, Maieru și Sângeorz. Aici se spune că existau peste 20 de izvoare, din care numai 7 se utilizau pentru băut și pentru băi. În anul 1848 „băile” de la Anieș primeau un număr de 264 vilegiaturiști, iar locuitorii Sângeorzului puteau primi în anul 1881 în perioada de vară peste 1000 de oaspeți, existând la aceea dată cabine pentru băi calde, câteva vile și o ospătărie. Începând cu 1888 băile sunt patronate de societatea „Hebe”, nume menținut până astăzi.

Ceva mai târziu, în 1905 ia ființă în altă zonă a județului „Societatea băilor saline din Pintic” (Slătinița de azi), constituită prin vânzare de acțiuni. Aici s-au construit două bazine din beton în care au fost captate apele sărate, apoi s-a construit o clădire din lemn cuprinzând câteva cabine, un restaurant și o locuință pentru paznic. În aceeași perioadă s-au amenajat pentru băi apele sărate de la Pinticu Tecii, unde s-au construit bazine și cabine pentru cei ce făceau aici băi calde și reci.

Toate acestea au fost distruse și abandonate în timp, astfel că singurele „băi” care au cunoscut o dezvoltare considerabilă, au fost cele de la Sângeorz. Acestea au devenit cunoscute, atât în țară, cât și peste hotare, fiind construite aici numeroase vile pitorești, precum și două hoteluri cu peste 1500 de locuri de cazare. Începând cu anul 1936 apa minerală de la izvorul nr. 6 se îmbuteliază sub numele de „Hebe”, fiind căutată în special pentru efectul său curativ. Sub aspect economic se poate menționa existența pe raza județului a unui număr de 37 surse hidrominerale de tip clorosodic (ape sărate), 3 izvoare sulfuroase și 76 de iviri hidrominerale de tip carbogazos, bicarbonat. Acestea din urmă au un debit total de 294000 litri de apă minerală în 24 de ore, ceea ce înseamnă că aproape fiecărui locuitor al județului i se poate asigura un litru de apă minerală pe zi, cu precizarea că aceste ape au importante calități de curative.

Luând în considerare cele de mai sus, se poate reține faptul că în județ există mari posibilități pentru transformarea și dezvoltarea unor localități cu astfel de resurse naturale, ca mici stațiuni climaterice și balneoclimaterice. Se pot cita în acest sens: Valea Vinului, Valea Mare, Lunca Ilvei, Parva, Mița-Colibița, Cușma ș.a. Toate acestea sunt situate în zone deosebit de pitorești, cu un climat plăcut și cu un potențial turistic foarte ridicat. Unele iviri hidrominerale pot fi amenajate ca mici stațiuni de interes județean pentru populația locală, cum ar fi cele de la Viișoara, Ceparu, Figa, Sărățel, Pintic, Blăjenii de Jos, iar o altă direcție de valorificare economică poate fi aceea a captării și îmbutelierii apelor minerale, în locurile unde debitul lor poate asigura această activitate (Valea Vinului, Rodna, Anieș, Parva, Lunca Ilvei).

Județul Bistrița Năsăud acoperă o arie în cuprinsul căreia se află întinse zone împădurite, constituind una din principalele bogății naturale. Suprafața împădurită din partea de nord-est a județului este de peste 192146 ha. Structura pădurilor din punct de vedere al esențelor de bază este: rășinoase 75494 ha, foioase 85047 ha.

Cu 38% din teritoriu acoperit de păduri, județul Bistrița-Năsăud are o industrie de exploatarea lemnului foarte dezvoltată. În partea de nord-est a județului se găsesc unele dintre cele mai moderne firme de exploatarea și prelucrare a lemnului din țară, iar produsele au mare căutare pe piața externă. Din suprafața totală de fond forestier a județului Bistrița-Năsăud de 192146 de hectare, 152973 hectare, respectiv un procent de 79,6%, este proprietate publică și privată a unităților administrativ-teritoriale de pe raza județului. În anul 2012, din exploatarea lemnului, județul Bistrița-Năsăud a realizat o cifră de afaceri de 12 mil. euro.

Acest lucru înseamnă 591000 de metri cubi de masă lemnoasă, din care 20000 de metri cubi din pădurea publică a statului (administrată de Romsilva), 531000 de metri cubi din pădurea proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, 30003 metri cubi din pădurile proprietate privată și 10000 de metri cubi din vegetația aflată în afara fondului forestier. Ocolul Silvic Telciu a tăiat peste 66000 de metri cubi (1466 de vagoane), Ocolul Silvic Someș-Țibleș 54000 de metri cubi (1200 de vagoane), Ocolul Silvic Tihuța Colibița peste 41000 de metri cubi (911 vagoane), iar Ocolul Silvic Bistrița Bârgăului 32000 de metri cubi (711 vagoane).

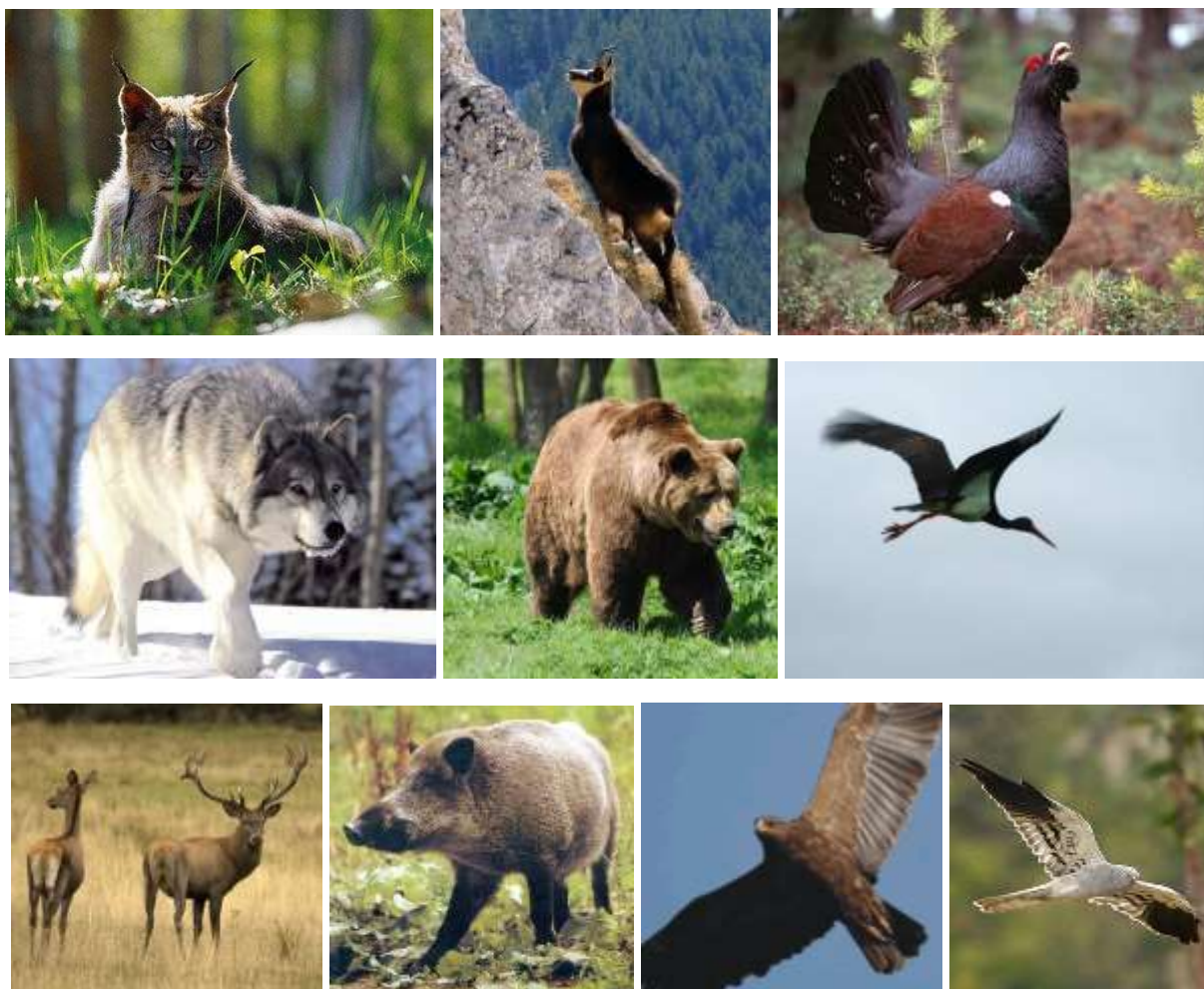

Figura 1.13. Selecții din fauna județului Bistrița-Năsăud

În același an s-au făcut lucrări de împăduriri pe 311 hectare și lucrări de completare pe 66,3 hectare. Au fost plantați peste 2 milioane de puiți și a fost înființată o suprafață de 69 de hectare de perimetre de ameliorare a terenurilor degradate în zona de câmpie.

Suprafețele împădurite se află în zona montană a județului care ocupă o treime din suprafața sa, incluzând un arc montan continuu al Carpaților, format din Munții Țibleș, Rodnei, Suhard, Bârgău și Călimani.

Alături de resursele de masă lemnoasă zona montană mai cuprinde și alte resurse naturale constituite din fructe de pădure, (zmeură, mure, afine negre) și ciuperci (gălbiori, hribi, ghebe). Cantitățile recoltate diferă de la an la an în funcție de condițiile naturale situându-se la următoarele nivele medii: zmeură 100 tone, mure 5 tone, afine negre 50 tone, gălbiori 25 tone, hribi 30 tone și ghebe 90 tone. O parte însemnată din aceste cantități este destinată exportului.

Fauna județului Bistrița-Năsăud cuprinde o serie de specii ocrotite (Figura 1.13): furnica roșie (*Formica rufa*); broasca țestoasă de apă (*Emys orbicularis*); cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*); cocoșul de mesteacăn (*Lyrurus tetrix*); corbul (*Corvus corax*); barza neagră (*Ciconia nigra*); mierla de apă (*Cinclus Cinclus*); toate păsările răpitoare de zi (acvila, șoimul, uliul, eretele) și de noapte (buha, huhurezul, striga, cucuveaua); râsul (*Linx linx*); lupul (*Canis lupus*); Marmota (*Marmota marmota*); capra neagră (*Rupicapra rupicapra Carpatica*).

Configurația geografică a județului oferă și o altă resursă naturală importantă pe care o constituie fauna și care este pusă în valoare prin vânat. Efectivele de vânat inventariate în anul 2013 fiind de 454 exemplare din specia urs, 230 lupi, 72 râși, 315 pisici sălbatice, comparativ cu anul 2012 când au fost observate 448 exemplare din specia urs, 227 lupi, 73 râși, 306 pisici sălbatice.

Se vânează cerbi, căprioare, mistreți, vulpi, lupi, urși, iepuri, potârnicși, dar și fazani și cocoși de munte. Este de notat faptul că în cadrul județului se află cea mai mare concentrare de urs brun din Europa, pe fondul de vânătoare 27 Budac în zona Dealul Negru. Totodată, județul Bistrița-Năsăud deține recordul mondial la trofeul de urs brun recoltat în anul 1994 pe fondul de vânătoare 26 Colibița cu 68,9 puncte C.I.C. Teritoriul județului este organizat în 38 zone de vânătoare, după specificul vânatului, acoperind toate cele 3 zone: montană, de deal și de câmpie. În județul Bistrița-Năsăud există 380000 de hectare de fond de vânătoare.

Tipurile de soluri ce se regăsesc pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud sunt prezentate în Tabelul 1.2.

Tabelul 1.2. Tipuri de soluri în județul Bistrița-Năsăud

Nr.crt.	Tipul solului	Suprafața acoperită [ha]
1	Brun argilo-iluvial	75.250
2	Regosol	51.170
3	Brun luvic	36.120
4	Brun acid	21.070
5	Negru acid	18.060
6	Erodisol	18.060

Fondul funciar al județului măsoară o suprafață totală de 535520 ha, a cărei repartizare este prezentată în Tabelul 1.3.

Tabelul 1.3. Fondul funciar în județul Bistrița-Năsăud

Județul Bistrița-Năsăud Anii	Suprafața totală (ha)	Suprafața agricolă (ha)	din care, pe categorii de folosință (ha):				
			Arabilă	Pășuni	Fânețe	Vii	Livezi
1995	535520	284502	101171	108247	63560	992	10532
2000	535520	301455	99802	123114	68211	818	9510
2001	535520	301455	100728	121776	68555	776	9620
2002	535520	298922	100052	119706	69041	702	9421
2003	535520	297315	100266	117340	70410	356	8943
2004	535520	297261	101826	116711	69422	381	8921
2005	535520	296567	101977	114901	70467	404	8818
2006	535520	295777	101916	113890	70778	404	8789
2007	535520	295758	101906	113890	70769	404	8789
2008	535520	295288	102040	112282	71950	446	8570
2009	535520	295221	102006	112144	72065	438	8568
2010	535520	292954	101774	109470	72927	463	8320
2011	535520	293155	101569	108265	74513	437	8371

1.4 Repere demografice

Pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud trăiesc 316014 locuitori, densitatea medie a populației fiind de 60,9 locuitori/km² (Tabelul 1.4). Se constată o concentrare majoritară a populației județului în zonele rurale 197083 locuitori, reprezentând 62,4% din populația totală a județului, pe când în zonele urbane populația este doar de 118931 locuitori (37,6% din populația totală a județului).

Tabelul 1.4. Evoluția populației în județ

Nr. crt.	Denumire	2009	2010	2011	2012
1	Locuitori	317205	317247	316834	316014
2	Mediul urban (%)	37,2	37,3	37,6	37,6
3	Mediul rural (%)	62,8	62,7	62,4	62,4
4	Spor natural	+ 302	+ 198	-13	-
5	Densitatea populației	59,2	59,2	59,2	59,0

Densitatea medie a populației variază în limite foarte largi în cadrul județului: astfel, municipiul Bistrița are o densitate medie de 591,9 locuitori/km², spre deosebire de comuna Șanț care înregistrează o densitate medie de 15,7 locuitori/km². La nivelul județului, densitatea așezărilor rurale este de 4,4 sate/100km², față de 5,4 sate/km² media pe țară. Mărimea medie a unui sat este de aproximativ 870 locuitori.

Durata medie de viață a locuitorilor județului Bistrița-Năsăud este de 74,56 ani, a șaptea cea mai ridicată la nivel național, apropiată de cea a românilor din județe precum Vrancea sau

Suceava, dar cu peste un an mai mică decât cea înregistrată în cazul bucureștenilor. Direcția de evoluție este pozitivă, în anul 2001 această durată fiind de 72,25 ani. Bistrițenii trăiesc, în medie, cu aproape patru ani mai mult decât locuitorii județului Satu Mare și cu peste doi ani și jumătate în plus față de cei din județul Tulcea, regiuni unde se găsesc persoanele cu cea mai scăzută speranță de viață din România.

Un alt avantaj al celor care trăiesc în județul Bistrița-Năsăud este și acela că rata șomajului este una scăzută. Astfel, la finalul anului 2012, aceasta era de 4,99%, fiind mai ridicată decât în județe precum Ilfov, Timiș, București, Arad sau Cluj, unde nu depășea 4%, dar mai scăzută decât în județe precum Satu Mare, Brașov, Iași sau Neamț. Mortalitatea infantilă este în scădere: 10,3 decedați sub un an la 1000 locuitori în 2009, 9,1 în 2010 și 7,7 în 2011.

În anul 2012, structura pe vârste a populației din județ era de 16,8% cu vârsta sub 15 ani din populația totală (în scădere: 17,1% în 2009, 16,9% în 2011) și de 13,4% cu vârsta peste 65 din total populație (în creștere: 13,1% în 2009, 13,3% în 2011).

1.5 Repere economice

Economia județului Bistrița-Năsăud este preponderent industrial-agrară, specializată în industria construcțiilor de mașini, echipamente și aparate electrice, industria metalurgică, industria alimentară și textilă. Agricultură este o ramură de bază în economia județului, cu peste jumătate din populația ocupată.

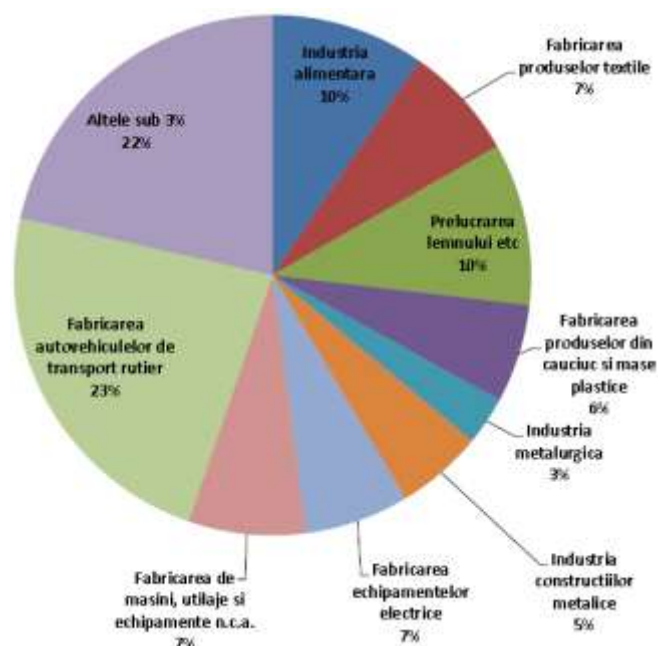

Figura 1.14. Ponderea salariaților în economia județului

Din punct de vedere al numărului de salariați, județul Bistrița-Năsăud se poziționează pe penultimul loc în regiune (2010), cu 22611 persoane (1,65% în economia națională). Prin comparație, în regiune celelalte județe au următoarele valori: Bihor, 53127; Cluj, 50392; Sălaj, 14818; Maramureș, 33974; Satu-Mare, 28988. Oricum, județul Bistrița-Năsăud se situează bine peste județele deficitare la acest capitol (Giurgiu, 5937; Ialomița, 9265; Mehedinți, 11072; Călărași, 11911). Ponderea salariaților în economia județului este prezentată în Figura 1.14.

În Figura 1.14, „Altele sub 3%” (total 22%) se referă la: fabricarea băuturilor (0,7%), tăbăcirea și finisarea pieilor (1,2%), fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie (0,6%), fabricarea mobilei (2,2%), captarea, tratarea și distribuția apei (2,4%), colectarea și epurarea apelor uzate (2,1%), altele (12,8%).

În ceea ce privește cifra de afaceri în milioane lei, situația este prezentată în Tabelul 1.5. Se observă că la acest capitol județul Bistrița-Năsăud se situează pe locul 3 în regiune. La nivel național poziția județului Bistrița-Năsăud este 25, din 42 de județe, cu o cifră de afaceri comparabilă cu cea a județului Vâlcea, și cu ceva peste județele Suceava și Neamț.

Tabelul 1.5. Poziția la nivel regional și național a județului Bistrița-Năsăud în raport cu cifra de afaceri (milioane lei): 2010

Regiunea Transilvania de Nord						Capitala	Ultimul loc	Primul loc
BN	CJ	SM	BH	SJ	MM	B	GR	PH
4426	13723	4378	9565	2570	5001	60289	789	34222

Contribuția județului Bistrița-Năsăud în PIB-ul național este de 1,22%, cu o distribuție pe ramuri industriale reprezentative conform datelor din Figura 3.15. Prin comparație, județul Cluj aduce la PIB-ul național o contribuție de 3,78%, județul Bihor 2,64%, județul Maramureș 1,38%, județul Sălaj 0,71% și județul Satu-Mare 1,21%.

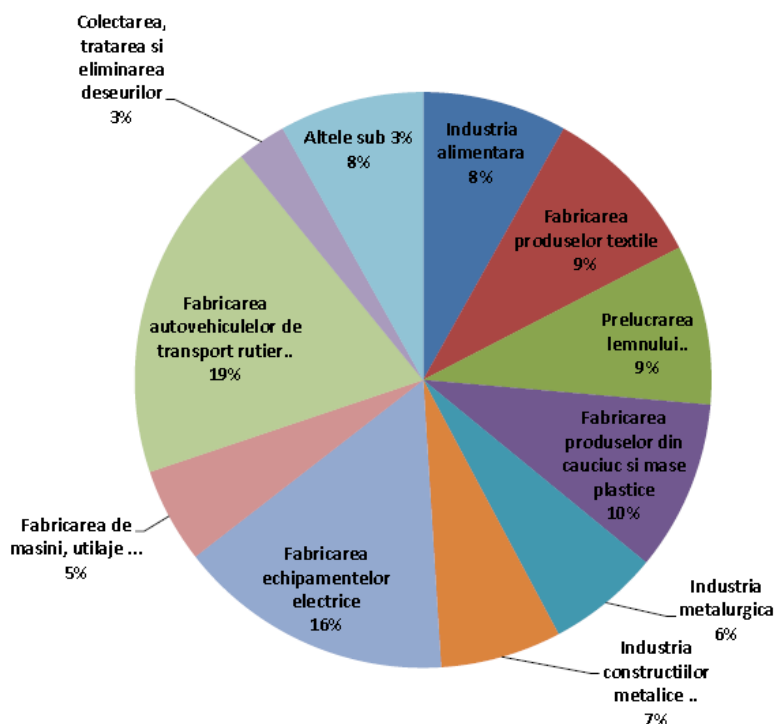

Figura 1.15. Distribuția cifrei de afaceri pe ramuri industriale la nivelul județului BN

În Figura 1.15, „Altele sub 3%” (total 8%) se referă la: fabricarea altor produse din minerale nemetalice (1,7%), fabricarea de mobilă (1%), producția și furnizarea de energie electrică, termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (1,3%), altele (4%).

Economia județului trebuie raportată la indicatorul macroeconomic PIB (Tabelul 1.6). Repere privind structura forței de muncă în județul Bistrița-Năsăud la nivelul anului 2011 sunt puse în evidență în tabelul 1.7.

Tabelul 1.6. Indicatorul macroeconomic PIB

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
PIB milioane lei, prețuri curente	1260,4	1695,9	2241,9	2716,4	3423,6	4086,3	4976,4	5948,2	6028,1	5644,4
Rata creșterii PIB % (față de anul anterior)	-	114,2	115,9	110,9	116,1	113,8	114,3	112,4	96,8	86,7
Produsul Intern Brut pe locuitor- lei	3864,3	5327,7	7025,9	8527,2	10791,4	12862,7	15713,8	18033,3	19003,8	17791,8
Rata de creștere a PIB pe locuitor % (față de anul anterior)		117,0	115,6	111,0	116,5	113,7	114,6	108,0	100,6	86,7

Tabelul 1.7. Repere asupra forței de muncă în județul Bistrița-Năsăud (2011)

Denumire domeniu / indicator	Unitate de măsura	Valori absolute	Ponderea în total	Locul județului
FORȚA DE MUNCĂ				
Populația ocupată la sfârșitul anului - total	mii pers.	127,0	1,5	33
Populația ocupată în agricultură la sfârșitul anului (inclusiv silvicultură și pescuit)	mii pers.	43,3	1,8	
Populația ocupată în industrie				
Numărul mediu al salariaților - total	mii persoane	30,0	1,7	
Numărul mediu al salariaților din industrie - total	persoane	54045	1,2	30
Câștigul mediu net pentru salariați - total	persoane	19781		
Populația ocupată la 1000 locuitori	lei/salariat	1107		
		401		

Forța de muncă implicată în industrie era de 35,3% în anul 2010, în creștere față de anul 2009 (29,5%). În agricultură, forța de muncă reprezenta 7,4% în anul 2010, în scădere față de anul 2009 (9,6%). Evoluția densității activității economice (număr de unități active/1000 locuitori) în județ este evidențiată în Figura 1.16. Aceasta se află pe o pantă descrescătoare.

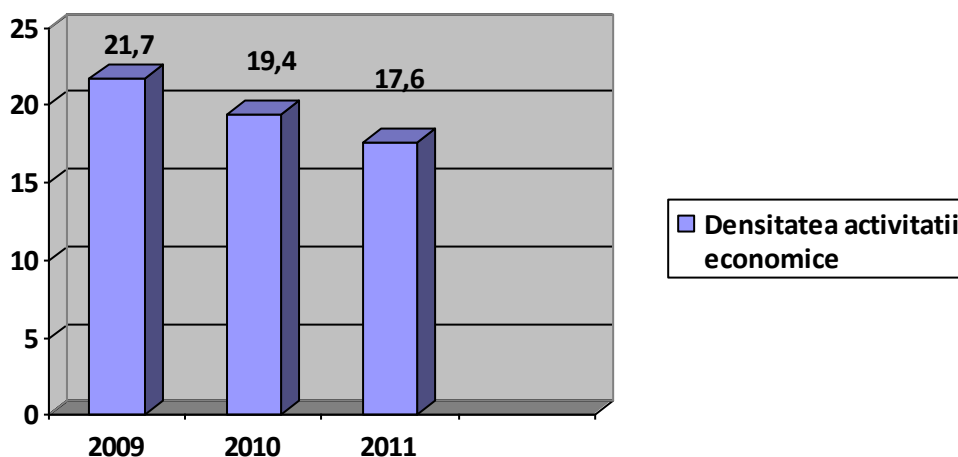

Figura 1.16. Evoluția densității activității economice (număr de unități active/1000 locuitori)

Suprafața agricolă a județului este de 293155 ha, din care suprafață arabilă 101569 ha. Parcul mecanizat pentru activități agricole cuprinde 2602 tractoare, 552 semănători mecanice și 222 combine pentru recoltarea cerealelor păioase. La nivelul anului 2011, județul raportează o producție agricolă conform datelor din Tabelul 3.8. În anul 2011 au fost date în folosință 664 locuințe, au fost modernizate 369 km de drumuri, la care se adaugă 374 km de drumuri cu îmbrăcămînți ușoare.

Tabelul 1.8. Producția agricolă a județului în anul 2011

Denumire domeniu / indicator	Unitate de măsura	Valori absolute	Ponderea în total	Locul județului
Producția de grâu și secară - total	tone	17554	0,2	39
Producția de orz și orzoaică - total	tone	9042	0,7	32
Producția de porumb boabe - total	tone	85318	0,7	34
Producția de floarea-soarelui - total	tone	656	x	35
Producția de cartofi - total	tone	140105	3,4	9
Producția de legume - total	tone	29133	0,7	37
Producția medie de grâu și secară - total	kg/ha	3615	x	16
Producția medie de orz + orzoaică - total	kg/ha	2864	x	21
Producția medie de porumb - total	kg/ha	3369	x	39
Producția medie de floarea-soarelui - total	kg/ha	1372	x	34
Producția medie de sfeclă de zahăr - total	kg/ha	0	x	x
Producția medie de cartofi - total	kg/ha	14634	x	25
Numărul de bovine - total agricultură	capete	65012	3,3	8
Numărul de porcine - total agricultură	capete	81085	1,5	35
Numărul de ovine - total agricultură	capete	259692	3,0	11
Producția totală de carne - total agricultură	mii t gv	27,3	2,0	22
Producția de lapte de vacă și bivoliță - total agr.	mii hl	1558	3,5	7
Producția de lână - total agricultură	tone	591	3,1	10
Producția de ouă - total agricultură	mil. buc.	94	1,5	31
Producția agricolă - total agricultură	mii lei	1304137	1,7	33
Producția vegetală - total agricultură	mii lei	720810	1,3	37
Producția animală - total agricultură	mii lei	583295	2,7	14

În ceea ce privește cercetarea științifică, județul Bistrița-Năsăud nu intră în categoria centrelor de cunoaștere și inovare tehnologică. Efectivul cercetătorilor în județ este restrâns (există un singur institut de cercetare în domeniul electrotehnic „ICPEE”, dar cu un număr redus de cercetători, precum și câteva birouri de proiectare-dezvoltare în cadrul unor agenți economici mari: RAAL, Comelf, Teraplast, Rombat). În Bistrița funcționează extensiile unor universități cu tradiție în cercetarea științifică (Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca), însă local sunt focalizate doar pe activități de educație.

1.6 Aspecte privind calitatea vieții și ocuparea populației

Toate instituțiile publice, instituțiile descentralizate, companiile importante din județ dețin calculatoare conectate la rețeaua Internet. În ceea ce privește accesul la conexiuni Internet în bandă largă, 50% din populația județului nu beneficiază încă de această facilități. Dincolo de aceasta, peste 52% din populația județului nu a utilizat niciodată calculatorul, iar numai 34% utilizează în mod frecvent Internetul, majoritatea fiind în categoria de vârstă 10-35 ani. Utilizarea tehnologiei informației în sănătate (eSănătate, telemedicină, medicină de urgență), guvernare (eGuvernare), administrație (eAdministrație), educație (eEducație în preuniversitar), cultură (eCultură), comerț (eComerț) este încă redusă la nivelul județului.

În ultimii patru ani media cititorilor activi de carte se ridică la 61000 persoane, numărul cărților împrumutate de la biblioteci fiind de 750000 volume anual.

Rata sărăciei în zona rurală este de 34% (cu maxime în Budești 42%, Silivașu de Câmpie 46%, Târlia 46%, Teaca 43%, Urmeniș 45%, Zagra 45%), cu un indice mediu de dezvoltare al satelor de 67,4%. În județ există 2 centre de zi și 3 centre rezidențiale pentru copii între 0 și

18 ani, 2 centre de zi și 3 centre rezidențiale pentru adulți și 1 centru de zi și 3 centre rezidențiale pentru vârstnici, o cantină socială cu 200 locuri.

Figura 1.17. Imagini cu licee din județul Bistrița-Năsăud

În județ funcționează 19 grădinițe cu 11807 copii, 74 școli și 33 licee cu 42845 elevi, precum și extensii universitare cu 1534 studenți (date aferente anului 2012). La nivel preșcolar și preuniversitar predau 3747 cadre didactice. În ceea ce privește serviciile de sănătate publice, în județul Bistrița-Năsăud activează 337 medici (1,1 la 1000 locuitori), 48 stomatologi și 1083 personal sanitar mediu. În spitalele publice ale județului există 1358 paturi pentru bolnavi, adică 4,3 paturi la 1000 locuitori. Rețelele de apă potabilă acoperă 1020,2 km, iar rețelele de apă menajeră 427,2 km.

Rețeaua de căi ferate acoperă 320 km, din care 182 km cu linii electrificate. Densitatea căilor ferate este de 59,8 km/1000 kmp, peste media României de 45,2 km/1000 kmp. La nivel național, rețeaua de căi ferate din județul Bistrița-Năsăud reprezintă 3%, iar la nivel regional 19,2%. Rețeaua căilor de comunicație în județ este ilustrată în Figura 1.18. Accesul la transportul pe calea aerului se poate face prin aeroportul din Cluj-Napoca, situat la 150 km sau prin aeroportul din Târgu-Mureș, situat la 96 km.

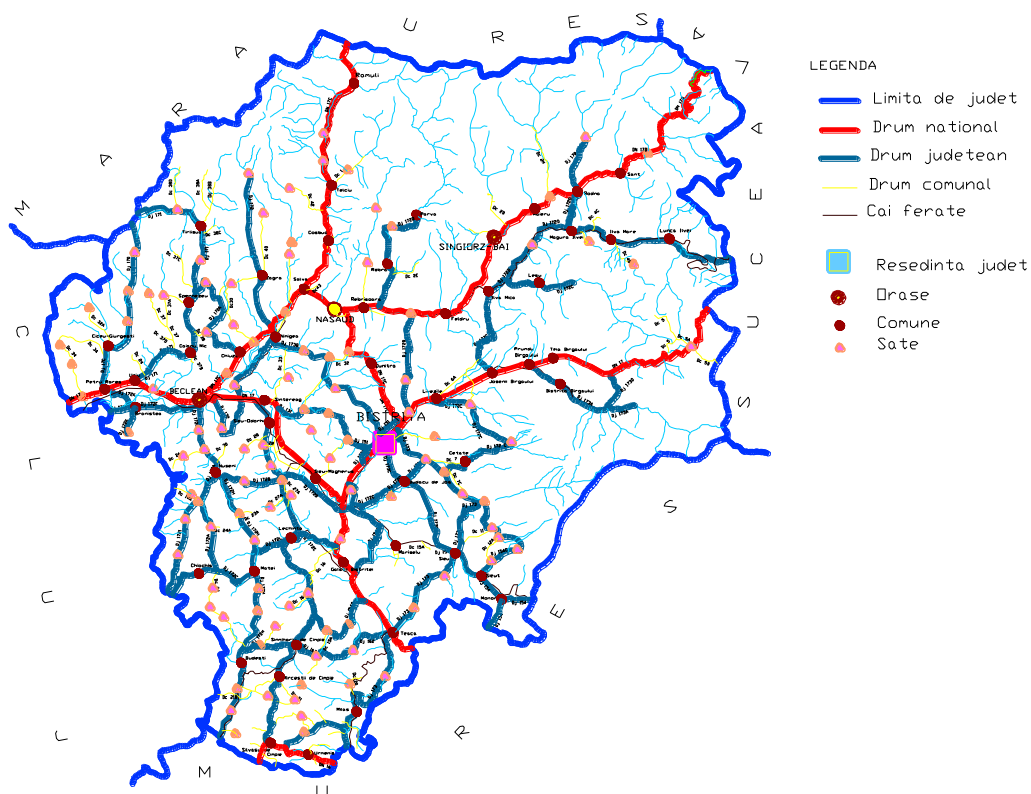

Figura 1.18. Rețeaua căilor de comunicație în județul Bistrița-Năsăud

Populația ocupată în anul 2012 a atins numărul 127000, menținând relativ constant numărul de angajați în ultimii ani (2009: 128200, 2010: 124500, 2011: 125100). Rata șomajului este în scădere, așa cum o arată și Figura 1.19.

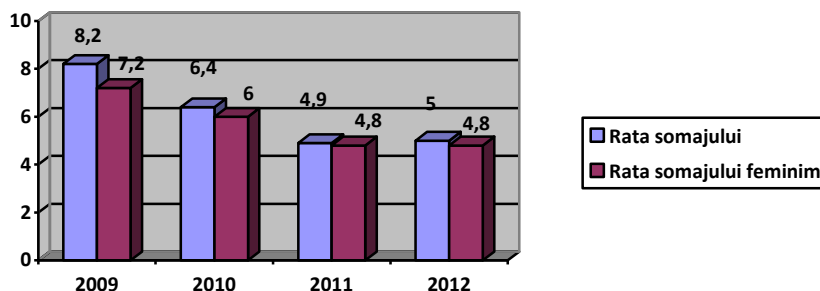

Figura 1.19. Rata șomajului

Numărul șomerilor în 2012 a fost de 6666, din care 3073 femei. Tabelul 1.9 pune în evidență structura ocupării populației și evoluția acesteia în perioada 2009-2012.

Tabelul 1.9. Ocuparea populației județului

	2009	2010	2011	2012
Populație ocupată în industrie	25,3%	22,9%	23,0%	23,6%
Populație ocupată în agricultură și sivicultură	33,6%	34,8%	34,0%	34,1%
Populație ocupată în construcții	6,9%	6,8%	6,9%	6,9%
Populație ocupată în alte activități	34,2%	35,5%	36,1%	35,4%
Numărul mediu al salariaților relativ la anul anterior	-6,7	-8,8	+4,3	-

Veniturile medii pe persoană pe lună au evoluat în sens pozitiv, situându-se la nivelul 772,6 lei în 2009, 787,0 lei în 2010, 861,7 lei în 2011. Ponderea veniturilor salariale în total venituri bănești înseamnă: 60,2% în 2009, 59,1% în 2010 și 60,4% în 2011. Consumul pe alimente și băuturi înseamnă: 49,7% din totalul cheltuielilor de consum pe gospodării în 2009, 49,7% în 2010 și 49,2% în 2011. În procente din totalul veniturilor unei persoane, acest lucru înseamnă: 48,5% în 2009, 48,1% în 2010 și 47,8% în 2011.

1.7 Reper turistic, culturale, elemente de simbol și patrimoniu

O bogăție însemnată a județului o reprezintă numeroasele puncte de atracție turistică, materializate prin rezervații naturale, monumente ale naturii, stațiuni turistice, stațiuni balneoclimaterice etc. Dintre rezervațiile naturale pot fi amintite: Parcul Național al Munților Rodnei (Figura 1.20), Parcul Național al Munților Călimani (Figura 1.21), cu roci, minerale și structuri geologice deosebite, faună și floră montană cu specii foarte rare și endemite, Parcul Dendrologic Arcalia (Figura 1.22), situat în comuna Șieu-Măgheruș, în care pot fi întâlnite specii rare de arbori și arbuști, Grădinile Istorice din Beclean, Dobric, Silvașu de Câmpie, formațiunile carstice de la peșterile Tăușoare-Zalion (Figura 1.23: stânga) și din Valea Cobășelului (Figura 1.23: dreapta) etc.

Printre vestigiile istorice mai importante se află Biserica Evanghelică (Figura 1.24) din centrul municipiului Bistrița construită în urmă cu aproape 600 de ani, al cărui turn înalt de 75 m veghează și astăzi depărtările. La numai 500 m se află o fostă mănăstire minorită, astăzi biserică ortodoxă, în imediata apropiere a unui fragment din zidul de piatră care înconjură

cetatea Bistrița (Figura 1.25). Alte fragmente destul de mari ale acestui zid se mai păstrează în apropierea parcului orașului, unde încăstrează și un bastion de apărare „Turnul dogarilor” (Figura 1.25 dreapta), refăcut așa cum arăta el în urmă cu o jumătate de mileniu.

Figura 1.20. Parcul Național al Munților Rodnei

Figura 1.21. Parcul Național al Munților Călimani

Figura 1.22. Parcul Dendrologic Arcalia

Figura 1.23. Peștera Tăușoare (stânga) și Covășel (centru, dreapta)

Potențialul cultural al județului este conferit de numărul mare de monumente istorice și de patrimoniul cultural mobil, cărora li se mai adaugă și tradițiile specifice zonei. Lista monumentelor istorice cuprinde trei categorii: monumente, ansambluri, situri. În județul Bistrița-Năsăud această listă cuprinde 765 de monumente istorice, din care: monumente și

situri arheologice 380, monumente și ansambluri de arhitectură 367, clădiri memoriale 4, monumente de for public 11, monumente funerare și memoriale 7.

Figura 1.24. Biserica Evanghelică din Bistrița

Figura 1.25. Zidul cetății medievale Bistrița cu turnul dogarilor (dreapta)

În zonele montane ale județului se poate practica alpinismul, se pot organiza drumeții, se pot practica sporturi de iarnă. Datorită atât unor peisaje de un pitoresc unic, cât și obiceiurilor și tradițiilor care încă își păstrează ritualul de desfășurare, a început să funcționeze și să se dezvolte o rețea de agroturism (Figura 1.26).

Figura 1.26. Exemple de pensiuni agroturistice în județul Bistrița-Năsăud

În județul Bistrița-Năsăud există câteva obiceiuri tradiționale care au păstrat până astăzi formele ample de desfășurare, în care vechile rituri se îmbină cu acte ceremoniale și cu manifestări spectaculoase.

Figura 1.27. Obiceiul tradițional „Craii” de la Mocod

„Craii de la Mocod” (Figura 1.27): Este un obicei ce face parte din ciclul sărbătorilor populare de primăvară fiind înrudit cu „Plugarul”, „Tânjaua” și „Ieșitul întâiului la arat”, ceremonialuri agrare practicate în zona Maramureșului. George Coșbuc referindu-se la originea „Crailor” a apreciat că este un obicei specific războinic, aducând aminte de felul cum își aleg popoarele primitive căpeteniile lor, la echinoxul de primăvară. În ținutul Năsăudului obiceiul „Crailor” este prezent numai la Mocod și se desfășoară în cele trei zile ale sărbătorii Paștelui.

„Înstruțarea bouului” (Figura 1.28): Este un obicei agropastoral și aparține riturilor de fertilitate din preajma solstițiului de primăvară. Această datină are în centrul său animalul sacru, puternic, dătător de viață și de roade. Se sărbătorește în ziua de Rusalii în câteva sate din arealul județului Bistrița-Năsăud, printre care amintim: Tăure, Figa, Căianu Mare, Căianu Mic, Șieu-Cristur, Caila etc. Structura acestui obicei agrar cuprinde următoarele etape: împletirea cununii de flori, împănatul bouului, purtatul spre casa gospodarului, udatul cununii, sosirea alaiului la gazdă, ospățul și jocul (hora).

Figura 1.28. Obiceiul agropastoral „Înstruțarea bouului”

„Sărbătoarea Sânzâienelor” (Figura 1.29): Este celebrată la 24 iunie și corespunde unei mari sărbători creștine – Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul. Această sărbătoare reprezintă un demers magic menit să protejeze roadele și să ajute la coacerea lor, fiind inclus în categoria ritualurilor premergătoare secerișului. A cunoscut în trecut o impresionantă desfășurare spectaculară în localitatea Maieru.

Figura 1.29. Sărbătoarea Sânzâienelor

„Cununa Grâului” (Figura 1.30): Este sărbătoarea grâului de la sfârșitul secerișului. Obiceiul secerișului cuprinde în structura sa următoarele etape: împletirea obiectului ritual, purtatul cununii spre casa gospodarului, udatul cununii, sosirea alaiului la casa gazdei, masa comună, jocul cununii. Zona Năsăudului constituie un nucleu centralizator al obiceiului, aici el caracterizându-se prin forma circulară a cununii, prin marea dimensiune a împletiturii de spice și prin frumusețea cântecelor de cunună, care acompaniază aducerea obiectului ritual prin procesiune spre casa gospodarului. Această veche datină populară s-a desfășurat în câteva sate năsăudene (îndeosebi la Șanț, Maieru), având loc într-un cadru amplu ce în trecut antrena întreaga comunitate sătească.

Figura 1.30. Sărbătoarea grâului de la sfârșitul secerișului

„Hâzii”: Este un obicei tradițional de iarnă, care se desfășoară în localitatea Chintelnic, din subzona etnografică Șieu-Mocănime, în ajunul de Bobotează. În această seară, conform tradiției, pe ulițele satului își fac apariția „Hâzii” sau „Mascații”, sosirea lor pe la casele gospodarilor fiind mai ales un prilej de bucurie și de amuzament general. Se maschează atât copiii cât și maturii, cel mai adesea băieții se deghizau în fete, tinerii travestiți formează un alai de nuntă, iar bătrânii spun că umblă cu moartea prin sat. Costumele „hâzilor” sunt fie straie populare, fie sunt confecționate din haine vechi, opțiunile variind în funcție de personajele interpretate. Măștile pentru față întruchipează: moși, babe, doctori, miri, nași, urși, căței etc. Turiștii care vizitează județul Bistrița-Năsăud pot alege locuri de cazare la hoteluri sau la vilele construite în stațiuni. De exemplu, la Sângeorz-Băi există două hoteluri care totalizează o capacitate de cazare de 1500 de locuri.

Manifestările cu caracter socio-cultural desfășurate în municipiul Bistrița sunt: Zilele Bistriței, Festivalul Mărul de Aur și Festivalul Nunta Zamfirei, iar în localitatea Năsăud: „De la Ispas la Năsăud”. Un potențial turistic uriaș îl are și zona Tihuța (Figura 1.31) unde se află hotelul denumit Castelul Contelui Dracula și Hotelul Dracula, al cărui pitoresc este ilustrat în Figura 1.31 stânga și centru.

Figura 1.31. Pasul Tihuța

Arealul răspândirii mitului Contelui Dracula cuprinde întreg mapamondul, cunoscând o apreciere considerabilă din partea turiștilor străini de orice vârstă. Din acest motiv, această zonă ar trebui exploatată pe măsura valorii de unicat a acestui mit, prin investiții în amenajarea a tot ceea ce ar putea trezi fascinația turiștilor români și mai cu precădere, străini.

Situate în zone deosebit de pitorești, cu un climat plăcut și cu un potențial turistic foarte ridicat, stațiunile de pe cuprinsul județului – Piatra Fântânele (Figura 1.32), Colibița (Figura 1.33), Valea Blaznei, Valea Vinului (Figura 1.34), Fiad, Cormaia, constituie puncte de atracții turistice a căror exploatare și promovare optimă poate să trezească și să crească plăcerea de a le vizita atât turiștilor români cât celor străini. Stațiunea Sângeorz-Băi prezintă și ea un potențial turistic valoros, fiind o stațiune balneoclimaterică renumită atât în țară cât și peste hotare pentru efectele curative ale apelor minerale de la izvoarele de aici.

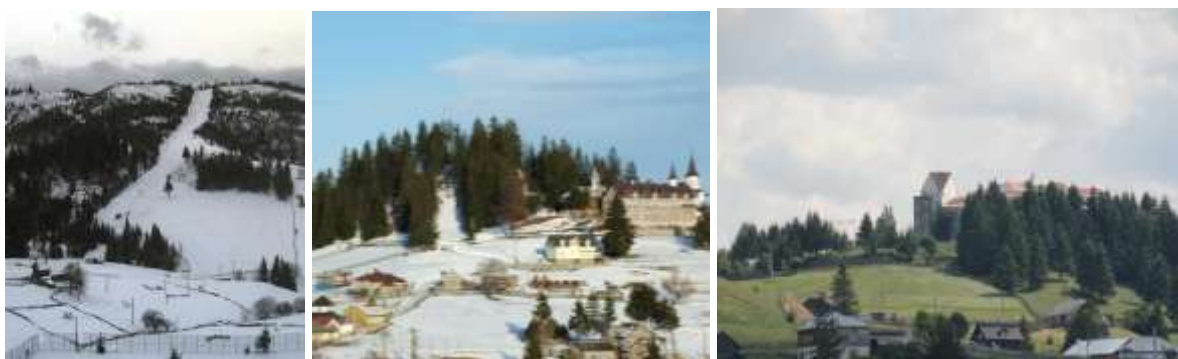

Figura 1.32. Piatra Fântânele

Figura 1.33. Lacul Colibița

Figura 1.34. Stațiunea Valea Vinului

Județul Bistrița-Năsăud beneficiază de elemente de simbol cultural cu valoare de unicat ce pot fi întrebuințate și ele la sporirea potențialului turistic. Astfel de obiective cu încărcare culturală deosebită și cu valoare turistică deopotrivă sunt: *Casa Memorială „George Coșbuc”* din comuna Coșbuc, *Casele Memoriale Liviu Rebreanu* din comuna Maieru și din satul Liviu

Rebreanu și *Casa Memorială I. Pop Reteganul* din comuna Petru Rareș (Reteag). Printre alte obiective culturale ale județului pot fi amintite Muzeul Județean, Muzeul Grăniceresc Năsăud și Muzeul de sub Poartă.

Rezervațiile și monumentele naturale ale județului Bistrița-Năsăud care constituie elementele de simbol și patrimoniu în context național și internațional sunt Parcurile Naționale ale munților Rodnei și Călimani.

Din cele 765 de monumente, ansambluri și situri existente în județ, unele fac parte din patrimoniul cultural de interes național (monumente istorice de valoare națională excepțională). Printre acestea se regăsesc clădiri civile urbane: Casa Ion Zidaru, Casa Argintarului și Șirul Sugălete (Figura 1.35) din Bistrița, apoi ansambluri urbane cum este Ansamblul urban fortificat Bistrița, precum și unități administrative-teritoriale cu concentrare foarte mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național, cum sunt: municipiul Bistrița, orașul Beclean, comunele Budacul de Jos, Cetate, Dumitra, Galații Bistriței, Livezile, Mărișelu, Milaș, Șieu-Măgheruș, Șieu-Odorhei și Teaca.

Figura 1.35. Complexul Sugălete din Bistrița

Figura 1.36. Elemente de patrimoniu istoric ale județului Bistrița-Năsăud

Figura 1.37. Elemente de patrimoniu cultural ale județului Bistrița-Năsăud

Patrimoniul cultural mobil este reprezentat de diferite bunuri cu o valoare deosebită istorică sau documentară, etnografică, artistică sau tehnico-științifică. Cele mai mari valori sunt constituite din bunurile cu semnificație istorică, documentară, artistică și etnografică care aparțin în majoritate cultelor religioase din județ. Prin aceste valori se conturează specificul național al culturii, recunoscut pe plan internațional. Starea actuală a unor bunuri de patrimoniu impune în mod obligatoriu intervenții de restaurare, în special asupra patrimoniului iconografic eclezial în care se regăsesc valori excepționale reprezentate de icoane din sec. XVIII.

CAPITOLUL 2

Infrastructura de transport și utilități

2.1. Infrastructura rutieră și feroviară

Infrastructura rutieră

Județul Bistrița-Năsăud dispune de o rețea de drumuri publice în lungime totală de 1581 (2011) km dintre care 321 km reprezintă drumuri naționale. Din totalul drumurilor publice 380 km sunt drumuri modernizate în anul 2010, iar 369 km sunt drumuri modernizate în anul 2011, în majoritate porțiuni ale unor șosele de interes național și internațional (289 km drumuri naționale la nivelul anului 2011). În interiorul județului, legăturile sunt asigurate de 1279 km de drumuri județene și comunale (2012), dintre care 83 km sunt modernizate, iar pe 404 km sunt acoperite cu îmbrăcămînți ușoare.

Densitatea rețelei rutiere a județului Bistrița-Năsăud este de **29,5 Km/ Km²** (2011). Acest nivel al densității rețelei rutiere plasează județul Bistrița-Năsăud la puțin sub nivelul la care se află media națională în anul 2011 (**35,1 Km/ Km²**). **Analiza densității drumurilor de toate categoriile pune în evidență diferențe notabile între diversele zone ale județului.** Diferențe majore apar însă comparativ cu diferitele regiuni dezvoltate din centrul și vestul Europei.

Evoluția infrastructurii rutiere la nivelul județului Bistrița Năsăud se evidențiază în tabelul 2.1. Creșterea infrastructurii rutiere în perioada 2005-2011 a fost de 1,05%, în timp ce media înregistrată la nivelul regiunii Nord-Vest a fost de 5%, iar la nivel național de 4,7%.

Tabelul 2.1. Lungimea drumurilor publice [km]

Județ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bistrița-Năsăud	1505	1511	1539	1517	1510	1509	1581

Sursa: INS Tempo Online

Situația îmbrăcămînților pe rețeaua de drumuri județene și comunale este prezentată în Tabelul 2.2. Situația drumurilor comunale, din punct de vedere al îmbrăcămînților, se prezintă în tabelul de mai jos (Tabelul 2.3). În Tabelul 2.4 este pusă în evidență ponderea rețelei de drumuri modernizate și cu îmbrăcămînți ușoare modernizate.

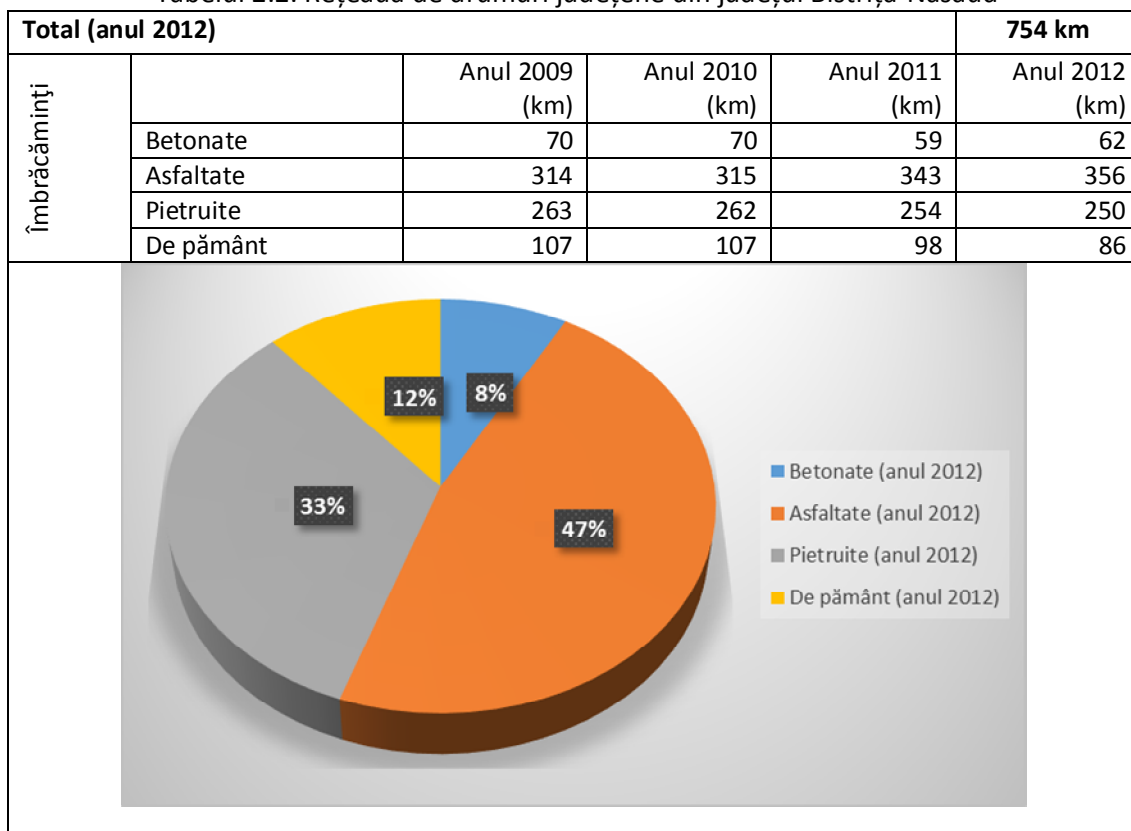
Problema majoră, în ceea ce privește infrastructura rutieră, este dată de **creșterea semnificativă a parcului auto, a traficului rutier (marfă și de persoane)** fapt ce impune modernizarea în continuare și întreținerea corespunzătoare a rețelei de transport rutier, atât pe drumurile naționale, cât și pe cele județene.

Alături de drumurile naționale sau județene o atenție aparte ar trebui să fie acordată drumurilor comunale sau forestiere având în vedere importanța acestora în valorificarea potențialului turistic, piscicol sau cinegetic de care dispune județul Bistrița-Năsăud.

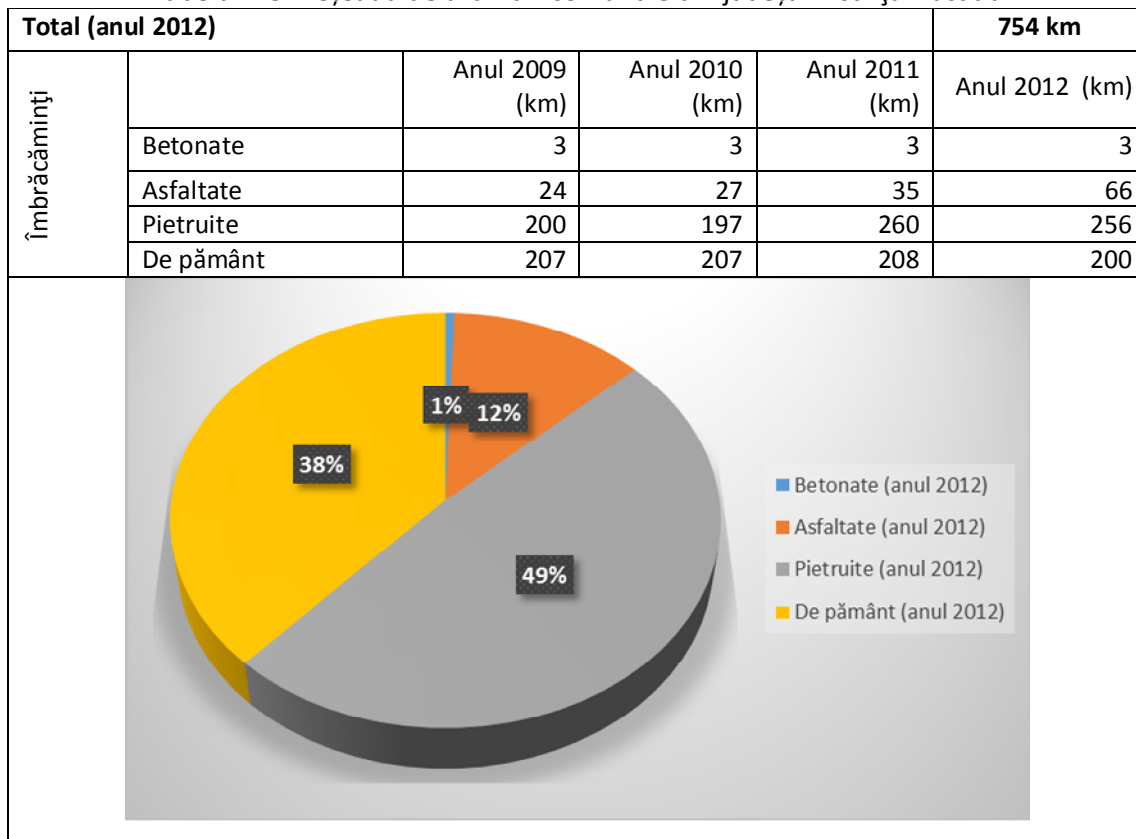
De asemenea se remarcă **o lipsă de capacitate rutieră și de infrastructură** (modernizări și lărgiri de drumuri, drumuri noi, tuneluri, căi de acces în regim de drum expres etc.) care să îi susțină dezvoltarea. Cu toate că activitatea economică crește constant nu există șosea de centură practicabilă pentru nici unul dintre orașele sau municipiul din județ, ceea ce obligă tot traficul de tranzit să treacă prin oraș.

Tabelul 2.2. Rețeaua de drumuri județene din județul Bistrița-Năsăud

Tabelul 2.3. Rețeaua de drumuri comunale din județul Bistrița-Năsăud

Tabelul 2.4. Ponderea rețelei de drumuri modernizate

Denumire date statistice	Detaliere date statistice	Valori [%]		
		2009	2010	2011
Ponderile rețelei de drumuri modernizate în rețeaua națională și regională	Total	1,9	1,5	1,4
		13,0	12,5	12,0
	Naționale	1,9	1,9	1,9
		14,9	14,7	14,4
	Județene și comunale	1,0	0,9	0,7
		9,2	8,6	7,5

Infrastructura feroviară

Rețeaua de căi ferate care traversează județul Bistrița-Năsăud măsoară o lungime de 285,251 km, din care 179,627 km (161,527 km – linii simple și 18,100 km – linii duble) sunt electrificate, iar 105,624 km sunt linii ferate simple neelectrificate.

Serviciile feroviare sunt operate cu precădere de companiile de stat SNTFC CFR Călători S.A. și SNTFM CFR Marfă S.A., însă piața de transporturi feroviare de mărfuri a fost deschisă în România încă din 1998, iar primii operatori privați și-au început activitatea în 2000. În județul Bistrița-Năsăud două dintre rutele de călători, Sărmășel – Șieu Măgheruș Bistrița Nord – Bistrița Bârgăului, au fost preluate de operatori privați Regio Trans, respectiv Via Terra Spedition.

Având o densitate de **59,8 km de cale ferata la 1.000 km²** (figura 2.1), județul Bistrița-Năsăud nu ajunge la nivelul statelor europene dezvoltate (Germania – 119,6 km la 1.000 km², Belgia – 110,8 km la 1.000 km²).

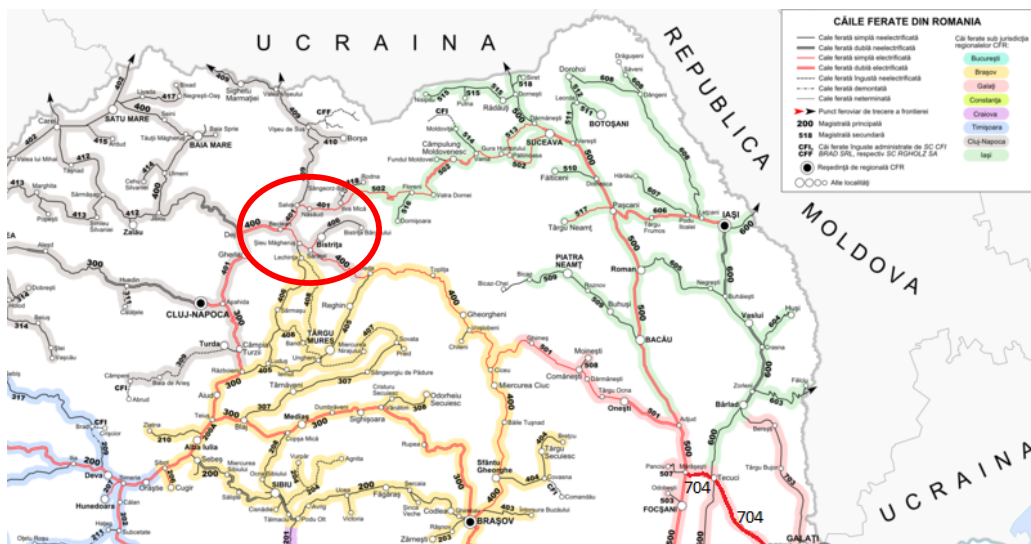

Figura 2.1. Rețeaua de căi ferate din județul Bistrița și legăturile cu celelalte județe

În Tabelul 2.5 sunt prezentate o serie de date privind lungimile simple ale liniilor de cale ferată ce străbat județul Bistrița-Năsăud.

Tabelul 2.5. Date privind lungimile simple ale liniilor de cale ferată din județ

Denumire date statistice	Valori [km]		
	2009	2010	2011
Lungimea rețelei de căi ferate	320	320	320
Lungimea simplă a liniilor de cale ferată electrificate	183	183	183
Lungimea simplă a liniilor de cale ferată cu ecartament normal – cu o cale	302	302	302

Alte rețele de transport și căi de comunicație

În județul Bistrița-Năsăud **nu există căi de comunicație naturale și nici căi de comunicație aeriene**. În județ nu există nici un aeroport, fapt pentru care nu sunt deservite linii aeriene naționale și internaționale. În consecință, în județ nu se efectuează transport de pasageri sau de mărfuri pe calea aerului.

2.2 Rețeaua publică de distribuție/alimentare cu apă potabilă

Rețeaua de distribuție a apei potabile la nivelul județului este în lungime totală de 1.020,2 km (466,8 km la nivel urban; 553,4 km la nivel rural). Lungimea totală simplă a rețelei de distribuție a apei potabile măsoară în municipiul pe care îl deserveste (Bistrița), 366,6 km și 100,2 km în cele 3 orașe.

În Tabelul 2.6 sunt puse în evidență date privind cantitatea de apă potabilă distribuită la nivelul județului Bistrița-Năsăud între anii 2009 și 2011.

Tabelul 2.6. Date privind cantitatea de apă potabilă distribuită în județul Bistrița-Năsăud

Denumire date statistice	Valori			Unitatea de măsură
	2009	2010	2011	
Volumul de apă potabilă	12727	11868	10310	mii m ³
Volumul de apă pentru uz casnic	6218	6638	5721	mii m ³
Volumul de apă potabilă/locuitor	0,04	0,03	0,03	mii m ³ /loc.

Figura 2.2. Stație nouă de tratare a apei Béclean (2013)

Rețeaua de distribuție a apei potabile din mediile urbane măsoară, 466,8 km (anul 2011), iar cea din zonele rurale are o lungime totală de 553,4 km (anul 2011). În perioada 2007-2013 s-

au realizat sau sunt în curs de finalizarea o serie de lucrări prevăzute în „*Master Planul privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Bistrița – Năsăud*”, FAZA I - 2007-2013, după cum urmează:

1. Stație de tratare a apei: Beclean (Figura 2.2.)

2. Rețele de aducțiune apă potabilă:

- **Rețele noi:** Sărățel (0,3 Km), Șieu Odorhei (5,586 Km), Rebrîșoara - Năsăud (7,417 Km), Maieru – Anieș (3,146 Km);
- **Extindere de rețele:** Podirei – Șintereag (11,528 Km), Șintereag – Nimigea (9,254 Km), Nimigea – Cociu (11,488 Km), Căianu Mic (11,405 Km);
- **Reabilitare de rețele:** Bistrița – Crainimăt (8,166 Km).

3. Rețele de distribuție a apei potabile:

- **Rețele noi:** Sărățel (2,941 Km), Șieu Odorhei (6,495 Km), Șintereag (8,918 Km), Nimigea (20,714 Km), Cociu Mogoșeni (4,226 Km);
- **Extindere de rețele:** Beclean (0,573 Km), Căianu Mic (7,337 Km), Telciu (2,556 Km), Sângeorz Băi (1,620 Km), Maieru Anieș (Cormaia 2,071 Km, Maieru 0,344 Km);
- **Reabilitare de rețele:** Bistrița (12,721 Km), Bistrița (10,566 Km), Năsăud (8,016 Km), Telciu (5,435 Km), Sângeorz Băi (6,983 Km).

4. Stații de epurare a apelor uzate:

- **Stații de epurare noi la:** Beclean, Salva, Sângeorz Băi, Feldru;
- **Modernizarea Stație de Epurare** din Bistrița.

5. Colector de canalizare:

- **Investiție nouă:** Năsăud (3,32 Km), Bața (15,100 Km), Rodna (13,635 Km)

6. Rețele de canalizare:

- **Rețele noi:** Salva (11,363 Km), Maieru - Anieș (9,297 Km), Feldru (4,799 Km);
- **Extindere de rețele:** Beclean (4,615 Km), Braniștea Măluț (10,847 Km), Bața – Reteag (1,790 Km), Uriu (1,520 Km), Sângeorz Băi (16,347 Km);
- **Reabilitare rețele:** Bistrița (8,677 Km), Sângeorz Băi (1,150 Km).

Investițiile au fost realizate prin *Proiectul „Extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Bistrița - Năsăud”* finanțat pe **Programul Operațional Sectorial Mediu**, în valoare de **344.328.828 Lei**.

În perioada 2013-2018 sunt prevăzute demararea lucrărilor cuprinse în „*Master Planul privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Bistrița – Năsăud*” - **FAZA II - 2013-2018**

1. Rețele de aducțiune de apă potabilă în următoarele UAT-uri: Braniștea, Budacu de Jos, Budești, Căianu Mic, Chiochiș, Ciceu Giurgești, Ciceu Mihăiești, Coșbuc, Dumitra, Galații Bistriței, Josenii Bîrgăului, Lechința, Leșu, Livezile, Măgura Ilvei, Mărișelu, Matei, Miceștii de Cîmpie, Milaș, Năsăud, Negrileşti, Nușeni, Rebrîșoara, Runcu Salvei, Sîngeorz Băi, Șanț, Șieu, Șieu Măgheruș, Șieu Odorhei, Sînmiahiu de Cîmpie, Șintereag, Spermezeu, Tîrlișua, Teaca, Telciu, Tiha Bîrgăului, Uriu, Urmeniș, Zagra.

2. Rețele de distribuție apă potabilă în următoarele UAT-uri: Braniștea, Beclean, Bistrița, Budacu de Jos, Budești, Căianu Mic, Chiochiș, Chiuza, Ciceu Giurgești, Ciceu Mihăiești, Coșbuc, Dumitra, Galații Bistriței, Josenii Bîrgăului, Lechința, Leșu, Livezile, Măgura Ilvei, Mărișelu, Matei, Miceștii de Cîmpie, Milaș, Năsăud, Negriștești, Nimigea, Nușeni, Poiana Ilvei, Rebrîșoara, Romuli, Runcu Salvei, Sîngeorz Băi, Șanț, Șieu, Șieu Măgheruș, Șieu Odorhei, Silivașu de Cîmpie, Sînmiahiu de Cîmpie, Șintereag, Spermezeu, Tîrlișua, Teaca, Tiha Bîrgăului, Uriu, Urmeniș, Zagra.

3. Canale colectoare pentru apa uzată în următoarele UAT-uri: Ciceu Giurgești, Ciceu Mihăiești, Chiuza, Coșbuc, Dumitra, Dumitrița, Josenii Bîrgăului, Livezile, Nimigea, Rebrîșoara, Rebra, Șanț, Șieu Odorhei, Șintereag, Spermezeu, Telciu, Tiha Bîrgăului, Uriu, Zagra.

4. Stații de epurare a apelor uzate:

- **Extindere:** Beclean și Bistrița
- **Investite nouă:** Dumitra, Dumitrița, Monor, Parva.

2.3 Rețeaua de evacuare a apei reziduale menajere și industriale

Numărul localităților, la nivelul județului Bistrița-Năsăud, cu instalații de canalizare publică este de 13 (anul 2011), lungimea totală simplă a conductelor de canalizare măsurând 427,2 km.

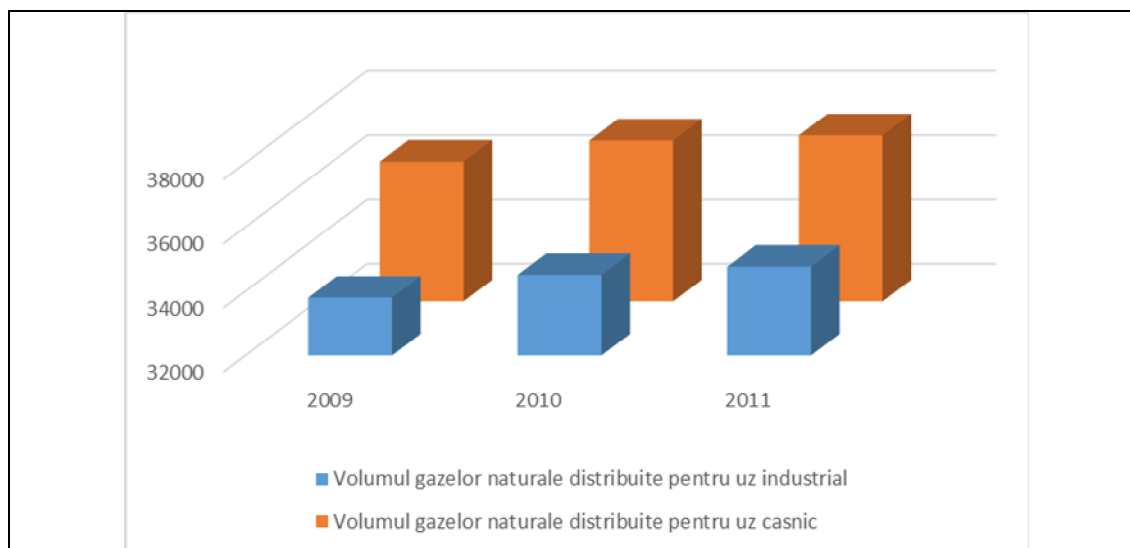
2.4 Rețeaua de distribuție/alimentare cu gaze naturale

La nivelul județului Bistrița- Năsăud, lungimea simplă a conductelor de distribuție a gazelor naturale a crescut de la 639 km cât măsura în anul 2009 la 691,6 km în anul 2011, în timp ce numărul localităților în care se distribuie gazele naturale a crescut la peste 59 de localități (EON GAZ DISTRIBUTIE S.A.), la care se adaugă cele la care distribuitorul este firma SC GPL Concordia Cluj. La rețeaua de distribuție a gazelor naturale din județ, sunt racordate, între cele 59 localități, 1 municipiu și 2 orașe.

În tabelul 2.7 se evidențiază volumul gazelor naturale distribuite în județ pentru uz industrial și pentru uz casnic în perioada 2009 – 2011.

Tabel 2.7. Date privind volumul gazelor naturale distribuite în județul Bistrița-Năsăud

Denumire date statistice	Valori			Unitatea de măsură
	2009	2010	2011	
Volumul gazelor naturale distribuite	70155	71525	71938	Mii m ³
Volumul gazelor naturale distribuite pentru uz industrial	33799	34513	34767	Mii m ³
Volumul gazelor naturale distribuite pentru uz casnic	36356	37012	37171	Mii m ³
Volumul gazelor naturale distribuite/ locuitor	0,22	0,23	0,23	Mii m ³ / loc.

2.5 Rețeaua de distribuție/alimentare cu electricitate

Instalații electrice existente în patrimoniul S.C. Electrica Distribuție Transilvania Nord la nivelul județului Bistrița-Năsăud sunt structurate, astfel:

- linii de 110 kV - 397 km;
- linii de 20 kV – 1.385,5 km, din care 1.235,9 km linii aeriene și 149,6 km linii subterane;
- linii de 0,4 kV și 1 kV – 2.755,5 km, din care 2.484,9 km linii aeriene și 270,6 km linii subterane;
- posturi de transformare - 756 buc, din care 584 aeriene, 171 în cabina/anelopa de beton și 1 buc. subteran;
- stații de transformare 110 kV - 9 buc.;
- stații de conexiune 20 kV - 2 buc.

Lucrări de electrificare necesare a fi realizate la nivelul județului în perioada următoare sunt:

1. electrificarea gospodăriilor neelectrificate – 3.832, dintre care 916 în zone urbane și 2.916 în zone rurale;
2. linii electrice noi: a) racorduri 20 kV: necesar 296,9 km; b) linii 1 kV = necesar 137,2 km; c) linii 0,4 kV = necesar 618,4 km;
3. posturi noi de transformare: necesar 271 buc., din care 20/0,4 kV = 146 buc. și 1/0,4 kV = 125 buc.;

Valoarea estimată a lucrărilor necesare evidențiate mai sus ar fi de 128.182 mii lei.

Lucrări de dezvoltare a rețelelor electrice necesare a fi realizate la nivelul județului în perioada următoare sunt:

1. Stație nouă de transformare de 110 kV în zona viitorului Parc Industrial;
2. Linie nouă de 110 kV Leșu - Rodna de 12 km lungime pentru creșterea siguranței în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor din zona Rodna și Valea Ilvei;
3. Linie nouă de 400 kV pentru Transelectrica de 105 km lungime în județul Bistrița-Năsăud. Lungimea totală a liniei între stația de transformare 400 kV Gădălin (jud. Cluj) și Stația de transformare 400 kV Suceava va fi de 162 km;
4. Stație nouă de transformare de 400 kV pentru Transelectrica în zona localității Sigmoid;
5. Linie nouă de 110 kV Sigmoid - Bistrița de 9 km lungime.

2.6 Transportul public local și alte aspecte de infrastructură urbană

Conform Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (A.N.R.S.C.), serviciul de transport public la nivelul anului 2011 în județul Bistrița-Năsăud era asigurat de un număr de 42 de autobuze și microbuze (tabelul 2.8). În anul 2013 conform programului de transport public județean de persoane prin curse regulate afișat pe website-ul Consiliului Județean Bistrița-Năsăud serviciul de transport public este asigurat de un număr de 111 de autobuze și microbuze: 62 autobuze și 49 microbuze (tabelul 2.8).

Tabelul 2.8. Numărul de autobuze și microbuze din județ

Județ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bistrița-Năsăud	56	77	79	52	57	46	42	-	111

În profil temporal, la nivel regional se remarcă creșterea numărului de vehicule în anul 2013 față de anul 2005.

Tabelul 2.9. Numărului pasagerilor transportați cu autobuze de către firma Transmixt

Județ	Tipul de cursă	Număr călători
Bistrița-Năsăud	cursele regulate	562.139
	curse speciale	61.534
	Municipiul Bistrița	3.762.000

Serviciile de transport public local sunt realizate prin gestiune directă sau delegată. În municipiul Bistrița, serviciul este delegat operatorului privat TRANSMIXT. În ceea ce privește transportul pasagerilor cu autobuzele de către firma TRANSMIXT, în tabelul 2.9 se evidențiază datele colectate la nivelul anului 2012.

2.7 Elemente de sinteză

Deși județul este străbătut de un drum european, poziția sa este periferică față de coridoarele de transport pan-europene care străbat România. Județul se confruntă cu mari disparități de dezvoltare și modernizare a drumurilor județene, iar densitatea de drumuri este mult sub media europeană.

Drumurile comunale, cele care asigură legătura între comune și orașe sunt, de asemenea, degradate și cu soluții tehnice depășite nepermițând un acces facil spre aceste zone care se găsesc astfel într-o evidentă izolare. Este necesară re-proiectarea drumurilor de acces la zonele industriale în dezvoltare, corelate cu dezvoltarea transportului intermodal.

O altă problemă este dată de lipsa unei infrastructuri de acces la zonele cu potențial turistic ale regiunii, în special de turism montan, care se află într-o stare de uzură avansată; astfel nu pot fi puse în valoare zonele de tradiție turistică și care au un potențial de dezvoltare important cum ar fi Munții Rodnei.

Lipsa de trasee alternative pentru vehicule cu tracțiune animală și agricole sau pentru bicicliști face ca circulația să fie greoaie și nesigură. Realizarea în mică măsură a lucrărilor de întreținere a infrastructurii și modernizare a materialului rulant a alterat în mod semnificativ calitatea transportului feroviar. Infrastructura sub-dezvoltată și ne-modernizată la standarde europene afectează atât siguranța, cât și calitatea (timp de deplasare mari) creând presiuni pe infrastructura rutieră și afectând negativ mobilitatea în cadrul regiunii.

Utilizarea mijloacelor de transport ecologice în oraș trebuie încurajată atât în rândul operatorilor privați cât și a celor publici.

CAPITOLUL 3

Mediu și abordări în contextul schimbărilor climatice

3.1 Factorii de mediu (aer, apă, sol)

Aerul

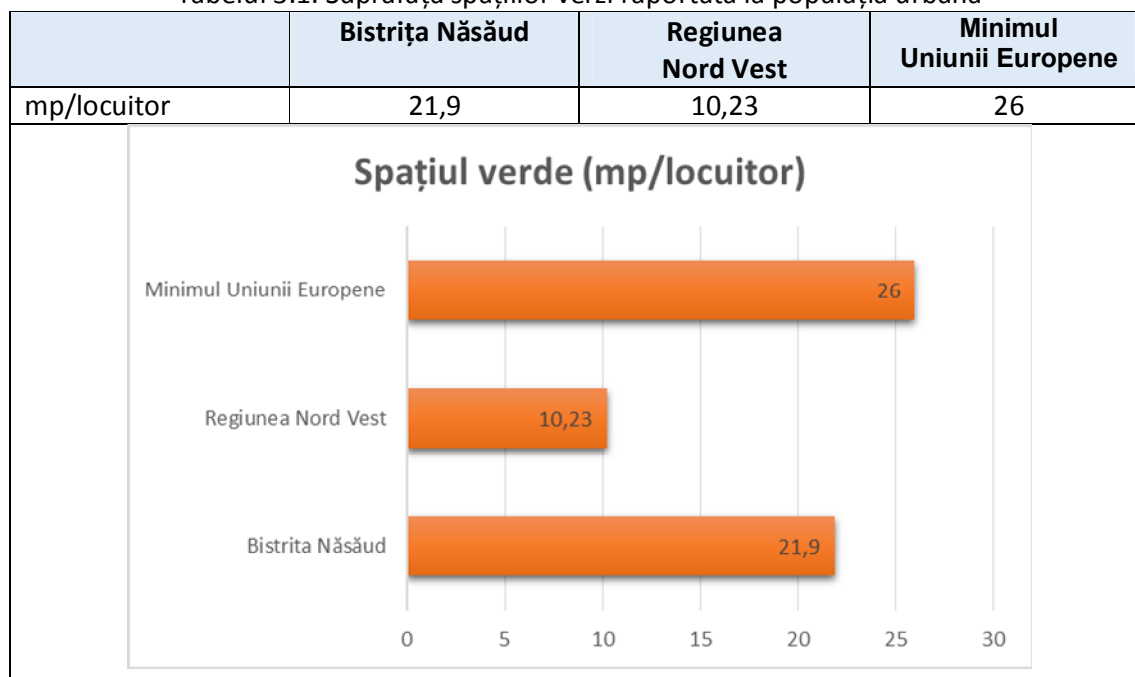
Conform datelor furnizate de Agenția pentru Protecția Mediului, pentru perioada 2010-2011, se evidențiază o tendință generală, la nivelul județului, de scădere a emisiilor de poluanți în atmosferă, fie că vorbim de gazele care influențează efectul de seră (ex., CO₂, N₂O, CH₄) sau diferite pulberi rezultate în urma activităților de construcție.

Principalele **cauze ale poluării aerului** în județ sunt determinate de:

- traficul rutier,
- lucrările de construcții,
- activitățile sociale prin încălzirea locuințelor utilizând lemnul drept combustibil,
- arderile de combustibili în procese tehnologice sau în centrale termice industriale,
- exploatarea materiilor prime, respectiv depozitarea acestora, precum și
- activitățile agro-zootehnice, cum ar fi creșterea intensivă a animalelor și
- utilizarea pe scară largă a pesticidelor.

Cele mai afectate areale sunt cele reprezentate de localitățile urbane; aici se concentrează cea mai mare parte a activităților industriale, care emit poluanți în atmosferă, iar traficul rutier este foarte intens; situația cea mai critică, din acest punct de vedere, o întâlnim în Municipiul Bistrița. Localitățile rurale sunt, de asemenea, afectate, atât cele unde se practică o agricultură intensivă, cât și cele care practică o agricultură de subsistență, în contextul circulației maselor de aer care pot deplasa poluanții pe distanțe mari.

Tabelul 3.1. Suprafața spațiilor verzi raportată la populația urbană

În 2012 suprafața de spațiu verde raportată la populația urbană era de **21,9 mp/locuitor**, în județul Bistrița-Năsăud cu mult peste minimul Regiunii Nord Vest (10,23 mp/locuitor), dar sub minimul Uniunii Europene (26 mp/locuitor). Cu toate acestea, în zona urbană situația este următoarea: Bistrița 16,7 mp/CL; Sângeorz Băi 27 mp/CL; Beclean 27,4 mp/CL; Năsăud 16,47 mp/CL.

În ceea ce privește **gazele cu efect de seră, din categoria gazelor fluorurate**, la nivelul județului Bistrița-Năsăud, se constată următoarea situație. În conformitate cu Regulamentul (CE) 842/2006, în categoria gazelor fluorurate cu efect de seră intră hidrofluorocarburi (HFCs), perfluorocarburi (PFCs), hexafluorura de sulf (SF6) precum și preparatele care conțin aceste substanțe.

În anul 2011, la nivel de județ s-a utilizat HFC-134 a, ca agent frigorific în activitățile de asigurare a service-ului auto și în instalațiile de climă/aer condiționat. Cantitatea vehiculată a fost de 828,75 kg, mai mare ca în anii anteriori (0,138 tone în 2010 și 0,097 tone în 2009), deoarece atât CFC-urile cât și HCFC-urile (substanțe care distrug stratul de ozon-ODS-uri), au fost înlocuite de hidrofluorocarburi (HFC), dar și pentru că numărul service-urilor auto care fac completare cu refrigeranți la instalațiile de climă/aer condiționat la autovehicule a crescut. Din categoria amestecurilor s-au utilizat ca agenți frigorifici în activitățile de service, R-404 A (amestec de R-125, R-143a, R-134a), R-407C (amestec de R-32, R-125, R-134a) și R-410 A (amestec de R-32, R-125), toate aceste componente fiind considerate gaze cu efect de seră. Totodată se constată și o tendință de înlocuire a gazelor fluorurate cu agenți frigorifici fără halogeni (R 600 A, R 600, R 717, R 290).

Conform informațiilor Direcției Regionale pentru Accize și Operațiuni Vamale Cluj – Direcția județeană pentru Accize și operațiuni vamale Bistrița-Năsăud, în cursul anului 2011, nu s-au derulat operațiuni de import/export cu substanțe reglementate de Regulamentul (CE) nr. 842/2006. În tabelele 3.2 și 3.3 sunt prezentați o serie de indicatori care evidențiază calitatea aerului, în județul Bistrița-Năsăud.

Tabelul 3.2. Indicatori de mediu ce reflecta calitatea aerului

Indicatori de mediu	2009	2010	2011	2012	Unitatea de măsură
Municipiul Bistrița – probe de lungă durată (24 h)					
dioxid de sulf SO ₂	0,001322	0,000812	0,001136	0,001665	mg/mc
dioxid de azot NO ₂	0,009177	0,013654	0,016749	0,014003	mg/mc
amoniac NH ₃	0,046897	0,036024	0,027788	0,031934	mg/mc
Beclean – probe de scurtă durată 30'					
dioxid de sulf SO ₂	0,00065	0,000825	0,003700	0,001792	mg/mc
dioxid de azot NO ₂	0,0369	0,0161	0,0235	0,002218	mg/mc
amoniac NH ₃	0,0689	0,03847	0,040927	0,037067	mg/mc
Năsăud					
dioxid de sulf SO ₂	0,00055	0,00068	0,002164	0,002475	mg/mc
dioxid de azot NO ₂	0,01145	0,01318	0,017655	0,008345	mg/mc
amoniac NH ₃	0,032758	0,03142	0,030936	0,02355	mg/mc
Rodna					
dioxid de sulf SO ₂	0,000275	0,000725	0,000836	0,001050	mg/mc
dioxid de azot NO ₂	0,007983	0,006908	0,007136	0,009533	mg/mc
amoniac NH ₃	0,027725	0,025008	0,02370	0,025542	mg/mc
Sângeorz Băi					
dioxid de sulf SO ₂	0,0003	0,000342	0,001036	0,001292	mg/mc
dioxid de azot NO ₂	0,008492	0,007808	0,008827	0,008345	mg/mc
amoniac NH ₃	0,023625	0,021967	0,021027	0,02355	mg/mc

Tabelul 3.3. Pulberi în suspensie și sedimentabile

Indicatori de mediu	2009	2010	2011	2012	Unitatea de măsură
Pulberi în suspensie					
Bistrița	0,018042	0,021285	0,023828	0,019821	mg/mc
Pulberi sedimentabile					
Bistrița	57,1102	47,69178	67,41868	59,49384	t/kp an
Beclean	56,9363	60,6858	70,5457	62,0806	t/kp an
Năsăud	67,4330	56,17283	60,2491	52,647	t/kp an
Rodna	48,8708	42,0471	64,677	46,2463	t/kp an
Sângeorz-Băi	52,3572	48,4507	56,8599	49,5202	t/kp an

Tendința ușor descendentă la anumiți indicatori a emisiilor de poluanți nu este caracteristică și pentru indicatorul PM₁₀ (**particule materiale grosiere de nitrați, sulfati, carbon organic, carbon elementar, praf și sare**), acesta înregistrând depășiri ale valorii limită în **perioadele reci ale anului**, ca urmare a funcționării intense a centralelor termice și a consumului mare de combustibil în condiții de temperaturi foarte scăzute și ceață (dispersie scăzută). De asemenea, în mediul urban, pulberile în suspensie continuă să aibă o valoare ascendentă, scăzând astfel calitatea aerului din orașe. O tendință descendentă sau cel puțin de plafonare la actualele valori s-ar putea înregistra în condițiile **devierii traficului greu și de tranzit pe rute ocolitoare**. O altă modalitate de reducere a cantităților de pulberi în suspensie o constituie și **creșterea ponderii energiei obținute din resurse regenerabile**.

Emisiile de amoniac sunt rezultatul depozitării deșeurilor în rampe necorespunzătoare, dar și al creșterii intensive a animalelor; au o tendință ascendentă, însă nu au fost înregistrate valori care să le depășească pe cele limită.

Un alt aspect de remarcat este faptul că pe timp de vară în proximitatea stațiilor de epurare (ex. Bistrița, Beclean etc.), precum și în zona Depozitului de Deșeuri Târbuiu, se simte un miros puternic de amoniac. De asemenea, nămolurile rezultate din stațiile de epurare și tratare a apelor reziduale se depozitează necontrolat, în anumite zone, ceea ce determină poluarea aerului și a solului.

Printre obiectivele **Europa 2020** se numără reducerea **cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră** (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990. Față de acest aspect, obiectivul României este de a scădea emisiile de CO₂ cu 19% până în 2020, angajament susținut de datele referitoare la perioada 1990- 2008, când s-a înregistrat o scădere de 24% a emisiilor de dioxid de carbon.

În perioada 2009-2010 numărul agenților economici introduși în inventarul de emisii a fost relativ apropiat (124 în 2009 și 122 în 2010). Pentru anul 2011 inventarul emisiilor de poluanți în atmosferă s-a întocmit cu datele de la instalațiile care, prin capacitatea productivă sau tipul de activitate desfășurată, intră sub incidența a una sau mai multe dintre Directivele UE, aceste instalații fiind considerate sursele principale și cu ponderea cea mai importantă în ansamblul emisiilor de poluanți. Inventarul anului 2011 cuprinde un număr de **42 de agenți economici**.

Apa

Resursele de apă ale județului Bistrița-Năsăud sunt reprezentate prin ape subterane (freatice și de adâncime) și de suprafață (râuri și lacuri). Alimentarea râurilor este predominant pluvială și pluvio - nivală, aportul apelor subterane având o pondere foarte redusă.

Lungimea rețelei hidrografice cadastrale ale județului Bistrița-Năsăud este de **1734,1 km**, suprafața bazinului hidrografic este de **5009 kmp**, suprafața totală la nivelul județului este 5305 kmp, densitate rețelei hidrografice este de 0,35 km/kmp, iar debitul mediu multianual al Râului Someșul Mare la Beclean 48.7 mc/s.

Râul Someșul Mare pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud reprezintă artera hidrografică principală având o lungime, până la ieșirea din județ de 124 km și o suprafață de recepție de 4.959 km². Principalii afluenți ai Someșului Mare sunt: Ilva (51 km/419 km²), cu aport de 8,2%; Rebra (44 km/199 km²) cu aport de 8,3%; Salauta (44 km/413 km²) cu aport de 12,0%; Ilisua (52 km/353 km²) cu aport de 6,3%; Sieu (71 km/1812 km²) cu aport de 29,8%; râul Budac (44 km/241 km²) cu aport de 7,0%; râul Bistrița (67 km/650 km²) cu aport de 15,7%; râul Dipsa (35 km/459 km²) cu aport de 2,8%; râul Meles (33 km/320 km²) cu aport de 2,0%;

Resursele de apă teoretic și tehnic utilizabile la nivelul județului Bistrița-Năsăud sunt evidențiate în Tabelul 3.4.

Tabelul 3.4 Resursele de apă teoretic și tehnic utilizabile (2011)

Județul	Resursa de suprafață		Resursa din subteran	
	Teoretică	Utilizabilă	Teoretică	Utilizabilă
Bistrița Năsăud	1631	244,65	64,23	5,04

Sursa: Agenția Locală pentru Protecția Mediului Cluj, capitolul Apa

Zona cu probleme din punct de vedere al accesului la apă potabilă râuri este cea din sudul județului aparținând administrativ teritorial comunelor: Budești; Silivașu de Câmpie; Urmeniș; Milaș; Miceștii de Câmpie.

Monitorizarea apelor subterane se face în special pentru cele freatice în vederea evaluării potențialului de potabilizare al acestora. În județul Bistrița-Năsăud calitatea apelor subterane este monitorizată. Analizele efectuate au evidențiat frecvente depășiri la indicatorii NO₂ și CCOMn și la cei bacteriologici.

Depășirile limitelor admise pentru indicatorii de potabilitate se datorează:

- **lipsei sistemelor de colectare, transport și epurare a apelor uzate menajere, în localitățile rurale; existența rampelor neamenajate și neorganizate de deșeuri menajere, precum și cele rezultate din activitățile zootehnice;**
- **lipsa în unele localități rurale a puțurilor seci, amenajate, pentru animalele moarte;**
- **grupurile sociale din gospodăriile individuale, în majoritatea cazurilor, sunt construite impropriu în apropierea fântânilor sau a surselor de apă, nefiind protejate prin betonarea pereților.**

Impurificarea chimică cu NO₂, se datorează compoziției chimice a solului, respectiv cantităților prea mari de îngrășăminte aplicate. Se constată numeroase cazuri de conținut peste concentrația maximă admisibilă (CMA) la NO₂. Depășirile la indicatorii regimului de

oxigen (CCOMn) și indicatori bacteriologici se datorează inundațiilor din lunile de primăvara, precum și neigienizării periodice a acestor surse de apă potabilă.

Calitatea apelor de suprafață este redată cel mai bine prin intermediul categoriilor sintetice de calitate atribuite unor sectoare de rețea pe baza indicatorilor de calitate determinați în secțiunile de control. Calculul încadrării în categoriile de calitate se face pe grupe de indicatori prin raportarea concentrațiilor determinate la CMA.

Principalele **cauze care influențează calitatea apei sunt** determinate de contaminarea cu apele uzate urbane care conțin, în special materii în suspensie, substanțe organice, nutrienți, dar și alți poluanți ca metale grele, detergenți, hidrocarburi petroliere, micro poluanți organici, îngrășămintele chimice utilizate în agricultură, pesticidele utilizate pentru combaterea dăunătorilor, dar și animalele domestice din bazinele/spațiile hidrografice analizate, construcții hidrotehnice cu barare transversală, lucrările de îndiguire. Această situație se datorează în parte și faptului că anumite stații de epurare sunt depășite fizic și moral sau nu sunt operate și exploatate corespunzător și nu își ating indicatorii de performanță proiectați.

Presiunile induse de activitățile agricole și industriale sunt foarte greu de cuantificat întrucât evacuarea substanțelor organice, nutrienților, micro poluanților organici periculoși (industria chimică organică, industria petrolieră, etc.) se realizează difuz, iar identificarea sursei este greu de realizat.

În ultimii ani s-au făcut o serie de lucrări strategice pentru regularizarea cursurilor de apă și apărarea împotriva inundațiilor:

- Regularizarea râului Bistrița pe sectorul aval acumulare Colibița – confluența cu râul Sieu;
- Regularizarea Văii Budac și afluenți;
- Regularizarea râului Someșul Mare pe sectorul Valea Mare – Beclean;
- Regularizarea râului Șieu pe sectorul Sebiș – Beclean;
- Regularizarea Văii Țibleș;
- Regularizarea Văii Ilva;
- Regularizarea Văii Salauta și afluenți
- Regularizarea Văii Ilisua și afluenți.

Calitatea solurilor

La nivelul județului Bistrița-Năsăud suprafețele de teren cu destinație agricolă sunt tot mai afectate de diferite procese de degradare, fie că vorbim de procesele induse de activitatea antropică sau fenomene naturale. Principalele probleme se referă la sărăturarea, acidifierea solurilor, eroziunea de suprafață și/sau de adâncime, excesul de umiditate. Manifestarea acestor probleme este intensificată de practicile agricole neadaptate condițiilor de mediu, utilizarea pesticidelor și a îngrășămintelor chimice, depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor industriale și menajere, defrișările intense și abuzive. Calitatea solului mai este influențată și de o serie de procese și fenomene naturale, cum ar fi alunecările de teren, inundațiile sau secetele prelungite.

Una dintre cauzele importante de degradare a solurilor o reprezintă activitățile de exploatare miniera care au afectat suprafețe mari în județ (flotația Făget, S. M. Parva-Rebrișoara, S. M. Rodna cu haldele de steril de pe Valea Blaznei și Valea Mare, iazurile de decantare de pe Valea Glodului, Poiana Ilvei, Măgura Sturzi). Suprafețele afectate

necesită, după caz, redarea în circuitul silvic sau agricol prin reconstrucție ecologică, o parte din aceste halde de steril sau cariere fiind abandonate.

Pentru monitorizarea efectelor factorilor mai sus menționați, a fost reluată activitatea de monitorizare a calității solului la nivel local, de către unitatea administrativ teritorială.

Activitatea industrială, prezentă preponderent în mediul urban, **are cel mai nociv efect asupra solului**, prin amenajarea necorespunzătoare a haldelor de steril sau a iazurilor de decantare. Acțiunea vântului dispersează particulele de material steril, astfel contaminarea se produce pe areale mult mai extinse; în ceea ce privește iazurile de decantare, pierderea stabilității și deversării conținutului peste terenuri agricole și localități reprezintă o amenințare reală. În conformitate cu tendințele europene de conservare și sporirea fertilității solurilor se impune realizarea unui plan de management al haldelor/ depozitelor de steril și deșeurilor industriale mai puțin periculoase, ale cărui măsuri să includă ecologizarea și reconstrucția ecologică a acestor amplasamente, respectiv redarea acestor suprafețe circuitului economic.

În acest sens, în anul 2011 județul Bistrița - Năsăud a finalizat lucrările de ecologizare pentru 6 situri contaminate, a căror suprafață însumată este de 11 ha.

La nivelul județului a fost întocmită situația privind siturile contaminate în conformitate cu prevederile Hotărârii de Guvern nr.1408/23.11.2007 privind modalitățile de investigare și evaluare a poluării solului și subsolului, situație prezentată în tabelul de mai jos.

Tabelul 3.5. Situația poluării solurilor din județul Bistrița-Năsăud

Nr. crt.	Numele sitului	Localizarea sitului	Natura sursei de poluare	Suprafața contaminată (m ²)	Observații
1	SC Alcor & Beta SA (fosta halda de zgură a SC ARIO SA)	localitatea Viișoara	deșeuri de turnătorie	24000	Datorită succesiunii de vânzări-cumpărări a haldei de zgură nu s-a desfășurat nici un fel de activitate de reconstrucție ecologică și de închidere în sit.
2	CNMPM Remin SA Baia – Mare, Mina Făget	comuna Șanț, loc Valea Mare extravilan	steril minier	32645	Siturile nu au fost remediate.
3	CNMPM Remin SA Baia – Mare, Mina Valea Blaznei	mina Valea Blaznei, comuna Șanț, extravilan	steril minier	12555	
4	CNMPM Remin SA Baia – Mare, Iaz de decantare steril Valea Glodului	comuna Șanț, loc Valea Mare extravilan	ape rezultate din flotare	23600	Situl a fost remediat, lucrări finalizate decembrie 2011.
5	Uzina termică Bistrița	Str. Zefirului Bistrița	produse petroliere - combustibil	600	Situl nu a fost remediat.

Nr. crt.	Numele sitului	Localizarea sitului	Natura sursei de poluare	Suprafața contaminată (m ²)	Observații
6	SC RAAL SA (SC HICART SA Prundu Bârgăului)	Str. Principală, nr.16, Prundu Bârgăului	hidrocarburi lichide - combustibil	1500	Situl nu a fost remediat.
7	SC Dan Steel Group Beclean SA	Valea Viilor, nr 3 Beclean	nămoluri de epurare de la stația proprie	12000	Lucrările de remediere sunt în faza de finalizare.
8	SC Aviagro SRL	Str. Crucii nr. 423, loc. Livezile	batal dejecții animaliere	2623	Batalele au fost asanate în anul 2007.
9	SC Codrișorul SRL	Loc Bistrița, str. Zăvoaie	deșeuri menajere	22000	Siturile au fost decontaminate, lucrările de închidere s- au realizat prin Proiectul „Sistem de management integrat al deșeurilor solide în județul Bistrița- Năsăud”.
10	Primăria Bistrița fostul depozit al SC URBANA SA	Loc Bistrița, str. Zăvoaie	deșeuri menajere	49000	
11	SC GCL SA Năsăud	Năsăud	deșeuri menajere	6804	
12	Direcția de Gospodărire Comunală Beclean	Beclean	deșeuri menajere	1200	
13	Primăria Sângeorz – Băi	Sângeorz – Băi	deșeuri menajere	9463	

Extinderea suprafețelor intravilanului localităților urbane, în detrimentul localităților rurale limitrofe care dispun de terenuri destinate circuitului economic (teren arabil, pășuni, fânețe etc.) reprezintă o problemă tot mai acută. Astfel toate categoriile de terenuri (nu doar cele destinate agriculturii) își vor pierde funcțiile inițiale, în acest caz, o reconstrucție ecologică nefiind posibilă.

3.2 Managementul deșeurilor

În orașele și în municipiul din județ, precum și la o parte din comune depozitarea deșeurilor menajere se face centralizat, fără a dispune de rampe de gunoi ecologice autorizate. Impactul gestionării necorespunzătoare a deșeurilor este unul negativ asupra factorilor de mediu, dar și asupra factorului uman, fie că ne referim la sănătatea acestuia sau la activitățile sale productive. Depozitarea deșeurilor în rampe de deșeuri înseamnă pierderi irecuperabile de teren și resurse.

Toate activitățile economico-productive și sociale sunt generatoare de produse secundare cu valoare economică foarte scăzută sau chiar inexistentă pe care le putem numi generic deșeuri. Din punct de vedere al protecției mediului, gestionarea acestora este o problemă acută la nivelul județului și al României, mai ales în contextul cererii crescânde pentru toate produsele alimentare și nealimentare.

Cantitățile de deșeuri menajere colectate din mediul urban au scăzut în perioada 2009-2012 datorită pe de o parte cerințelor impuse de legislația specifică care impune scăderea

cantităților de deșeuri depozitate prin creșterea gradului de valorificare a deșeurilor reciclabile, iar pe de altă parte au scăzut datorită creșterii cantităților de deșeuri de ambalaje colectate de la populație prin serviciul de colectare selectivă. **Colectarea selectivă s-a extins mult în ultimii 4 ani ajungând să acopere 69% din totalul localităților din județ.**

În mediul rural, chiar dacă a crescut gradul de acoperire cu serviciul de salubritate la aproximativ **90% din totalul populației existente**, cantitățile de deșeuri menajere colectate se mențin la o valoare constantă datorită extinderii colectării selective, fapt ce a determinat o scădere cantităților de deșeuri depozitate.

Cantitățile de deșeuri colectate prin rețeaua de colectare a deșeurilor industriale sunt deșeurile de fier vechi, deșeuri de PET și mase plastice (ambalaje, folii, diferite piese din plastic) și deșeuri metalice neferoase (deșeuri de baterii și acumulatori).

Deșeurile industriale reciclabile: PET, plastic, deșeuri metalice feroase și neferoase, deșeuri de lemn și deșeuri de sticlă se colectează prin firme autorizate în acest scop și urmează să fie valorificate prin reciclare în diferite firme din județ sau din țară. În aceste context în fiecare an în ultimii 4 ani au avut loc **campanii de colectare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice** provenite de la persoane fizice și societăți comerciale atât în mediul urban cât și rural.

Deșeurile periculoase sunt generate în principal de **activitățile industriale** (industria extractivă, energetică, chimică, materiale de construcții, textilă etc.), iar deșeurile nepericuloase rezultate din activități precum agricultura, silvicultura, transporturi; acestea nu sunt colectate separat la nivelul județului. Managementul defectuos al acestora este în continuare o problemă prioritară pentru România, nu doar în județul Bistrița-Năsăud, care necesită măsuri și investiții în perioada următoare.

Directiva 98/2008 CE privind deșeurile stabilește obiective importante privind reciclarea deșeurilor pentru **anul 2020**, astfel: **50% pentru reciclarea deșeurilor în gospodărie și 70% pentru deșeurile provenite din construcții și demolări**. Așadar, în perioada 2014-2020 sunt necesare o serie de măsuri la nivelul județului privind atingerea obiectivelor mai sus menționate.

3.3 Arii protejate și bio-diversitate

Biodiversitatea biologică include toate speciile de plante, animale și microorganisme, ca și ecosistemele și procesele ecologice din care ele fac parte. Importanța biodiversității este esențială atât pentru stabilitatea (homeostază) mediului natural, cât și pentru stabilitatea sistemelor antropice, de unde rezulta necesitatea imperioasă de conservare a acestora.

Conservarea biodiversității este o condiție fundamentală a dezvoltării durabile. Valorificarea tuturor resurselor naturale (biotice și minerale) și intensificarea exploatărilor materiilor prime, au determinat anumite dezechilibre în cadrul mediului natural (geografic).

Dezvoltarea zonelor urbane și rurale aduce cu sine o presiune tot mai mare asupra factorilor naturali, având consecințe grave mai ales asupra habitatelor și speciilor faunistice și floristice care le populează. Astfel, funcționarea ecosistemelor este puternic modificată, principalele consecințe fiind reducerea biodiversității (reducerea și chiar dispariția diferitelor specii floristice și faunistice), fragmentarea habitatelor (restrângerea rutelor de migrație și a

accesului la surse de hrană), dispariția controlului natural al dăunătorilor, degradarea peisagistică.

Pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud, procesul de despădurire (cea mai profundă intervenție asupra mediului natural) a determinat restrângerea arealului forestier cu efecte în lanț asupra tuturor componentelor mediului: modificarea condițiilor microclimatice și topoclimatice, modificarea regimului de scurgere a apelor, rărirea (dispariția) unor specii de plante și animale.

Declararea de zone/ arii cu un anumit grad de protecție este cea mai bună modalitate în lupta contra diminuării biodiversității. La nivelul județului Bistrița-Năsăud există un număr de **27 de arii protejate**. Evidențierea și detalierea acestor arii protejate se face în tabelele 3.6 – 3.11.

Tabelul 3.6. Categoriile de arii naturale protejate din județul Bistrița-Năsăud

Tipul	Categoriile IUCN/desemnare Internațională	Numărul de Arii Protejate
Rezervație științifică	I	0
Parc național	II	2
Monumente ale naturii	III	10
Rezervații naturale	IV	15
Parc natural	V	0

Tabelul 3.7. Parcuri naționale în județul Bistrița-Năsăud

Nr. crt.	Parc național	Suprafața	Suprafața cuprinsă în pe raza județului BN
1	Parcul Național Munții Rodnei	46399 ha	37119 ha
2	Parcul Național Călimani	24041 ha	112 ha

Tabelul 3.8. Tipuri de Monumente ale Naturii în județul Bistrița – Năsăud

Nr. crt.	Tipul monumentului naturii	Numărul de rezervații	Suprafață (ha)
1.	Geologic și geomorfologic	5	81
2.	Paleontologic	2	6
3.	Mixt	2	6
4.	Speologic	1	1
Total		10	94

Tabelul 3.9. Monumente ale naturii din județul Bistrița-Năsăud

Nr. crt.	Cod Legea 5/2000	Denumire arie protejată	Localizare	Suprafață (ha)	Tipul
1.	2.201	Piatra Corbului	Sat Budacu de Sus, Comuna Cetate	5	Mixtă
2.	2.217	Râpa Mare	Budacu de Sus, Com Cetate	1	Mixtă
3.	2.204	Râpa cu păpuși	Sat Domnești, Comuna Mărișelu	2	Geologică și geomorfologică
4.	2.203	La Gloduri – Vulcani noroioși	Com. Monor	2	Geologică și geomorfologică
5.	2.202	Masivul de sare	Sat Sărățel, com. Șieu	5	Geologică și

					geomorfologică
6.	2.205	Zăvoaiele Borcutului	Com Romuli	1	Geologică și geomorfologică
7.	2.206	Peștera Tăușoare	Sat Gersa, com Rebrîșoara	71	Geologică și geomorfologică
8.	2.219	Peștera Valea Cobășel	Com Șanț	1	Speologică
9.	2.220	Râpa Verde	Budacu de Sus, com Cetate	1	Paleontologică
10.	2.221	Comarnic	Sat Cușma, com Livezile	5	Paleontologică

Tabelul 3.10. Tipuri de Rezervații naturale în județul Bistrița-Năsăud

Nr. crt.	Tipul rezervației naturale	Numărul de rezervații	Suprafață (ha)
1.	Botanică	8	284
2.	Peisagistică	2	75
3.	Mixtă	5	2656
Total		15	3015

Tabelul 3.11. Rezervațiile naturale din județul Bistrița-Năsăud

Nr. crt.	Cod Legea 5/2000	Denumire arie protejată	Localizare	Suprafață (ha)	Tipul
1.	2.222	Crovul de la Larion	Lunca Ilvei	250	Botanică
2.	2.208	La Sărătură	Blăjenii de Jos	5	Botanică
3.	2.213	Pădurea Posmuș	Sat Posmuș, Com Șieu	2	Botanică
4.	2.212	Piatra Cușmei	Sat Cușma, Com Livezile	5	Botanică
5.	2.211	Piatra Fântânele	Sat Piatra Fântânele, com Tiha Bârgăului	5	Botanică
6.	2.209	Poiana cu narcise de pe Saca(PNMR)	Sat Valea Vinului, com Rodna	5	Botanică
7.	2.207	Poiana cu narcise din Șesul Mogoșenilor	Sat Mogoșeni , com Nimigea	6	Botanică
8.	2.210	Poiana cu narcise din Șesul Văii Budacului	Sat Orhei, com Cetate	6	Botanică
9.	2.218	Cheile Bistriței Ardelene	Com Bistrița-Bârgăului	50	Peisagistică
10.	2.224	Stâncile Tătarului	Com Bistrița-Bârgăului	25	Peisagistică
11.	2.216	Lacul Zagra-Tăul lui Alac	Com Zagra	1	Mixtă
12.	2.215	Tăul Zânelor	Sat Colibița, com Bistrița-Bârgăului	15	Mixtă
13.	2.214	Valea Repedea	Com Bistrița-Bârgăului	22	Mixtă
14.	2.223	Izvoarele Mihăiesei (PNMR)	Sat Anieș, Com Maieru	50	Mixtă
15.	2.225	Ineu – Lala(PNMR)	Șanț – Leșu -Rodna	2568	Mixtă

Speciile de animale pentru care au fost declarate situri de importanță comunitară la nivelul județului și siturile în care se găsesc, la nivelul anului 2009 și respectiv 2011, sunt evidențiate în Tabelul 3.12.

Tabelul 3.12. Specii de animale pentru care au fost declarate situri de importanță comunitară

Nr. crt	COD Natura 2000	Specia	Situl Natura 2000
Mamifere			
1	1352*	<i>Canis lupus</i> (lup)	Munții Rodnei, Cușma, Larion
2	1361	<i>Lynx lynx</i> (râs)	Munții Rodnei, Cușma, Larion
3	1354*	<i>Ursus arctos</i> (urs brun)	Munții Rodnei, Cușma, Larion
4	2612	<i>Micotus tatricus</i> (șoarece de Tatra)	Munții Rodnei
5	1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i> (Liliacul mic cu potcoavă)	Peștera Tăușoare
Amfibieni și reptile			
6	1193	<i>Bombina variegata</i> (buhai de balta cu burta galbenă)	Munții Rodnei, Cușma
7	1166	<i>Triturus cristatus</i> (triton cu creastă)	Munții Rodnei, Cușma, La Sărătură
8	2001	<i>Triturus montandoni</i> (Triton carpatic)	Munții Rodnei, Cușma
Pești			
9	1163	<i>Cottus gobio</i> (zglăvoc)	Munții Rodnei, Cușma, Someșul Mare Superior
10	9903	<i>Eudontomyzon danfordi</i> (chișcar)	Munții Rodnei, Someșul Mare Superior
11	1122	<i>Gobio uranoscopus</i> (petroc)	Someșul Mare Superior
12	1146	<i>Sabanejewia aurata</i> (Dunariță)	Someșul Mare Superior
Nevertebrate			
13	1078*	<i>Calliomorpha quadripunctaria</i>	Munții Rodnei
14	4012	<i>Carabus hampei</i> (carab)	Munții Rodnei
15	4014	<i>Carabus variolosus</i> (carab)	Munții Rodnei
16	4015	<i>Carabus zawadaszkii</i> (carab)	Munții Rodnei
17	1086	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Munții Rodnei
18	4054	<i>Pholidoptera transsylvanica</i> (cosașul transilvan)	Munții Rodnei
19	1087*	<i>Rosalia alpina</i> (Croitor de fag)	Munții Rodnei
20	4036	<i>Leptidea morsei</i>	Cușma
21	1060	<i>Lycaena dispar</i>	La Sărătură

Pădurile constituie nu doar suport pentru desfășurarea unor activități economice ci și principalul habitat al faunei sălbatice. Influențele pădurii în ceea ce privește protecția apelor, impactul social-terapeutic, protecția solului și contra factorilor climatici dăunători sunt susținute de un fond forestier important. Suprafața acoperită de păduri la nivelul județului Bistrița-Năsăud este evidențiată în tabelul 3.13. Pădurile de foioase se încadrează în clasa de producție III (2012), iar pădurile de rășinoase în clasa de producție II (2009) – datorită unui grad ridicat de uscări la pin și molid.

Presiunea supra pădurilor este generată de schimbări în utilizarea terenurilor (urbanizare, despădurire), presiune demografică, recoltări necontrolate, schimbări climatice, toate aceste acțiuni au ca rezultat distrugerea stratului de ozon.

Tabelul 3.13. Suprafața acoperită de păduri la nivelul județului Bistrița-Năsăud

Denumire date statistice	Detaliiere date statistice	Valori (ha)			
		2009	2010	2011	2012
Suprafața acoperită de păduri	Foioase	102802	103376	104174	103715
	Rășinoase	85296	85122	84339	84809

Starea de sănătate a pădurilor din județul Bistrița-Năsăud este considerată ca fiind bună; doar în anul 2007 s-a constatat un atac puternic de ipidae la nivelul județului. În anul 2011 nu au fost înregistrate suprafețe de teren scoase din fondul forestier pentru alte utilizări și au fost efectuate lucrări de regenerări, ca urmare a campaniilor de împăduriri. La nivelul județului există zone cu deficit de vegetație forestieră (terenuri neproductive, degradate). În proporție de **90% acestea sunt proprietate privată**, iar acțiunile de regenerare depind în totalitate de proprietar, fiind necesare măsuri de conștientizare și chiar măsuri punitive pentru reducerea acestui deficit.

3.4. Elemente de sinteză

În condițiile extinderii în suprafață a localităților urbane sunt necesare măsuri privind **îmbunătățirea calității aerului**, de tipul creșterii:

1. suprafețelor de spații verzi,
2. reducerea poluării aerului prin reorganizarea traficului din zonele centrale urbane,
3. promovarea mijloacelor de transport alternative (amenajarea de piste pentru bicicliști).

Principala sursă de poluare a apelor o reprezintă contaminarea cu ape uzate orășenești și industriale deversate direct în emisari. Cantitățile de poluanți din apele uzate depășesc uneori limitele maxime admise prin actele de reglementare. Lipsa sistemelor de colectare, transport și epurare a apelor uzate menajere, în localitățile rurale. Existența rampelor neamenajate și neorganizate de deșeuri menajere, precum și cele rezultate din activitățile zootehnice.

Grupurile sociale din gospodăriile individuale, în majoritatea cazurilor, sunt construite impropriu în apropierea fântânilor sau a surselor de apă, nefiind protejate prin betonarea pereților. **Ineficiența sistemelor de epurare a apelor**, care nu sunt dimensionate în corelație cu dezvoltarea localităților.

În conformitate cu tendințele europene de conservare și sporirea fertilității solurilor se impune **realizarea unui plan de management al haldelor/depozitelor de steril și deșeurilor industriale** mai puțin periculoase, ale cărui măsuri să includă ecologizarea și reconstrucția ecologică a acestor amplasamente, respectiv redarea acestor suprafețe circuitului economic. Pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud, procesul de despădurire (**cea mai profundă intervenție asupra mediului natural**) a determinat restrângerea arealului forestier cu efecte în lanț asupra tuturor componentelor mediului: modificarea condițiilor microclimatice și topoclimatice, modificarea regimului de scurgere a apelor, rărirea (dispariția) unor specii de plante și animale.

Presiunea asupra pădurilor este generată de schimbări în utilizarea terenurilor (urbanizare, despădurire), presiune demografică, recoltări necontrolate, schimbări climatice.

De asemenea, ar trebui avute în vedere, pentru o dezvoltare durabilă a județului, acțiuni care să faciliteze dezvoltarea sistemelor de generare a energiei regenerabile (utilizarea durabilă a biomasei în scopuri energetice, creșterea eficienței energetice a clădirilor, utilizarea panourilor fotovoltaice etc.).

CAPITOLUL 4

Competitivitatea economică

4.1 Factorii care influențează competitivitatea economică

Problema competitivității la nivelul județelor este esențială din perspectiva faptului că acestea concurează între ele pentru a-și crește nivelul de productivitate și profitabilitate a activităților economice. Competiția între județe constă în generarea, atragerea, menținerea actorilor economici – firme și indivizi – în vederea creării de locuri de muncă, creării de oportunități economice și creșterii bunăstării generale. Competitivitate economică la nivel județean se vede în abilitatea județului de a realiza rate de creștere ridicate și susținute a PIB/cap de locuitor; sau cu alte cuvinte de a crește gradul de angajare al forței de muncă active și de a crește productivitatea forței de muncă. Poziționarea competitivă relativă a județului Bistrița-Năsăud depinde într-o bună măsură de următoarele variabile:

- Înzestrarea relativă cu factori de producție;
- Mărirea piețelor locale care afectează condițiile inițiale de creștere;
- Prezența industriilor suport;
- Structura firmelor, strategiile la nivel de firme, modul de acțiune al competitorilor, organizarea și managementul firmelor;
- Investițiile și transferul de resurse;
- Nivelul de cunoștințe la nivelul forței de muncă din județ;
- Infrastructura de susținere a inovației;
- Atragerea de firme străine, pentru creșterea nivelului local de cunoștințe.

Pentru creșterea nivelului de competitivitate la nivel județean trebuie luate în considerare următoarele „provocări cheie”:

- Dezvoltarea de capacități de nișă pentru creșterea diferențierii relativ la alte județe;
- Stimularea colaborării, parteneriatelor în afaceri;
- Atragerea de investiții pe termen lung;
- Dezvoltarea forței de muncă;
- Dezvoltarea leadership-ului public și privat.

Competitivitatea economică are legătură și cu abilitatea județului de a genera un nivel al exporturilor (în alte regiuni din țară sau străinătate) pentru a susține creșterea veniturilor și angajării în câmpul muncii a populației rezidentă în județ. Competitivitatea economică a județului este influențată atât de factori calitativi (ex. rețele informale de cunoștințe, încredere etc.), cât și de factori cantitativi (ex. relațiile comerciale dintre firme, numărul de brevete, capacitatea de a asigura o forță de muncă calificată etc.). Competitivitatea județului rezidă atât în competitivitatea firmelor existente în județ cât și în interacțiunea dintre aceste firme și în atributele sociale, economice, instituționale și publice ale județului. La baza competitivității județului stau următorii determinanți: dezvoltarea instituțională, tehnologiile existente, creativitatea indivizilor, antreprenoriatul, rețelele de afaceri, internaționalizarea afacerilor, infrastructura informațională și de cunoaștere, mentalitatea populației, demografia și migrația populației, mediul de lucru cu toate aspectele socio-politico-geografice, infrastructura suport, capacitatea forței de muncă în sectoare bazate pe cunoaștere, nivelul investițiilor directe în active fixe și dezvoltarea resursei umane, concentrarea forței de muncă în sectoare industriale și activități cu valoare adăugată

ridicată, servicii financiare puternice, investițiile străine directe etc. Astfel, factorii de influență pot fi divizați în:

- factori de mediu interni (endogeni) - proprietarii entității de organizare; managementul; dimensiunea organizației; complexitatea organizației; dotarea tehnică și tehnologică; dispersia teritorială a subdiviziunilor; potențialul uman; potențialul informațional tehnic (proiecte, brevete, mărci înregistrate), economic (referitor la piață, prețuri, credite, impozite, taxe), juridic (legile, ordonanțele și altele), managerial (privitor la subsistemele organizației); starea economică; cultura organizațională, vizibilă și invizibilă.
- factori de mediu externi (exogeni) - mediul ambiant incluzând elementele exogene de natură economică, tehnică, politică, culturală, demografică, organizatorică, științifică, juridică, psiho-sociologică, educațională, ecologică, obținerea resurselor necesare, adoptarea acestora, aplicarea deciziilor și realizarea lor.
- factori de producție - forța de muncă, resursele naturale, condițiile de bază esențiale (instituții, infrastructură, macroeconomie, sănătate și educație).
- factori de eficacitate - influența performanțelor asupra structurii; eficiența economică - rezultat financiar; eficiența socială - calitatea climatului de muncă, relația dintre conducere și sindicate, tipuri de motivare folosite; eficiența organizațională - îndeplinirea sarcinilor individuale, gradul de acoperire al activității cu personal adecvat ca structură și număr.

Toate acestea concură într-o manieră agregată la definirea potențialului productiv, de resursă umană, de infrastructură de bază și accesibilitate. De aici se concretizează compoziția sectoarelor economice, specializarea, distribuția firmelor, proprietatea. În funcție de nivelul de maturitate al acestor din urmă elemente rezultă nivelul productivității la nivelul județului, costurile cu forța de muncă, profitabilitatea, distribuția piețelor etc., care în final definesc PIB/CL și rata de angajare a populației.

4.2 Industria, potențialul tehnologic, investițiile în industrie și evoluția structurilor industriale

Principalele ramuri industriale în cadrul județului sunt producția de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule, fabricarea de acumulatori și baterii, trefilarea firelor la rece, fabricarea plăcilor, foliilor, tuburilor și profilurilor din material plastic. Nici una dintre aceste ramuri industriale nu intră în categoria tehnologiilor high-tech. La nivelul județului Bistrița-Năsăud funcționează doar 140 firme în domeniul high-tech (IT, telecomunicații, cercetare-dezvoltare), dar și în acest caz cele mai multe sunt orientate pe servicii, nu pe producție. Valorile atinse de aceste ramuri industriale ca cifră de afaceri în total național pe ramură în anii 2010 și 2011 sunt prezentate în Tabelul 4.1.

Tabelul 4.1. Cifra de afaceri a principalelor ramuri industriale ale județului în total național la nivel de ramură industrială

Ramura industrială	2010	2011
Producția de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule	9,1 [%]	6,7 [%]
Fabricarea de acumulatori și baterii	87,9 [%]	87,7 [%]
Trefilarea firelor la rece	2,3 [%]	84,7 [%]
Fabricarea plăcilor, tuburilor și profilurilor din material plastic	6,6 [%]	6,4 [%]

Tabelul 4.2 prezintă distribuția agenților economici pe principalele zone urbane ale județului.

Tabelul 4.2. Numărul unităților economice active înmatriculate în Registrul Comerțului

Detaliere	2010	2011	2012
Total (înregistrări ORC)	12184	13589	15276
Total (înregistrări bilanțuri)	6164	5581	-
În municipiul Bistrița (înregistrări ORC)	7314	8144	9031
În municipiul Bistrița (înregistrări bilanțuri)	3638	3242	-
În orașul Beclean (înregistrări ORC)	801	888	949
În orașul Beclean (înregistrări bilanțuri)	286	262	-
În orașul Năsăud (înregistrări ORC)	820	874	980
În orașul Năsăud (înregistrări bilanțuri)	286	272	-
În orașul Sângeorz-Băi (înregistrări ORC)	519	562	645
În orașul Sângeorz-Băi (înregistrări bilanțuri)	183	156	-

Tabelul 4.3. Structura unităților economice active din județ după forma juridică de organizare

Tip	2010	2011	2012
Regii autonome (inclusiv subunități)	11	12	12
Societăți pe acțiuni	140	147	144
SRL	6655	7024	7423
Societăți în nume colectiv	11	8	7
Societăți în comandită simplă	1	5	5
Organizații cooperatiste	46	50	61
Persoane fizice autorizate AF – asociații familiale	3727	4714	5831
Persoane independente PF	1539	1789	1949

Tabelul 4.4. Situația detaliată a agenților economici (activi) după forma juridică

Nr. crt.	Structura	Nr. agenți economici activi la 31.12.2011	Nr. agenți economici activi la 31.12.2012	Evoluție %
	TOTAL, din care:	13589	15276	+12,41
1.	Persoane fizice, din care:	6503	7780	+19,64
	Persoane fizice autorizate (PFA)	4714	5831	+23,70
	Întreprinderi individuale (II)	904	1061	+17,37
	Întreprinderi familiale (IF)	885	888	+0,34
2.	Persoane juridice (inclusiv sucursale)	7086 (80 suc.)	7496 (80 suc.)	+5,79
	Din care:			
	Regii autonome	12	12	-
	Cooperative	1	1	-
	Din care:			
	Cooperative de consum	0	0	-
	Cooperative de credit	1	1	-
	Cooperative meșteșugărești	0	0	-
	Societati comerciale	7024	7423	+5,68
	Din care:			
	Societăți pe acțiuni (SA)	147 (47 suc.)	144 (46 suc.)	-2,04
	Societăți cu răspundere limitată (SRL)	6864 (31 suc.)	7267 (32 suc.)	+5,87
	Societăți în comandită simplă (SCS)	5	5	-
	Societăți în nume colectiv (SNC)	8 (2 suc.)	7 (2 suc.)	-12,50
	Societăți în comandită pe acțiuni (SCA)	0	0	-
	Cooperative agricole	2	12	+500,00
	Societăți cooperative (L 1/2005)	47	48	+2,13

Structura agenților economici pe forma juridică de organizare este pusă în evidență în tabelele 4.3 și 4.4. După tipul de capital, situația agenților economici este prezentată în tabelele 4.5 și 4.6. Tabelul 4.7 pune în evidență agenții economici cu capital străin.

Tabelul 4.5. Structura agenților economici (activi) după tipul de capital

Nr. crt.	Tipul de capital	Nr. agenți economici activi la 31.12.2011	Nr. agenți economici activi la 31.12.2012	Evoluție %
TOTAL, din care:		6994	7404	+5,86
1	Cu capital autohton, din care:	6513	6904	+6,00
	Cu cap.integral privat	6509	6896	+5,95
	Cu capital mixt	1	1	-
	Cu cap.integral de stat	3	7	+133,33
2	Cu capital privat strain	256	272	+6,25
3	Cu capital privat autohton + străin	225	228	+1,33

Tabelul 4.6. Structura unităților economice din județ după proveniența capitalului

Tip	2010	2011	2012
Agenți economici cu capital integral de stat	2	3	7
Agenți economici cu capital privat românesc	6334	6509	6896
Agenți economici cu capital integral străin	222	256	272
Agenți economici cu capital mixt, românesc și străin	209	225	228
Societăți comerciale cu capital public și cooperatist	46	50	61
Societăți comerciale cu capital privat	6765	6990	7396

Tabelul 4.7. Firme active cu capital străin (pe țări)

Nr.	ȚARA	Nr. firme la 31.12.2011	Nr. firme la 31.12.2012	Evoluție %
1	Albania	1	1	-
2	Austria	48	45	-6,25
3	Belgia	10	11	+10,00
4	Brazilia	1	1	-
5	Canada	4	4	-
6	China	3	8	+166,67
7	Cipru	1	1	-
8	Cehia	1	0	-100,00
9	Danemarca	1	1	-
10	Estonia	1	1	-
11	Franța	16	18	+12,50
12	Germania	105	109	+3,81
13	Grecia	9	8	-11,11
14	Hong-kong	1	1	-
15	Ungaria	13	15	+15,38
16	Irlanda	9	11	+22,22
17	Israel	2	1	-50,00
18	Italia	135	135	-
19	Iordania	3	3	-
20	Liban	1	1	-
21	Luxemburg	6	4	-33,33
22	Moldova	19	18	-5,26
23	Olanda	6	7	+16,67
24	Noua Zeelandă	1	1	-
25	Norvegia	1	1	-
26	Pakistan	1	1	-

Nr.	ȚARA	Nr. firme la 31.12.2011	Nr. firme la 31.12.2012	Evoluție %
27	Portugalia	1	2	+100,00
28	Seychelles	3	0	-100,00
29	Slovacia	1	1	-
30	Spania	43	49	+13,95
31	Suedia	1	0	-100,00
32	Elveția	4	6	+50,00
33	Republica Arabă Siria	1	1	-
34	Turcia	8	8	-
35	Ucraina	3	3	-
36	Egipt	1	1	-
37	Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord	3	4	+33,33
38	SUA	13	18	+38,46
	TOTAL	481	500	+3,95

În municipiul Bistrița există 59,7% din totalul firmelor din județ, în orașul Beclean 4,4%, în Năsăud 4,6%, în Sângeorz Băi 2,9%, iar în mediul rural 28,4%. Evoluția agenților economici după mărime este descrisă în tabelul 4.8. Ramurile de activitate reprezentative la nivelul județului sunt prezentate în tabelul 4.9. Cele mai reprezentative produse industriale realizate în cadrul județului sunt: acumulatorii auto, cablurile electrice, piesele din mase plastice și sticlăria. Industria de mașini și echipamente este cea mai reprezentativă în județ, urmată de industria textilă, industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului și industria construcțiilor metalice.

Pentru creșterea competitivității economice a județului este necesară o specializare diversificată a acestor industrii și o sofisticare din perspectiva complexității produselor realizate. La potențialul județului se observă necesitatea industrializării sectorului agricol deoarece un număr semnificativ al populației locuiește în zona rurală, în prezent practicând o agricultură de subzistență în marea lor majoritate. Industrializarea agriculturii se poate face atât în ceea ce privește cultivarea plantelor, cât și în ceea ce privește creșterea animalelor, pomicultura și procesarea în unități de micro-producție a produselor agricole și animaliere.

Tabelul 4.8. Evoluția agenților economici după mărime

Tip	2010	2011
Întreprinderi mari și foarte mari > 250 salariați	11	5
Întreprinderi mijlocii 50-249 salariați	84	84
Întreprinderi mici 10-49 salariați	482	529
Microîntreprinderi 0-9 salariați	7082	7190

Tabelul 4.9. Ramurile de activitate la nivelul județului (2011)

Nr. crt.	Denumirea ramurii	Număr unități	Venituri cifră de afaceri (mii lei)	% din total cifră de afaceri
1	Agricultură	100	87871,8	1,0
2	Silvicultură, exploatare forestieră	98	140348,7	1,7
3	Industria alimentară și a băuturilor	11	382432,1	4,6
4	Industria textilă	32	411255,6	4,9
5	Industria de prelucrare a lemnului	229	397614,5	4,7

Nr. crt.	Denumirea ramurii	Număr unități	Venituri cifră de afaceri (mii lei)	% din total cifră de afaceri
6	Industria metalurgică	1	278347,3	3,3
7	Industria construcțiilor metalice	95	300574,2	3,6
8	Industria de mașini și echipamente	32	921889,2	11,0
9	Producția, transportul și distribuția energiei electrice	18	55249,7	0,7
10	Captarea, tratarea și distribuția apei	1	26683,0	0,3
11	Construcții	636	443572,5	5,3
12	Comerț cu amănuntul	1411	1182590,6	14,1
13	Hoteluri și restaurante	286	87602,0	1,0
14	Transporturi terestre	455	327741,1	3,9
15	Învățământ	27	2886,1	Sub 0,05%
16	Sănătate și asistență socială	80	13021,1	0,2

Valoarea producției industriale în EURO a fost de 559 miliarde EURO în 2010 și 663 miliarde EURO în 2011 (curs referință: 4.2099/2010; 4.2379/2011). Valorile în lei (prețuri curente) ale producției industriale sunt prezentate în Figura 4.1.

Miliarde lei preturi curente

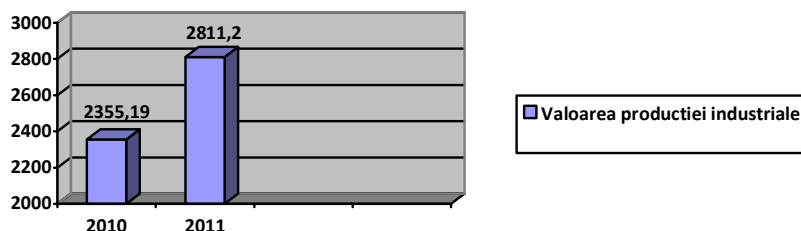

Figura 4.1. Valoarea producției industriale

Tabelul 4.10. Firme reprezentative în județ după cifra de afaceri

Denumire	Localizare sediu social	Profil	Cifra de afaceri lei	Număr salariați
AQUABIS	Bistrița	3600 - Captarea, tratarea și distribuția apei	24.712.753 (2010)	523 (2010)
LEONI WIRING SYSTEMS RO	Bistrița	2931 - Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule	663.522.074 (2010)	3349 (2010)
PHOENIX GAMES	Bistrița	9200 - Activități de jocuri de noroc și pariuri	119.986.176 (2010)	3563 (2010)
ROSEYARNS	Bistrița	1310 - Pregătirea fibrelor și filarea fibrelor textile	35.915.492 (2010)	318 (2010)
TERAPLAST	Bistrița	2221 - Fabricarea plăcilor, foliilor, tuburilor și profilelor din material plastic	212.747.210 (2010)	527 (2010)
ROMBAT	Bistrița	2720 - Fabricarea de acumulatori și baterii	280.515.928 (2010)	665 (2010)
I PROEB	Bistrița	2732 - Fabricarea altor fire și	111.116.954 (2010)	418 (2010)

Denumire	Localizare sediu social	Profil	Cifra de afaceri lei	Număr salariați
		cabluri electrice și electronice		
COMELF	Bistrița	2892 - Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții	109.792.439 (2010)	932 (2010)
RAAL	Bistrița	2932 - Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule	130.217.551 (2010)	1173 (2010)
DAN STEEL GROUP BECLEAN	Beclean	2410 - Producția de metale feroase sub forme primare și de feroaliaje	240.754.673 (2010)	663 (2010)
ITALTEXTIL SARATA	Sărata	1310 - Pregătirea fibrelor și filarea fibrelor textile	97.871.730 (2010)	358 (2010)
MIRO	Bistrița	2892 - Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții	46.326.513 (2011)	290 (2011)
ELCOM CABLAJE	Bistrița	2931 - Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule	24.006.156 (2011)	297 (2011)
INTEX	Năsăud	1392 - Fabricarea de articole confecționate din textile (cu excepția îmbrăcămintei și lenjeriei de corp)	98.854.440 (2011)	276 (2011)

Firmele reprezentative după cifra de afaceri din bilanț în județul Bistrița-Năsăud sunt puse în evidență în Tabelul 4.10. Se observă un potențial ridicat de clusterizare în sectorul producției de componente și module pentru mașini și echipamente, în prelucrarea lemnului și industria construcțiilor metalice. Clusterizarea trebuie focalizată pe alianțe strategice în vederea dezvoltării de produse și componente noi, cu un grad mai ridicat de inteligență, prin cooperarea cu firme de software și electronică din hub-ul existent la Cluj-Napoca, dar și prin dezvoltarea unui centru de cercetare comun, în cooperare cu Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca și ICPEE Bistrița.

În ce privește productivitatea forței de muncă, la nivelul României aceasta a scăzut în 2009 și 2010 cu 4,7%, respectiv cu 0,9%. În 2011 aceasta a crescut cu 2,9%, iar pentru 2012 se constată o creștere de doar 0,3%, iar în 2013 se așteaptă o evoluție pozitivă de 1%. Astfel, productivitatea României, calculată la numărul de salariați este sub pragul de 50% în raport cu media Uniunii Europene. În raport cu numărul de ore lucrate, țara noastră se situează și mai nefavorabil, cu o productivitate de doar 43,1% în raport cu media UE. Acest lucru arată nevoia crescută de a investi în tehnologie, automatizare, creșterea calificării forței de muncă și modernizarea proceselor de producție. La nivelul județului Bistrița-Năsăud productivitatea forței de muncă în sectorul industrial a fost de 175102 lei în 2010 și de 178551 lei în 2011. Media pe total sectoare economice la nivel de județ a fost de 41593 lei în 2010 și de 42132 lei în 2011, peste media la nivel național de aproximativ 20000 lei. Productivitatea cea mai crescută este în sectorul financiar-bancar, ceea ce arată încă o orientare pe importuri și acumularea de datorii, nu pe acumularea de resurse.

Indicele producției industriale este în ușoară creștere relativă (la anul anterior), însă indicele valoric al cifrei de afaceri din industrie este în scădere relativă, așa cum rezultă în Figura 4.2.

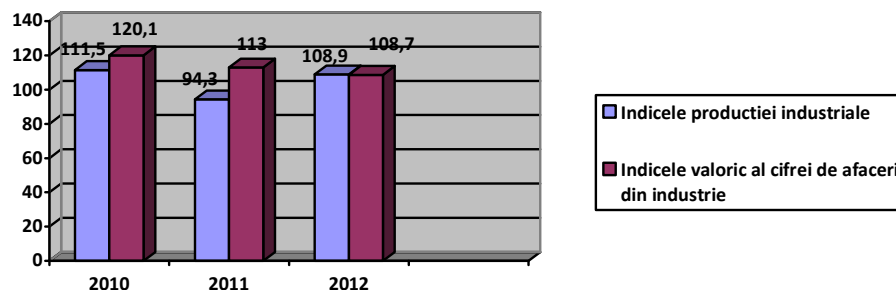

Figura 4.2. Rata de creștere a producției industriale

Evoluția indicelui producției industriale arată o oscilație în prețurile relative ale produselor vândute, fără semne de creștere semnificativă. Acest lucru conduce la necesitatea de a reconsidera strategiile de produs, în sensul diversificării sistemelor produs-serviciu și adăugării de valoare. În acest sens, se impune orientarea mai mare spre inovare, în special pe inovarea la nivelul produselor și serviciilor asociate.

Indicele valoric al cifrei de afaceri din industrie este utilizat la evaluarea tendințelor curente ale desfacerii, respectiv la sesizarea fluctuațiilor. Evoluția descrescătoare a acestui indicator sugerează probleme din perspectiva capacității de valorificare a potențialului industrial, prin reducerea cifrei de afaceri în raport cu referința. Și din perspectiva acestui indicator rezultă necesitatea adăugării de valoare la nivelul sistemelor produs-serviciu în industriile reprezentative ale județului.

Trebuie întărite legăturile comerciale și diversificarea relațiilor de colaborare cu regiuni din țări care au investiții directe mai relevante în județ, precum ar fi Austria, Germania, Spania, SUA, Franța și Italia. În acest sens trebuie dezvoltate strategii personalizate de atragere a investițiilor străine directe din aceste țări, în special asupra facilităților referitoare la infrastructura de bază și impozite. Trebuie încurajate cooperările în zona cercetării aplicative și inovării cu aceste țări, într-un parteneriat strâns cu Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca și cu alte institute de cercetare din Bistrița (ICPEE) și din regiune. Dezvoltarea clusterelor trans-naționale este o altă cale cu potențial de creștere economică.

Unitățile locale active sunt în creștere: 7546 în 2010, 7801 în 2011, la fel ca și cifra de afaceri: 6.666.478.734 lei în 2010, 751.255.373 lei în 2011 (Tabelul 4.11).

Tabelul 4.11. Unități locale active pe clase de mărime

Tip unitate	Anul 2010			Anul 2011		
	Nr. unit.	Cifra afaceri (milioane lei)	Număr mediu salariați	Nr. unit.	Cifra afaceri (milioane lei)	Număr mediu salariați
0-9 angajați	5505	1658	10948	4922	1793	11164
10-49 angajați	535	1994	10238	597	2198	11588
50-249 angajați	92	1871	9039	100	2102	9895
Peste 250 angajați	14	2003	10769	17	2298	11683

Cu toate acestea, indicele valoric al cifrei de afaceri este în scădere (Figura 4.2), ceea ce induce o scădere a potențialului afacerilor în termeni relativi, în condițiile în care rata inflației a avut o evoluție pozitivă în 2011 față de 2010 (Figura 4.3). Forța de muncă a scăzut în această perioadă, de la 39901 angajați în 2010 la 39483 angajați în 2011. Acest aspect, explică parțial creșterea ușoară a productivității muncii, dar oferă și indicații că această creștere se datorează parțial și modernizării proceselor de producție. Rata profitului variază între 2,6% la întreprinderile mari și 7,7% la microîntreprinderi.

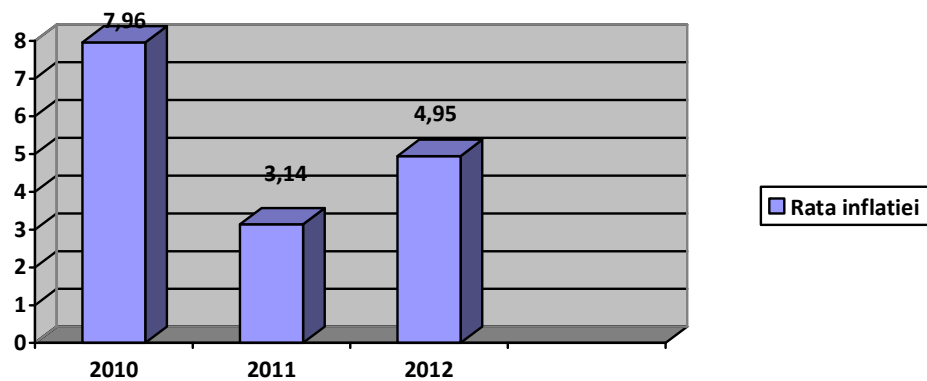

Figura 4.3. Evoluția ratei inflației (relativ la anul precedent) [%]

Densitatea activității economice (număr unități active / populație (mii pers)) are o evoluție negativă, de la 19,4 în 2010 la 17,6 în 2011. Rata de creștere a întreprinderilor nou create este una pozitivă, fiind pusă în evidență în Tabelul 4.12. Cu toate acestea, situația este nefavorabilă la capitolul firmelor în faliment (Tabelul 4.13).

Tabelul 4.12. Rata de creștere a întreprinderilor nou create

Întreprinderi nou înregistrate	Număr	481	752	770
	Capital social Lei	4.551.855	13.182.400	1.531.110
Rata de creștere a întreprinderilor nou create	%	76,59	156,34	102,39

Tabelul 4.13. Rata de creștere a întreprinderilor în faliment

Întreprinderi în faliment	Număr	263	446	641
	Capital social Lei	16.991.702	13.959.861	6.578.029
Rata de creștere a întreprinderilor în faliment	%	224,7	169,58	143,72

Se constată și o serie de disparități în distribuția agenților economici între zona urbană și rurală. Astfel, zona urbană are de 2,5 ori mai mulți agenți economici decât zona rurală (un lucru firesc) și concentrează firmele mari și foarte mari. Numărul firmelor active din punct de vedere juridic au evoluat pozitiv, astfel: 12184 în 2010, 13589 în 2011, respectiv 15276 în 2012. Din perspectiva tipului de proprietate, este pozitiv faptul că 91% dintre firmele mari sunt cu capital privat, și numai 9% sunt cu capital de stat.

Tabelul 4.14. Ramurile principale ale industriei reprezentate în județ
(număr agenți economici)

INDUSTRIA	Anul 2010	Anul 2011
1 Industria alimentară	125	117
2 Fabricarea băuturilor	8	11
3 Fabricarea produselor textile	37	32
4 Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	59	54
5 Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor	28	24
6 Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn cu excepția mobilei	246	229
7 Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	13	11
8 Tipărirea și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	17	10
9 Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	7	5
10 Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	60	58
11 Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	57	54
12 Industria metalurgică	4	1
13 Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	97	95
14 Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	5	5
15 Fabricarea echipamentelor electrice	14	14
16 Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	23	18
17 Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	6	8
18 Fabricarea altor mijloace de transport	1	1
19 Fabricarea de mobilă	63	56
20 Alte activități industriale n.c.a.	25	31
21 Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	14	15
22 Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	39	18
23 Captarea, tratarea și distribuția apei	1	1
24 Colectarea și epurarea apelor uzate	1	1
25 Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile	31	34

Tabelul 4.15. Principalele 10 subramuri industriale ale județului

Nr.	INDUSTRIA	Număr firme	Cifra de afaceri în mii lei	Număr mediu de salariați
1	Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule	1	659795	3285
2	Fabricarea de acumulatori și baterii	1	319004	544
3	Trefilarea firelor la rece	1	278347	684
4	Fabricarea plăcilor, foliilor, tuburilor și profilurilor din material plastic	3	262189	622
5	Pregătirea firelor și filarea fibrelor textile	2	215082	593
6	Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții	2	188190	710
7	Fabricarea altor fire și cabluri electrice și electrocasnice	2	162575	1417
8	Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule	3	148240	431
9	Tăierea și rindeluirea lemnului	1	142154	1027
10	Fabricarea plăcilor, foliilor, tuburilor și profilurilor din material plastic	1	66159	232

Tabelul 4.14 pune în evidență ramurile principale ale industriei reprezentate în județ prin numărul de agenți economici, iar tabelul 4.15 prezintă primele 10 cele mai reprezentative subramuri ale industriei din județ. Focalizarea trebuie pusă pe industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, componente de mașini, utilaje și instalații ca sursă de bază în creșterea competitivității economice a județului, dar și pe reconsiderarea activității agenților economici axați pe prelucrarea lemnului și fabricarea produselor din lemn. Aceștia din urmă exploatează o resursă extremă de importantă pentru echilibrul ecosistemului fără a o valorifica la parametric superiori, în mobilă (inclusiv mobilă de lux) sau alte produse din lemn cu valoare adăugată ridicată.

Tabelul 4.16. Distribuția forței de muncă pe ramuri de activitate (2012)

Nr. crt.	Populația activă civilă pe sectoare de activitate	Număr – mii persoane	% din total populație ocupată
1	Resurse de muncă	209,4	
2	Populația activă civilă ocupată- total din care: agricultură (inclusiv silvicultură și pescuit)	127,0	100,0
		43,3	34,1
3	Industrie	30,0	23,5
4	Construcții	8,8	6,9
5	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	16,1	12,7
6	Hoteluri și restaurante	2,1	1,7
7	Transport și depozitare	6,4	5,0
8	Informații și comunicații	0,4	0,3
9	Activități financiare, bancare și de asigurări	0,9	0,7
10	Tranzacții imobiliare	0,1	0,1
11	Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	2,8	2,2
12	Învățământ	5,4	4,3
13	Sănătate și asistență socială	5,3	4,2
14	Alte activități	5,4	4,3

Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice, din minerale nemetalice, a echipamentelor electrice, dar și fabricarea mobile sunt alte ramuri industriale care trebuie susținute prin strategii personalizate în vederea creșterii competitivității economice a județului. Se recomandă clusterizarea acestor ramuri pentru dezvoltarea unor alianțe strategice alinate la dezvoltarea de produse de nișă, în special prin creșterea gradului de inteligență încorporat în acestea, inclusiv la nivelul mobilei.

Tabelul 4.17. Câștigul salarial mediu lunar brut (lei/persoană) în 2011

Nr. crt.	Denumire ramură	Câștig salarial mediu lunar brut (lei/persoană) 2011
1	Agricultură silvicultură și pescuit	1512
2	Industrie – TOTAL	1614
3	Industria extractivă	2191
4	Industria prelucrătoare	1550
5	Producția, furnizarea energiei electrice, termice, gaze, apă caldă, aer condiționat	3729
6	Distribuția apei, salubritate, gestionare deșeurilor, activități de decontaminare	1704

Nr. crt.	Denumire ramură	Câștig salarial mediu lunar brut (lei/persoană) 2011
7	Construcții	1200
8	Comerț cu amănuntul și cu ridicata; repararea autovehiculelor și motocicletelor	1122
9	Hoteluri și restaurante	894
10	Transport și depozitare	1451
11	Informații și comunicații	2196
12	Intermedieri financiare și asigurări	3174
13	Tranzacții imobiliare	838
14	Activități profesionale științifice și tehnice	1639
15	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	1001
12	Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	2335
13	Învățământ	1725
14	Sănătate și asistență socială	1359

Distribuția forței de muncă pe ramuri de activitate este pusă în evidență în Tabelul 4.16, iar câștigul salarial mediu lunar brut (lei/persoană) în Tabelul 4.17. Industria prelucrătoare, unde este concentrată o mare parte a forței de muncă, este deficitară la capitolul salarial în raport cu alte sectoare economice. În acest sens, rezultă necesitatea creșterii productivității și profitabilității acestui sector economic. Atingerea acestui obiectiv este strâns legată de creșterea calificării forței de muncă, orientarea mai accentuată pe dezvoltare de produse proprietare, diversificarea și creșterea sofisticării acestora prin încorporarea de inteligență în produse. Acest lucru implică o preocupare mai intensă înspre activități de cercetare aplicativă, în flux continuu, prin cooperare și alianțe strategice pe lanțul valorii, inclusiv în strânsă legătură cu băncile și fondurile de investiții. De asemenea, rezultă și necesitatea creșterii productivității în sectorul agricol, care se situează pe același palier de performanță cu sectorul industrial; și unde este concentrată o mare parte a populației din județ.

În ceea ce privește cifra de afaceri a județului pe numărul de locuitori (2010), aceasta este de 17791,8 lei/locuitor, adică de 1,482,65 lei/lună/locuitor. Rata de creștere relativ la anul 2009 este însă una negativă, de -6,4%. Acest indicator arată că, în medie, nivelul de dezvoltare este încă redus, cu aproximativ 700 lei/lună/locuitor, sub salariul minim pe economie, deși pentru persoanele angajate câștigul mediu net lunar a fost de 1088 lei în 2010 și 1107 lei în 2011. Cu alte cuvinte, per medie, discutăm despre un nivel încă redus al gradului de prosperitate al populației din județ. Acest lucru indică încă o dată, dintr-o altă perspectivă, nevoia creșterii productivității economice, diversificarea sectoarelor economice existente, industrializarea sectorului agricol și dezvoltarea turismului tematic în zona rurală.

Pentru atragerea de investiții directe în industrie, județul dispune de 30 ha teren disponibil în Parcul Industrial Bistrița Sud și de 13,82 ha teren în parcul REDIVIVUS –TEHTON: Teraplast. Această oportunitate trebuie exploatată mai bine, în special prin atragerea de firme în domeniul construcțiilor de mașini pentru consolidarea și diversificarea clusterizării acestui sector. Costul chiriilor este între 4 și 10 EURO/mp, care se situează la un nivel încă competitiv pe piața românească, dar la limită.

4.3 Agricultură, zootehnia și potențialul tehnologic în agricultură și zootehnie

Elementele de referință privind potențialul pentru dezvoltarea sectorului agricol în județul Bistrița-Năsăud sunt puse în evidență în Tabelul 4.18.

Tabelul 4.18. Referințe privind potențialul de dezvoltare a sectorului agricol în județ

Tip	Unitate măsură	2010	2011
Numărul agenților economici ce se găsesc în comunele județului	Număr	1751	1693
Media agenților economici pe o unitate administrativ-teritorială	Număr	30	29
Suprafața agricolă totală a județului	ha	292954	293155
Procentul reprezentat de suprafața agricolă din suprafața totală a județului	%	54,7	54,7
Suprafața care reprezintă teren arabil	ha	101774	101569
Suprafața care reprezintă pășuni	ha	109470	108265
Suprafața care reprezintă fânețe	ha	72927	74513

Numărul angajaților din unitățile cu profil agricol, de industrie alimentară și silvicultură a fost de 3645 persoane ocupate în 2010 (din care 3562 salariați), respectiv de 3989 persoane ocupate în 2011 (din care 3934 salariați). Fără silvicultură, situația angajaților este: 2538 persoane ocupate în 2010 (din care 2465 salariați), respectiv de 2739 persoane ocupate în 2011 (din care 2701 salariați). Numărul redus de angajați în agricultură raportat la populația din zona rurală (197083 locuitori: 62,4% din totalul populației județului) arată o problemă reală în ceea ce privește capacitatea actuală de industrializare a sectorului agricol, dar pune în evidență un potențial ridicat în această direcție, inclusiv în zona industriei alimentare. Întreprinderile agricole sunt în marea lor majoritate de tip micro-întreprinderi, sub 9 angajați (90 unități în 2011), iar restul sunt din categoria întreprinderilor mici, până la 49 angajați (10 în 2011).

Este îngrijorător procentul mare al populației județului care lucrează în gospodării individuale, creând ceea ce se numește populația care trăiește din agricultura de subsistență. Procentul acestei populații este de aproximativ 33% în ultimii 4 ani, adică jumătate din populația totală din zona rurală a județului.

Situația suprafețelor agricole în cadrul județului este prezentată în Tabelul 4.19. Se constată un potențial bun pentru producția vinului, nevalorificat la scară industrială până în prezent, la fel ca și posibilitatea creșterii animalelor pentru carne, lapte și lână. De asemenea, zonele pomicole au un potențial bun de valorificare sub formă de produse alimentare procesate. Pescuitul și creșterea peștelui este o activitate care ar trebui mai bine valorificată.

Tabelul 4.19. Situația suprafețelor agricole în cadrul județului

Suprafețe agricole	Unitate măsură	2010	2011
Suprafața viilor și pepinierelor viticole	ha	463	437
Suprafața viilor pe rod – total	ha	346	459
Producția medie a viilor pe rod – total	tone	3185	3948
Suprafața viilor pe rod – privat	ha	277	306
Producția medie a viilor pe rod – privat	tone	3725	3732
Suprafața cu livezi, pepiniere pomicole	ha	8320	8371

Suprafețe agricole	Unitate măsură	2010	2011
Suprafața cu ape și bălți	ha	7179	7179
Suprafața totală amenajată pentru irigat	ha	186	186
Suprafața agricolă proprietate privată	ha	277763	277964
Suprafața arabilă – proprietate privată	ha	100127	99922
Suprafața pășunilor – proprietate privată	ha	98006	96801
Suprafața fânețelor – proprietate privată	ha	70936	72522
Suprafața viilor și pepinierelor viticole – proprietate privată	ha	463	437
Suprafața cu livezi, pepiniere pomicole – proprietate privată	ha	8231	8282
Suprafața cu ape și bălți – proprietate privată	ha	958	958

Tabelul 4.20. Situația suprafețelor cultivate în județ

Denumire	2010	2011	UM
Suprafața cultivată – totală	63063	68629	ha
Suprafața cultivată cu cereale pentru boabe – totală	35252	37809	ha
Suprafața cultivată cu plante uleioase – totală	601	482	ha
Suprafața cultivată cu legume – totală	2394	2479	ha
Suprafața cultivată – sector privat	62741	68289	ha
Suprafața cultivată cu cereale pentru boabe – privat	35097	37637	ha
Suprafața cultivată cu plante uleioase – sector privat	600	482	ha
Suprafața cultivată cu legume total – sector privat	2389	2473	ha
Suprafața cultivată – soc. com. și soc. agricole private	1640	5853	ha
Suprafața cultivată cu cereale pentru boabe - societăți comerciale și societăți agricole private	1029	2806	ha
Suprafața cultivată cu grâu și secară - societăți comerciale și societăți agricole private	357	843	ha
Suprafața cultivată cu orz și orzoaică - societăți comerciale și societăți agricole private	54	224	ha
Suprafața cultivată cu legume - societăți comerciale și societăți agricole private	10	47	ha
Suprafața cultivată – exploatații agricole individuale	61101	62436	ha
Suprafața cultivată cu cereale pentru boabe – exploatații agricole individuale	34068	34831	ha
Suprafața cultivată cu plante uleioase exploatații agricole individuale	545	473	ha
Suprafața cultivată cu legume –exploatații agricole individuale	2379	2426	ha

Tabelul 4.21. Producția medie de cereale, legume, fructe și alte plante agricole

Denumire	2010	2011	UM
Producția medie de grâu și secară – total	1947	3615	kg/ha
Producția medie de grâu și secară – sector privat	1944	3615	kg/ha
Producția medie de grâu și secară – societăți comerciale și societăți agricole private	2445	3209	kg/ha
Producția medie de grâu și secară – gospodării ale populației	1901	3701	kg/ha
Producția medie de porumb boabe – total	3210	3369	kg/ha
Producția medie de porumb boabe – sector privat	3213	3366	kg/ha
Producția medie de porumb boabe – societăți	2794	3583	kg/ha

Denumire	2010	2011	UM
comerciale și societăți agricole private			
Producția medie de porumb boabe – gospodării ale populației	3222	3352	kg/ha
Producția medie de grâu– total	1947	3619	kg/ha
Producția medie de floarea soarelui – total	1258	1372	kg/ha
Producția medie de sfecla de zahăr – total	33400	-	kg/ha
Producția medie de tutun – total	-	2500	kg/ha
Producția medie de cartofi – total	6766	14634	kg/ha
Producția medie de cartofi de toamnă – total	6764	14647	kg/ha
Producția medie de fructe – expl. agricole individuale	7	18	pom
Producția medie de mere – gospodării ale populației	6	18	pom
Producția medie de fructe – sector privat	7	16	pom
Producția medie de mere – sector privat	6	16	pom

Tabelul 4.22. Producția animală

Denumire	2010	2011	UM
Numărul de albine total – (familii)	25754	19900	familii
Numărul de bovine total –(capete)	65836	65012	capete
Numărul de porcine total – (capete)	80232	81085	capete
Numărul de ovine total – (capete)	256662	259692	capete
Numărul de caprine total – (capete)	20147	19289	capete
Număr de bovine – sector privat	65828	65005	capete
Număr de porcine – sector privat	80232	81084	capete
Număr de ovine – sector privat	256662	259629	capete
Număr de caprine – sector privat	20147	19289	capete
Număr de albine – sector privat	25754	19900	familii
Număr de bovine – total din exploatații agricole individuale	62427	59937	capete
Număr de porcine – total din exploatații agricole individuale	78611	80691	capete
Număr de ovine – total din exploatații agricole individuale	256662	256784	capete
Număr de caprine – total din exploatații agricole individuale	19237	18993	capete
Număr de albine – total din exploatații agricole individuale	25533	19618	familii
Producția totală de carne sacrificată– total agricultură	21,1	27,3	mii t gr. vie
Producția totală de sacrificată – total agricultură	9,2	8,6	mii t gr. vie
Producția de lapte de vacă și bivoliță – total agricultură	1520	1558	mii hlitri
Producția de lână– total agricultură	574	591	t
Producția de miere – total agricultură (tone)	339	371	t
Producția totală de carne sacrificată – exploatații agricole individuale	21,0	20,4	t
Producția totală de porc (spor + prăsilă) – exploatații agricole individuale	9,2	8,5	t
Producția totală de carne sacrificată – sector privat	21,1	27,3	t

Tabelul 4.20 pune în evidență situația suprafețelor cultivate în județ. Se observă concentrarea producției agricole pe cereale pentru boabe, urmată de producția de legume. Exploatațiile agricole majoritare sunt individuale, de aproximativ 10 ori mai mari decât cele aflate în cadrul societăților comerciale și societăților agricole private. Acest aspect indică și productivitatea scăzută a producției agricole, sub 50% față de media UE. Se impune derularea de programe de instruire a persoanelor din zona rurală pentru a înțelege beneficiile organizării în asociații, precum și pentru a ști cum să administreze eficient astfel

de forme de organizare. Populația implicată în agricultură este mult peste media UE, fapt ce indică încă odată nivelul redus al productivității și lipsa mecanizării și industrializării sectorului agricol. Tabelul 4.21 evidențiază producția medie de cereale, legume, fructe și alte plante agricole. Valorile prezentate în Tabelul 4.21 arată un randament la producția de cereale de aproximativ 2 ori mai mic decât media din UE, dar de 1,5 ori mai mare decât media din România. La producția de cartofi randamentul este de 3 ori mai mic decât media UE. Este pozitivă creșterea producției agricole în județ, în comparație cu situația la nivel național, unde se constată o scăderea producției agricole, valoarea adăugată brută din agricultură înregistrând la nivel național o contracție de 21,2%. Producția animală este pusă în evidență în Tabelul 4.22. Se observă o menținere relativ constantă a acestei producții. Datele totuși indică un potențial la nivelul județului pentru dezvoltarea unor unități productive zonale sau chiar locale pentru procesarea produselor animale și comercializarea pe piață a unor branduri locale, fapt care ar conduce la o creștere a veniturilor crescătorilor de animale din județ.

Tabelul 4.23. Parcul de tractoare în județ

Denumire	2010	2011	UM
Parcul de tractoare agricole fizice – total agricultură (bucăți)	2588	2602	bucăți
Parcul de tractoare agricole fizice – sector privat (bucăți)	2547	2581	bucăți

Parcul de tractoare din județ este preponderent în sectorul privat, lucru care este pozitiv (Tabelul 4.23). În raport cu suprafața totală agricolă, rezultă un tractor la aproximativ 26 ha. Această cifră este în principiu adecvată, în condițiile în care un tractor bun poate ara peste 100 ha/zi, la un consum mediu de 16 litri motorină/ha. Ceea ce nu relevă datele este calitatea parcului de tractoare, deoarece tractoarele mai vechi sau de producție românească sunt consumatoare de combustibil, ajungând și la 40 litri motorină/ha, adică un cost de 2,5 ori mai mare.

Tabelul 4.24. Indicatori de competitivitate ai producției agricole

Denumire	2010	2011	UM
Indicele valorii producției agricole – față de anul precedent – total agr.	83,8	126,5	%
Indicele valorii producției agricole vegetale – față de anul precedent – total agricultură (procente)	76,3	136,3	%
Indicele valorii producției agricole animale – față de anul precedent – total agricultură (procente)	92,8	115,1	%
Indicele valorii producției agricole – față de anul precedent – sector privat (procente)	84,1	127,9	%
Indicele valorii producției agricole vegetale – față de anul precedent – sector privat (procente)	76,2	139,1	%
Indicele valorii producției animale – față de anul precedent – sector privat (procente)	93,0	115,2	%

Tabelul 4.25. Producția agricolă

Producție agricolă totală pe județ	Denumire	2010	2011
	Vegetală (mii lei)	546541	720810
	Servicii agricole (mii lei)	626	32
	Animală (mii lei)	465639	583295

Se constată o creștere a indicatorilor de competitivitate ai producției agricole (Tabelul 4.24), atât în sectorul privat cât și în cel de stat, atât în ceea ce privește producția animală cât și în ceea ce privește producția vegetală. Indicele valorii producției agricole arată raportul dintre valoarea de comercializare a produselor agricole la prețuri curente la perioada curentă și valoarea de comercializare a produselor agricole la prețuri curente la perioada de referință. În ceea ce privește producția agricolă a județului, datele sunt prezentate în Tabelul 4.25. Se observă o creștere relevantă atât la producția vegetală cât și la cea animală, dar serviciile agricole sunt într-o scădere dramatică. Acest lucru nu reprezintă neapărat un semn negativ, ci din contră poate la fel de bine să arate faptul că producătorii agricoli sunt capabili să rezolve diverse activități de arat, semănat, scarificat, lucrări de întreținere a recoltelor, aplicări de amendamente și îngrășăminte etc. în regie proprie prin achiziționarea de mașini și utilaje agricole.

4.4 Volumul și structura importurilor și exporturilor

În ceea ce privește valoarea importurilor și exporturilor la nivelul județului, datele relevă o balanță pozitivă și în creștere (Tabelul 4.26). Acest lucru sugerează o îmbunătățire a potențialului de creștere a competitivității economice la nivelul județului.

Tabelul 4.26. Importuri-exporturi

Denumire	2010	2011	UM
Valoarea importurilor totale anuale	469982	513840	Mii EURO
Valoarea exporturilor totale anuale	475612	549911	Mii EURO
Soldul balanței comerțului exterior și a importurilor	+ 5630	+ 36071	Mii EURO

Tabelul 4.27. Volumul și structura importurilor și exporturilor

	Denumire	2010	2011	UM
	Volumul și structura exporturilor pe principalele ramuri de export	Mașini, aparate și echipamente electrice	255598 53,7	279206 50,8
Materii textile și articole din acestea		91794 19,3	117726 21,4	Mii EURO; % pe tip
Mijloace de transport		33258 7,0	43858 8,0	Mii EURO; % pe tip
Alte produse		94962 20,0	109121 19,8	Mii EURO; % pe tip
Structura importurilor		Mașini, aparate și echipamente electrice	190510 40,5	174291 33,9
	Metale comune și articole din acestea	87753 18,7	106040 20,6	EURO; % pe tip
	Materii textile și articole din acestea	70598 15,0	101828 19,8	EURO; % pe tip
	Alte produse	121121 25,8	131681 25,7	EURO; % pe tip

Pentru consolidarea situației, trebuie acționat mai mult înspre dezvoltarea de produse și servicii de nișă, prin creșterea gradului de sofisticare a produselor curente. Acest lucru se poate realiza prin alianțe strategice de tip „joint venture” între agenții economici din clustere sectoriale și inter-sectoriale pentru o susținere mai puternică a dezvoltării de soluții inovative proprietare și pentru o susținere adecvată a proceselor de inovare de produs.

Din Tabelul 4.27 rezultă o concentrare a exportului în ramurile industriale producătoare de componente și aparate electrice, componente pentru mijloace de transport și textile. Sunt

de altfel zonele unde trebuie gândite proiecte integrate de clusterizare în inovarea de produse cu valoare adăugată ridicată. O situație mai detaliată a importurilor și exporturilor este pusă în evidență în tabelul 4.28.

Tabelul 4.28. Situația importurilor și exporturilor 2011 (mii EURO)

	EXPORT				IMPORT			
	2010	%	2011*	%	2010	%	2011*	%
TOTAL JUDEȚ	475612	100,0	549911	100,0	469982	100,0	513840	100,0
din care:								
Animale vii și produse animale	11468	2,4	12508	2,3	8696	1,9	9362	1,8
Produse vegetale	662	0,1	389	0,1	2556	0,5	5152	1,0
Produse alimentare, băuturi și tutun	1230	0,3	2669	0,5	918	0,2	652	0,1
Materiale plastice, cauciuc și articole din aceste materiale	12360	2,6	14402	2,6	64920	13,8	69886	13,6
Piei crude și tăbăcite, blănuri și produse din piei brute	4360	0,9	3547	0,6	2236	0,5	2097	0,4
Produse din lemn, exclusiv mobilier	19406	4,1	20497	3,7	1482	0,3	1182	0,2
Textile și articole din textile	91794	19,3	117726	21,4	70598	15,0	101828	19,8
Încălțăminte, pălării și articole similare	2816	0,6	2665	0,5	662	0,1	446	0,1
Articole piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă, produse ceramice	2058	0,4	2464	0,4	2011	0,4	1750	0,3
Metale comune și articole din acestea	30885	6,5	39162	7,1	87753	18,7	106040	20,7
Mașini, aparate și echipamente electrice	255598	53,8	279206	50,8	190510	40,6	174291	34,0
Mijloace și materiale de transport	33258	7,0	43858	8,0	14181	3,0	18148	3,5
Mărfuri și produse diverse	9717	2,0	10818	2,0	23459	5,0	23006	4,5

* date nedefinitive

4.5 Analiza sintetică pe zone potențiale de dezvoltare

Pe zone de dezvoltare, orașul Bistrița și 12 comune din jur (Monor, Sieuț, Sieu, Cetate, Mărisel, Budacu de Jos, Șieu Măgherus, Livezile, Josenii Bârgăului, Prundu Bârgăului, Bistrița Bârgăului, Tiha Bârgăului) au cea mai mare contribuție la economia județului, cu aproximativ 79% din cifra de afaceri. În această zonă activează aproximativ 70% din agenții economici ai județului.

O altă zonă de dezvoltare este orașul Năsăud și 11 comune din jur (Dumitra, Nimigea, Rebrîșoara, Rebra, Pârva, Feldru, Salva, Zagra, Coșbuc, Telciu, Romuli), însă cu o contribuție redusă în economia județului deși orașul Năsăud are tradiție în prelucrarea maselor plastice și în industria textilă. În această zonă sunt înregistrate aproximativ 10% din totalul pe firmelor din județ, cu aproximativ 6% din cifra de afaceri a județului. În orașul Năsăud au fost atrase investiții directe străine în industria electronică și electrotehnică, însă zona se confruntă cu lipsa acută de forță de muncă specializată dar și cu o infrastructură industrială necorespunzătoare.

A treia zonă cu potențial de dezvoltare este orașul Beclean și 15 comune din proximitate (Chiochiș, Matei, Nușeni, Șieu Odorhei, Sintereag, Braniștea, Petru Rareș, Ciceu Mihăiești, Ciceu Giurgești, Negriștea, Uriu, Chiuza, Căianu Mic, Spermezeu, Târlișua). Și această zonă are însă o contribuție modestă la dezvoltarea economică a județului, cu aproximativ 9% din cifra de afaceri din județ și aproximativ 10% din agenții economici, preponderent localizați în

orașul Beclean (85% din cifra de afaceri a zonei). Singura comună unde există o activitate economică mai relevantă este Petru Rareș.

A patra zonă cu potențial de dezvoltare economică este orașul Sângeorz Băi și 9 comune din vecinătate (Ilva Mică, Leșu, Măgura Ilvei, Poiana Ilvei, Ilva Mare, Lunca Ilvei, Maieru, Rodna, Șanț). Este zona care se dovedește cea mai slabă sub aspect antreprenorial, fiind cu mult sub potențialul natural de care dispune, precum ar fi izvoarele de ape minerale cu potențial terapeutic, zonele Rodna cu Parcul Național Munții Rodnei, Valea Vinului, Valea Blaznei care pot fi valorificate turistic (turism tematic, turism montan, agroturism). În aceasta zonă sunt înregistrate aproximativ 7% din numărul agenților economici din județ, cu o cifră de afaceri sub 6% din total la nivel de județ. În această zonă se poate dezvolta și industria lemnului, dar nu la nivel de produse primare, ci în industria mobilei de lux, cu valoare adăugată ridicată. De asemenea, diversitate de fructe de pădure, plante medicinale și vânat, pot fi valorificate superior pentru export. O prioritate în această zonă este și dezvoltarea infrastructurii de bază. Concentrarea activității economice se întâmplă în orașul Sângeorz Băi și în comuna Maieru.

A cincea zonă de referință a județului este cea concentrată în jurul comunei Teaca. Este zona care nu dispune de nici o concentrare urbană, fiind de altfel și zona cu cele mai puține societăți comerciale, indicatorii economici la nivelul județului fiind foarte scăzuți (aproximativ 1% din cifra de afaceri a județului, cu 3% din totalul agenților economici). Zona include comunele Urmeniș, Milaș, Teaca, Galații Bistriței, Silivașu de Câmpie, Miceștii de Câmpie, Sînmihaiu de Câmpie, Budești și Lechința. Condițiile naturale sunt favorabile pentru pomicultură, viticultură și agricultură. Este o zonă adecvată pentru dezvoltarea fermelor și exploatațiilor agricole de dimensiuni mari și dezvoltarea micro-întreprinderilor pentru procesarea produselor agricole.

4.6 Elemente de sinteză

Din punct de vedere al localizării geografice, se constată particularități semnificative între cinci mari zone de dezvoltare ale județului. În acest sens, se justifică fundamentarea unei strategii personalizate pe fiecare zonă și eventual sub-zone la nivelul fiecărei zone. Dacă se corelează structura calificărilor resursei umane și distribuția geografică a acesteia, se ajunge la concluzia că pentru creșterea competitivității economice a județului trebuie pornite o serie de proiecte ample de calificare și specializare a resursei umane, personalizat pe cele cinci zone de dezvoltare potențială. Lipsurile constatate la nivelul infrastructurii de bază, calificării resursei umane și structurii populației, mediului de afaceri etc., este necesară aplicarea de proiecte majore integratoare, compuse din sub-proiecte sectoriale corelate între ele, cu particularități specifice zonelor și eventual sub-zonelor de dezvoltare.

Clusterizarea la nivelul ramurilor industriale puternic încorporate în județ trebuie văzută ca o prioritate. Dezvoltarea de soluții proprietare în parteneriat la nivelul clusterelor este o altă prioritate (produse din sticlă, plastic și metal cu inteligență încorporată). Se recomandă în acest sens și dezvoltarea în parteneriat între agenții economici din zona industrială a unui institut inter-disciplinar de cercetări aplicate. Trebuie atrași în județ mai mulți cercetători de înaltă clasă în domenii similare cu ramurile industriale puternic consolidate în economia județului. De asemenea, mediul economic și administrația trebuie să susțină dezvoltarea învățământului universitar tehnic în județ, prin dezvoltarea unor specializări cu puternic

caracter vocațional pe specificul activității industriale din zonă – astfel se reduce migrația populației tinere înalt calificate.

Traziția de la fabricația tradițională la fabricația inteligentă este un alt demers care poate conduce la creșterea competitivității economice a județului (ex. creșterea automatizării producției, monitorizarea producției prin sisteme ITC, sisteme integrate de monitorizare și control pe lanțul valorii etc.).

Prelucrarea lemnului trebuie orientată accentuat pe realizarea de produse cu valoare adăugată ridicată, precum ar fi mobila de lux și mobila inteligentă (de nișă) și redus exportul de material lemnos prelucrat primar.

Industrializarea sectorului agricol trebuie să devină o altă prioritate a județului. Trebuie gândite proiecte integrate prin care producția agricolă și animală din județ și din județele învecinate să poată fi prelucrată local în micro și mini întreprinderi cu specific pentru producția alimentară, cu dezvoltarea de branduri locale. La aceasta se poate adăuga prelucrarea fructelor de pădure. De asemenea, județul dispune de un potențial natural și cultural cu elemente de unicitate la nivel mondial care este încă neexploatat într-o formulă integrată și sistematică. Turismul tematic, cultural și agro-turismul nu este valorizat suficient.

Strategiile de creștere a competitivității economice a județului trebuie să urmeze logica din Figura 4.4.

Figura 4.4. Abordarea strategiilor pentru creșterea competitivității economice a județului

Trebuie atrase în județ fonduri de investiții și trebuie făcute demersuri la nivel național pentru dezvoltarea diverselor scheme de susținere a riscului în cazul proiectelor de inovare de produs (scheme de garantare, scheme de contra-garantare, fonduri de risc public-privat, etc.). Firmele trebuie să-și dezvolte capacitatea de inovare prin instruirea pe scară largă a resursei umane în aspecte referitoare la evaluarea valorii de piață a produselor noi, fezabilitate tehnică, planuri operaționale, planuri financiare, planuri de risc, planuri de marketing, planuri de vânzare, dezvoltarea rețelelor de distribuție, managementul produselor, tehnici de inovare etc.

Pentru creșterea potențialului zonelor de dezvoltare trebuie fundamentate strategii specifice „oceanului albastru”. De exemplu, pentru o zonă periferică, preponderent rurală și izolată, strategia „oceanului albastru” înseamnă:

- Eliminarea unor factori negativi majori (ex. conectarea zonei la zonele dezvoltate pentru colaborare, instalând o rețea internet; exploatarea densității reduse a populației prin promovarea agriculturii eco și a eco-turismului)
- Reducerea unor factori negativi (ex. crearea infrastructurii de acces și a punctelor logistice de aprovizionare; promovarea inovării incluzive pentru electricitate, confortul domestic, apă potabilă – micro-hidrocentrale, micro-centrale eoliene de fermă, rezervoare cu gaz, pompe pentru apă de la adâncime, stații de epurare, fose septice ecologice, etc.)
- Crearea unor avantaje pentru diferențiere (ex. specializarea localnicilor pentru exploatarea tradițiilor locale, culturii, istoriei și mediului pentru turismul tematic; producția de produse eco cu brand-uri locale; utilizarea avantajelor locale pentru servicii inovative în sănătate; promovarea facilităților astfel încât evenimente științifice, culturale și sociale să se deruleze în aceste zone – într-un mediu rural pitoresc)
- Creșterea punctelor tari (ex. diversificarea unor brand-uri locale; cooperarea cu centrele urbane avansate în industrii creative și cunoaștere pentru a îmbunătăți eco-agricultura, eco-turismul, inovațiile incluzive și culturale – ex. cu instituțiile de învățământ superior din Cluj-Napoca; construirea de fabrici de micro-producție în sectorul eco-alimentar; calificarea localnicilor pentru diversificarea agriculturii; calificarea localnicilor pentru activități industriale în producția produselor agro-alimentare; dezvoltarea unor parcuri tematice pentru vacanțe)

Într-o formă similară se poate aplica strategia „oceanului albastru” pentru zonele orientate pe producția industrială, pentru zonele orientate pe turism, pentru zonele mono-industriale în decădere, pentru zonele cu potențial natural, etc.

Atragerea investițiilor directe este un alt element de consolidare a județului sub aspectul competitivității economice. Orice investiție străină directă rezolvă pe termen scurt și mediu diverse probleme sociale și aduce elemente de cunoaștere în zonă. Pentru a crește atractivitatea acestor investiții este necesară dezvoltarea învățământului liceal și postliceal de tip vocațional în diverse ramuri industriale. În acest sens, administrația și agenții economic mari au un rol major. În plus, dezvoltarea parteneriatelor strategice cu zone din țări care au deja investiții în județ este necesară.

CAPITOLUL 5

Capitalul uman și valorizarea acestuia

5.1 Structura populației și distribuția acesteia în teritoriu

Conform statisticilor recente, **numărul oficial total al locuitorilor județului Bistrița-Năsăud** este de 316.014 persoane, **în scădere lentă dar continuă**. Din cauza fenomenului emigrației care nu poate fi măsurat exact prin mijloace legale, numărul real al persoanelor din județ s-ar putea să fie semnificativ mai mic. Pentru anul 2012, raportul femei – bărbați era de 1.015 (în ușoară creștere, în 2001 fiind 1.012 iar în 2009 de 1.013).

În anul 2012 în mediul urban locuiau 118.931 persoane, în timp ce în mediul rural locuiau 197.083 persoane. **Raportul urban – rural este într-o creștere ușoară**, de la 0.581 în 2001 la 0.591 în 2009 și 0.603 în 2012. Raportul femei – bărbați, **pentru mediul urban**, avea valoarea 1.059 în 2012 – **în creștere** de la 1.044 în 2001 și 1.053 în 2009, în timp ce **pentru mediul rural** avea valoarea 0.989 în 2012 – **în scădere** de la 0.993 în 2001 și 0.991 în 2009.

Tabelul 5.1. Populația totală a județului Bistrița-Năsăud

		2001	2009	2010	2011*	2012*
Locuitori	Total	326161	317205	317247	316834	316014
	Femei	164079	159693	159801	159734	159209
	Bărbați	162082	157512	157446	157100	156805
	Mediu urban	119962	117871	118437	119002	118931
	Mediu rural	206199	199334	198810	197832	197083
Urban	Femei	61291	60478	60839	61271	61190
	Bărbați	58671	57393	57598	57731	57741
Rural	Femei	102788	99215	98962	98463	98019
	Bărbați	103411	100119	99848	99369	99064

Conform datelor parțiale ale recensământului din 2011, structura populației județului pe etnie este următoarea: români – 89,9% (față de 90,4% în 2001), maghiari – 5,3% (față de 6,4% în 2001), germani – 0,2% (tot 0,2% în 2001), rromi – 4,4% (față de 2,7% - în creștere semnificativă).

Structura pe criterii de religie este următoarea: ortodocși – 82,3% (în scădere accentuată față de 2001, când erau 90,4%), reformați – 4,3% (față de 5,1% în 2001), penticostali – 7,4% (față de 4,9%), greco-catolici – 2,0% (față de 2,8% în 2001), romano-catolici – 1,1% (față de 1,3% în 2001) și fără religie sau de alte religii (sub 1% fiecare).

Defalcarea populației județului pe grupe de vârstă și raport urban-rural este evidențiată în tabelul următor. Ponderea din totalul populației deținută de contingentele tinere este în scădere constantă, de la 40,3% în 2009 la 38,4% în 2012. Putem remarca **o creștere semnificativă a raportului urban-rural pentru vârstele tinere** (de exemplu de la 0,43 la 0,64 pentru populația sub 4 ani). În mediul urban putem remarca o creștere a numărului populației sub 10 ani, dar putem remarca și o creștere ușoară a numărului populației vârstnice în mediul rural.

În mediul urban se poate constata o scădere accentuată a populației între 10 și 19 ani (în scădere cu 46% față de 2001 pentru grupa 10-14 ani și cu 41% pentru grupa 15-19 ani). Acest aspect poate avea un impact negativ în viitorul apropiat asupra liceelor și universităților din regiune, prin reducerea semnificativă a potențialilor elevi respectiv studenți.

Tabelul 5.2. Populația județului Bistrița-Năsăud pe grupe de vârste

		2001	2009	2010	2011*	2012*
0-4 ani	total	20.001	17331	17426	17282	17116
	urban	6.057	6684	6871	6769	6683
	rural	13.944	10647	10555	10513	10433
	<i>raport urban-rural</i>	<i>0.43</i>	<i>0.63</i>	<i>0.65</i>	<i>0.64</i>	<i>0.64</i>
5-9 ani	total	21.020	18045	17720	17452	17192
	urban	6.535	5577	5674	5952	6135
	rural	14.485	12468	12046	11500	11057
	<i>raport urban-rural</i>	<i>0.45</i>	<i>0.45</i>	<i>0.47</i>	<i>0.52</i>	<i>0.55</i>
10-14 ani	total	26.804	18994	18991	18908	18760
	urban	10.865	6091	6004	5926	5844
	rural	15.939	12903	12987	12982	12916
	<i>raport urban-rural</i>	<i>0.68</i>	<i>0.47</i>	<i>0.46</i>	<i>0.46</i>	<i>0.45</i>
15-19 ani	total	26.409	21439	19912	19408	18713
	urban	10.999	7861	7037	6786	6442
	rural	15.410	13578	12875	12622	12271
	<i>raport urban-rural</i>	<i>0.71</i>	<i>0.58</i>	<i>0.55</i>	<i>0.54</i>	<i>0.52</i>
Ponderea din totalul populației, deținută de contingentele tinere %			40,3	39,7	39,1	38,4
Populația în vârstă de muncă (mii persoane)	Total	197,3	204,6	207.6	210.1	209.5
	Bărbați	101,8	108.2	109.6	110.7	110.6
	Femei	95.5	96.4	98.0	99.4	98.9
60-64 ani	total	14.410				
	urban	3.573	4703	5279	5752	6281
	rural	10.837	10239	10554	10651	10748
	<i>raport urban-rural</i>	<i>0.33</i>	<i>0.46</i>	<i>0.50</i>	<i>0.54</i>	<i>0.58</i>
65-69 ani	total	14.056	12562	12294	12645	12611
	urban	2.940	3139	3151	3367	3498
	rural	11.116	9423	9143	9278	9113
	<i>raport urban-rural</i>	<i>0.26</i>	<i>0.33</i>	<i>0.34</i>	<i>0.36</i>	<i>0.38</i>
70-74 ani	total	11.537	11336	11550	11163	11315
	urban	2.196	2563	2676	2598	2693
	rural	9.341	8773	8874	8565	8622

		2001	2009	2010	2011*	2012*
	<i>raport urban-rural</i>	0.24	0.29	0.30	0.30	0.31
75-79 ani	total	8.386	9306	9148	9266	9085
	urban	1.576	1851	1879	1972	1928
	rural	6.810	7455	7269	7294	7157
	<i>raport urban-rural</i>	0.23	0.25	0.26	0.27	0.27
80-84 ani	total	3.354	5448	5599	5732	6011
	urban	710	1077	1131	1139	1216
	rural	2.644	4371	4468	4593	4795
	<i>raport urban-rural</i>	0.27	0.25	0.25	0.25	0.25
85 și peste	total	1.938	2882	3085	3220	3353
	urban	511	626	654	708	722
	rural	1.427	2256	2431	2512	2631
	<i>raport urban-rural</i>	0.36	0.28	0.27	0.28	0.27
Pondere din totalul populației, deținută de populația vârstnică %			13,1	13,1	13,3	13,4

Analizând ponderea, din totalul populației, deținută de populația în vârstă, se poate sesiza o relativă constanță pentru contingentele 65-69 și 70-74 ani, dar o creștere semnificativă pentru contingentele 80-84 ani (de la 1,03% în 2001 la 1,72% în 2009 și 1,90% în 2012) și >85 ani (de la 0,59% în 2001 la 0,91% în 2009 și 1,06% în 2012).

5.2 Evoluția populației și alte aspecte demografice

Datele privind evoluția populației sunt sintetizate în tabelul următor. Sporul natural al populației a fost ușor pozitiv până în 2010, înregistrând o valoare negativă (-13) în anul 2011. **Sporul natural** în mediul urban s-a menținut aproximativ constant, însă **în mediul rural acesta a fost negativ și în descreștere** (-418 în 2011 față de -242 în 2009 și +204 în 2001).

Principala cauză a îmbătrânirii populației poate fi considerată ca fiind consecința reducerii numărului de nașteri, dar – analizând tabelul anterior – putem estima o **creștere a speranței de viață** analizând procenteile contingentelor vârstnice raportate la totalul populației, care este și ea o cauză a îmbătrânirii populației. Un alt factor care accentuează îmbătrânirea populației este migrația externă (populație tânără aflată neoficial la lucru în străinătate), dar nu există în prezent o bază legală de stabilire a valorilor exacte pentru acest fenomen.

Numărul de nașteri, în mediul urban, s-a menținut relativ constant (cu un vârf în 2010), dar s-a diminuat semnificativ în mediul rural (de la 2696 nașteri în 2001 la 2266 în 2009 și 1818 în 2011).

Se poate constata o **diminuare semnificativă a deceselor copiilor în vârstă de sub un an**, în special în mediul rural (de la 68 de cazuri în 2001 la 37 în 2009 și 25 în 2011).

Tabelul 5.3. Sporul natural al populației în județul Bistrița-Năsăud

		2001	2009	2010	2011
Născuți	total	3874	3608	3528	3260
	urban	1178	1342	1408	1242
	rural	2696	2266	2120	2018
Decedați	total	3300	3306	3330	3273
	urban	808	798	880	837
	rural	2492	2508	2450	2436
Spor natural	total	+574	+302	+ 198	- 13
	urban	+370	+ 544	+ 528	+ 405
	rural	+204	-242	-330	- 418
Decedați în vârstă sub 1 an	total	68	37	32	25
	urban	11	10	10	10
	rural	57	27	22	15

5.3 Migrația internă și externă

Soldurile schimbărilor de domiciliu, atât pentru zona urbană cât și pentru cea rurală, sunt prezentate în tabelul următor. Se pot observa valori pozitive pentru zona urbană (în anul 2011 avem un sold pozitiv de 88 stabiliri de domiciliu), în creștere față de 2000 când soldul era negativ (834 de plecări din zona urbană). **Pentru zona rurală valorile sunt negative**, în schimbare față de anul 2000 când soldul era ușor pozitiv.

Aceste valori pot indica, pe de o parte, un trend de schimbare de domiciliu din zonele rurale în cele urbane, și, pe de altă parte, plecarea (definitivă) la muncă în străinătate, în special din zonele rurale.

Tabelul 5.4. Soldul schimbărilor de domiciliu

	2000	2009	2010	2011
Soldul schimbărilor de domiciliu din municipii și orașe	-834	+107	+ 7	+88
Soldul schimbărilor de domiciliu din comune	58	- 354	-628	-449

5.4. Populația ocupată și structura ocupării

Tabelul de mai jos prezintă statisticile privind populația ocupată a județului Bistrița-Năsăud. **Aproximativ 40% din totalul populației figurează ca ocupată**. Deși putem remarca o **tendință ușor crescătoare în ultimii 3 ani** privind populația ocupată, **valorile actuale se situează semnificativ sub cele din 2000** (când 136 mii persoane figurau ca ocupate, spre deosebire de cele 127 mii din 2012). Descreșterea este mai mare în rândul bărbaților (-5,3 mii față de -3,7 mii pentru femei).

Structura populației ocupate, pe sectoare ale economiei, este sintetizată în tabelul de mai jos. Față de 2001, putem remarca o scădere semnificativă a numărului populației ocupate în

agricultură, silvicultură și pescuit (de la 63,7 mii la 43,3 mii în 2011). Creșteri s-au înregistrat la populația ocupată în industria prelucrătoare (de la 19 mii la 27,7 mii în 2011, cu tendință ușor crescătoare în perioada 2009-2011), în hoteluri și restaurante (de la 0,9 mii la 1,5 mii în 2009 și 2,1 mii în 2011) și transporturi și logistică (de la 3,6 mii la 6,4 mii în 2011).

Tabelul 5.5. Date generale privind populația ocupată
(valorile sunt exprimate în "mii persoane")

		2000	2009	2010	2011	2012
Populația ocupată (la 1 ianuarie)	Total	136,0	128,2	124,5	125,1	127,0
	Femei	65,0	58,8	61,0	60,3	61,3
	Bărbați	71,0	69,4	63,5	64,8	65,7
Populație totală	Total	326,1	317,2	317,2	316,8	316,0
	Femei	164,1	159,7	159,8	159,7	159,2
	Bărbați	162,0	157,5	157,4	157,1	156,8
% populație ocupată	Total	41,70	40,42	39,25	39,49	40,19
	Femei	40,12	37,33	38,75	38,38	39,09
	Bărbați	43,83	44,06	40,34	41,25	41,9

Populația ocupată în învățământ a scăzut la 5,4 mii în 2011 (de la 6 mii în 2001), iar cea ocupată în administrație publică și apărare, de la 3,2 mii în 2000 la 2,8 mii în 2011.

Tabelul 5.6. Structura populației ocupate, pe sectoare ale economiei

	2001	2009	2010	2011
Populația ocupată (la finalul anului – mii oameni)	136,0	128,2	124,5	125,1
agricultură silvicultură și pescuit	63,7	43,3	42,5	43,3
industria prelucrătoare	19,0	25,9	26,3	27,7
hoteluri și restaurante	0,9	1,5	1,7	2,1
transporturi și depozitare	3,6	5,6	6,3	6,4
administrația publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public	3,2	3,0	2,9	2,8
învățământ	6,0	6,1	5,5	5,4
altele	...	...	...	...

Numărul mediu al salariaților pe sectoarele economice ale județului este pus în evidență în tabelul de mai jos. Aproximativ o treime din salariați sunt în sectorul industriei prelucrătoare.

Se pot observa creșteri, raportate la anul 2000, pentru următoarele sectoare: industria prelucrătoare, industria prelucrării cauciucului și a maselor plastice, industria construcțiilor metalice și a prelucrărilor metalice, industria mijloacelor de transport (creștere de aproape 9 ori, la 5210 angajați în 2011), construcții, comerțul cu amănuntul (peste 9000 de angajați - dublare a numărului de angajați față de 2000) și hoteluri și restaurante. Scăderi semnificative

se pot observa pentru industria alimentară, textilă, industria de mașini și echipamente. În învățământ și administrație publică se observă de asemenea o scădere lentă a numărului de angajați.

Tabelul 5.7. Numărul mediu al salariaților pe sectoarele economice

	2000	2009	2010	2011
Numărul mediu de salariați al unităților economice locale active		43,4	40,9	44,3
Numărul mediu al salariaților		56798	51823	54045
industria alimentară	2893	1707	1949	1623
industria textilă	2052	1820	1617	1760
industria prelucrătoare	16354	18871	16539	17923
industria prelucrătoare a lemnului (exclusiv industria mobilei)	1978	1997	1686	1852
industria prelucrării cauciucului și a maselor plastice	713	1379	1318	1390
industria construcțiilor metal. și pr. met. – excl. mas. util. inst.	77	1145	634	725
industria de mașini și echipamente	2852	1506	1045	1462
industria de echipamente electrice și optice	1871	1312	1250	1257
industria mijloacelor de transport	578	5415	5031	5210
construcții	2938	3927	3561	3759
comerțul cu ridicata, cu amănuntul, reparații auto-moto	4216	8879	8387	9356
hoteluri și restaurante	783	1628	1079	1365
transporturi și depozitare / logistica?	2533	2643	2459	2557
administrația publică și apărare: asistență socială obligatorie	3112	2893	2923	2801
învățământ	5952	5825	5656	5416
sanatate si asistenta sociala	3188	4482	4353	3922
Procent reprezentat de totalul populației activă civilă din totalul resurselor de muncă		65,2	63,6	63,7
Procent din totalul populației ocupate care este ocupată în agricultură		34,8	34,0	34,1
Procent din totalul populației active care este ocupată în industrie		22,9	23,0	23,6

Câștigul mediu net pentru salariații din județul Bistrița-Năsăud, în anul 2011, a fost 1107 lei, mai mare decât cel din județele învecinate Maramureș (1068 lei), Sălaj (1067 lei) și Suceava (1055 lei), dar semnificativ mai mic decât cel din județele învecinate Mureș (1422 lei) și Cluj (1584 lei). Tabelul de mai jos prezintă evoluția câștigului mediu net pe sectoarele economice.

Tabelul 5.8. Evoluția câștigului mediu net pentru salariați

	2009	2010	2011
Câștigul salarial mediu net lunar	1115	1088	1107
Câștigul mediu net pentru salariați în agricultură, silvicultură și pescuit	995	1068	1105
Câștigul mediu net pentru salariați în industria prelucrătoare	996	1098	1136
Câștigul mediu net pentru salariați în transporturi și depozitare	1105	1077	1065
Câștigul mediu net pentru salariați în construcții	989	877	881
Câștigul mediu net pentru salariați în comerțul cu ridicata, cu amănuntul, reparații auto-moto	740	691	838
Câștigul mediu net pentru salariați în administrația publică și apărare: asigurări sociale din sistemul public	2194	1764	1685
Câștigul mediu net pentru salariați în învățământ	1543	1351	1264
Câștigul mediu net pentru salariați în sănătate și asistență socială	1155	987	1005

5.5 Analiza structurală, transformări și tendințe ale pieței muncii

Numărul mediu de salariați, defalcat pe categoriile de întreprinderi în care sunt angajați, este evidențiat în tabelul de mai jos. Pentru anul 2011 putem observa o creștere cu 11% (din 2009) a numărului de angajați în întreprinderi mici și o diminuare cu aproximativ 9% (tot raportat cu 2009, dar în creștere față de 2010) a celor angajați în microîntreprinderi.

Tabelul 5.9. Numărul mediu de salariați

		2009	2010	2011
Numărul mediu de salariați	Întreprinderi mari și foarte mari	10819	10769	11683
	Întreprinderi mijlocii	9906	9039	9895
	Întreprinderi mici	10440	10238	11588
	Microîntreprinderi	12231	10948	11164

5.6 Caracteristici structurale ale șomajului

În județul Bistrița-Năsăud **putem constata o scădere semnificativă a șomajului în ultimii ani**, de la peste 15 mii de șomeri în 2001 la un pic peste 11 mii în 2009 și 6666 în anul 2012. Rata șomajului, în 2012, era de 5,2% pentru bărbați și 4,8% pentru femei.

Pe grupe de vârstă, **în ultimii 4 ani observăm o reducere semnificativă a șomajului pentru cei între 26 și 60 de ani** (cu peste 45%). Pentru grupele 18-25 ani respectiv peste 61 ani reducerea este mai mică, undeva sub 20%.

Cei mai mulți șomeri, ca structură profesională, sunt muncitori (4163 persoane – în descreștere semnificativă față de 2001, când erau 9971 șomeri muncitori). Se poate observa o tendință crescătoare a șomajului în rândul celor cu pregătire medie (în creștere cu peste 30% față de 2001).

Tabelul 5.10. Date privind șomajul

		2001	2009	2010	2011	2012
Număr de șomeri	Total	15108	11124	8605	6541	6666
	Femei	6662	4711	3821	3107	3073
	Bărbați	8446	6413	4784	3434	3593
Rata șomajului	Populație masculină	11,1	9,2	6,9	4,9	5,2
	Populație feminină	10,2	7,2	6,0	4,8	4,8
Numărul șomerilor diferențiați pe grupe de vârstă	18-25 ani		1879	1646	1505	1513
	26-40 ani		3526	2460	1877	1877
	41-50 ani		3192	2429	1623	1691
	51-60 ani		1563	1164	802	787
	Peste 61 ani		964	906	734	798
Structura profesionala a șomerilor	Muncitori	9971	7995	6096	4087	4163
	Pregătire medie	1510	2465	1856	1828	2011
	Pregătire superioară	306	664	653	626	492

Se observă, de asemenea, o **descreștere semnificativă față de 2001 a numărului de șomeri care nu beneficiază de drepturi bănești**, dar tendința pe ultimii 4 ani este crescătoare.

Tabelul 5.11. Șomeri care nu beneficiază de drepturi bănești

	2001	2009	2010	2011	2012
Șomeri care nu beneficiază de drepturi bănești	3321	1519	2376	2152	2372
Șomeri – muncitori calificați – care nu beneficiază de drepturi bănești	837	304	315	309	432
Șomeri – persoane fără calificare – care nu primesc drepturi bănești	2484	1143	1855	1504	1617

Tabelul 5.12. Beneficiari de ajutor de șomaj și ajutor de integrare

	2001	2009	2010	2011	2012
Beneficiari de ajutor de șomaj	4171	9605	6229	4389	4294
Beneficiari de ajutor de șomaj – muncitori	3670	6214	3593	2160	2012
Beneficiari de ajutor de șomaj, care au lucrat anterior	4171	8605	5137	3218	3175
Beneficiari de ajutor de integrare, care nu au lucrat anterior	1374	999	1092	1171	1119

5.7 Politici de protecție socială și oportunități egale pe piața muncii

La nivelul județului Bistrița-Năsăud au fost derulate, în perioada 2009-2011, **programe de combatere a șomajului** adresate unui număr aproximativ de 1000 de persoane anual (în anul 2010 acest număr a fost mai mare, peste 1400). Valoarea (cumulată) medie anuală a acestor proiecte a fost de peste 3.5 milioane lei.

În aceeași perioadă au fost derulate **programe de reconversie socială**, adresate unui număr anual mediu de 840 de persoane, în valoare medie anuală de 43 mii lei.

Au fost derulate totodată și **programe de integrare socială a categoriilor defavorizate**, adresate unui număr mediu de 25 de persoane anual, în valoare de 270 mii lei (anual).

În plus, analiza diagnostic a domeniului dezvoltarea capitalului uman, evidențiază câteva provocări importante la care trebuie să răspundă învățământul din România la orizontul anilor care vin.

O primă provocare majoră vizează corelarea anticipativă a ofertei sistemului educațional cu structura și cerințele dinamice ale pieței muncii. Adaptarea ofertei educaționale a universităților la nevoile de dezvoltare economico-socială durabilă de la nivel local/regional, atât pentru elevi cât și pentru studenți/viitori salariați, reprezintă o cerință esențială a dezvoltării competitivității și creșterii economice a unei națiuni și implicit a județului BN.

În țara noastră persistă în continuare situațiile în care universitățile produc forță de muncă sub-calificată sau supra-calificată care nu își găsește locul potrivit pe piața actuală a muncii. Totodată, legislația deficitară, inexactă, incompletă și în continuă schimbare în domeniul educației, au drept consecință directă adaptarea relativ scăzută a ofertei educaționale la cerințele reale ale pieței forței de muncă și menținerea unui sistem de calificări neoperațional pentru piața muncii din România.

În acest sens, devine imperios necesar ca universitățile/colegiile/școlile tehnice sau de meserii, să-și dezvolte propria capacitate administrativă de determinare a cerințelor pieței forței de muncă vizate, de definire a competențelor și calificărilor pe care le formează în acord cu cerințele și dezvoltarea județului.

La fel de importantă este și capacitatea de monitorizare a inserției socio-profesionale a propriilor absolvenți precum și identificarea în mod clar și concret a segmentului de piață pe care se poziționează, ale cărui tendințe le influențează sau la care trebuie să se adapteze.

În România persistă în continuare un decalaj între ceea ce oferă sistemul de învățământ și ceea ce solicită partenerii socio-economici.

Acordarea de burse de studii și de facilități sociale, încurajarea cererii pentru educație din partea grupurilor socio-economice defavorizate, participarea la educație în zonele rurale.

Scăderea demografică, îmbătrânirea populației și migrarea din mediul rural către cel urban reprezintă altă provocare importantă.

CAPITOLUL 6

Turism, sport și agrement

Având în vedere că potențialul turistic al unei regiuni este determinat de o diversitate de factori (care se regăsesc în diferite sectoare), acest capitol este structurat astfel: starea actuală a punctelor curente (existente și potențiale) de atracție pentru activitatea turistică, baza materială a turismului în județ, potențialul turistic (statisticile privind fluxul de turiști în județ) și aspecte privind turismul în natură. Există însă și alți factori care influențează atât potențialul cât și performanța actuală a turismului – resursele naturale (floră, faună, resurse minerale), calitatea mediului, resursele culturale și istorice, infrastructura publică de acces, transportul public (feroviar, rutier – nu doar regional, ci și interregional pentru a facilita accesul în regiune), nivelul de atractivitate a zonelor (localităților) – de exemplu gradul de curățenie, ospitalitatea oamenilor, accesul la comunicații și mijloace moderne de plată, accesul la serviciile medicale de urgență. Aceștia sunt tratați în celelalte secțiuni ale analizelor sectoriale.

6.1 Puncte curente (și potențiale) de atracție pentru activitatea turistică

Punctele curente principale de atracție pentru activitatea turistică sunt centrate în jurul următoarelor tipuri de turism: **montan** (parcurile naționale Rodnei și Călimani, Munții Bârgăului, Suhardului și Țibleșului), **balnear** (stațiunile Sângeorz-Băi și Figa), **climateric** (Colibița, Valea Vinului), sportiv (Piatra Fântânele, Valea Blaznei, Colibița, Valea Rebrei, Valea Bistriței), **cultural-istoric** și religios (există un bogat patrimoniu cultural și istoric – a se vedea secțiunea aferentă acestuia), **etno-cultural**, turism **rural**, **agroturism** și **ecoturism** (Văile Someșului Mare, Ilvei, Leșului, Cormaiei, Rebrei, Sălăuței, Ideciului, Bârgăului, Șieului, Luțului, Ilișua).

Pe teritoriul județului există două rezervații peisagistice: Cheile Bistriței Ardelene (cu Cascada Diavolului) și Stâncile Tătarului (Tatarcile - situată la iesirea din localitatea Bistrita Bargaului, în extremitatea nord-vestică a Calimanilor).

Cheile Bistriței Ardelene

(sursa – <http://www.inromania.info/cheile-bistritei.html>).

Stâncile Tătarului

(sursa - <http://www.skytrip.ro/rezervatia-naturala-stancile-tatarului-din-judetul-bistrita-nasaud-ob-3223.html>)

Figura 6.1. Rezervații peisagistice în județ

Comparativ cu celelalte regiuni ale României, județul Bistrița-Năsăud are – prin toate aceste puncte – un **grad de atractivitate** mediu spre **ridicat**, în special **din punct de vedere peisagistic**.

6.2 Baza materială a turismului în județul Bistrița-Năsăud

Pentru anul 2011 au fost raportate 38 de unități de cazare (în creștere de la 25 în anul 2009), iar în 2012 au fost raportate (conform Ministerului Dezvoltării Regionale - <http://www.mdrt.ro/turism/unitati-clasificate>) 54 de unități clasificate (oferind 2934 de locuri), în timp ce la nivel național numărul unităților este de 7737. În județele învecinate situația este în felul următor: în Cluj sunt raportate aproximativ 260 de unități, în Suceava 402 unități, în Maramureș 227 unități, în Mureș 262 unități (oferind 9025 locuri).

O analiză sumară a acestor cifre indică **un deficit major de unități de cazare** (și implicit de locuri oferite). *De exemplu județul Mureș, care din punct de vedere peisagistic este mai puțin atractiv decât Bistrița-Năsăud, avea o capacitate de cazare de peste 3 ori mai mare la nivelul anului 2012.*

Tabelul 6.1. Baza materială a județului Bistrița-Năsăud

		2009	2010	2011
Baza materială a turismului în județ	Unități de cazare	25	27	38
	Locuri	2689	2626	2752
	Hoteluri	11	13	15
	Locuri	2135	2068	2032

	2009	2010	2011
Vile	1	-	3
Locuri	14	-	27
Pensiuni	5	6	12
Locuri	102	120	265
Cabane, campinguri, sate de vacanta	4	4	6
Locuri	118	118	218
Tabere de elevi și preșcolari	4	4	2
Cabane silvice	6	6	6
Locuri	~100	~100	~100

6.3 Potențialul turistic

Gradul de ocupare a unităților de cazare turistică a fost, la nivelul anului 2011, de doar 19%, în scădere de la 25,4% în anul 2009. Conform (<http://academiacomerciala.ro/concurs/2012/102/106/publicatii/Cazari%20in%20Romania%20-%20date%20statistice.pdf>), în anul 2011 indicele de utilizare netă a locurilor de cazare în România a fost de 27,3% (din care înnoptări ale turiștilor români au fost de 82,6%). Înnoptările turiștilor români în Bistrița-Năsăud a reprezentat 88,7% din total pentru anul 2011.

În județul Bistrița-Năsăud este raportată o singură rețea de turism (Rețeaua de Turism din Regiunea Nord-Vest, înființată în anul 2009 și acoperind mai multe județe), din care – din Bistrița-Năsăud - fac parte 5 firme.

Pe baza valorilor de mai sus se poate concluziona că **gradul de ocupare a unităților de cazare din județul Bistrița-Năsăud este mult sub media pe țară, și – mai mult – turiștii străini atrași sunt semnificativ mai puțini decât media pe țară, deși există numeroase repere istorice și culturale care ar fi trebuit să influențeze acest indicator.**

Tabelul 6.2. Potențialul turistic al județului Bistrița-Năsăud

	2001	2009	2010	2011
Gradul de ocupare a unităților de cazare turistică	45	25,4	19,2	19,0
Numărul turiștilor cazați în unități turistice – total	70906	51972	52934	57774
Numărul turiștilor din țară cazați - total	60270	42827	42727	47194
Înnoptări în unități de cazare turistică – total		178850	137873	143928
Înnoptări în unități turistice pentru turiști din țară - total		164768	121233	127680

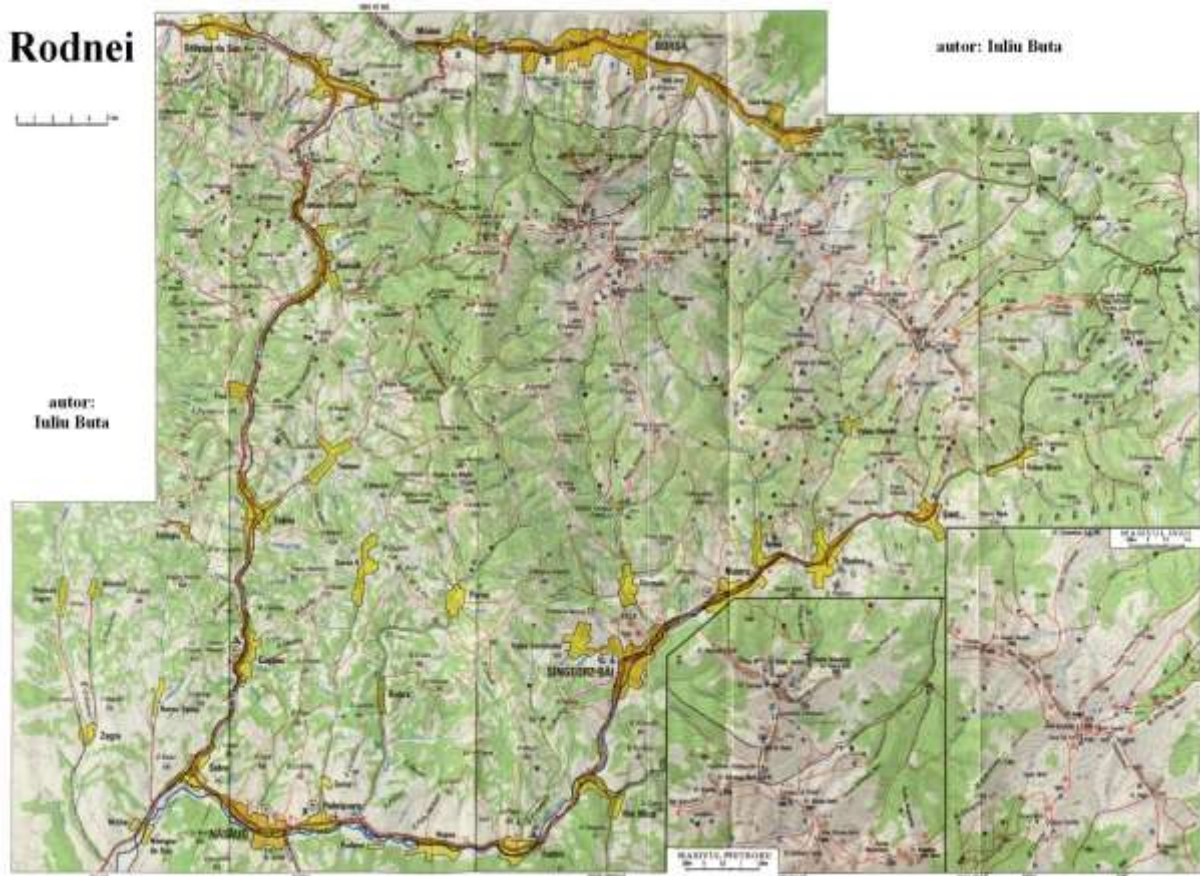
Pe baza informațiilor existente nu a fost identificat nici un festival cultural cu impact semnificativ în județ (catalizator pentru turism - de exemplu similar cu *Electric Castle* de la Bonțida, Festivalul de Jazz Gărâna sau *Peninsula* Târgu-Mureș / Cluj). De asemenea, nu a fost

identificată nici o rețea eficientă / eficace de turism la nivel local (de exemplu precum cea din Sâncraiu din județul Cluj).

6.4 Turism în natură, eco-turism

În zonele montane (parcurile naționale Rodnei și Călimani) există 22 trasee turistice marcate și aproximativ 110 nemarcate. În cele două parcuri amintite există o cabană și 5 refugii montane (inclusiv refugii Salvamont). Nu există nici un traseu amenajat pentru mountainbiking, dar au fost identificate 8 trasee potențiale.

Hărțile cu punctele de acces, traseele montane, cabanele și refugiile din parcurile Rodnei și Călimani sunt prezentate în figurile de mai jos.

Călimani

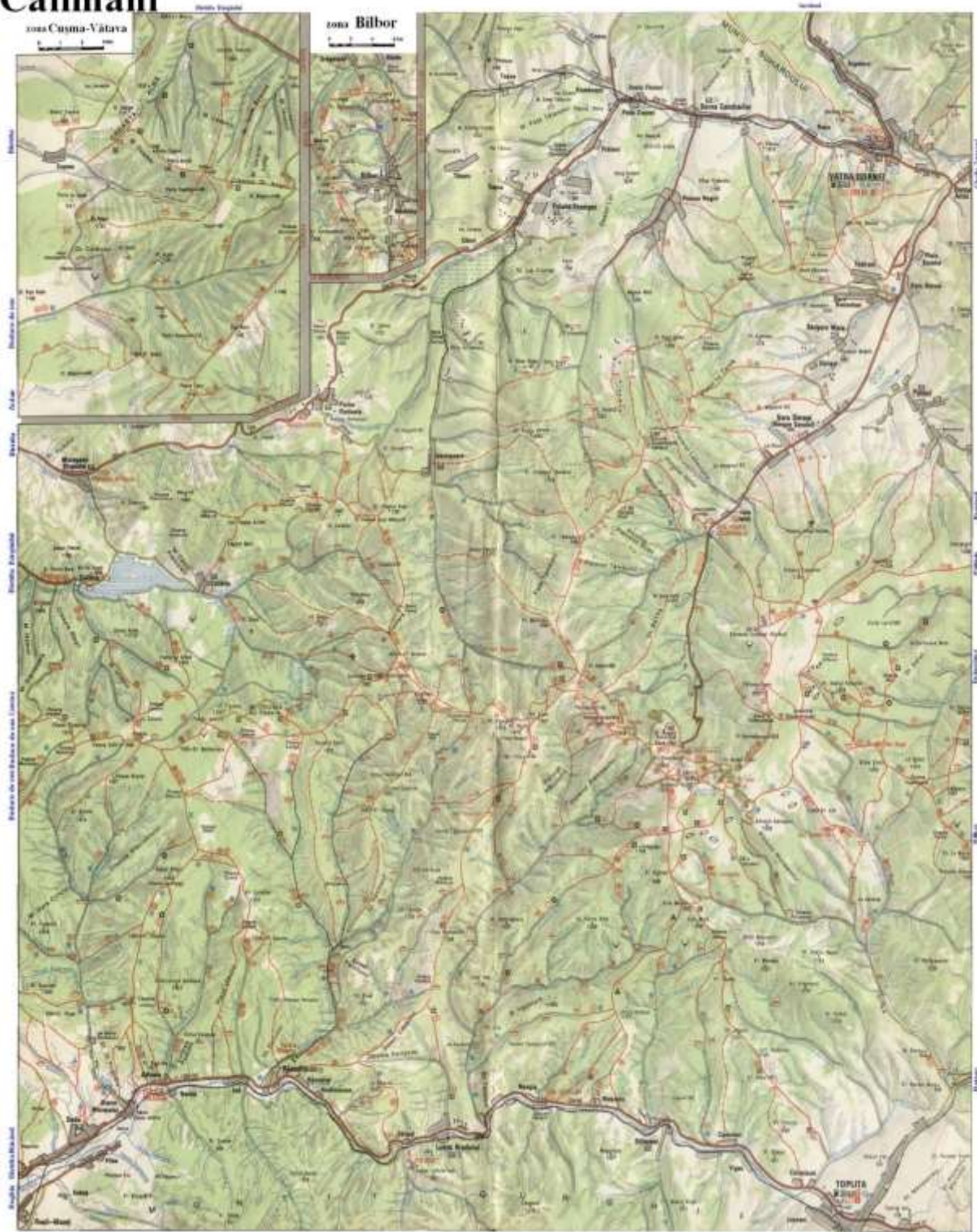

Figura 6.2. (sursa – ghidurile *Munții Noștri și carpați.org*).

Punctele de acces pentru drumeții în cele două parcuri naționale **sunt foarte greu accesibile folosind transportul public**, mai ales pentru drumețiile mai lungi pentru care punctul de pornire și cel final nu coincid, cum ar fi traseele de creastă.

Elementele naturale de atracție, care sunt arii protejate:

La Gloduri - Vulcani noroiosi (rezervație geologică)

Comuna Monor, acces: DJ 154

Doua aliniamente de vulcani noroiosi partial activi

(sursa – cesavezi.ro)

Rapa cu papusi (rezervație geologica)

Domnesti, com. Mariselu, acces: DJ 154

Afloriment cu concrețiuni grațioase, sarmatiene

(sursa - <http://www.turismland.ro/rezervatia-naturala-ropa-cu-papusi/>)

Piatra Corbului (rezervație mixtă)

Budacul de Sus, com. Cetate, acces: DF 805

Perete stancos cu o flora fosila, fauna si flora rara

(sursa - <http://www.skytrip.ro/piatra-corbului-de-la-budacu-de-sus-din-judetul-bistrita-nasaud-ob-1798.html>)

Masivul de sare la zi (rezervație geologica)

Saratel, com. Sieu Magherus, DN 15A

Afloriment cu sare la zi, izvoare sarate si namol sapropel

(sursa - <http://www.mesagerul.ro/2009/08/15/masivul-de-sare-de-la-saratel>)

Zavoaiile Borcutului (rezervatie hidrogeologica)

Com. Romuli, DN 17C, DF 226 si 229

Con de travertin cu izvoare de ape minerale

(sursa - http://www.infopensiuni.ro/cazare-sangeorz-bai/obiective-turistice-sangeorz-bai/zavoaiile-borcutului_8024)

Stancile Tatarului (rezervatie peisagistica)

Com. Bistrita Bargaului, DJ 173A, DF 139

Paraul Fatarca si piroclastite erodate

(sursa - <http://www.skytrip.ro/rezervatia-naturala-stancile-tatarului-din-judetul-bistrita-nasaud-ob-3223.html>)

Taul Zanelor (rezervatie hidrologica)

Com. Bistrita Bargaului, DF 729

Fauna si flora specifica, forme de relief

(sursa - <http://www.cesavezi.ro/obiective-turistice/7-rezervatii-naturale/513-tăul-zânelor>)

Cheile Bistritei Ardelene (rezervatie peisagistica)

Com. Bistrita Bargaului, acces: DJ 173A

Valea Bistritei cu forme de relief deosebit (martori de eroziune la zi)

(sursa - <http://www.inromania.info/cheile-bistritei.html>)

Lacul Zagra (rezervatie hidrologica)

Com. Zagra, DF 749

Fauna si flora specifica, forme de relief

(sursa - <http://www.skytrip.ro/lacul-zagra-sau-taul-lui-alac-din-judetul-bistrita-nasaud-ob-1777.html>)

Valea Repedea (rezervatie mixta)

Com. Bistrita Bargaului, DJ 173A, DF 732

Fauna si flora specifica, forme de relief (martori de eroziune la zi)

(sursa - <http://www.skytrip.ro/rezervatia-naturala-valea-repedea-din-judetul-bistrita-nasaud-ob-3222.html>)

Rapa Mare (rezervatie paleontologica)
Budacul de Sus, com. Cetate, acces: la cca. 5 km
amonte de Budac pe DF 893
Fauna si flora deosebite, piroclastite erodate

(sursa - <http://www.cesavezi.ro/obiective-turistice/7-rezervatii-naturale/299-rapa-neagra-budacul-de-sus>)

Rapa Verde (rezervatie paleontologica)
Budacul de Sus, com. Cetate, acces: DF 803
Gradina cu arbori deosebiti si arbori seculari

Comarnic (rezervatie paleontologica)
Cusma, com. Livezile , acces: DF 808
Punct fosilifer

(sursa - <http://www.skytrip.ro/rezervatia-naturala-comarnic-din-judetul-bistrita-nasaud-ob-1870.html>)

Pestera Izvorul Tausoare-Zalion (rezervatie geologica)
Gersa, com. Rebrisoara, acces: DF 303
Punct fosilifer

(sursa - <http://bistrita.crrt.ro/rezervatia-tausoare-zalion/>)

Izvoarele Mihaiesei (rezervatie mixta)
Anies, com. Maieru, acces: DF 416-417
Punct fosilifer

Pestera de pe Valea Cobaselului (rezervatie speologica)
Com. Sant, acces: DN 17D com. Sant, DF 303
Complex carstic

(sursa - <http://www.2rism.ro/obiective-turistice/pestera-cobasel>)

Figura 6.3. Arii protejate

Promovarea potențialului turistic natural este raportată a fi o acțiune sistematică, atât la nivelul administrațiilor parcurilor naturale cât și la nivelul primăriilor comunale. Mijloacele de promovare includ site-uri web, hărți, broșuri, calendare etc.

6.5 Factori care influențează negativ turismul în natură

Dintre factorii cu impact negativ semnificativ asupra turismului în natură putem aminti deșeurile aruncate în ariile naturale, poluarea cursurilor de apă (în special datorită gaterelor), balastierele, microhidrocentralele (care distrug ecosistemul în special la amplasarea pe albiile superioare), oieritul, activitățile de off-road (distrugerea solului, în special în zona înaltă), braconajul și – cel mai important – defrișările.

Conform rapoartelor periodice privind starea mediului (http://apmbn.anpm.ro/upload/94743_Raport%20mediu%20APM%20BN_FEBR%20%202013.pdf respectiv <http://apmbn.anpm.ro/upload/44797APM%20BN%20Raport%20mediul%202010.pdf>), – până în prezent – nu au fost semnalate incidente majore care să degradeze zonele naturale de interes menționate anterior.

Conform observațiilor care pot fi făcute de orice drumeț, zonele naturale de interes sunt afectate, aproximativ în aceeași măsură precum și celelalte zone din România, de neglijența și de educația precară atât a celor care le vizitează cât și a băștinașilor (gunoaie pe marginea drumurilor și în albiile râurilor, poteci și albiile de pâraie degradate de offroad, soluri degradate de păstorit excesiv, arbori scrijeliti, vetre de foc în zonele verzi din proximitatea drumurilor etc).

Conform raportului privind starea mediului pe anul 2010 (http://apmbn.anpm.ro/upload/44797_APM%20BN%20Raport%20mediul%202010.pdf), suprafața fondului forestier al județului Bistrița-Năsăud a evoluat astfel că la sfârșitul anului 2010 era cu 923 hectare mai mare decât la sfârșitul anului 2007, mai precis acoperind 192146 hectare. Cu toate acestea, sunt vizibile numeroase zone unde pădurea a fost afectată major de defrișări ilegale. O căutare simplă pe Internet folosind cuvintele cheie „bistrița defrișări” sau „bistrița tăieri ilegale pădure” identifică numeroase cazuri de defrișări semnalate de presă (de exemplu *Marea defrisare in Valea Bargaului* documentată de presa centrală).

Notă privind potențialul turistic al județului Bistrița-Năsăud

În concluzie, deși există în județul Bistrița-Năsăud puncte de atracție numeroase și variate, capacitatea de cazare este mult mai mică în raport cu media pe țară, gradul de ocupare al acesteia este foarte mic, nu există factori catalizatori semnificativi, iar infrastructura de acces și transportul public (atât de scurt cât și de lung parcurs) sunt deficitare.

Pe lângă aceste aspecte, o serie de elemente cu potențial turistic ridicat nu sunt exploatate deloc sau sunt exploatate necorespunzător (de exemplu cabana de vânătoare a lui Nicolae Ceaușescu de la Dealul Negru, în prezent în stare de degradare, care ar putea deveni în sine un important obiectiv turistic).

6.6 Sport și infrastructura sportivă

În anul 2012 în județul Bistrița-Năsăud activau 3663 sportivi de performanță, în creștere față de anii precedenți (2874 în anul 2009). Numărul de asociații ale pescarilor și vânătorilor sportivi era de 33 în anul 2012, în timp ce în anul 2001 erau înregistrate doar 2 astfel de asociații. Numărul de **asociații sportive** a crescut de asemenea, de la 39 în anul 2001, la 129 în anul 2012.

Tabelul 6.3. Statistici privind sportivii și asociațiile sportive ale județului Bistrița-Năsăud

	2001	2009	2010	2011	2012
Număr de sportivi de performanță pe categorii înregistrați în județ	2996	2874	2974	3096	3663
Asociații ale pescarilor și vânătorilor sportivi	2	18	27	28	33
Număr asociații sportive	39	37	89	126	129

În ceea ce privește **infrastructura sportivă a județului**, cu toate că în ultimii ani se poate observa o îmbogățire a bazei materiale, **aceasta este semnificativ mai mică decât în anul 2001**. În anul 2012 erau în evidență doar 50 de terenuri de sport, în timp ce în anul 2001 erau 104 terenuri. Sălile de sport au fost 25 în anul 2012 (în creștere față de de 2009 când erau doar 17, dar în scădere față de 2001 când erau 28).

Tabelul 6.4. Date privind sportul

	2001	2009	2010	2011	2012
Terenuri de sport					
Total	104	42	44	47	50
Urban	32	11	12	14	15
Rural	82	31	32	33	35
Bazine de înot	4	2	3	5	6
Săli de sport					
Total	28	17	19	22	25
Urban	23	14	15	17	18
Rural	5	3	4	5	7
Complexe sportive	7	2	3	3	3
Stadioane					
Urban	5	6	6	6	6
Bistrița	3	4	4	4	4
Beclean	1	1	1	1	1
Năsăud	1	1	1	1	1

Evenimentele sportive care pot fi menționate sunt Colibița Bike Fest (<http://colibitabikefestival.blogspot.ro/>), Cupa Casa Ema la înot, Festivalul schiului fond și biatlonului de la Piatra Fântânele, Cupa Bistrita tenis de masa si gimnastica, Cupa Bistrita tenis de masa international.

6.7 Infrastructura de petrecere a timpului liber

În anul 2012 în județul Bistrița-Năsăud erau 183 de cămine culturale, în creștere față de 2001 când erau doar 53 de astfel de unități. În întreg județul există un singur cinematograful, Dacia, în care însă nu s-a mai proiectat nici un film în ultimii ani. În județ nu există parcuri de distracții, grădini botanice sau zoologice.

Conform informațiilor disponibile, posibilitatea de petrecere a timpului liber, folosind infrastructura existentă, este redusă.

6.8. Anexă

Trasee turistice omologate în parcul național munții Rodnei

Nr. Trs.	TRASEUL / NR. CERTIFICAT	Lungime (km)	Durata (ore)	Cota (m)		Marcaj	Grad de dificultate	Starea marcajelor	Sezonalitate	
				Plecare	Sosire				Vara	Iarna
1.	Pasul Rotunda – Șaua cu Lac – Tarnița lui Putredu – Șaua Gărgălaș – Vf. Galașului – Tarnița la Cruce – Poiana Bătrânei – Vf. Muncelul Răios – Pasul Șetref. Nr. Certificat Omologare: 446 / 16.07.2009	56	25	1284	818		greu	Refăcut 2011 pe tronsonul Pasul Șetref – Șaua la Cârji – stare bună. Marcaj parțial deteriorat pe tronsonul Șaua la Cârji – Pasul Rotunda. Stâlpi echipați cu săgeți indicatoare.	deschis	inchis
2.	Șaua Găgii – Lacul Lala Mare (traseu de legătură). Nr. Certificat Omologare: 447 / 16.07.2009	1	1	1789	1920		ușor	Marcaj deteriorat. Stâlpi echipat cu săgeată indicatoare în Șaua Găgii.	deschis	inchis
3.	Comuna Șant – Tabăra Valea Blaznei – Vf. Ineuș. Nr. Certificat Omologare: 448 / 16.07.2009	7	6	600	2222		greu	Marcaj deteriorat. Stâlpi echipat cu săgeată indicatoare în com. Șant.	deschis	inchis
4.	Comuna Rodna - Vf. Beneș - Șaua Curățel - Șaua cu Lac - Taul Lala Mare. Nr. Certificat Omologare: 449 / 16.07.2009	12	13	575	1920		dificil	Marcaj deteriorat pe tronsonul Capul Beneș - com. Rodna. Stâlpi echipat cu săgeată indicatoare în com. Rodna.	deschis	inchis
5.	Sat Valea Vinului – Șaua Curățel. Nr. Certificat Omologare: 451 / 16.07.2009	13	5	588	1650		mediu	Marcaj bine executat pe toată lungimea traseului. Stâlpi echipat cu săgeată indicatoare în satul Valea Vinului.	deschis	inchis
6.	Valea Vinului – Izvorul Roșu - Tarnița Putredu. Nr. Certificat Omologare: 450 / 16.07.2009	8	4	588	2020		mediu	Marcaj bine executat pe toată lungimea traseului. Stâlpi echipat cu săgeată indicatoare în satul Valea Vinului.	deschis	inchis
7.	Sat Anieș - Valea Anieșului - Șaua Gărgălașului. Nr. Certificat Omologare: 452 / 16.07.2009	22	12	495	2158		mediu	Refăcut 2011 pe tronsonul Anieș – între Izvoare – stare bună. Marcaj parțial deteriorat pe tronsonul între Izvoare – Șaua Gărgălașului. Stâlpi echipați cu săgeți indicatoare în punctele între Anieș și "între Izvoare".	deschis	inchis
8.	Între Anieșe - Izvorul Mare - Tarnița Bărsanului. Nr. Certificat Omologare: 453 / 16.07.2009	10	3	650	1780		ușor	Refăcut 2011 pe tronsonul între Izvoare – Șaua între Izvoare – stare bună. Stâlpi echipat cu săgeată indicatoare în punctul "între Izvoare".	deschis	inchis
9.	Între Anieșe - Valea Anieșului Mic - Șaua "Între Izvoare". Nr. Certificat Omologare: 454 / 16.07.2009	10	3	834	1820		ușor	Refăcut 2011 pe toată lungimea traseului – stare bună. Stâlpi echipat cu săgeată indicatoare în punctul "între Anieșe".	deschis	inchis

Turism, sport și agrement

10.	Cabana "Farmecul Pădurii" - Vf. Nedeia - Vf. Rabla - Șaua "Între Izvoare". Nr. Certificat Omologare: 455 / 16.07.2009	16	8	415	1820		mediu	Marcaj parțial deteriorat pe toată lungimea traseului. Sălp echipat cu săgeată indicatoare la cabana "Farmecul Pădurii".	deschis	închis
11.	Stațiunea Sângeorz-Băi – Valea Cormaia – Cabana "Farmecul Pădurii" – Vf. Cormaia. Nr. Certificat Omologare: 456 / 16.07.2009	28	10	337	2033		mediu	Refăcut 2011 pe tronsonul Cormaia – cabana "Farmecul Pădurii". Marcaj deteriorat pe tronsonul cabana "Farmecul Pădurii" – Vf. Cormaia. Sălp echipat cu săgeată indicatoare la intersecția DN 170 cu valea Cormaia.	deschis	închis
12.	Stațiunea Sângeorz-Băi - Vf. Craia - Vf. Țapulul - Târnița "Obârșia Rebrei". Nr. Certificat Omologare: 457 / 16.07.2009	34	12	337	1998		dificil	Marcaj parțial deteriorat pe toată lungimea traseului. Sălp echipat cu săgeată indicatoare în stațiunea Sângeorz Băi.	deschis	închis
13.	Sat Parva – Valea Rebrei – Târnița "La Cruce". Nr. Certificat Omologare: 458 / 16.07.2009	50	12	512	1989		mediu	Refăcut 2011 pe tronsonul sat Parva – Valea Rebrei – stare bună. Marcaj parțial deteriorat pe tronsonul Gura Rebri – Târnița "La Cruce". Sălp echipat cu săgeată indicatoare în sat Parva, Izvorul Ursului, Gura Rebri, Izvorul Gușătu.	deschis	închis
14.	Sat Parva – Șaua Bașca – Peștera Tăușoare – Izvorul Negru. Nr. Certificat Omologare: 459 / 16.07.2009	14	8	512	1325		ușor	Marcaj bine executat pe toată lungimea traseului. Sălp echipat cu săgeată indicatoare în sat Parva.	deschis	deschis
15.	Sat Parva – Muntele Locurele. Nr. Certificat Omologare: 460 / 16.07.2009	13	6	512	1143		ușor	Marcaj bine executat pe toată lungimea traseului. Sălp echipat cu săgeată indicatoare în sat Parva.	deschis	deschis
16.	Valea Rebrei – Izvorul Ursului – Șaua Craia. Nr. Certificat Omologare: 461 / 16.07.2009	5	2	381	1850		ușor	Marcaj parțial deteriorat pe toată lungimea traseului. Sălp echipat cu săgeată indicatoare la intersecția Valea Rebrei cu Izvorul Ursului.	deschis	deschis
17.	Valea Rebrei – Izvorul Gușătu – Șaua Zănelor. Nr. Certificat Omologare: 462 / 16.07.2009	5	2	381	1782		ușor	Marcaj parțial deteriorat pe toată lungimea traseului. Sălp echipat cu săgeată indicatoare la Gura Rebri și Izvorul Gușătu.	deschis	deschis
18.	Com. Rebrîșoara – Valea Rebrei – Târnița "La Cruce". Nr. Certificat Omologare: 463 / 16.07.2009	40	12	345	1989		mediu	Marcaj deteriorat pe toată lungimea traseului. Sălp echipat cu săgeată indicatoare în Gura Rebri și Izvorul Gușătu.	deschis	închis

19.	Comuna Telciu – Valea Telcișorului – Vf. Tomnatec – Tarnița Bătrânei. Nr. Certificat Omologare: 464 / 16.07.2009	30	12	388	1800		mediu	Marcaj deteriorat pe toată lungimea traseului. Sălp echipat cu săgeți indicatoare în com. Telciu.	deschis	inchis
20.	Romuli – Valea Strâmba – "Zăvoaiele Borcutului" – Șaua Bătrânei. Nr. Certificat Omologare: 462 / 16.07.2009	20	8	600	1710		mediu	Refăcut 2012 pe toată lungimea traseului – stare bună. Sălp echipat cu săgeți indicatoare în sat com. Romuli și în Șaua Bătrânei.	deschis	inchis
21.	Dealul Ștefăniței - Valea Fundoia - "La Jgheaburi". Nr. Certificat Omologare: 466 / 16.07.2009	7	3	750	1510		ușor	Refăcut 2012 pe toată lungimea traseului – stare bună. Sălp echipat cu săgeți indicatoare în sat Dealul Ștefăniței și punctul "La Jgheaburi".	deschis	inchis
22.	Romuli - "Zăvoaiele Borcutului" – Șaua Tomnatec. Nr. Certificat Omologare: 467 / 16.07.2009	4	1,5	600	1374		ușor	Refăcut 2011 pe toată lungimea traseului – stare bună. Sălp echipat cu săgeți indicatoare în com. Romuli și punctul "Zăvoaiele Borcutului".	deschis	inchis

TOTAL lungime trasee – 405 km. Cabane, refugii: refugiul Salvamont "Ancuța" din șaua Curățel și refugiul de supraviețuire de sub Vf. Ineu

Trasee turistice omologate în parcul național munții Căliman

Nr. Trs.	TRASEUL	Lungime (km)	Durata (ore)	Cota		Marcaj	Grad de dificultate	Starea marcajelor	Sezonalitate	
				Plecare	Sosire				Vara	Iarna
1.	Șaua Bistriciorul - Muntele Vișoara - P-na Dălbidanul - Șaua Terha - Vf. Buba - Poiana sub Măgură - satul Pietra Fântânele. Nr. Certificat Omologare: 468 / 16.07.2009	15	9	1920	1084		mediu	Refăcut 2010 pe toată lungimea traseului – stare bună. Sălpi echipati cu săgeți indicatoare pe creasta Bistricior.	deschis	inchis
2.	Satul Mița – Valea Colbul - Vf. Bistriciorul. Nr. Certificat Omologare: 469 / 16.07.2009	11	6	805	1990		mediu	Refăcut 2010 pe toată lungimea traseului – stare bună. Sălpi echipati cu săgeți indicatoare în satul Colbița și creasta Bistricior.	deschis	inchis
3.	Satul Mița – Valea Bistriței – Valea Colbul – P-na Dălbidanul – Muntele Vișorul. Nr. Certificat Omologare: 470 / 16.07.2009	10	5	805	1781		mediu	In curs de reamarcare datorită exploatare forestiere – marcaj parțial inexistent	deschis	inchis
4.	Satul Mița – Izvorul Lung – Șaua Terha. Nr. Certificat Omologare: 471 / 16.07.2009	10	4	805	1285		ușor	Refăcut 2012 pe toată lungimea traseului – stare bună. Sălpi echipati cu săgeți indicatoare în satul Colbița.	deschis	deschis
5.	Sat Mița - Valea Tirimiul de Jos - Tăul Zănelor – P-na Lungă. Nr. Certificat Omologare: 472 / 16.07.2009	11	4	805	1274		ușor	Refăcut 2012 pe toată lungimea traseului – stare bună. Sălpi echipati cu săgeți indicatoare în satul Colbița și la Tăul Zănelor.	deschis	deschis

Turism, sport și agrement

6.	Baraj lac de acumulare Colibița - Tăul Zănelor Nr. Certificat Omologare: 473 / 16.07.2009	11,5	5	800	1274		ușor	Refăcut 2012 pe toată lungimea traseului - stare bună. Săgeți indicatoare în Tăul Zănelor.	deschis	deschis
7.	Valea Repedeș - P-na Calului - P-na Cofuri - Valea Pănuleț - sat Mița Nr. Certificat Omologare: 474 / 16.07.2009	25	12	718	805		mediu	Refăcut 2012 pe toată lungimea traseului. În curs de reamarcare pe tronsonul p-na Cofii - valea Colbu datorită exploatareii forestiere. Săgeți echipate cu săgeți indicatoare în satul Colibița.	deschis	închis
8.	Satul Cușma - Dealul Alb - Piatra Cușmei - Vârful Vulturul - Dealul Negru - Poiana Cofii - Vârful Zurzugău. Nr. Certificat Omologare: 475 / 16.07.2009	28	12	737	1833		mediu	În curs de reamarcare pe tronsonul Capu Liniei - Vf. Vulturul - Sat Cușma - marcaj parțial inexistent. Săgeți echipate cu săgeți indicatoare pe creasta Bistricior.	deschis	închis
9.	Baraj lac Colibița - drum forestier Slătinița - poiana Capul Dealului - vf. Piatra lui Orban - sat Mița. Nr. Certificat Omologare: 476 / 16.07.2009	10	8	800	805		dificil	Refăcut 2010 și 2012 pe toată lungimea traseului. În curs de reamarcare pe în p-na lui Orban datorită exploatareii forestiere. Săgeți echipate cu săgeți indicatoare în satul Colibița.	deschis	deschis

TOTAL lungime trasee – 120 km. Cabane, refugii: punctul Salvamont "Bistricior", refugiul de supraviețuire din căldarea Bistriciorului

Trasee turistice omologate în munții Bârgăului

Nr. Trs.	TRASEUL	Lungime (km)	Durata (ore)	Cota		Marcaj	Grad de dificultate	Starea marcajelor	Sezonalitate	
				Plecare	Sosire				Vara	Iarna
1.	Satul Piatra Fântânele - Pasul Tihuța - Vf. Frău - Vf. Siminic - Pasul Grădinița. Nr. Certificat Omologare: 477 / 16.07.2009	15	5	1230	1083		mediu	În curs de reamarcare pe întreg tronsonul datorită exploatareii forestiere pe anul în curs (2013) - marcaj parțial inexistent.	deschis	închis
2.	Comuna Leșu - Dealul Murguleț - Heniul Mare - Heniul Mic - comuna Prundu Bargăului. Nr. Certificat Omologare: 478 / 16.07.2009	22	12	426	510		mediu	Marcaj executat în 2000 până în Vf. Heniul. Pe tronsonul Heniul Mic marcaj deteriorat datorită căderilor forestiere.	deschis	închis
3.	Sat Leșu - Valea Leșului - "Drumul Romanilor" - sat Piatra Fantanele Nr. Certificat Omologare: 479 / 16.07.2009	24	9	426	1083		ușor	În curs de reamarcare pe întreg tronsonul datorită amenajării rețelei de drumuri utilitare (2012-2013) - marcaj parțial inexistent.	deschis	deschis

Turism, sport și agrement

4.	Satul Piatra Fântânele - P-na Zimbrului - Valea Corca - P-na Ciungii - Valea lui Toader - Izvorul Lung - sat Mița. <i>Nr. Certificat Omologare: 480 / 16.07.2009</i>	14	6	1230	805		mediu	Refăcut 2012 pe toată lungimea traseului - stare bună. Săgeți cu săgeți indicatoare în satul Colbița.	deschis	deschis
5.	Sat Piatra Fântânele - Poliana "La Borcut". <i>Nr. Certificat Omologare: 481 / 16.07.2009</i>	4	1,5	1230	1089		ușor	Refăcut 2010 pe toată lungimea traseului - stare bună.	deschis	deschis
6.	Sat Piatra Fântânele - "Drumul Romanilor" - drum E 58. <i>Nr. Certificat Omologare: 482 / 16.07.2009</i>	7	3	1230	1177		ușor	Refăcut 2011 pe toată lungimea traseului - stare bună. Săgeți indicatoare pe drumul E58.	deschis	deschis
7.	Sat Piatra Fântânele - Vf. Zămbroaia - Vf. Miroslava - Vf. Muncel - Vf. Heniul Mare - Vf. Heniul Mic - Pasul Strâmba. <i>Nr. Certificat Omologare: 483 / 16.07.2009</i>	30	12	1230	565		dificil	Traseu cu marcaje inexistente pe tronsonul Piatra Fântânele - intersecție cu drumul Romanilor datorită extinderii căii rutiere și pe tronsonul Vf. Muncel - sub Vf. Heniul datorită căderilor de arbori și a lucrărilor edilitare.	deschis	inchis

TOTAL lungime trasee – 116 km. Cabane, refugii: punctul Salvamont "Piatra Fântânele"

CAPITOLUL 7

Cultură, tradiții și patrimoniu

7.1 Potențialul cultural, infrastructura pentru cultură și distribuția în teritoriu

În ultimii ani, în singurul cinematograful din Bistrița **nu s-a mai proiectat nici un film**. Aici se desfășoară însă un festival de film intitulat „Mu:vi”, în organizarea Asociației Group Seven în colaborare cu Fundația „Societatea de concerte”. Durata festivalului este de aproximativ 2 săptămâni cu câte două proiecții pe zi. Filmele cele mai noi și de succes au fost proiectate la Sinagoga Bistrița.

Nu există teatre tradiționale, însă se organizează o stagiune cu spectacole produse de teatre din alte localități, aproximativ de două pe lună la Centrul Județean pentru Cultură și două la Centrul Cultural Municipal. Nu există nici filarmonică. Există o Orchestră de proiecte intitulată „Noua Orchestră Transilvană”, care este o selecționată a Transilvaniei, înființată în 1999 în cadrul Fundației „Societatea de concerte”. Din 1999 până în prezent susține aproximativ 10 concerte pe an.

Complexul muzeal Bistrița-Năsăud.

(sursa - <http://jurnaluldenordvest.ro/bistrita-nasaud-noapte-alba-la-muzeul-judetean/>)

Muzeul Memorial „Liviu Rebreanu”.

(sursa - <http://www.bistrita-nasaud.djc.ro/Public/ObiectiveCulturaleImg.aspx?ID=3396>)

Figura 7.1. Muzeu din Bistrița-Năsăud

Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud este format din 10 secții fără personalitate juridică subordonate: Muzeul Bistrița, Muzeul Grăniceresc Năsăudean, Muzeul de Artă Comparată

Sângeorz-Băi, Muzeul Memorial „Liviu Rebreanu”, Muzeul Memorial „George Coșbuc”, Muzeul Memorial „Ion Pop Reteganul”, Muzeul „Casa Săsească” Livezile, Muzeul „Cuibul Visurilor” Maieru, Muzeul Etnografic și al Mineritului Rodnean, Muzeul Literar și Memorial „Teodor Tanco”. Pe lângă acestea mai există 7 puncte muzeale sătești: (1) Ciceu-Mihăiești, Primăria, (2) Feldru, Casa Ethnos, (3) Feldru, Nechiti George, (4) Monor, Primăria, (5) Miceștii de Câmpie, Casa Ethnos, (6) Poiana Ilvei, Casa morarului, (7) Ureche-Niculai Cătălina Rebrîșoara, Catarig Leon.

În județ există 160 de biblioteci ce oferă peste 1.500.000 de volume de cărți și reviste (spre comparație, în anul 2001 existau 53 de biblioteci comunale, pe lângă biblioteca județeană). Cifrele referitoare la biblioteci sunt sistematizate în tabelul următor.

Tabelul 7.1. Date privind bibliotecile

		2001	2009	2010	2011	2012
Biblioteci	La oraș: scolare		41	41	41	40
	La sate		128	128	120	120
Volume de cărți și reviste din biblioteci		862237	1946861	1877141	1897202	1501192

În județ există 3 galerii de artă (cu una mai puțin decât în 2001). Există 50 de scriitori cu domiciliul stabil în județ, 10 actori / regizori și 23 de pictori. Dintre orchestre și fanfare pot fi enumerate Orchestra Profesionistă „Dor Românesc” a Centrului Județean pentru Cultură Bistrița-Năsăud, Fanfarele Sarata, Rodna, Teaca, Telciu, Lechința, Țigău, Jeica, Baptistă-Bistrița și Muzica Militară-Bistrița. Tot aici trebuie menționată și Orchestra Centrului Cultural Municipal, formată din 8 instrumentiști.

În județ există mai multe ansambluri folclorice. De exemplu „CODRIȘORUL” - înființat în 1969 la Casa de Cultura a Sindicatelor Bistrița - a câștigat Marele Premiu „Colierul de Aur” - Dijon-Franța-1985 și multe alte premii naționale și internaționale. Alte ansambluri folclorice din Bistrița: Cununa de pe Somes, Balada; mai există ansambluri folclorice în Beclean, Singeorz Bai, Nasaud (care aparțin de Casele de Cultura sau de autorități locale).

În județ există și formații altele decât de muzică populară: BnRitm, Scenica, Sincron, Street Dance, In Action etc.

În județ există Școala de Arte Bistrița și mai multe școli de arte și meserii din învățământ. Există de asemenea două licee de artă și coregrafie (Lic.de Arte “Corneliu Baba” Bistrița și Liceul de Muzică „Tudor Jarda” Bistrița), oferind în total peste 600 de locuri.

Dintre cercurile și cluburile tematice / artistice / culturale se pot aminti Asociația Umoriștilor Bistrițeni, de pe lângă Casa de Cultură a Sindicatelor Bistrița înființată în 1996 (formată din 21 de membri), Clubul Saeculum Beclean (Cenacluri literare, care reunesc scriitori consacrați, dar și debutanți sau elevi interesați de scris – 33 de participanți pe activitate / lunar), Cenaclul „George Coșbuc” al Casei de Cultură a Sindicatelor Bistrița (gestionează / organizează și activități conexe (Saloanele Liviu Rebreanu, Colocviile George Coșbuc, Premiile SSBN etc.)) și Societatea Scriitorilor din Bistrița-Năsăud (Cercul de literatură, Cercul de teatru, Cercul de Canto popular ale Centrului Cultural Municipal).

În județ există palate ale copiilor astfel: Palatul Copiilor Bistrița (cu Filiala Prundu Bârgăului),

Clubul Copiilor Sângeorz-Băi Filiala Rodna, Clubul Copiilor Beclean, Nasaud, Prundu Bargaului (având înscriși 3909 elevi în anul 2012, în scădere de la 4452 în anul 2009). Palatul Copiilor Bistrița coordonează activitatea cluburilor copiilor, ca și a filialelor. Începând cu anul 2011, funcționarea filialelor a încetat.

În județ se editează o revistă culturală - *Mișcarea literară* - care apare la Bistrița din 2002, editată de Consiliul Județean Bistrița-Năsăud, prin CJCBN (se finanțează tiparul), sub egida Uniunii Scriitorilor din România. Gestionează sau colaborează la realizarea unor activități literare specifice (Colocviul revistei, Premiile revistei, lansări de carte etc.). Revista apare de 4 ori pe an, având 150 de pagini pe ediție.

7.2 Tradiții

Principalele festivaluri în județul Bistrița-Năsăud sunt Festivalul Cireșelor (Cireșoaia), Maialul Bistrițean (Bistrița), Împletirea Papurei (Tonciu). Datini, obiceiuri, tradiții semnificative: Cununa Grâului, Sărbătoarea Sânzienelor, Înstruțatul Boului, Craii de la Mocod, Sângeorzul pe Valea Bârgăului, Hâzii de la Chintelnic, Farsangul de la Țigău, Wiesenfest la Teaca, Vergelul la Agrieș, Alaiul Nunților pe Valea Bârgăului, Sărbătoarea Tradițională a Romilor de la Lechinta, Festivalul rapsozilor populari „La poale de Țibleș” – Târlișua, Festivalul tradițional a fanfarelor, Serbarea Cetății Ciceului, Festivalul Rapsodia Trișcașilor – Leșu.

Festivalul cireșelor de la Cireșoaia.

Maialul Bistrițean.

(sursa - <http://citynews.ro/din-oras/parada-pe-pietonal-de-maialul-bistritean-maghiar-foto-1242933>)

Sărbătoarea Sânzienelor.

(sursa - http://stiri.tvr.ro/noaptea-de-sanziene--sarbatoare-pagana-in-calendarul-ortodox--sanzienele-sau-dragaica_32036_foto.html#view)

Figura 7.2. Tradiții reprezentative în județul Bistrița-Năsăud

Alte datini sunt obiceiuri cu caracter religios, evenimente din istoria neamului, tradiții pascale, tradiții de nuntă. Elemente de unicat la nivel național și impact internațional: Colocviile și Festivalul național de Poezie „George Coșbuc”, ajuns la ediția XXIX-a; Saloanele și Festivalul Național de Proză „Liviu Rebreanu”, la ediția a XXXI-a; Festivalul Național și Internațional de Satiră și Umor; Mărul de Aur, ajuns la a XXIX-a ediție; Piese componente ale costumului popular de pe Valea Someșului (Năsăud): Clopul cu pană de păun și pieptarul cu ciucuri, Teatru nescris din comuna Șanț.

7.3 Patrimoniul cultural și istoric în context național și internațional

În județul Bistrița-Năsăud există obiecte de artă și cu caracter de unicat la nivel național și internațional, din care se menționează: Colecțiile de pictură și artă fotografică ale Fundației „Societatea de concerte” (Aprox. 500 picturi; aprox. 2500 fotografii), Colecția de creație vestimentară țărănească – zarii – aprox. 2500 bucăți, Colecția de ceramică românească din Transilvania – aprox. 1000 bucăți, Colecția de discuri de vinyl – aprox. 7000 bucăți.

În județul Bistrița-Năsăud există numeroase statui și alte monumente cu caracter de unicat la nivel național și internațional: Sculptura „Înger la zid” – bronz, realizată de sculptorul Mircea Roman ca un omagiu eroilor din satul Căianul Mare; Portretul primului învățător român din satul Căianul Mare – Gavril Retegan – bronz, autori Mariana Gordan (Anglia) și Mircea Roman; Monumentul eroilor din localitatea Chintelnic, sculptor Anton Tanase; Monument în memoria lui Grigore Pletosu, sculptor Maxim Dumitras; Portretul poetului Ioan Alexandru, realizat de sculptorul Vasile Gorduz (bronz); Bustul poetului George Coșbuc realizat de sculptorul V. Pârvan (tablă bătută). Proprietar al acestora este Fundația „Societatea de concerte Bistrița”.

Sculptura „Înger la zid”

(sursa: <http://www.rasunetul.ro/inger-la-zid-la-caianu-mare>)

Bustul poetului George Coșbuc

(sursa: [#slide-1-field_galerie-53761](http://www.rasunetul.ro/ioan-alexandru-parcul-din-fata-sinagogii-george-cosbuc-la-biblioteca-judetean))

Figura 7.2. Sculpturi reprezentative

Clădirile, bisericile, catedralele și alte monumente de arhitectură din patrimoniul național în județul Bistrița-Năsăud sunt: Sediul Casei de Cultură a Sindicatelor Bistrița (clădire de patrimoniu construită în 1892 de către arhitectul și negustorul Michael Textoris), Biserica evanghelică-reformată veche din Tonciu (tavan casetat, pictat).

Un alt monument istoric deosebit de important este constituit de Biserica Evanghelică din Bistrița, un monument de arhitectură reprezentativ pentru tranziția de la stilul gotic la cel al Renașterii în Transilvania.

Biserica Evanghelică din Bistrița.

(sursa - http://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Evanghelic%C4%83_din_Bistri%C8%9Ba)

Dintre elementele de patrimoniu care pot fi puncte de atracție pentru activitatea turistică trebuie menționat ansamblul Chiraleș (grota, loc de înmormantare), Festivalurile Județene de Folclor, Târgurile meșteșugărești, *InteretnicFestival* - Festival Național al Etniilor din România, Târgul Național al Olarilor, Expoziții de artă fotografică, Expozițiile de artă populară, Atelierele meșteșugărești din județ, Colecțiile etnografice județene.

Biserica de lemn de la Chiraleș (sec. al XVII-lea, aflată acum la Muzeul Etnografic al Transilvaniei din Cluj)

(sursa: http://ro.wikipedia.org/wiki/Fi%C8%99ier:RO_BN_Chirales_church_2.jpg)

InteretnicFestival - Festival Național al Etniilor din România (2009)

(sursa - <http://www.rasunetul.ro/interetnic-festival-redescoperirea-traditiilor-tuturor-minoritatilor>)

Figura 7.2. Elemente de patrimoniu din județul Bistrița-Năsăud

Pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud sunt în evidență 15 castele, din care cel puțin 8 necesită intervenții de consolidare / conservare / restaurare. Cele mai cunoscute sunt Castelul Hye (Ilisua), Castelul Wesselényi (Comlod) și Castelul Teleki (Posmus).

Castelul Hye (Ilisua).

(sursa: <http://www.dreamdestinations.ro/castelul-hye-ilisua-romania-10580/>)

Castelul Teleki (Comlod).

(sursa: <http://www.castelintransilvania.ro/?lang=ro&page=castle&spage=sow&idcastle=27>)

Figura 7.3. Castele

În total, în județul Bistrița-Năsăud, la nivelul anului 2012 erau în evidență 765 monumente istorice. După categorie sunt 380 situri arheologice, 367 monumente de arhitectură, 11 monumente de for public și 7 monumente memoriale și funerare.

(sursa - <https://ro.wikipedia.org/wiki/Bistri%C8%9Ba>)

Ansamblul urban medieval Bistrița (Bistritz)

Sec. XIII – XVIII

Zona delimitată de trotuarul nordic al Bd. Republicii; latura nordică a scuarului din fața blocului Piața Petru Rareș nr. 7a; latura vestică a hotelului Coroana de Aur; latura nord-estică a parcelei Piața Unirii nr. 8; latura estică a parcelei Piața Unirii nr. 9; latura sud-estică a parcelei Liviu Rebreanu nr. 55; limita estică și limita sudică a str. Ecaterina Teodoroiu; limita sudică a parcelelor M. Kogălniceanu nr.1- 11; limita sudică și limita vestică a str. Dogarilor; limita vestică a str. M. Eminescu până la intersecția cu trotuarul nordic al Bd. Republicii.

(sursa - http://adevarul.ro/locale/bistrita/foto-sugaletele-biserica-evangelica-dovada-maestriei-arhitecturale-sasilor-bistriteni-1_5178d136053c7dd83f44fdb1/index.html)

Ansamblul urban „Șirul Sugălete” (Piața de cereale, Kornmarkt”)

Sec. XV - XIX

Cuprinde imobilele din municipiul Bistrița, Piața Centrală nr. 13 – 24.

(sursa - <http://www.mesagerul.ro/2013/05/22/ansamblul-rural-de-la-dorolea-ar-putea-intra-patrimoniul-unesco>)

Ansamblul rural Dorolea (fosta localitate săsească „Kleinbistritz”)

A doua jum. sec. XIX – încep. sec. XX

Cuprinde imobilele din satul Dorolea, comuna Livezile, nr. 15 – 216.

(sursa - <http://www.siebenbuerger.de/ortschaften/jaad/>)

Ansamblul rural Livezile (fosta localitate săsească „Jaad”)

A doua jum. sec. XIX – prima jum. sec. XX

Cuprinde imobilele din satul Livezile, comuna Livezile, nr. 59 – 600.

Ansamblu destructurat. Păstrează elemente originale următoarele imobile: 61–85, 122-127, 154-253, 345-366, 499A-548, 574-582, 590-595.

Figura 7.4. Ansambluri urbane și rurale

După grupa valorică: 225 sunt monumente de grupă A (de interes național), iar 540 sunt monumente de grupă B (interes local). După tip, acestea sunt împărțite în 2 ansambluri urbane, 4 ansambluri rurale, 81 biserici și mănăstiri, 191 case, 15 castele, 2 cetăți, 2 cazarme,

6 muzee, 1 pod, 6 școli, 11 monumente de for public, 1 piatră tombală și 1 mormânt. 92 sunt amplasate în mediul urban, iar 763 sunt amplasate în mediul rural. După statutul juridic, 30 aparțin domeniului public iar 735 sunt în proprietate privată. În județ există de asemenea 60 de unitati de arhitectura religioasa de zid (cele mai vechi datand din sec. XIII) și 21 de unitati de arhitectura religioasa de lemn.

Există de asemenea 17 unitati de cetăți și elemente de fortificație care pot fi vizitate, precum fragmente ale zidului de incintă a Cetății medievale Bistritz, șanțul de apărare al Cetății medievale Bistritz, valul de apărare al Cetății medievale Bistritz, Turnul Dogarilor ("Fassbinterturm"), situl arheologic de la Bistrița sau ruinele Cetății Ciceului. Imobilele urbane și rurale, aflate in patrimoniul județului, care pot fi vizitate, însumează 18 unitati (majoritatea în orasul Bistrița); dintre cele reprezentative: imobilul destinat activităților meseriașilor sași, azi Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, Asociația meseriașilor din Bistrița (Bistritzer Gewerbeverein), azi Centrul Cultural Municipal „George Coșbuc”, sau primăria veche „Domus Consistorialis”.

(sursa - <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cosbuc-podul-graniceresc-salauta.jpg>)

Pod acoperit din lemn („Pod grăniceresc”) peste Râul Sălăuța

Încep. sec. XX, după modelul celui din sec. XVIII

Sat Coșbuc, com. Coșbuc, nr. 149

Necesare intervenții de consolidare, conservare / restaurare.

(sursa - http://www.mncr.ro/images/product_images/1142_pagina1.jpg)

Situl arheologic „Băile Figa”

La cca. 3 km sud de marginea estică a orașului Beclean, la cca. 600 m nord-vest de marginea nordică a localității componente Figa și la cca.100 m vest de drumul care leagă cele două localități

Epoca bronzului, a doua epocă a fierului, epoca post-romană, epoca medievală și epoca modernă

Situl este unic în estul și sud-estul Europei. Valoarea lui excepțională rezidă în urme arheologice directe de exploatare minieră a sării, precum și în numărul foarte mare de construcții și obiecte preistorice și protoistorice de lemn. Numărul mare de obiecte de lemn permite construirea unei scări dendrocronologice pentru Transilvania, care în prezent nu există.

Figura 7.6. Alte elemente de atracție din județul Bistrița-Năsăud

Monumente de for public din județ: Statuia lui George Coșbuc, autor Gavril Covalschi; Statuia lui Andrei Mureșanu, autor Corneliu Medrea; Bustrul lui Liviu Rebreanu, autor Romulus Ladea; Monumentul „Apărătorii Păcii”, autor Dario Lazăr; Bustul lui Vasile Nașcu, autor Corneliu Medrea; Bustul lui Liviu Rebreanu, autor Romulus Ladea; Bustul lui George Coșbuc, autor Corneliu Medrea; Bustul lui Vasile Nașcu, autor Corneliu Medrea; Relief din

bronz închinat lui Iacob și Ioachim Mureșan, autor Corneliu Medrea; Bustul lui Ion Pop Reteganul, autor G. Fulop; Bustul lui Liviu Rebreanu.

Pe teritoriul județului sunt 6 muzee cu statut de monument istoric: Cazarma Regimentului 63 Infanterie, azi Muzeul Bistrița; Muzeul Memorial „George Coșbuc”; „Casa săsească” Livezile; Muzeul Memorial „Liviu Rebreanu”; Cazarma Regimentului II Românesc de Graniță, "Șvarda", azi Muzeul Grăniceresc Năsăudean; Muzeul Memorial „Ion Pop Reteganul”.

Pe lângă toate elementele de patrimoniu menționate mai sus există și monumente de for public fără statut de monumente istorice, din care 14 în municipiul Bistrita, 1 în Năsăud, 2 în Beclean, 2 în Singeorz-Bai, 2 în Rodna. Mai există și bunuri culturale mobile, deținute de Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, aparținând domeniilor arheologie, istorie, etnografie, artă plastică, știință (în total 74.783 elemente), și bunuri culturale mobile deținute de punctele muzeale satești (aproximativ 5000 de elemente).

În concluzie, **județul Bistrița-Năsăud posedă un patrimoniu istoric și cultural bogat**, cu numeroase **elemente de diferențiere**, care poate contribui major atât la dezvoltarea culturală a județului cât și la dezvoltarea turismului. Din păcate însă, rezultatele – în special pe componenta de turism – indică faptul că tot acest patrimoniu **nu este exploatat adecvat**.

CAPITOLUL 8

Dezvoltarea teritorială (urbană și rurală)

8.1 Situația actuală

Astăzi în România serviciile de planificare urbană și teritorială sunt marcate de următoarele caracteristici:

- Planificarea teritorială și urbană ar trebui să funcționeze ca un serviciu orizontal pentru sectoarele implicate, de exemplu pentru planificarea utilităților, a infrastructurii de transport, a măsurilor de mediu, a dotărilor și serviciilor publice, a amplasamentelor pentru dezvoltare economică, a investițiilor în locuințe etc.. Acest lucru nu se întâmplă din cauze legate de lipsa de înțelegere, deficiențe în organizarea instituțională, lipsa interesului, interesul de a construi împotriva prebederilor legii etc.;
- Lipsa culturii publicului și mutur instituții privind planificarea urbană și teritorială, citirea documentelor de urbanism și amenajarea teritoriului, teama că ilegalitățile în investiții devin vizibile etc.;
- Vulnerabilitatea breslei și necesitatea de a fi susținută și reeducată;
- Lipsa corelării structurate și transparente între planificarea teritoriului și managementul implementării, ceea ce implică alinierea documentațiilor sectoriale, abordări integrate, utilizarea simultană a combinațiilor de necesități, ambiții strategice, oportunități de finanțare, programe de guvernare etc.;
- Modestia colaborării interdepartamentale, interinstituționale, intersectoriale, teritoriale în elaborarea și implementarea planurilor de urbanism și amenajarea teritoriului;
- Necesitatea instituționalizării implementării strategiilor aferente teritoriilor;
- Lipsesc sistemele de management a implementării planurilor de dezvoltare urbană și teritorială, formularea politicilor, negocierea priorităților, programarea și articularea resurselor, parteneriatele public-public, public-privat, pulic-privat-comunitate etc. în implementare;
- Lipsesc Planurile de Amenajare a Teritoriului Zonal Regional, absolut indispensabile pentru reactualizarea planurilor teritoriale ale județelor.

În prezent, în domeniul planificării teritoriale, Județul Bistrița-Năsăud dispune de următoarele categorii de documente:

- Planuri urbanistice Generale, strategii, un Plan Integrat de Dezvoltare Urbană, strategii de dezvoltare și planuri de acțiune, bugete și planuri multianuale de investiții (vezi capitolul 9, Tabelul 9.8);
- Planul Zonei Periurbane a Municipiului Bistrița;
  - Planul de Amenajare a Teritoiului Zonal Județean Bistrița-Năsăud nu a fost actualizat;
  - Planul de Management al Deșeurilor;
  - Planul de Management al Bazinului Hidrografic Someș-Tisa;
  - Planul pentru Managementul Situațiilor de Urgență;
  - Planuri de management pentru zonele naturale protejate;
  - Strategia de dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud 2007-2013;

- Planul multianual de investiții la nivel Județean;
- Direcții strategice și proiecte prioritare în curs de structurare în cadrul Planului Regional de Dezvoltare 2014-2020;
- Nu s-au elaborat planuri pentru zone de dezvoltare/ de interes (zone funcționale, zone periurbane pt toate localitățile, GAL-uri, coridoare, cluster turistic etc) pt deoarece aceste concepte nu s-au maturizat;
- Nu există Plan de Amenajarea Teritoriului Zonal Regional Nord Vest.
- Elaborarea strategiei poate fi un nou început, mai aproape de ceea ce este necesar pentru fundamentarea deciziilor, un pas în plus pe un drum dificil.

8.2 Capitalul teritorial

Figura 8.1 pune în evidență în schemele alăturate relația între calitatea, identitatea și eficacitatea teritorială, ca bază a coeziunii teritoriale și, pe de altă parte, ca model de mobilizare a potențialului teritorial pentru competitivitate regională și națională.

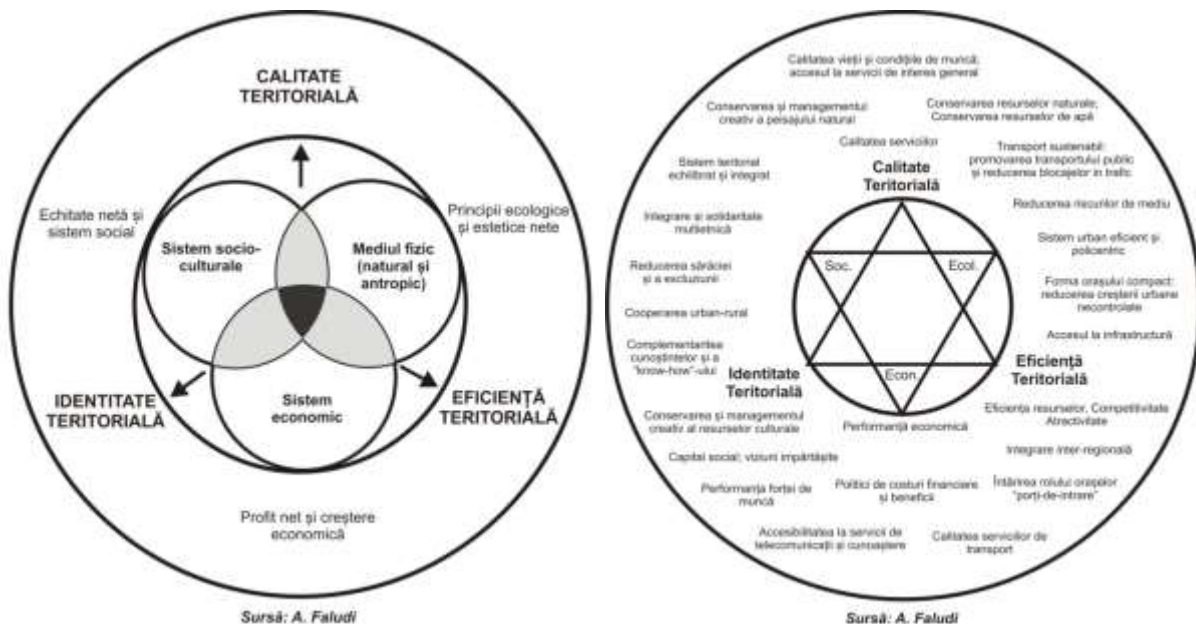

Figura 8.1. Relația între capitalul teritorial, coeziunea și competitivitatea teritorială (după A. Forli)

8.3 Documente strategice europene privind planificarea spațială

În secțiunea de față sunt prezentate aspectele principale care configurează planificarea teritorială în cadrul sistemului Uniunii Europene. Cadrul general este dat de relaționarea următoarelor demersuri:

- Conceptele de dezvoltare care iau în considerare direcții strategice, zone funcționale, probleme și oportunități, vulnerabilități și riscuri;
- Coeziunea și competitivitatea economică, socială și a teritoriului;
- Strategiile, planurile spațiale, planul de implementare, resursele pentru implementare, managementul și controlul implementării.

8.3.1 Conferința Europeană a Miniștrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) Principii directe pentru Dezvoltarea teritorială durabilă a Continentului european elaborate de către Comitetul Înalților Funcționari, Hanovra, 7- 8 septembrie 2000

CEMAT a stabilit principiile directe privind dezvoltarea sustenabilă a teritoriului continentului european; acestea trebuie să ghideze procesul de planificare spațială a diverselor categorii de teritorii.

Principiile unei politici de amenajare durabilă pentru Europa

În ceea ce privește elaborarea unei amenajări durabile a teritoriului Consiliului Europei, vor trebui să fie luate în considerare principiile următoare, care vizează o dezvoltare durabilă și echilibrată din punct de vedere regional.

1. Promovarea coeziunii teritoriale prin intermediul unei dezvoltări socioeconomice echilibrate și de îmbunătățire a competitivității;
2. Promovarea încurajării dezvoltării generate de funcțiunile urbane și de îmbunătățirea relațiilor dintre orașe și sate;
3. Promovarea unor condiții de accesibilitate mai echilibrate;
4. Facilitarea accesului la informație și cunoaștere;
5. Reducerea degradării mediului;
6. Valorificarea și protecția resurselor și patrimoniului natural;
7. Valorificarea patrimoniului cultural ca factor de dezvoltare;
8. Dezvoltarea resurselor energetice în menținerea securității;
9. Promovarea unui turism de calitate și durabil;
10. Limitarea preventivă a efectelor catastrofelor naturale.

Măsuri de amenajare a teritoriului pentru regiuni caracteristice ale Europei

Aferent categoriilor de regiuni caracteristice, detaliem mai jos măsurile legate de zonele urbane și cele rurale:

1. Peisajele culturale;
2. Zonele urbane;
3. Zonele rurale.

În urmărirea obiectivului unei dezvoltări policentrice a sistemelor urbane europene, sunt propuse măsuri complementare pentru dezvoltarea durabilă în orașe și în zonele urbane, în afara celor care vizează întărirea potențialului economic:

- dezvoltarea unor strategii adaptate la contextul local vizând controlul consecințelor restructurărilor economice;
- ghidarea expansiunii spațiale a orașelor: limitarea tendințelor de sub-urbanizare prin afectarea terenurilor pentru construcții în orașe, activarea parcelelor “interstițiale” tot în vederea construirii, dezvoltarea tehnicilor de construcție care economisesc teren, amenajarea de terenuri pentru construcție în apropierea căilor de acces la autostrăzi și noduri de autostrăzi, politica de dezvoltare a cartierelor centrale ale orașelor, ameliorarea calității vieții în zonele urbane, inclusiv prin conservare și prin crearea de noi spații verzi și ecosisteme existente;
- regenerarea zonelor urbane degradate și amestecul funcțiunilor și al grupurilor sociale în interiorul structurii urbane, mai ales în marile orașe unde zonele de

excludere socială sunt pe cale să apară;

- o gestiune prudentă a ecosistemului urban, cu deosebire în ceea ce privește apa, energia și deșeurile;
- dezvoltarea mijloacelor de transport care sunt în același timp eficiente și nu afectează mediul; aceasta va contribui la o mobilitate durabilă;
- înființarea unor organisme de planificare intercomunale pentru coordonarea amenajării între diferitele orașe și municipii;
- conservarea și valorificarea patrimoniului cultural;
- dezvoltarea rețelei de orașe.

Orașele noilor state membre ale Consiliului Europei trebuie să facă față unor provocări specifice, cum ar fi de exemplu finanțarea construcției de locuințe, întreținerea stocului imobiliar. Apar tendințe în materie de suburbanizare și de segregare, care rezultă din decalajele privind accesul la proprietatea rezidențială; ele pot fi atenuate prin intermediul unei oferte suficiente de terenuri pentru construcții în aglomerațiile urbane.

Pentru a asigura o dezvoltare autonomă a zonelor rurale ca spațiu de viață, de activități economice, de recreere și ca spațiu natural, sunt propuse măsurile următoare, în completarea principiilor:

- aprofundarea politicii de amenajare în vederea menținerii echilibrului între numeroasele dinamici care afectează zonele rurale (diversificarea locurilor de muncă, schimbări în producțiile agricole, împăduriri, turism, protecția naturii);
- conservarea și valorificarea resurselor interne ale zonelor rurale pentru a diversifica baza economică și a mobiliza populația și actorii economici;
- promovarea orașelor mici și mijlocii, precum și a satelor importante, ca furnizori de servicii pentru împrejurimile lor rurale și ca zone de localizare pentru P.M.E.;
- creșterea accesibilității zonelor rurale, mai ales a orașelor mici și mijlocii, ca și a satelor importante;
- îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor zonelor rurale și creșterea atractivității lor pentru toate grupurile de populație, cum ar fi tinerii și pensionarii. Aceasta implică un rol activ pentru întreprinderile agricole și silvice, valorificarea patrimoniului natural și cultural, eliminarea daunelor aduse mediului și furnizarea unei infrastructuri și unor servicii noi, cu deosebire în domeniul turismului;
- îmbunătățirea ofertei și marketingului produselor regionale de calitate superioară provenind din agricultură, din silvicultură și din artizanat;
- promovarea unei utilizări a solurilor de către întreprinderile agricole și silvice adaptate la contextele locale și contribuind de asemenea la conservarea diversității biologice; compensarea veniturilor în caz de divergență între întreprinderile agricole și silvice, pe de o parte, și protecția naturii și întreținerea peisajelor pe de alta parte;
- promovarea creării de oportunități de angajare la nivel înalt de calificare în cadrul diversificării bazei economice.

În diverse țări membre ale Consiliului Europei, populația rurală reprezintă încă o parte semnificativă a populației naționale. Pentru a preveni fluxurile migratorii indesezirabile pe distanțe lungi, sunt necesare politici viguroase de dezvoltare rurală. Ele vor trebui să vizeze diversificarea structurilor de angajare a forței de muncă rurale și crearea unor noi parteneriate sat-oraș. În această perspectivă, industriile de transformare a produselor

agricole, ca și celelalte posibilități de angajare a forței de muncă (de exemplu în turism) vor trebui dezvoltate în cadrul economiei private. Zonele rurale din regiunile de lacuri și arhipelaguri sunt confruntate cu probleme asemănătoare și necesită de asemenea o cooperare și schimburi de experiență.

1. Munții;
2. Regiunile de coastă și insulare;
3. Eurocoridoarele;
4. Bazinele fluviale și oglinzile de apă;
5. Zonele de reconversie;
6. Regiunile de frontieră.

Întărirea cooperării dintre statele membre ale Consiliului Europei și participarea regiunilor, municipalităților și populației

1. Posibilități create de amenajări ale teritoriului orientate către dezvoltare;
2. Dezvoltarea unor activități de cooperare la scară europeană pe baza «Principiilor directe»;
3. Cooperarea orizontală;
4. Cooperarea verticală;
5. Participarea efectivă a societății la procesul de amenajare a teritoriului.

8.3.2 Schema de dezvoltare a spațiului comunitar, spre o dezvoltare spațială echilibrată și durabilă a teritoriului Uniunii Europene, Postdam, mai 1999

- 1. Pentru o mai bună coerență spațială a politicilor comunitare**
  - Determinarea zonelor eligibile și fixarea nivelului ajutorului respectiv;
  - Ameliorarea infrastructurilor;
  - Utilizarea de categorii spațiale sau legate de suprafață;
  - Dezvoltarea de sinergii funcționale;
  - Abordări integrate spațial ale dezvoltării.
- 2. Obiective politice și opțiuni pentru teritoriul european**
- 3. Orientarea teritorială al politicilor**
- 4. Dezvoltarea spațială policentrică și noua relație, oraș – mediu rural**
- 5. Acces echivalent la infrastructuri și la cunoaștere; un demers integrat pentru ameliorarea conexiunii la rețelele de transport și a accesului la cunoaștere**
- 6. Gestionarea prudentă a naturii și a patrimoniului cultural; natura și patrimoniul cultural – un atu pentru dezvoltare**

Opțiuni politice privind dezvoltarea spațială policentrică și echilibrată în UE

- Întărirea mai multor mari zone de integrare economică de importanță mondială din UE care vor trebui dotate cu funcțiuni și servicii globale performante, integrând spațiile periferice prin scheme de dezvoltare spațială transnațională;
- Întărirea unui sistem policentric și mai echilibrat de regiuni metropolitane, de ciorchini de orașe și de rețele urbane printr-o cooperare mai strânsă între politica structurală și politica de Rețele Transeuropene (RTE), ca și prin ameliorarea conexiunilor între rețelele de transport de nivel internațional și nivel național pe de o parte și cele de nivel regional și local pe de altă parte, în cadrul unor strategii comune de dezvoltare spațială;

- Promovarea de strategii integrate de dezvoltare spațială pentru sistemele urbane în cadrul statelor membre, ca și în cadrul cooperării transnaționale și transfrontaliere, ținând cont și de spațiile rurale și de orașele lor;
- Întărirea cooperării tematice în materie de dezvoltare spațială în cadrul rețelelor la scară transfrontalieră și transnațională;
- Promovarea cooperării cu orașele țărilor Europei de Nord, Centrale și de Est, ca și cu cele ale bazinului Mediteranean la scară regională transfrontalieră și transnațională;
- Întărirea legăturilor Nord- Sud în Europa în Europa Centrală și de Răsărit și est-vest în Europa de Nord.

Opțiuni politice privind orașe și regiuni urbane dinamice, atrăgătoare și competitive

- Întărirea rolului strategic al regiunilor metropolitane și al “orașelor poartă” dându-se o atenție deosebită dezvoltării regiunilor periferice ale UE;
- Ameliorarea bezei economice, a mediului și a infrastructurii serviciilor în orașe, în special în regiunile economice mai puțin favorizate, în scopul de a mări activitatea pentru investițiile mobile;
- Promovarea diversificării bazei economice a orașelor prea dependente de o singură ramură de activitate și susținerea dezvoltării economice a orașelor mici și mijlocii din regiunile mai puțin favorizate;
- Promovarea unor strategii globale de dezvoltare urbană care țin seama de diversitatea socială și funcțională și acordă o atenție specială luptei împotriva excluderii sociale, precum și reabilitării și reamenajării cartierelor abandonate și zonelor economice dezafectate;
- Promovarea gestiunii inteligente a ecosistemului urban;
- Promovarea unei mai bune accesibilități în orașe și în zonele dense printr-o politică de amplasare și de Planificare a ocupării terenului adecvată care să favorizeze mixtarea funcțiilor urbane, precum și folosirea transportului în comun;
- Sprijinirea metodelor eficiente de stopare a extinderii urbane necontrolate;
- Reducerea presiunii excesive a urbanizării, în special în regiunile de coastă.

Opțiuni politice privind dezvoltarea endogenă, diversitatea și performanța spațiilor rurale

- Realizarea unei agriculturii durabile, aplicarea de măsuri de mediu și diversificarea utilizării agricole a terenului;
- Promovarea și susținerea cooperării și schimbului de experiență între zonele rurale;
- Utilizarea potențialului energiilor regenerabile din zonele urbane și rurale, respectarea contextelor locale și regionale, în special a patrimoniului natural și cultural;
- Exploatarea potențialelor de dezvoltare ale unor forme de turism care să respecte mai mult mediul.

Opțiuni politice privind parteneriatele oraș- mediu rural

- Realizarea unei agriculturii durabile, aplicarea de măsuri de mediu și diversificarea utilizării agricole a terenului;
- Promovarea și susținerea cooperării și schimbului de experiență între zonele rurale;
- Utilizarea potențialului energiilor regenerabile din zonele urbane și rurale, respectarea contextelor locale și regionale, în special a patrimoniului natural și cultural;
- Exploatarea potențialelor de dezvoltare ale unor forme de turism care să respecte

mai mult mediul;

- Promovarea de strategii de dezvoltare diversificate, adaptate potențialului endogen al zonelor rurale și permițând o dezvoltare endogenă (inclusiv promovarea multifuncționalității agriculturii). Susținerea regiunilor agricole prin învățământ, pregătire și crearea de locuri de muncă în afara sectorului agricol;
- Întărirea orașelor mici și mijlocii din mediul rural face din ele puncte de cristalizare a dezvoltării regionale și promovarea punerii lor în rețea, cu scopul de a face mai lentă planificarea afectării terenului, având grijă de ameliorarea calității vieții în periferiile urbane;
- Promovarea și susținerea cooperării parteneriale între orașele mici și mijlocii la scară națională și transnațională prin proiecte comune și schimb de experiență;
- Promovarea unor rețele profesionale, asociind întreprinderi mici și mijlocii urbane și rurale;
- Menținerea unei oferte de bază în materie de servicii și transport public în orașele mici și mijlocii din mediul rural, în special în zonele rurale aflate în declin;
- Promovarea cooperării oraș-rural în vederea întăririi regiunilor funcționale;
- Luarea în calcul a periferiei marilor orașe în strategiile de dezvoltare pentru regiunile urbane.

Opțiuni politice privind dezvoltarea policentrică. Un concept pentru o mai bună accesibilitate

- Întărirea rețelelor de transport secundar și a racordurilor cu RTE, inclusiv dezvoltarea unor rețele publice de transport eficiente;
- Promovarea unui acces spațial mai echilibrat al UE la transportul intercontinental, printr-o repartiție adecvată a porturilor maritime și aeroporturilor (porți de acces mondial) și prin ridicarea nivelului serviciilor lor și a racordării lor la regiunile depărtate de litoral;
- Ameliorarea legăturilor de transport ale regiunilor periferice și ultraperiferice, atât cu UE, cât și cu țările terțe vecine, mai ales în materie de transport aerian, și realizarea de infrastructuri adecvate;
- Ameliorarea accesului la infrastructurile de telecomunicații și de utilizare a acestora: furnizarea de "servicii universale" în regiunile slab populate prin tarife adecvate;
- Ameliorarea cooperării între politicile de transport la scară comunitară, națională și regională.;
- Introducerea unui studiu de impact teritorial ca instrument de evaluare spațială a marilor proiecte de infrastructură (în special în domeniul transporturilor).

Opțiuni politice privind utilizarea eficientă și durabilă a infrastructurilor

- O mai bună articulare a politicii de dezvoltare spațială și a planificării ocupării terenului cu planificările în materie de transport și telecomunicații;
- Ameliorarea serviciilor de transport public și furnizarea unor servicii de transport public de bază în orașele mici și mijlocii;
- Reducerea noxelor în zonele de trafic supraîncărcate, printr-o mai mare utilizare a mijloacelor de transport nepoluante, mărirea taxelor de drumuri și internalizarea costurilor externe;
- Promovarea punerii în rețea a nodurilor intermodale de transport de mărfuri, în special pentru transportul în coridoarele europene, acordându-se o atenție specială navigației maritime și interioare.;

- Planificarea și gestiunea coordonată și integrată a infrastructurilor în scopul limitării investițiilor ineficiente (de ex., realizarea inutilă de căi de comunicație paralele) și asigurarea unei utilizări eficiente a infrastructurilor de transport existente.

Opțiuni politice privind răspândirea inovațiilor și a cunoștințelor

- Integrarea globală în schemele de dezvoltare spațială a politicilor în domeniul cunoașterii, ca de exemplu promovarea inovațiilor, pregătirea școlară sau profesională, instruirea continuă, cercetarea și dezvoltarea tehnologică, în special în zonele îndepărtate sau slab populate;
- Asigurarea unui acces paneuropean la infrastructurile legate de cunoaștere, ținând cont de potențialul socio-economic al IMM-urilor moderne ca motor al dezvoltării economice durabile;
- Favorizarea introducerii în rețea a întreprinderilor și difuzarea rapidă a inovațiilor, mai ales prin intermediul instituțiilor regionale de promovare a inovațiilor;
- Sprijin pentru crearea de centre de inovații, precum și cooperarea între învățământul superior, cercetarea aplicată și dezvoltare, pe de o parte, și economia privată pe de altă parte, mai ales în zonele slabe din punct de vedere economic;
- Dezvoltarea unui ansamblu de măsuri de stimulare a ofertei și cererii, menite să amelioreze accesul regional la tehnologiile de informare și la utilizarea lor.

Opțiuni politice privind ocrotirea și dezvoltarea naturii

- Dezvoltarea de rețele ecologice, așa cum s-a propus prin Natura 2000, inclusiv a legăturilor necesare între siturile naturale și zonele protejate de importanță regională, națională, transnațională și comunitară;
- Luarea în considerare a menținerii biodiversității în politicile sectoriale (agricultură, politică regională, transport, pescuit, etc.), așa cum prevede strategia comunitară pentru biodiversitate;
- Elaborarea de strategii integrate de dezvoltare spațială pentru zonele protejate, montane, zonele umede, făcând posibil un echilibru între protecție și dezvoltare, bazat pe studii de impact teritorial și de mediu și cu participarea partenerilor interesați;
- Recurgerea în tot mai mare măsură la instrumente economice pentru a lua în considerare importanța ecologică a zonelor protejate și a zonelor ecologice sensibile.
- Promovarea de structuri de habitat care să consume mai puțină energie și să genereze mai puțin trafic, planificarea integrată a resurselor și utilizarea în mai mare măsură a energiilor regenerabile pentru reducerea emisiilor de CO₂;
- Protecția solurilor ca suport fundamental al vieții pentru oameni, animale și plante, prin reducerea eroziunii și distrugerii solului, precum și a extinderii excesive a construcțiilor;
- Elaborarea de strategii la nivel local, regional și transnațional pentru gestionarea riscurilor în zonele supuse catastrofelor naturale.

Opțiuni politice privind gestionarea resurselor de apă: o problemă majoră pentru dezvoltarea spațială

- Ameliorarea echilibrului între oferta și cererea de apă, în special în zonele expuse riscului de secetă. Dezvoltarea și folosirea unor instrumente economice pentru gospodărirea apei, cuprinzând și promovarea metodelor de exploatare agricolă și a unor tehnologii de irigare care să menajeze resursele de apă în zonele cu puține resurse;

- Promovarea cooperării transnaționale și interregionale la aplicarea unor strategii integrate pentru gestionarea resurselor de apă, cuprinzând și marile pânze freatice, în mod special în zonele amenințate de secetă sau de inundații și în regiunile costiere;
- Ocrotirea și reabilitarea marilor zone umede amenințate de extrageri excesive de apă sau de devierea cursurilor de apă care le alimentează;
- Gestionarea concertată a mărilor, în special prezervarea și reabilitarea ecosistemelor maritime amenințate;
- Întărirea responsabilității regiunilor în gestionarea resurselor de apă;
- Realizarea unor studii de impact de mediu și de impact teritorial pentru toate marile proiecte din domeniul gospodăririi apei.

Opțiuni politice privind gestionarea creativă a peisajelor culturale

- Păstrarea și dezvoltarea creativă a peisajelor culturale de mare valoare istorică, culturală, estetică sau ecologică;
- Valorificarea peisajelor culturale în cadrul strategiilor integrate de dezvoltare spațială;
- Ameliorarea coordonării măsurilor de dezvoltare care afectează peisajele;
- Reabilitarea creativă a peisajelor afectate de intervențiile umane, inclusiv măsuri de recultivare.

Opțiuni politice privind gestionarea creativă a patrimoniului cultural

- Dezvoltarea de strategii integrate pentru protecția patrimoniului cultural amenințat sau degradat, inclusiv dezvoltarea instrumentelor pentru evaluarea factorilor de risc sau pentru depășirea situațiilor de criză;
- Păstrarea și amenajarea creativă a ansamblurilor urbane care merită să fie protejate;
- Promovarea unei arhitecturi contemporane de calitate;
- Sensibilizarea în legătură cu faptul că politicile de dezvoltare urbană și spațială de astăzi contribuie la patrimoniul cultural al generațiilor viitoare.

8.3.3 Convenția Europeană a Peisajului, 20/10/2000, Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 536 din 23/07/2002

Această convenție oferă instrumente pentru protejarea și managementul peisajului în cadrul planificării teritoriului. Slovenia și Polonia constituie exemple strălucite pentru buna gestionare a peisajului în scopuri turistice, ambientale, estetice, de mediu.

Convenția precizează următorul **cadru strategic și operativ**:

- a) peisajul desemnează o parte de teritoriu perceput ca atare de către populație, al cărui caracter este rezultatul acțiunii și interacțiunii factorilor naturali și/sau umani;
- b) politica peisajului este o expresie prin care autoritățile publice competente desemnează principii generale, strategii și linii directe care permit adoptarea de măsuri specifice care au ca scop protecția, managementul și amenajarea peisajului;
- c) obiectiv de calitate peisajeră desemnează formularea de către autoritățile publice competente, pentru un anumit peisaj, a aspirațiilor populațiilor cu privire la caracteristicile peisajere ale cadrului lor de viață;
- d) protecția peisajului cuprinde acțiunile de conservare și menținere a aspectelor semnificative sau caracteristice ale unui peisaj, justificate prin valoarea sa patrimonială derivată din configurația naturală și/sau de intervenția umană;

- e) managementul peisajelor cuprinde acțiunile vizând, într-o perspectivă de dezvoltare durabilă, întreținerea peisajului în scopul direcționării și armonizării transformărilor induse de evoluțiile sociale, economice și de mediu;
- f) amenajarea peisajului reprezintă acțiunile cu caracter de perspectivă ce au ca scop dezvoltarea, restaurarea sau crearea de peisaje.

Factorii responsabili și statele semnatare se angajează:

- a) să recunoască juridic peisajele ca o componentă esențială a cadrului de viață pentru populație, expresie a diversității patrimoniului comun cultural și natural și fundament al identității acesteia;
- b) să stabilească și să implementeze politicile peisajului care au ca scop protecția, managementul și amenajarea acestuia, prin adoptarea de măsuri specifice menționate în prezenta convenție;
- c) să stabilească proceduri de participare pentru publicul larg, autorități regionale și locale, precum și pentru alți factori interesați la definirea și implementarea politicilor peisajere menționate la lit. b);
- d) să integreze peisajul în politicile de amenajare a teritoriului, de urbanism și în cele culturale, de mediu, agricole, sociale și economice, precum și în alte politici cu posibil impact direct sau indirect asupra peisajului.

Părțile semnatare se obligă să coopereze în vederea introducerii dimensiunii peisajere în programele și politicile internaționale și să recomande ca, acolo unde este cazul, considerațiile referitoare la peisaj să fie incluse.

8.4 Cadrul planificării teritoriale în România

8.4.1 Cadrul legislativ

Legea Nr.350/2001 privind "Amenajarea Teritoriului și Urbanismul" definește în primă instanță conceptul de gestionare spațială a teritoriului, ce fundamentează definiția amenajării teritoriului. Astfel:

- **Gestionarea spațială a teritoriului țării** constituie o activitate obligatorie, continuă și de perspectivă, desfășurată în interesul colectivităților care îl folosesc, în concordanță cu valorile și aspirațiile societății și cu cerințele integrării în spațiul european;
- **Gestionarea spațială a teritoriului** asigură indivizilor și colectivităților dreptul de folosire echitabilă și responsabilitatea pentru o utilizare eficientă a teritoriului;
- **Gestionarea se realizează prin intermediul amenajării teritoriului și al urbanismului**, care constituie ansambluri de activități complexe de interes general ce contribuie la dezvoltarea spațială echilibrată, la protecția patrimoniului natural și construit, la îmbunătățirea condițiilor de viață în localitățile urbane și rurale, precum și la asigurarea coeziunii teritoriale la nivel regional, national și european.

Activitatea de amenajare a teritoriului și urbanism are în vedere următoarele principii: autonomia locală, parteneriatul, transparența, descentralizarea serviciilor publice, participarea populației la procesul de luare a deciziilor, dezvoltarea durabilă.

Conform Legii, obiectivele principale ale amenajării teritoriului sunt următoarele:

- Dezvoltarea economică și socială echilibrată a regiunilor și zonelor, cu respectarea specificului acestora;
- Îmbunătățirea calității vieții oamenilor și colectivitatilor umane;
- Gestionarea responsabilă a resurselor naturale, cu protecția mediului și a peisajului cultural;
- Utilizarea rațională a teritoriului;
- Conservarea și dezvoltarea diversității culturale.

Activitățile principale de amenajare a teritoriului constau în transpunerea la nivelul întregului teritoriu național a strategiilor, politicilor și programelor de dezvoltare durabilă în profil teritorial, precum și urmărirea aplicării acestora în conformitate cu documentațiile de specialitate legal aprobate.

Activitățile conexe de amenajare a teritoriului și de urbanism au ca obiect:

- Constituirea, întreținerea, extinderea și dezvoltarea bazei de date și documente;
- Elaborarea strategiilor și politicilor în domeniu;
- Avizarea și aprobarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism;
- Elaborarea de acte cu caracter normativ sau de normative în domeniu;
- Monitorizarea și controlul privind transpunerea în fapt a strategiilor, politicilor, programelor și operațiunilor de amenajare a teritoriului și de urbanism.

Cadrul legal pentru reglementarea activității de amenajarea teritoriului este complex. **Legea Nr.350/2001 privind "Amenajarea Teritoriului și Urbanismul"** este actul normativ de bază care stabilește:

- Domeniul de activitate al amenajării teritoriului;
- Scopul și obiectivele amenajării teritoriului;
- Principiile după care se desfășoară activitățile de amenajarea teritoriului;
- Autoritățile publice implicate în activitățile de amenajarea teritoriului, structura, responsabilitățile și atribuțiile acestora;
- Tipurile de activități care se desfășoară în amenajarea teritoriului;
- Categoriile de documentații de amenajarea teritoriului structurate după nivelul teritorial de referință și competențele instituțiilor responsabile cu avizarea și aprobarea acestora;
- Modalitățile de implicare a populației în procesul decizional de avizare a documentațiilor de amenajarea teritoriului;
- Modalitățile de implementare a documentațiilor de amenajarea teritoriului și perioadele de valabilitate ale acestora;
- Termenii utilizați în activitățile de amenajarea teritoriului și definirea acestora;
- Contravențiile din domeniul amenajării teritoriului și sancțiunile aplicate pentru acestea.

Legea prezintă rolul Strategiei de dezvoltare teritorială a României, ca document programatic pe termen lung, ce stabilește liniile directoare ale dezvoltării teritoriului național și fundamentează strategiile, politicile și programele de dezvoltare durabilă în profil teritorial. La nivel național, documentația de amenajarea teritoriului care stabilește și coordonează direcțiile de dezvoltare teritorială este Planul de Amenajare a Teritoriului Național. Întrucât documentația reprezintă sinteza programelor strategice sectoriale cu referire la teritoriul național este concepută într-un ansamblu de secțiuni, fiecare aprobată

prin lege. Până în prezent sunt în vigoare:

- Legea 363/2006, Secțiunea I a PATN, Rețele de transport,
- Legea 171/1997, Secțiunea II a PATN – Apa,
- Legea 5/2000, Secțiunea III a PATN - Zone protejate,
- Legea 351/2000, Secțiunea IV a PATN – Rețeaua de localități,
- Legea 575/2001, Secțiunea V a PATN - Zone de risc natural,
- Legea nr. 190 din 2009 pentru aprobarea OUG nr. 142/2008 privind aprobarea PATN Secțiunea a VIII-a zone cu resurse turistice .

Alături de Legea 350/2001, cadrul legislativ cu implicații în activitățile de amenajarea teritoriului cuprinde acte normative specifice domeniilor: protecției mediului natural, protecția monumentelor istorice, administrației publice, precum și toate actele normative care reglementează utilizarea fondurilor publice pentru dezvoltarea socio-economică a localităților. În acest sens sunt de menționat actele normative referitoare la:

- A. Protejarea biodiversității care completează Legea nr. 5/2000 privind Planul de Amenajarea al Teritoriului – Secțiunea III – a, Zone Naturale Protejate.
- OUG nr. 236/2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.
  - Legea nr. 462/2001 pentru aprobarea OUG nr. 236/2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.
  - HG. Nr. 230/2003, privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora.
  - Ordinul nr. 552/2003, privind aprobarea zonării interioare a parcurilor naționale și a parcurilor naturale, din punct de vedere al necesității de conservare a diversității biologice
  - Ordinul nr. 850/2003, privind procedura de încredințarea a administrării sau de atribuire a custodiei ariilor naturale protejate.
  - HG 1284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică , ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România.
  - Ordinul MMDD 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România.
- B. Gestiunea deșeurilor:
- OUG 78/2000 privind regimul deșeurilor.
  - HG 349/2005 privind depozitarea deșeurilor.
- C. Gospodărirea și protecția apelor:
- Legea apelor din 107/1996- reglementează regimul de gospodărire a apelor, condițiile de utilizare și protecție a teritoriilor ocupate de acestea, planificarea în domeniul managementului apelor.
- D. Protecția peisajului:
- Legea 451/2002 pentru ratificarea Convenției europene a peisajului, adoptată la Florența la 20 octombrie 2000.
- E. Protecția integrată a mediului inconjurator- privind prevenirea, reducerea și controlul integrat al poluării:
- HG 1076/2004- Obiectivul hotărârii este de a asigura un nivel înalt de protecție a

mediului și de a contribui la integrarea considerațiilor cu privire la mediu în pregătirea și adoptarea anumitor planuri și programe, în scopul promovării dezvoltării durabile, prin efectuarea unei evaluări de mediu a planurilor și programelor care pot avea efecte semnificative asupra mediului. Este fundamentată de Directiva 2001/42/EC a Parlamentului European și a Consiliului (directiva SEA). Hotărârea este completată de un amplu manual prin care se descrie și procedura de evaluare a proiectelor și programelor conform acestei directive europene.

F. Protecția și valorificarea monumentelor istorice:

- Legea 422/2001, privind protejarea monumentelor istorice - definește monumentele istorice ca parte a patrimoniului național, reglementează regimul juridic și stabilește procedurile de clasare, inventariere și de protejare ale acestora. Legea este completată de Lista monumentelor istorice aprobată prin:
  - Ordinul nr. 2314/2004 al Ministrului Culturii și Cultelor privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată, și a Listei monumentelor istorice dispărute (M.O. 646 bis din 16 iulie 2004), cu modificările și completările din Ordinul nr. 2182 din 10 noiembrie 2005, al Ministrului Culturii și Cultelor - pentru aprobarea Listei monumentelor istorice 2004 - modificări și completări - și a Listei monumentelor dispărute - modificări și completări (M.O. nr. 996 bis / 10 noiembrie 2005); Ordinul nr. 2.361/2010 pentru modificarea anexei nr. 1 la Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2.314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată, și a Listei monumentelor istorice dispărute.
  - Legea nr. 564/2001 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 47/2000 privind stabilirea unor măsuri de protecție a monumentelor istorice care fac parte din Lista patrimoniului mondial - stabilește condițiile de utilizare, finanțare și protejare conform Programului de protecție și gestiune a monumentelor înscrise în Lista patrimoniului mondial precum și promovarea localităților care detin astfel de elemente de patrimoniu.

G. Dezvoltare regională:

- HG nr. 998/2008 pentru desemnarea poliilor naționali de creștere în care se realizează cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională - sprijină dezvoltarea durabilă a localităților urbane prin desemnarea poliilor de creștere la nivel național, pentru care stabilește modalitățile de finanțare și responsabilitățile instituționale cu privire la implementarea Programului Operațional Regional.
- HG nr. 1149 privind modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 998/2008 pentru desemnarea poliilor naționali de creștere în care se realizează cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională - extinde lista localităților urbane în care se realizează cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională, stabilește condițiile de finanțare și responsabilitățile instituționale.

8.4.2 Structura instituțională a amenajării teritoriului și urbanismului

La **nivel național** activitatea de amenajare a teritoriului și urbanism este coordonată de **Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului**. Acesta exercită controlul statului privind aplicarea prevederilor cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism.

În același timp la nivel național funcționează **Comisia Națională de Dezvoltare Teritorială** pentru fundamentarea deciziilor Ministerului în acest domeniu. Conform legii, această Comisie este un organism științific, consultativ și de avizare, fără personalitate juridică, formată din funcționari publici și specialiști atestați în domeniu. Nominalizările pentru a deveni membru în aceasta Comisie se fac de către:

- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice;
- Ministerul Transporturilor și Infrastructurii;
- Ministerul Mediului și Pădurilor;
- Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național;
- Ministerul Administrației și Internelor;
- Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului;
- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale;
- Registrul Urbaniștilor din România;
- Ordinul Arhitecților din România;
- Asociația arhitecților-șefi de municipii;
- Asociația arhitecților-șefi de județe;
- Universități și institute de cercetare cu profil de planificare urbană și teritorială, amenajarea teritoriului, urbanism, arhitectură, dezvoltare, protecția mediului și alte profiluri conexe domeniului.

La **nivelul consiliilor județene, consiliilor municipale, consiliilor orașenești**, în cadrul aparatului propriu funcționează structuri specializate în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului. Aceste structuri sunt conduse de arhitectul-șef al județului, municipiului sau orașului.

În același timp, la aceste nivele se constituie **Comisiile tehnice de amenajare a teritoriului și urbanism** care au ca scop îmbunătățirea calității deciziilor referitoare la dezvoltarea spațială durabilă. Aceste comisii se află în coordonarea președinților Consiliilor Județene, respectiv a primarilor de municipii și orașe. Comisia tehnică de amenajare a teritoriului și urbanism este un organ consultativ, care are atribuții de avizare, expertizare tehnică și consultanță. Ea avizează din punct de vedere tehnic documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, precum și studiile de fundamentare sau cercetările prealabile. Avizele date de comisia tehnică de amenajare a teritoriului și urbanism se supun deliberării și aprobării consiliului județean, respectiv celui local, după caz.

Această comisie este formată din specialiști în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului, componența sa fiind aprobată de consiliul județean, consiliul local municipal, consiliul orașenesc. Propunerile pentru a deveni membru sunt făcute de președintele consiliului județean, respectiv de primar, pe baza recomandărilor asociațiilor profesionale din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului, construcțiilor, instituțiilor de învățământ superior și ale arhitectului-șef.

8.4.3 Atribuțiile administrațiilor publice locale în amenajarea teritoriului

Prin Legea 350/2001 se stabilesc atribuțiile administrației publice centrale și locale cu privire la activitatea de amenajarea teritoriului. Atribuțiile sunt structurate corespunzător nivelului teritorial la care acestea dețin competențe. Legea completează prin detalierea atribuțiilor specifice amenajării teritoriului, Legea administrației publice nr. 215/2001.

Activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism la nivel național este coordonată de Guvern, care stabilește, în baza strategiilor naționale de dezvoltare, prin Programul de guvernare, linii directoare și politici sectoriale, programe și proiecte prioritare. Atribuțiile sale sunt:

- a) elaborarea, sub coordonarea primului-ministru, a Strategiei de dezvoltare teritorială a României și a politicilor publice în conformitate cu obiectivele acesteia;
- b) elaborarea Planului de amenajare a teritoriului național;
- c) elaborarea Planului de amenajare a teritoriului regional, care fundamentează planurile de dezvoltare regională;
- d) elaborarea Regulamentului general de urbanism;
- e) avizarea proiectelor de acte normative referitoare la activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism;
- f) colaborarea cu ministerele, precum și cu celelalte organe ale administrației publice centrale, pentru fundamentarea, din punct de vedere al amenajării teritoriului și al urbanismului, a programelor strategice sectoriale;
- g) colaborarea cu consiliile pentru dezvoltare regională, cu consiliile județene și consiliile locale, precum și urmărirea modului în care se aplică programele guvernamentale, Strategia de dezvoltare teritorială și liniile directoare ale acesteia, planurile de amenajare a teritoriului și urbanism, la nivel regional, județean și local;
- h) avizarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism, potrivit competențelor stabilite prin prezenta lege.

Autoritățile administrației publice de nivel teritorial județean și local au atribuții în amenajarea teritoriului stabilite prin Legea 350/2001. **Consiliul Județean** are următoarele atribuții legate de amenajarea teritoriului:

- coordonarea activității de amenajare a teritoriului și de urbanism la nivel județean;
- stabilirea orientărilor generale privind amenajarea teritoriului și organizarea și dezvoltarea urbanistică a localităților, pe baza planurilor de amenajare a teritoriului și de urbanism. În acest scop coordonează activitatea consiliilor locale și le acordă asistența tehnică de specialitate;
- asigurarea preluării prevederilor cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului național, regional și zonal în cadrul documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism pentru teritoriile administrative ale localităților din județ;
- asigurarea elaborării Planului de amenajare a teritoriului județean, a planurilor zonale de amenajare a teritoriului care sunt de interes județean și aprobă aceste planuri.

Consiliul Județean poate solicita consiliilor locale elaborarea sau actualizarea unei documentații de amenajare a teritoriului sau de urbanism, pentru a asigura aplicarea prevederilor cuprinse în programele de dezvoltare ale județului. În acest sens Consiliul Județean transmite consiliului local o solicitare însoțită de expunerea de motive și termenul fixat pentru elaborarea/modificarea documentației. În exercitarea atribuțiilor sale **Consiliul Județean**:

- stabilește, pe baza avizului, pentru consiliile locale implicate, proiectele de organizare și amenajare a teritoriului și de dezvoltare urbanistică generală a unităților administrativ-teritoriale componente;
- urmărește realizarea acestora în cooperare cu autoritățile administrației publice

locale implicate.

Consiliul Local are următoarele atribuții legate de amenajarea teritoriului:

- Coordonează și răspunde de întreaga activitate de urbanism de pe teritoriul unității administrativ-teritoriale;
- Asigură respectarea prevederilor cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate.

Între Consiliul Local și Consiliul Județean există o cooperare în ceea ce privește activitatea de amenajare și urbanism, iar Consiliul Local cooperează în procesul de întocmire a programului de dezvoltare urbanistică a localităților și cu instituții, agenți economici, ONG-uri de interes național, județean sau local. În exercitarea atribuțiilor Consiliului Local acesta avizează sau aprobă documentațiile de amenajare a teritoriului și urbanism ale localităților. **Primarul**, în exercitarea atribuțiilor sale, asigură elaborarea planurilor urbanistice, le supune aprobării consiliului local și acționează pentru respectarea prevederilor acestora.

8.4.4 Amenajarea, planificarea, managementul implementării dezvoltării teritoriale

Amenajarea teritoriului este încă privită mai mult ca o activitate de juxtaponere a diverselor aspecte critice și de potențial, în vederea propunerii, legat de aspectele critice, a unor soluții dezirabile, fără însă a menționa aspecte cruciale pentru a structura un pachet de rezultate așteptate:

- Nu este specificat un orizont realist de timp privind implementarea;
- Nu se structurează un plan de implementare, măcar orientativ;
- Nu este evidențiată prioritizarea unei suite de măsuri, intervenții etc;
- Nu sunt precizate resursele necesare privind implementarea: instituții, organizare, resurse financiare, terenuri.

Planificarea teritorială ia în considerare mai mult procesele economice care influențează în multe situații dezvoltarea unui anumit teritoriu și pot condiționa de multe ori mobilizarea potențialului teritorial pentru a produce dezvoltare și bunăstarea comunităților situate în teritoriul respectiv. **Implementarea** planurilor de dezvoltare teritorială/ de amenajarea teritoriului și **managementul acestui proces** sunt considerate dificile deoarece implică cooperarea prea multor categorii de entități cu responsabilități și abilități diferite, obiective diferite și cu resurse de naturi diferite. Cadrul legislativ care le coordonează este în multe cazuri diferit (ex: actori publici și actori privați), limbajul profesional diferă și acesta, astfel încât colaborarea în procesul de elaborare și implementare a planurilor de amenajarea teritoriului pare cu adevărat problematică.

8.4.5 Documentații de amenajarea teritoriului

Documentațiile de amenajare a teritoriului, conf. 350 /2001 cuprind propuneri cu caracter director și sunt obligatorii pentru toate autoritățile administrației publice. Documentațiile de amenajarea teritoriului pot fi:

- Planul de amenajare a teritoriului național (PATN);
- Planul de Amenajare a Teritoriului Regional (PATR);
- Planul de amenajare a teritoriului zonal (PATZ) interjudețean, zone naturale protejate;
- Planul de amenajare a teritoriului județean (PATJ).

Legea 5/2000, Secțiunea III a PATN - Zone protejate, evidențiază zonele naturale protejate de interes național și în același timp identifică valorile de patrimoniu cultural național care necesită instituirea de zone protejate.

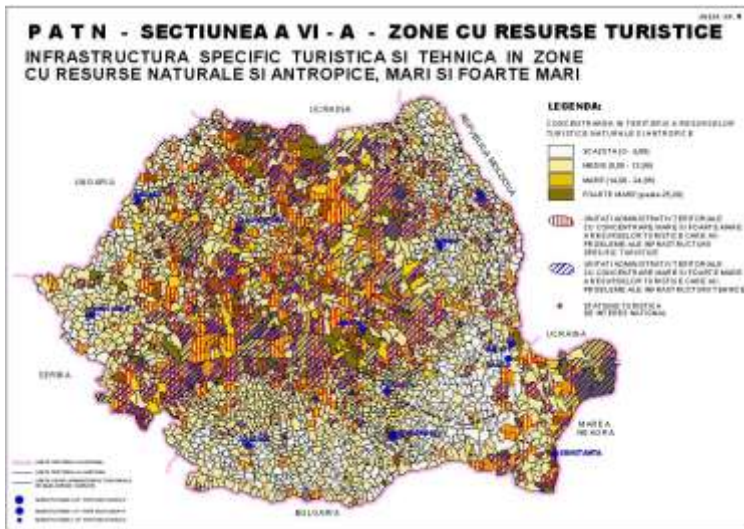

Legea 351/2000, Secțiunea IV a PATN – Rețeaua de localități, cuprinde printre altele: ierarhizarea localităților; indicatorii cantitativi și calitativi minimali de definire a localităților urbane.

Legea 575/2001, Secțiunea V a PATN - Zone de risc natural, cuprinde printre altele: nominalizarea unităților administrativ-teritoriale urbane care sunt în zone cu intensitate seismică de minimum VII; unități administrativ-teritoriale afectate de inundații; unități administrativ-teritoriale afectate de alunecări de teren.

Legea pentru aprobarea OUG nr. 142/2008 privind aprobarea PATN Secțiunea a VIII-a zone cu resurse turistice cuprinde aspecte privind infrastructura de servicii de turism, infrastructurile de acces, rețelele de obiective cu valoare naturală, rețelele cu obiectivele de patrimoniu cultural. OG a fost aprobat prin Legea 190 din 2009.

În completarea celor de mai sus, în prezent se află în curs de aprobare:

- Planul de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a VII-a - Infrastructura pentru educație;
- Planul de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a VIII-a - Zone rurale.

Planul de amenajare a teritoriului zonal (PATZ)

Planul de amenajare a teritoriului zonal se întocmește pentru soluționarea unor probleme specifice unor teritorii. Aceste teritorii pot fi, conform legii, următoarele:

- intercomunale sau interorășenești, compuse din comune și orașe;
- interjudețene, care conțin părți din județe sau județe întregi;
- regionale, care sunt compuse din mai multe județe.

Prevederile planului de amenajare a teritoriului zonal trebuie introduse în planurile de amenajare a teritoriilor județene respective. Legea obligă de asemenea localitățile cu statut de municipiu sau de oraș ca, începând din 1 ianuarie 2011, să dețină un plan de amenajare a teritoriului zonal periurban. Acest plan va constitui fundamentarea întocmirii planului urbanistic general.

Planul de amenajare a teritoriului județean (PATJ)

Planul de amenajare a teritoriului județean este obligatoriu pentru celelalte planuri de amenajare a teritoriului și de urbanism. PATJ are caracter director și reprezintă expresia spațială a programului de dezvoltare socio-economică a județului. Fiecare județ are, conform legii, obligativitatea de a deține un plan de amenajare a teritoriului județean și de a-l reactualiza la fiecare 5-10 ani. Planul de amenajare a teritoriului județean trebuie corelat cu următoarele planuri și programe: PATN, planul de amenajare a teritoriului zonal, programele sectoriale ale guvernului, programe de dezvoltare.

Conceptul strategic de dezvoltare teritorială - România 2030 (CSDTR)

Odată cu intrarea în UE, amenajarea teritoriului național resimte câteva categorii de presiuni specifice:

- Conectarea dezvoltării spațiale la nivel național cu dimensiunea europeană a

teritoriului;

- Relaționarea planurilor privind implementarea programelor finanțate de fondurile europene, prin proiecte sectoriale de mare anvergură, cu nevoile specifice ale teritoriului;
- Necesitatea documentațiilor de amenajarea teritoriului la nivel regional;
- Necesitatea implicării mai structurate a factorilor locali;
- Necesitatea alinierii eforturilor investiționale naționale, cu cele europene și cu cele locale în implementarea Planului Național de Dezvoltare 2007-2013;
- Necesitatea unei imagini integratoare a acestui proces.

Ca schemă a unui posibil răspuns a fost elaborată schița „Conceptului strategic de dezvoltare teritorială România 2030” (CSDTR 2030). CSDTR „stabilește liniile directe de dezvoltare teritorială a României la scara regională, interregională, națională, prin integrarea relațiilor relevante la nivel transfrontalier și transnațional, corelând conceptele de coeziune și competitivitate la nivelul teritoriului.” Versiunea de lucru a CSDTR 2030 definește România ca fiind „o țară dinamică, competitivă și prosperă, cu un rol activ în regiunea Europei Centrale și de Sud-Est”.

Schița de concept abordează câteva aspecte necesar de reconsiderat în ceea ce privește amenajarea teritoriului, în contextul economiei de piață, al dezvoltării la scara UE și al articulării coeziunii cu competitivitatea:

- Necesitatea unui concept strategic de dezvoltare teritorială;
- Includerea componentelor strategică și investițională în amenajarea teritoriului;
- Implicarea actorilor intersectoriali, interinstituționali și teritoriali în parteneriate relevante în procesul de elaborare și implementare a planurilor de amenajarea teritoriului;
- Necesitatea reconsiderării legislației existente în domeniu;
- Necesitatea structurării unor instrumente de monitorizare a stării teritoriului și de fundamentare tehnică a procesului de luare a deciziei în dezvoltarea teritorială.

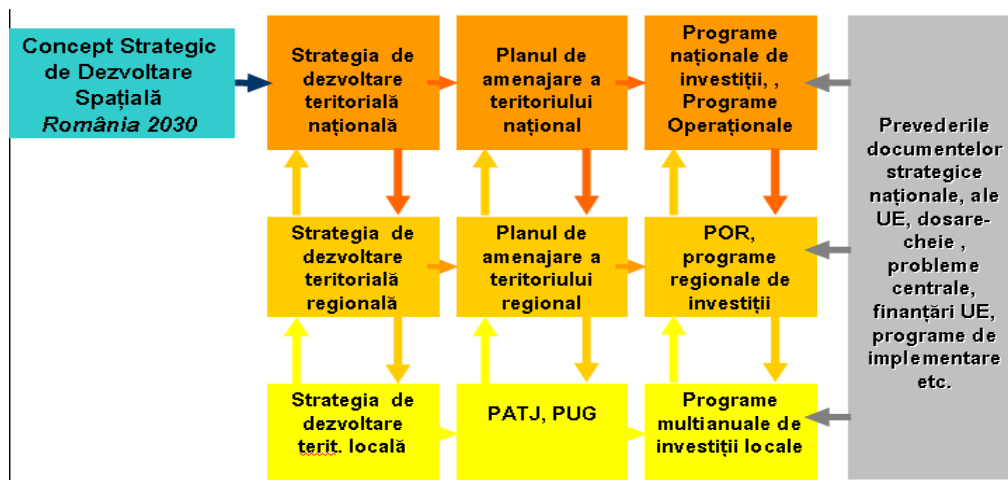

Figura 8.2. Corelarea documentațiilor de planificare teritorială privind nivelele teritoriale, precum și integrarea componentelor strategică, de amenajarea teritoriului/ urbanism și planificare a investițiilor

Un aspect important îl constituie considerarea conexiunilor importante ale României cu Uniunea Europeană și zonele de interes pentru aceasta (ex: vecinii din Estul UE) precum și a rolurilor potențiale care s-ar putea configura pentru România în regiune.

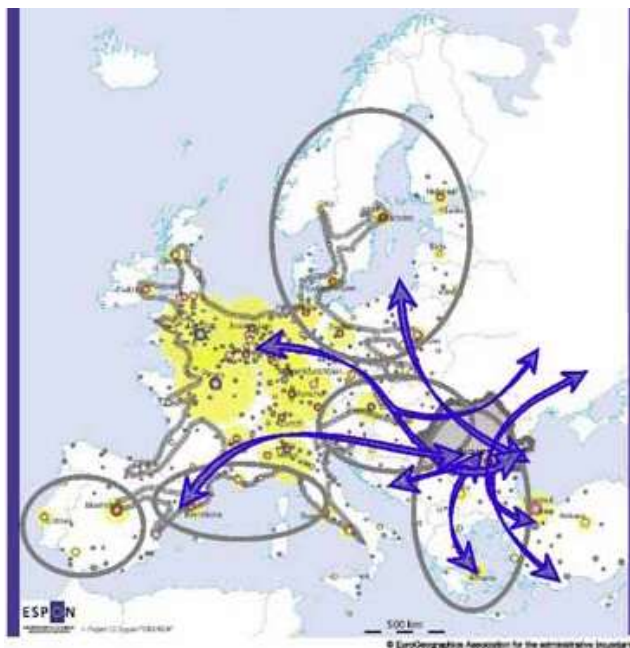

Figura 8.3. Potențialul de conectivitate a României la zonele importante pentru dezvoltarea Uniunii Europene

Rezultatul acestei abordări este prevederea în legislație a necesității elaborării strategiei de dezvoltare teritorială a României.

8.4.6 Corelarea documentațiilor de urbanism cu cele de amenajare a teritoriului

Așa cum precizează Legea Nr. 350/2001, cele două categorii de documentații – de amenajare a teritoriului și de urbanism – sunt documentații cu atribuții distincte, complementare. Documentațiile de amenajare a teritoriului au caracter director, iar cele de urbanism au caracter de reglementare operațională.

Direcțiile de evoluție ale unui teritoriu, indiferent de nivel, stabilite într-o documentație de amenajare a teritoriului sunt detaliate prin reglementări specifice în limitele teritoriilor administrative ale orașelor și comunelor, prin documentațiile de urbanism, după cum urmează:

- Prevederile din documentațiile de amenajare a teritoriului de toate categoriile (PATN, PATZ, PATJ), devin obligatorii pentru documentațiile de urbanism (PUG, PUZ,).
- În același timp pot exista și corelații în sens invers, adică de la documentații de nivel inferior către cele de nivel teritorial superior. În cazul în care se preconizează elaborarea unui PATZ intercomunal și în zona vizată de documentație există PUG-uri ale unităților administrativ-teritoriale de bază aprobate, prevederile acestora vor fi luate în considerație în documentațiile de amenajare a teritoriului.

Aceste corelări între documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism sunt prezentate în Figura 8.4.

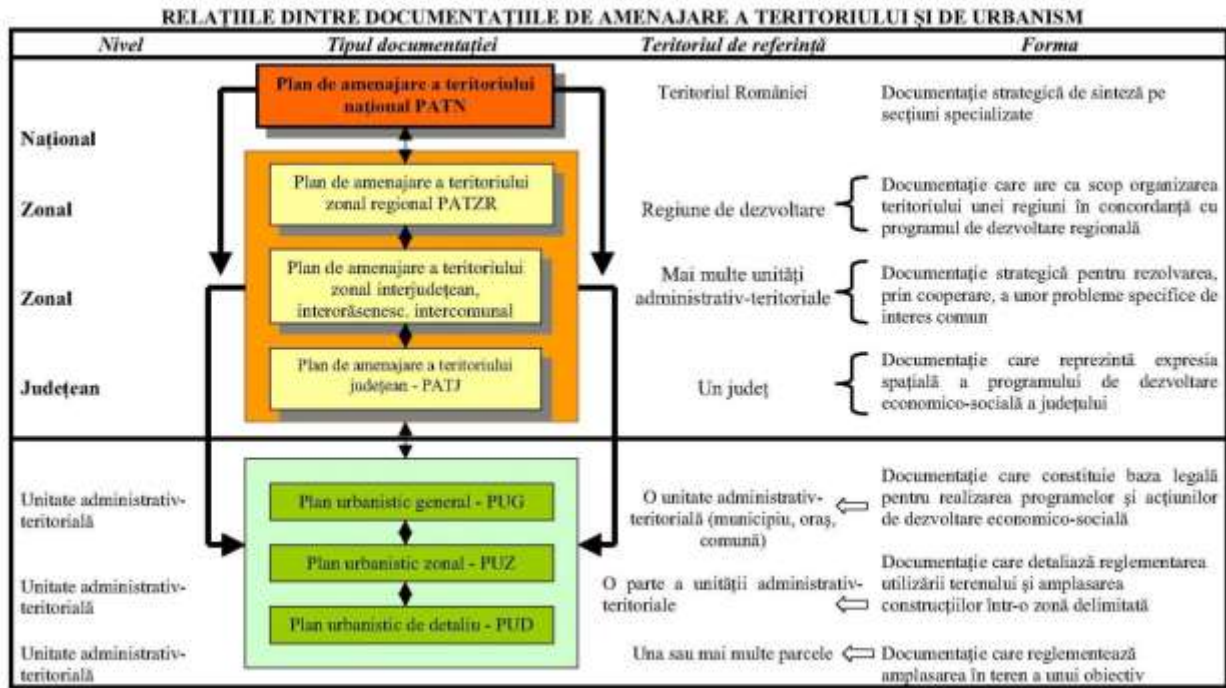

Figura 8.4. Relații între documentațiile de amenajarea teritoriului și cele de urbanism

Sursa: Studiul AMTRANS

8.4.7 Elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor de amenajare a teritoriului

Articolul 10 din documentul "Conținutul cadru al documentațiilor de amenajare a teritoriului" definește procedura de elaborare a documentațiilor de amenajare a teritoriului de tip PATZ sau PATJ. Astfel, **etapa pregătitoare** constă în asigurarea bazei de date și informații indispensabilă elaborării (inclusiv bugetul estimat al administrațiilor locale, destinat programelor de dezvoltare). Baza de documentară și statistică constă în:

- Studii de fundamentare (demografice, sociale, privind sănătatea populației, dezvoltare economică și competitivitate, infrastructurile de transport, de utilități și servicii, calitatea mediului, studii hidrotehnice și geologice, studii istorice, etnografice, privind patrimoniul construit și natural etc) întocmite în vederea aprofundării anumitor domenii sau aspecte relevante. Studiile de fundamentare pot fi întocmite de către instituții specializate sau de către elaboratorul documentației de a.t., dacă are competența necesară. Se pot utiliza studii de fundamentare anterioare cu condiția ca informațiile și propunerile furnizate de ele să nu fie depășite;
- Anchete, sondaje, focus grupuri;
- Strategia de dezvoltare a județului/județelor a căror teritorii sunt vizate de plan;
- Planuri de dezvoltare regională;
- Strategii sectoriale ale ministerelor și altor organe centrale;
- Documentații de a.t. aprobate pentru nivele teritoriale superioare, inclusiv secțiunile PATN;
- Programe și proiecte de dezvoltare cu impact major asupra teritoriului respectiv;
- Date statistice evidențiate în sistemul statistic național;
- Date, informații gestionate de organisme centrale și servicii descentralizate ale acestora, organisme neguvernamentale, agenți economici, etc.;
- Date și informații aflate în gestiunea elaboratorului;
- Legislație.

Obținerea datelor și informațiilor necesare revine în sarcina elaboratorului, care va fi sprijinit în acest sens de către beneficiar (administrația publică județeană sau locală). Potrivit Legii, ministerele și celelalte organe ale administrației publice centrale sunt obligate să furnizeze cu titlu gratuit autorităților publice județene și locale informații din domeniul lor de activitate, pentru teritoriul județului respectiv, iar consiliile locale sunt obligate să furnizeze informații referitoare la dezvoltarea socio-economică și urbanistică a localităților. [secț. a 2-a, Art. 24(2)]. De asemenea, serviciile publice descentralizate ale ministerelor și ale celorlalte organe centrale, agenții economici, organismele și organizațiile neguvernamentale care își desfășoară activitatea la nivel local au obligația să furnizeze cu titlu gratuit informațiile necesare în vederea desfășurării activității de amenajarea teritoriului și urbanism la nivel local. [secț. a 3-a, Art. 27(2)]. Pentru obținerea de alte tipuri de date și informații, elaboratorul poate încheia contracte sau convenții cu persoane fizice sau juridice care le dețin.

Etapa de elaborare propriu-zisă

Documentațiile de amenajare a teritoriului se pot elabora în 2 sau 3 etape, în conformitate cu Tema – program, prin comasarea sau nu a celor 3 mari capitole ale conținutului cadru:

- Elemente care condiționează dezvoltarea;
- Diagnostic, priorități;
- Strategia de dezvoltare.

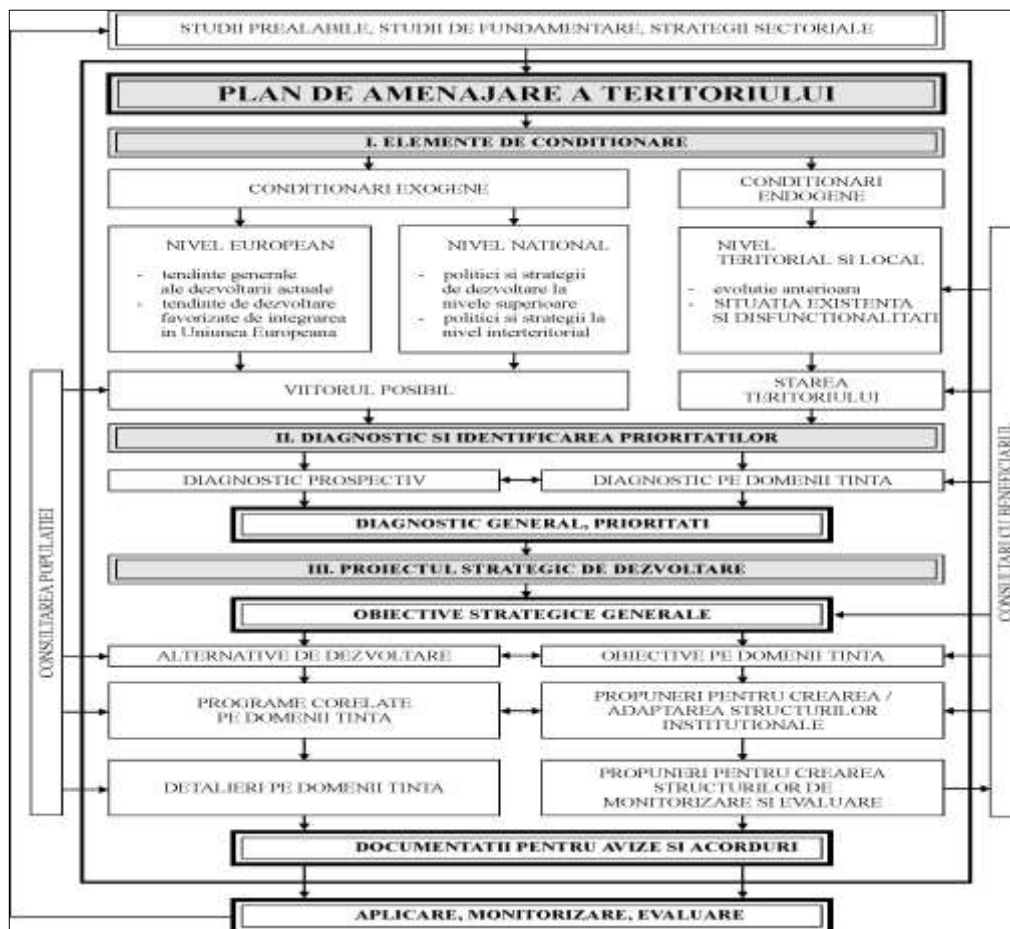

Figura 8.5. Procedura de elaborare a documentației de Amenajare a Teritoriului
Sursa: Studiul AMTRANS

Tabelul 8.1. Competențele de avizare și aprobare a documentațiilor de amenajare a teritoriului

Nr. crt.	Categoriile de documentații	Avizează	Aprobă
1.	Național	Guvernul	Parlamentul
2.1.	Zonal: • Regional sau interjudețean • Interorașenesc sau intercomunal • Frontalier • Metropolitan, periurban al principalelor municipii și orașe	• MDRT • Organisme centrale și teritoriale interesate	• Consiliile județene • Consiliile locale • Consiliul General al Municipiului București
2.2.	Zonal pentru localitati care cuprind monumente istorice înscrise în lista patrimoniului mondial	• MDRT • Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național • Organisme teritoriale centrale interesate	• Guvernul
3.	Județean	• MDRT • Organisme teritoriale centrale interesate	• Consiliile județene • Consiliul General (în cazul Municipiului București)

După predarea fiecărei etape, beneficiarul își va exprima punctul de vedere asupra documentelor, prin formularea unor observații și recomandări. Beneficiarul trebuie să aibă în vedere și opiniile populației exprimate în procesul de consultare. După elaborarea ultimei etape, este necesară obținerea de avize și/sau acorduri de la MLPTL și alte organisme centrale și teritoriale interesate. Documentația pentru obținerea avizelor și/sau acordurilor se realizează de către elaborator, prin selectarea din Memoriul general a capitolelor relevante și se difuzează prin grija beneficiarului.

Redactarea finală a documentației va cuprinde observațiile și recomandările formulate de instituțiile abilitate să elibereze acorduri și avize, în măsura în care ele sunt pertinente și acceptate de către beneficiar. Orice refuz al instituțiilor care emit avize este necesar să fie însoțit de argumentație și observații justificative, pentru a putea fii utilizate la completarea și rectificarea documentațiilor.

Redactarea finală intră în atribuția elaboratorului. Sarcinile elaboratorului se încheie odată cu aprobarea documentației. Procedura de elaborare a documentațiilor de tip P.A.T.Z., P.A.T.J., ca și relația cu beneficiarul și populația, este reprezentată în schema din Figura 8.5.

Conform articolului 50 din *Legea 350/2001* republicată inițiativa elaborării documentațiilor de amenajare a teritoriului aparține exclusiv autorităților administrației publice. Pentru a putea avea o imagine de ansamblu asupra celor care elaborează documentațiile de amenajare a teritoriului și urbanism reglementările din *Legea 350/2001* trebuie corelate cu *Legea 90/2001* și *Legea 215/2001* care reglementează competențele administrației publice locale și centrale.

Potrivit articolului 1 din *Legea 90/2001* „**Guvernul** îndeplinește funcția de reglementare prin care asigură elaborarea cadrului normativ și instituțional necesar în vederea realizării obiectivelor strategice prevazute în programul de guvernare. În acest sens, Guvernul avizează secțiunile PATN și le supune aprobării Parlamentului”.

Potrivit articolului 18 din *Legea 350/2001*, Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului elaborează următoarele documente:

- planul de amenajare a teritoriului național;
- planul de amenajare a teritoriului regional;
- regulamentul general de urbanism.

Consiliul județean, conform articolului 22 din *Legea 350/2001*, asigură elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean și a Planurilor zonale de amenajare a teritoriului care sunt de interes județean. În Tabelul 8.1 sunt prezentate competențele de avizare și aprobare a documentațiilor de amenajare a teritoriului, conform *Legii Nr. 350/2001*.

Elemente de sinteză

Strategia județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2014-2020 trebuie să evolueze în continuarea celor două strategii precedente. Eforturile devin mai sofisticate și participanții mai numeroși, atât din cauza legislației care solicită proceduri transparente de elaborare și consultare cât, mai ales, din necesitatea de a colecta într-o carte a dezvoltării strategice a județului, toate interesele actorilor relevanți.

Strategia constituie doar o componentă a demersurilor de structurare a direcțiilor strategice, politicilor, programelor, proiectelor și măsurilor pentru perioada următoare de programare. După cum se observă din juxtapunerea imaginilor de la finalul concluziilor, hărțile pot exprima o multitudine de aspecte care interrelaționează simultan și se influențează reciproc. Ele pot oferi informații prețioase pe baza cărora se iau hotărâri importante care pot angrena resurse valoroase pe termen mediu și lung. A cântări decizia pe argumente științifice devine crucial. În acest context sunt necesare următoarele demersuri:

- În lipsa unui Plan de Amenajare a Teritoriului Zonal Regional, este necesară elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Zonal al județului Bistrița-Năsăud care să fie prevăzut și cu o schemă directoare de dezvoltare strategică pentru racordarea cu opțiunile strategice și potențialul Regiunii;
- Este necesară de asemenea, elaborarea Planurilor de Amenajare a Teritoriului Zonal al Zonelor Funcționale ale județului;
- Serviciul de planificare teritorială/ amenajarea teritoriului trebuie să devină un serviciu orizontal pentru a integra ca baze de date și exprimare grafică strategiile și planurile de acțiune sectorială în vederea împachetării intereselor județene în cel mai eficient și efectiv mod;
- Alinierea Planurilor Urbanistice Generale este necesară în cazul în care apar proiecte de anvergură neprevăzute în planurile existente; în această situație, planurile trebuie alinate și verificate în raport cu respectarea autonomiei locale, a interesului public, respectul privind opțiunile strategice ale comunităților, al intereselor privind coeziunea, competitivitatea teritoriului;
- Refacerea PUG-urilor are în vedere asigurarea coordonării prevederilor urbanistice în raport cu următoarele categorii de aspecte de anvergură teritorială mai largă:

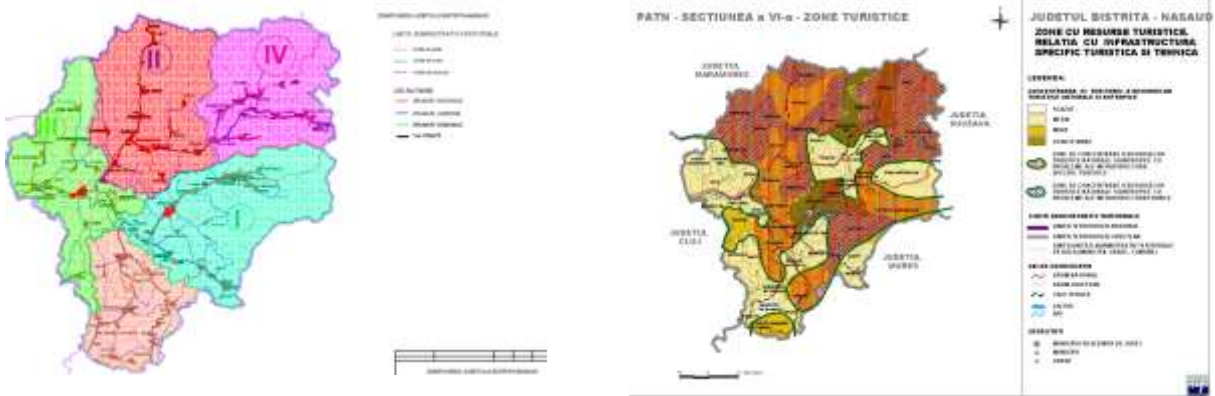

Figura 8.6. Județul Bistrița-Năsăud: cele cinci zone funcționale și sinteza potențialului turistic

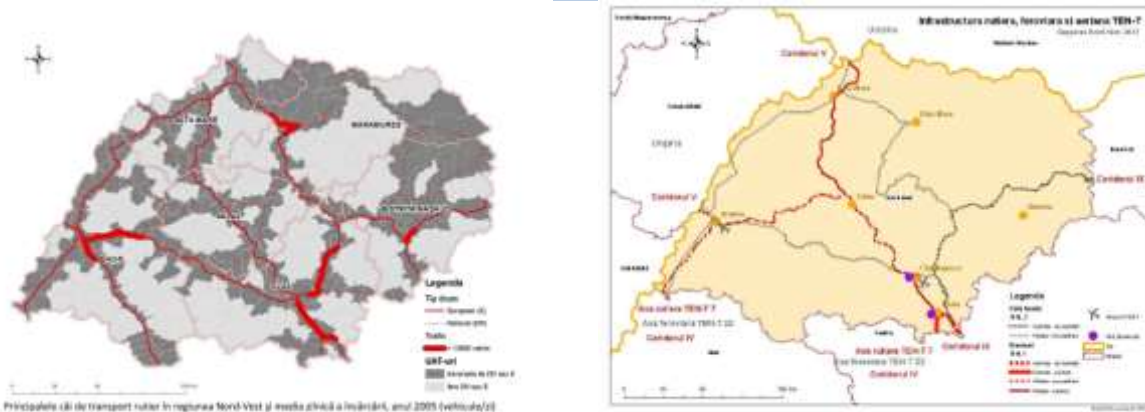

Figura 8.7. Regiunea N-V: principalele trasee rutiere încărcate din trafic și infrastructura rutieră mare

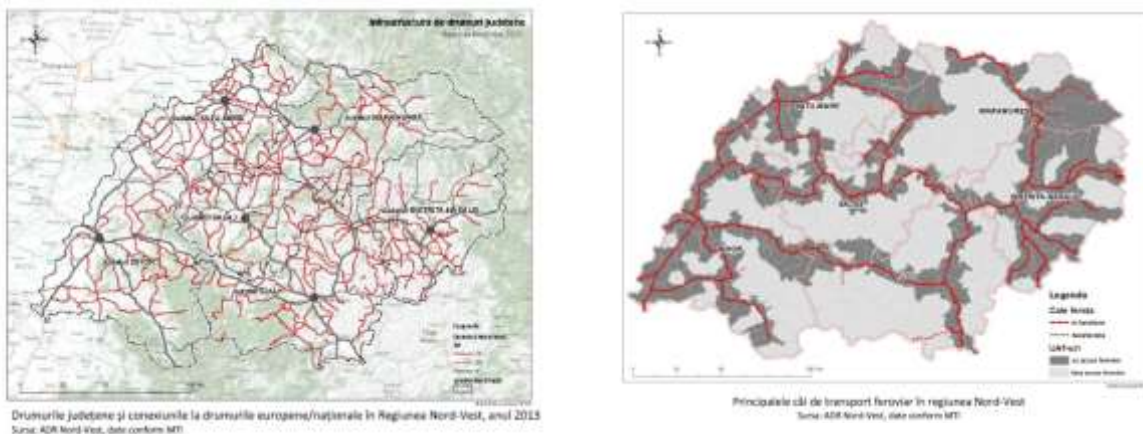

Figura 8.8. Regiunea N-V: rețeaua de drumuri comunale și traseele feroviare

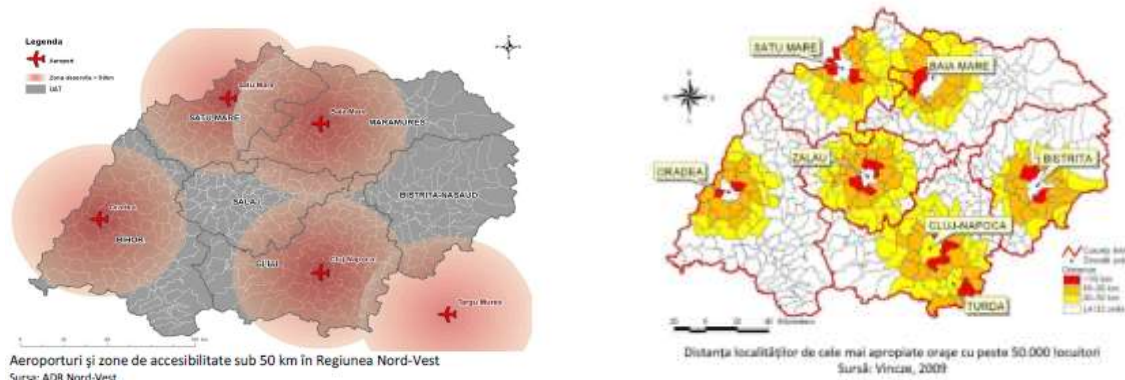

Figura 8.9. Regiunea N-V: aeroporturi și accesibilitatea sub 50 km și hinterlandul localităților cu peste 50000 locuitori

1. Relațiile care se dezvoltă cu/în cadrul diverselor structurilor teritoriale de tipul: pol creștere, poli urbani, GAL, ținuturi, țări, clustere economice etc.;
2. Mobilizarea potențialului teritorial de dezvoltare;
3. Problemele și riscurile teritoriului legate de epuizarea resurselor, inundații, riscuri tehnologice etc.;
4. Obiectivele strategice asumate la nivelul județului, regiunii, țării pentru calibrarea acestora cu cele locale.

Managementul implementării strategiei și planurilor este de asemenea crucial. Aceasta presupune următoarele categorii de acțiuni:

- Inițierea bazei de date teritoriale județene;
- Configurarea sistemului de evaluare, monitorizare și control al implementării, inclusiv a sistemului de rapoarte privind impactul proiectelor și starea generală a teritoriului;
- Asigurarea unui sistem de fundamentare tehnică a procesului de luare a deciziilor;
- Instituționalizarea strategiei – eventual ca parte a unei Agenții pentru coeziune și competitivitate a județului Bistrița-Năsăud.

CAPITOLUL 9

Administrație și bună guvernare

9.1 Cadrul general

Trecerea de la planificarea centralizată la cea descentralizată dar coordonată strategic, continuă să reprezinte o încercare semnificativă pentru toți actorii instituționali, sectoriali și teritoriali. Între aceștia însă, greul responsabilității respectării interesului public, al alinierii la deziderate și ținte de anvergură europeană și regional, al dinamicii evoluțiilor diverselor domenii, îl duce însă administrația locală.

Articularea intereselor sectoriale și teritoriale, a direcțiilor strategice, a resurselor și a managementului implementării constituie câteva din componentele unor procese complexe, de durată, care implică necesitatea viziunii strategice pe termen lung, continuitate în eforturi, rezultate încurajatoare pe termen scurt și mediu, flexibilitate, colaborare, loialitate, împărțirea succeselor, a riscurilor și a responsabilităților.

În principal, cadrul planificării și administrării resurselor unităților administrative-teritoriale de către autoritățile centrale și locale, este dat de o largă suită de acte normative privind:

- Atribuțiile, responsabilitățile și funcționarea administrației publice locale și centrale;
- Elaborarea și implementarea politicilor publice;
- Planificarea, și dezvoltarea locală (rurală și urbană) și teritorială (dezvoltarea localităților și a teritoriului), planificarea strategică, durabilă;
- Finanțele publice;
- Resursele umane, capitalul uman;
- Funcționarea serviciilor publice, a infrastructurilor tehnice;
- Funcționarea activităților economice, financiare;
- Protejarea mediului natural;
- Protejarea și valorificarea patrimoniului natural și cultural;
- Reglementarea utilizării diverselor categorii de resurse;
- Configurarea de asocieri și parteneriate în scopuri de dezvoltare (urban-rural, rural-rural, regional, transfrontalier, public-privat, public-public etc);
- Derularea programelor cu finanțare europeană, programe guvernamentale bilaterale, programe cu finanțare externă etc.;
- Implementarea proiectelor.

Sistemul de acte normative susține respectarea interesului public, configurează o structură în sprijinul eticilor privind dezvoltarea sustenabilă și permite în același timp abordări creative, inovative în sprijinul dezvoltării integrate, a implicării actorilor relevanți și articulării diverselor resurse care pot contribui la dezvoltarea județului.

Potrivit nivelului teritorial și sistemului de acte normative referitoare la multitudinea de aspecte ale vieții comunităților, trebuie menționate o suită de atribuții privind planificarea și implementarea dezvoltării social-economice și teritoriale a județului.

Județul Bistrița-Nasăud face parte din Regiunea Nord Vest a României. Consiliul Județean administrează un teritoriu pe care se desfășoară un sistem de localități compus din:

municipiul Bitrița, reședința de județ, 3 orașe (Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi) și 58 de comune cu 235 de sate. Județul Bistrița-Năsăud se învecinează cu județele Cluj, la vest, Maramureș, la nord, Suceava, la est și Mureș la sud.

Atribuțiile administrației publice în planificarea, finanțarea și implementarea dezvoltării județului

Dezvoltarea județului Bistrița-Năsăud constituie obiectivul central al Consiliului Județean și Instituției Prefectului.

Potrivit Legii nr. 215/2001 a administrației publice locale, publicată în Monitorul Oficial nr. 204 din 23 aprilie 2001 și modificată prin Legea 286/2006, **atribuțiile principale ale consiliului județean în planificarea strategică a resurselor materiale, umane, financiare ale județului** sunt descrise în Secțiunea a 2-a a legii, 'Atribuțiile consiliului județean', Art. 104, după cum urmează:

„c) adoptă strategii, prognoze și programe de dezvoltare economico-socială a județului sau a unor zone din cuprinsul acestuia pe baza propunerilor primite de la consiliile locale, dispune, aprobă și urmărește, în cooperare cu autoritățile administrației publice locale comunale și orășenești interesate, măsurile necesare, inclusiv cele de ordin financiar, pentru realizarea acestora;

d) coordonează activitatea consiliilor locale ale comunelor și orașelor în vederea realizării serviciilor publice de interes județean;

e) aprobă bugetul propriu al județului, împrumuturile, virările de credite și modul de utilizare a rezervei bugetare; aprobă contul de încheiere a exercițiului bugetar; stabilește impozite și taxe, precum și taxe speciale, în condițiile legii; hotărăște repartizarea pe comune, orașe și municipii a cotei din sumele defalcate din unele venituri ale bugetului de stat sau din alte surse, în condițiile legii;

f) administrează domeniul public și domeniul privat al județului;

g) hotărăște darea în administrare, concesiunea sau închirierea bunurilor proprietate publică a județului sau, după caz, a serviciilor publice de interes județean, în condițiile legii; hotărăște cu privire la vânzarea, concesiunea și închirierea bunurilor proprietate privată a județului, în condițiile legii;

h) hotărăște înființarea de instituții publice și de servicii publice de interes județean, în condițiile legii; numește și eliberează din funcție, în condițiile legii, conducătorii instituțiilor și serviciilor publice pe care le-a înființat și le aplică, dacă este cazul, sancțiuni disciplinare, în condițiile legii;

i) hotărăște asupra reorganizării regiilor autonome de interes județean; exercită în numele unității administrativ-teritoriale toate drepturile acționarului la societățile comerciale pe care le-a înființat; hotărăște asupra privatizării acestor societăți comerciale;

j) stabilește, pe baza consultării autorităților administrației publice locale comunale și orășenești, proiectele de organizare și amenajare a teritoriului județului, precum și de dezvoltare urbanistică generală a județului și a unităților administrativ-teritoriale componente; urmărește modul de realizare a acestora în cooperare cu autoritățile administrației publice locale comunale și orășenești implicate;

k) aprobă construirea, întreținerea și modernizarea drumurilor, podurilor, precum și a întregii infrastructuri aparținând căilor de comunicații de interes județean; acordă sprijin și asistență tehnică de specialitate autorităților administrației publice locale comunale și orășenești

pentru construirea, întreținerea și modernizarea drumurilor comunale și orășenești; în acest sens consiliul județean poate înființa servicii publice specializate;

l) aprobă documentațiile tehnico-economice pentru lucrările de investiții de interes județean, în limitele și în condițiile legii;

m) asigură, potrivit competențelor sale, condițiile materiale și financiare necesare în vederea bunei funcționări a instituțiilor de cultură, a instituțiilor și serviciilor publice de educație, ocrotire socială și asistență socială, a serviciilor publice de transport de sub autoritatea sa, precum și a altor activități, în condițiile legii;

n) asigură sprijin financiar pentru acțiuni culturale sau desfășurate de cultele religioase, precum și pentru activități educativ-științifice și sportive;

o) înființează instituții sociale și culturale, precum și pentru protecția drepturilor copilului și asigură buna lor funcționare, prin alocarea fondurilor necesare;

p) analizează propunerile făcute de autoritățile administrației publice locale comunale și orășenești, în vederea elaborării de prognoze și programe de dezvoltare economico-socială sau pentru refacerea și protecția mediului înconjurător;

q) atribuie, în condițiile legii, denumiri de obiective de interes județean;

r) hotărăște, în condițiile legii, cooperarea sau asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale din țară sau din străinătate, precum și aderarea la asociații naționale și internaționale a autorităților administrației publice locale, în vederea promovării unor interese comune;

s) hotărăște, în condițiile legii, cooperarea sau asocierea cu persoane juridice române sau străine, cu organizații neguvernamentale și cu alți parteneri sociali, în vederea finanțării și realizării în comun a unor acțiuni, lucrări, servicii sau proiecte de interes public județean;

t) hotărăște, în condițiile legii, asocierea cu consiliile locale, pentru realizarea unor obiective de interes comun, scop în care poate înființa împreună cu acestea instituții publice, societăți comerciale și servicii publice;

u) coordonează activitățile Corpului gardienilor publici, în condițiile legii.”

În sensul celor de mai sus, privitor la **coordonarea pe verticală între nivelele administrației publice locale, județene, centrale**, Comisia județeană consultativă (Secțiunea a 2-a, Art 147):

„(1) Comisia consultativă dezbate și își însușește prin consens programul anual orientativ de dezvoltare economică și socială a județului, (...), pe baza Programului de guvernare acceptat de Parlament;

(2) Programul orientativ de dezvoltare economică și socială a județului, (...), se comunică serviciilor publice descentralizate ale ministerelor și ale celorlalte organe centrale, filialelor din județ ale regiilor autonome sau ale societăților naționale, regiilor autonome de interes local și societăților comerciale și serviciilor publice de interes local interesate, precum și autorităților administrației publice locale și județene;

(3) În cadrul reuniunilor comisiei consultative pot fi convenite și alte acțiuni ce urmează să fie întreprinse de prefect și de serviciile publice descentralizate ale ministerelor și ale altor autorități ale administrației publice centrale de specialitate organizate în județ, pe de o parte, și de consiliul județean și serviciile publice de sub autoritatea acestuia, pe de altă parte, în scopul armonizării măsurilor prevăzute în Programul de guvernare cu activitățile desfășurate de autoritățile administrației publice locale și județene, în conformitate cu atribuțiile și cu responsabilitățile ce le revin, potrivit legii.”

Bunurile și lucrările publice constituie instrumente importante pentru dezvoltarea județului. Administrarea acestora este definită în Cap VII, Secțiunile 1 și a 2-a, după cum urmează:

„Art. 121. Constituie patrimoniu al unitatii administrativ-teritoriale bunurile mobile și imobile care aparțin domeniului public al unitatii administrativ-teritoriale, domeniului privat al acesteia, precum și drepturile și obligațiile cu caracter patrimonial.

Art. 122. (1) Aparțin domeniului public de interes local sau județean bunurile care, potrivit legii sau prin natura lor, sunt de uz sau de interes public și nu sunt declarate prin lege de uz sau de interes public național. (2) Bunurile ce fac parte din domeniul public sunt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile.

Art. 123. (1) Domeniul privat al unitatilor administrativ-teritoriale este acatuit din bunuri mobile și imobile, altele decăt cele prevazute la Art. 122 alin. (1), intrate în proprietatea acestora prin modalitatile prevazute de lege.

(2) Bunurile ce fac parte din domeniul privat sunt supuse dispozițiilor de drept comun, dacă prin lege nu se prevede altfel. (3) Donatiile și legatele cu sarcini pot fi acceptate numai cu aprobarea consiliului local sau, după caz, a consiliului județean, cu votul a doua treimi din numărul membrilor acestuia.

Art. 124. Toate bunurile aparținând unitatilor administrativ-teritoriale sunt supuse inventarierii anuale. Consiliilor locale și județene li se prezintă anual de către primar, respectiv de președintele consiliului județean, un raport asupra situației gestionării bunurilor.

Art. 125. (1) Consiliile locale și consiliile județene hotărăsc ca bunurile ce aparțin domeniului public sau privat, de interes local sau județean, după caz, să fie date în administrarea regiilor autonome și instituțiilor publice, să fie concesionate ori să fie închiriate. Acestea hotărăsc cu privire la cumpararea unor bunuri ori la vânzarea bunurilor ce fac parte din domeniul privat, de interes local sau județean, în condițiile legii. (2) Vânzarea, concesionarea și închirierea se fac prin licitație publică, organizată în condițiile legii.

Art. 126. Consiliile locale și consiliile județene pot da în folosință gratuită, pe termen limitat, bunuri mobile și imobile proprietate publică sau privată locală ori județeană, după caz, persoanelor juridice fără scop lucrativ, care desfășoară activitate de binefacere sau de utilitate publică ori serviciilor publice.

Art. 127. Consiliile locale sau consiliile județene pot contracta prin licitație efectuarea de lucrări și servicii de utilitate publică, în limita sumelor aprobate prin bugetul local, respectiv județean.

Art. 128. Lucrările de construcții și reparații de interes public, finanțate din bugetele comunelor, orașelor sau județelor, se execută numai pe baza unor documentații tehnico-economice avizate sau aprobate, după caz, de consiliul local sau de consiliul județean și numai în baza unei licitații publice, în limitele și în condițiile prevazute de lege.

Art. 129. Documentațiile de urbanism și amenajare a teritoriului privind comuna, orașul și județul se elaborează, se aprobă și se finanțează în conformitate cu prevederile legii.”

Privind implementarea dezvoltării prin proiecte, Legea nr. 339 din 3 decembrie 2007 (consolidată) privind promovarea aplicării strategiilor de management de proiect la nivelul unităților administrativ-teritoriale județene și locale, are ca principale scopuri:

- „a) crearea cadrului instituțional pentru sprijinirea și impulsivarea autorităților administrației publice locale pentru a accesa mai ușor fonduri internaționale de finanțare pentru dezvoltare și modernizare;*
- b) facilitarea promovării programelor de finanțare internațională și a diseminării rezultatelor pentru proiectele implementate cu succes în România, cu un înalt nivel de profesionalism;*
- c) crearea condițiilor pentru o mai eficientă folosire a resurselor la nivelul unităților administrativ-teritoriale, în mod special pentru proiecte cu finanțare internațională;*
- d) creșterea capacității administrative a autorităților publice locale pentru accesarea fondurilor internaționale pentru dezvoltare și modernizare;*
- e) eficientizarea proceselor de implementare a proiectelor.”*

Prevederile legii se aplică în cadrul unităților administrativ-teritoriale la nivelul autorităților administrației publice locale sau județene, precum și la instituțiile și serviciile publice aflate sub autoritatea sau subordinea acestora.

Potrivit art. 123 alin. (4) din Constituția României:

„Între prefecți, pe de o parte, consiliile locale și primari, precum și consiliile județene și președinții acestora, pe de altă parte, nu există raporturi de subordonare.”

Art. 6 alin. (2) din Legea 215/2001 Legea administrației publice locale, cu modificările și completările ulterioare prevede că:

„ În relațiile dintre autoritățile administrației publice locale și consiliul județean, pe de o parte, precum și între consiliul local și primar, pe de altă parte, nu există raporturi de subordonare.”

Legea nr. 340/ 2004, privind prefectul și instituția prefectului, republicată, cu completările și modificările ulterioare

ART. 23

(1) Prefectul poate solicita primarului sau președintelui consiliului județean, după caz, convocarea unei ședințe extraordinare a consiliului local, a consiliului județean în cazuri care necesită adoptarea de măsuri imediate pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea urmărilor calamităților, catastrofelor, incendiilor, epidemiilor sau epizootiilor, precum și pentru apărarea ordinii și liniștii publice.

(2) În caz de forță majoră și de maximă urgență pentru rezolvarea intereselor locuitorilor unităților administrativ-teritoriale, prefectul poate solicita convocarea de îndată a consiliului local, a consiliului județean sau a Consiliului General al Municipiului București.

ART. 24

În situații de urgență sau de criză autoritățile militare și organele locale ale Ministerului Internelor și Reformei Administrative au obligația să informeze și să sprijine prefectul pentru rezolvarea oricărei probleme care pune în pericol ori afectează siguranța populației, a bunurilor, a valorilor și a mediului înconjurător.

ART. 25

Pentru îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, prefectul solicită instituțiilor publice și autorităților administrației publice locale documentații, date și informații, iar acestea sunt obligate să i le furnizeze cu celeritate și în mod gratuit.

Elemente de sinteză

Cadrul legislativ actual asigură un sistem complex de acte normative, metodologii, structuri documentare, proceduri și instrumente privind planificarea și implementarea dezvoltării locale:

- Planificarea strategică, integrată, comprehensivă, sectorială;
- Elaborarea și implementarea politicilor publice;
- Planificarea resurselor, inclusiv a celor financiare;
- Configurarea de parteneriate;
- Managementul implementării, inclusiv instrumentele;
- Asigurarea cadrului instituțional.

Începând cu anii 1990, legislația s-a modificat și adaptat continuu la procesul de descentralizare și în planificarea dezvoltării, la fel și structurile instituționale responsabile.

Pe de altă parte, începând cu aceeași perioadă, specialiștii și factorii de decizie din cadrul administrației locale și centrale, precum și din structurile regionale (din anul 1994), au beneficiat de o mare varietate de programe de asistență tehnică și consultanță, de instruire și schimburi de experiență privind planificarea și implementarea dezvoltării. În prezent, cele mai multe unități administrative-teritoriale au traversat cel puțin o dată experiența elaborării unei strategii de dezvoltare. La nivelul regiunilor și la nivel național au fost de asemenea elaborate și implementate, mai mult sau mai puțin, un număr considerabil de strategii și planuri de dezvoltare.

De asemenea, deși nu în toate situațiile actele normative prevăd măsuri detaliate, sunt asigurate condițiile care fac posibilă corelarea pe orizontală și verticală a diverselor categorii de planuri, politici și proiecte.

Nu în ultimul rând, o mare diversitate de publicații și informații privind bunele practici în domeniul planificării, accesului la resurse, buna guvernare, implementarea și managementul strategiilor, programelor, planurilor și proiectelor, consultării și implicării publicului și partenerilor locali etc., au fost dezvoltate și stau la dispoziția actorilor relevanți.

Astfel, deși strategiile sunt elaborate cu echipe de consultanță, implicarea actorilor locali, în special a administrației publice locale este tot mai sofisticată, odată cu înțelegerea naturii rolurilor celor două categorii de entități: autoritatea locală care dorește un produs viabil și eficient pentru dezvoltarea pe termen mediu și lung a comunităților locale și consultantul care sintetizează datele primite și integrează aspirațiile actorilor locali și propune scenarii, procese, instrumente și soluții în sprijinul atingerii acestor aspirații.

Figura 9.1. Județul Bistrița-Năsăud pe harta României

Figura 9.2. Harta județului Bistrița-Năsăud

Figura 9.3. Sediul Consiliului Județean Bistrița-Năsăud

9.2 Provocări majore pentru administrația publică locală

9.2.1 Administrația publică din România la răscruce

Consiliul Județean se confruntă în prezent cu probleme comune tuturor administrațiilor locale privind insuficiența finanțării a descentralizării, responsabilitățile din ce în ce mai mari și mai diverse în dezvoltare, multiple blocaje instituționale din cauza dinamicii diverselor aspecte cu impact direct sau indirect asupra funcționării instituției, resursele limitate etc..

Descentralizarea constituie un proces continuu dar nu neapărat și fluent, cu urmări directe în creșterea și diversificarea responsabilităților consiliului județean în legătură cu planificarea și implementarea dezvoltării social-economice și a teritoriului județului, privind asigurarea accesibilității fizice, a serviciilor și rețelelor tehnice, dezvoltarea comunităților, accesul la resurse etc.. În acest context, deși libertatea de decizie și de acțiune este mai mare în dezvoltare, responsabilitățile aferente și resursele limitate umane, instituționale, de organizare, materiale și financiare constituie tot atâtea dificultăți.

Dinamica schimbărilor și gradul ridicat de incertitudine la nivelul cadrului legislativ și instituțional pune la grea încercare administrația publică locală: modificări la legislația existentă și apariția unor legi noi, modificări în structura instituțiilor publice și a personalului, perspectiva regionalizării, activitățile de rutină și cele legate de implementarea proiectelor câștigate, rigorile procesului de pregătire a exercițiului bugetar 2014-2020 și, nu în ultimul rând, reducerile de personal, salariile modeste, toate acestea conduc la creșterea nivelului presiunilor asupra aparatelor administrațiilor publice locale.

Colaborarea orizontală a administrației județului cu administrațiile urbane și rurale poate fi dificilă, din cauza orgoliilor politice, a limitelor de înțelegere a autonomiei locale în raport cu rezolvarea problemelor și dezvoltarea în parteneriat. Orașele tind să țină sub un control ridicat dezvoltarea proprie, nu văd încă beneficiile unei colaborări urban-rural, peste ceea ce înseamnă serviciile de alimentare cu apă, management al deșeurilor și, eventual, transportul public. Comunele au început să se asocieze pentru proiecte de interes comun, precum și în virtutea potențialului de dezvoltare și valorilor comune. Este crucial rolul consiliului județean în dezvoltarea rurală și catalizarea formării de structuri de colaborare teritorială în scopuri de coeziune socială, economică, protejarea mediului, dezvoltarea turismului, valorificarea patrimoniului cultural etc pentru animarea teritoriului și valorificarea sustenabilă și inovativă a capitalului teritorial în general.

Pe de altă parte, **colaborarea pe verticală, cu nivelul central al administrației publice**, este marcată de lipsa unor strategii și politici clare privind dezvoltarea teritoriului, a priorităților de rezolvare a unor probleme de anvergură, a priorităților de dezvoltare. În lipsa acestora, consiliul județean trebuie să își structureze strategii în parteneriate de anvergură mare care să acopere aspecte nerezolvate de nivelul central, cum sunt: coeziunea teritorială la nivelul regional, inițierea procesului de formare a rețelei de structuri de dezvoltare economică de tipul clusterelor, o mai bună conectare a județului la coridoare de dezvoltare etc..

Blocajele în configurarea de asocieri pentru rezolvarea problemelor comune și mobilizarea potențialului de dezvoltare pentru obiective de interes comun, apar de obicei din înțelegerea limitată a câștigurilor pe termen mediu și lung pentru toate părțile implicate într-un asemenea demers și din factori care țin de natura umană, confruntările politice, lipsa de

experiență și încredere etc.. Aceste provocări sunt, în din ce în ce mai multe cazuri, ocazii pentru identificarea și implementarea de soluții creative, inovatoare de management al dezvoltării.

Modificarea rolurilor și nivelului de implicare al administrației județene în procesele de dezvoltare provine dintr-o suită de cauze din care trebuie menționate cel puțin: diversificarea presiunilor și problemelor în dezvoltare, crizele globalizate, descentralizarea, schimbarea raporturilor între actorii economici, publici și comunitățile locale, dinamica așteptărilor acestora, oportunitatea programelor cu finanțare europeană și externă. În condițiile menționate anterior și având în vedere oportunitățile de a finanța dezvoltarea locală prin proiecte din fonduri europene, autoritățile se confruntă cu necesitatea de a se adapta la regulile după care se face planificarea în Europa, respectiv: abordarea strategică, asigurarea coeziunii social-economice și teritoriale, dezvoltarea economică locală, identificarea aspectelor competitive, adresarea nevoilor și potențialului rural, asigurarea transparenței actului decizional, implicarea și colaborarea cu actorii locali, regionali, naționali în planurile de dezvoltare, identificarea și mobilizarea de parteneriate pentru rezolvarea problemelor și atingerea unor ținte de interes comun, orientarea către piață, atragerea investițiilor străine, orientarea către acțiune etc..

Necesitatea emancipării instituționale și profesionale continue a apărut treptat și este considerată ca atare, având în vedere provocările multiple cărora administrația locală trebuie să le răspundă, dinamica schimbărilor în legislație și în cerințele privind dezvoltarea, a oportunităților de finanțare, a presiunilor de asociere, de asigurare a impactului maximizat al resurselor etc.. Uniunea Europeană are ca scop participarea de pe poziții performante la economia mondială. Astfel, exercițiul bugetar este marcat de interesul de investi în ceea ce face teritoriul Uniunii și statele membre coezive și competitive. Planurile de dezvoltare pe șapte ani urmăresc asigurarea continuității în procesele de dezvoltare peste perioadele mandatelor electorale. Strategiile cu orizont 2020, 2030, 2050 au menirea de a oferi direcții de dezvoltare pe termen lung, pentru a le putea detalia în planuri de dezvoltare pe perioade de șapte ani (2007-2013, 2014-2020), pentru a asigura resursele, a organiza implementarea și asigura impactul. România și statele mai nou membre trebuie să înțeleagă și să se organizeze în raport cu concepte din ce în ce mai sofisticate privind dezvoltarea: strategii integrate, strategii inovative, strategii de specializare inteligentă, creștere inteligentă, creștere inclusive, creștere sustenabilă, poli de creștere, poli de competitivitate, clustere economice, guvernare multilevel (administrare pe mai multe nivele), management integrat.

Lipsa bazelor de date actualizate și a unui sistem de fundamentare tehnică pentru luarea deciziilor privind dezvoltarea constituie piedici majore în procesul de planificare și un risc crucial în succesul implementării strategiilor, politicilor, programelor și proiectelor. Câtă vreme instituțiile nu colaborează în constituirea, funcționarea și utilizarea unor baze de date integrate, procesul de planificare și implementare a dezvoltării va rămâne tributari atât transparenței cât și controlului implementării și asigurării impactului.

Trei din consecințele cele mai evidente, care decurg din **nivelul de angajare a administrației publice locale în proiecte finanțate din fonduri europene și externe**, sunt: capacitatea de a aborda strategic dezvoltarea, capacitatea de a colabora intersectorial și interinstituțional și experiența căpătată în managementul proiectelor care o excede în multe cazuri pe cea a sectorului privat. Nu în ultimul rând, trebuie menționată deschiderea și ambiția cu care sunt asaltate diversele programe de finanțare de către consiliile județene.

9.2.2 Regionalizarea administrativă

Dezvoltarea regională este un concept ce urmărește impulsivitatea și diversificarea activităților economice, stimularea investițiilor în sectorul privat, contribuția la reducerea șomajului și nu în cele din urmă să conducă la o îmbunătățire a nivelului de trai. Pentru a putea fi aplicată politica de dezvoltare regională s-au înființat opt regiuni de dezvoltare, care cuprind tot teritoriul României. Fiecare regiune de dezvoltare cuprinde mai multe județe. În prezent, regiunile de dezvoltare nu sunt unități administrativ-teritoriale, nu au personalitate juridică, fiind rezultatul unui acord liber între consiliile județene și cele locale.

Politica de dezvoltare regională reprezintă un ansamblu de măsuri planificate și promovate de autoritățile administrației publice locale și centrale, în parteneriat cu diverși actori (privați, publici, voluntari), în scopul asigurării unei creșteri economice, dinamice și durabile, prin valorificarea eficientă a potențialului regional și local, în scopul îmbunătățirii condițiilor de viață. Principalele domenii care pot fi vizate de politicile regionale sunt: dezvoltarea întreprinderilor, piața forței de muncă, atragerea investițiilor, transferul de tehnologie, dezvoltarea sectorului I.M.M.-urilor, îmbunătățirea infrastructurii, calitatea mediului înconjurător, dezvoltarea rurală, sănătatea, educația, învățământul, cultura.

Obiectivele centrale ale politicii de dezvoltare regională sunt:

- Diminuarea dezechilibrelor regionale existente, cu accent pe stimularea dezvoltării echilibrate și pe revitalizarea zonelor defavorizate (cu dezvoltare întârziată); preîntâmpinarea producerii de noi dezechilibre;
- Îndeplinirea criteriilor de integrare în structurile Uniunii Europene și de acces la instrumentele financiare de asistență pentru țările membre (fonduri structurale și de coeziune);
- Corelarea cu politicile sectoriale guvernamentale de dezvoltare; stimularea cooperării interregionale, interne și internaționale, care contribuie la dezvoltarea economică și care este în conformitate cu prevederile legale și cu acordurile internaționale încheiate de România.

Principiile elaborării și implementării politicilor de dezvoltare regională sunt:

- Descentralizarea procesului de luare a deciziilor, de la nivelul central/guvernamental, spre cel al comunităților regionale;
- Parteneriatul între toți actorii implicați în domeniul dezvoltării regionale;
- Planificarea - proces de utilizare a resurselor (prin programe și proiecte) în vederea atingerii unor obiective stabilite;
- Cofinanțarea - contribuția financiară a diverșilor actori implicați în realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională.

În România, regionalizarea a debutat în anul 1994, când Guvernul de atunci a inițiat un proces complex și etapizat de constituire a structurii regionale a României, în vederea asigurării coerenței cu statele Uniunii Europene în raport cu Nomenclatura Unităților Teritoriale Statistice II (NUTS II).

În cadrul procesului, coordonat de Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului și Ministerul Afacerilor Interne, au fost elaborate studii de fundamentare, lucrări de sinteză, s-au desfășurat consultări multiple, s-au elaborat propuneri instituționale, scenarii de funcționare etc.. Astfel s-au constituit cele opt regiuni de dezvoltare care funcționează și

astăzi: Regiunea Nord Vest, Regiunea Vest, Regiunea Centru, Regiunea Sud-Vest Oltenia, Regiunea Muntenia, Regiunea București-Ilfov, Regiunea Sud-Est și Regiunea Nord-Est.

Au fost constituite Consiliile Regionale formate din președinții consiliilor județene și Agențiile de Dezvoltare Regională ca organisme executive. Prin Agențiile de Dezvoltare Regională s-au derulat multe proiecte din fondurile de preaderare și, după aderare, Programul Operațional Regional. În prezent, are loc transferul către structurile regionale a Programului Operațional pentru Creșterea Competitivității Economice, ca un semn de recunoaștere a necesității articulării principiilor coeziunii cu cele ale competitivității.

Cele opt regiuni nu sunt unități administrativ-teritoriale și nu funcționează ca atare ci în cadrul legislativ privind structurile asociative, beneficiind și de o legislație specifică.

Județul Bistrița-Năsăud face parte în prezent din Regiunea Nord-Vest împreună cu județele Maramureș, Bihor, Sălaj și Cluj. Sediul Agenției Regiunii Nord-Vest este la Cluj-Napoca.

Figura 9.4. Situația Regiunii Nord Vest în Europa și structura pe județe a regiunii

Guvernul actual, potrivit angajamentelor României față de Uniunea Europeană, dorește ca, până la finalul anului 2013, să constituie nivelul regional administrativ-teritorial.

Programul de Guvernare 2013-2016 consacră în capitolul „Dezvoltare și administrație” o importanță deosebită demarării procesului de regionalizare și continuării procesului de descentralizare administrativă și financiară. Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice urmărește în anul 2013 atingerea a două obiective:

- „Reorganizarea administrativ-teritorială prin crearea cadrului instituțional pentru funcționarea regiunilor administrativ-teritoriale” și
- Continuarea reformei în administrația publică, cu accent pe creșterea autonomiei colectivităților locale, prin declanșarea reală a procesului de descentralizare, cu respectarea principiului subsidiarității”.

Principiile pe baza cărora Guvernul își propune să desfășoare procesul de regionalizare-descentralizare sunt următoarele:

- Principiul subsidiarității, care constă în exercitarea competențelor de către autoritatea administrației publice locale situată la nivelul administrativ cel mai apropiat de cetățean și care dispune de capacitate administrativă necesară;
- Principiul asigurării integrale a resurselor necesare exercitării competențelor transferate;
- Principiul responsabilității autorităților administrației publice locale și regionale în raport cu competențele ce le revin, care impune obligativitatea realizării standardelor de calitate în furnizarea serviciilor publice și de utilitate publică;

- Principiul asigurării unui proces de descentralizare stabil, predictibil, transparent, bazat pe criterii și reguli obiective, care să nu constrângă activitatea autorităților administrației publice locale sau regionale sau să limiteze autonomia locală financiară;
- Principiul echității, care implică asigurarea accesului tuturor cetățenilor la serviciile publice și de utilitate publică;
- Principiul democrației participative, care presupune implicarea comunității și a structurilor societății civile în definirea și implementarea politicilor din domeniul descentralizării regionale.

Principalele criterii pentru delimitarea și optimizarea regiunilor sunt:

- Existența unei mase critice de activități economico-sociale și de populație;
- Funcționalitatea sau capacitatea centrului regional, singur sau în asociere, de a gestiona în condiții de eficiență crescândă și de echitate toate problemele populației și actorilor social-economici, culturali și politici (pol dominant și distanță medie pentru gestionarea și asigurarea unor servicii la nivel regional – transport, justiție, educație, sănătate etc.);
- Existența unui potențial endogen de dezvoltare comparabil cu al tuturor celorlalte regiuni aparținând spațiului național/supranațional (regiunile mici și fără resurse nu vor putea fi competitive);
- Includerea unor sub-spații cu resurse diferite, pentru evitarea specializării regionale și pentru creșterea diversității regionale;
- Asocierea unor sub-spații cu niveluri de dezvoltare diferite, pentru a crea discontinuități necesare dezvoltării ulterioare;
- Asocierea unor sub-spații diferite din punct de vedere identitar, pentru a impulsiona multiculturalitatea.

Programul de Guvernare 2013-2016 prezintă, în capitolul „Dezvoltare și administrație”, **obiectivele competențelor care vor fi exercitate de viitoarele regiuni:**

- Dezvoltarea economică a regiunii – la nivelul fiecărei regiuni va exista cel puțin un centru de afaceri regional;
- Gestionarea fondurilor europene la nivel regional;
- Gestionarea și modernizarea infrastructurii regionale de transport rutier, feroviar, fluvial, maritim, aerian – la nivelul fiecărei regiuni va exista cel puțin un aeroport internațional;
- Gestionarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional – la nivelul fiecărei regiuni va exista cel puțin un spital regional (cu medicină de înaltă performanță);
- Promovarea obiectivelor de turism de interes regional;
- Amenajarea teritoriului la nivel de regiune;
- Dezvoltarea învățământului preuniversitar tehnic și profesional la nivel regional, precum și a învățământului superior – la nivelul fiecărei regiuni va exista cel puțin o universitate acreditată la nivel internațional;
- Elaborarea unor programe de interes regional pentru dezvoltarea agriculturii, în vederea încurajării accesului produselor românești pe piețele interne și externe, inclusiv prin crearea de branduri regionale;
- Gestionarea programelor de protecție socială la nivel regional;
- Protecția mediului la nivel regional;

- Gestionarea situațiilor de urgență la nivel regional, prin crearea unui sistem regional de intervenție;
- Promovarea sportului de performanță – la nivelul fiecărei regiuni va exista cel puțin un centru sportiv regional polivalent de nivel internațional;
- Dezvoltarea culturală la nivel regional – la nivelul fiecărei regiuni va exista cel puțin un centru cultural de nivel european.

În egală măsură, **Programul de Guvernare vizează și competențele ce urmează a fi exercitate de nivelul județean**, astfel: "Procesul de descentralizare trebuie să se realizeze pe trei niveluri: local (comune, orașe, municipii), județean și regional, astfel încât majoritatea serviciilor publice deconcentrate din județe să devină instituții de interes județean/local în coordonarea/subordinea autorităților locale."

Existența regiunilor ca unități administrativ-teritoriale funcționale la sfârșitul anului 2013, presupune parcurgerea concomitentă a trei procese administrative, corelate și aflate într-o strânsă relație de interdependență:

1. Procesul de revizuire a Constituției.
2. Procesul de elaborare a cadrului normativ necesar organizării și funcționării regiunilor.
3. Procesul de elaborare a cadrului normativ necesar descentralizării competențelor.

În procesul de regionalizare sunt implicate o suită de organisme:

- **Consiliul Consultativ pentru Regionalizare (CONREG)** constituit pentru demararea procesului de elaborare a cadrului normativ necesar organizării și funcționării regiunilor. Acesta funcționează în cadrul MDRAP și este un organism cu rol strategic, cu scopul de a propune profilul viitoarelor regiuni administrativ-teritoriale, oferind expertiza de specialitate din domenii precum sociologie, istorie, demografie, economie și finanțe publice, practicieni și specialiști din mediul universitar și academic, administrație publică și societatea civilă.

CONREG se organizează și funcționează pe trei paliere de expertiză, astfel:

- Grupul de lucru academic, alcătuit din 10 personalități din mediul universitar și academic etc.
- Grupul de lucru format din aleși locali și demnitari, alcătuit din reprezentanți ai structurilor asociative etc.
- Grupul de lucru al societății civile, alcătuit din reprezentanți ale principalelor patronate, sindicate și etc.
- **Comitetul Tehnic Interministerial pentru Descentralizare Regională (CTIDR)** constituit pentru demararea procesului de elaborare a cadrului normativ necesar stabilirii competențelor tuturor palierelelor administrative. Este un organism cu rol tehnic, condus de viceprim-ministru, ministrul dezvoltării regionale și administrației publice, în calitate de președinte, ajutat de un viceprim-ministru, ministrul finanțelor publice în calitate de vicepreședinte. CTIDR este alcătuit din reprezentanți – la nivel de ministru, ministru delegat sau secretar de stat - ai ministerelor implicate în procesul de descentralizare, cu rolul de a asigura coordonarea procesului de descentralizare.

- **Grupurile de lucru pentru descentralizarea competențelor** constituite la nivelul ministerelor și al celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale pentru descentralizarea competențelor. Grupurile de lucru lucrează la elaborarea proiectelor de acte normative sectoriale pentru transferul competențelor pe toate categoriile de unități administrativ-teritoriale: regiuni, județe, municipii, orașe și comune, potrivit obiectivelor strategice ale descentralizării regionale, prevăzute în Programul de Guvernare 2013-2016, și vor elabora standardele de cost și calitate.

A fost inițiat un proces larg de consultare adresat însă oportunității și necesității de regionalizare administrative și nu unor propuneri specifice, clare. Dificultatea de a elabora noi propuneri de regionalizare în lipsa unor fundamentări științifice care, în mod evident, necesită timp pentru colectarea și analiza datelor, simularea tendințelor și scenariilor, procese consultative complexe și sisteme și mai complexe de luare a deciziilor, face foarte posibilă amânarea implementării regionalizării administrative în raport cu prevederile calendarului Guvernului, calendar care vizează finele anului 2013.

Harta actualii structuri regionale a României

Regionalizarea: propuneri, studii, opinii. Istorical Dinu Giurescu

Regionalizarea: propuneri, studii, opinii. Istorical Dinu Giurescu

Figura 9.5. Propuneri de regionalizare (A)

Macroregiunile României

O propunere cu 11 euro-regiuni, desființând județele

O propunere cu 10 regiuni, 5 macroregiuni, 9 orașe metropolitane, fără județe

Figura 9.6. Propuneri de regionalizare (B)

Diverse propuneri privind structura regională a României

Regiunile istorice

Figura 9.7. Propuneri de regionalizare (C)

În contextul descris mai sus, o provocare majoră pentru consiliul județean Bistrița-Năsăud o reprezintă procesul de instituționalizare administrative a regiunilor. Astfel, pe de o parte este repusă pe tapet problema **reconsiderării actualei structuri regionale** și, pe de altă parte, este vizată **restructurarea atribuțiilor consiliilor județene** în administrarea teritoriului.

Ambele aspecte sunt legate de un proces foarte complex de restructurare și reșezare, costisitor și mai mult ca sigur dificil, implicând o suită largă de consecințe din care mare parte sunt greu de prevăzut. Și totuși, pregătirea dezvoltării este necesară, fundamentarea absorbției fondurilor aferente perioadei 2014-2020 este obligatorie și Consiliul Județean Bistrița-Năsăud se anajează în acest demers.

Elemente de sinteză

Situația descrisă comportă atât riscuri cât și oportunități pentru administrația județeană în legătură cu elaborarea strategiei de dezvoltare pentru perioada 2014-2020.

Riscurile sunt legate în principal de următoarele aspecte:

- *stabilirea unor direcții strategice de dezvoltare la nivelul Județului Bistrița-Năsăud în lipsa unei strategii regionale pe termen lung. Planul de Dezvoltare al Regiunii Nord Vest 2014-2020 se adresează prin strategia pe care o include, doar următoarei perioade de finanțare, respectiv intervalul 2014-2020;*
- *posibile schimbări de responsabilități în structura instituțională și care vor conduce la dificultăți privind transferul de atribuții în implementare a strategiei și a proiectelor aferente;*
- *dificultăți în articularea instituțională privind mobilizarea resurselor;*
- *dificultăți în managementul implementării și asigurarea impactului proiectelor care decurg din strategie.*

Pe de altă parte însă, oportunitățile privind formularea la timp a strategiei, consolidarea rolurilor nivelului județean în contextul regionalizării administrative, pregătirea demersurilor necesare pentru accesarea la timp a fondurilor constituie tot atâtea motive pentru inițierea elaborării strategiei de dezvoltare a județului. Există propuneri care aduc în discuție desființarea județelor însă, în condițiile specificului zonelor rurale ale României și al rolului structurilor județene în dezvoltarea rurală, această variantă este foarte greu de conceput.

Astfel, în perspectiva regionalizării administrative sunt de menționat următoarele aspecte importante pentru atribuțiile care contribuie la consolidarea rolului regional al consiliului județean:

- *Sprijin și asistență adresată emancipării zonelor rurale și mobilizării acestora în circuitul economic sustenabil;*
- *Sprijin în configurarea parteneriatelor teritoriale în sprijinul coeziunii;*
- *Structurarea rolurilor județului privind dezvoltarea și competitivitatea regională;*
- *Catalizarea și implementarea guvernării pe mai multe nivele;*
- *Catalizarea procesului de formulare și implementare a politicilor publice la scara județului/regiunii;*
- *Necesitatea de a asigura coeziunea proiectelor integrate de anvergură mare și medie.*

9.3 Administrația publică a județului Bistrița-Năsăud

9.3.1 Consiliul Județean Bistrița-Năsăud

Consiliul Județean este autoritatea administrației publice locale, constituită la nivel județean pentru coordonarea activității consiliilor locale comunale, orășenești și municipale, în vederea realizării serviciilor publice de interes județean.

Consiliul județean administrează problemele și dezvoltarea a patru comunități urbane și 58 de comunități rurale, a căror populație care se ridică la 316.014 locuitori, dintre care 118.931 locuitori în mediul urban și 197.083 locuitori în mediul rural (în anul 2012).

În mandatul 2012-2016, Consiliul Județean Bistrița-Năsăud este condus de Emil-Radu Moldovan, președinte ales prin vot uninominal.

Aparatul deliberativ

Consiliul Județean Bistrița-Năsăud este compus din 30 de consilieri județeni, aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat de cetățenii cu drept de vot din județul Bistrița-Năsăud, pentru un mandat de 4 ani.

Comisiile de Specialitate ale Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, pentru perioada 2014-2016 sunt:

- Comisia de Administrație
- Comisia de Cultură
- Comisia pentru Buget-Finanțe
- Comisia pentru Dezvoltare Urbanistică.

Aparatul executiv cuprinde următoarele componente:

În subordinea Președintelui se află cei doi Vicepreședinți, Administratorul Public și Secretarul Județului, Biroul de Achiziții Publice, Biroul de Audit Intern și Compartimentul Cabinetul Președintelui.

În responsabilitatea Secretarului Județului sunt: Direcția Administrație Locală, Serviciul Juridic, Contencios, Resurse Umane, Serviciul Comunicare, Relații cu Publicul, Relații Externe, Serviciul de Evidență a Persoanelor.

Unul dintre Vicepreședinți răspunde de activitatea: Serviciului Salvamont, Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, Camera Agricolă, Biblioteca Județeană, Complexul Muzeal Județean, Centrul Județean pentru Cultură, Liceul Tehnologic Special Sfânta Maria, Serviciul de Ambulanță Județean, Spitalul de Urgență, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională, patru Centre Școlare pentru Educație Incluzivă.

Cel de-al doilea Vicepreședinte răspunde de activitatea: Direcției Economice, Direcția de Dezvoltare Durabilă și Arhitectul Șef. Societatea Comercială de Apă AQUABIS, Societatea Comercială Lucrări Drumuri și Poduri.

Teritoriul administrat de Consiliul Județean Bistrița-Năsăud cuprinde următoarele unități administrative-teritoriale

Tabelul 9.1. Unitățile administrative-teritoriale component ale județului Bistrița-Năsăud

	Localitatea	Populația stabilă			Suprafață		Localități componente
		Ambe sexe	Mascălină	Femină	Intravilan	Extravilan	
	Total Județ Bistrița-Nasaud	277861	137657	140204			
	A. MUNICIPII SI ORASE	99386	48507	50879			
1	MUNICIPIUL BISTRITA	70493	34389	36104	2.560,3 ha	11.986,7 ha	Bistrița, Ghinda, Sărata, Sigmir, Slătinița, Viișoara
2	ORAS BECLEAN	10403	5090	5313	720 ha	3234 ha	Beclean, Rusu de Jos, Coldau, Figa
3	ORAS NASAUD	9077	4352	4725	569 ha	3756 ha	Nasaud, Liviu Rebreanu, Lupsa
4	ORAS SANGEORZ-BAI	9413	4676	4737	380 ha	13620 ha	Sângeorz Băi, Cormaia, Valea Borcutului
	B. COMUNE	178475	89150	89325			
5	BISTRITA BARGAULUI	3740	1813	1927	890 ha	17.750 ha	Bistrita-Birgaului, Colibita
6	BRANISTEA	3050	1505	1545	321 ha	3843 ha	Branistea, Cireșoia, Măluț
7	BUDACU DE JOS	2744	1374	1370	383.8 ha	5674.2 ha	Budacu de Jos, Budus, Jelna, Monariu, Simionesti
8	BUDESTI	1851	896	955	511.68 ha	4803.32 ha	Budești, Budești-Fînațe, Țagu, Țăgșoru
9	CAIANU MIC	3295	1637	1658	362 ha	5450 ha	Căianu Mic, Căianu Mare, Dobric, Ciceu Poieni
10	CETATE	2307	1172	1135	296 ha	6368 ha	Orheiul Bistritei, Petris, Satu Nou
11	CHIOCHIS	3081	1579	1502	588 ha	8525 ha	Chiochiș, Apatiu, Bozieș, Buza Cătun, Chețiu, Jimbor, Manic, Sânnicoară, Strugureni și Țentea
12	CHIUZA	1842	901	941	442,90 ha	3978,10 ha	Chiuza, Mireș, Piatra și Săsarm
13	CICEU - MIHAIESTI	1282	632	650	227,95 ha	3270,05 ha	Ciceu Mihaesti, Lelesti, Ciceu Corabia
14	CICEU-GIURGESTI	1504	729	775	198 ha	5103 ha	Ciceu-Giurgești, Dumbrăveni
15	COSBUC	1506	728	778	143,50 ha	4699,63 ha	Cosbuc
16	DUMITRA	4102	2051	2051	579 ha	8320 ha	Dumitra, Cepari si Tarpiu
17	DUMITRITA	2655	1348	1307			Dumitrița, Budacu de Sus, Ragla
18	FELDRU	7524	3873	3651	1696 ha	10857 ha	Feldru, Nepos
19	GALATII BISTRITEI	2161	1053	1108	413 ha	7126 ha	Galații Bistriței, Albeștii Bistriței, Dipșa, Herina, Tonciu
20	ILVA MARE	2239	1104	1135	360 ha	4885 ha	Ilva Mare , Ivaneasa
21	ILVA MICA	3222	1621	1601	604 ha	4646 ha	Ilva Mica
22	JOSENI BARGAULUI	4495	2267	2228	733,40 ha	3560,43 ha	Josenii Birgaului, Mijlocenii Birgaului, Rusu Birgaului, Stramba
23	LECHINTA	5505	2744	2761	903,60 ha	12422 ha	Lechinta, Bungrad, Vermeș, Chiraleș, Sîngeorzu Nou, Sînicob, Țigău

Administrație și bună guvernare

	Localitatea	Populația stabilă			Suprafață		Localități componente
		Ambe sexe	Masculină	Feminină	Intravilan	Extravilan	
24	LESU	2539	1351	1188	1421 ha	7589 ha	Leșu, Lunca Leșului
25	LIVEZILE	4074	2071	2003	371 ha	10,941 ha	Livezile, Cusma, Dorolea, Dumbrava, Valea Poenii
26	LUNCA ILVEI	3058	1526	1532	61 ha	3890 ha	Lunca Ilvei
27	MAGURA ILVEI	1818	896	922	289,10 ha	2510,9 ha	Magura Ilvei, Arsita
28	MAIERU	6987	3485	3502	427 ha	12589 ha	Maieru , Anies
29	MARISELU	2279	1108	1171	392.90 ha	7361.40 ha	Jeica, Mărișelu, Bîrla , Domnești, Măgurele , Nețeni , Sîntioana
30	MATEI	2564	1258	1306	422 ha	8180 ha	Matei, Morut, Fantanele, Corvinesti, Bidiu, Enciu
31	MICEȘTII DE CAMPIE	1076	519	557	94 ha	4180 ha	Miceștii de Câmpie, Visuia, Fintinita (Chibulcut)
32	MILAS	1299	658	641	192 ha	4741 ha	Milaș, Comlod, După Deal, Ghemeș, Hirean, Orosfaia
33	MONOR	1386	648	738	246 ha	5052 ha	Monor, Gledin
34	NEGRILEȘTI	2402	1228	1174	291 ha	5775 ha	Breaza, Negrișești, Purcărete
35	NİMIGEA	5011	2453	2558	118 ha	9717,81 ha	Nimigea de Jos, Nimigea de Sus, Mititei, Mocot, Mogoșeni, Florești, Tăure, Mintiu
36	NUȘENI	3025	1516	1509	2447 ha	6757 ha	Nușeni, Beidiu, Dumbrava, Feleac, Malin, Rusu de Sus și Vița
37	PARVA	2367	1198	1169	597,90 ha	6467 ha	Parva
38	PETRU RARES	3304	1644	1660	448 ha	2810 ha	Reteag(reședință) și Bața.
39	POIANA ILVEI	1414	714	700	150,24 ha	1260,11 ha	Poiana Ilvei
40	PRUNDU BÂRGĂULUI	5496	2687	2809	610 ha	4140 ha	Prundu Bârgăului, Susenii Bârgăului
41	REBRA	3052	1581	1471	370 ha	4221 ha	Rebra
42	REBRIȘOARA	4216	2128	2088	151 ha	13536 ha	Rebrișoara, Gersa I, Gersa II, Poderei
43	RODNA	5733	2901	2832	210 ha	22290 ha	Rodna, Valea Vinului
44	ROMULI	1658	859	799	2290 ha	7920 ha	Romuli, Dealu Ștefanitei
45	RUNCU SALVEI	1225	617	608	230 ha	2331 ha	Runcu Salvei
46	SALVA	2741	1346	1395	222 ha	2713 ha	Salva
47	SANMIHAIU DE CIMPIE	1423	687	736	496 ha	5929 ha	Sînmihaiu de Cîmpie, Brăteni, La Curte, Sălcuța, Stupini, Zoreni
48	SANT	3251	1619	1632	191 ha	20713 ha	Sant, Valea Mare
49	SIEU	2790	1425	1365	210 ha	7198 ha	Sieu, Ardan, Posmus, Soimus
50	SIEU-MAGHERUS	3627	1769	1858	295 ha	5694 ha	Sieu-Magherus, Crainimat, Arcalia, Saratel, Poderei, Valea Magherusului, Chintelnic
51	SIEU-ODORHEI	2219	1082	1137	360 ha	4756 ha	Șieu-Odorhei, Agrișu de Jos, Agrișu de Sus, Bretea, Coasta, Cristur-Șieu și Șirioara
52	SIEUT	2652	1334	1318	330 ha	6264 ha	Șieut, Lunca , Ruștior, Sebiș

	Localitatea	Populația stabilă			Suprafață		Localități componente
		Ambe sexe	Mascălină	Feminină	Intravilan	Extravilan	
53	SILIVASU DE CIMPIE	1000	465	535	258 ha	2804 ha	Silivașu de Cîmpie, Draga, Porumbeni, Fînațele Silivașului.
54	SINTEREAG	3507	1735	1772	543,5 ha	6538,5 ha	Șintereag , Blăjenii de Jos, Blăjenii de Sus, Caila, Șieu-Sfântu și Cociu
55	SPERMEZEU	3093	1557	1536	359,16 ha	8140,84 ha	Spermezeu, Dobricel, Dumbrăvița, Hălmășău, Lunca Borlesei, Păltineasa, Sita și Șesuri Spermezeu-Vale
56	TARLISUA	3102	1560	1542	394 ha	15.690 ha	Târlișua, Agrieș, Agrieșel, Borleasa, Cireași, Lunca Sătească, Molișet, Oarzina, Răcăteșu și Șendroaia
57	TEACA	5242	2587	2655	820 ha	13258 ha	Teaca , Archiud , Budurleni, Ocnița, Pinticu, Viile Tecii
58	TELCIU	5649	2825	2824	2721 ha	26421 ha	Telciu, Fiad , Telcisor, Bichigiu
59	TIHA BARGAULUI	5574	2799	2775	2531 ha	8389 ha	Tiha Birgaului, Ciosa, Muresenii Birgaului, Piatra Fantanele, Tureac
60	URIU	3180	1550	1630	362,61 ha	2930,90 ha	Uriu, Cristeștii Ciceului, Hășmașu Ciceului și Ilișua
61	URMENIS	1935	991	944	630 ha	5298 ha	Urmeniș, Sopteriu, Delureni, Finate, Cimp, Coseriu, Podenii, Scoabe, Valea, Valea Mare
62	ZAGRA	3402	1746	1656	70 ha	12530 ha	Zagra, Alunisul, Perisor, Poienile Zagrei, Suplai

Surse: <http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2012/08/TS2.pdf>, <http://www.prefecturabn.ro/pref/portal.nsf/>, <http://www.ghidulprimariilor.ro>, <http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/>

Administrație și bună guvernare

CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD
ORGANIGRAMA 2012

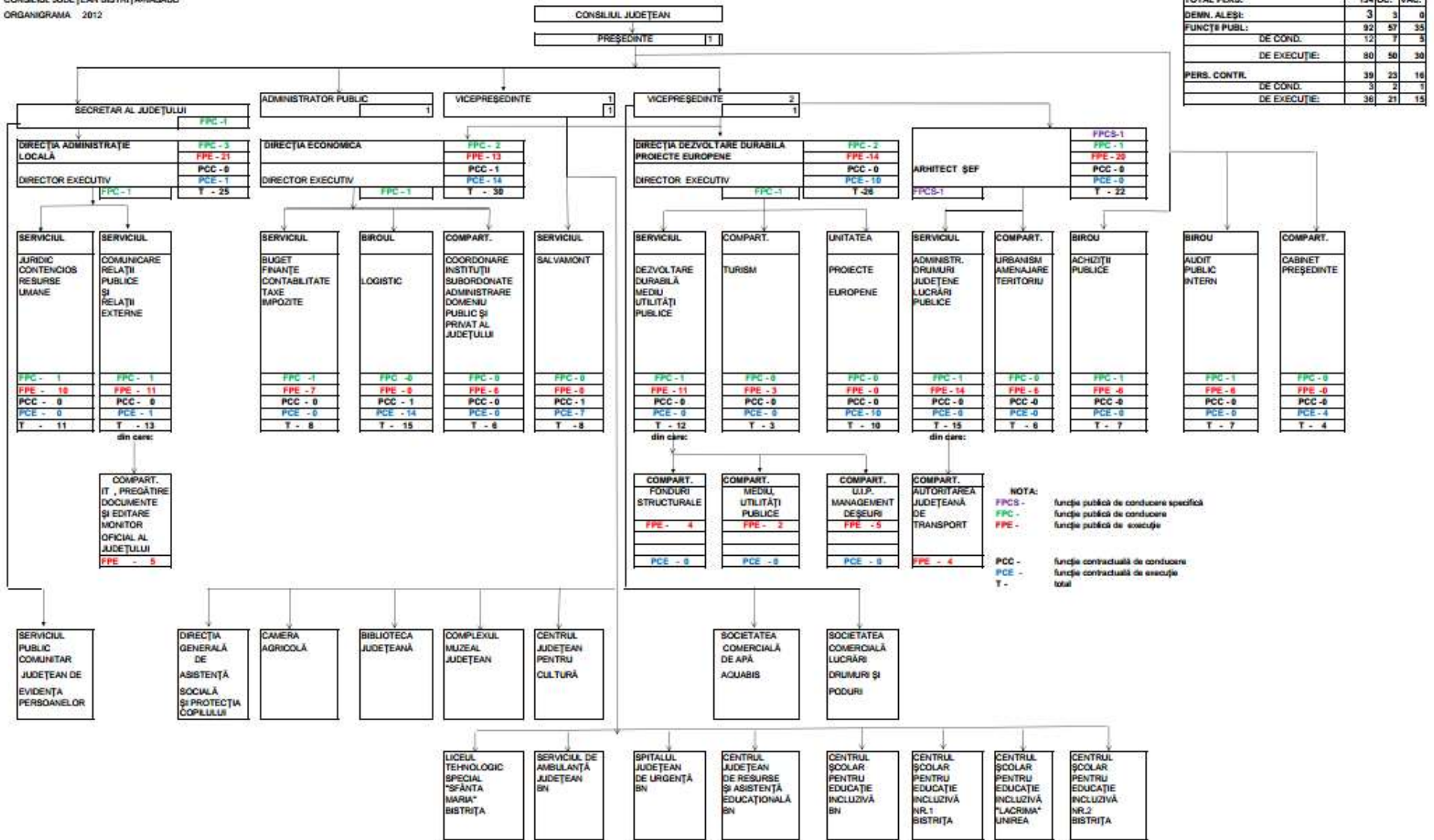

Figura 9.8. Organigrama Consiliului Județean Bistrița-Năsăud

Instituțiile aflate în subordinea Consiliului Județean Bistrița Năsăud sunt:

- **Biblioteca Județeană Bistrița-Năsăud**

Biblioteca Județeană Bistrița-Năsăud este o bibliotecă publică, de tip enciclopedic pusă în slujba comunității locale și județene și care permite accesul nelimitat și gratuit la colecții, baze de date și alte surse proprii de informații.

Biblioteca asigură pentru toți utilizatorii egalitatea accesului la informații și la documentele necesare informării, educației permanente, petrecerii timpului liber și dezvoltării personalității, fără deosebire de statut social ori economic, vârstă, sex, apartenență politică, religioasă ori etnică. Biblioteca are personalitate juridică și funcționează în subordinea Consiliului Județean Bistrița-Năsăud.

- **Centrul Județean pentru Cultură Bistrița-Năsăud**

Centrul Județean pentru Cultură Bistrița-Năsăud, se află sub autoritatea administrativă a Consiliului Județean Bistrița-Năsăud și coordonarea metodologică a autorităților publice centrale de specialitate.

Instituția s-a înființat prin reorganizarea Centrului de conservare și valorificare a tradiției și creației populare, a Ansamblului Folcloric Profesionist "Dor Transilvan", a Școlii Populare de Artă Bistrița, a sectorului arte plastice – Galerile de artă – și a domeniului literatură, muzică cultă, tipărituri, funcționează ca instituție publică de cultură de interes județean, cu personalitate juridică. Centrul Județean pentru Cultură funcționează și se organizează pe baza Legii Administrației Publice locale și a Ordonanței de Urgență privind înființarea, organizarea și desfășurarea activității așezămintelor culturale nr. 118/21 decembrie 2006, emisă de Guvernul României.

- **Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud**

Muzeul din Bistrița s-a înființat, sub titulatura de Muzeul Regional Rodna, în toamna anului 1950, preluând și o parte din colecțiile dispersate ale Gimaziului evanghelic din localitate. Organizat într-o aripă a fostei mănăstiri minorite, actualul sediu al Protopopiatului Ortodox Bistrița, muzeul a acumulat colecții de arheologie, istorie, etnografie, științele naturii și artă plastică. În anul 1976 secția de istorie-arheologie a fost mutată în Casa Argintarului, monument de arhitectură din secolul al XVI-lea, iar în anul 1984 secția de etnografie a primit localul Primăriei Vechi, din Piața Centrală nr. 2. Colecțiile au fost reunite în actualul local, fosta cazarmă habsburgică, edificată în anul 1898, din strada Grigore Bălan, în anul 1987.

Muzeul din Bistrița a devenit Muzeul Județean Bistrița-Năsăud, ulterior Complexul Muzeal Bistrița Năsăud, prin integrarea în aceeași structură administrativă a tuturor muzeelor din județ și cuprinde în prezent:

- Muzeul Județean Bistrița Năsăud din Bistrița
- Muzeul Grăniceresc Năsăudean din Năsăud
- Muzeul de Artă Comparată din Sângeorz Băi
- Muzeul Memorial Liviu Rebreanu din Liviu Rebreanu
- Muzeul Memorial George Coșbuc din Coșbuc
- Muzeul Cuibul Visurilor din Maieru
- Muzeul Memorial Ioan Pop Reteganul din Reteag
- Muzeul Etnografic și al Mineritului Rodnean din Rodna

- Muzeul Casa Săsească din Livezile
- Muzeul Literar și Memorial Teodor Tanco din Monor.

- ***Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bistrița-Năsăud (DGASPC)***

Direcția generală de asistență socială și protecția copilului, denumită în continuare Direcția generală, are rolul de a asigura la nivel județean aplicarea politicilor și strategiilor de asistență socială în domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor singure, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, precum și a oricăror persoane aflate în nevoie.

- ***Formația SALVAMONT Bistrița – Năsăud***

Serviciul Salvamont Bistrița-Năsăud a fost înființat și funcționează ca unitate de intervenție și salvare în cazul accidentelor montane din anul 1988, când structura a fost pornită din inițiativa în special a unor cluburi de turism și a unor grupuri de iubitori ai muntelui și sporturilor de iarnă, profesori din învățământul bistrițean și năsaudean, antrenori și instructori de schi sau alpinism. La început activitatea formației Salvamont era activă cu trei echipe: Caliman, Bârgău și Năsăud, urmând ca în anul 1989 formația să se mărească cu încă o echipă pentru M-ții Rodnei.

Serviciul Județean SALVAMONT actual este compus din trei formații Salvamont, în cadrul cărora activează câte 8 salvatori montani care asigură patrularea preventivă pe traseele turistice montane, asistență de specialitate în zonele cu flux turistic intens și pe părțile de schi amenajate, evacuarea și salvarea persoanelor în caz de catastrofe naturale. De asemenea formațiile de salvare montană asigură intervenția pentru căutarea, salvarea, acordarea primului ajutor medical și transportul până la unitățile mobile de ambulanță a persoanelor accidentate, bolnave sau aflate în dificultate în zona montană a județului. Atunci când este necesar formațiile sunt sprijinite și de alți salvatori montani voluntari, foști sau viitori membri activi.

Corespunzător suprafeței montane pe care activează, Serviciul Județean SALVAMONT Bistrița - Năsăud este unul dintre cele mai mari Servicii în acest domeniu din țară, pe parcursul celor peste 20 de ani de existență demonstrându-și de nenumarate ori profesionalismul și capacitatea de intervenție.

- ***Autoritatea Județeană de Transport***

Instituția este înființată în baza Legii serviciilor de transport public local nr. 92/2007 art. 16 alin. (3) și a Normelor de aplicare din Ordinul nr. 353/2007 al Ministrului Internelor și Reformei Administrative și este autorizată pentru exercitarea atribuțiilor în domeniul serviciilor de transport public local de către Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC).

- ***Servicii publice la nivel județean***

Prin activitatea departamentelor specializate și în colaborare cu operatorii de servicii private și publici, Consiliul Județean asigură și/sau contribuie la:

- Funcționarea mecanismelor administrației locale;

- Dezvoltarea și funcționarea (întreținerea) infrastructurilor tehnice de scară județeană: transport, energie, gaz natural, apă și canalizare, telecomunicații, mediu, situații de urgență;
- Camera Agricolă;
- Servicii de sănătate publică;
- Asistența socială și protecția copilului, sprijin pentru categoriile defavorizate;
- Cultură, sport și culte;
- Dezvoltarea tineretului;
- Dezvoltarea societății civile;
- Educația incluzivă, educația tehnică, asistența educațională;
- Evidența persoanelor;
- Informarea, comunicarea și consultarea actorilor locali, ai publicului larg;
- Relațiile externe;
- Dezvoltare durabilă.

Evoluția bugetului Consiliului Județean între anii 2009 și 2012 reflectă aceste preocupări.

Tabelul 9.2. Structura veniturilor și cheltuielilor la nivelul județului

Nr. crt.	Denumire date	Valori Mii lei			
		2009	2010	2011	2012
1	Venituri totale – buget local	583,127	616,437	652,750	790,577
2	Cheltuieli totale – buget local	531,065	542,838	714,627	772,786
3	Venituri ale bugetelor locale – din impozitul pe profit	298	170	459	44
4	Venituri ale bugetelor locale – din impozite și taxe de la populație	38,995	46,715	50,952	53,003
5	Venituri ale bugetelor locale – din alte impozite directe	153,572	172,973	159,075	154,301
6	Venituri ale bugetelor locale – din subvenții primite din bugetul de stat	56,790	73,649	100,596	94,311
7	Cheltuieli social culturale – bugetul local	333,228	311,932	314,551	328,216
8	Cheltuieli pentru servicii de dezvoltare publică și locuințe – buget local	49,907	51,699	85,952	98,794
9	Cheltuieli pentru autoritatea executivă – buget local	69,352	55,017	58,000	62,554
10	Cheltuieli pentru acțiuni economice – buget local	4,766	7,305	12,991	6,872
11	Cheltuieli pentru transporturi și comunicații – buget local	43,315	79,932	130,723	171,669
12	Cheltuieli social culturale, învățământ – bugetul local	213,123	186,938	170,104	172,437
13	Venituri ale bugetelor locale – din subvenții primite din bugetul de stat	56,790	73,649	100,596	94,311
14	Cheltuieli social culturale – bugetul local	35,489	45,947	45,171	46,900
15	Cheltuieli pentru servicii de dezvoltare publică și locuințe – buget local	9,308	3,703	6,805	3,655
16	Cheltuieli pentru autoritatea executivă – buget local	-	-	-	1,134
17	Cheltuieli pentru acțiuni economice – buget local	675	766	183	1,282

Nr. crt.	Denumire date	Valori Mii lei			
		2009	2010	2011	2012
18	Cheltuieli pentru transporturi și comunicații – buget local	10,325	16,343	30,223	19,566
19	Cheltuieli social culturale, învățământ – bugetul local	3,701	-	-	296
20	Cheltuieli social culturale sănătate – bugetul local	1,244	2,265	4,079	2,017
21	Cheltuieli social culturale cultură, religie, act. sportive – bugetul local	-	-	-	1,755
22	Cheltuieli social culturale pentru asistență socială, pensii, alocații, ajutoare, indemnizații – bugetul local	30,544	43,682	41,091	42,832

Organigrama Consiliului Județean se regăsește la Figura 9.8.

Direcțiile strategice privind dezvoltarea strategică a Județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2007-2013

Aferent primei perioade de programare, Județul Bistrița Năsăud s-a bazat pe o abordare mai curând focalizată pe oportunitățile oferite de direcțiile de finanțare stabilite prin programele operaționale, decurgând din Planul Național de Dezvoltare și Cadrul Național Strategic de Referință 2007-2013. Astfel, obiectivul general al dezvoltării județului a fost formulat după cum urmează: *Accelerarea creșterii economice a județului, pentru diminuarea disparităților între cea mai dezvoltată și cea mai slab dezvoltată zonă, la nivel economic, social și de mediu și creșterea standardului de viață*

Obiectivele specifice au fost structurate astfel:

1. *Creșterea accesibilității județului prin îmbunătățirea infrastructurilor județene și regionale, ca suport pentru susținerea activităților economice și sociale*
2. *Creșterea atractivității județului prin îmbunătățirea competitivității activităților economice prioritare și stimularea activităților inovatoare în scopul obținerii unor produse cu valoare adăugată ridicată.*
3. *Dezvoltarea resurselor umane pentru creșterea gradului de ocupare pe piața muncii, prin modernizarea învățământului, dezvoltarea de abilități antreprenoriale și promovarea educației adulților și a formării continue.*
4. *Promovarea dezvoltării durabile și diversificarea activităților din mediul rural.*

Principalele proiecte în perioada 2007-2013

În perioada 2007-2013 au fost abordate următoarele categorii importante de proiecte:

- Proiecte de investiții publice finanțate prin Programul Operational Regional 2007-2013;
- Proiecte majore de investiții, cu finanțare județeană;
- Proiecte pentru dezvoltarea capacității instituționale.

Proiecte de investiții publice finanțabile prin Programul Operational Regional 2007-2013

Programul Operational Regional 2007-2013 a finanțat un pachet de șapte proiecte strategice, unele în colaborare interjudețeană.

Tabelul 9.3. Proiecte de investiții publice finanțabile prin
Programul Operațional Regional 2007-2013

Prioritate	Denumire Proiect	Axa POR Domeniul de intervenție POR	Denumire Beneficiar	Localizare/ județ	Stadiul Efectiv		Buget estimativ (euro)
					Studiu de Fezabilitate (anulelaborării)	Proiect tehnic (anul elaborării)	
I.	Modernizarea și reabilitarea DJ 151 Bistrița-Lechința-Sânmiхайu de Câmpie-DN16/Luduș	Axa 2.1.	Consiliul Județean Bistrița Năsăud	Bistrița Năsăud	2006		33.000.000
II	Reabilitare clădire de patrimoniu(fostul sediu al BNR Fil. Bistrita) pentru amenajarea Muzeului si bibliotecii artei religioase	Axa 5.1.	Consiliul Judetean Bistrita-Nasaud	Bistrita/BN	În curs de elaborare		1.000.000
III	Crearea „Centrului German din Bistrita” prin reabilitarea clădirii istorice „Casa Argintarului”	Axa 5.1.	Consiliul Judetean Bistrita-Nasaud	Bistrita/BN	În curs de elaborare		400.000
IV	Centrul de îngrijire și asistență pentru persoanele în vârstă suferind de boala Alzheimer	Axa 3.2	CJ Bistrița Năsăud	Beclean/ Bistrița Năsăud	SF 2006		4.500.000
V	Reabilitare si modernizare a clădirii pentru Centrul de îngrijire pentru persoane cu handicap neuromotor, Nuseni	Axa 3.2	CJ Bistrița Năsăud	Nuşeni/BN	În curs de elaborare		450.000
VI.	Reabilitare clădire Centru de îngrijire pentru persoane varstnice	Axa 3.2	CJ Bistrița Năsăud	Bistrita/BN	2006		850.000
VII.	Reabilitare și modernizare drumuri județene 171, 182, 109F, Dej-Uriu-Spermezeu-Suciu de Sus-Tg. Lăpuș-Baia Mare	Axa 2.1	CJ Bistrița Năsăud CJ Maramureș	Bistrița Năsăud Maramureș	SF parțial 1993	PT parțial	19.130.000
VIII	Turism montan în nordul Carpaților Orientali-Dezvoltarea infrastructurii turistice în zona montană înaltă	Axa 5.2	CJ Bistrița Năsăud și primăriile comunelor	Bistrița Năsăud	SF 2006		300.000

Proiecte majore 2007-2013

Pe site-ul Consiliului Județean sunt evidențiate, aferent perioadei de programare 2007-2013, o largă suită de proiecte majore.

- Proiect Cultural
- Proiect drumuri județ
- Proiect Infrastructură Apă Canal
- Proiect Infrastructură Calamități
- Proiect Infrastructură drumuri

- Proiect Infrastructură Electricitate
- Proiect Infrastructură Gaz
- Proiect Investiții Diverse
- Proiect Mediu
- Proiect Social - Alte tipuri de proiecte
- Proiect Social - Sănătate
- Proiect Social Învățământ

Proiecte adresate dezvoltării capacității instituționale

Consiliul județean Bistrița-Năsăud este partener în **proiectul “Consolidarea capacității instituționale a Consorțiului Regional (CR) al Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest”**, proiect cofinanțat din Fondul Social European (FSE) prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 (POSDRU), în calitate de membru al grupului tinta.

Proiectul este o inițiativă a Universității Babes-Bolyai și este implementat prin trei centre specializate (Centrul Lifelong Learning, Centrul de Dezvoltare Universitară și Oficiul de Accesare a Fondurilor Europene), în asociere cu doi parteneri transnaționali: Agenția Regională de Dezvoltare a Teritoriilor din Auvergne și Universitatea Toulouse II le Mirail, Franța și doi parteneri naționali: consorțiile corespondente din regiunile de dezvoltare Vest și București-Ilfov. Proiectul a avut ca obiective:

- Dezvoltarea competențelor de acțiune colectivă a membrilor CR în scopul creșterii coeziunii și eficienței prin activități de formare continuă și schimb de experiență cu structuri similare din țară și un stat membru UE. Activitățile de formare vor promova alternative educaționale (LLL, ID) în condițiile respectării și cultivării principiilor UE de diversitate;
- Îmbunătățirea capacității instituționale a CR prin activități practice, respectiv prin realizarea, actualizarea și monitorizarea unor planuri strategice regionale și locale, care să răspundă problemelor grupului țintă;
- Creșterea gradului de participare a partenerilor sociali la decizia privind corelarea ofertei de formare cu cererea pieței muncii, prin schimb de experiență cu un partener transnațional specializat în domeniu.
- Diseminarea rezultatelor programului în scopul îmbunătățirii capacității de dezvoltare a forței de muncă;
- Consolidarea organizațională și instituționalizarea CR pentru integrarea sa într-un schimb de contacte cu instituții similare din UE, creșterea vizibilității sale și a eficienței în acțiune.

Proiectul de cercetare cu titlul, Guvernanța Multi-nivel în România și Rolul Regiunilor de Dezvoltare în Procesul Decizional. Studiu de Caz: Regiunea 6 Nord- Vest, s-a desfășurat în perioada 2007-2008 și a vizat aprofundarea cunoașterii științifice asupra guvernării multi-nivel din Uniunea Europeană și formularea unor soluții realiste și fezabile pentru implementarea guvernării multi-nivel în România prin transferul unor competențe către structurile regionale și locale, în concordanță cu politica comunitară și tradițiile românești. În prezent, multi-level-governance este considerat cel mai adecvat model conceptual pentru explicarea noii arhitecturi guvernamentale a Uniunii Europene.

În afara acestora care se adesează în mod specific dezvoltării capacității instituționale și profesionale, toate proiectele derulate cu finanțări locale, naționale, europene și internațional au contribuit la îmbogățirea experienței instituționale și a specialiștilor implicați în mod direct și indirect.

Bugetul general al județului pe anul 2013 și estimările pentru anii 2014, 2015, 2016

În contextul angajării în proiecte de anvergură și cu desfășurare multianuală, cât și având în vedere actualizarea strategiei și identificarea următoarei tranșe de proiecte, se impune estimarea și fundamentarea managementul resurselor financiare pentru exercițiul financiar 2014-2020. Bugetul pentru 2013 și estimările pentru următorii trei ani sunt evidențiate în Tabelul 9.4.

Tabelul 9.4. Veniturile estimate la bugetul Consiliului Județean pentru anii 2013, 2014, 2015, 2016

Mii lei

Nr Crt	Denumirea indicatorilor	Cod	Bugetul local	Bugetul inst.publ. finanț.din venit.prop. și subv. din bug.loc	Total	Total buget general
1	VENITURI TOTAL	01				
2	I Buget 2013	I	176029.00	96005.00	272034.00	272034.00
3	II Estimări 2014	II	154186.00	105560.00	255746.00	255746.00
4	III Estimări 2015	III	159096.00	106825.00	265921.00	265921.00
5	IV Estimări 2016	IV	165923.00	112315.00	278238.00	278238.00

9.3.2 Instituția Prefectului Județului Bistrița-Năsăud

Prefectul și Instituția prefectului reglementata prin Legea nr. 340/ 2004, republicata cu completările și modificările ulterioare și normele de aplicare prevăzute de HG nr. 460/2006

Prefectul este reprezentantul Guvernului pe plan local

Prefectul conduce serviciile publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din subordinea Guvernului, organizate la nivelul județului. Prefectul este garantul respectării legii și a ordinii publice la nivel local.

Prefectul asigură legătura operativă dintre fiecare ministru, respectiv conducător al organului administrației publice centrale din subordinea Guvernului și conducătorul serviciului public deconcentrat din subordinea acestuia.

Atribuțiile principale ale prefectului

a) asigură, la nivelul județului sau, după caz, al municipiului București, aplicarea și respectarea Constituției, a legilor, a ordonanțelor și a hotărârilor Guvernului, a celorlalte acte normative, precum și a ordinii publice;

b) acționează pentru realizarea în județ, respectiv în municipiul București, a obiectivelor cuprinse în Programul de guvernare și dispune măsurile necesare pentru îndeplinirea lor, în conformitate cu competențele și atribuțiile ce îi revin, potrivit legii;

c) acționează pentru menținerea climatului de pace socială și a unei comunicări permanente cu toate nivelurile instituționale și sociale, acordând o atenție constantă prevenirii tensiunilor sociale;

d) colaborează cu autoritățile administrației publice locale pentru determinarea priorităților de dezvoltare teritorială;

e) verifică legalitatea actelor administrative ale consiliului județean, ale consiliului local sau ale primarului;

f) asigură, împreună cu autoritățile și organele abilitate, ducerea la îndeplinire, în condițiile stabilite prin lege, a măsurilor de pregătire și intervenție pentru situații de urgență;

g) dispune, în calitate de președinte al Comitetului județean pentru situații de urgență, măsurile care se impun pentru prevenirea și gestionarea acestora și folosește în acest sens sumele special prevăzute în bugetul propriu cu această destinație;

h) utilizează, în calitate de șef al protecției civile, fondurile special alocate de la bugetul de stat și baza logistică de intervenție în situații de criză, în scopul desfășurării în bune condiții a acestei activități;

i) dispune măsurile corespunzătoare pentru prevenirea infracțiunilor și apărarea drepturilor și a siguranței cetățenilor, prin organele legal abilitate;

j) asigură realizarea planului de măsuri pentru integrare europeană;

k) dispune măsuri de aplicare a politicilor naționale hotărâte de Guvern și a politicilor de integrare europeană;

l) hotărăște, în condițiile legii, cooperarea sau asocierea cu instituții similare din țară și din străinătate, în vederea promovării intereselor comune;

m) asigură folosirea, în condițiile legii, a limbii materne în raporturile dintre cetățenii aparținând minorităților naționale și serviciile publice deconcentrate în unitățile administrativ-teritoriale în care aceștia au o pondere de peste 20%.

(2) Prefectul îndeplinește și alte atribuții prevăzute de lege și de celelalte acte normative, precum și însărcinările stabilite de Guvern.

Monitorizarea implementării politicilor naționale, politicilor de integrare europeană și a relațiilor externe

1. Program de guvernare

La nivelul instituției prefectului în baza Programului de guvernare 2013-2016 aprobat prin hotărârea Parlamentului României se întocmește, cu consultarea instituțiilor publice din județ (servicii publice deconcentrate, administrație publică locală și alte instituții a căror activitate este reflectată în Program) Planul de acțiuni aferent anului în curs pentru realizarea în județ a obiectivelor cuprinse în programul de guvernare.

Planul de acțiuni la nivelul județului pentru anul 2013 este structurat pe capitolele agricultură, apărarea națională, ape și păduri, buget și finanțe, comunicații, cultură, dezvoltare și administrație publică, educație, energie, relații externe, fonduri europene, interne, mediu, munca, dialog social, sănătate, tineret și sport, transporturi, turism, IMM și mediul de afaceri, minorități se aprobă prin hotărâre a Colegiului prefectural a cărui președinte este prefectul județului. Trimestrial Planul Județean se monitorizează prin intermediul Raportului trimestrial care se întocmește în baza rapoartelor solicitate de la instituțiile enunțate anterior. Planul de acțiuni anual și rapoartele trimestriale se comunică Ministerului Afacerilor Interne.

2. Programe și Strategii Guvernamentale monitorizate periodic de către instituția prefectului

1. Programul de dezvoltare a infrastructurii și bazelor sportive în spațiul rural:

- până în 2012 monitorizare și centralizare rapoarte de la primării și transmiterea acestora la Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului

- din anul 2013 centralizarea și raportarea va trece la Consiliul Județean
- nu știm exact până când nu vor fi comunicate atribuțiile și corespondența în județ a ministerelor nou create

2. Programul de construcții locuințe pentru tineri, destinate închirierii, implementat de Agenția Națională pentru Locuințe:

- se monitorizează lunar, prin solicitarea de la primăriile Bistrita, Nasaud, Beclean, Dumitru și Maieru a stadiului încheierii contractelor de vânzare-cumpărare: în anul 2012 nu a fost încheiat nici un contract
- situația centralizatoare se comunică lunar la Ministerul Afacerilor Interne

3. Programul multianual privind creșterea performanței energetice la blocurile de locuințe

- se monitorizează trimestrial prin solicitarea informațiilor de la Primăria municipiului Bistrita, singura care implementează acest program
- se comunică conducerii instituției.

Din anul 2013 vor fi cuprinse și orașele se așteaptă instrucțiuni de la MAI

4. Programul național de îmbunătățire a calității mediului prin realizarea de spații verzi în localități

- se monitorizează trimestrial prin solicitarea informațiilor de la primăriile Bistrita, Nasaud, Bistrita-Bargaului și Petru Rareș.
- în anul 2012 Primăria orașului Nasaud a finalizat implementarea proiectului finanțat prin acest program
- se comunică conducerii instituției.

5. Strategia națională privind accelerarea dezvoltării serviciilor comunitare de utilități publice

- se întocmesc rapoarte prin centralizarea datelor de la primării și se comunică Ministerului Afacerilor Interne

6. Programul acțiunilor de supraveghere, prevenire, control și eradicare a bolilor la animale, a celor transmisibile de la animale la om, protecția animalelor și protecția mediului

Instituția Prefectului este reprezentată în Comisia de evaluare a animalelor cu boli transmisibile. Reprezentantul instituției participă la acțiunile de evaluare la convocarea Direcției Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor.

7. Programul privind acordarea de produse lactate și de panificație pentru elevii din cl. I-VIII din învățământul de stat și privat, precum și pentru copiii preșcolari din grădinițele de stat și private cu program normal de 4 ore

- se monitorizează lunar pe perioada anului școlar prin solicitarea informațiilor de la Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor și de la Direcția de Sănătate Publică;
- situația centralizatoare se comunică la Ministerul Afacerilor Interne.

8. Strategia Națională Anticorupție 2012-2015

- se implementează la nivelul Instituției Prefectului. În anul 2012 a fost elaborat Registrul de riscuri la nivelul Instituției Prefectului și s-a întocmit Planul de măsuri privind prevenirea anticorupției la nivelul instituției, și au fost comunicate către Serviciul Județean Anticorupție.

- se aștepta pentru anul 2013 precizări de la Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Justiției privind implementarea și monitorizarea la nivel județean și de instituții a Strategiei.

9. Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020

- în anul 2012 s-a întocmit Planul județean de măsuri privind incluziunea minorității romilor pentru perioada 2012-2014, aferent Strategiei, prin colaborare cu reprezentanții serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale, reprezentanții administrației publice locale și organizațiilor neguvernamentale cu responsabilități în domeniu;

- realizarea obiectivelor și acțiunilor cuprinse în Plan se urmărește prin raport semestrial care se centralizează la nivelul Instituției Prefectului și se transmite la Agenția Națională pentru Romi.

Structura organizatorică

În responsabilitatea Prefectului sunt: Subprefectul, Compartimentul Audit, Cancelaria Prefectului, Colegiul Prefectural și Serviciul Financiar Contabil Resurse Umane și Administrativ. Împreună cu Subprefectul coordonează Compartimentul Urmărirea Aplicării Actelor cu Caracter Reparativ.

În subordinea Subprefectului se află:

- Serviciul Afaceri Europene, Dezvoltare Economică și Conducerea Serviciilor Publice Deconcentrate
- Serviciul pentru Verificarea Legalității Actelor, a Aplicării Actelor Normative și Contenciosul Administrativ
- Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor
- Serviciul Public Comunitar pentru Eliberarea și Evidența Pașapoartelor.

Comisii, comitete de lucru, grupuri de lucru constituite în cadrul Instituției Prefectului Județului Bistrița-Năsăud

Instituția Prefectului asigură în vederea acoperirii domeniilor de responsabilitate un număr de 15 comisii, comitete și grupuri de lucru:

1. Comisia de Dialog Social;
2. Comitetul consultativ de dialog civic pentru problemele persoanelor vârstnice;
3. Grupul de lucru mixt pentru romi;
4. Comisia Județeană Bistrița-Năsăud pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor;
5. Biroul Județean Bistrița-Năsăud pentru urmărirea aplicării unitare a legilor privind restituirea proprietăților;
6. Comisia Județeană Bistrița-Năsăud de recunoaștere a drepturilor, acordarea despăgubirilor sau compensațiilor cetățenilor români, beneficiari ai Legii nr.290/2003;
7. Comitetul Județean pentru Situații de Urgență Bistrița-Năsăud;
8. Comisia Mixtă de Rechiziții a județului Bistrița-Năsăud;
9. Comisia Județeană Bistrița-Năsăud în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați;
10. Comisia pentru promovarea incluziunii sociale;

11. Comisia județeană de acțiune împotriva violenței în sport;
12. Grupul județean pentru monitorizarea reformei administrației publice;
13. Centrul local de combatere a bolilor al județului Bistrița-Năsăud;
14. Comisia Județeană de atribuire de denumiri pentru instituțiile și obiectivele de interes județean și local Bistrița-Năsăud;
15. Comisia de evaluare pentru stabilirea sumei convenite proprietarilor de animale serologic pozitive pentru anemie infecțioasă județeană.

Organigrama Instituției Prefectului

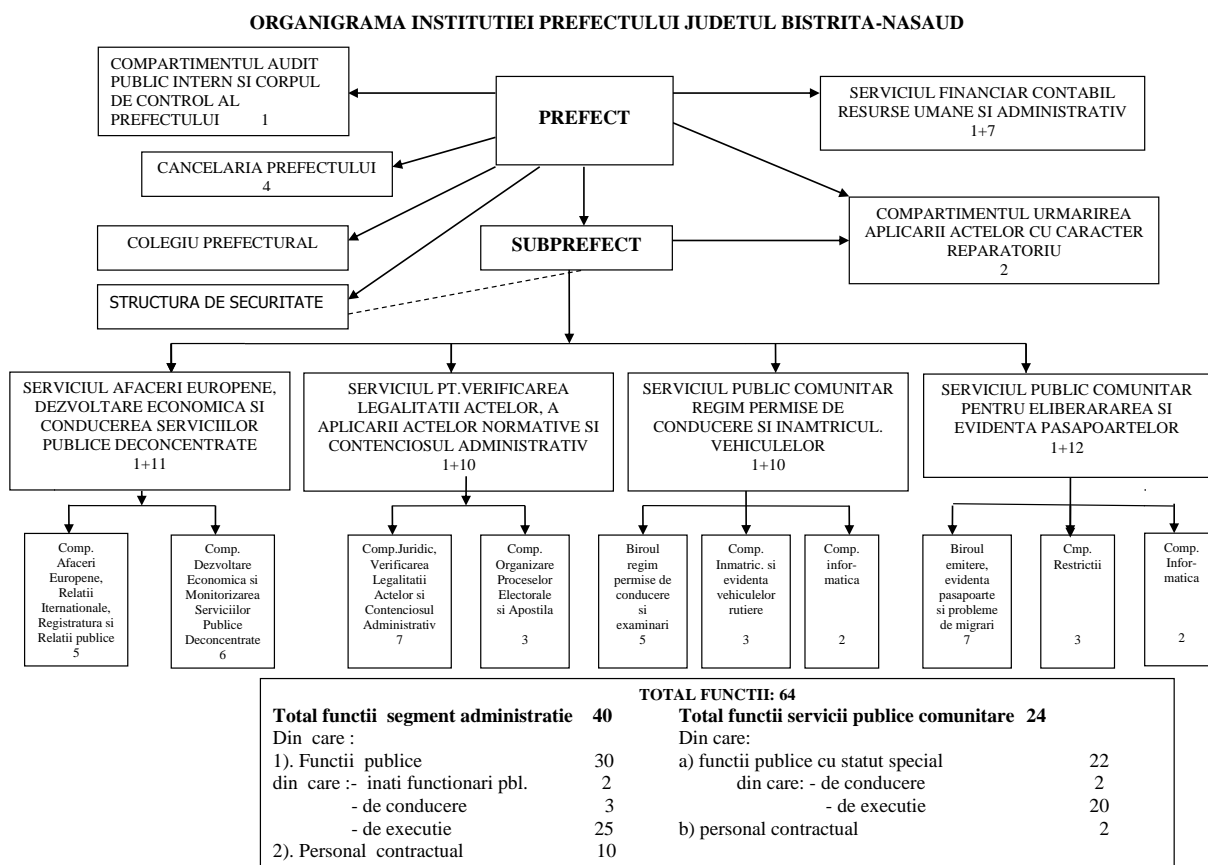

Figura 9.9. Organigrama Instituției Prefectului

Comitetul Județean pentru Situații de Urgență Bistrița-Năsăud

Este constituit prin ordin al prefectului în baza prevederilor OUG nr.21/2004 privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență, cu modificările ulterioare. Comitetul județean pentru situații de urgență funcționează sub conducerea nemijlocită a prefectului, în calitate de președinte. Din comitet mai fac parte președintele consiliului județean, în calitate de vicepreședinte, șefi de servicii deconcentrate, descentralizate și de gospodărie comunală și alți manageri ai unor instituții și societăți comerciale de interes județean care îndeplinesc funcții de sprijin în gestionarea situațiilor de urgență, precum și manageri ai operatorilor economici care, prin specificul activității, constituie factori de risc potențial generator de situații de urgență, în calitate de membri și experți și specialiști ai instituțiilor și unităților menționate anterior, în calitate de consultanți, ong-uri de importanță națională.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor legale specialiștii cooptați în cadrul comitetelor județene sunt constituiți în grupuri de suport tehnic, coordonate de un membru al comitetului. Grupurile de suport tehnic sunt organizate pe următoarele tipuri de risc:

- a) apărarea împotriva fenomenelor meteorologice periculoase, inundațiilor, secetă hidrologică, accidentelor la construcții hidrotehnice și poluărilor accidentale ale cursurilor de apă;
- b) gestionarea fenomenelor distructive de origine geologică (seisme și alunecări de teren);
- c) accidente deosebite pe căile de comunicații;
- d) incendii în masă și la fondul forestier;
- e) rețele de utilități publice și sistemele de telecomunicații informatice.

Secretariatul este asigurat de secretariatul tehnic permanent care își desfășoară activitatea în cadrul Centrului Operațional al Inspectoratului pentru Situații de Urgență „Bistrița” al județului Bistrița-Năsăud.

Colegiul Prefectural de pe lângă Instituția Prefectului - județul Bistrița- Năsăud

În județ funcționează Colegiu prefectural compus din prefect, subprefect și conducătorii serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din subordinea Guvernului, care își au sediul în județul respectiv, constituit prin ordin al prefectului.

Colegiul prefectural are ca scop asigurarea coordonării activității serviciilor publice deconcentrate din județ și este organul consultativ al prefectului în realizarea atribuțiilor de conducere a serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale organizate la nivelul unităților administrativ-teritoriale.

În cadrul ședințelor de lucru, membrii colegiului prefectural raportează și analizează stadiul implementării programelor, politicilor, strategiilor și planurilor de acțiune de la nivelul județului, nevoile și dificultățile cu care se confruntă serviciile publice deconcentrate, propunând măsuri în vederea îmbunătățirii activității.

Colegiul prefectural are următoarele atribuții principale:

- a) analizează activitatea serviciilor publice deconcentrate și propune măsuri în vederea îmbunătățirii acestora;
- b) stabilește domeniile și sectoarele în care este necesară sau se poate realiza cu eficiență acțiunea coordonată a mai multor servicii publice deconcentrate;
- c) stabilește măsurile necesare implementării programelor, politicilor, strategiilor și planurilor de acțiune adoptate la nivel național;
- d) organizează acțiunile comune ale mai multor servicii publice deconcentrate în vederea soluționării unor situații deosebite;
- e) analizează măsurile necesare în vederea realizării unui sistem comun de management al informației, al resurselor materiale, financiare ori umane.
- f) Colegiul prefectural îndeplinește și alte atribuții prevăzute de lege, precum și sarcini date de ministere sau de celelalte organe ale administrației publice centrale din subordinea Guvernului ori de către prefect.

Componența Colegiului prefectural Bistrița-Năsăud

Conducătorii următoarelor instituții:

Instituția Prefectului

Inspectoratul Școlar Județean

Directia de Sanatate Publica

Agentia pentru Protectia Mediului

Agentia Județeană pentru Plati și Inspectie Sociala

Casa Județeană de Pensii

Agentia Judeteana pentru Ocuparea Fortei de Munca
Inspectoratul Teritorial de Munca
Direcția Regională a Finanțelor Publice Cluj-Napoca
Administrația Județeană a Finanțelor Publice Bistrița-Năsăud
Direcția Regională Vamală Cluj
Birou Vamal de Interior Bistrița-Năsăud
Secția Județeană a Gărzii Financiare.
Directia pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala
Directia Sanitar Veterinara si pentru Siguranta Alimentelor
Centrul Judetean al Agentiei de Plati si Interventie pentru Agricultura
Oficiul de Plati Dezvoltare Rurala si Pescuit
Comisariatul Judetean pentru Protectia Consumatorilor
Directia Judeteana de Statistica
Directia Judeteana pentru Cultura si Patrimoniul National
Directia Judeteana pentru Tineret si Sport
Comisariatul Judetean al Garzii Nationale de Mediu
Clubul Sportiv Municipal Bistrita
Inspectoratul Teritorial de Regim Silvic si de Vanatoare
Inspectoratul Judetean pentru Situatii de Urgenta
Inspectoratul Judetean de Politie Bistrita – Nasaud
Inspectoratul Judetean de Jandarmi
Serviciul Județean de Ambulanță
Sistemul de Gospodărire a Apelor Bistrița
Autoritatea Rutiera Romana- Reprezentanta Bistrita
Registrul Auto Roman- Reprezentanta Bistrita
Casa Judeteana de Asigurari de Sanatate

Asigurarea Dialogului Social

Prin grija Instituției Prefectului și potrivit cadrului legal în vigoare, în județ activează următoarele entități de susținere a dialogului social:

Comisia de Dialog Social este organizată la nivelul Instituției Prefectului și are o componență tripartită: administrație publică, reprezentanți ai patronatelor reprezentative la nivel național, reprezentanți ai sindicatelor reprezentative la nivel național.

Comitetul Consultativ de Dialog Civic pentru Problemele Persoanelor Vârstnice este organizat la nivelul Instituției Prefectului și are în componență: administrație, Instituția Prefectului, Direcția de Sănătate Publică, Casa Județeană de Pensii, Casa Județeană de Asigurări de Sănătate, Agenția Județeană de Plăți și Inspecție Socială, Inspectoratul Teritorial de Muncă. Din partea comunității de persoane în vârstă fac parte: Consiliul Județean al Persoanelor Vârstnice, organizații de pensionari legal constituite.

Consiliul Consultativ al Agenției Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă este organizat la nivelul AJOFM și este compus din reprezentanți aparținând de: Instituția Prefectului, Direcția Județeană de Statistică, patronate, sindicate.

Comisia pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați este organizată prin ordin al prefectului își desfășoară activitatea la nivelul Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție

Socială. Este compusă din reprezentanți care activează în instituții, ONG-uri, patronate, sindicate. Anual comisia elaborează Planul de acțiuni al COJES.

Comisia pentru Incluziune Socială este organizată prin ordin al prefectului și își desfășoară activitatea la nivelul Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială. Membrii comisiei provin din instituții, ONG-uri, patronate, sindicate. Principalele direcții de acțiune sunt: asistența socială, incluziunea activă, infrastructura socială, sistemul de sănătate.

9.3.3 Parteneriate pentru dezvoltare

Poli urbani, zone periurbane

Localitățile urbane ale Județului Bistrița-Năsăud au reacționat la relația cu zonele rurale din aria de influență reciprocă mai curând la oportunitățile de finanțare care implicau parteneriatul urban-rural decât din impulsul de a se coaliza pentru o forță mai mare în dezvoltare.

În mod surprinzător însă, deși legislația prevede posibilitatea constituirii de asemenea asocieri, în special pentru municipiile capitale de județ, Municipiul Bistrița acționează încă în mod individual în eforturile de regenerare urbană și dezvoltare a competitivității.

Pe de altă parte, orașele Beclean, Năsăud și Sângeorz Băi s-au aliat cu comunele din jur în cadrul oferit de sistemul de constituire și funcționare a Grupurilor de Acțiune Locală finanțate prin LEADER, devenind potențiali poli de interes în teritoriul județului și al regiunii. Strategiile GAL-urilor atrag fonduri pentru dezvoltarea accesibilității fizice, a infrastructurilor tehnice de utilități și servicii și în sprijinul dezvoltării economice.

Grupuri de Acțiune Locală (GAL)

Grupul de Acțiune Locală Lider Bistrița Năsăud are în componență orașul Sângeorz Băi și comunele Ilva Mare, Ilva Mică, Leșu, Lunca Ilvei, Măgura Ilvei, Maieru, Poiana Ilvei, Rodna, Șanț.

Obiectivele GAL sunt: promovarea și implementarea strategiei de dezvoltare locală; accesarea fondurilor locale, naționale, europene dar și extra comunitare; animarea teritoriului; stimularea formării de parteneriate la nivel european și mondial, pregătirea și asigurarea implementării strategiei de dezvoltare locală.

Scopul asociației este realizarea unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional, ori furnizarea în comun a unor servicii publice sau private, obținerea de finanțări interne și externe necesare realizării scopului.

Proiecte:

- Extindere spații de cazare și adaptare la funcțiunea de pensiune agroturistică, Sat Anies, Comuna Maieru
- Schimbare de destinație din casă de locuit în pensiune agroturistică, localitatea Arsita nr. 57, comuna Magura Ilvei
- Achiziție de utilaje specializate pt. fabricarea de elemente de dulgherie și tâmplărie, Localitate Anies, Comuna Maieru

- Achiziția de utilaje pentru producerea de elemente din lemn stratificat, Comuna Șanț
- Dotarea cu utilaje pentru fabricarea produselor din lemn pentru construcții, Comuna Lunca Ilvei
- Achiziție de utilaje specializate pentru lucrări de construcții, Sat Valea Mare, Comuna Șanț
- Achiziție de utilaje pentru lucrări de pregătire a terenului, Localitate Șanț, Comuna Șanț
- Achiziție de utilaje specializate pentru fabricarea de elemente de tamplarie, Localitatea Sant, Comuna Sant
- Achiziție de utilaje specializate pentru lucrări de construcții-Mini excavator, Sat Anies, Comuna Măieruț
- Achiziție de utilaje specializate pentru lucrări de construcții, Sat Șanț, Comuna Șanț
- Modernizare drum comunal în comuna Șanț
- Dotare Cămin Cultural în Comuna Poiana Ilvei
- Dotare Cămin Cultural în Comuna Rodna
- Modernizare Străzi în comuna Măgura Ilvei
- Amenajare spații verzi în localitatea Ilva Mica
- Achiziție utilaj pentru serviciul public situații de urgență în comuna Ilva Mare

Grupul de Acțiune Locală Țara Năsăudului are în componență orașul Năsăud și comunele Coșbuc, Dumitra, Feldru, Nimigea, Parva, Rebra, Rebrîșoara, Romuli, Salva, Telciu.

Obiectivul GAL este realizarea strategiilor de dezvoltare durabilă a mediului rural în vederea posibilității accesării măsurilor din PNDR.

Proiecte:

- Turist în Țara Năsăudului, Comuna Romuli
- Reabilitare Centru Turistic în Comuna Parva
- Înființare și amenajare parc în comuna Romuli nr 88, județul Bistrița Năsăud, Comuna Romuli
- Înființare și amenajare parc în Comuna Parva
- Amenajare teren de sport cu gazon sintetic în Comuna Feldru
- Amenajare miniteren de sport în sat Rebrîșoara
- Reabilitarea terenului de sport în Sat Dumitra, Comuna Dumitra
- Înființare miniteren de sport și dotări aferente în Rebra
- Reabilitare imobil – Înființare Afterschool, Comuna Telciu
- Construirea unei grădinițe în sat Dumitra, comuna Dumitra,
- Centrul de asistență după program școlar de tip After School în localitatea Feldru
- Reabilitare imobil – Înființare Afterschool în sat Rebrîșoara

Grupul de Acțiune Locală Ținutul Haiducilor este o federație formată din orașul Beclean și comunele Runcu Salvei, Zagra, Spermezeu, Chiuza, Căianu Mic, Braniștea, Uriu, Petru Rareș, Ciceu-Giurgești, Negriștești, Târlișua și Ciceu-Mihăiești.

Obiectivul GAL este realizarea strategiilor de dezvoltare durabilă a mediului rural în vederea posibilității accesării măsurilor din PNDR.

Grupul de Acțiune Locală Federația pentru Dezvoltarea Zonei Rurale Bârgău-Călimani este o federație formată din comunele Tiha Bârgăului, Bistrița Bârgăului, Prundu Bârgăului, Josenii Bârgăului, Dumitrița, Cetate și Budacu de Jos.

Obiectivele GAL sunt:

- Participarea membrilor comunităților rurale la procesul de dezvoltare al microregiunii și încurajarea acțiunilor inovative;
- Stimularea formării de parteneriate, pregătirea și asigurarea implementării strategiilor de dezvoltare locală;
- Elaborarea și implementarea strategiei de dezvoltare economico-socială durabilă a comunităților, folosind abordarea „de jos în sus”, axată pe microregiune și având la bază nevoile și interesele reale ale comunităților locale;
- Elaborarea de proiecte și programe pentru dezvoltarea integrată și multisectorială a microregiunii și sprijinirea proiectelor de dezvoltare locală;
- Înființarea și sprijinirea asociațiilor de dezvoltare comunitară la nivelul localităților din regiunile vizate.

Scopul federației îl reprezintă promovarea potențialului endogen al microregiunii și îmbunătățirea guvernării locale în zona rurală Bârgău - Călimani, vizând activarea comunităților locale pentru dezvoltarea membrilor comunității și a mediului rural.

Structuri asociative pentru dezvoltare intercomunitară

Asociația de dezvoltare intercomunitară pentru gestionarea integrată a deșeurilor municipale în județul Bistrița-Năsăud s-a înființat în anul 2008 în baza OG 26/2000 cu privire la asociații și fundații, ca persoană juridică de drept privat, cu statut de utilitate publică, statut reglementat ulterior prin HG 855/2008 cu privire la aprobarea actului constitutiv cadru și a statutului cadru ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate serviciile de utilități publice.

Asociația s-a constituit în scopul înființării, organizării, reglementării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de colectare, transport, tratare și depozitare a deșeurilor municipale pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre.

Asociația are 63 de membri respectiv toate consiliile locale din județ precum și Consiliul Județean (58 de comune, 3 orașe și 1 municipiu).

Obiectul de activitate al asociației este gestionarea Serviciului public de Salubritate, respectiv activitatea de precollectare, colectare și transport al deșeurilor municipale și managementul stațiilor de transfer și al centrelor de colectare din județul Bistrița-Năsăud, prin delegarea acestui serviciu unui operator selectat în urma unei proceduri de licitație.

Proiect integrat: Sistem de management integrat al deșeurilor solide în județul Bistrița-Năsăud

Asociația de dezvoltare intercomunitară pentru Servicii de Alimentare cu Apă și de Canalizare în județul Bistrița Năsăud s-a înființat în 2007 și cuprinde 55 de unități administrativ- teritoriale și Consiliul Județean Bistrița Năsăud.

Obiectul de activitate al asociației este asigurarea reglementării, înființării, organizării, finanțării, exploatarei, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre precum și realizarea în comun a unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional, destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării, după caz, a sistemelor de utilități publice aferente Serviciului, pe baza strategiei de dezvoltare a Serviciului (denumită în continuare strategia de dezvoltare).

Proiect integrat: Extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Bistrița-Năsăud

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Energia Eoliană Montana este formată din 9 primării din Județul Bistrița-Năsăud, o primărie din Județul Cluj și una din Județul Suceava.

Obiectul de activitate al asociației constă în realizarea unui complex de producere și aprovizionare cu energie verde a localitatilor rurale, energie necesara scolilor, gradinitelor, unitatilor culturale, unitatilor medicale, unitatilor de cult, iluminat public local si orice alta unitate de prestatie sociala din zona rurala.

Structuri asociative și parteneriale pentru dezvoltare social-economică

Parteneriat intersectorial între Camera de Comerț și Industrie Bistrița-Năsăud, Primăria municipiului Bistrița și Consiliul Județean Bistrița –Năsăud cu scopul de a asigura cetățenilor din județul Bistrița-Năsăud un acces facil la informații, precum și un spațiu public European în care aceștia au oportunitatea de a interacționa și de a-și face cunoscute opiniile în toate domeniile activităților Uniunii Europene.

Proiect: Centrul de informare Europeană Europe Direct Bistrița

Asociații Profesionale Județene care au ca scop promovarea intereselor de breaslă și dezvoltarea serviciilor în sectoarele de referință.

Tabelul 9.5. Asociațiile profesionale din județul Bistrița-Năsăud

Nr. crt.	Denumirea asociației	Anul înființării	Observații
1.	Asociația Forestierilor Valea Someșului	2006	Membra ASFOR
2.	Asociația de sudura din România – filiala BN	1990	
3.	Asociația Mediatorilor Profesioniști Bistrita-Nasaud	2011	Inscrisa in Registrul Asociatiilor de la Consiliul de Mediere
4.	Colegiul Farmaciștilor din România, filiala BN	1991	
5.	Colegiul Medicilor din România, filiala BN	1994	
6.	Colegiul Medicilor Dentiști din România, filiala BN	2005	
7.	Ordinul Asistenților Medicali Generaliști, Moașelor și Asistenților Medicali din România, filiala BN	2002	

8.	Colegiul Consilierilor Juridici Bistrita-Nasaud	2004	
9.	Asociația Profesională „Consult Jure BN”	2004	
10.	Corpul Național al Polițiștilor, Biroul Teritorial Bistrița-Năsăud		
11.	Asociația Internațională a Polițiștilor - Secția română, Regiunea 1 Bistrița-Năsăud		

Asociațiile Patronale Județene care au ca scop promovarea intereselor de breaslă și dezvoltarea economică în domeniile de referință.

Tabelul 9.6. Asociațiile patronale din județul Bistrița-Năsăud

Nr. crt.	Denumirea asociației	Anul înființării	Observații
1.	Uniunea Generală a Industriașilor din România fondată în anul 1903 UGIR 1903 filiala BN	2000	Cu personalitate juridica distincta
2.	Uniunea Generală a Industriașilor din România UGIR		
3.	Patronatul Național Român PNR		
4.	Confederația Națională a Patronatului Român		
5.	Asociația Patronatului din Turism BN	2006	Membra a Federatiei Patronatelor din Turism
6.	Filiala Patronatul Român din jud. BN	2011	
7.	Patronatul Medicilor Veterinari de Liberă Practică din jud. BN	2011	Afilia la Federatia Patronala a Medicilor Veterinari din Romania
8.	Consiliul Național al Întreprinderilor Mici și Mijlocii din România C.N.I.P.M.M.R.		

Administrarea patrimoniului natural

Pe teritoriul Județului Bistrița-Năsăud se află 10 Monumente ale Naturii din categoriile geologic și geomorfologic (care domină net în suprafață), paleontologic, mixt și speologic; monumentele se regăsesc pe o suprafață totalizând 94 ha.

Rezervațiile naturale sunt în număr de 13, se încadrează în categoriile botanică, peisagistică și mixtă (majoritare ca suprafață) și ocupă 3015 ha.

Teritoriul Județului Bistrița-Năsăud mai adăpostește două parcuri naționale, încadrate în categoria a II-a U.I.C.N:

- Parcul Național Munții Rodnei cu o suprafață de 46.399 ha din care 37.429 în județul Bistrița-Năsăud;
- Parcul Național Călimanii cu o suprafață de 24.041 ha din care în județul Bistrița-Năsăud 112 ha.

Parcul Național Munții Rodnei - Rezervație a Biosferei nu a avut o administrație proprie până în anul 2004. După desemnarea ei, în rezervația biosferei au fost inițiate acțiuni specifice de conservare sau de dezvoltare durabilă a zonei. Administrația Parcului Național Munții Rodnei a început, odată cu implementarea proiectului „Implicarea tinerilor la realizarea planului de management al PNMR”, acțiuni de promovare a conceptului de dezvoltare durabilă a zonei în imediata vecinătate a Parcului Național, în comunitățile limitrofe, realizând astfel primii

pași spre fundamentarea unui plan de dezvoltare a zonei în concordanță cu statutul de rezervație a biosferei.

Administrarea patrimoniului cultural

Pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud se desfășoară o foarte bogată rețea de obiective de patrimoniu cultural; astfel, în Anexa la Ordinul ministrului culturii și patrimoniului național nr. 2.361/2010, pentru modificarea anexei nr.1 a ordinului ministrului culturii și cultelor nr. 2.314/ 2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice actualizată și a Listei monumentelor istorice dispărute, Monitorul Oficial al României, Partea I, 1,10.2010, se regăsesc nu mai puțin de 756 de poziții în cadrul Listei Monumentelor Istorice din Județul Bistrița-Năsăud.

Administrarea acestora privește întreținerea, prezervarea, restaurarea, regenerarea și asigurarea mobilizării adecvate în circuitul turistic local, regional, național și internațional.

La nivel național România se confruntă cu resurse modeste alocate pentru întreținerea, restaurarea, valorificarea siturilor, ansamblurilor și monumentelor cu valoare de patrimoniu. Județul Bistrița-Năsăud se află în situația de a deține un patrimoniu cultural dificil de administrat prin anvergura și diversitatea sa.

Administrarea resurselor de apă – Bazinul Hidrografic Someș-Tisa

Administrația Bazinală de Apă Someș-Tisa este unitate bazinală a Administrației Naționale "Apele Române" S.A., își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile Legii 400/2005, în bazinele hidrografice Someș și Tisa. Conform Legii Apelor nr. 107/1996, modificată și completată prin Legea 310/2004 și Legea 112/2006 și conform Legii 400/2005, principalele obiective ale Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa sunt următoarele:

- Monitorizarea stării și evoluția cantitativă și calitativă a apelor;
- Cunoașterea, conservarea, dezvoltarea, protejarea și valorificarea complexă a apelor, a potențialului și uzului acestora;
- Apărarea împotriva inundațiilor și fenomenelor hidrometeorologice periculoase;
- Exploatarea, întreținerea și reparațiile lucrărilor și construcțiilor hidrotehnice din administrare;
- Întreținerea albiilor minore a râurilor în vederea asigurării secțiunilor de scurgere;
- Elaborarea și aplicarea regulamentelor, programelor de exploatare și a planurilor de apărare împotriva inundațiilor și a fenomenelor hidrometeorologice periculoase în bazinele hidrografice Someș și Tisa;
- Urmărirea comportării construcțiilor și lucrărilor hidrotehnice a instalațiilor și echipamentelor aferente acestora;
- Coordonarea activității de cadastrul apelor și actualizarea permanentă a datelor;
- Efectuarea programului complet de observații și măsurători hidrologice, hidrogeologice prelucrarea și utilizarea datelor în desfășurarea activității.

Figura 9.10. Bazinele hidrografice ale României

Figura 9.11. Bazinul hidrografic Someș-Tisa

Situri industriale abandonate, contaminate

Un potențial substanțial în dezvoltarea de afaceri și atragerea de investiții îl constituie terenurile industriale echipate, terenuri pe care fosta activitate industrială a încetat sau a scăzut în intensitate. Din păcate însă, în multe cazuri ele sunt poluate și, pentru a fi mobilizate în circuitul economic, necesită proiecte de ecologizare de mare anvergură și care presupun costuri ridicate. (Situl contaminat este zona definită geografic, delimitată în suprafață și adâncime, poluată cu substanțe biologice sau chimice.)

Județul Bistrița Năsăud deține un portofoliu semnificativ de situri contaminate potrivit Hotărârii de Guvern nr. 1408/23.11.2007 privind modalitățile de investigare și evaluare a poluării solului și subsolului, situație prezentată în tabelul de mai jos.

Tabelul 9.7. Situri contaminate în județul Bistrița-Năsăud

Nr. crt.	Numele sitului	Localizarea sitului	Natura sursei de poluare	Suprafața contaminată (m ²)	Observații
1	SC Alcor & Beta SA (fosta halda de zgură a SC ARIOSA)	localitatea Viișoara	deșeuri de turnătorie	24000	Situl nu este remediat. Datorită succesiunii de vânzări-cumpărări a haldei de zgură nu s-a desfășurat nici un fel de activitate de reconstrucție ecologică și de închidere în sit.
2	CNMPPM Remin SA Baia – Mare, Mina Făget	comuna Șanț, loc Valea Mare extravilan	steril minier	32645	Siturile nu au fost remediate.
3	CNMPPM Remin SA Baia – Mare, Mina Valea Blaznei	mina Valea Blasnei, comuna Șanț, extravilan	steril minier	12555	
4	CNMPPM Remin SA Baia – Mare, laz de decantare steril Valea Glodului	comuna Șanț, loc Valea Mare extravilan	ape rezultate din flotare	23600	Situl a fost remediat, lucrari finalizate decembrie 2011.
5	Uzina termică Bistrița	Str. Zefirului Bistrița	produse petroliere - combustibil	600	Situl nu a fost remediat.
6	SC RAAL SA (SC HICART SA)	Str. Principală, nr.16, Prundu	hidrocarburi lichide -	1500	Situl nu a fost remediat.

Nr. crt.	Numele sitului	Localizarea sitului	Natura sursei de poluare	Suprafața contaminată (m ²)	Observații
	<i>Prundu Bîrgăului)</i>	Bârgăului	combustibil		
7	SC Dan Steel Group Beclean SA	Valea Viilor, nr 3 Beclean	nămoluri de epurare de la stația proprie	12000	Lucrarile de remediere sunt in faza de finalizare.
8	SC Aviagro SRL	Str. Crucii nr. 423, loc. Livezile	batal dejecții animaliere	2623	Batalele au fost asanate in anul 2007.
9	SC Codrișorul SRL	Loc Bistrița, str. Zăvoaie	deșeuri menajere	22000	Situri decontaminate, lucrări de închidere prin Proiectul „Sistem de management integrat al deșeurilor solide în județul Bistrița-Năsăud”.
10	Primaria Bistrița fostul depozit al SC URBANA SA	Loc Bistrița, str. Zăvoaie	deșeuri menajere	49000	
11	SC GCL SA Năsăud	Năsăud	deșeuri menajere	6804	
12	Direcția de Gospodărire Comunală Beclean	Beclean	deșeuri menajere	1200	
13	Primăria Sângeorz – Băi	Sângeorz – Băi	deșeuri menajere	9463	

Apartenența la rețele relevante

Autoritățile locale sunt implicate în structurile asociative ale administrației locale, precum și ale profesioniștilor din administrația publică:

- Asociația Municipiilor din România;
- Uniunea Națională a Consiliilor Județene din România;
- Asociația Comunelor din România-filiala Bistrița-Năsăud;
- Asociația Arhitecților Șefi de Municipii;
- Asociația Arhitecților Șefi de județe.

Alte modalități de a accesa și participa în rețele sunt: înfrățirile între localități, programele de schimb de experiență, proiectele care se desfășoară în rețele (ex: INTERREG, URBACT, SEE, EGCT etc)

Activitatea în cadrul rețelelor naționale și internaționale constituie mijloace efective de acces la cele mai noi informații, de promovare a intereselor județului în cadrul mai larg al asociațiilor și grupurilor respective cât și accesul la un nivel mai eficient de implicare în structurarea politicilor, la resurse pentru proiecte etc.. Nu în ultimul rând, este importantă și imaginea și prestigiul pe care entitatea și le dezvoltă în cadrul acestor rețele și grupuri dar, mai ales, strategia de dezvoltare pe termen mediu și lung care presupune acces continuu la informații și grupuri/ rețele competente și recunoscute de influență în domeniile respective, în sensul bun al cuvântului..

Marketing și relații internaționale

Promovarea și marketingul serviciilor și produselor locale constituie abordări obligatorii într-o economie de piață. Localitățile și teritoriile concurează pentru poziții avantajoase pe piețele de bunuri și servicii. Interesul investitorilor, turiștilor și vizitatorilor, interesul forței de muncă înalt calificate, depind de atractivitatea comunităților locale, de aspectul localităților, de calitatea mediului și a vieții care indică nivelul de colaborare între actorii locali și regionali, inteligența și creativitatea planurilor de dezvoltare și modalităților de atragere/mobilizare a resurselor. Principalele structuri de marketing sunt:

- Serviciile de relații publice și relații externe din cadrul autorităților locale;
- Camera de Comerț și Industrie Bistrița-Năsăud;
- Camera Agricolă;
- UGIR 1903;
- Comisariatul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii;
- Asociațiile IMM-urilor;
- Patronatele.

Evenimentele de târguri și expoziții, misiunile comerciale, proiectele elaborate în parteneriate interregionale, internaționale constituie vehicule eficiente de marketing. Județul Bistrița Năsăud și localitățile componente au puternice tradiții în relația cu entități publice și private din Germania, extinse la țările din care provine capitalul străin investit pe teritoriul județului. Structuri de atragere de investiții sunt asociațiile sectorului privat, implicate nemijlocit în procesul de dezvoltare economică locală, județeană. Autoritățile locale, județene, sunt structuri de facilitare a investițiilor, prin planuri transparente, direcții privind potențialul dezvoltării economice, colaborarea strânsă cu sectorul privat pentru a planifica împreună dezvoltarea, asigurarea investițiilor publice de susținere a activităților economice, pachetele de facilități fiscale și nefiscale.

Proiectele integrate constituie o oportunitate majoră pentru dezvoltarea și diversificarea modalităților de colaborare public-privat în dezvoltare economică și competitivitate. Proiectele internaționale constituie de asemenea porți spre colaborări în dezvoltare și atragerea de investiții străine.

Instituțiile de învățământ, mediul academic și cel de cercetare constituie factori cruciali în promovarea potențialului local și argumente de atractivitate pentru investitori, mereu în căutare de dezvoltare inteligentă. Comunitățile locale, prin deschiderea, inteligența și creativitatea lor sunt adevărate ambasadoare ale județului și potențialului acestuia. Un mediu în care tradiția și inovarea coexistă și se întrețin reciproc, în care evenimentele exprimă ceea ce are comunitatea mai valoros și mai profund, în care educația este la ea acasă, va favoriza întotdeauna prosperitatea. Dezvoltarea sustenabilă, atractivitatea pentru investițiile de calitate se întâlnesc în comunitățile inteligente.

Viața comunităților locale

Comunitățile locale sunt cele care animă teritoriul. Aspectele culturale, identitare, mediul de calitate, costurile scăzute ale vieții, calitatea locuirii și estetica spațiului sunt cele care exprimă substanța existenței comunităților și tot atâtea argumente de atractivitate pentru vizitatori, turiști, investitori.

Comunitățile din Județul Bistrița-Năsăud au o viață bogată, izvorâtă din tradiții și obiceiuri, din istoria economică și culturală a acestora. Pe de altă parte, comunitățile sunt interesate de progres, dezvoltare, o viață mai bună și urmăresc continuu o mai bună conectare la ceea ce este nou, creativ. Modalitățile în care comunitățile județului se exprimă sunt evidente în acets sens:

Evenimente legate de specificul local, de tradiții și obiceiuri străvechi:

- Evenimente religioase
- Evenimente legate de cicluri de producție
- Evenimente legate de meșteșuguri tradiționale
- Evenimente de promovare a folclorului străvechi

Evenimente care exprimă interesele actuale:

- Științifice (seminarii, conferințe etc)
- Culturale (expoziții, concerte, conferințe, ateliere)
- Economic (târguri și expoziții)
- Sportive
- De recreere (zilele localității)
- De promovare a talentelor locale (concursuri artistice)

Evenimente ale grupurilor comunității

- Evenimente interculturale
- Evenimente interconfesionale

Evenimente ale organizațiilor comunității

- Proiecte care reunesc diverși actori în jurul unor interese specifice
- Evenimente ale asociațiilor, ONG-urilor, fundațiilor
- Evenimente pe anumite domenii profesionale

Organizații ale comunităților

În funcție de interese și oportunități, comunitățile își crează organizații proprii, în condițiile legii, în vederea atingerii unor scopuri specific sau mai generale. În prezent, în cadrul Județului Bistrița Năsăud activează un număr de 319 asociații de proprietari, 41 de asociații de locatari, 270 de parohii aferente cultelor, 127 de asociații sportive, 127 de sindicate și 11 asociații de dezvoltare intercomunitară. Deschiderea comunităților este exprimată

- printr-o largă suită de proiecte în colaborare internațională;
- de numărul de solicitări de colaborare în proiecte internaționale;
- de numărul relațiilor internaționale și proiectelor aferente în cae activează foarte multe instituții și structuri organizaționale;
- de numărul de relații de înfrățire între localitățile județului și localități din alte țări.

Astfel, Consiliul Județean Bistrița-Năsăud a încheiat Acorduri de cooperare cu județele Kassel (2005), Kffhäuser (2006) și Harz (2009) din Germania, resp. Szabolcs-Szatmar-Bereg (2009) din Ungaria. Localitățile județului au de asemenea o bogată viață interațională prin înfrățirile stabilite. Astfel, în anul 2012 sunt active 15 înfrățiri cu localități din Franța, 5 cu Elvetia, 5 cu

Belgia, 4 cu Ungaria, 4 cu Italia, 3 cu Olanda, 2 cu Austria, 2 cu Germania, 2 cu Grecia, 2 cu Polonia, 2 cu Republica Moldova, cate o localitate cu SUA, UK, Turcia, Spania, Bulgaria.

Stadiul asigurării documentelor de planificare la nivelul județului Bistrița-Năsăud

La nivelul județului Bistrița-Năsăud sunt instituționalizate următoarele categorii de documente de planificare:

- Planul de Management al Deșeurilor;
- Planul de Management al Bazinului Hidrografic Someș-Tisa;
- Planul pentru Managementul Situațiilor de Urgență;
- Planuri de management pentru zonele naturale protejate;
- Planul de Amenajare a Teritoriului Județean este depășit;
- Strategia de dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud 2007-2013;
- Planul multianual de investiții.

În profil teritorial zonal există documente strategice și de acțiune aferent Asociațiilor Intercomunitare de Dezvoltare și Grupurilor de Acțiune Locală:

- Asociația de dezvoltare intercomunitară pentru Servicii de Alimentare cu Apă și de Canalizare în județul Bistrița Năsăud
- Asociația de dezvoltare intercomunitară pentru gestionarea integrată a deșeurilor municipale în județul Bistrița-Năsăud
- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Energia Eoliană Montana
- Grupul de Acțiune Locală Lider Bistrița Năsăud
- Grupul de Acțiune Locală Țara Năsăudului
- Grupul de Acțiune Locală Țara Haiducilor
- Grupul de Acțiune Locală Federația pentru Dezvoltarea Zonei Rurale Bârgău-Călimani

Aceste documente sunt însă elaborate focalizat pe suma de direcții în implementare pe termen scurt și mediu și necesită corelarea și alinierea cu abordările strategice de anvergură județeană și, uneori, regional. La nivel local, stadiul actual al disponibilității documentele de planificare este prezentat în tabelul 9.8.

Tabelul 9.8. Situația documentelor de planificare locală județul Bistrița-Năsăud

	Localitatea	PUG și RLU	Strategia de dezvoltare	Plan implementare strategie	Buget local și Plan multianual de investiții (proiecte)
	A. MUNICIPII ȘI ORAȘE				
1	MUNICIPIUL BISTRITA	Da	Da (aferent PUG și PIDU)	Da	Da
2	ORAS BECLEAN	Da, 2002			
3	ORAS NASAUD	Da	Da	Da	
4	ORAS SANGEORZ-BAI	Da			
	B. COMUNE				
5	BISTRITA BARGAULUI	Da			
6	BRANISTEA	Da			
7	BUDACU DE JOS				
8	BUDESTI	Da			
9	CAIANU MIC	Da			
10	CETATE	Da			
11	CHIOCHIS				
12	CHIUZA	Da	Da	Da	Da
13	CICEU - MIHAIESTI		Da	Nu	
14	CICEU-GIURGESTI	Da/Nu	Da	Nu	

	Localitatea	PUG și RLU	Strategia de dezvoltare	Plan implementare strategie	Buget local și Plan multianual de investiții (proiecte)
15	COSBUC	Da			
16	DUMITRA	Da	Da	Nu	
17	DUMITRITA	Da	Da	Da/Nu	
18	FELDRU	Trebuie actualizat	Da	Da	
19	GALATII BISTRITEI	Da			
20	ILVA MARE	Da			
21	ILVA MICA	Da			
22	JOSENI BARGAULUI	Da	Da	Da/Nu	
23	LECHINTA				
24	LESU				
25	LIVEZILE	Da			
26	LUNCA ILVEI	Da			
27	MAGURA ILVEI	Da			
28	MAIERU	Da/Nu			
29	MARISELU	Da/Nu	Da	Nu	
30	MATEI	Da	Da	Nu	
31	MICESTII DE CAMPIE	Da			
32	MILAS	Da, 2004			
33	MONOR	Da			
34	NEGRILESTI	Da			
35	NIMIGEA	Da			
36	NUSENI	Da	Da	Nu	
37	PARVA	Da	Da	Da	
38	PETRU RARES	Da			
39	POIANA ILVEI	Nu			
40	PRUNDU BARGAULUI	Da			
41	REBRA				
42	REBRISOARA	Da			
43	RODNA	Da	Da	Da	
44	ROMULI	Da, expira 2013			
45	RUNCU SALVEI	Da	Da	Nu	
46	SALVA	Da	Da	Nu	
47	SANMIHAIU DE CIMPIE	Da	Da	Da	
48	SANT				
49	SIEU	Da			
50	SIEU-MAGHERUS	Da	Da	Da/Nu	
51	SIEU-ODORHEI	Da	Da	Da/Nu	
52	SIEUT	Da			
53	SILIVASU DE CIMPIE	Da	Da	Nu	
54	SINTEREAG	Da/Nu			
55	SPERMEZEU	Da			
56	TARLISUA	Da			
57	TEACA	Da	Da	Nu	
58	TELCIU	Da/Nu			
59	TIHA BARGAULUI	Da	Da	Da/ Nu	
60	URIU	Da			
61	URMENIS	Da/Nu	Da	Nu	
62	ZAGRA	Da	Da	Da	

Sisteme de baze de date și instrumente de asistare tehnică a deciziilor

Autoritățile publice de pe teritoriul Județului Bistrița sunt conștiente de necesitatea constituirii unor baze de date coerente, actualizabile, pentru a putea fundamenta studii,

strategii și politici, priorități și sisteme de evaluare a impactului deciziilor în dezvoltare. În prezent se derulează o suită de proiecte privind configurarea de baze de date.

Baza de date eGISpat cuprinde delimitarea în coordonate STEREO 70 a siturilor arheologice și a parcelelor monumentelor istorice de arhitectură. Folosește drept suport pentru stabilirea măsurilor administrative de protecție a patrimoniului arheologic și a monumentelor istorice de arhitectură. Baza de date nu este finalizată. Cuprinde doar un număr de 110 obiective, din totalul de 811 (obiective inventariate și existente în Lista monumentelor istorice și în Repertoriul arheologic național).

Lucrarea „**Sistem informațional specific domeniului imobiliar edilitar și de constituire a băncilor de date urbane în municipiul Bistrița**” este în curs de execuție și are ca termen de finalizare anul 2014. Lucrarea se realizează pentru o suprafață de 2560 ha reprezentând intravilanul municipiului Bistrița și al localităților componente. Finanțarea este asigurată din bugetul local.

În multe localități ale județului se desfășoară în prezent activități de **realizare a cadastrului**:

- Orașele Beclean și Năsăud au în desfășurare un proiect de constituire a bazei de date urbane în sistem GIS;
- În Municipiul Bistrița proiectul de realizare a cadastrului a fost lansat din 2009 și este în curs de execuție;
- În comuna Parva este de asemenea în desfășurare realizarea cadastrului;
- În unitățile administrative-teritoriale Lunca Ilvei, Ilva Mare, Măgura Ilvei, au început din anul 2012 lucrările de realizare a cadastrului, iar în comuna Ilva Mică din 2013.;

Elemente de sinteză

Specificul Județului Bistrița Năsăud, în legătură cu patrimoniul natural și cultural deosebit, densitatea scăzută a populației și dominanța ruralului, constituie un pachet de argumente care pot conduce la dezvoltări specifice și care să facă diferența în regiune. Actualizarea strategiei județului este un prilej excelent pentru alinierea aspectelor de potențial de competitivitate cu liniile directoare de dezvoltare regională și națională. Strategia trebuie să genereze proiecte integrate de anvergură pe care județul să se bazeze în crearea unui rol mai puternic în regiune.

Administrația publică la nivelul județului asigură, potrivit legii și potrivit specificului local, o suită de servicii care asigură calitatea vieții comunităților și vin în sprijinul valorificării aspectelor valoroase care caracterizează teritoriul. Este importantă în acest sens, diversificarea susținerii și lărgirea paletei de aspecte de interes pentru administrația locală, în perspectiva valorificării creative a potențialului evident al Județului Bistrița-Năsăud:

- *Protejarea și regenerarea patrimoniului natural și cultural, valorificarea diversificată și creativă a acestuia, prin implicarea diverselor entități organizaționale și a factorilor cu expertiză în domeniu;*
- *Pentru diversificarea clientelei în turism, Serviciul Salvamont poate diversificat/extins cu componente educative și de instruire pentru turismul de aventură, sporturi și sporturi extreme etc.;*
- *Componenta adresată valorificării potențialului județean în turism poate fi diversificată incluzând politici și măsuri structurale și nestructurale în vederea regenerării elementelor specifice, a creșterii calității spațiului antropic și peisajului,*

a implicării diversificate a aspectelor identitare, a conștientizării și asumării de către comunitățile locale a valorilor etc.;

- *Diversificarea serviciilor în sprijinul culturii - Complexul Muzeal, Biblioteca, centrul Cultural – și extinderea lor cu componente privind:*
  - *management cultural, inclusiv componenta identitară (atât cultă cât și etnografică);*
  - *susținerea colaborărilor cu Germania;*
  - *susținerea componentei formatoare;*
  - *susținerea meșteșugurilor și tradițiilor la nivel de centre formatoare etc.;*
- *Rețeaua siturilor, ansamblurilor și monumentelor cu valoare de patrimoniu ar trebui completată și integrată cu elementele de factură memorială, culturală imaterială în beneficiul asigurării valorii adăugate;*
- *Implicarea factorilor relevanți, a comunităților și partenerilor acestora, în proiecte de tip mecenat și de adopție a obiectivelor de patrimoniu/ cu valoare culturală poate constitui o cale pentru valorificarea acestora;*
- *Consolidarea componentei privind protejarea și valorificarea cadrului natural, a calității aerului și asigurarea unui microclimat atrăgător, în colaborare cu entitățile de management ale zonelor protejate, cu instituțiile responsabile cu fondul silvicol etc.;*
- *Încurajarea colaborării urban-rural la nivelul celor patru orașe și a comunelor situate în hinterlandul acestora, din perspectiva problemelor comune, a potențialului și a intereselor comune de dezvoltare;*
- *Încurajarea colaborării intersectoriale la nivelul structurilor asociative din diverse domenii în vederea unui act administrativ responsabil și la nivelul actorilor privați și ai comunității;*
- *Asigurarea accesibilizării diversificate și etapizate prin soluții creative și de tip light, care să permită accesul turiștilor, vizitatorilor în timp ce infrastructura de transport de tip hard progresa în implementare;*
- *Un serviciu specializat pentru susținerea investitorilor locali și atragere a investițiilor străine care să*
  - *asigure coeziunea sectorului privat local;*
  - *implice firmele în proiecte de scară, cum sunt clusterelor economice;*
  - *asigure servicii de tip soft landing, one stop shop etc;*
  - *asigure un contact permanent și programat cu autoritățile locale*
- *Un serviciu specializat pentru asigurarea alinierii planurilor de dezvoltare sectorială, teritorială, de investiții*

Abordarea strategiei aflate în pregătire se bazează pe o strânsă colaborare intersectorială, interinstituțională și teritorială atât privind articularea intereselor și a responsabilităților pentru realizarea obiectivelor comune, cât și articularea resurselor și asumarea succesului și a riscurilor aferente implementării. Situația centralizată a documentelor de planificare locală indică multe incertitudini, planuri nealiniate și lipsa unor planuri reale de implementare, având în vedere coordonarea cu bugetele locale și planurile multianuale de investiții.

Figura 9.12. Administrație publică, servicii și patrimoniu – Bistrița-Năsăud

9.4 Buna guvernare locală și guvernarea multi-nivel

Caracteristicile guvernării multi-nivel

Guvernarea multi-nivel (multi-level governance) este un concept ce promovează neopluralismul, adică admite prezența și participarea la elaborarea deciziilor a diverse rețele și comunități politice pe lângă vechile grupuri de interese, iar problemele sunt rezolvate după realizarea unui compromis prin agregarea intereselor divergente. Deciziile luate reprezintă interesele comunitare, sintetizate fie prin combinarea, fie prin transformarea (redefinirea) intereselor particulare, la care și societatea civilă are o anumită contribuție în elaborarea multor decizii. Guvernarea multi-nivel este considerată ca modelul Uniunii Europene cel mai recent și mai adecvat pentru situația actuală. Privită prin prisma celor opt caracteristici ce-i sunt atribuite în literatură, guvernarea multi-nivel reprezintă un model de democrație și libertate, un model al participării tuturor actorilor principali la procesarea politicilor publice.

Ceea ce caracterizează azi guvernarea este trecerea de la caracterul ierarhic la unul caracterizat prin competiție și cooperare între actori, în care funcționarea mecanismului de autoreglare a relațiilor între actori este similară celei din domeniul economic.

În termeni generali, guvernarea multi-level se definește prin cooperarea dintre public și privat, prin lipsa monopolului statului asupra autorității publice și implică responsabilitatea comună a autorităților de la diferite niveluri de putere vizate și se bazează pe toate sursele de legitimitate democratică și pe reprezentativitatea diferiților actori implicați.

Caracteristica de bază a guvernării pe mai multe nivele o constituie prezența guvernării la mai multe nivele: subnațional, supranațional și național, actorii având legături multiple și interacționând multiplu, relațiile dintre ei fiind definite contextual.

Guvernarea multi-nivel identifică piste de acțiune și de reflecție susceptibile să faciliteze, în interesul cetățenilor, elaborarea și aplicarea politicilor comunitare, își ia angajamentul de a le dezvolta și prezintă exemple de guvernare partajată. De asemenea, acest tip de guvernare implică responsabilitatea comună a autorităților de la diferite niveluri de putere vizate și se bazează pe toate sursele de legitimitate democratică și pe reprezentativitatea diferiților actori implicați. Ea asigură, printr-o abordare integrată, participarea în comun a diferitelor niveluri de guvernare la formularea politicilor și a legislației comunitare, prin intermediul a diferite mecanisme (consultare, analiză de impact teritorial).

Acest concept admite prezența și participarea la elaborarea deciziilor a diverse rețele și comunități politice pe lângă vechile grupuri de interese, iar problemele sunt rezolvate după realizarea unui compromis prin agregarea intereselor divergente.

În contextul dezvoltării regionale, guvernarea multi-nivel se înscrie printre acceleratorii de performanță alături de economia bazată pe cunoaștere, buna guvernare și guvernarea locală.

Subsidiaritatea este conceptul care sprijină cel mai bine teoria sistemului de guvernare multi-level, care încearcă să explice repartizarea competențelor și interacțiunea între nivelurile guvernante.

Cu privire la buna guvernare, propunem luarea în considerare a următoarelor:

Guvernarea poate fi privită și ca „ansamblu de procese și structuri implementate de conducere pentru a informa, conduce, gestiona și monitoriza activitățile organizației pentru atingerea obiectivelor acesteia”. În România preocupările legiuitorului pentru buna guvernare la nivel instituțional se regăsesc în mai multe acte normative, dintre care și Ordonanța Guvernului Nr. 119/1999 republicată, privind controlul intern/managerial și controlul financiar preventiv

Controlul intern/managerial reprezintă „ansamblul formelor de control exercitate la nivelul entității publice, inclusiv auditul intern, stabilite de conducere în concordanță cu obiectivele acesteia și cu reglementările legale, în vederea asigurării administrării fondurilor în mod economic, eficient și eficace”. Standardele de control intern managerial sunt în număr de 25, grupate astfel: Mediul de control, Performanța și managementul riscurilor, Informarea și comunicarea, Activități de control, Auditarea și evaluarea.

Toate entitățile publice, implicit și autoritățile publice locale, respectiv primării, consilii județene trebuie să implementeze sistemul de control intern managerial, iar procesul este în curs de desfășurare, desfășurându-se cu destulă greutate datorită lipsei personalului de specialitate, a dificultății conceptelor, lipsei de pregătire profesională în primul rând a conducătorilor.

Cu titlu de exemplu, în cadrul Instituției Prefectului Județul Bistrița-Năsăud se aplică „Concepția privind dezvoltarea sistemului de control intern/managerial în cadrul Ministerului Administrației și Internelor (M.A.I.)” adoptată în anul 2012. Aceasta înseamnă, în principal:

- numirea și funcționarea unei Comisii cu atribuții de monitorizare, coordonare și îndrumare metodologică privind implementarea / dezvoltarea sistemului de control intern / managerial;
- inventarierea activităților pe fiecare structură (compartiment, birou, serviciu), și stabilirea activităților procedurabile;
- întocmirea de proceduri formalizate pentru toate activităților procedurabile;
- identificarea riscurilor la nivelul fiecărei activități, evaluarea probabilității și nivelului impactului acestor riscuri, realizarea unui registru a riscurilor la nivelul fiecărei structuri, respectiv la nivel de instituție, precum și a unui plan de măsuri pentru minimizarea riscurilor la toate nivelurile;
- stabilirea unor obiective generale și obiective specifice, precum și a unui set de indicatori atașați acestor obiective, în vederea comensurării gradului de atingere a obiectivelor, planificarea activităților și urmărirea prin rapoarte periodice a îndeplinirii acestor activități planificate;

-existența unui Program anual de dezvoltarea a sistemului de control intern managerial și raportarea semestrial, a modului de îndeplinire a activităților prevăzute în Program;

-autoevaluarea gradului de implementare a standardelor de control intern managerial, la nivelul fiecărei structuri și, corespunzător, întocmirea și înaintarea către conducerea M.A.I. a unui Raport anual al Prefectului, anexă la Situațiile financiare anuale.

Astfel, la Instituția Prefectului județul Bistrița-Năsăud, pentru anul 2013 s-au stabilit 16 obiective generale și 206 indicatori asociați obiectivelor. La 30.06.2013 existau inventariate 132 activități procedurabile și s-au elaborat 130 proceduri formalizate, iar riscurile identificate, evaluate și înregistrate în Registrul de riscuri sunt în număr de 353. Conform autoevaluării realizate la 30.06.2013, gradul de implementare a standardelor de control intern managerial era: 19 standarde implementate iar 6 sunt implementate parțial, astfel că sistemul de control intern managerial este Parțial Conform. Pentru ca până la sfârșitul anului sistemul să fie Conform se impune ca cel puțin 24 de standarde să fie implementate, iar în acest sens există un plan de măsuri, cu termene și responsabilități.

Cartea Albă a Comitetului Regiunilor privind guvernarea pe mai multe niveluri

În anul 2009, la inițiativa Comitetului Regiunilor a fost elaborată Cartea Albă privind Guvernarea pe mai multe Niveluri ca rectare a dorinței de „A construi Europa în parteneriat” și fixează două mari obiective referitoare la guvernarea pe mai multe niveluri:

- **concepe guvernarea pe mai multe niveluri drept o acțiune coordonată a Uniunii, a statelor membre și a autorităților locale și regionale, bazată pe parteneriat și vizând elaborarea și aplicarea politicilor Uniunii Europene.** Aceasta implică responsabilitatea comună a autorităților de la diferite niveluri de putere vizate și se bazează pe toate sursele de legitimitate democratică și pe reprezentativitatea diferiților actori implicați;
- recomandă ca fiecare reformă strategică comunitară majoră să fie însoțită de **un plan de acțiune teritorial**, negociat între Comisia Europeană și Comitetul Regiunilor, care să prevadă mecanisme politice pentru facilitarea însușirii, realizării și evaluării politicilor realizate și care să dispună de un plan de comunicare descentralizată;
- recomandă crearea de **instrumente adecvate, ca sprijin pentru democrația participativă**, mai ales în cadrul Strategiei de la Lisabona, al Agendei sociale, al Strategiei de la Göteborg, și **dezvoltarea de mecanisme de tip „Agenda locală 21”**, mecanisme participative și integrate care formulează planuri strategice pe termen lung;
- recomandă să se **consolideze practica parteneriatului**, atât pe verticală („autorități locale și regionale - guvern național și Uniunea Europeană”), cât și pe orizontală („autorități locale și regionale – societate civilă”), mai ales în cadrul dialogului social;
- invită **Comisia și statele membre să reformeze metoda deschisă de coordonare pentru a o face mai incluzivă**, prin elaborarea - în cooperare cu autoritățile locale și regionale - a unor **indicatori de guvernare participativă și a unor indicatori teritoriali**;
- recomandă o **sistematizare a analizei de impact teritorial** datorită implicării în amonte de decizia politică a diferiților actori vizați, astfel încât să fie puse în evidență repercusiunile economice, sociale, de mediu ale propunerilor legislative și nelegislative comunitare asupra teritoriilor;

- se angajează să prezinte propuneri pentru a susține **utilizarea experimentării la nivel local și regional** în anumite domenii de intervenție a Uniunii Europene, cum ar fi strategia pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă, agenda socială, politica de integrare, politica în favoarea inovării, politica de coeziune, dezvoltarea durabilă sau protecția civilă;
- recomandă **realizarea unor pacte teritoriale europene**, capabile să asocieze, pe baze voluntare, diferitele niveluri de guvernare competente, pentru a adapta aplicarea marilor obiective și a priorităților politice ale Uniunii Europene, pe baza parteneriatelor cu autoritățile locale și regionale și invită **autoritățile locale și regionale interesate** să se angajeze în direcția unui astfel de proces să-și **manifeste interesul**, în cadrul consultărilor privind aplicarea Cărții albe.

Buna guvernare

În termeni generali, buna guvernare se referă la *“crearea unor institutii functionabile si responsabile – politice, judiciare si administrative – pe care cetatenii sa le priveasca ca si legitime, prin care acestia participa la luarea deciziilor care le afecteaza viata si prin care acestia sunt imputerniciti”*. (Kofi Annan)

Principiile fundamentale ale conceptului de **bună guvernare** sunt:

- Transparență
- Participare
- Responsabilitate
- Eficientă
- Coerență
- Proporționalitate
- Subsidiaritate

Există mai multe dezbateri contemporane asupra bunei guvernări. Este în primul rând un concept de actualitate, introdus prin Carta Alba a Comisiei Europene asupra Guvernării Europene în 2001, prin care se propune reformarea guvernării europene pentru a face procesul decizional mai transparent.

De la nivel European preluată la nivel național buna guvernare devine prin urmare impulsul schimbării în sectorul public, reformând structurile a căror organizare nu este compatibilă cu rigorile noului management public. Buna guvernare locală funcționează cu succes axându-se pe:

- Încurajarea democrației participative și construirea soluțiilor strategice de viitor prin consens (local/ județean);
- Legalitatea și transparența actului decizional;
- Eficiența și coerența actului de guvernare, inclusiv responsabilitatea decidenților/ guvernanților;
- Drepturi egale pentru toți: echitate în accesul la bunuri și servicii publice și incluziune socială.

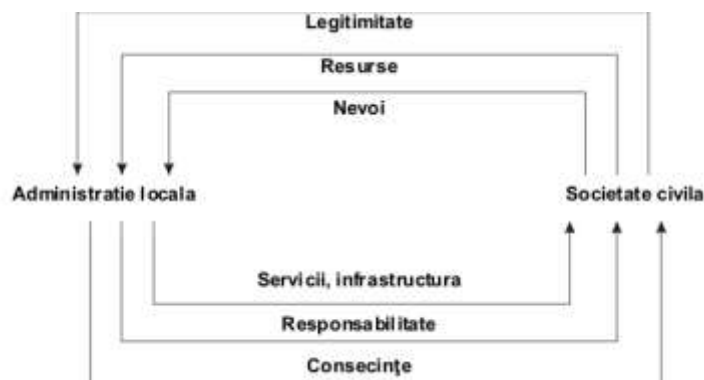

Figura 9.13. Buna guvernare VanSant 1997

Cei șase indicatori ai buneii guvernări, potrivit Băncii Mondiale, sunt:

- Posibilitatea de exprimare și solvabilitatea;
- Stabilitatea politică/ absența violenței;
- Eficacitatea guvernării;
- Calitatea reglementărilor;
- Respectarea legii de către toată lumea;
- Controlul corupției.

Guvernarea locală

Conceptul de guvernare locală este un concept vast și este definit de formularea și executarea unor acțiuni colective la nivel local. Astfel, acesta include rolurile directe și indirecte ale instituțiilor formale de guvernare locală și ierarhiei de guvernare, precum și rolurile pe care le au normele informale, rețelele, organizațiile comunitare, asociațiile de vecini în acțiunile colective definite în cadrul de interacțiune cetățean-cetățean, cetățean-stat, factorii de decizie colectivă și livrarea serviciilor publice locale.

Există 5 perspective asupra modelelor de guvernare și rolului și responsabilităților guvernării locale:

- Federalismul fiscal tradițional;
- Noul management public;
- Alegerea publică;
- Noi instituții economice;
- Rețelele ca formă de guvernare locală.

Perspectiva federalistă și cea a noului management public se concentrează în primul rând pe aspectele de piață și cum să ofere bunurile publice în mod eficient și echitabil. Alegerea publică și conceptul noilor instituții economice se concentrează pe slăbiciunile/greșelile de guvernare. Rețelele ca formă de guvernare locală se preocupă ca aranjamentele instituționale să învingă slăbiciunile pieței și cele de guvernare.

Modele de guvernare locală

- **Modelul nordic** - pune accentul pe ideea de guverne locale mici (jurisdicții în medie cu 10000 de locuitori) care se auto-finanțează;

- **Modelul suedez** - guvernele locale beneficiază de autonomie nu numai în problema fiscală, ci și în anumite domenii de intervenție precum: imigrarea, cetățenia, limba, relațiile economice externe. Această guvernare locală puternică este întărită de prevederile democratice prevăzute în Constituția suedeză: inițiativele cetățenești, referendum, petiții;
- **Modelul francez** – rolul primar al guvernelor locale este acela de a permite cetățenilor participarea politică în procesul decizional de la nivel național;
- **Modelul german** - subliniază conceptele de subsidiaritate, cooperare și eficiență administrativă.

De aceea este relevantă modalitatea de promovare a deciziilor prin instituționalizarea codului de conduită prin negocieri continue și adoptarea deciziilor și legilor pe baza aplicării principiilor majorității și prin consens.

Elemente de sinteză

La nivelul Județului Bistrița-Năsăud, luând în considerare principiile autonomiei locale, aspectele importante privind guvernarea pe mai multe niveluri se referă la:

- *Colaborarea urban-rural și rural-rural în rezolvarea problemelor comune, în valorificarea potențialului, mobilizarea și atragerea de resurse și atingerea obiectivelor comune de dezvoltare, în beneficiul comunităților locale, a calității vieții, a promovării la nivel regional, național, internațional;*
- *Colaborarea între structurile asociative teritoriale constituite în cadrul județului, la nivel regional și interregional;*
- *Articularea intereselor județelor din aria de cooperare teritorială la nivel regional și interregional (Regiunea Centru, Regiunea Nord-Est), inclusive a resurselor în proiecte concrete, integrate, de mare anvergură;*
- *Promovarea către nivelul național și al UE a proiectelor care contribuie la mobilizarea potențialului local și dă valoare adăugată poziției regiunii, proflului competitiv al acesteia și la nivel național;*
- *Colaborarea pe mai multe niveluri în proiecte nestructurale pentru emanciparea mentalității profesionale și a capacității instituționale;*
- *Antrenarea comunităților locale în conștientizarea rolului pe care județul îl are în dezvoltarea regională și națională și în proiecte care să susțină acest rol.*

Privind buna guvernare, România are o lungă tradiție de afiliere la modelul francez. Totuși, după 1990 și, mai ales odată cu procesul de aderare, bunele practici, lecțiile și ideile privind rezolvarea unor aspect critici inerente oricărui model, au început să își facă loc în modelul românesc.

Cei șase indicatori ai bunei guvernări însă nu depend de modele ci de aplicarea lor. Pe parcursul elaborării strategiei ar fi util de inițiat procesul de planificare a colectării datelor pentru calcularea indicatorilor, respectiv: posibilitatea de exprimare și solvabilitatea, stabilitatea politică/ absența violenței, eficacitatea guvernării, calitatea reglementărilor, respectarea legii de către toată lumea și controlul corupției.

Administrația românească s-a emancipat semnificativ în perioada de după anii 1990. Pe de o parte schimbarea sistemului social-economic și politic, pe de altă parte aderarea la Uniunea Europeană și, nu în ultimul rând, procesele de globalizare au presat continuu spre performanță. Dar, pe lângă toate acestea, autoritățile și comunitățile locale parcurg experiența reasumării valorilor, a planurilor privind soarta localității, a acțiunii responsabile, a deschiderii spre colaborare intercomunitară în toate dimensiunile acestora.

Figura 9.14. Imagini din zone urbane și rurale ale județului Bistrița-Năsăud

9.5 Principii și perspective privind utilizarea resurselor administrației pentru dezvoltare strategică

Administrația publică locală este o parte vitală a oricărei inițiative de dezvoltare locală. Aceasta trebuie să fie un participant activ în cadrul activității de dezvoltare economică. Prin activitatea de conducere, prin facilitarea sau simpla încuviințare atunci când sectorul privat sau cel al comunității preiau inițiativa, administrația publică locală ajută la direcționarea dezvoltării economice în regiunea în care se află. Unele dintre resursele furnizate de administrația publică locală pentru dezvoltare sunt prezentate sumar în cele ce urmează:

- Administrația publică locală dispune de propriile fonduri și are acces la fondurile de la nivel național și la fondurile agențiilor donatoare internaționale.
- Administrația publică locală utilizează atribuțiile proprii de impunere, reglementare și altele pentru a crea un climat pozitiv de afaceri. Impozitele mai mici și reglementările reduse permit agenților economici să facă investiții pentru dezvoltare, ceea ce crează locuri de muncă în comunitate.
- Administrația publică locală poate coordona eforturile privind dezvoltare economică locală întreprinse de cele trei sectoare pentru a se asigura că acestea se încadrează într-o perspectivă generală și un plan cuprinzător.
- Dat fiind faptul că administrația publică locală privește comunitatea ca pe un întreg (în timp ce grupurile private și comunitare se axează pe interesul lor specific), ea are o imagine generală a regiunii și poate privi proiectele din mai multe puncte de vedere diferite. Administrația publică locală are o înțelegere holistică a resurselor din zona în care se află.
- Administrația publică locală are experiența în administrarea proiectelor și conlucrarea cu alte nivele guvernamentale.
- Întrucât persoanele alese din administrația publică locală sunt direct responsabile în fața comunității, administrația publică locală poate acționa ca o organizație convocatoare, nepartizantă pentru a sprijini crearea parteneriatelor de colaborare între diversele persoane interesate.
- În calitate de lider, administrația publică locală trebuie să stabilească scopuri pe termen scurt, mediu și lung precum și programul de îndeplinire a acestora și să acționeze în sensul accelerării acordării unui răspuns la întrebările și plângerile cetățenilor.

- În plus, administrația publică locală sprijină “infrastructura civică” prin promovarea participării cetățenești și/sau a agenților economici și a simțului proprietății în cadrul comunității.
- Dată fiind poziția sa în sistemul guvernamental, administrația publică locală poate fi un susținător al reformei politicilor și reglementărilor pe lângă guvernul central.
- Administrația publică locală asigură servicii și proiecte de dezvoltare economică care pot ajuta comunitatea să prospere.

Principalele categorii de resurse cu rol în dezvoltarea strategică locală sunt:

- Resursele materiale;
- Resursele umane;
- Resursele de organizare;
- Piețele de desfacere pentru produsele și serviciile locale;
- Resursele financiare.

Resursele materiale

Resursele materiale cu rol în dezvoltarea economică locală pot fi privite ca totalitatea resurselor fizice, incluzând pe cele naturale și pe cele făurite de om.

- Terenurile*** includ terenurile pe care se poate construi, face agricultură, turism, terenuri echipate pentru dezvoltare economică, terenuri protejate care pot atrage turiștii pentru valorile naturale sau culturale situate pe ele etc.. Managementul terenurilor este crucial în dezvoltare, pachetul de terenuri pe care îl dețin autoritățile locale este esențial în capacitatea de a atrage investiții, de a cataliza dezvoltarea locală;
- Clădirile*** sunt necesare pentru a caza și a fi utilizate de funcțiuni diverse legate de strategia de dezvoltare: funcțiuni economice, servicii, comerț, locuire, recreere etc., potrivit nevoilor de dezvoltare locală. Clădirile sunt o componentă importantă a averii municipale, legată de atragerea investitorilor și încurajarea economiei locale (ex: incubatoarele de afaceri);
- Amplasamentele*** presupun existența unor planuri de dezvoltare care dau valoare terenurilor prin regulamentele de urbanism și investițiile publice aferente acestora;
- Infrastructura și echiparea*** localității conține în accesibilitatea acesteia la nivel intern, calitatea relațiilor cu teritoriul, accesibilitatea la resurse, la piețele de desfacere pentru produsele și serviciile locale;
- Resursele naturale*** sunt importante pentru economia locală fie că ele constituie subiect al activităților de turism, de producție sau servicii. Exemplul binecunoscut al Japoniei care este săracă în resurse naturale, arată că, în această situație, valorificarea resurselor umane devine mult mai importantă. Resursele naturale presupun un bun management având în vedere diverse limitări aferente naturii lor.

Resursele umane

Resursele umane reprezintă munca utilizată pentru crearea unui produs sau a unui serviciu destinate vânzării. Ele includ:

- Personalul instruit*** pentru a face față sofisticării continue a produselor și serviciilor și cererilor pieței de muncă;

- b. **Forța de muncă adaptabilă și adecvată** la dinamica cerințelor pieței;
- c. **Capacitate educațională și de perfecționare continuă**, flexibilitate în adaptare la dinamica cererii;
- d. **Fond socio-cultural adecvat**, deschidere personală, mentalitate structurată a forței de muncă.

Piețele de desfacere

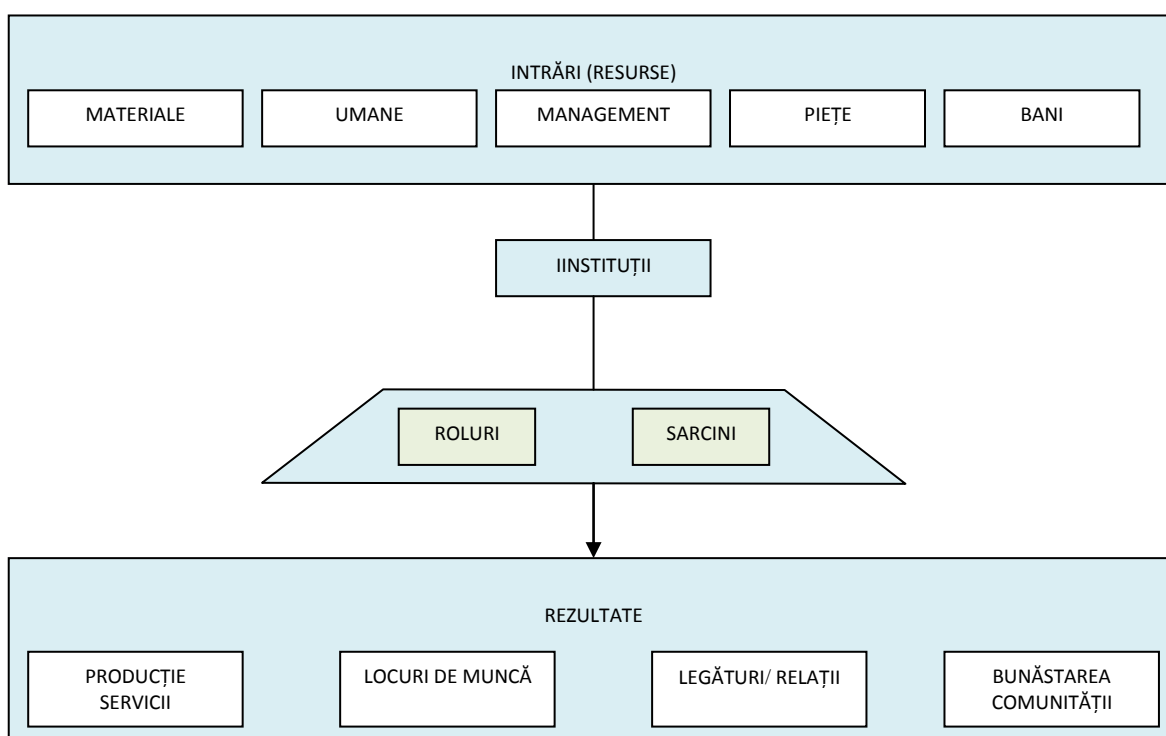
Piețele sunt locurile unde se manifesta cererea pentru un anumit produs sau serviciu pe care comunitatea locală, județul îl generează. Spațiul pietii aferent unui produs nu este fix. În abordarea pietii se iau în considerare:

- a. **Analiza și structurarea competiției** care presupune pe de o parte, cunoașterea competitorilor și aliaților, planuri de promovare și accesare a piețelor, potrivit pachetului de produse și servicii local, evaluarea competiției la nivel regional etc.;
- b. **Diversificare modalităților de penetrare a pieței**, a căilor și instrumentelor utilizare, a inovării produselor și serviciilor;
- c. **Construirea strategiilor de piață** pe baza analizelor, a evaluării competitorilor, perspectivelor, pe baza angajării spre inovare, creativitate, specializare inteligentă etc., potrivit capacității locale și deschiderii regionale.

Capacitatea de management

Resursele manageriale sunt un tip aparte de capital uman. Un bun manager este un profesionist capabil să articuleze și să combine resurse materiale, bani, personal pentru a produce și vinde cu succes un produs. În acest context sunt relevante următoarele aspecte:

- a. structurarea organizațională;
- b. asigurarea cu manageri și operatori adecvați;
- c. sprijinirea sectoarelor de cercetare, dezvoltare, inovare;
- d. efectuarea de studii de piață și vânzare;
- e. asigurarea cadrului legal și instituțional.

Figura 9.15. Relația între resurse și rezultatele utilizării acestora în dezvoltarea economică locală

(Sursa: Morisson D. - Economic Development, a Strategic Approach for Local Governments)

Resursele financiare

Banii reprezintă finanțarea direct implicată în stabilirea și operaționalizarea unui proiect propus. Resursele financiare sunt necesare pentru a iniția proiecte de dezvoltare economică în vederea asigurării facilităților necesare, formării unor specialiști adecvați, achiziționării de materiale dacă este cazul, achitării transporturilor aferente, vânzării produsului sau serviciului respectiv. Ca atare sunt importante:

- a. asigurarea capitalului financiar și în proprietăți;
- b. asigurarea de fonduri pentru creditare și împrumuturi;
- c. capitalizarea subsidiilor pentru instituții și substitute pentru capitalul direct;
- d. orientarea spre finanțare prin împrumuturi decât prin donații.

Elemente de sinteză

Scopurile dezvoltării economice locale, în contextul oricărei strategii, sunt: asigurarea locurilor de muncă de calitate pentru populația rezidentă; realizarea stabilității economice locale; dezvoltarea unei baze economice diversificate și a unei forțe de muncă bine calificate; asigurarea unei poziții competitive pentru județ pe piețele de servicii și bunuri.

Județul Bistrița-Năsăud este remarcabil de bogat în resurse materiale, de la terenuri valoroase economic și turistic, până la resursele naturale, de la localitățile bine organizate care trebuie să asigure o calitate ridicată a vieții până la cadrul natural înconjurător care contribuie semnificativ la valoarea spațiului urban și rural. Scenariile de valorificare a acestora, de management al dezvoltării lor constituie instrumente importante pentru utilizarea sustenabilă a acestora.

Resursele umane beneficiază de o rețea de dotări și servicii de educație în continuă dezvoltare. Aceasta trebuie să răspundă direcțiilor în care economia județeană este semnificativă pentru competitivitatea regională.

Consiliul județean intenționează să facă un pas în plus în colaborarea cu instituțiile publice, partenerii privați și comunitățile privind organizarea eforturilor pentru un bun management al dezvoltării, implicând toate sectoarele, asociațiile intercomunitare de dezvoltare, grupurile de acțiune locală, asociații agricole, comunitățile etc.

Piețele de desfacere pentru produsele și serviciile locale trebuie definite în vederea identificării direcțiilor majore de contribuție la competitivitatea regională. De asemenea, trebuie identificate căile și structurile eficiente în acest sens pentru dezvoltarea unor noi roluri ale județului în contextul regionalizării, atât din perspectiva coeziunii cât și a competitivității.

Resursele financiare pentru dezvoltarea județului (prin localități și în ansamblu), de loc de neglijat, provin în principal din următoarele surse:

- veniturile la bugetele locale, care se bazează pe taxarea proprietăților, a veniturilor și din inteligența cu care comunitatea locală își asigură prosperitatea;
- programe guvernamentale de finanțare, care în multe cazuri sunt influențate

politic;

- programe europene de finanțare, care necesită asigurarea unor planuri transparente de dezvoltare și a unor fonduri de cofinanțare;
- programe internaționale de finanțare care solicită aceleași condiții menționate anterior.

Practic, accesul la resurse suplimentare pentru sprijinirea dezvoltării este condiționat de un bun management, de planuri creative și realiste privind dezvoltarea pe termen mediu și lung și de angajarea resurselor locale alături de cele solicitate.

CAPITOLUL 10

Cooperare teritorială

10.1 Politica de coeziune a Uniunii Europene și cooperarea teritorială

10.1.1 Coeziune și politica de coeziune

Coeziunea economică constituie cadrul necesar dezvoltării unui sistem economic așa cum este Uniunea Europeană și este suportul atingerii obiectivului general urmărit de fiecare națiune, cel al creșterii bunăstării. **Coeziunea socială** este un alt criteriu important pentru dezvoltarea unui sistem economic. Pentru funcționarea sustenabilă a Uniunii Europene este necesară o politică inovatoare, având ca scop reducerea diferențelor dintre indivizi, regiuni sau state. **Coeziunea culturală** este o a treia trăsătură specifică societăților industriale dezvoltate, ce evidențiază o creștere a comunicării și propagarea sistemelor de valori culturale comune, procese favorizate atât de progresul tehnologic cât și de intensificarea relațiilor economice internaționale. **Coeziunea politică** constituie o caracteristică a evoluțiilor politice în cadrul și din afara Uniunii Europene, evoluții ce au condus la oficializarea normelor și instituțiilor europene în vederea asigurării mecanismelor adecvate urmăririi intereselor și scopurilor comune statelor membre.

Termenul de coeziune, la nivelul Uniunii Europene, a căpătat un înțeles mai restrictiv și anume, acela de coeziune economică și socială la care, în ultima perioadă, a fost adăugată componenta teritorială. Pentru Comunitatea Europeană, coeziunea rămâne unul dintre pilonii importanți, fiind totodată obiectivul acțiunilor întreprinse în principal pentru dezvoltarea regională.

Politica de coeziune economică și socială înglobează o sumă de intervenții la nivel comunitar, cuprinzând atât politica de dezvoltare regională (orientată, în principal, către diminuarea decalajelor teritoriale și revitalizarea zonelor industriale aflate în declin), anumite caracteristici ale politicii sociale (combaterea șomajului, sprijinirea procesului educațional și de formare continuă), precum și asistența acordată dezvoltării rurale.

Dimensiunea teritorială a coeziunii a fost inclusă în Tratatul Uniunii Europene de la Lisabona, fiind adăugată coeziunii sociale și economice și devenind astfel un obiectiv asumat politic la nivelul UE. Coeziunea teritorială implică pentru politicile comunitare o creștere a importanței dimensiunii teritoriale, a planificării și abordării integrate.

Coeziunea teritorială reprezintă un concept complex, care nu poate fi explicat printr-o singură definiție. Există însă câteva elemente care sunt general acceptate, acestea fiind **dezvoltarea echilibrată a teritoriului, reducerea disparităților și valorificarea potențialului teritorial**. O posibilă definiție, conform răspunsului național la consultarea publică privind Cartea Verde a Coeziunii Teritoriale este: *Coeziunea teritorială este expresia dezvoltării echilibrate, coerente și armonioase a teritoriului, sub aspectul activităților economice, sociale, al dotărilor, al accesibilității și al calității mediului, al existenței condițiilor de viață și de muncă echitabile pentru toți cetățenii, indiferent de locul în care se află.*

În cel de-al optulea Raport privind Politica de coeziune, Comisia Europeană recunoaște faptul că următorul exercițiu financiar va începe la finalul celei mai dificile recesiuni din ultimii

cincizeci de ani. Criza a afectat procesul de convergență a PIB-ului regional și a produs o creștere substanțială a șomajului. Provocarea acestei perioade constă în asigurarea revenirii rapide la tendințe de creștere consistente, în special în regiunile și orașele mai puțin dezvoltate. Criza afectează întreg contextul și prioritățile noilor programe de finanțare pentru perioada 2014-2020. Este necesară concentrarea pe teme importante privind revenirea la tendințele de creștere. Deși state cum sunt Germania și Polonia au trecut relativ cu bine prin criză, cele mai multe state membre se confruntă cu următoarele probleme:

- Nivelul PIB și volumul locurilor de muncă nu au revenit la cele dinaintea crizei;
- Nivele ridicate ale șomajului, sărăciei și excluziunii;
- Venituri scăzute pe familie care afectează consumul și importurile;
- Nivelul fără precedent al datoriilor și nevoia de consolidare fiscală.

În aceste condiții, programele de coeziune pentru următoarea perioadă vor pune accentul pe investițiile care să genereze creștere economică și locuri de muncă. Comisia propune concentrarea pe câteva direcții importante: locurile de muncă, în special pentru tineri, instruire și educație, incluziune socială, inovare și susținerea IMM-urilor, eficiența energetică, economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon și măsuri pentru extinderea infrastructurilor TIC și a domeniului digital.

Coeziune teritorială, în contextul Strategiei Europa 2020 și al propunerii privind Politica de Coeziune 2014 – 2020, se referă la următoarele aspecte centrale:

- *Valorificarea punctelor forte ale fiecărui teritoriu* astfel încât să poată contribui mai bine la dezvoltarea durabilă și armonioasă a UE în ansamblu;
- *Gestionarea concentrării urbane* deoarece orașele au în egală măsură un impact pozitiv și negativ, generând dezvoltarea inovației și creșterea productivității, simultan cu intensificarea poluării și a excluziunii sociale;
- *O mai bună conectare a teritoriilor*, pentru ca toți cetățenii să aibă posibilitatea de a trăi oriunde doresc, acces la serviciile publice, la un sistem de transport eficient, la rețele viabile de distribuție a energiei și la internet în bandă largă pe întreg teritoriul UE;
- *Dezvoltarea cooperării* privind aspecte cum sunt efectele schimbărilor climatice și aglomerarea traficului care nu se opresc la frontierele administrative tradiționale. Sunt necesare noi forme de cooperare între țări și regiuni. Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice și Strategia pentru regiunea Dunării sunt doar două din exemplele care ilustrează adoptarea unei abordări macroregionale;
- *Catalizarea și crearea de legături între mediul urban și rural.*

Cartea Verde privind Coeziunea Teritorială (2008) a lansat un amplu proces de consultare care continuă și astăzi, cu reuniuni periodice ale experților din toată Europa. Coeziunea teritorială va face parte integrantă din politica de coeziune începând din 2013.

Politica de coeziune poate contribui la ameliorarea coeziunii teritoriale pe următoarele căi:

- prin promovarea unei abordări funcționale în ceea ce privește dezvoltarea integrată a teritoriilor drept cadru de viață al cetățenilor;
- prin coordonarea transsectorială a politicilor și o guvernare pe mai multe niveluri, de la cel local la cel european;
- prin încurajarea cooperării dintre teritorii în vederea consolidării integrării europene;
- printr-o mai bună cunoaștere a teritoriilor, pentru a le orienta dezvoltarea.

10.1.2 Cooperarea teritorială

Cooperarea teritorială este unul din obiectivele Politicii de coeziune respectiv: convergența, competitivitatea regională și ocuparea forței de muncă, cooperarea teritorială europeană.

- Obiectivul "Convergență" urmărește dezvoltarea economică pentru regiunile defavorizate, prin investiții în dezvoltarea competitivității pe termen lung, ocuparea forței de muncă, dezvoltare durabilă și dezvoltarea eficienței administrației publice;
- Obiectivul "Competitivitate Regională și Ocuparea Forței de Muncă" vizează anticiparea și promovarea schimbărilor economice din zonele industrializate, prin sprijinirea întreprinderilor (anticiparea și promovarea schimbărilor în zonele industriale, urbane și rurale) și persoanelor (anticiparea și adaptarea la schimbări, prin combaterea șomajului, îmbunătățirea calității și productivității muncii și incluziunea socială);
- Obiectivul "Cooperare teritorială Europeană" (pentru regiuni, județe și zone transnaționale) are în vedere întărirea cooperării la nivel transfrontalier, transnațional și interregional.

Cooperarea teritorială europeană a fost finanțată în timp de câteva generații de programe INTERREG (I, II, III), iar în perioada de programare 2007-2013, a fost finanțată de generația a IV-a INTERREG (Programul European de Cooperare Teritorială), structurat pe trei direcții majore, după cum urmează:

- Componenta A: Cooperare trans-frontaliera, concentrată asupra cooperării peste granițele dintre statele membre ale UE, cu accent pe dezvoltarea activităților transfrontaliere economice, sociale și de mediu.
- Componenta B: Cooperare transnațională, cu 10 sub-axe, fiecare reprezentând o grupare de diferite țări și regiuni din Europa. Scopul este de a sprijini proiectele de cooperare între organizații din țări sau regiuni din cadrul aceleiași grupări.
- Componenta C: Cooperare interregională, în cadrul căreia nu există sub-componente și toate cele 27 de state membre ale UE, plus Norvegia și Elveția, sunt eligibile. Scopul componentei este de a îmbunătăți eficiența politicilor de dezvoltare regională pentru a permite agențiilor locale și regionale din întreaga UE să facă schimb de experiență și cunoștințe, precum și transfer de bune practici în programele de fonduri structurale mainstream.

Programele pentru **Cooperare transfrontalieră** sunt relevante pentru județele care nu se situează la granițe în măsura în care, în timp, beneficiile legate de funcționarea granițelor și punctele de dezvoltare care se crează au impact asupra dezvoltării acestora.

10.2. Teritoriul contează - Coeziune și competitivitate teritorială

10.2.1 Coeziunea teritorială

Obiectivul atribuit coeziunii teritoriale adaugă dimensiunea de proces politic trans-sectorial și trans-teritorial (trans-frontalier, trans-regional etc.): acesta le permite factorilor de decizie să privească teritoriul european dintr-o nouă perspectivă – nu neapărat regională sau națională, ci la un nivel trans-frontalier integrat și macro-regional – care poate ajuta teritoriile să își construiască viitorul pe baza capitalului teritorial prin asigurarea celor mai performante oportunități la diverse niveluri geografice.

Definiția conceptului de coeziune teritorială se află încă în dezbatere, însă există câteva elemente care sunt acceptate de toată lumea, acestea fiind dezvoltarea echilibrată a teritoriului, reducerea disparităților și valorificarea potențialului teritorial. O definiție generală propusă pentru conceptul de coeziune teritorială în urma consultării instituțiilor românești este următoarea:

Coeziunea teritorială este expresia dezvoltării echilibrate, coerente și armonioase a teritoriului, sub aspectul activităților economice, sociale, al dotărilor, al accesibilității și al calității mediului, al existenței condițiilor de viață și de muncă echitabile pentru toți cetățenii, indiferent de locul în care se află. Politica de coeziune teritorială trebuie să urmărească diminuarea diferențelor de dezvoltare dintre regiunile geografice, dintre mediul urban și cel rural, dintre centru și periferie, precum și prevenirea amplificării discrepanțelor teritoriale.

Coeziunea teritorială înseamnă recunoașterea diversității teritoriale și nevoia de a construi pe baza acestei diversități pentru a genera dezvoltare. Coeziunea teritorială se referă în mod fundamental la coerența politicilor așa cum sunt acestea relaționate la teritoriu; este o valoare adăugată a politicii de coeziune.

Din aceste eforturi privind definirea conceptului de coeziune teritorială, a luat naștere o viziune comună asupra principiilor de bază și a elementelor-cheie. Astfel, coeziunea teritorială ar trebui:

- să garanteze dezvoltarea armonioasă a diferitor teritorii;
- să permită cetățenilor să exploateze în cel mai bun mod caracteristicile inerente ale acestor teritorii;
- să transforme această diversitate într-un atu care contribuie la dezvoltarea durabilă a întregului teritoriu al Uniunii Europene;
- să completeze și să consolideze coeziunea economică și socială.

Coeziunea teritorială nu este sinonimă cu compensarea automată pe baza situațiilor geografice particulare. Ea poate, totuși, să presupună o mai bună reacție a politicilor publice la diferitele nevoi și la diferitele potențiale ale diverselor teritorii din UE. Dimensiunea teritorială ar trebui astfel să fie consolidată la toate nivelurile și la toate stadiile de elaborare și punere în aplicare a politicilor. În acest sens, s-a ajuns la un consens în ceea ce privește următoarele 6 elemente:

- coordonarea politicilor publice la diferite niveluri;
- o mai bună luare în considerare a impactului teritorial;
- îmbunătățirea guvernancei pe mai multe niveluri;
- necesitatea unor abordări funcționale (luarea în considerare a bazinelor fluviale, a zonelor muntoase, a rețelelor de orașe, a zonelor metropolitane și a cartierelor defavorizate);
- necesitatea consolidării cooperării teritoriale.
- perfecționarea bazei de date pentru o mai bună cunoaștere teritorială.

În rezoluția sa T6-0163/2009, Parlamentul European insistă asupra faptului că, în ceea ce privește coeziunea teritorială, aceasta ar trebui introdusă în cadrul existent fără a conduce la fragmentarea sectorială a politicii de coeziune a Uniunii. Rezoluția pune accentul pe următoarele puncte:

- centrele de excelență și grupurile de cercetare și inovare ar putea constitui un mijloc de garantare a reușitei economice, a descoperirilor științifice, a inovării tehnologice, a ocupării forței de muncă și a dezvoltării regionale;
- prioritate acordată politicilor care urmăresc o reală dezvoltare policentrică a teritoriilor, astfel încât presiunile exercitate asupra capitalelor să scadă și să se încurajeze apariția unor poli secundari;
- importanța serviciilor publice în raport cu dezvoltarea economică și socială durabilă, precum și necesitatea unui acces echitabil, atât la nivel social, cât și la nivel regional, la servicii de interes general, în special la servicii de educație și sănătate;
- politica de coeziune teritorială nu ar trebui să vizeze exclusiv regiunile care suferă handicapuri geografice, însă ar trebui acordată o atenție deosebită mijloacelor care să le permită să își depășească handicapurile.

Comisia Europeană urmează să publice o Carte albă privind coeziunea teritorială la sfârșitul procesului de consultare. Această Carte albă ar contribui la definirea clară și consolidarea noțiunii de „coeziune teritorială” și a valorii sale adăugate pentru politica de coeziune, precum și la propunerea unor dispoziții concrete și a unor măsuri politice pentru soluționarea problemelor tot mai mari cu care se confruntă regiunile UE. Aceste măsuri vor fi introduse ulterior în pachetul legislativ pentru perioada de după 2013-2020 privind fondurile structurale și cadrul financiar aferent.

10.2.2 Competitivitate teritorială

Potrivit teoriei dezvoltate de Michael Porter, avantajele competitive la nivel național sunt înțelese ca suma condițiilor pe care o țară le oferă firmelor pentru a prospera, țara respectivă contribuind astfel la întărirea capacității competitive a acestor firme pe piețele locale și globale.

Avantajele competitive au o dinamică influențată de evoluțiile piețelor, de politicile guvernamentale, atât la nivel național cât și la nivel regional. Orașele luptă pentru sfere și teritorii de influență prin guvernării lor, care mobilizează diverse categorii de resurse, pentru accesul la piața globală, la capital, la noile cunoștințe și tehnologii și, uneori, la resursele umane, acțiunile lor pentru întărirea poziției competitive influențând rezultatele la nivel național și regional.

Pe această abordare se bazează conceptul de competiție teritorială, cu o sferă largă de cuprindere, ce nu restricționează participanții doar la categoria administrației teritoriale, referindu-se și la comportamentul firmelor, al gospodăriilor din teritoriul respectiv. Astfel, competiția teritorială se află în legătură biunivocă cu competitivitatea teritorială (pe plan regional și/sau internațional): aceasta din urmă reprezintă o măsură a potențialului unui teritoriu de a realiza rate înalte, sustenabile de creștere a standardului de viață la nivelul teritoriului respectiv.

Competitivitatea regională este definită de către Comisia Europeană care, în *The Sixth Periodic Report on the Regions (1999)*, drept 'capacitatea de a produce bunuri și servicii care corespund cerințelor piețelor internaționale, menținând în același timp niveluri ridicate și sustenabile ale veniturilor sau, mai general, capacitatea (regiunilor) de a genera, în condițiile expunerii la competiția externă, rate înalte ale veniturilor și ocupării.... Pentru ca o regiune să fie competitivă este important să asigure atât numărul cât și calitatea locurilor de muncă'.

Indicatorii cei mai utilizați privind competitivitatea teritorială sunt cei realizați de World Economic Forum (WEF) și International Institute for Management Development din Geneva (IMD).

WEF publică indicele cunoscut sub denumirea Growth Competitiveness Index (GCI), a cărui construcție se bazează pe trei piloni considerați fundamentali pentru creșterea economică și anume: calitatea mediului macroeconomic, starea instituțiilor publice în țările analizate, nivelul tehnologic al economiilor lor. Fiecare este luat în considerare în cadrul CGI prin intermediul unui indice specific.

Scorul competitivității (prezentat în World Competitiveness Scoreboard/WCS) calculat de IMD Geneva ia în considerare patru factori determinanți: performanța economică, eficiența acțiunii guvernamentale, eficiența afacerilor, infrastructura. Fiecare dintre ei se subdivide în cinci subfactori ce pun în evidență aspectele esențiale ale domeniului analizat, respectiv:

- Performanța economică: economia internă, schimburile internaționale, investițiile internaționale, ocuparea, prețurile.
- Eficiența acțiunii guvernamentale: finanțele publice, politica fiscală, cadrul instituțional, legislația în domeniul afacerilor, mediul social.
- Eficiența afacerilor: productivitatea muncii, piața muncii, finanțele, practicile de management, atitudini și valori.
- Infrastructura: infrastructura de baza, infrastructura tehnologică, infrastructura științifică, sănătatea și mediul înconjurător, educația.

Sursa: Cuantificarea competitivității teritoriale. Abordări exploratorii în spațiul internațional, Prof.univ.dr. Daniela-Luminița Constantin Academia de Studii Economice București, Articol publicat în Analiză și perspectivă economică No. 3(1)/2006, p. 72-80, ISSN 1841-5490

În România, experiența primului exercițiu financiar în cadrul Uniunii Europene scoate în evidență următoarele:

- Teritoriul este valorificat într-o măsură foarte mică în adăugarea valorii în procesele economice;
- Funcționalitatea unui spațiu economic este evidențiată la o scară geografică variabilă care nu se suprapune în mod necesar peste granițele administrative sau birocratice;
- Principala provocare pe termen scurt-mediu este legată de transformarea caracterului punctual al investițiilor către arii de intervenție definite ca zone de dezvoltare;
- Măsurile de intervenție nu sunt justificate prin și nu includ elemente de formare a valorii în plan teritorial;
- Este necesar un efort mai mare de redefinire și conceptualizare la nivelul domeniilor și ariilor de intervenție.

Sursa: Coeziunea teritorială, factor de creștere a competitivității, Dragoș Pîslaru, Manager General, GEA Strategy & Consulting, prezentare susținută la Conferința Coeziune teritorială și competitivitate în contextul Strategiei Europa 2020, noiembrie 2011.

10.2.3 Coopetitivitatea

Un aspect special îl constituie necesitatea cooperării la nivel teritorial, chiar în condițiile competiției între teritorii. Coopetitivitatea este un concept relativ nou care descrie

competiția cooperativă, articulând cooperarea și competiția și combinând avantajele amândorura. Coopetiția apare când entitățile aflate în competiție conlucrează parțial din interese convergente. Ele cooperează între ele pentru a crea o valoare mai ridicată în comparație cu valoarea creată în lipsa interacțiunii și luptă pentru a realiza avantaje competitive.

Coopetiția are loc în situația în care entitățile care acționează pe aceleași piețe lucrează împreună în explorarea de cunoștințe, tehnologii, inovații, cercetare pentru a crea produse noi. În același timp, aceste entități luptă pentru a câștiga piețe pentru produsele și serviciile pe care le asigură și în modul în care utilizează noile cunoștințe și informații.

Avantajele constau în reducerea costurilor, complementaritatea resurselor și transferul tehnologic. Dificultățile se regăsesc în distribuirea controlului, capitalul de risc, nevoi și încredere suplimentare.

Coopetiția dezvoltă scenarii de tip câștig-câștig în care competitorii câștigă mai mult nu din cucerirea piețelor sau a profitului celorlalți, ci din crearea unei piețe mai mari în zone de complementaritate. Coopetiția apare datorită interdependenței crescânde între entitățile aflate în competiție și creșterea cererii pentru flexibilitate strategică și acțiune colectivă în anumite zone sau domenii. Astfel, într-o regiune, un oraș poate concura cu un altul pentru piețe de desfacere în interiorul regiunii respective, însă ar trebui să coopereze pentru a-și consolida accesul către piețele externe (ex: Galați și Brăila) și a-și articula produsele și serviciile.

10.3 Perspectivile politicii de coeziune și ale cooperare teritorială în perioada 2014-2020

Politica de coeziune se regăsește într-o suită de documente strategice, de politici, și de acțiune, în pregătirea următorului exercițiu financiar, respectiv a perioadei 2014-2020. Aceste documente vor fi sumarizate în cele ce urmează ca bază și linii directoare pentru abordarea coeziunii și cooperării teritoriale în perioada următoare de programare.

10.3.1 Nivelul Uniunii Europene

Strategia „Europa 2020” are ca obiectiv general asigurarea unei economii inteligente, ecologice și favorabile incluziunii, pentru a oferi un nivel ridicat al ocupării forței de muncă, al productivității și pentru a asigura coeziunea economică, socială și teritorială. Cele trei priorități stabilite în cadrul acestei strategii sunt:

1. Creștere inteligentă – dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
2. Creștere durabilă – promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive poate conduce pe de-o parte la furnizarea de „bunuri publice” societății ce pot conduce în arealele vizate la crearea de noi locuri de muncă prin extensivizarea agriculturii și aprovizionarea piețelor locale;
3. Creștere favorabilă incluziunii sociale – promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială prin deblocarea potențialului economic al zonelor rurale, dezvoltarea piețelor și locurilor de muncă la nivel local, prin furnizarea de asistență în vederea restructurării agriculturii și sprijinirea veniturilor agricultorilor în vederea menținerii unei agriculturi sustenabile în întreaga Europă.

În cadrul strategiei sunt propuse ca instrumente de lucru 7 inițiative:

- „O Uniune a inovării”;
- „Tineretul în mișcare”;
- „O agendă digitală pentru Europa”;
- „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”;
- „O politică industrială adaptată erei globalizării”;
- „O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă”;
- „Platforma europeană de combatere a sărăciei”.

De asemenea, strategia răspunde și obiectivelor tematice care se regăsesc în cadrul propunerilor de regulamente pentru perioada 2014-2020:

1. Întărirea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării
2. Îmbunătățirea accesului la și a utilizării și calității tehnologiilor informațiilor și comunicării;
3. Creșterea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii;
4. Sprijinirea tranziției spre o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele;
5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor;
6. Protejarea mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor;
7. Promovarea transportului durabil și eliminarea blocajelor în rețelele cheie;
8. Promovare ocupării și sprijinirea mobilității forței de muncă;
9. Investiții în competențe, educație și învățare continuă;
10. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei;
11. Îmbunătățirea capacității instituționale și a eficienței în administrația publică.

Cadrul Strategic pentru Amenajarea Teritoriului Uniunii Europene integrează la nivel teritorial obiectivele de coeziune și competitivitate ale Uniunii, stabilind ca obiective:

1. Amenajarea policentrică a teritoriului;
2. O nouă relație urban-rural;
3. Accesul egal la infrastructură și cunoaștere;
4. Administrarea înțeleaptă a patrimoniului natural și cultural.

Dimensiunile coeziunii teritoriale sunt, în viziunea Cadrului Strategic: regională, trans-națională și interregională, guvernanta – administrarea durabilă. **Linii directe strategice ale Uniunii Europene (Community Strategic Guidelines)** indică faptul că Politica de Coeziune are trei priorități:

- îmbunătățirea atractivității Statelor Membre, regiunilor și orașelor, prin îmbunătățirea accesibilității, asigurarea unui nivel și a unei calități adecvate a serviciilor și protejarea mediului înconjurător;
- încurajarea inovării, antreprenoriatului și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere, prin promovarea capacității de cercetare-inovare, inclusiv a noilor instrumente TIC;
- crearea de noi locuri de muncă, mai bine plătite, prin atragerea de noi persoane în procesul de ocupare și în activități antreprenoriale, îmbunătățirea adaptabilității lucrătorilor și a firmelor și investițiile în capitalul uman.

Aceleași linii directe specifică faptul că programele care se adresează zonelor urbane pot lua diferite forme:

- acțiuni care promovează orașele ca motoare ale dezvoltării regionale, prin îmbunătățirea competitivității lor, promovarea antreprenoriatului, a inovării, dezvoltarea serviciilor, rezultând în creșterea atractivității orașelor din UE;
- acțiuni care promovează coeziunea internă a arealelor urbane, prin revitalizarea cartierelor în declin, reabilitarea mediului fizic și ambiental, reconversia sit-urilor brownfield, protejarea și valorificarea patrimoniului lor istoric și cultural;
- promovarea unei dezvoltări mai echilibrate, policentrice a Uniunii Europene, prin crearea unei rețele de orașe, la nivel național și comunitar. Dezvoltarea acestei rețele presupune măsuri care să le lege fizic (infrastructură, tehnologia informației, etc.), dar și uman (promovarea cooperării, etc.). O atenție deosebită se va acorda și relațiilor rural-urban.

Conectarea Europei are scopul de a accelera investițiile pe termen lung în drumuri, căi ferate, rețele energetice, conducte și rețele de mare viteză în bandă largă:

- Ameliorarea legăturilor de transport prin investiții în proiecte de infrastructură menite să faciliteze transportul de mărfuri și călători, în special între vestul și estul Europei. Investițiile se vor axa pe moduri de transport ecologice și durabile.
- Conectarea rețelelor energetice prin realizarea de conexiuni între țările UE, care să faciliteze furnizarea energiei - atât a celei tradiționale, cât și a energiei provenind din surse regenerabile.
- Sprijinirea rețelelor digitale de mare viteză prin crearea de rețele în bandă largă și furnizarea de servicii digitale paneuropene.

Cartea Albă - Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punct de vedere al resurselor are trei obiective majore: Un sistem de mobilitate eficient și integrat, Inovând pentru viitor: tehnologii și comportamente și Infrastructuri moderne și o finanțare inteligentă. De asemenea, prezintă 40 de inițiative concrete privind infrastructura și serviciile de transport de implementat în următorul deceniu, inițiative corelate cu următoarele obiective de atins până în anul 2050:

- a) Eliminarea autoturismelor cu combustibili convenționali din orașe;
- b) Reducerea cu 40% a emisiilor din transportul maritim;
- c) Trecerea a 50% dintre pasagerii și mărfurile de pe relațiile interurbane de distanță medie de pe modul rutier pe modul feroviar și naval.
- d) Reducerea în ansamblu cu 60% a emisiilor generate de activitatea de transport.

În contextul Rețelelor Trans Europene de Transport, Agenția Executivă pentru Dezvoltarea Rețelelor Transeuropene de Transport monitorizează pregătirea și implementarea proiectelor aferente celor 30 de axe prioritare definite în decizia nr. 884/2004/EC.

Foaia de parcurs către o Europă eficientă din punct de vedere energetic COM(2011) 571 final din 20.9.2011 prevede ca, până în anul 2050, economia UE să se dezvolte cu respectarea constrângerilor legate de resurse și în cadrul limitelor planetare, contribuind astfel la transformarea economică globală. Economia UE este competitivă, incluzivă și oferă un nivel de trai ridicat cu un impact asupra mediului mult mai scăzut. Toate resursele sunt gestionate sustenabil, de la materii prime la energie, apă, aer, terenuri și sol. Obiectivele privind schimbările climatice au fost atinse, iar biodiversitatea și serviciile ecosistemice pe care le sprijină au fost protejate, valorizate și restabilite în mod substanțial.

Documentul **Energie 2020: O strategie pentru energie competitivă, sustenabilă și sigură COM(2011) 21 din 26.1.2011** prevede realizarea unei Europe eficiente din punct de vedere

energetic; construirea unei adevărate piețe integrate pan-europene de energie; sporirea puterilor consumatorilor și atingerea celui mai înalt nivel de siguranță și securitate; extinderea poziției de lider a Europei în domeniul tehnologiilor energetice și al inovării; consolidarea dimensiunii externe a pieței energetice a UE.

Small Business Act prevede 10 principii:

1. Crearea unui mediu în care antreprenorii și întreprinderile familiale să poată prospera și unde spiritul antreprenorial este recompensat;
2. Asigurarea posibilității pentru antreprenorii cinstiți care au dat faliment de a beneficia în mod rapid de o a doua șansă;
3. Definirea regulilor după principiul „Gândeți mai întâi la scară mică”;
4. Asigurarea reactivității administrațiilor la nevoile IMM-urilor;
5. Adaptarea instrumentelor puterilor publice la nevoile IMM-urilor: Facilitarea participării IMM-urilor la achizițiile publice și exploatarea mai judicioasă a posibilităților oferite IMM-urilor de a beneficia de ajutoare de stat;
6. Facilitarea accesului IMM-urilor la finanțare și punerea în aplicare a unui cadru juridic și comercial care să favorizeze punctualitatea plăților cu ocazia tranzacțiilor comerciale;
7. Sprijinirea IMM-urilor pentru a beneficia mai mult de oportunitățile oferite de piața unică;
8. Promovarea ameliorării competențelor în interiorul IMM-urilor și a tuturor formelor de inovație;
9. Ajutarea IMM-urilor să transforme provocările în materie de mediu în oportunități;
10. Încurajarea și sprijinirea IMM-urilor pentru a profita de creșterea piețelor

Documentul **Europa creativă** prevede:

- încurajarea antreprenoriatului prin reducerea birocrăției pentru întreprinderile mici, care reprezintă un segment important al sectorului cultural și creativ;
- dezvoltarea pieței digitale europene, de exemplu printr-o abordare comună în ceea ce privește protejarea drepturilor de proprietate intelectuală și reducerea cantității de bunuri contrafăcute vândute pe internet;
- promovarea creării de rețele și a schimbului de bune practici la nivel european;
- garantarea împrumuturilor bancare pentru a facilita accesul la finanțare pentru întreprinderile și organizațiile din sectorul creativ;
- sprijinirea măsurilor care contribuie la formarea și atragerea publicului, testarea modelelor economice și creșterea exporturilor;
- finanțarea educației și formării, de exemplu prin programul Erasmus pentru toți;
- utilizarea unei din părți din fondurile existente pentru a spori contribuția pe care o aduce cultura la dezvoltarea regională și locală, atât în zonele urbane, cât și în cele rurale.

Documentul **Orizont 2020** prevede:

- Întărirea poziției Europei în cercetare științifică;
- Întărirea inovării industriale;
- Abordarea unor preocupări majore: schimbări climatice, transport sustenabil, energie regenerabilă accesibilă, siguranță și securitate alimentară, îmbătrânirea populației.

Documentul **Regiunile cunoașterii** are scopul de a întări potențialul Regiunilor Europene, și în particular de a încuraja și sprijini dezvoltarea, în întreaga Europă, în "clustere orientate pe cercetare", universități asociate centre de cercetare, întreprinderi și autorități regionale. Acțiuni Suport și de Coordonare aarente prevăzute sunt:

- analiza, dezvoltarea și implementarea agendei cercetării pentru clustere regionale sau transfrontaliere;
- coordonarea regiunilor cu un profil de dezvoltare a cercetării mai slabe cu cele mai dezvoltate;
- inițiative privind îmbunătățirea integrării.

Documentul **"Consolidarea și concentrarea cooperării internaționale a UE în domeniul cercetării și al inovării: o abordare strategică" - COM(2012) 497 Final din 14.09.2012** propune o concentrare mai accentuată a cooperării asupra priorităților strategice ale UE, cu menținerea în același timp a tradiționalei deschideri spre participarea țărilor terțe la cercetarea din UE. Este vorba nu doar despre abordarea provocărilor mondiale, ci și despre creșterea atractivității Europei ca centru de cercetare și inovare și despre sporirea competitivității industriale.

Programul pentru schimbări sociale și inovare socială prevede trei axe complementare:

- Axa Progress, care sprijină dezvoltarea, punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea politicilor sociale și de ocupare a forței de muncă ale Uniunii și a legislației în domeniul condițiilor de muncă și promovează elaborarea unor politici și inovarea bazate pe dovezi, în colaborare cu parteneri sociali, organizații ale societății civile și alte părți interesate;
- Axa EURES, care sprijină activitățile desfășurate de rețeaua EURES, pentru a dezvolta activitățile de schimburi de informații și diseminare și alte forme de cooperare în vederea promovării mobilității geografice a lucrătorilor;
- Axa Microfinanțare și antreprenoriat social, care facilitează accesul antreprenorilor la finanțare, în special a persoanelor celor mai îndepărtate de piața muncii și a întreprinderilor sociale.

Carta albă privind guvernanta pe mai multe niveluri (White paper on multilevel governance) se înscrie într-un demers politic proactiv pentru „Construirea Europei în parteneriat” și fixează două mari obiective strategice: favorizarea participării la procesul european și sporirea eficienței acțiunii comunitare.

Strategia Dunării este o platformă pentru încurajarea parteneriatelor, atât între autoritățile locale și regionale, cât și între autorități, mediu privat și sectorul neguvernamental, prin generarea de proiecte pentru dezvoltarea regiunii Dunării. Această strategie are patru piloni:

- conectivitatea (transport durabil, rețele de energie, turism și cultură);
- protecția mediului, a resurselor de apă și managementul riscurilor;
- prosperitate și dezvoltare socio-economică (educație, cercetare, dezvoltare rurală, competitivitate, piața internă);
- îmbunătățirea sistemului de guvernare (capacitate instituțională și securitate internă).

10.3.2 La nivel național

La nivel național strategia Europa 2020 este implementată prin intermediul **Programelor Naționale de Reformă** (PNR). Țintele Strategiei Europa 2020 asumate de România sunt:

- rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani de 70%;
- nivelul investițiilor în cercetare și dezvoltare de 2% din PIB-ul României;
- obiectivul 20/20/20 în materie de energie și schimbări climatice:
  - emisiile de gaze cu efect de seră cu 20% sub nivelul înregistrat în 1990;
  - 24% din energia produsă să provină din surse regenerabile;
  - creșterea cu 19% a eficienței energetice;
- rata de părăsire timpurie a școlii sub 11,3%;
- ponderea tinerilor cu vârsta între 30-34 ani, absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar, de cel puțin 26,7%;
- scăderea numărului de persoane expuse sărăciei cu 580000.

Programul Național de Reformă 2011-2013 are ca priorități:

- Creșterea eficienței și transparenței administrației publice;
- Creșterea gradului de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune;
- Utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor pentru modernizarea administrației publice;
- Îmbunătățirea mediului de afaceri;
- Ocuparea forței de muncă;
- Cercetare, dezvoltare, inovare;
- Schimbări climatice și dezvoltare durabilă;
- Surse regenerabile de energie;
- Eficiență energetică;
- Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii;
- Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară sau echivalentă;
- Incluziunea socială.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014-2020 are ca obiectiv general îmbunătățirea continuă a calității vieții, prin asigurarea bunăstării, protecției mediului și coeziunii sociale, pentru comunități sustenabile, prezente și viitoare, capabile să gestioneze resursele în mod eficient și să valorifice potențialul de inovare și dezvoltare economică și socială al regiunilor.

Obiective specific sunt:

- Creșterea rolului și funcțiilor orașelor și municipiilor în dezvoltarea regiunilor prin investiții care să sprijine creșterea economică, protejarea mediului, îmbunătățirea infrastructurii edilitare urbane și coeziunea socială;
- Creșterea eficienței energetice în sectorul public și/sau rezidențial pentru a contribui la reducerea cu 20% a emisiilor de CO₂ în conformitate cu Strategia Europa 2020;
- Creșterea gradului de accesibilitate a regiunilor prin îmbunătățirea mobilității regionale și asigurarea serviciilor esențiale pentru o dezvoltare economică sustenabilă și inclusivă;

- Regenerarea zonelor deprivatate și stimularea incluziunii sociale a comunităților marginalizate, prin crearea premiselor necesare pentru asigurarea acestor comunități cu servicii esențiale și condiții decente de trai;
- Creșterea economiilor regionale prin dezvoltarea infrastructurii specifice inovării și cercetării și stimularea competitivității IMM-urilor;
- Stimularea dezvoltării competitive și durabile a turismului la nivel regional și local prin valorificarea durabilă a patrimoniului cultural cu potențial turistic și crearea/modernizarea infrastructurii specifice de turism;
- Protecția și îmbunătățirea mediului prin creșterea calității serviciilor de apă, reabilitarea siturilor industriale poluate și abandonate și măsuri de prevenire a riscurilor și creșterea capacității de intervenție în situații de urgență.

Strategia pentru transport durabil pe perioada 2007 – 2013 și 2020, 2030 și-a definit următoarele obiective specifice:

- modernizarea și dezvoltarea rețelei de transport de interes European și național, creșterea condițiilor de siguranță și a calității serviciilor;
- liberalizarea pieței interne de transport;
- stimularea dezvoltării economiei și a competitivității;
- întărirea coeziunii sociale și teritoriale la nivel regional și național;
- compatibilitatea cu mediul înconjurător.

Direcțiile principale de acțiune pentru perioada 2014-2020 sunt: acțiuni pentru realizarea integrării graduale a rețelei și serviciilor; asigurarea condițiilor financiare și tehnice pentru implementarea graduală/etapizată a proiectelor de modernizare și dezvoltare; consolidarea tendințelor de restructurare modală; finalizarea procesului de liberalizare a pieței interne de transport; implementarea graduală a politicilor de mediu și dezvoltare durabilă.

Strategia de transport intermodal în România 2020 are în vedere următoarele obiective specifice:

- modernizarea și/sau construirea unor terminale intermodale și a infrastructurii aferente;
- realizarea unor servicii intermodale de calitate;
- implementarea unui sistem de urmărire, planificare și management a transportului intermodal de marfă, utilizând sistemele inteligente de transport disponibile pe piață;
- stimularea promovării sistemului național de transport intermodal.

Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007-2026 are ca principale obiective transformarea României într-o destinație turistică de calitate pe baza patrimoniului său natural și cultural care să corespundă standardelor Uniunii Europene privind furnizarea produselor și serviciilor și realizarea unei dezvoltări durabile din punct de vedere al mediului sectorului turistic într-un ritm de dezvoltare superior altor destinații turistice din Europa. De asemenea, sunt prezentate modalitățile în care sunt/pot fi cuprinse într-un proces de interconexiune și interdependență toate componentele planificării turismului, incluzând proiecțiile pieței, formarea profesională, impactul economic și social, asigurarea standardelor și direcțiile de proiectare, altfel spus, demonstrarea agenției-client sau agențiilor-clienți aspectele care trebuie examinate pentru dezvoltarea unor soluții de amenajare turistică durabilă).

Documentul „**Memorandum – Poziția preliminară a României privind Comunicarea Comisiei “PAC în perspectiva anului 2020: Cum răspundem provocărilor viitorului legat de alimentație, resurse naturale și teritorii”**” susține menținerea în termeni reali a valorii sprijinului pentru agricultură în configurația celor 2 piloni complementari:

- *Pilonul 1*, sistemul de plăți directe și măsurile de piață;
- *Pilonul 2*, dezvoltarea rurală, prin care agricultura să fie recunoscută ca sector comunitar strategic integrant și activ, cu impact nu doar în asigurarea / furnizarea alimentelor, ci și asupra societății, prin crearea locurilor de muncă și intensificarea activităților nonagricole în mediul rural.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României pentru orizontul de timp 2020, respectiv 2030 promovează obiectivele care privesc dezvoltarea durabilă pentru orizontul de timp 2020 și vizează atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile. În ceea ce privește ținta de atins pentru orizontul de timp 2030, Strategia urmărește apropierea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.

Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030 orientează dezvoltarea strategică a teritoriului României pe următoarele obiective:

- Valorificarea periferialității prin dezvoltarea rolului de conector și releu la nivel continental și intercontinental;
- Racordarea la rețeaua europeană de poli și coridoare de dezvoltare;
- Structurarea și dezvoltarea echilibrată a rețelei de localități urbane;
- Afirmarea solidarității urban-rural;
- Dezvoltarea rurală;
- Consolidarea și dezvoltarea legăturilor interregionale ca suport al dezvoltării regionale;
- Dezvoltarea adecvată a diferitelor categorii de teritorii;
- Creșterea competitivității teritoriale;
- Protejarea, dezvoltarea și valorificarea patrimoniului natural și cultural.

10.3.3 La nivelul regiunii Nord-Vest

Viziunea Regiunii Nord-Vest (2027)

„Comunitățile din Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) înțeleg să valorifice împreună, respectând principiile dezvoltării durabile resursele naturale, materiale, umane, tradițiile istorice și interculturale în scopul unei dezvoltări susținute, constante care fac din Transilvania de Nord una dintre cele mai dinamice regiuni europene.

Regiunea Transilvaniei de Nord, prin amplasarea și dotările sale infrastructurale îndeplinește un rol strategic, de deservire logistică, a teritoriilor de la Vestul, Estul, Sudul și Nordul său. Domeniile de excelență ale regiunii, care se disting prin potențialul lor inovativ, “dezvoltare tehnologică” și poziționarea pe piețele europene a produselor regionale sunt: agricultura, industria alimentară și a bunurilor de consum (mobilier și confecții), industria de mașini și echipamente, turismul și IT&C.

Regiunea dispune de un valoros capital uman, sistemele de educație a adulților, de formare continuă a adulților și învățământ universitar fiind recunoscute la nivel internațional.

Cetățenii regiunii se disting prin mentalitatea lor inovativă, cooperantă care, alături de un nivel de al calității vieții ridicat (cu un PIB de 55% din media europeană) fac din Transilvania de Nord una dintre destinațiile preferate de investitori și turiști în Europa Centrală și de Est.”

Obiective strategice de dezvoltare ale regiunii pe termen mediu și lung (2027)

1. Dezvoltarea de avantaje comparative prin investiții în sectoarele de excelență ale Regiunii;
2. Racordarea Regiunii la fluxurile internaționale de mărfuri, turiști, investiții, informații și valori culturale și asigurarea rolului de deservire ca „regiune logistică”;
3. Creșterea investițiilor în capitalul uman și social al Regiunii, în vederea asigurării suportului pentru o dezvoltare durabilă;
4. Creșterea eficienței economiei rurale, conservând totodată calitatea mediului și patrimoniul etno-folcloric extrem de bogat al Regiunii;
5. Transformarea centrelor urbane în spații de influență și de atracție regională și transregională.

Obiectivele operaționale aferent perioadei de programare 2014-2020 sunt:

- *Specializarea funcțională a regiunii*, prin redefinirea domeniilor de excelență ale acesteia, în raport cu modificările structurale survenite în perioada de programare 2007- 2013;
- *Consolidarea importanței acordate dimensiunii teritoriale a dezvoltării regiunii*, în special din punct de vedere al avantajelor competitive.

10.4 Abordări în sprijinul consolidării și diversificării cooperării teritoriale europene semnificative pentru județul Bistrița-Năsăud

Cooperarea teritorială europeană înseamnă pentru județul Bistrița-Năsăud să își asigure conexiunile importante pentru dezvoltarea sustenabilă a valorosului specific și patrimoniu rural, natural și cultural.

Se pot structura următoarele nivele privind proiectele existente și abordările viitoare necesare consolidării rolului regional al județului și asigurării contribuției la competitivitatea regională prin păstrarea echilibrului și specificului său.

La nivel regional, se configurează bazele și se structurează argumentele pe baza cărora se dezvoltă cooperarea teritorială europeană. Aferent acestui nivel teritorial sunt importante următoarele direcții strategice:

- Diversificarea căilor de consolidare a cooperării urban rural aferent celor patru localități urbane ale județului și pregătirea pentru afirmarea la nivel regional;
- Strângerea colaborării între capitalele județelor Regiunii Nord-Vest în vederea asigurării unei rețele funcționale de poli de creștere și urbani, a coeziunii teritoriului, accesului la resursele regiunii;
- Regenerarea abordării dezvoltării la nivel de ținuturi și țări, atât în cadrul județului cât și al regiunii;
- Configurarea rețelei de clustere economice la nivelul județului și structurarea contribuției la profilului competitiv al regiunii;
- Cooperarea între Grupurile de Acțiune Locală privind dezvoltarea rurală sustenabilă și contribuțiile la competitivitatea regiunii;

- Cooperarea între Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară pentru diversificarea serviciilor și asigurarea calității vieții prin conectarea localităților la servicii;
- Cooperarea în cadrul ANTREC în sprijinul configurării de trasee turistice intrajudețene și în conectare regională și interregională;
- Pregătirea programelor de regenerare a fondului silvicol și a peisajelor;
- Pregătirea programelor de mobilizare în circuitele teritoriale a rețelei de patrimoniu cultural;
- Cooperarea la nivel regional pentru administrarea sustenabilă a zonelor bazinelor hidrografice și a situațiilor de urgență;
- Pregătirea în toate domeniile menționate a proiectelor prioritare, a proiectelor integrate.

Figura 10.1. Distribuția rețelei de localități pe teritoriul regiunii Nord-Vest

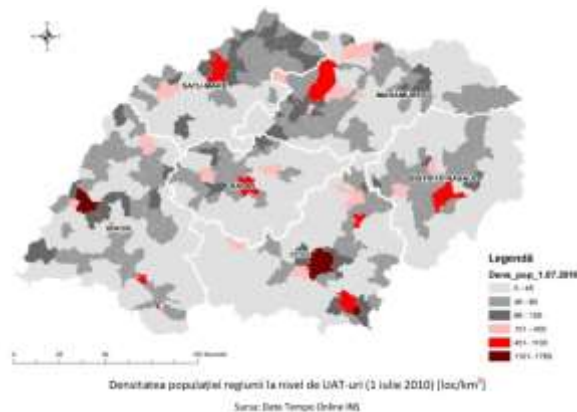

Figura 10.2. Distribuția zonelor populate în localitățile urbane și hinterlandul acestora pe teritoriul regiunii Nord-Vest

Figura 10.3. Principalele căi de transport rutier și media zilnică a încărcării pe teritoriul regiunii Nord-Vest

La nivel interregional, se reiau temele principale de interes ale județului menționate anterior și se promovează la nivel interregional, în conexiune cu proiecte similare și/sau complementare, ca pas intermediar spre scara teritorială europeană. În plus, se mai pot lua în considerare efectele indirecte ale programelor de cooperare transfrontalieră ale județelor în direct conexiune cu Județul Bistrița-Năsăud, respective cu Ucraina și Republica Moldova.

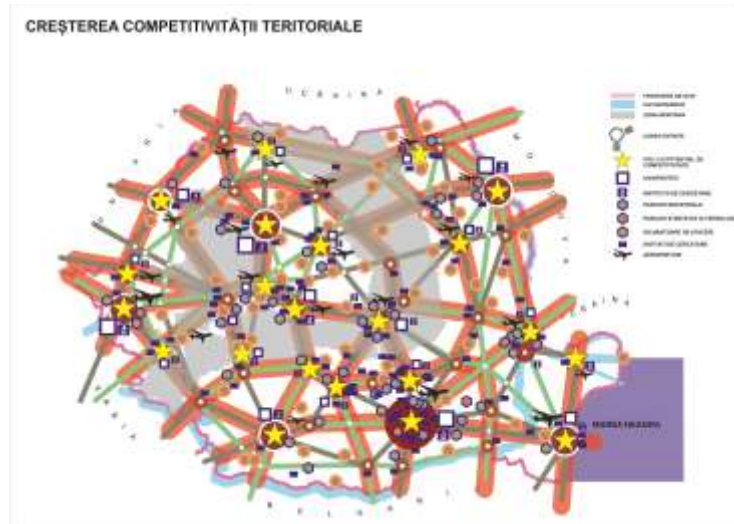

Figura 10.4. Rețeaua de poli cu potențial competitiv, Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială, *România 2030*

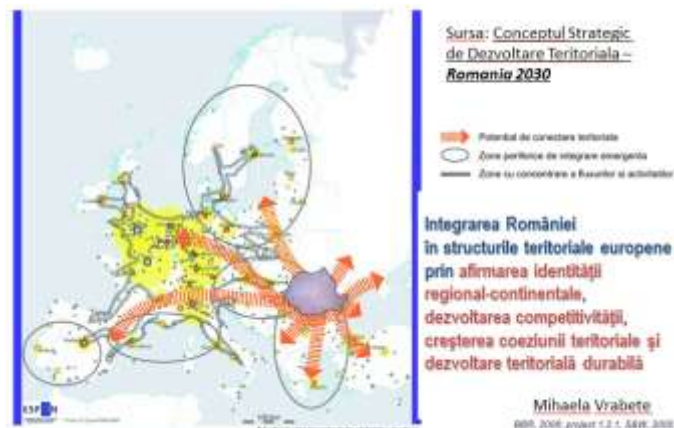

Figura 10.5. Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială *România 2030*, obiectivul general

La nivel teritorial de anvergură europeană cooperarea privește următoarele abordări:

- Programul INTERREG IV C privind schimburi de experiență și cunoștințe, precum și transferul de bune practici identificate;
- Programul privind dezvoltarea durabilă a Bazinului Hidrografic al Tisei;
- Strategia Euroregiunii Carpatice;
- Strategia Dunării;
- Documentul Comun de Planificare Spațială a Statelor din Grupul Vișegrad 4+2 (poli de creștere, poli urbani, zone urban-rurale, zone economice, clustere economice, infrastructuri și noduri/hub-uri de transport etc)
- Programele de valorificare a rețelelor de patrimoniu natural și patrimoniu cultural;
- Programele privind energia regenerabilă;

- Accesarea de rețele internaționale importante pentru profilul județului (orașe istorice mici, dezvoltare rurală sustenabilă. împăduriri etc) și pentru aspirațiile pe termen mediu și lung (ex: aderarea la Enterprise Europe Network – rețea de informare și transfer privind tehnologia și inovarea);
- Promovarea relației spre est-vest, pentru o bună conectare spre Europa Centrală și zonele prospere aferente;
- Utilizarea, dezvoltarea și diversificarea sistemului de înfrățiri, colaborări prin instituțiile implicate în programe, parteneriate și colaborări internațional.

10.4.1 Rețele teritoriale de schimburi de experiență și cunoștințe și de transfer al bunelor practici - Programul INTERREG IVC 2007-2013

Proiectele INTERREG IVC se adresează schimbului de experiență și cunoștințe, precum și transferului de bune practici identificate. Proiectele în care au fost implicate entități din Județul Bistrița-Năsăud, în perioada 2007-2013 sunt:

Tabelul 10.1. Proiectele INTERREG IVC care au implicat actori din județul Bistrița-Năsăud

	Acronimul	Numele proiectului	Tema proiectului	Lider proiect	Participantul din Județul Bistrița-Năsăud
1	OSEPA	Utilizarea de Software Open Source de către administrația publică din UE	Societatea Informațională	Uniunea Municipalityților din Grecia	Primăria Municipiului Bistrița
2	IMAGINE	IMAGINE orașe care necesită un nivel scăzut de energie	Energie și transport sustenabil	Energy Cities	Primăria Municipiului Bistrița
3	FLOOD-WISE	Strategii de management sustenabil al inundațiilor pentru bazinele hidrografice transfrontaliere	Riscuri naturale și tehnologice (inclusive schimbările climatice)	Euregio Meuse-Rhine	Administrația Națională Apele Române, Administrația Bazinală Someș – Tisa
4	INNOCRAFTS	Politici de antreprenoriat INNOvativ entrepreneurship în sectorul meșteșuguri	Antreprenoriat și IMM-uri	Primăria Orașului Florența	Primăria Municipiului Bistrița
5	SufalNet4EU	Utilizarea sustenabilă a fostelor terenuri de depozitare a deșeurilor sau a terenurilor poluate abandonate	Managementul deșeurilor	Provincial Noord-Braban	Primăria Municipiului Bistrița

10.4.2 Dezvoltarea sustenabilă a bazinului hidrografic al râului Tisa

În cadrul reuniunii Comitetului de Monitorizare pentru Programul de Cooperare Transnațională Sud Estul Europei, desfășurat în perioada 10-11 martie 2009 la Viena, Austria, proiectul Tisa Catchment Area Development (TICAD) a fost selectat în vederea finanțării, având în vedere importanța zonei pentru dezvoltarea sustenabilă a cinci state și a Europei în general. Proiectul TICAD are ca obiectiv principal dezvoltarea integrată a teritoriului de aproximativ 158.000 kmp care reprezintă bazinul râului Tisa și este focalizat pe reducerea riscurilor naturale și antropice care afectează mediul acestei zone. Proiectul își propune să realizeze obiectivul central al *Inițiativei privind dezvoltarea spațială durabilă a bazinului râului Tisa*, semnate în anul 2003 în cadrul CEMAT, Consiliul Europei: elaborarea unei strategii teritoriale comune care să prevadă soluții la problemele comune ale partenerilor și integrarea politicilor și proiectelor pilot în planurile și politicile naționale, regionale și locale din bazinul hidrografic Tisa. Obiectivele specifice ale proiectului sunt:

- Reducerea vulnerabilității (utilizarea rațională a resurselor de apă, conștientizarea riscurilor de mediu actuale și potențiale, etc.);
- Îmbunătățirea căilor de comunicații fizice și funcționale (reînnoire a legăturilor sociale, tradiționale, dezvoltarea infrastructurii și a rețelei de localități pe baza dezvoltării policentrice, regenerarea relațiilor transnaționale dintre localități, întărirea cooperării transfrontaliere și schimb de experiență);
- Utilizarea armonioasă a bunurilor naturale și culturale;
- Stabilirea unor obiective strategice comune și promovarea eficientă a fondurilor de investiții.

Proiectul reunește în parteneriat trei state membre ale Uniunii Europene, România, Ungaria și Slovacia, precum și două state nemembre, Ucraina și Serbia. Cele cinci state au configurat un parteneriat în care au implicat 15 instituții. Liderul de proiect este VATI, Companie Publică Non-profit pentru Dezvoltare Regională și Planificare Spațială din Ungaria; această instituție asigură și serviciile de Secretariat Tehnic Comun. România este reprezentată de Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Construcții, Urbanism și Dezvoltare Teritorială Durabilă "URBAN - INCERC" și Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Geografie. Din partea României, Direcția de implementare a proiectului este Direcția Generală Dezvoltare Teritorială din cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului.

Figura 10.6. Bazinul hidrografic Tisa

Figura 10.7. Încadrarea bazinului Tisa în bazinul hidrografic național

Structuri de cooperare teritorială

Teritoriul românesc al bazinului hidrografic al Tisei face parte din suprafața a 3 Euroregiuni: Euroregiunea Carpatică, Euroregiunea Mureș-Criș-Dunăre-Tisa și Euroregiunea Bihor-Hajdu Bihar

Structuri de dezvoltare teritorială regională

Din perspectiva dezvoltării teritoriale regionale, bazinul râului Tisa se întinde pe teritoriul a 3 regiuni de dezvoltare: Nord-Vest, Centru și Vest.

Figura 10.8. Structura pe regiuni de dezvoltare (NUTS II) și județe (NUTS III) a teritoriului românesc al bazinului Tisei

10.4.3 Strategia Dunării - instrument european de cooperare macro-regională

Strategia UE pentru Regiunea Dunării (SUERD) este un instrument comunitar de cooperare macro-regională în cadrul Uniunii Europene, la care sunt invitate să participe cele 14 state membre ale UE și terțe din bazinul Dunării (Germania, Austria, Slovacia, Ungaria, Bulgaria, România, Cehia, Slovenia, Croația, Serbia, Republica Moldova, Ucraina, Bosnia-Herțegovina și Muntenegru). Strategia a fost elaborată de către Comisia Europeană în anul 2010, pe baza

contribuțiilor aduse de statele riverane, inclusiv România. În prezent, Strategia Dunării se află în fază de implementare.

Figura 10.9. Bazinul hidrografic al Dunării

Strategia va fi implementată de fiecare stat membru riveran în parte. Ea se adresează autorităților publice locale și regionale și răspunde nevoilor de dezvoltare ale acestora. Contribuția la procesul de consultare publică a reprezentanților societății civile, a ONG-urilor și a mediului de afaceri este încurajată, întrucât beneficiarii finali ai strategiei sunt toți cetățenii României. România este co-inițiator al SUERD, alături de Austria, și contribuie la elaborarea și implementarea Strategiei Dunării, alături de toate celelalte state riverane, pe baza unor poziții naționale definite în cadrul Grupului de lucru interministerial special creat în acest sens. Ministerul Afacerilor Externe asigură coordonarea la nivel național în domeniu, iar în acest scop a fost creat Biroul Strategiei Dunării. România gestionează trei domenii prioritare, dintre cele 11 existente. Fiecare domeniu prioritar este coordonat de câte două state/landuri din regiune. România coordonează următoarele domenii:

- Transporturi pe ape interne – împreună cu Austria;
- Cultură și turism – cu Bulgaria;
- Gestionarea riscurilor de mediu – cu Ungaria.

10.4.4 Poziționarea în cadrul rețelei de poli a parteneriatului pentru dezvoltare teritorială sustenabilă, Grupul Visegrad 4+2 (Republica Cehă, Ungaria, Polonia, Republica Slovacă, România, Bulgaria)

Documentul Comun privind Dezvoltarea Spațială a Statelor Membre ale Grupului Vișegrad 4+2 a fost elaborat ca rezultat al interesului de dezvoltare teritorială sustenabilă a fostelor state socialiste Republica Cehă, Ungaria, Polonia, Republica Slovacă, România, Bulgaria. Documentul constituie o strategie pe termen mediu și lung a Zonei Vișegrad 4+2, în sine și în conexiune cu teritoriul UE și non-UE, în toate domeniile dezvoltării spațiale.

Documentul comun structurează bazele pentru actualizarea și orientarea strategică a planurilor de dezvoltare spațială a statelor partenere având în vedere rezolvarea problemelor comune, valorificarea potențialului de dezvoltare, identificarea proiectelor-cheie de mare anvergură teritorială în vederea promovării spre finanțare și implementare. Principalele aspecte urmărite sunt:

- Coordonarea aspectelor relevante în planificarea spațială;
- Identificarea soluțiilor de configurare a unui sistem structurat de poli și zone de dezvoltare, a rețelei de axe de transport, în vederea valorificării coezive și competitive a teritoriului.

Figura 10.10. Structura policentrică și de axe de dezvoltare și transport în zona Vișegrad 4+2

Obiectivele specifice constă în:

- Structurarea într-o expresie unitară, fluentă a rețelei de poli de dezvoltare, a axelor de dezvoltare și a rețelelor de transport aferent teritoriului statelor din Grupul Vișegrad 4+2;
- Identificarea discontinuităților axelor de dezvoltare și a rețelelor de transport în zonele transfrontaliere, aferent teritoriului statelor din Grupul Vișegrad 4+2;
- Dezvoltarea strategiei și a pachetului prioritar de proiecte pentru consolidarea cooperării viitoare la nivelul teritoriului Vișegrad 4+2.

10.4.5 Dezvoltarea sustenabilă a Euroregiunii Carpatică

Euroregiunea Carpatică cuprinde zonele de frontieră a cinci țări: Polonia, Slovacia, Ungaria, Ucraina, România și cu o populație de peste 14,7 milioane de locuitori și o suprafață de 145 km². Privind România, din comoditate birocratică a fost inclusă o zonă mult mai mică decât cea reală. Județul Bistrița nu este pe harta Euroregiunii încă. A fost creată la 14 februarie 1993 după mulți ani de intense relații transfrontaliere, marea majoritate bilaterale. Noua situație politică și economică de la începutul anului 1990 a scos la iveală potențialul cooperării interregionale și în același timp a creat posibilitatea practică de cooperare. România este reprezentată în Asociația Interregională "Euroregiunea Carpatică" de către județele Satu Mare, Sălaj, Maramureș, Botoșani începând cu aprilie 1997. Din noiembrie 2000 este acceptat și județul Harghita. Județele românești au statutul de membru cu drepturi depline alături de regiunile din celelalte state: Ungaria, Polonia, Ucraina. Regiunile slovace au

primit statutul de membru cu drepturi depline la ședința Consiliului EC din 25 nov 1999. Consiliul Euroregiunii Carpatice cuprinde câte 3 membri din fiecare țară, partea română fiind reprezentată de președinții sau vicepreședinții Consiliilor județene Maramureș, Satu Mare, Botoșani.

În perioada 2002-2004 președenția Euroregiunii a fost deținută de România. În prezent Ucraina deține această funcție. În fiecare țară membră există un secretar național care asigură legăturile curente cu Secretariatul Internațional din Nyireghyaza - Ungaria. De asemenea există și cinci Comisii de Lucru alcătuite din experți ai celor cinci state membre, comisii coordonate de câte un stat membru:

- Comisia pentru Dezvoltare Regională – Ungaria;
- Comisia pentru Turism și Mediu – Polonia;
- Comisia pentru Dezvoltarea Comerțului – România;
- Comisia pentru Infrastructură Socială – Ucraina;
- Comisia pentru Prevenirea Dezastrelor Naturale – Slovacia.

Figura 10.11. Euroregiunea Carpatică

Euroregiunea Carpatică nu este un organism nou, suprastatal sau supranațional, este mai curând o modalitate de a promova cooperarea inter-regională între membrii ei. Scopul ei este acela de a organiza și coordona activități, de a promova cooperarea între acțiuni economice, științifice, ecologice, culturale, sportive și educaționale, de a ușura contactele cu organismele, organizațiile și instituțiile internaționale. Această activitate este în concordanță cu principiile Convenției Europene asupra Cooperării Transfrontaliere între Comunitățile Teritoriale și Autorități, nr. 106 a Consiliului Europei adoptată la Madrid în 1981. Rolul de bază al Euroregiunii Carpatice este de a ușura contactele și de a ajuta la stabilirea cooperării între cetățeni, instituții, autorități locale și regionale. În forma sa practică, această muncă depinde de nevoile concrete.

Un alt rol important al Euroregiunii Carpatice este acela de a pregăti și de a inspira pregătirea documentelor necesare pentru dezvoltarea regiunilor din această parte a Europei. Această strategie este foarte importantă pentru membrii regiunii.

10.4.9 Rețeaua teritorială de Grupuri de Acțiune Locală

Rețeaua de Grupuri de Acțiune Locală generate prin Programul LEADER s-a asociat într-o Federație pentru a asigura reprezentarea unitară și coerentă a intereselor legitime ale GAL-urilor din România în raport cu alte entități care activează în domeniul dezvoltării rurale, în vederea creării și/sau îmbunătățirii cadrului necesar pentru dezvoltarea durabilă a teritoriilor GAL-urilor componente.

Obiectivele stabilite în vederea realizării scopului propus sunt:

- promovarea drepturilor și intereselor membrilor în toate sferile de activitate;
- participarea la elaborarea sau modificarea unor acte normative emise de autorități locale sau centrale care pot avea incidență asupra dezvoltării rurale;
- participarea la elaborarea, actualizarea și implementarea politicilor publice locale, naționale și europene privitoare la dezvoltarea rurală;
- sprijinirea creșterii gradului de absorbție și a eficienței utilizării fondurilor europene;
- ridicarea calificării profesionale a personalului care activează în GAL-urile membre;
- îmbunătățirea cunoștințelor profesionale ale potențialilor aplicanți la proiectele finanțate prin GAL-uri.

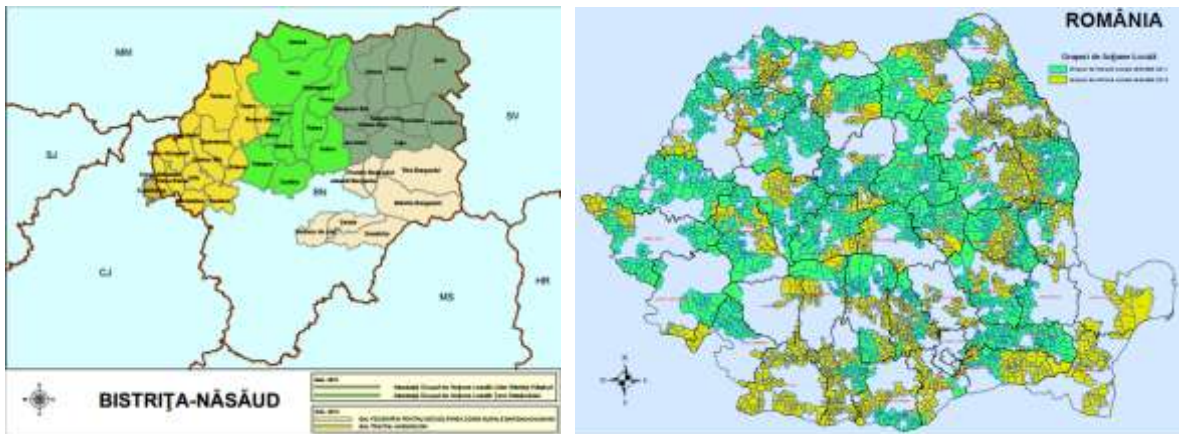

Figura 10.12. Rețeaua de GAL-uri din Județul Bistrița-Năsăud și din România

Figura 10.13. Rețeaua de GAL-uri în UE înainte de aderarea fostelor țări socialiste

Elemente de sinteză

Cooperarea teritorială se pregătește la mai multe niveluri: nivel regional, interregional, transfrontalier, teritorial european, transnațional. Pentru județul Bistrița-Năsăud, cooperarea teritorială presupune dezvoltarea conexiunilor importante pentru a intra într-o suită de rețele de cooperare la diverse nivele teritoriale, privind dezvoltarea sustenabilă a atu-urilor sale: patrimoniul cultural, profilul economic în componentele competitive, potențialul spațiului rural, fabulosul patrimoniu natural.

În prezent și aferent perioadei următoare de programare, principalele direcții și oportunități pentru cooperare teritorială, din perspectiva județului și a regiunii Nord-Vest sunt:

- Diversificarea căilor de consolidare a cooperării urban rural aferent celor patru localități urbane ale județului și pregătirea pentru afirmarea la nivel regional și interregional;
- Strângerea colaborării între capitalele județelor regiunii Nord-Vest în vederea asigurării unei rețele funcționale de poli de creștere și urbani, a coeziunii teritoriului, accesului la resursele regiunii și nu numai;
- Programul INTERREG IV C privind schimburi de experiență și cunoștințe, precum și transferul de bune practici identificate;
- Programul privind dezvoltarea durabilă a Bazinului Hidrografic al Tisei;
- Strategia Euroregiunii Carpatice;
- Strategia Dunării;
- Documentul Comun de Planificare Spațială a Statelor din Grupul Vișegrad 4+2 (poli de creștere, poli urbani, zone urban-rurale, zone economice, clustere economice, infrastructuri și noduri/hub-uri de transport etc);
- Programele de valorificare a rețelelor de patrimoniu natural și patrimoniu cultural;
- Programele privind energia regenerabilă;
- Accesarea de rețele internaționale importante pentru profilul județului (orașe istorice mici, dezvoltare rurală sustenabilă. împăduriri etc) și pentru aspirațiile pe termen mediu și lung (ex: aderarea la Enterprise Europe Network – rețea de informare și transfer privind tehnologia și inovarea);
- Promovarea relației spre est-vest, pentru o bună conectare spre Europa Centrală și zonele prospere aferente.

Prin elaborarea de strategii, politici, programe și proiecte existente (2007-2013) care îmbunătățesc rolul teritorial al Județului Bistrița Năsăud

- Conectarea teritorială printr-un sistem de poli și coridoare teritoriale;
- Promovarea domeniilor relevante și aderarea la rețelele de cooperare teritorială importante pentru județ;
- Promovarea proiectelor importante care susțin cooperarea teritorială;
- Angajarea instituțiilor de sprijin;
- Asigurarea continuității.

Pentru valorificarea atu-urilor teritoriului județean în sprijinul competitivității regionale trebuie avute în vedere aspecte cum sunt:

- organizarea spațială a industriilor este mai relevant caracterizată de aglomerări

localizate la o scară geografică variabilă decât unitățile administrative folosite fie de teoreticieni, fie de oficiali cum ar fi, în România, județele, orașele sau regiunile de dezvoltare;

- un model regional mai relevant de organizare spațială ar trebui să depășească imaginea familiară a;
- disparităților formate în decursul timpului – urban-rural, centru-periferie, agrar-industrial – și să plaseze locațiile mai puțin dezvoltate într-o perspectivă mai dinamică.

Pe de altă parte, politicile publice ar trebui orientate către maximizarea impactului competitive și să ia în considerare specificitatea teritorială în legătură cu:

- Identificarea zonei optime de furnizare a unor servicii integrate;
- Identificarea perimetrului funcțional al unității teritoriale de dezvoltare;
- Implicații privind structura de guvernare a zonei;
- Rolul capitalului social.

Din perspectiva acestui criteriu se constată o stare pozitivă în zona centrală a județului, fapt ce denotă un potențial de concentrare pe termen mediu și lung a populației în această zonă, cu șanse mai mari de mobilitate dinspre periferie spre centru. Acest fenomen creează premise favorabile pentru susținerea producției industriale în zona centrală a județului. Se constată o situație negativă la periferiile județului, fapt ce denotă tendința pe termen mediu și lung de îmbătrânire a zonelor periferice și o reducere a mobilității populației din aceste zone. Astfel, în zonele periferice de sud, sud-vest, vest și nord-vest ale județului activitatea economică mai probabilă pe termen mediu și lung ar fi agricultura și zootehnia, iar în zonele periferice de nord-est și sud-est zootehnie și agro-turism.

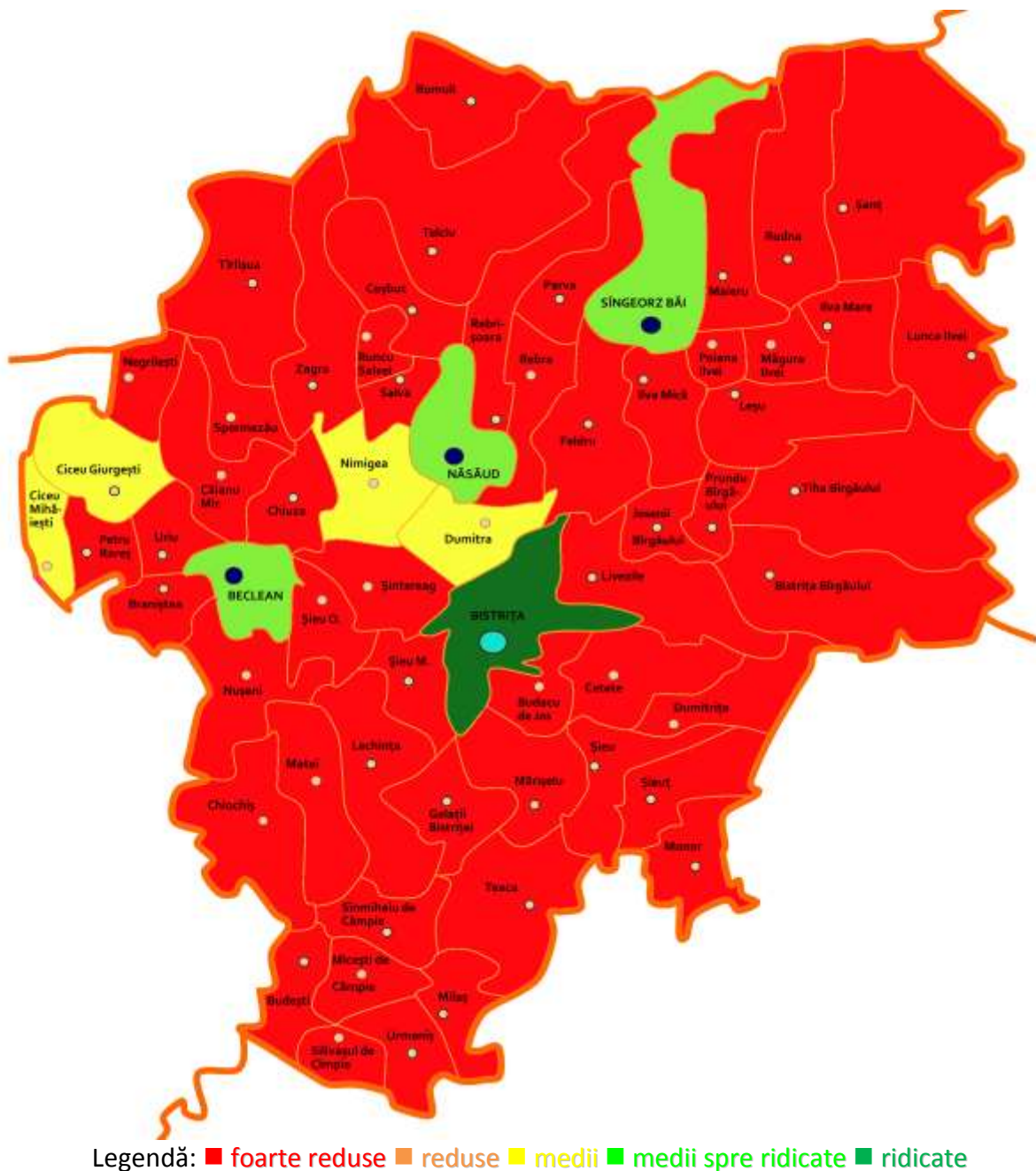

Figura 11.2. Harta de potențial în raport cu șansele de întinerire a populației pe termen mediu și lung

Figura 11.2 prezintă tendința populației județului de a migra pe termen mediu și lung în zonele urbane, excepție făcând zonele limitrofe orașelor Bistrița și Năsăud, care pe termen

mediu și lung pot deveni parte a arealului metropolitan al celor două orașe. De asemenea, în raport cu acest criteriu se observă o aparentă anomalie la granița județului Bistrița-Năsăud cu județul Cluj, în cazul comunelor Ciceu-Giurgești și Ciceu-Mihăești. Acest lucru poate fi explicat prin oportunitatea populației din aceste localități de a-și găsi locuri de muncă în municipiul Dej, dar și de dificultățile financiare ale familiilor tinere de a se muta în zone urbane, în special a persoanelor de etnie rromă.

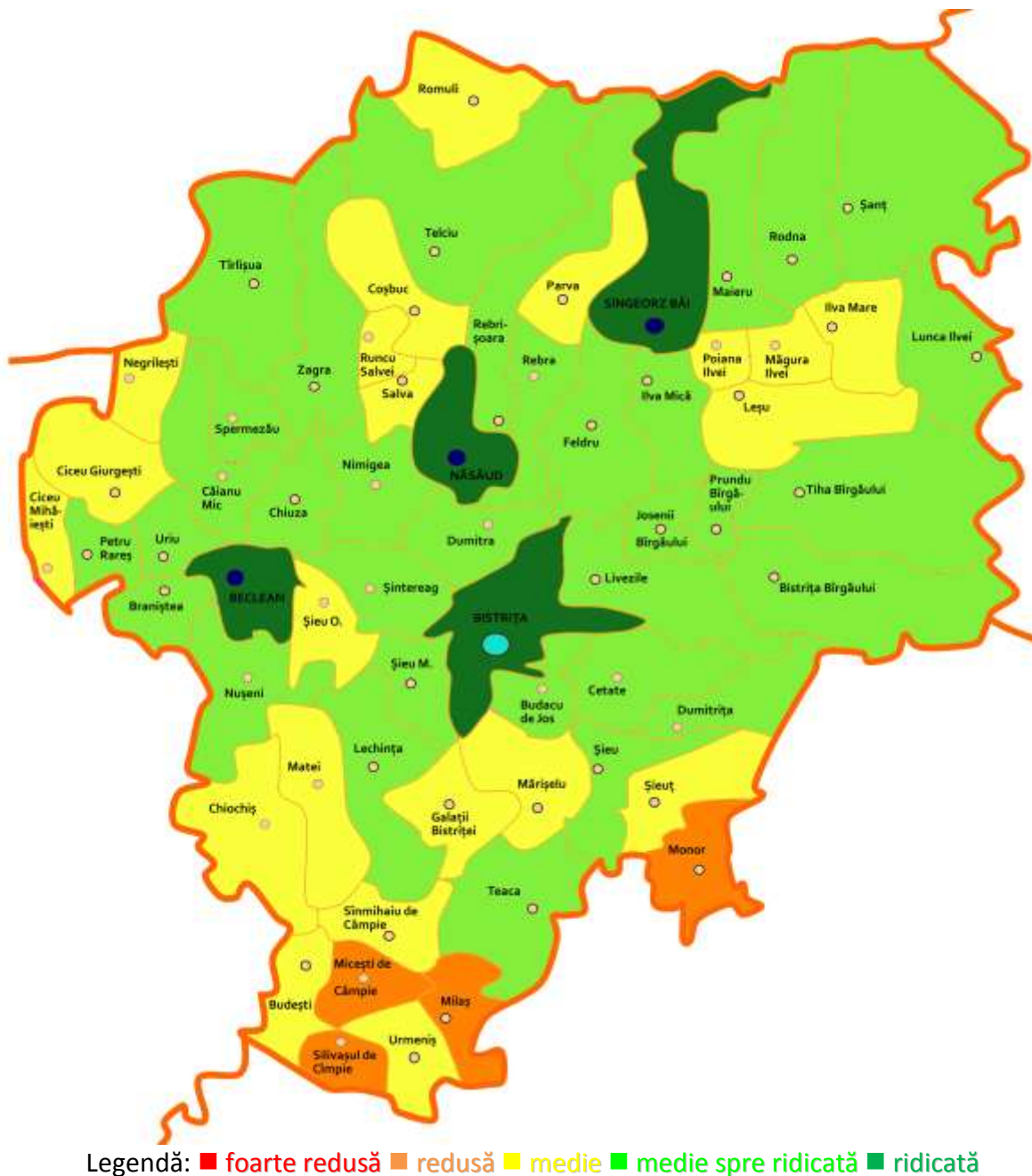

Figura 11.3. Harta de potențial din perspectiva masei critice a populației pentru activități de producție

În conformitate cu informația din Figura 11.3, distribuția populației pe teritoriul județului este favorabilă lansării unor activități cu caracter economic productiv în majoritatea zonelor. Excepție face zona din partea de sud a județului, unde de preferat trebuie gândite cu preponderență activități cu caracter agricol și de industrializare a agriculturii în ferme agro-zootehnice și asociații agricole. Zonele din vest, nord și est cu potențial mediu pot ca și

alternativă să polarizeze relativ ușor resursa umană pentru activități productive în jurul polilor urbani de dezvoltare. În ceea ce privește pregătirea școlară a populației, aceasta are o influență directă asupra capacității unei zone de a susține activitatea economică cu valoare adăugată. Cu cât gradul de instruire al populației din zonă este mai mare și cu cât acest lucru se regăsește la un procent mai mare al populației dintr-o zonă, cu atât zona respectivă este mai pregătită pentru activități economice sofisticate și pentru consumul de produse și servicii sofisticate. Situația la nivelul județului Bistrița-Năsăud în raport cu acest indicator este prezentată în Figura 11.4. Se observă că zonele urbane și suburbiile sunt cele mai pregătite pentru activități economice cu un grad de sofisticare mai ridicat, mai complexe, în timp ce periferiile județului au un potențial mai modest din acest punct de vedere. O situație dificilă se observă în sudul, vestul și estul județului, pe zone concentrate. Este încă o dovadă că în aceste zone, activitățile economice cele mai fezabile ar fi în agricultură, zootehnie și, în partea de est, se poate adăuga eco-turismul.

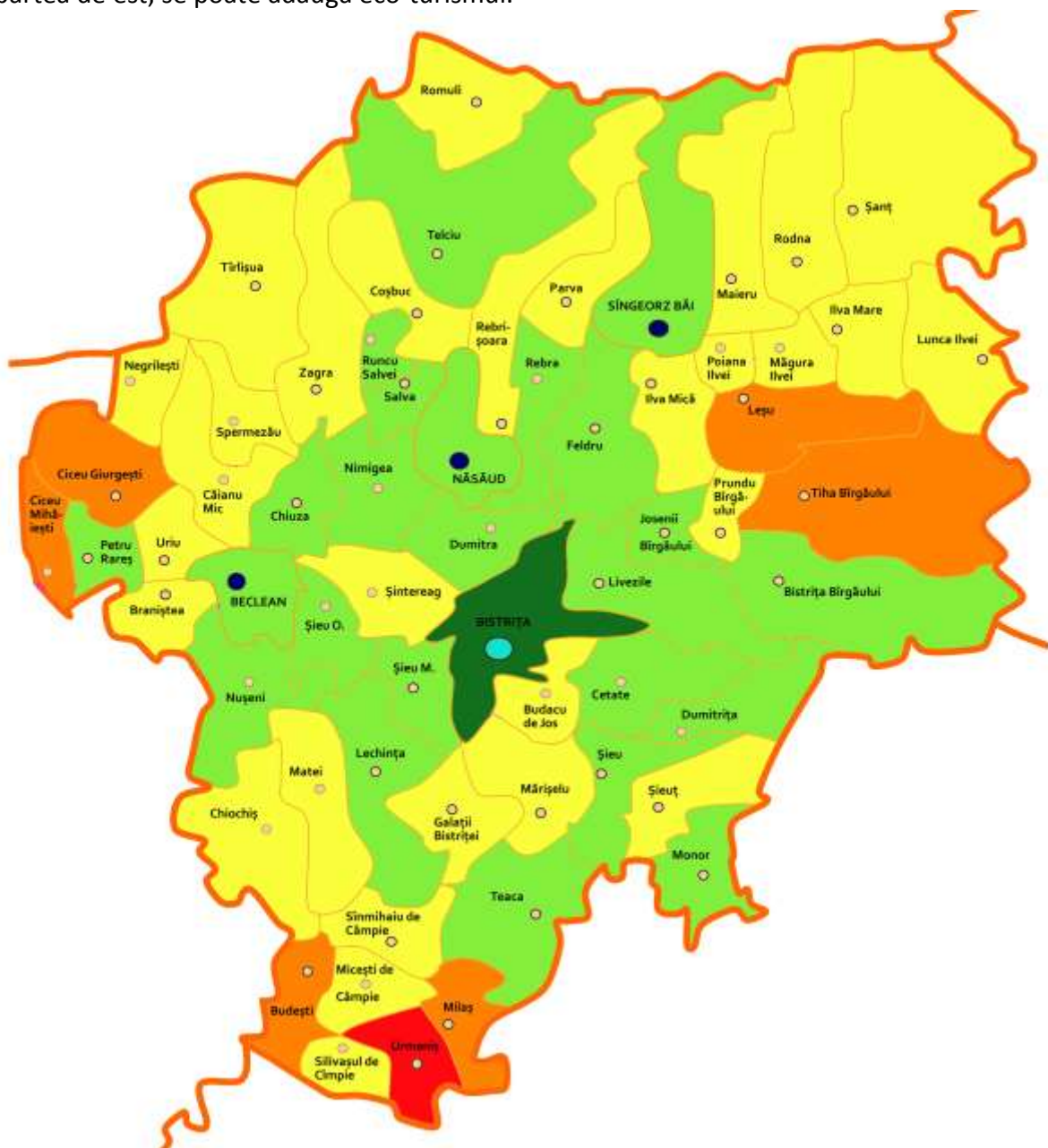

Figura 11.4. Harta de potențial în raport cu capacitatea populației de a susține dezvoltarea economică

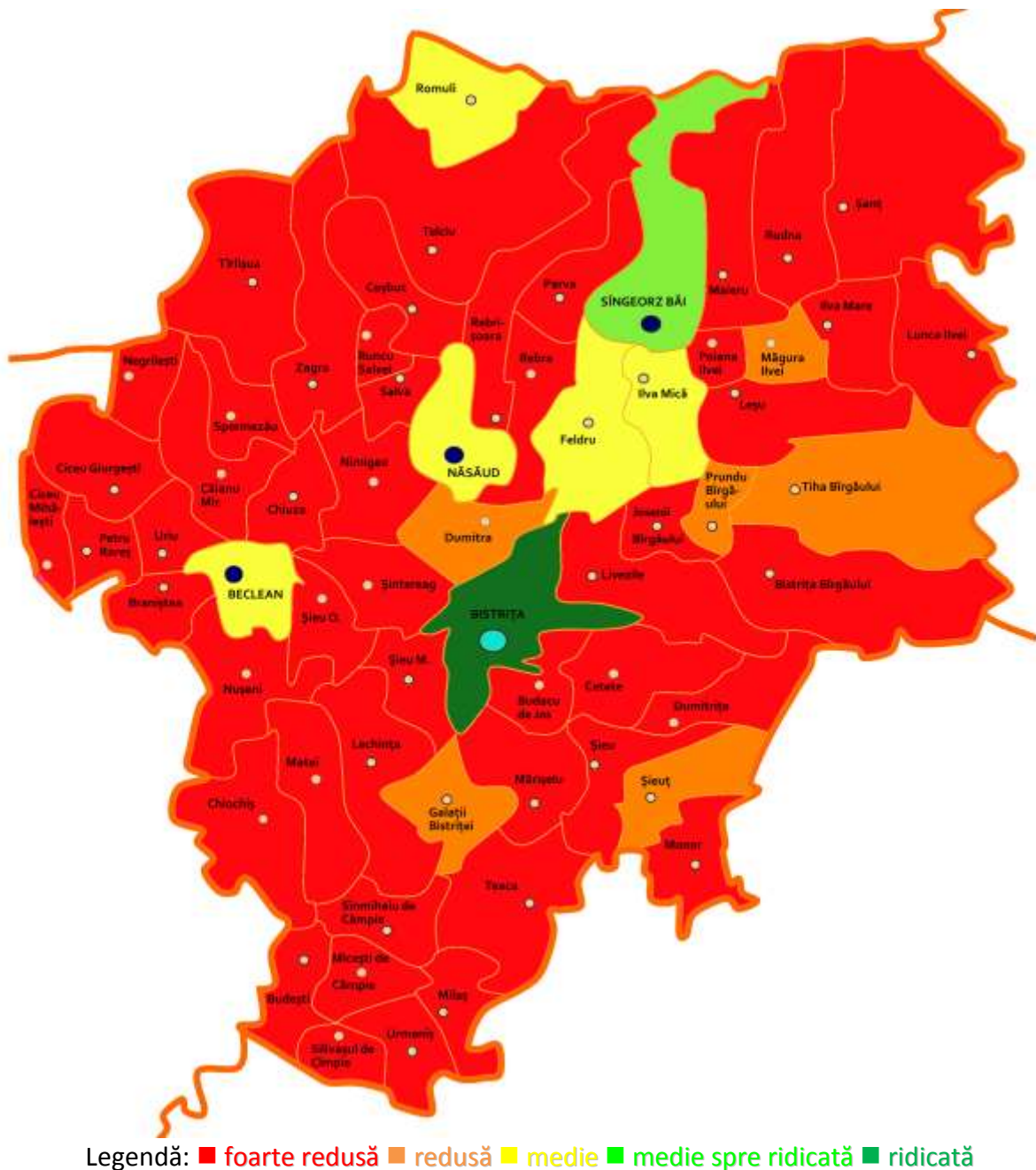

Figura 11.5. Harta de potențial în raport cu capacitatea de a pregăti pe cont propriu cereri de finanțare pentru proiecte de dezvoltare

Figura 11.5 pune în evidență măsura în care localitățile au resursă umană calificată în managementul proiectelor, în elaborarea propunerilor de proiecte, în legislație europeană etc. Se constată că la acest capitol județul are o problemă foarte mare. Practic, cu câteva excepții (Bistrița, Sângeorz Băi) și la limită cu alte câteva localități (Beclean, Năsăud, Feldru, Ilva Mică, Romuli), județul nu dispune de resursă umană și capacitate instituțională (centre, oficii sau birouri specializate) pentru a atrage fondurile europene. În acest sens se impune de urgență punerea în operă a unor cursuri intensive și diversificate de instruire în domeniul managementului proiectelor din fonduri europene, legislației europene specifice și programelor europene și naționale de finanțare, care să acopere toate localitățile județului (cu minimum 4-5 persoane instruite la nivelul fiecărei comune și minimum 15 persoane instruite la nivelul fiecăruia dintre cele trei orașe ale județului – Năsăud, Beclean, Sângeorz Băi).

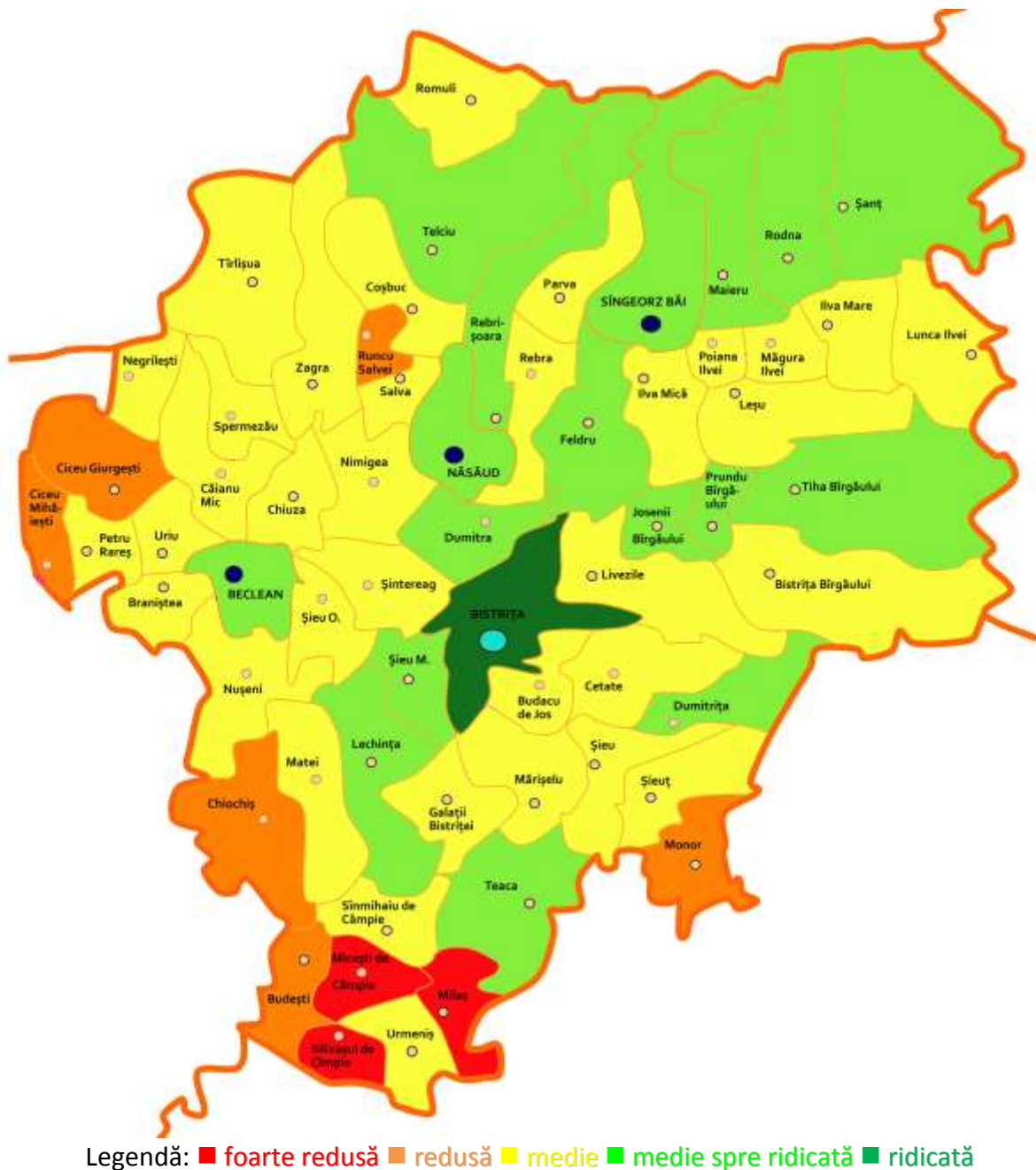

Figura 11.6. Harta de potențial în raport cu masa critică a populației active

Figura 11.6 pune în evidență măsura în care localitățile din județ ating masa critică de populație activă astfel încât acestea să fie atractive din punct de vedere a investițiilor în diverse unități productive care solicită forță de muncă, fără a lua însă în calcul calificarea acestora ca și criteriu esențial (în sensul că resursa umană poate fi calificată la locul de muncă). Și în acest caz, partea de sud a județului și o zonă din vest au probleme din perspectiva acestui criteriu.

Există un anumit grad de corelație între potențialul populației de a susține dezvoltarea economică (Figura 11.4) și masa critică a populației active. Oricum, se constată câteva localități care pot polariza forța de muncă. În zona rurală sunt reprezentative localitățile Teaca, Telciu, Lechința, Dumitrița, Dumitra, Feldru, Maieru, Rodna, Rebrîșoara, Tiha Bârgăului etc. La acestea se adaugă orașele din județ. Acest lucru este mai bine explicat prin harta de potențial în raport cu masa critică a populației calificate (Figura 11.7).

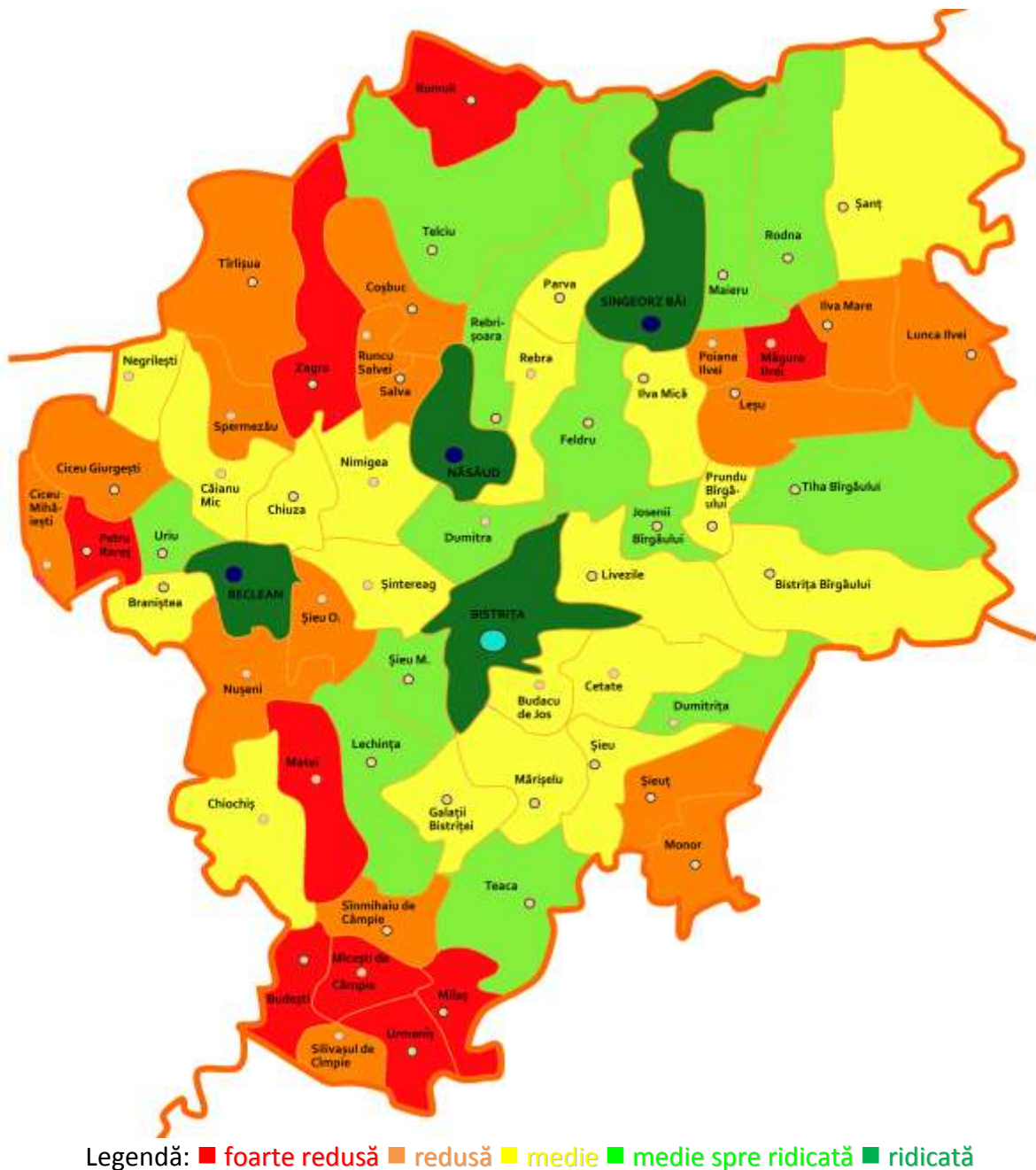

Figura 11.7. Harta de potențial în raport cu masa critică a populației calificate

Un fenomen important, care trebuie analizat cu toată seriozitatea, este migrația populației active a județului în străinătate pentru locuri de muncă (Figura 11.8). Fenomenul este îngrijorător sub aspect cantitativ și denotă lipsa oportunităților pentru afaceri sau locuri de muncă în județ. Migrația conduce la efecte multiplicatoare negative, reflectate în scăderea densității populației, îmbătrânirea rapidă a populației din punct de vedere statistic, diminuarea populației active calificate, diminuarea nivelului de atractivitate a zonelor pentru investiții directe, accentuarea gradului de izolare și periferizare a unor localități etc. Este interesant faptul că în zonele sărace din sud au o rată foarte redusă a migrației. Acest lucru se datorează profilului demografic (populație îmbătrânită) și/sau profilului social (grupuri defavorizate, pregătire școlară redusă, lipsa calificărilor) al populației din aceste zone. Situația este specifică și pentru anumite zone din nordul, sud-estul și estul județului (Figura 11.8). În plus, merită analizat fenomenul migrării în străinătate a populației din jurul zonelor urbane, cauzat de căderea unor agenți economici industriali din județ.

Legendă: ■ categoria 1 ■ categoria 2 ■ categoria 3 ■ categoria 4 ■ categoria 5
 ■ categoria 6 ■ categoria 7 ■ categoria 8 ■ categoria 9 ■ categoria 10
 ■ categoria 11 ■ categoria 12 ■ categoria 13 ■ categoria 14

Figura 11.9. Poziționarea localităților în raport cu indicele agregat al populației

Din perspectiva profilului multidimensional al populației județului Bistrița-Năsăud se prefigurează cel puțin patru tipuri de intervenție personalizată (adică, cu particularități specifice de intervenție pe partea de resursă umană). Prima zonă (zona tip A) este cea din centru-nord a județului (cu nuanțe verzi în Figura 11.9), apoi cinci zone (zone tip B) (două centrale înspre est și sud, două periferice în nord-est și nord <> nord-vestși una periferică în vest) (cu nuanțe galbene în Figura 11.9), urmate de o zonă în est (zonă tip C) (cu nuanțe maro în Figura 11.9) și de alte două zone relativ similare (zone tip D) (sud <> sud-est <> sud-vest; nord-vest) (cu nuanțe bej și roșu în Figura 11.9). De exemplu, pentru zona de tip A dezvoltarea resursei umane trebuie să fie înspre calificări superioare, cu posibilitatea de valorificare în industrii creative, în industrii bazate pe tehnologii medii și înalte, pe servicii cu un grad mai ridicat de sofisticare.

Analiza potențialului de dezvoltare

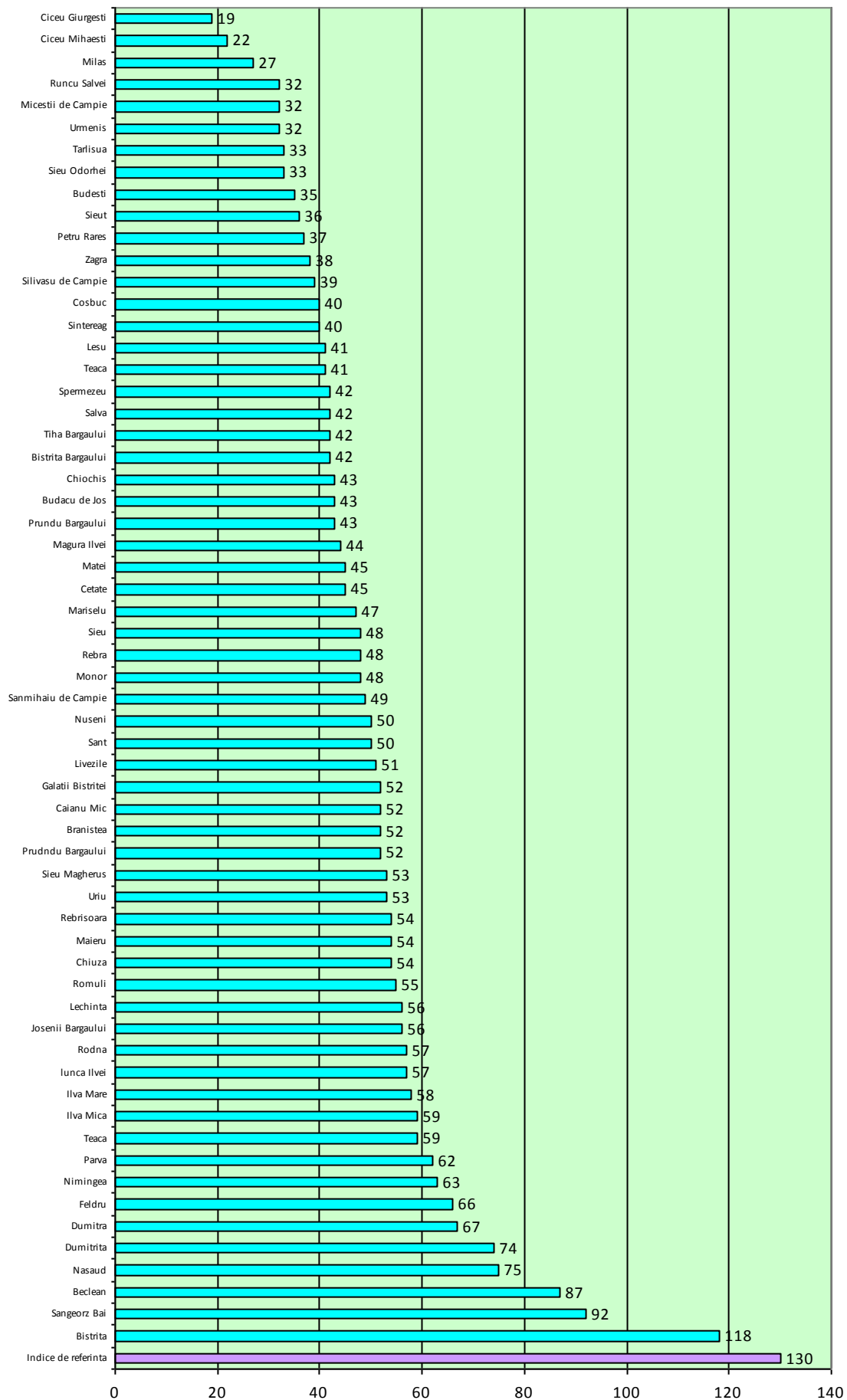

Figura 11.10. Ierarhizarea localităților din județ în raport cu indicele agregat al populației

Pentru zonele de tip B dezvoltarea resursei umane trebuie să fie înspre calificări medii (ex. postliceale, de calificare în meserii), dar cu un grad ridicat de specializare (instruire de tip vocațional pe profesii de nișă: mobilier de lux, agricultură bio, industrie alimentară, turism cultural, istoric, de aventură, zootehnie, piscicultură, eco-turism, mecanizare etc.), cu posibilitatea de valorificare în sectoare productive în industrie, agricultură, zootehnie, turism. Educația antreprenorială și mai ales dezvoltarea calităților antreprenoriale în rândul populației, la o scară cât mai extinsă trebuie să fie o prioritate la nivelul întregului județ. Pentru zona de tip C, dezvoltarea resursei umane trebuie să fie înspre calificări medii în industria mobilei, eco-turism, turism tematic, zootehnie, mecanizare, industrie alimentară din fructe de pădure etc.).

Pentru zonele de tip D dezvoltarea resursei umane trebuie să fie înspre calificări medii în agricultură, legumicultură, plante tehnice, piscicultură și zootehnie, precum și în industria alimentară pentru fabricarea de produse bio. În plus, toate zonele trebuie să beneficieze de servicii suport în agricultură, zootehnie, sănătate, management, sport și recreere, transport, logistică, comunicare, cultură etc.

11.2 Analiza potențialului de dezvoltare din perspectiva resursei primare disponibile și/sau parțial valorificată

Figura 11.11 evidențiază harta cu terenurile disponibile pentru agricultură (proprietate publică și privată). Astfel se poate observa că în zona de centru-sud a județului există un potențial ridicat în ceea ce privește dezvoltarea agriculturii. În partea de nord a județului nu există teren pentru dezvoltarea agriculturii, fiind și zonă de munte. Datele furnizate de către primăriile din zona de câmpie din sudul și sud-estul județului arată că au mai rămas foarte puține terenuri disponibile pentru agricultură. Cu alte cuvinte, aceste terenuri sunt deja exploatare în mare parte. Trebuie accentuat faptul că zona din sudul județului este slab reprezentată la capitolul resursă umană, atât cantitativ cât și structural și calitativ. O soluție pentru valorificarea terenului agricol neutilizat ar fi prin atragerea unor investitori în ferme agricole, la care să se asocieze și populația locală, astfel încât să crească productivitatea.

Disponibilitatea pentru vânzare a terenurilor pentru turism (cu accent atât pe disponibilitatea terenurilor pentru a construi infrastructura pentru turism cât și pentru a face turism) se evidențiază în Figura 11.12. Conform datelor colectate, zonele cu potențial pentru investiții directe în turism sunt Rodna, Șanț, Maieru, Sîngeorz Băi. Tiha Bârgăului și Bistrița Bârgăului au mai puține terenuri disponibile pentru vânzare, fapt ce denotă că în aceste comune cu potențial turistic terenurile sunt deja exploatare într-o măsură mai mare în turism. Pornind de la aceste constatări rezultă că în zonele Rodna, Șanț, Maieru, Sîngeorz Băi trebuie gândite cu prioritate strategii de atragere a investițiilor directe autohtone și străine în turism, iar în zonele Tiha Bârgăului și Bistrița Bârgăului trebuie gândite în mod special strategii care să ajute turismul local deja funcțional să treacă la un nivel superior de competitivitate și productivitate. Merită analizat în ce măsură există șanse de valorificare turistică a comunei Ciceu-Giurgești. Această comună este pe ultimul loc în județ la potențialul resursei umane, are o infrastructură slab dezvoltată și din punct de vedere al așezărilor umane este puțin plăcută vizual. Pentru o astfel de zonă periferică se pot totuși gândi soluții inteligente de exploatare a terenului, prin aplicarea „principiului schimbării calitative în zonă închisă”. Astfel, terenul poate fi valorificat pentru sporturi extreme (motobike, off-road etc.) și sporturi care necesită mult spațiu (hipism, golf, tir cu arcul, tir cu pistolul etc.), turism de aventură, turism tematic.

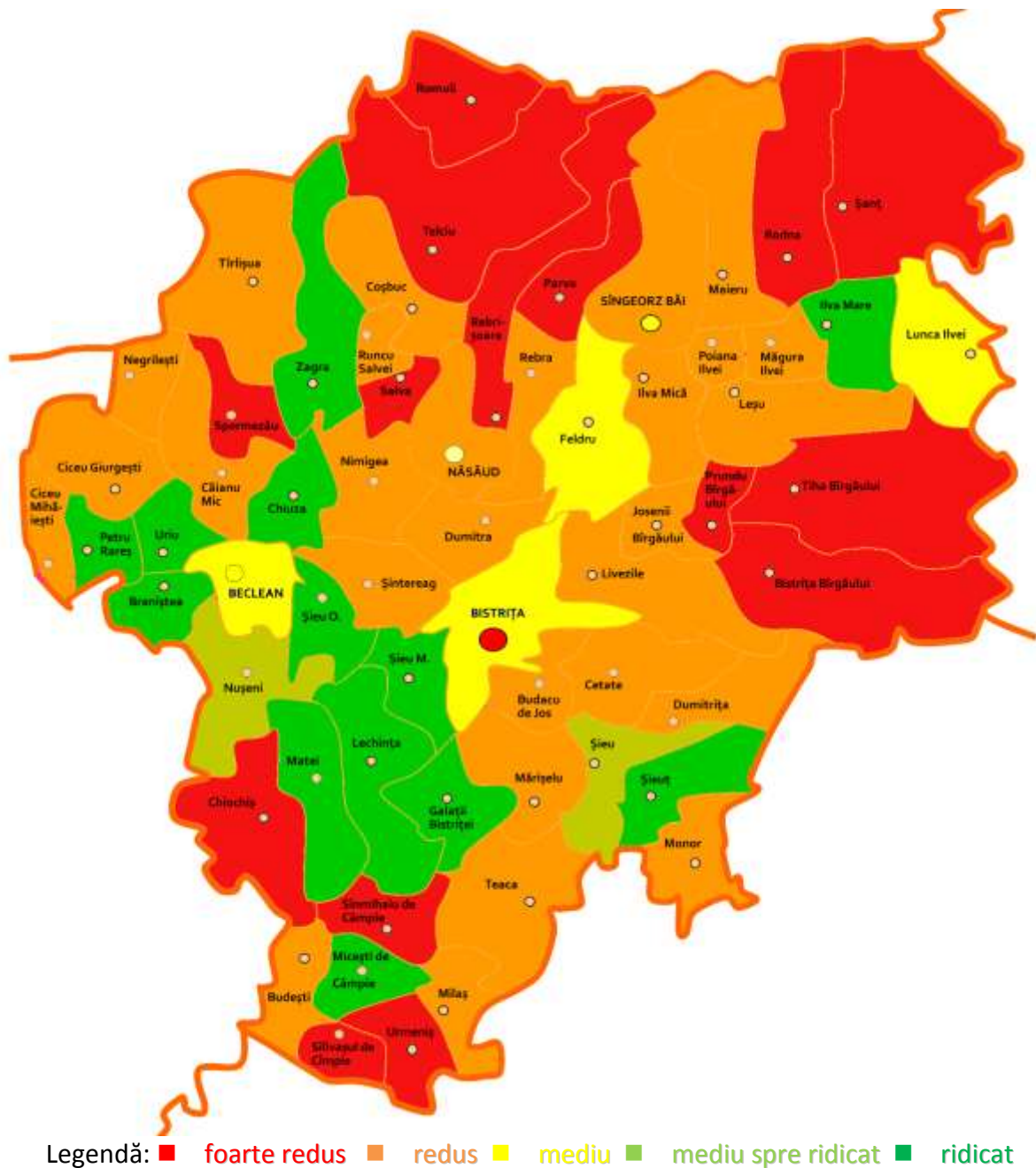

Figura 11.11. Harta de potențial din perspectiva terenurilor disponibile pentru vânzare în agricultură

În ceea ce privește zonele cu teren disponibil pentru industrie, după cum se poate observa din Figura 11.13, acestea se concentrează în orașele și comunele limitrofe orașelor din județ (Beclean, Năsăud) dar, mai ales, în zona Municipiului Bistrița. Cu toate acestea, există oportunități în partea de vest (Ciceu-Giurgești), est (Lunca Ilvei) și sud (Urmeniș, Mîlaș), în zone cu prețuri atractive de achiziție a terenurilor industriale.

Aceste oportunități trebuie luate în considerare în strategia de dezvoltare a județului pentru că în zonele aferente sunt probleme din punctul de vedere al bunăstării populației și a locurilor de muncă. Astfel, pot fi atrase investiții directe în producția de unități și componente care necesită o calificare mai redusă și un aport uman intensiv (ex. montaj, materiale de construcții, pielărie, prelucrarea lemnului pentru construcții etc.). De asemenea pot fi atrase investiții în prelucrarea produselor alimentare.

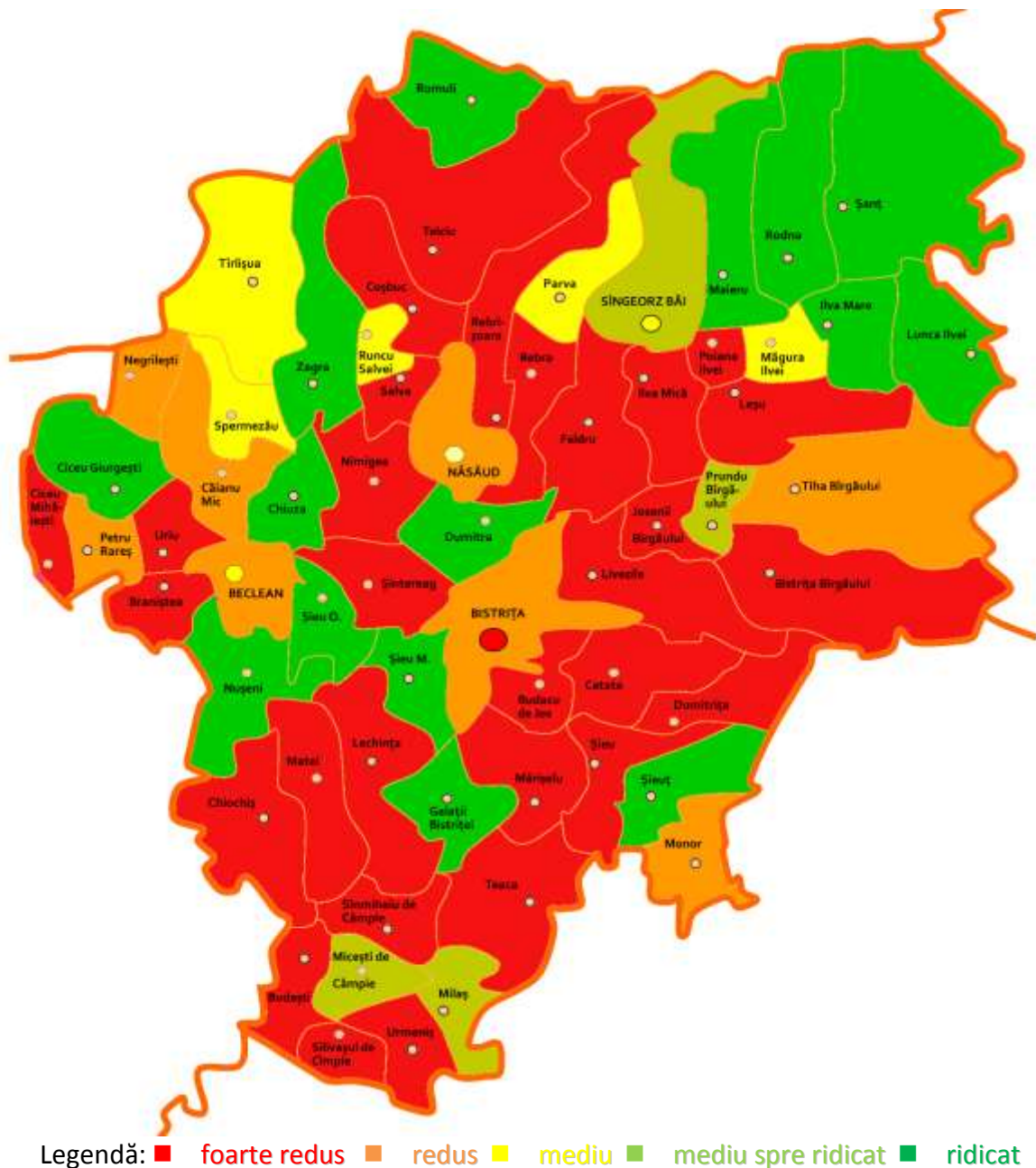

Figura 11.12. Harta de potențial din perspectiva terenurilor disponibile pentru vânzare în turism

Analizând disponibilitatea clădirilor (aflate în conservare sau dezafectate care pot fi reintroduse în circuit) care ar putea fi folosite pentru activități specifice dezvoltării agriculturii sau a turismului sau pentru a dezvolta industria mică se evidențiază în Figurile 11.14, 11.15 și 11.16. Astfel, se poate observa din Figura 11.14 că marea majoritate a comunelor nu au disponibile clădiri pentru utilizare în activități specifice domeniului agricol.

În ceea ce privește disponibilitatea clădirilor de vânzare pentru activități specifice turismului potențialul județului se poate vedea în harta din Figura 11.15. În marea lor majoritate, comunele din județ nu dispun de astfel de clădiri. Oricum, în Sângeorz Băi și Ilva Mare merită investigată oportunitatea atragerii de investiții pentru a reabilita facilitățile existente și a le valorifica pentru turismul tematic (tabere școlare, conferințe, workshop-uri de weekend) sau turismul în circuit închis.

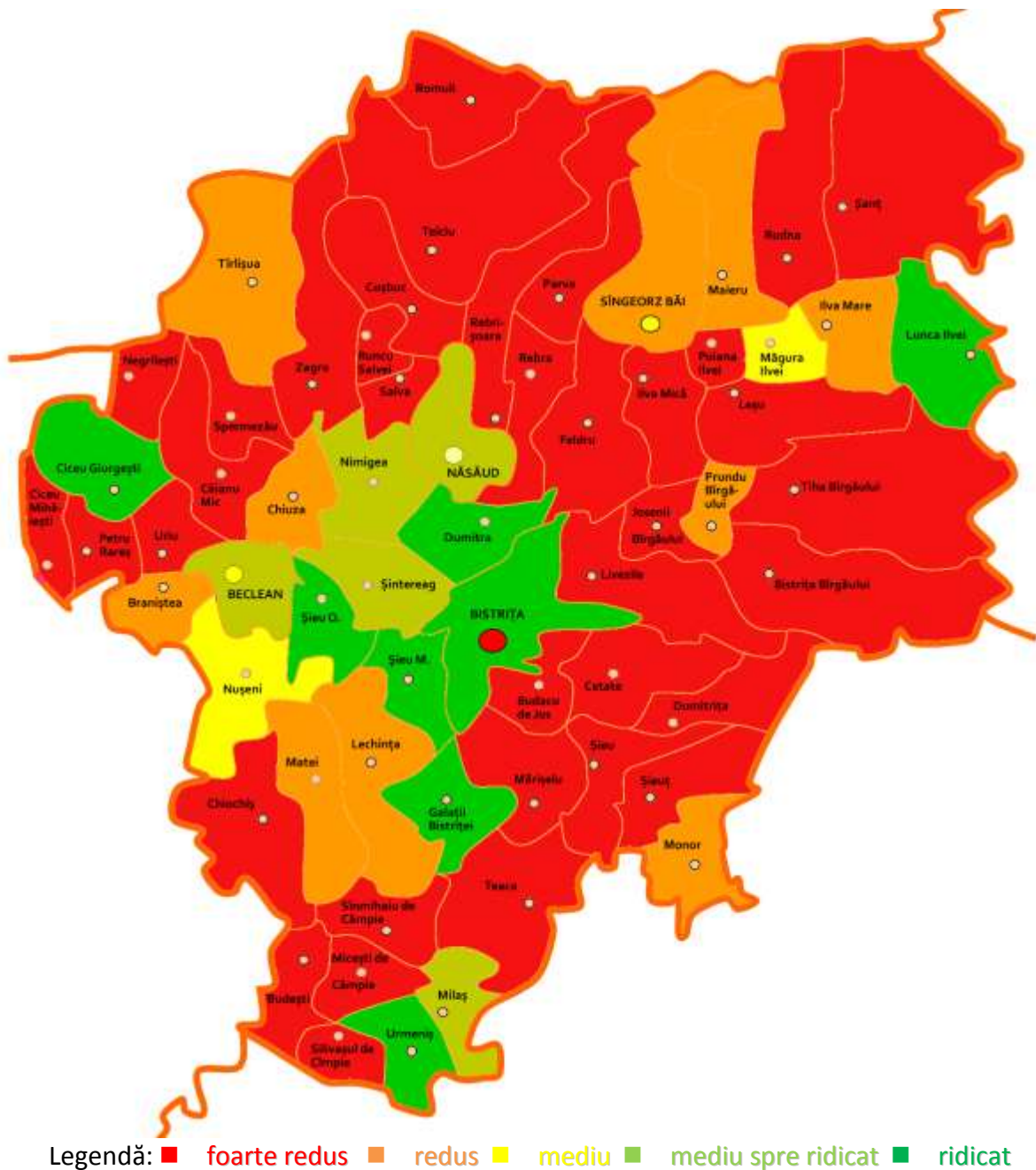

Figura 11.13. Harta de potențial din perspectiva terenurilor disponibile pentru industrie

Disponibilitatea clădirilor pentru activități industriale (în special industrie mică) se poate analiza în harta din Figura 11.16. În marea majoritate a comunelor din județ nu există disponibile clădiri care să fie puse la dispoziția diverselor activități specifice domeniului industrial. Totuși, se poate observa o concentrare a ofertei în jurul orașelor și mai ales a municipiului Bistrița. Cu toate acestea, există oferte și în câteva comune, în special în cele patru puncte cardinale: vest (Chiuză), sub (Șieu), nord (Romuli), est (Ilva Mare). Aceste facilități de infrastructură pentru producția industrială pot fi luate în calcul în proiecte de reabilitare și transformarea lor în mini-parcuri industriale, care pot fi apoi mai ușor de valorificat, rezolvând astfel și probleme legate de locurile de muncă în zone ale județului cu probleme sociale. Astfel de investiții trebuie oricum coroborate cu proiecte de formare și calificare a resursei umane din proximitatea siturilor industriale reabilite. O altă posibilitate este reabilitarea și reconversia acestor situri în muzee tematice sau depozite.

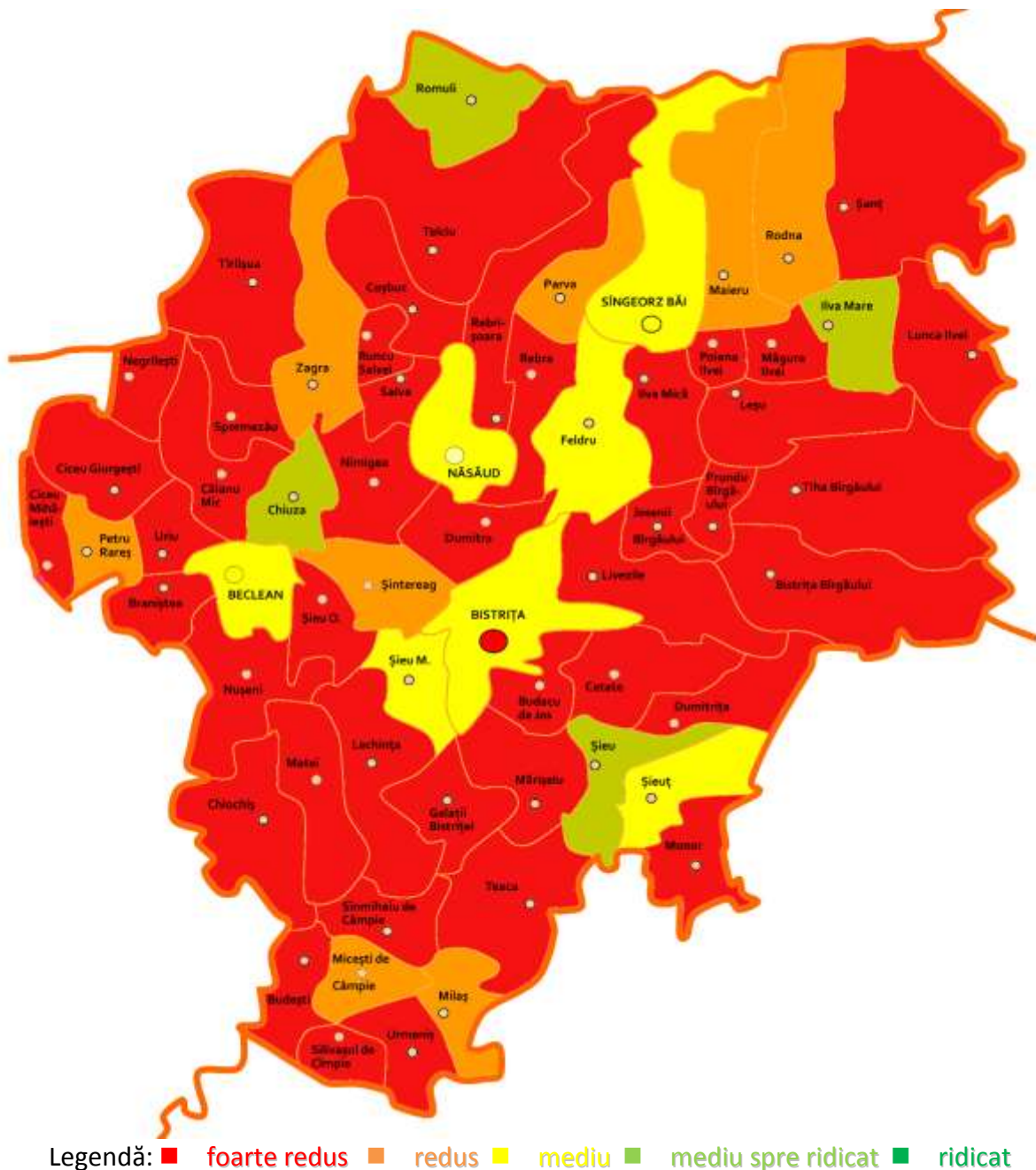

Figura 11.16. Harta de potențial din perspectiva existenței clădirilor disponibile pentru dezvoltarea micii industrii

Zonele cu potențial în ceea ce privește cultivarea legumelor, a fructelor și culegerea fructelor de pădure sunt evidențiate în Figura 11.20. Aproape 90% din producția de fructe de pădure din România (ex. afine, zmeură, mure, cătină etc.) merge la export. Veniturile din această activitate nu depășesc la nivel național 5 milioane de euro din cauză că se exportă materia primă (de regulă congelată) și nu produsul finit (dulceață, lichior etc.). Pentru valorificarea superioară a fructelor de pădure în cadrul județului Bistrița-Năsăud este nevoie de dezvoltarea unor micro-capacități de prelucrare. De regulă, gemul din fructe de pădure este cu 30-50% mai scump decât cel din fructe de casă pe piața autohtonă, iar pe piața externă ar putea fi vândut la un preț dublu decât pe piața românească. Lipsa unei strategii de valorificare superioară a fructelor de pădure face ca, de cele mai multe ori, să vindem materia primă producătorilor din afara țării, care apoi aduc produsele finite pe piața românească.

Absența unor inițiative locale face ca marfa să fie atribuită de direcțiile silvice unor intermediari pentru piețele externe. Băuturile alcoolice sau răcoritoare din fructe de pădure reprezintă o nișă pe piață. Fiind făcute din produse naturale, aceste băuturi sunt mai scumpe, de aceea trebuie rezolvată înainte rețeaua de clienți. De regulă, o astfel de băutură poate ajunge la 10 lei în rafturile magazinelor. De la producător un litru iese pe poartă cu aproximativ 5 lei. În plus, trebuie gândite programe de promovare a acestei categorii de băuturi, pentru educarea pieței. O căutare din ce în ce mai mare o au însă legumele bio autohtone. Piețele de gros sunt principalii clienți, care caută calitate superioară la prețuri competitive. Pentru dezvoltarea producției de legume bio în județ trebuie gândite soluții integrate pe lanțul valorii, de la furnizarea de semințe până la depozitare și apoi desfacere. În plus, se impun proiecte de instruire a persoanelor implicate pentru a face o agricultură modernă. Pentru reducerea costurilor de producție a legumelor trebuie cunoștințe tehnice și pentru construirea și întreținerea serelor inteligente (Figura 11.19).

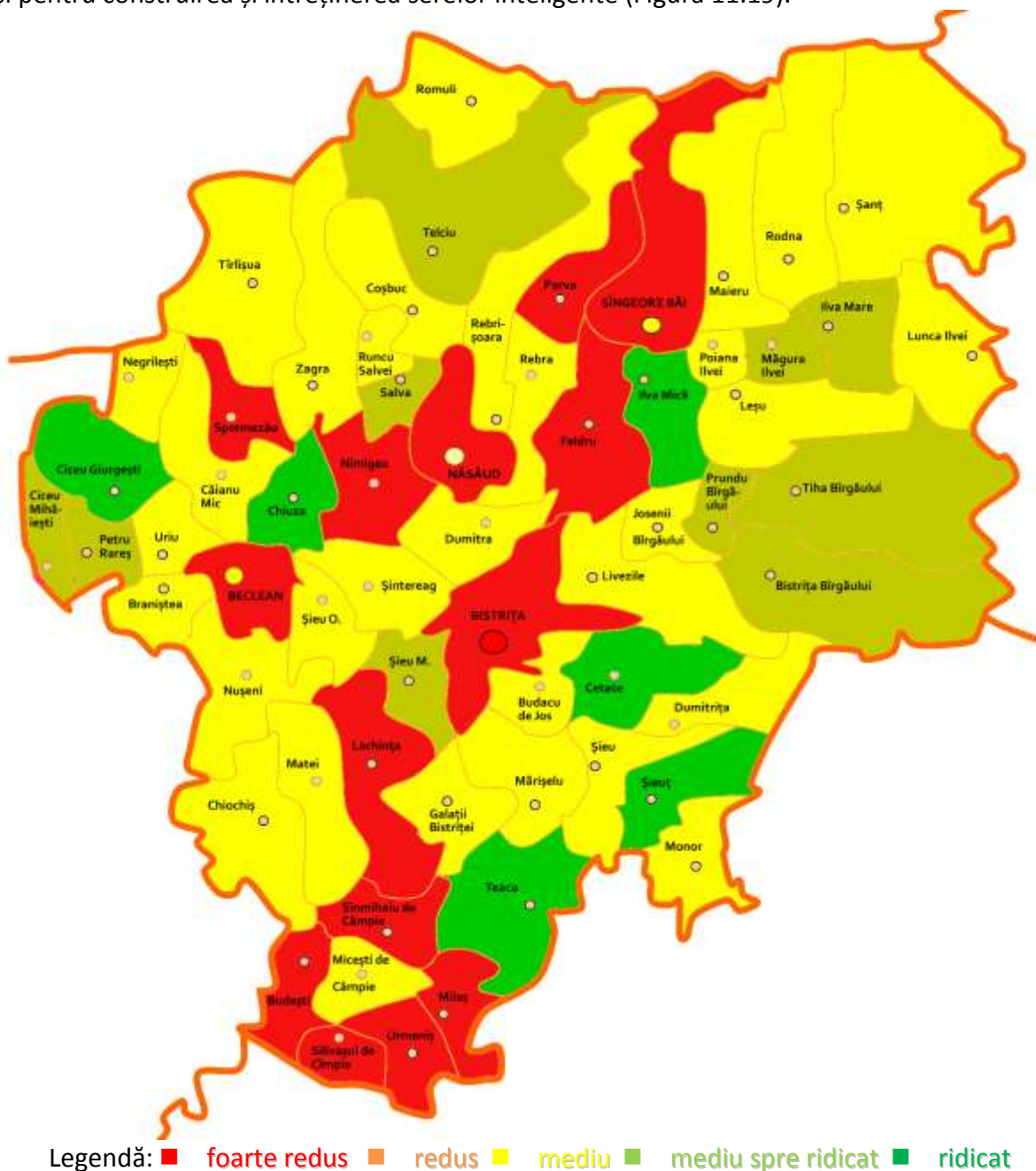

Figura 11.17. Harta de potențial din perspectiva disponibilității materialelor primare (lemn, răchită, piatră) în construcții și meșteșuguri

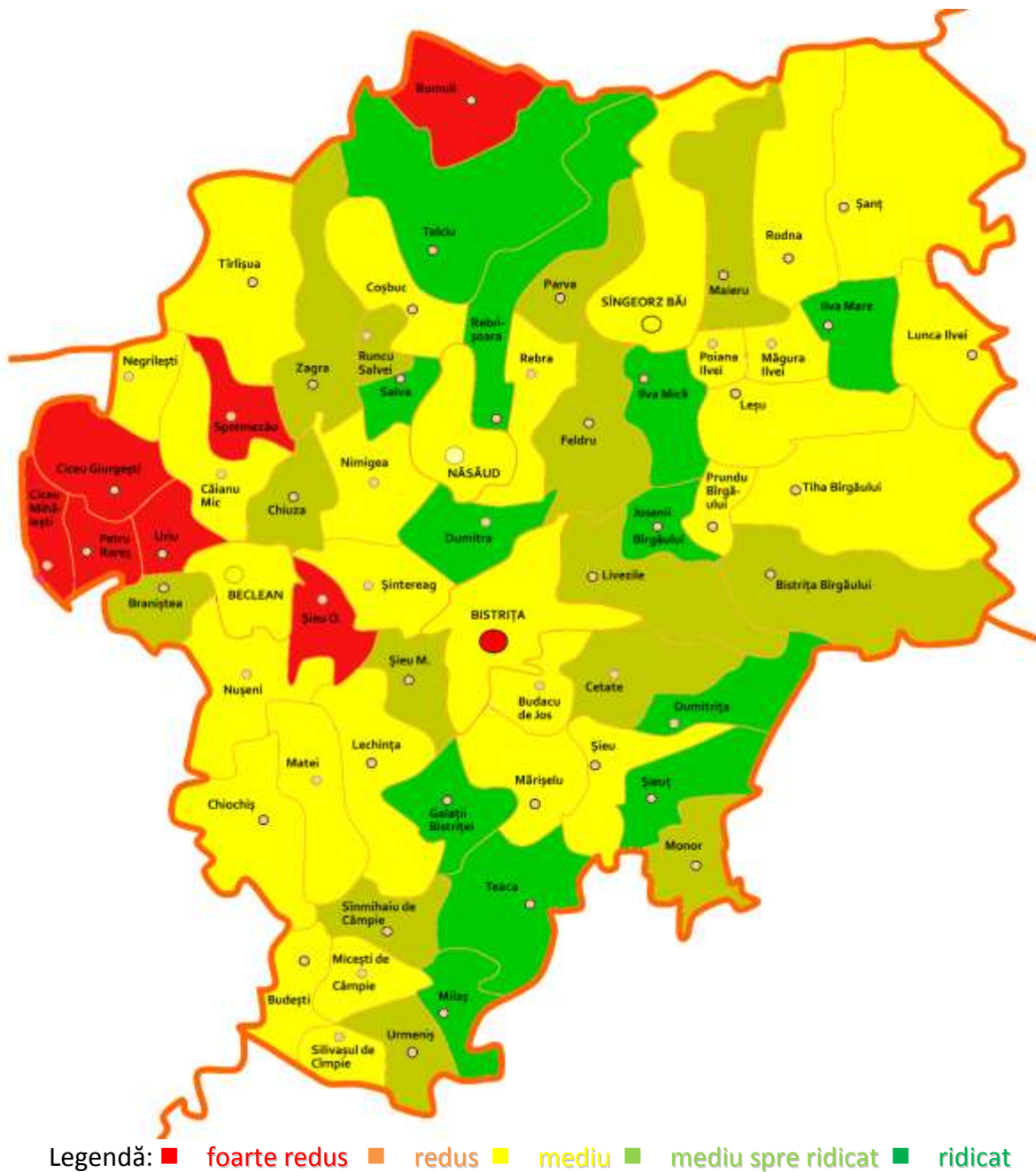

Figura 11.20. Harta de potențial din perspectiva produselor alimentare primare (fructe, fructe de pădure, legume)

Figura 11.21 pune în evidență harta agregată a resurselor primare sau materiale disponibile pentru vânzare în cazul unor oportunități de antreprenoriat sau încă insuficient valorificate. Se observă că există comune cu un potențial bun, nevalorificat încă. În aceste localități trebuie gândite proiecte care să atragă investitorii prin crearea de facilități locale, prin promovare, prin proiecte suport pentru infrastructura de bază. Este interesant de observat faptul că există localități care stau mai slab atât din perspectiva oportunităților de resurse nevalorificate, disponibile pentru noi investiții (Figura 11.21, Figura 11.22), cât și din perspectiva potențialului populației (Figura 11.9). Astfel de localități sunt Silivașul de Cîmpie, Sînmihaiu de Cîmpie, Budești, Ciceu-Mihăești, Tiha Bârgăului, Leșu, Rebra, Chiochiș, Poiana Ilvei, Spermezeu. Localități precum Ilva Mare, Dumitra, Feldru, Șieu Măgheruș au un potențial foarte bun de creștere în viitor dacă vor ști cum să atragă investițiile pentru a valorifica mai bine resursa umană și materială de care dispun în prezent.

Analiza potențialului de dezvoltare

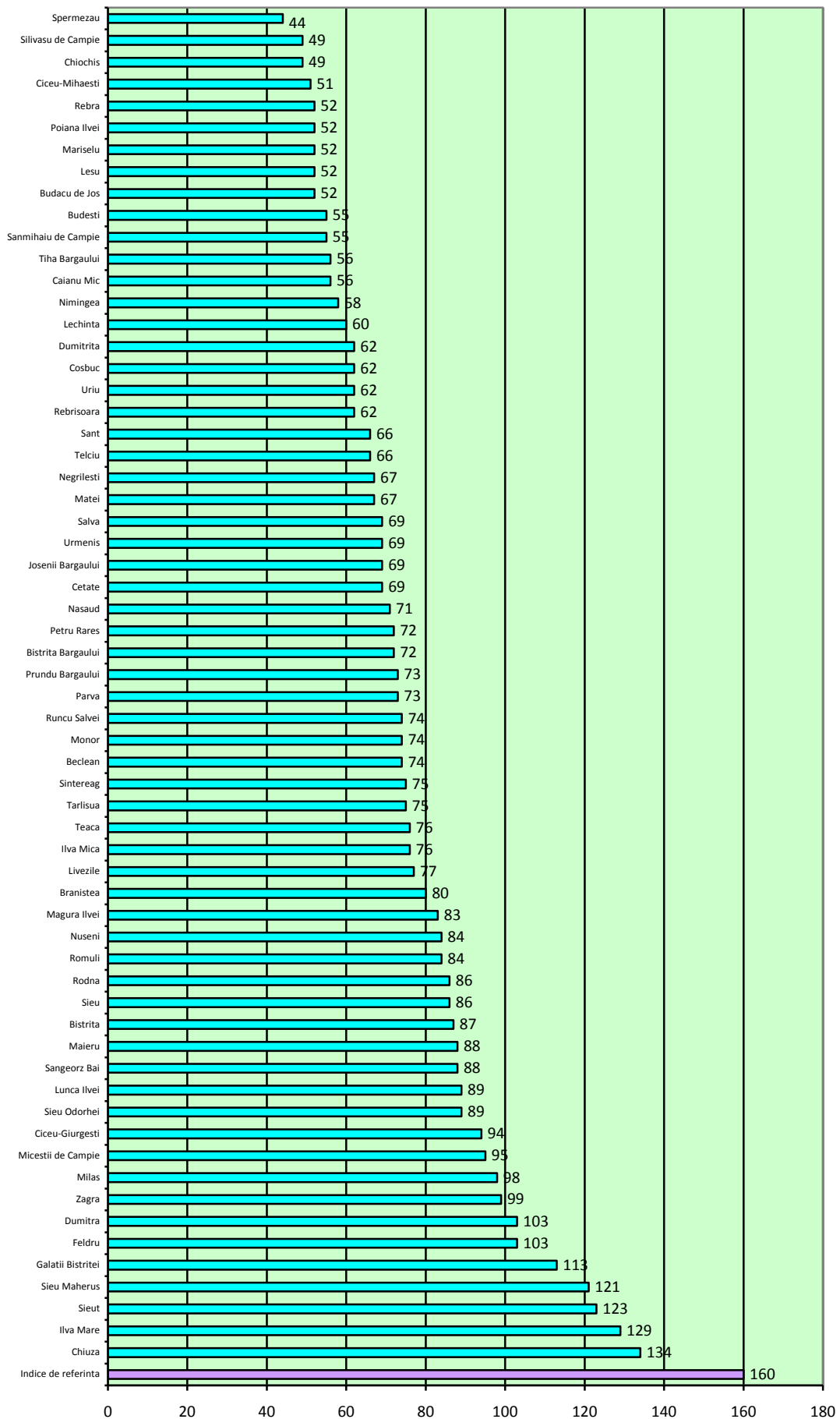

Figura 11.22. Ierarhizarea localităților din județ în raport cu indicele agregat al resursei/infrastructurii primare disponibilă și nevalorificată sau valorificată parțial

11.3 Analiza potențialului de dezvoltare din perspectiva infrastructurii pentru activități economice și sociale

În această secțiune se analizează județul Bistrița-Năsăud din perspectiva infrastructurii pentru activități economice și din cea a calității vieții (sănătate, educație, sport, cultură). Hărțile de potențial au rezultat prelucrarea datelor obținute la nivelul fiecărei localități din județ pe diverse aspecte urmărite în cadrul analizei. Astfel, nivelul de dezvoltare al infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare este prezentat în Figura 11.23.

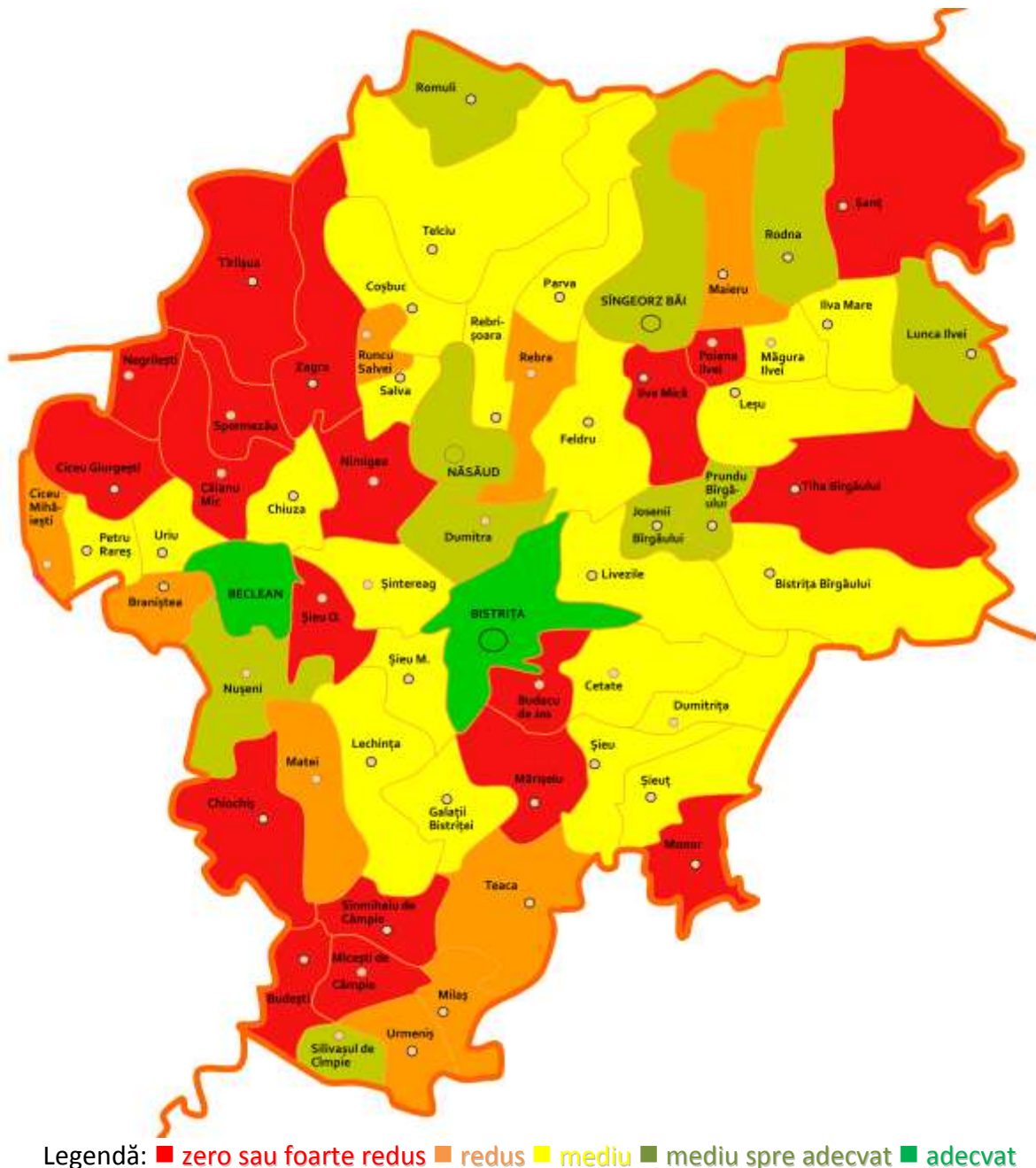

Figura 11.23. Nivelul de dezvoltare a infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare

Alimentarea cu apă și canalizarea sunt obligatorii atât pentru asigurarea unui nivel acceptabil al calității vieții cât și pentru dezvoltarea activităților industriale în localitățile respective. Aproximativ o treime din localități nu beneficiază deloc de o asemenea infrastructură, în timp ce localitățile cu un nivel mediu spre adecvat sunt sub 20%.

Analiza potențialului de dezvoltare

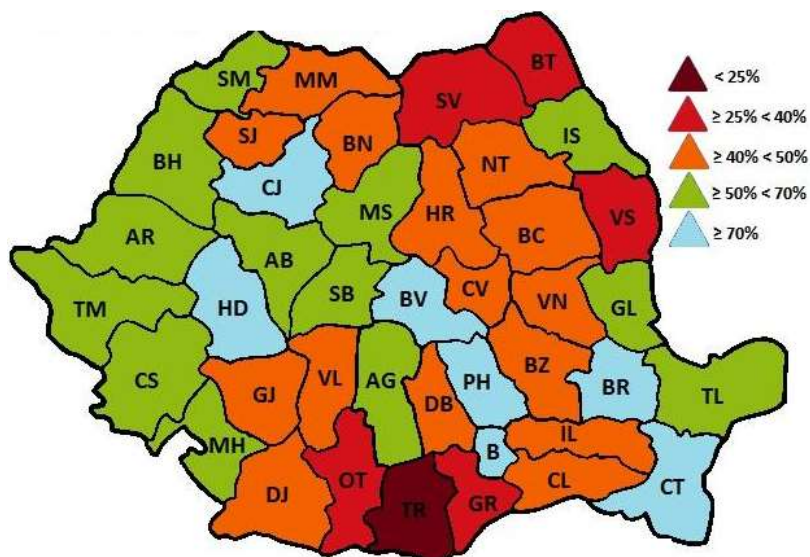

Figura 11.24. Populația conectată la sistemul de canalizare în România (sursa: econtext)

Tabelul 11.1. Rata populației care are toaletă sau duș în interiorul locuinței (sursa: econtext)

TOPUL JUDETELOR DUPA RATA POPULATIEI CARE ARE TOALETA SAU DUS IN INTERIORUL LOCUINTEI				
POZITIE	JUDET	NUMAR PERSOANE CONECTATE LA CANALIZARE	TOTAL POPULATIE	RATA POPULATIEI CONECTATA LA CANALIZARE
1	Cluj	622.247	692.339	89,90%
2	Bucuresti	1.730.009	1.944.451	89%
3	Braila	303.770	359.119	84,60%
4	Brasov	436.750	598.208	73%
5	Hunedoara	337.218	463.102	72,80%
6	Prahova	592.356	814.689	72,70%
7	Constanta	509.968	723.696	70,50%
8	Sibiu	292.240	424.796	68,80%
9	Timis	467.062	678.795	68,80%
10	Tulcea	155.393	246.785	63%
11	Arges	382.753	640.484	59,80%
12	Arad	264.406	455.477	58,10%
13	Mures	327.247	580.672	56,40%
14	Galati	341.625	609.398	56,10%
15	Bihor	311.555	592.957	52,60%
16	Alba	195.200	373.134	52,30%
17	Mehedinti	152.131	292.231	52,10%
18	Caras-Severin	166.548	322.060	51,70%
19	Iasi	423.335	824.780	51,30%
20	Satu Mare	187.078	364.597	51,30%
21	Harghita	158.895	325.127	48,90%
22	Buzau	228.797	481.694	47,50%
23	Dolj	334.601	704.436	47,50%
24	Gorj	176.846	376.916	46,90%
25	Ialomita	133.836	287.678	46,50%
26	Maramures	230.888	511.093	45,20%
27	Neamt	254.199	563.392	45,10%
28	Bistrita - Nasaud	142.096	317.316	44,80%
29	Vrancea	174.416	390.526	44,70%
30	Valcea	180.246	407.431	44,20%
31	Bacau	305.039	716.260	42,90%
32	Calarasi	133.527	312.697	42,70%
33	Dambovita	215.035	530.332	40,60%
34	Salaj	97.603	241.417	40,40%
35	Covasna	89.047	222.481	40%
36	Botosani	169.506	448.749	37,80%
37	Olt	149.267	465.019	32,10%
38	Vaslui	136.203	451.106	30,20%
39	Giurgiu	77.323	280.959	27,50%
40	Suceava	183.582	708.109	25,90%
41	Teleorman	99.165	400.431	24,80%
42	Ifov	62.003	317.247	19,50%
	MEDIE NATIONALA			51,44%

Constatăm astfel că proiectele majore de infrastructură pentru apă potabilă și canalizare trebuie să reprezinte o prioritate a strategiei județului. Această prioritate a fost și acum 10 ani, însă ritmul de soluționare a fost extrem de lent. Acest lucru se datorează faptului că comunele se bazează exclusiv în rezolvarea acestei probleme pe bani de la buget. Trebuie să se înțeleagă că problema este una prea amplă la nivelul României, unde 44,5% din populație trăiește în zonele rurale, 10% în zone care pot fi considerate cu adevărat urbane, iar 45,5% în zone intermediare. La nivelul României numai 57% din populație are acces la rețele centralizate de apă potabilă (2919 localități, din care 317 orașe), și numai 45% din populație are acces la rețele centralizate de canalizare (983 rețele). În ce privește canalizarea, aproximativ 51,4% din populația țării beneficiază de această facilitate, din care peste 87% se află în zona urbană. Din Figura 11.24 și Tabelul 11.1 se observă că județul Bistrița-Năsăud se află doar pe locul 28 din cele 42 de județe și municipiul București la gradul de acoperire a populației cu sisteme de canalizare (44,8%), în timp ce pe primul loc în țară se află județul Cluj cu 89,9%, urmat de capitala București cu 89%, pe ultimul loc aflându-se județul Ilfov, cu numai 19,5%. Trebuie menționat totuși că datele actualizate la nivelul anului 2013 arată o acoperire la 66,4% a județului cu rețele de canalizare.

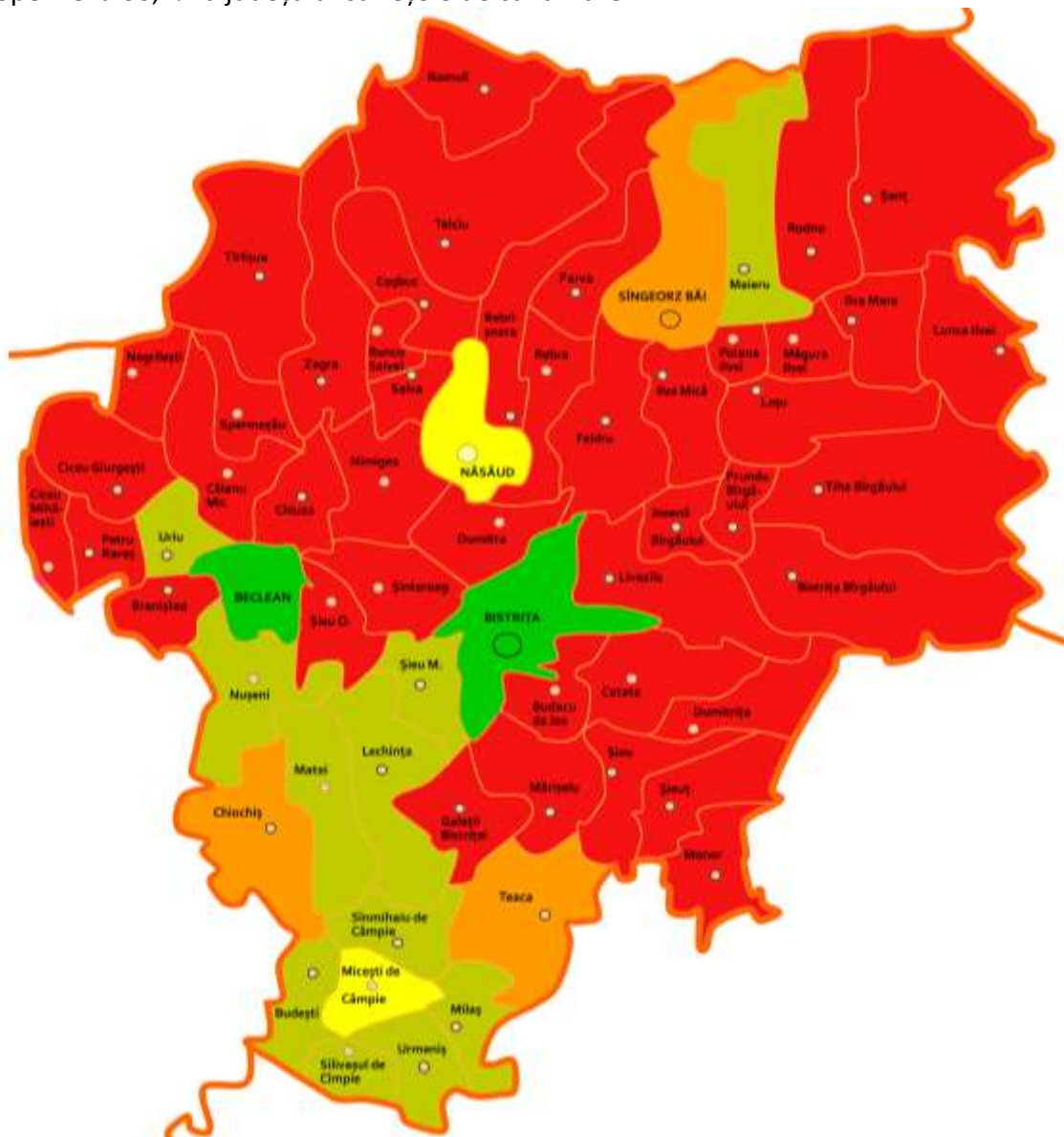

Figura 11.25. Nivelul de dezvoltare a infrastructurii de alimentare cu gaze

La nivelul Uniunii Europene 27, 41% din populație locuiește în zone urbane, 35% în zone intermediare și 23% în zone rurale. Țările din Uniunea Europeană cu cele mai mari concentrații de populație în zonele urbane sunt Malta (100% din populație), Olanda și Marea Britanie (71%) și Belgia (68%), Luxemburg (100%). Totuși există state care au o populație rurală mai mare decât România, precum ar fi: Irlanda (73%), Slovacia (50%), Estonia (48%) și Ungaria (47%). Totuși, zonele rurale din aceste țări au rezolvată problema apei și canalizării în zona rurală mult mai bine decât România. În aceste condiții, primăriile județului Bistrița-Năsăud trebuie să se orienteze pe proiecte majore public-privat de dezvoltare a infrastructurii de apă și canal, dezvoltate în parteneriat de grupuri de localități, cu finanțare privată garantată de diverse scheme de stat și cu rambursarea împrumutului pe termen mediu-lung. Dezvoltarea zonei metropolitane în jurul municipiului Bistrița ar trebui de asemenea luată în considerare.

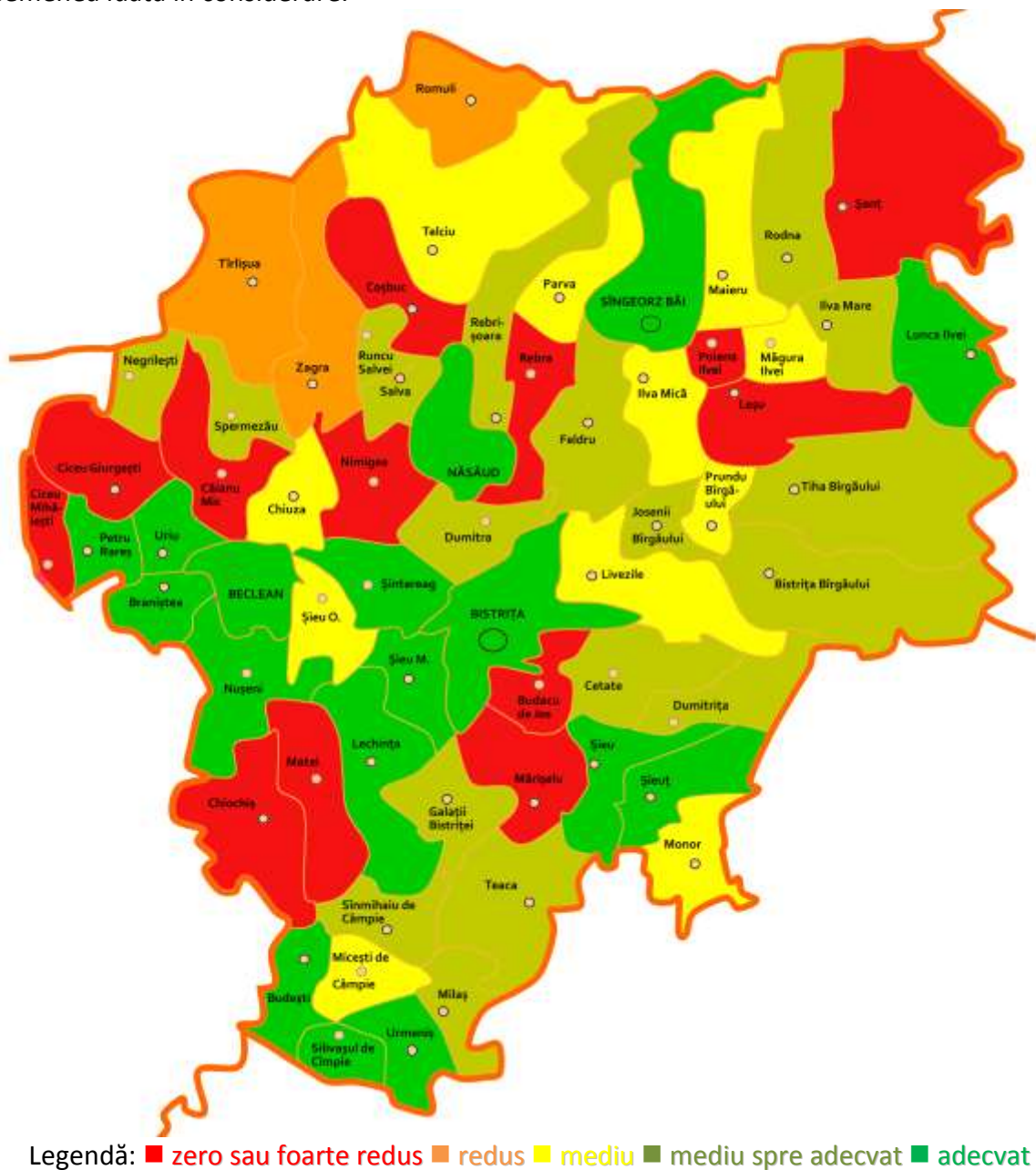

Figura 11.26. Nivelul de dezvoltare a infrastructurii de comunicații

Din punct de vedere al alimentării cu gaze, situația este prezentată în Figura 11.25. Alimentarea cu gaze poate constitui un avantaj atât din punctul de vedere al locuitorilor

Din punctul de vedere al calității infrastructurii rutiere locale (nivelul de asfaltare a străzilor), situația este prezentată în Figura 11.27. După cum se poate observa, doar aproximativ 40% dintre localități beneficiază de o infrastructură rutieră locală adecvată. Lipsa acesteia poate duce la un grad redus de atractivitate a localităților din perspectiva potențialilor investitori în activități productive.

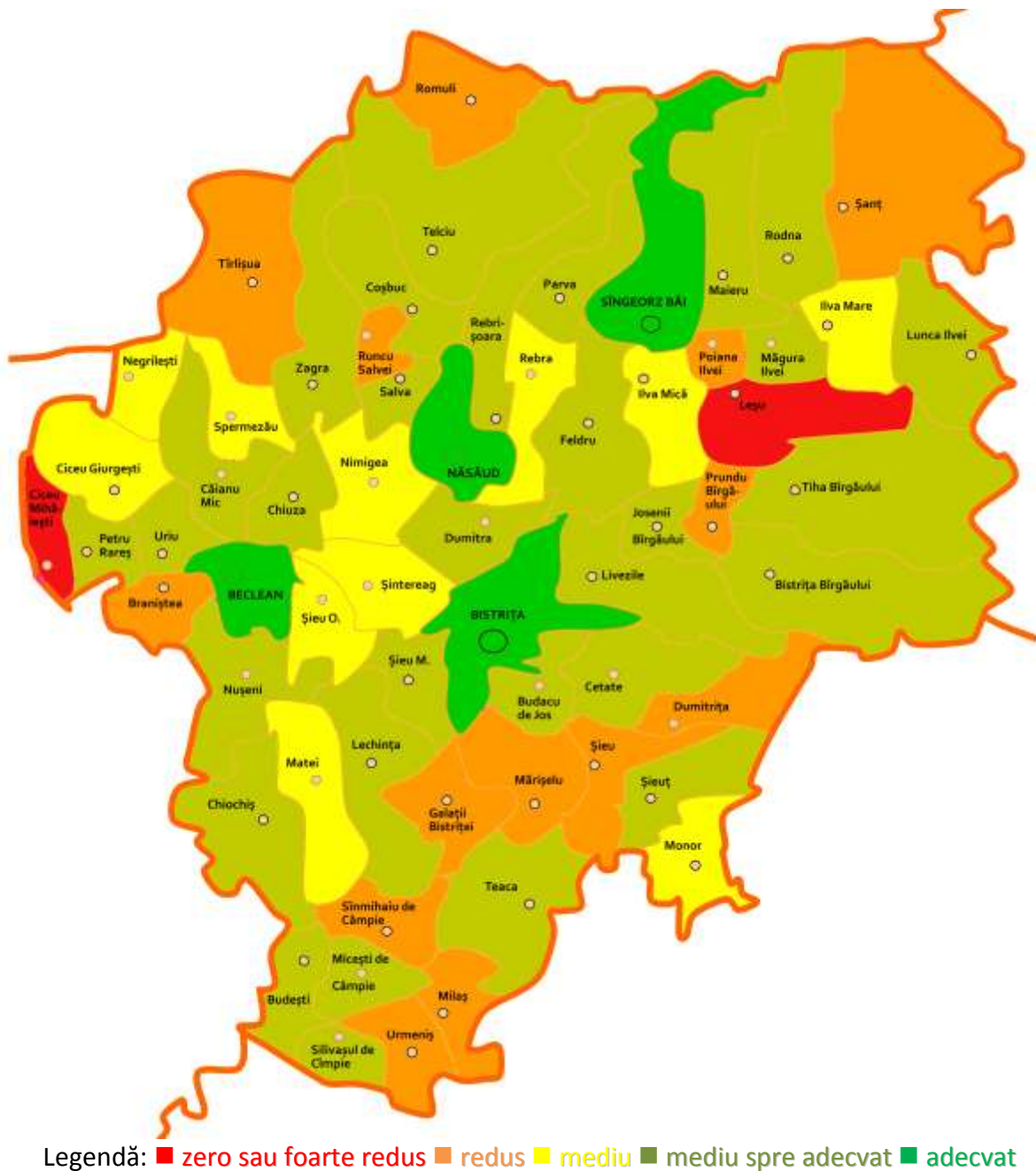

Figura 11.28. Nivelul de dezvoltare a serviciilor de sănătate

Din punct de vedere al nivelului serviciilor de sănătate, situația este prezentată în Figura 11.28. Au fost luate în calcul numărul de dispensare și cabinete medicale raportate la numărul de locuitori, precum și farmaciile raportate în cadrul localităților. După cum se poate observa, nivelul de acces al populației la serviciile de sănătate de bază este satisfăcător pentru majoritatea localităților. De remarcat totuși că nu există date privind calitatea acestor servicii. În schimb, problema majoră este accesul mai puțin facil la servicii medicale complexe, precum ar fi serviciile de analize medicale, investigații, precum și

intervenții complexe în cadrul spitalelor. În acest sens, o oportunitate ar fi dezvoltarea telemedicinii pentru acțiuni preventive și consultații de specialitate, a serviciilor mobile de sănătate (caravane dotate cu aparatură modernă pentru efectuarea analizelor și investigațiilor în zonele rurale, cu un program de deservire periodică – ex. o dată la una-două luni).

Din punct de vedere al infrastructurii educaționale, situația este prezentată în Figura 11.29. Valorile ilustrate pe hartă se bazează pe un indicator agregat care a luat în calcul numărul de grădinițe raportat la numărul de locuitori, numărul de școli, licee, școli profesionale și biblioteci, precum și gradul de acoperire al acestora - așa cum a fost raportat de către primăriile din localitățile județului.

Figura 11.29. Nivelul de dezvoltare a infrastructurii educaționale

Analizând rezultatele din Figura 11.29 se poate concluziona că infrastructura de educație este satisfăcătoare. Totuși, momentan nu există date privind calitatea procesului de învățământ, în special în zona rurală.

Analiza potențialului de dezvoltare

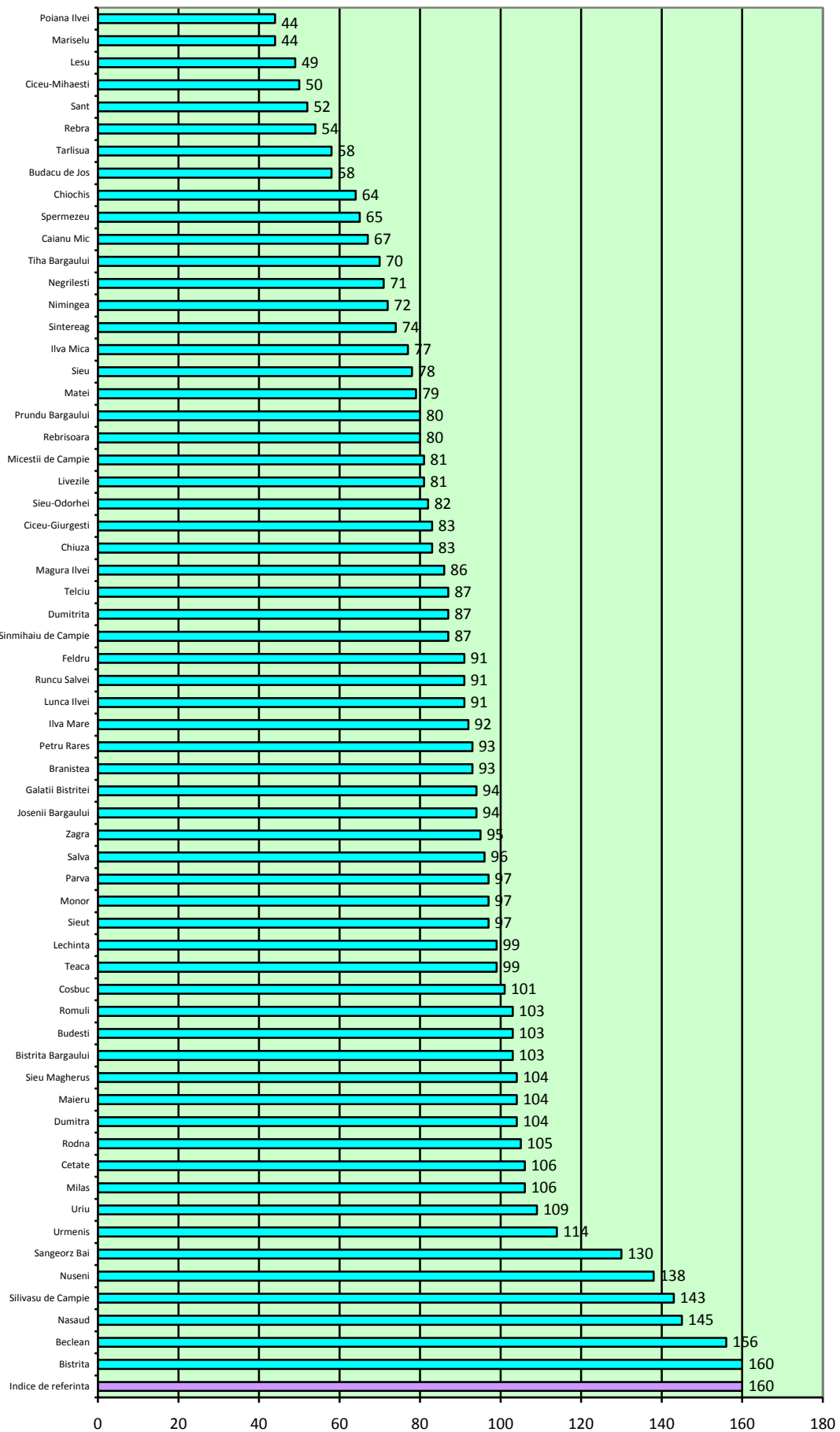

Figura 11.32. Ierarhizarea localităților din județ în raport cu indicele agregat al infrastructurii pentru activități economice și sociale

Figura 11.33. Poziționarea localităților în raport cu indicele agregat al infrastructurii pentru activități economice și sociale

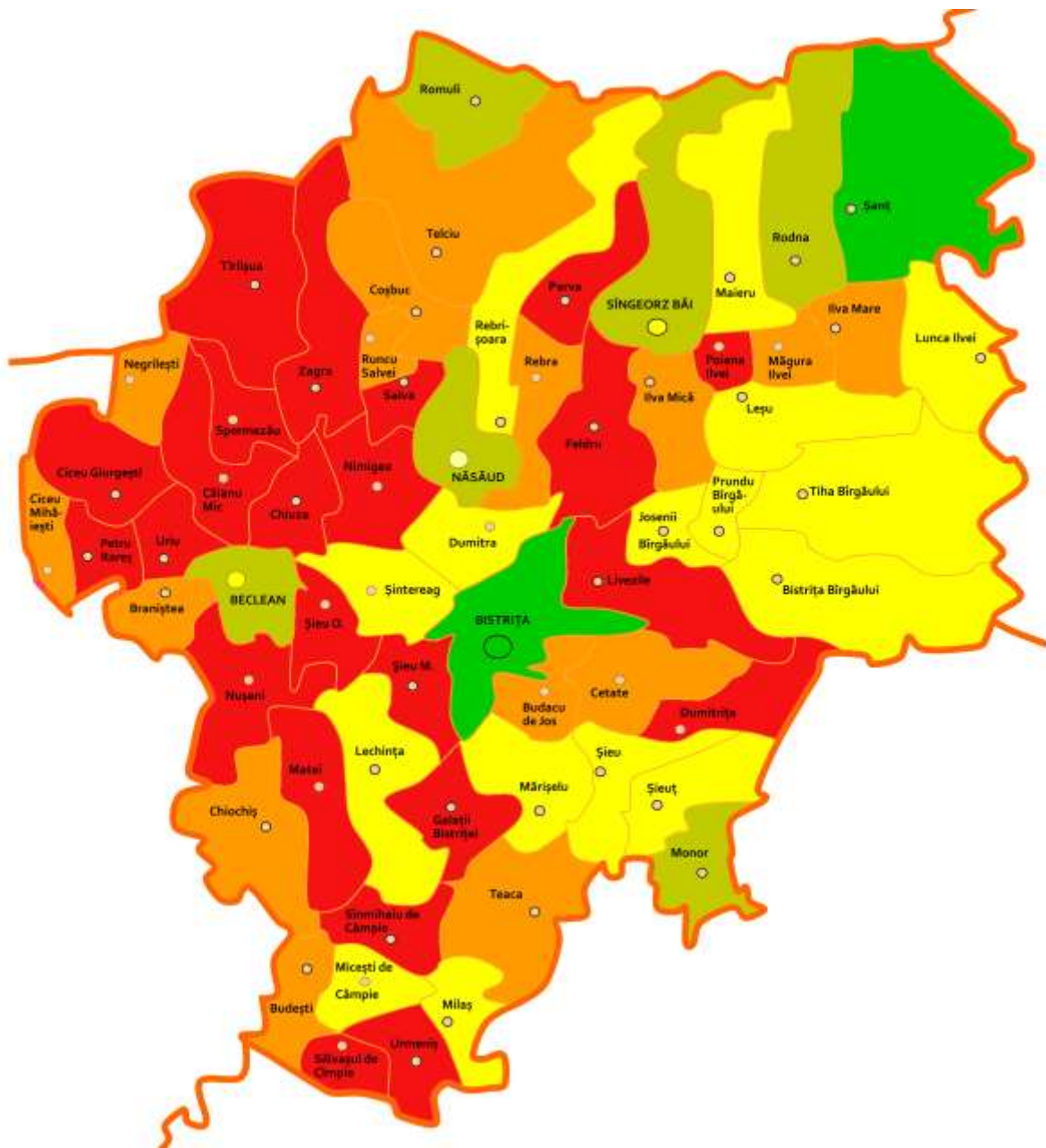
În acest sens localitățile Târlisua, Căianu Mic, Spermezău, Chiochiș, Ciceu-Mihăiești, Șanț și Leșu trebuie puse cu prioritate pe lista proiectelor de infrastructură suport pentru activitățile economice și sociale, secondate de Mărișelu, Budacu de Jos, Rebra și Poiana Ilvei.

11.4 Analiza potențialului economic

În această secțiune se analizează județul Bistrița-Năsăud din perspectiva potențialului economic. Hărțile de potențial au rezultat din analiza datelor obținute la nivelul fiecărei localități din județ pe diverse aspecte urmărite în cadrul analizei. Au fost luate în calcul numărul de unități economice din fiecare localitate și specificul acestora, numărul de ferme și numărul de unități cu specific turistic.

În ceea ce privește industria, au fost analizate valorile privind unitățile industriale din fiecare localitate (număr de unități și număr de angajați). Au fost elaborate trei hărți de potențial: una pentru toate tipurile de unități, una pentru unitățile industriale mai puțin cele de prelucrare (primară) a masei lemnoase și una strict privind unitățile de prelucrare primară a masei lemnoase. Având în vedere că exploatarea primară a lemnului (vânzarea de bușteni și cherestea) nu este o activitate sustenabilă, această a treia hartă prezintă nivelul de risc aferent asociat localităților în care mai mult de 2% din populația totală (aproximativ 7-8% din populația activă) este angajată în asemenea activități.

Pentru prima hartă analitică, zonele verzi reprezintă localitățile unde cel puțin 10% din populația activă (valori aproximative) este angajată în unități locale cu profil industrial.

Legendă: ■ zero sau foarte redus ■ redus ■ mediu ■ mediu spre adecvat ■ adecvat

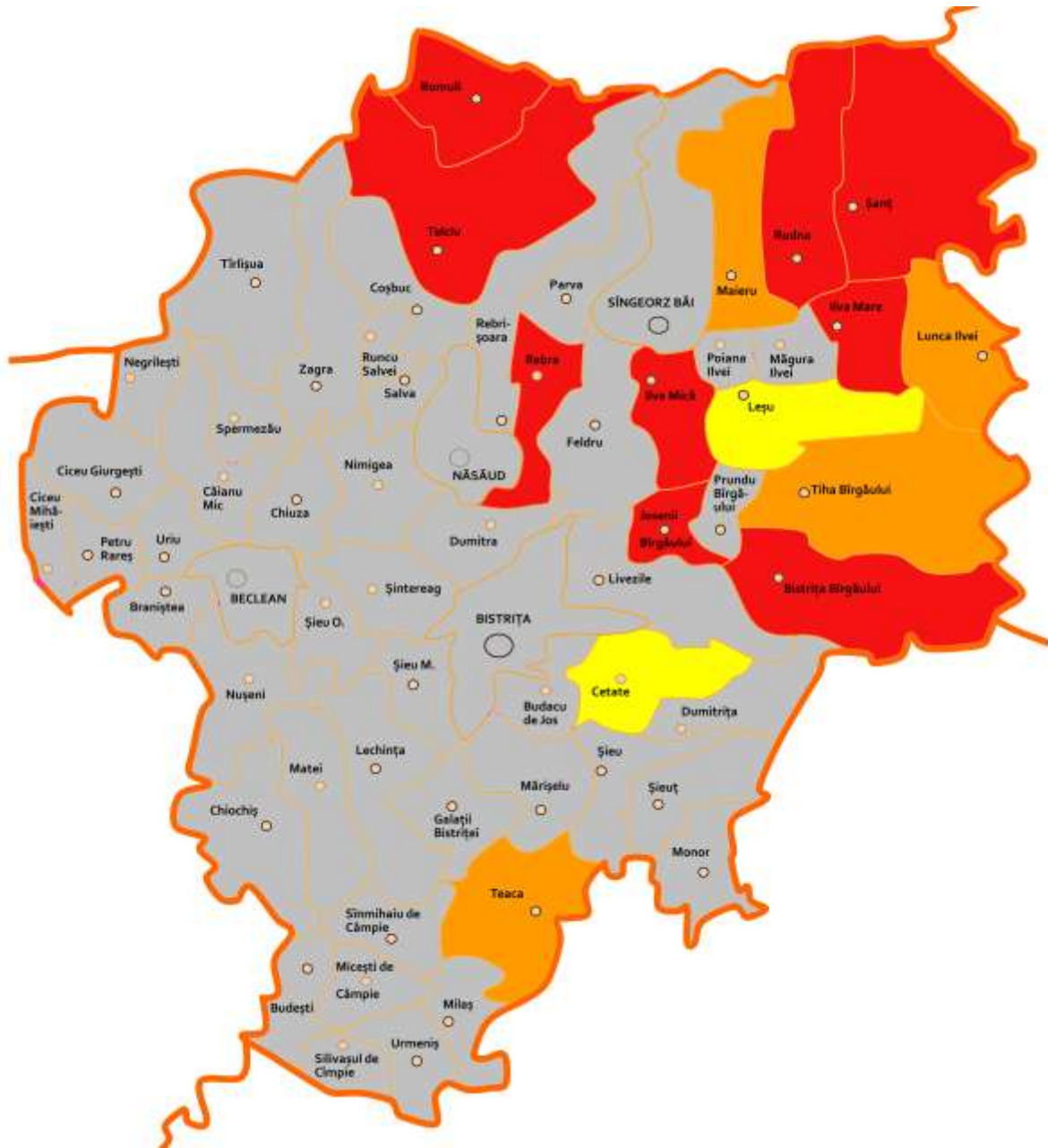
Figura 11.34. Nivelul de dezvoltare al industriei (toate tipurile de unități)

Figura 11.36. Exemple de produse românești fabricate în unități de producție de la sate

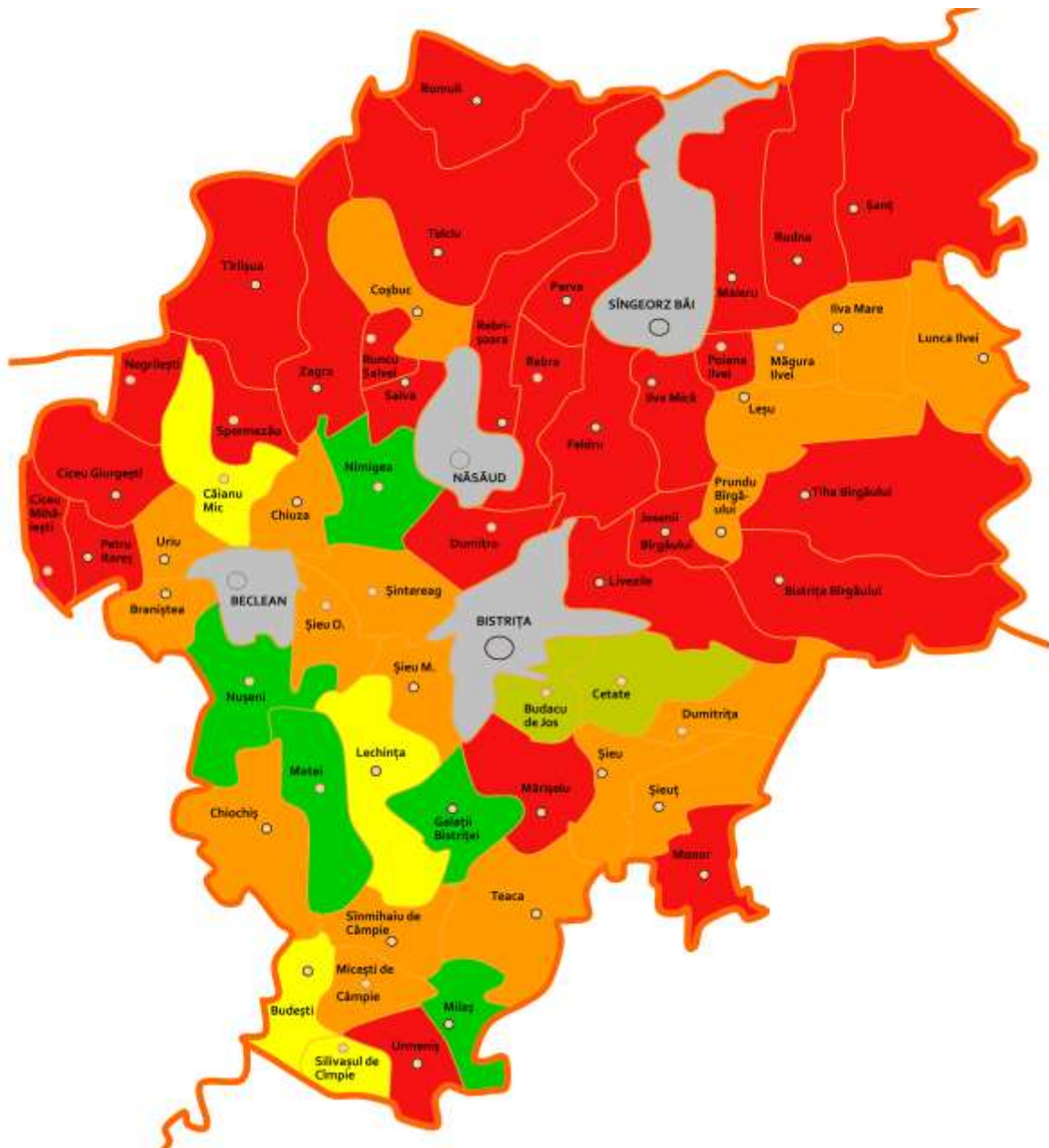
Legendă: ■ ridicat ■ mediu spre ridicat ■ mediu ■ nu este luat în considerare

Figura 11.37. Nivelul de dezvoltare al industriei de prelucrare primară a lemnului

Figura 11.37 prezintă distribuția unităților de prelucrare primară a lemnului în județul Bistrița-Năsăud. Analizând hărțile din figurile 11.34, 11.35 și 11.37 se poate observa că nivelul de dezvoltare al industriei la nivel de comune este extrem de redus (cu câteva excepții punctuale). De asemenea există localități a căror activitate economică este strict legată de prelucrarea primară a lemnului (cu o valoare adăugată extrem de redusă).

Din punctul de vedere al numărului de microferme și alte unități cu profil agricol (puncte de prelucrare a laptelui, a pieilor, a lânii, abatoare), situația este prezentată în Figura 11.38.

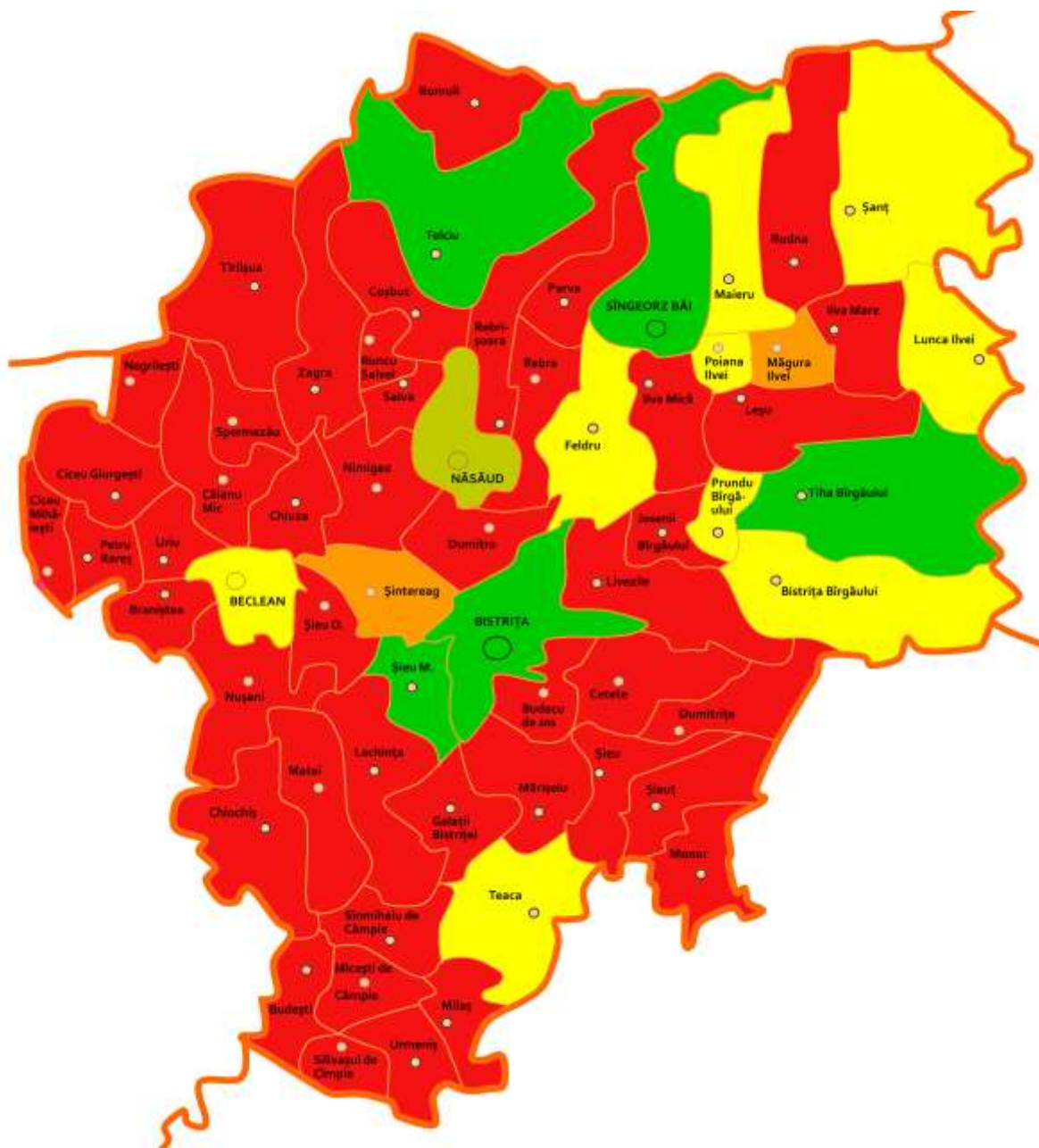

Legendă: ■ zero sau foarte redus ■ redus ■ mediu ■ mediu spre adecvat ■ adecvat
■ nu este luat în considerare

Figura 11.38. Nivelul de dezvoltare a unităților cu profil agricol

Se poate observa că, mai ales zonele din nordul și estul județului sunt deficitare din acest punct de vedere, cu toate că resursele primare (efective de animale, pășuni) sunt

numeroase. Din punct de vedere al infrastructurii pentru turism, situația este prezentată în Figura 11.39. Au fost luate în calcul unitățile turistice precum și capacitatea acestora (numărul de locuri de cazare oferite).

Legendă: ■ zero sau foarte redus ■ redus ■ mediu ■ mediu spre adecvat ■ adecvat

Figura 11.39. Nivelul de dezvoltare al infrastructurii pentru turism

După cum a fost semnalat și în capitolul 7, având în vedere patrimoniul istoric și cultural extrem de bogat, cele două parcuri naționale, tradițiile, precum și specificul cultural german, și analizând harta de mai sus, se poate ușor concluziona că nivelul de dezvoltare a infrastructurii pentru turism este extrem de scăzut (și mult sub media pe țară). O situație agregată a potențialului economic la nivelul localităților din județ este ilustrată în Figura 11.40. În Figura 11.41 aceeași situație se prezintă distribuită pe harta județului. Se observă că municipiul Bistrița este pe departe polul principal de dezvoltare al județului, urmat de celelalte zone urbane și localitățile limitrofe.

Analiza potențialului de dezvoltare

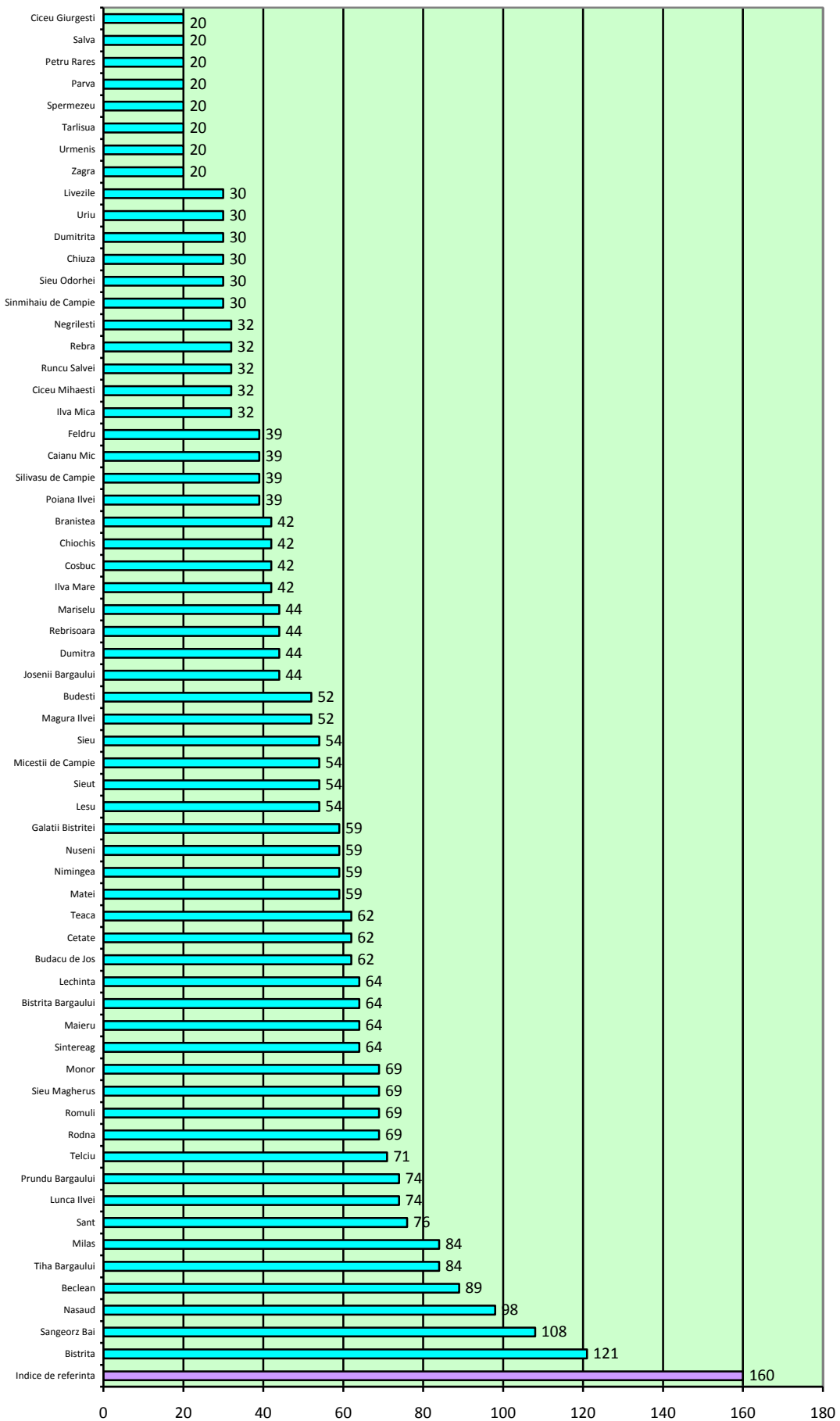

Figura 11.40. Ierarhizarea localităților din județ în raport cu indicele agregat al potențialului economic

Figura 11.41. Poziționarea localităților în raport cu indicele agregat al potențialului economic

Datele din Figura 11.41 arată o concentrare a activităților economice în orașele județului. Faptul că unele dintre localitățile limitrofe orașelor județului sunt poziționate mai jos în raport cu acest indice agregat se datorează faptului că populația din aceste localități preferă să se angajeze la agenții economici din orașe. Oricum, aceste localități pot deveni în viitor elemente de dezvoltare în cadrul zonelor metropolitane sau ai poliilor de dezvoltare, în special în jurul orașelor Bistrița, Năsăud și Sângeorz Băi. Condiția este aceea de a reuși atragerea de investiții directe și o diversificare specializată a activităților economice din aceste zone de dezvoltare.

Mai critică este situația localităților din vestul județului (Târlisua, Salva, Runcu Salvei, Zagra, Spermezeu, Ciceu Giurgești, Ciceu Mihăești, Negrileşti), precum și a unor localități din sudul județului (Urmeniș, Sînmihaiu de Câmpie, Silivașul de Câmpie).

11.5 Analiza potențialului de dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud din perspectiva teritoriului

Planificarea teritorială sustenabilă și consolidată presupune relaționarea următoarelor demersuri:

- Conceptele de dezvoltare care iau în considerare direcții strategice, zone funcționale, probleme și oportunități, vulnerabilități și riscuri
- Coeziunea și competitivitatea economică, socială și a teritoriului
- Strategiile, planurile spațiale, planul de implementare, resursele pentru implementare, managementul și controlul implementării.

Principalele aspecte ale potențialului teritorial sunt cele privind:

- Catalizarea dezvoltării de orașe și regiuni urbane dinamice, atrăgătoare și competitive
- Dezvoltarea endogenă, diversitatea și performanța spațiilor rurale
- Parteneriatele urban- rural
- Dezvoltarea policentrică
- Accesibilitatea sustenabilă a teritoriului
- Echiparea teritoriului și asigurarea calității vieții comunităților
- Asigurarea mediului adecvat pentru răspândirea inovațiilor și a cunoștințelor
- Protejarea și valorizarea sustenabilă a naturii
- Gestionarea responsabilă a resurselor de apă
- Gestionarea creativă a peisajelor culturale
- Gestionarea creativă a patrimoniului cultural
- Gestionarea responsabilă a riscurilor

Dezvoltarea inteligentă, sustenabilă și incluzivă a teritoriului are loc nemijlocit prin contribuțiile specifice și integrate ale actorilor publici, sectorului de afaceri și comunităților locale și presupune integrarea unei suite de abordări:

- Abordarea inter-instituțională care necesită implicarea instituțiilor responsabile și abilitate, semnificative pentru dezvoltarea strategică a județului
- Abordarea intersectorială care implică în procesul de consultare reprezentanți ai sectorului public, de afaceri, organizațiilor comunității
- Abordarea teritorială - care se referă la dezvoltarea integrată a cadrului natural, antropizat și social economic, la dezvoltarea strategică pe termen mediu și lung a județului, relaționând nivelurile relevante de dezvoltare: european, național, regional, local

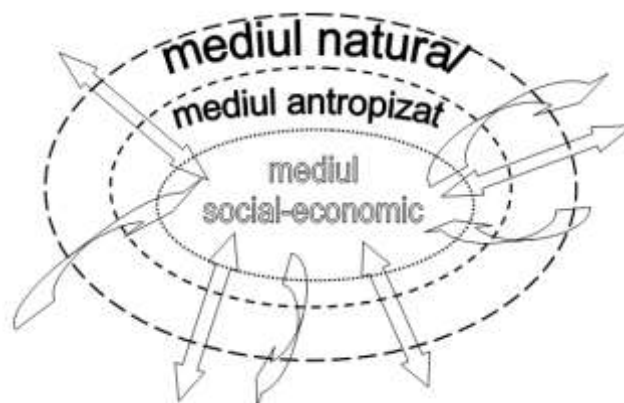

Figura 11.42. Raporturile dintre mediul natural, mediul antropizat și cel social-economic

Potențialul de asigurare a coeziunii teritoriului prin structurarea rețelei policentrice

Rețeaua de poli urbani și rurali este prezentată în Figura 11.43.

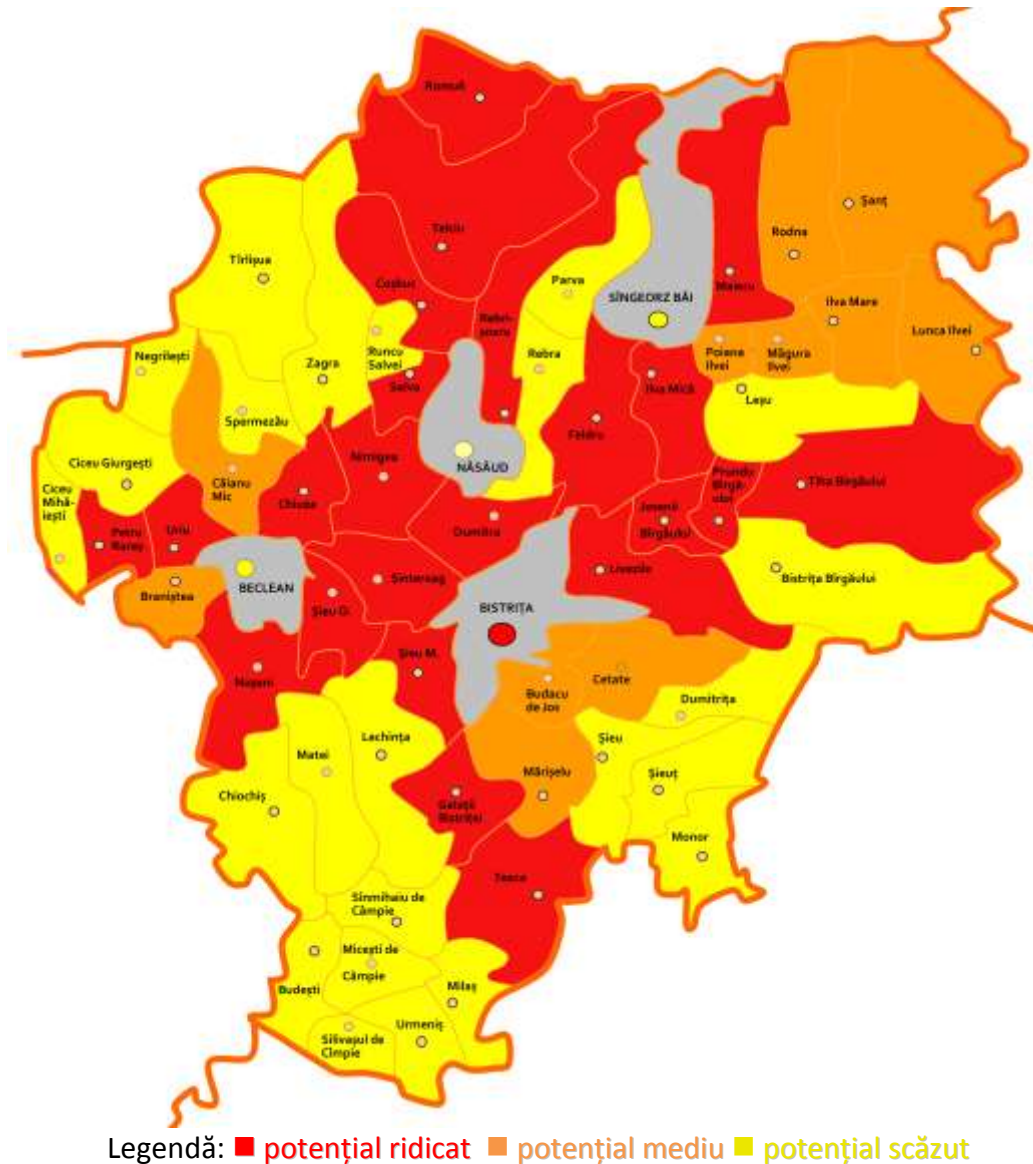

Figura 11.43. Potențialul de constituire a rețelei de poli urbani și rurali

Harta de mai sus reflectă potențialul structurării rețelei policentrice de localități la nivelul teritorial al județului. În jurul celor trei orașe și al municipiului Bistrița relațiile cu localitățile rurale s-au intensificat în diverse domenii: locuire, locuri de muncă/navetism, alimentarea cu produse agricole, turism, activități economice, accesul la servicii de interes public etc.

Astfel, se poate lua în considerare potențialul structurării instituționalizate a cooperării urban-rural în cazul municipiului Bistrița și al orașelor Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi. De asemenea, ar trebui luată în considerare zona Teaca-Galații Bistriței care, potrivit potențialului de dezvoltare și nivelului de accesibilitate fizică, ar trebui să polarizeze teritoriul rural în care se situează. Potrivit celor de mai sus, sunt de luat în considerare următorii factori:

- Prin natura planificării dezvoltării rețelei de localități, înainte și după anul 1989, aceasta a beneficiat de o abordare structurată. Potrivit potențialului teritorial, localitățile au fost

sprijinite în asumarea unor roluri într-o ierarhie teritorială de funcționare, echiparea cu infrastructuri de acces, infrastructuri tehnice de utilități și servicii, dotări etc.;

- Conceptul de dezvoltare policentrică merge în principiu pe aceleași idei, accentuând asupra aspectelor legate de sustenabilitate, riscuri, dezvoltare regională, roluri în cadrul regiunii, accesibilitate;
- Autoritățile publice susțin dezvoltarea prin proiecte publice privind accesibilitatea fizică, echiparea tehnică și dotările legate de serviciile publice;
- Sectorul de afaceri are o mare importanță în condițiile economiei de piață, în valorificarea capitalului teritorial, a asigurarea productivității, a locurilor de muncă, în catalizarea diversificării și extinderii dotărilor și echipamentelor publice, potrivit obiectivelor de competitivitate;
- Localitățile urbane influențează teritoriul înconjurător și, împreună cu localitățile rurale vecine, generează un câmp de relații care trebuie instituționalizat, în beneficiul ambelor categorii de jucători – orașele și localitățile rurale – și al județului;
- Rolul comunităților în dezvoltarea rețelei de localități a devenit crucial: deciziile legate de inițierea afacerilor, de stabilizare și valorificare a potențialului local, de asociere pentru dezvoltare economică, de animare a localităților prin regenerare culturală constituie tot atâtea argumente în acest sens.

Configurarea grupurilor de acțiune locală (GAL-uri)

Grupurile de Acțiune Locală sunt entități ce reprezintă parteneriate public – private, constituite din reprezentanți ai sectorului public, privat și civil, desemnați dintr-un teritoriu rural omogen, care vor trebui să îndeplinească o serie de cerințe privind componența, teritoriul acoperit și care vor implementa o strategie integrată pentru dezvoltarea teritoriului.

Submăsura 431.1 a Planului Național de Dezvoltare Rurală sprijină construcția de parteneriate public-private, elaborarea strategiilor de dezvoltare locală și pregătirea planului de dezvoltare locală în vederea participării la selecție a Grupurilor de Acțiune Locală (GAL). În județul Bistrița-Năsăud s-au constituit patru Grupuri de Acțiune Locală:

- GAL Federația pentru Dezvoltarea Zonei Rurale Bârgău-Călimani;
- GAL Ținutul Haiducilor;
- GAL Țara Năsăudului;
- GAL Lider Bistrița-Năsăud.

Potrivit situației reflectate de harta de mai jos:

- Sunt acoperite zonele montane, atractive din cauza potențialului turistic, a rezervației și monumentelor naturale, a peisajului și posibilităților de practicare a sporturilor etc.;
- În relație cu peisajul politic în porfil teritorial, se remarcă faptul că diferența de opinii politice poate conduce la trunchierea unor abordări asociative benefice entru comunitățile locale și sănătatea teritoriului (Comuna Livezile produce o falie în teritoriul GAL Bârgău-Călimani);
- Din perspectiva organizării intercomunale a dezvoltării, este descoperit sudul rural-agricol al județului. În corelare cu aspectele de potențial economic, precum și cu cele de gestionare a riscurilor o asemenea asociere ar putea rezolva aceste probleme. Nu în ultimul rând, având în vedere accesul la infrastructurile rutiere și feroviare pe relația cu județele Cluj, Sălaj, Mureș (incluzând relația cu aeroporturile), această zonă merită abordată sub aspect asociativ.

Riscuri legate de alunecări de teren se manifestă pe teritoriul comunelor: Telciu, Târlișua, Coșbuc, Runcu Salvei, Spermezeu, Căianu Mic, Branistea, Parva, Rebra, Feldru, rebrîșoara, Măgura Ilvei, Leșu, Prundu Bărgaului, Ilva Mare, Ciochiș, Galații Bistriței, Budești, Teaca, Dumitrița.

Riscuri de alunecări de terenuri

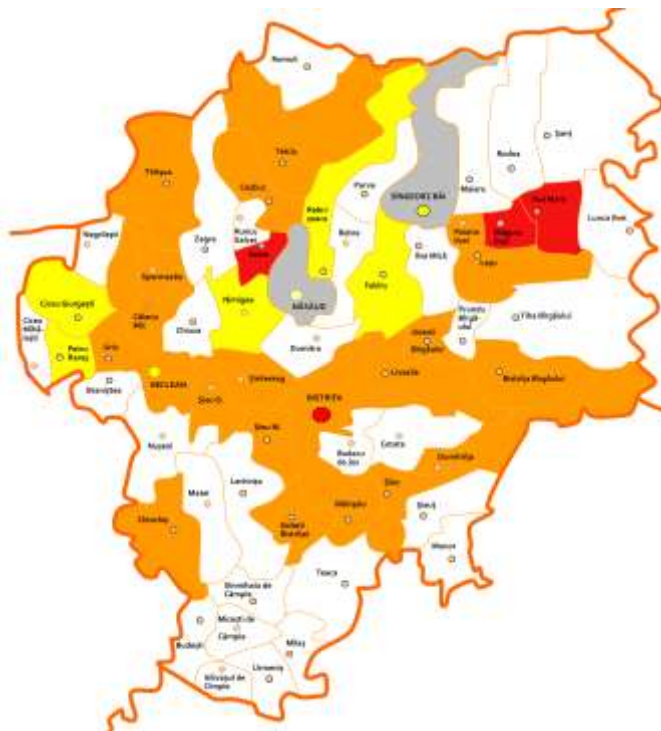

Figura 11.45. Distribuția teritorială a riscurilor de alunecări de terenuri

Sunt expuse la risc de inundații favorizate de zăpoarele de gheață comunele: Ciceu-Giurgești, Petru Rareș, Nimigea, Salva, Rebrîșoare, Feldru, Ilva Mică, Măgura ilvei, Ilva Mare. Inundațiile cauzate de ploi afectează localitățile: Târlișua, Spermezeu, Dumbrăvița, Căianu Mic, Telciu, Coșbuc, Salva, Ilva Mică, Leșu, Poiana Ilvei, Măgura Ilvei, Ilva Mare, Uriu, Beclean, Șintereag, Șieu Odorhei, Șieu Măgheruș, Bistrița, Livezile, Josenii Bărgăului, Bistrița Bărgăului, Mărișelu, Șieu, Galații Bistriței, Ciochiș.

Salva, Ilva Mică, Măgura Ilvei și Ilva Mare au dublă expunere la riscul de inundații.

Riscuri de inundații

Legenda: ■ Inundații și zăpoare de gheață ■ Inundații
■ Zăpoare de gheață

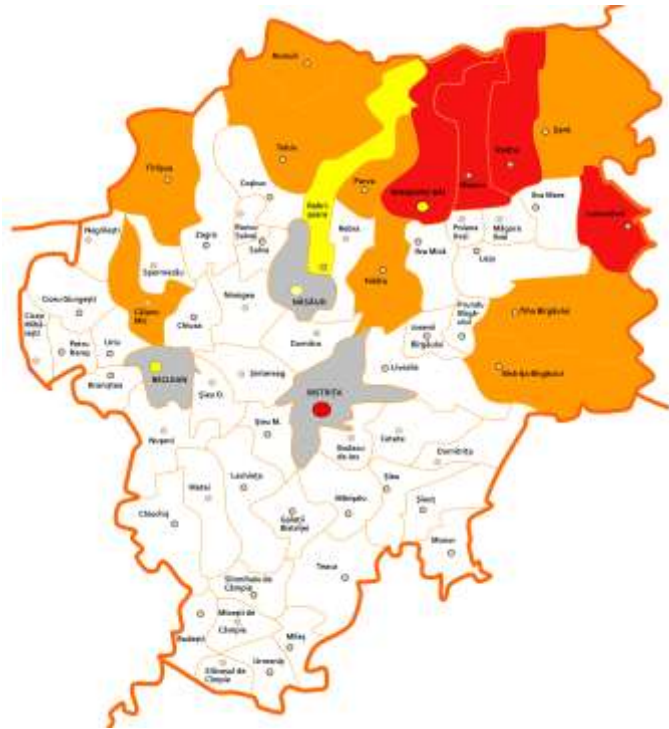
Figura 11.46. Distribuția teritorială a riscurilor de inundații

Comunele Rodna, Maieru, Sângeorz, Rebrîșoara, Lunca Ilvei sunt expuse la riscul de avalanșe și necesită măsuri pentru siguranța localnicilor și turiștilor.

La riscul de incendii în masă sunt expuse comunele cu zestre forestieră și relief montan: Căianu Mic, Târlîșua, Romuli, Telciu, Parva, Maieru, Sângeorz, Rodna, Șanț, Feldru, Tiha Bârgăului, Lunca Ilvei, Bistrița Bârgăului.

Comunele Rodna, Maieru, Sângeorz, Lunca Ilvei sunt expuse ambelor categorii de riscuri.

Riscuri la avalanșe și incendii

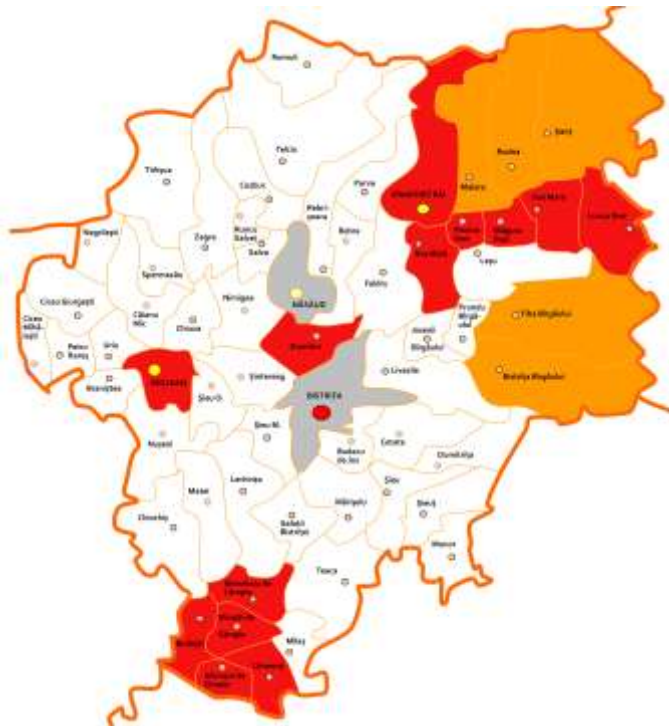
Legenda: ■ Avalanșe și incendii ■ Incendii ■ Avalanșe

Figura 11.47. Distribuția teritorială a riscurilor de avalanșe și incendii

Comunele pe teritoriul cărora au loc frecvent fenomene de înzăpezire sunt: Tiha Bârgăului, Bistrița Bârgăului, Maieru, Rodna, Șanț

Furtuni puternice au loc cu o frecvență de luat în considerare pe teritoriul comunelor Ilvele, Sângeorz, Dumitra, Beclean, precum și în comunele din zona de câmpie din sudul județului.

Riscuri la fenomene meteorologice periculoase

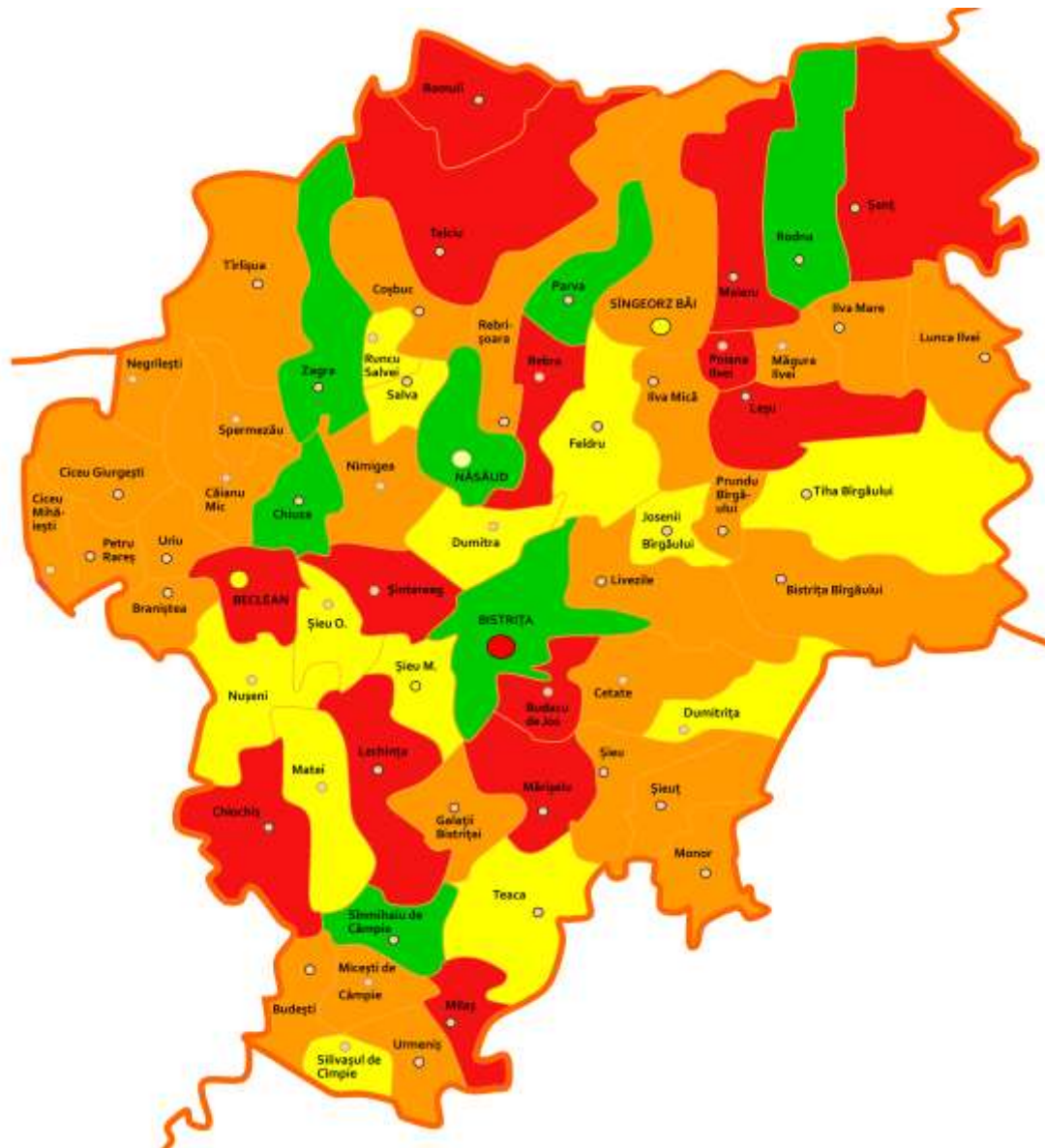

Legenda: ■ Furtuni ■ Înzăpeziri

Figura 11.48. Distribuția teritorială a riscurilor privind fenomenele meteorologice periculoase

Fundamentarea planificării pentru dezvoltare

Legenda: ■ Niciun document de planificare actualizat ■ Un document din trei
 ■ Două documente din trei ■ PUG, Strategie, Plan acțiune

Figura 11.49. Disponibilitatea planurilor locale actualizate de dezvoltare:
 PUG, Strategie, Plan de Acțiune

În vederea planificării dezvoltării teritoriului județului Bistrița-Năsăud sunt necesare următoarele categorii de documente de planificare:

- Planuri de amenajare a teritoriului;
- Strategii de dezvoltare, inclusiv politici, programe;
- Planuri de implementare prin proiecte prioritare;
- Planuri multianuale de investiții, pe baza proiecțiilor bugetare pe programe.

Din documentele menționate de mai sus, au fost luate în considerare primele trei categorii, având în vedere faptul că ultima este obligatoriu de actualizat anual. Chiar dacă, în pofida acestei prevederi, ele nu sunt întocmite întotdeauna riguros, există totuși elemente pe care se bazează managementul financiar al dezvoltării locale.

Scările teritoriale la care sunt necesare aceste documente se referă atât la nivelul local, nivel de la care sunt furnizate informațiile privind problemele, ambițiile locale și potențialul de dezvoltare, cât și la nivele de mai mare anvergură care asigură liniile directoare ale dezvoltării în funcție de amenințările și oportunitățile aferente acestora. Astfel, trebuie explorate următoarele niveluri teritoriale:

- Nivelul local;
- Nivelu județean;
- Nivelul regional;
- Nivelul național;
- Alte niveluri teritoriale unde sunt prevăzute dezvoltări care implică Județul Bistrița-Năsăud.

Situația disponibilității documentațiilor de planificare enumerate anterior este prezentată în harta de pe pagina alăturată. Astfel, luând în considerare disponibilitatea PUG-ului, Strategiei de dezvoltare și Planului de Implementare/ Acțiune actualizate, se evidențiază următoarea situație:

- Dețin PUG actualizat, strategia de dezvoltare și Planul de Implementare următoarele unități administrativ-teritoriale: municipiul Bistrița, orașul Năsăud, comunele Rodna, Parva, Chiuza, Zagra, Sânmihaiu de Câmpie;
- Sunt disponibile două documente de planificare din cele trei luate în considerare pentru 13 comune;
- Dețin câte un singur tip de plan de dezvoltare orașul Sângeorz-Băi și un număr de 27 de comune;
- Nu dețin documente actualizate de planificare orașul Beclean și un număr de 13 comune.

Aferent nivelului regional, nu s-a elaborat încă Planul de Amenajare a Teritoriului Regiunii Nord-Vest. La nivel județean, sunt necesare:

- Planul de Amenajare a Teritoriului Zonal al Județului Bistrița-Năsăud;
- Planurile de Amenajare a Teritoriului Zonal privind zonele:
  - intercomunale sau interorășenești, compuse din comune și orașe;
  - protejate, economice, logistice, clustere etc;
  - ținuturile și țările tradiționale;
  - interjudețene, care conțin părți din județe sau județe întregi;
  - regionale, care sunt compuse din mai multe județe.
- Strategiile aferente acestor planuri, politicile sectoriale, programele;
- Planurile de Implementare aferente;
- Planurile multianuale de investiții.

La nivel național sunt disponibile până în prezent:

- PATN are în prezent elaborate șapte secțiuni care au devenit legi: căi de comunicație, ape, zone protejate, rețeaua de localități, zone de risc natural, turism, dezvoltare rurală și încă este în curs de aprobare secțiunea privind educația;
- Strategia de dezvoltare teritorială România 2030 este în curs de elaborare;
- A fost inclusă dimensiunea teritorială în toate programele de finanțare privind coeziunea.

La scara Uniunii Europene, pe lângă cunoscutele documente strategice, politici și programe, trebuie menționată o suită de proiecte care propulsează Județul Bistrița-Năsăud pe un alt nivel alt potențialului de dezvoltare. Aceste documente și proiecte sunt:

Pe baza programului politic, a competenței, realizărilor și imaginii personale și, pe de altă parte, a nevoilor și ambițiilor de dezvoltare ale comunităților locale, din patru în patru ani, reprezentanții partidelor politice sunt desemnați prin alegeri democratice să conducă destinele localităților, ale județului. Dacă la nivelul unităților administrativ-teritoriale, negociera politică pe durata mandatului are loc între primar și consiliu local, la nivelul județului peisajul politic devine mult mai animat și, uneori poate face dificilă luarea unor decizii privind dezvoltarea sustenabilă a teritoriului.

Imaginea de pe pagina următoare reflectă peisajul partinic la nivelul autorităților locale ale județului. Pot fi identificate zone coezive, cu majoritate politică de o anumită categorie, care au generat asocieri cum sunt GAL-urile existente. GAL-ul Bârgău-Călimani constituie o excepție pozitivă, iar zona din sudul județului pare destul de eterogenă pentru a reuși o asociere, din perspectivă politică. Un aspect important al dezvoltării sustenabile îl constituie necesitatea configurării polului de dezvoltare urban-rural în jurul municipiului Bistrița (zona metropolitană). Desigur că nu întotdeauna rațiunile legate de natura partinică primează; o suită importantă de argumente contează din ce în ce mai mult în ecuația dezvoltării:

- Așteptările din ce în ce mai concrete ale comunităților locale;
- Maturizarea electoratului;
- Nevoia partidelor de a avea rezultate concrete pe durata mandatului;
- Faptul că primarul a devenit mai curând un manager decât un reprezentant politic;
- Oportunitățile de finanțare care se adresează asocierilor și proiectelor de mare anvergură;
- Experiența anterioară, cazurile de succes etc.

Dezvoltare inteligentă, sustenabilă și incluzivă în profil teritorial

Dezvoltare inteligentă, sustenabilă și incluzivă în profil teritorial devine o prioritate deoarece în această direcție se orientează strategia Uniunii Europene „Europa 2020”. Cu alte cuvinte, capacitatea de accesare a fondurilor europene impune punerii în practică a unei strategii de dezvoltare inteligentă, sustenabilă și incluzivă în profil teritorial. UE a stabilit obiective ambițioase care trebuie atinse până în 2020 în cinci domenii principale:

Ocuparea forței de muncă – populația între 20 și 64 de ani trebuie să fie angajată în proporție de 75 %;

Inovația – 3 % din PIB-ul UE trebuie investit în cercetare și dezvoltare;

Schimbările climatice – trebuie atinse valorile țintă „20/20/20” pentru climat/energie (inclusiv o creștere la 30% a reducerii emisiilor dacă este posibil);

Educația – cota celor care părăsesc școala de timpuriu trebuie să fie sub 10 % și cel puțin 40 % din populația între 30 și 34 de ani trebuie să fi absolvit studii de învățământ terțiar sau studii echivalente;

Sărăcia – reducerea sărăciei prin obiectivul de a scoate cel puțin 20 de milioane de persoane din sărăcie și excludere.

Politica de coeziune oferă cadrul investițional și sistemul de aplicare de care este nevoie pentru realizarea obiectivelor strategiei Europa 2020. Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune reprezintă, cumulativ, peste o treime din bugetul total al UE. Comisia Europeană colaborează cu autoritățile de management din țările și regiunile UE pentru a asigura investirea eficace a acestor resurse, în vederea susținerii creșterii inteligente, durabile și incluzive. Finanțarea din partea UE oferă sprijin pentru: dezvoltarea de noi tehnologii; cercetare de vârf; acces la internet de mare viteză;

infrastructură inteligentă pentru transporturi și energie; eficiența energetică și sursele de energie regenerabile; dezvoltarea afacerilor; abilități și formare.

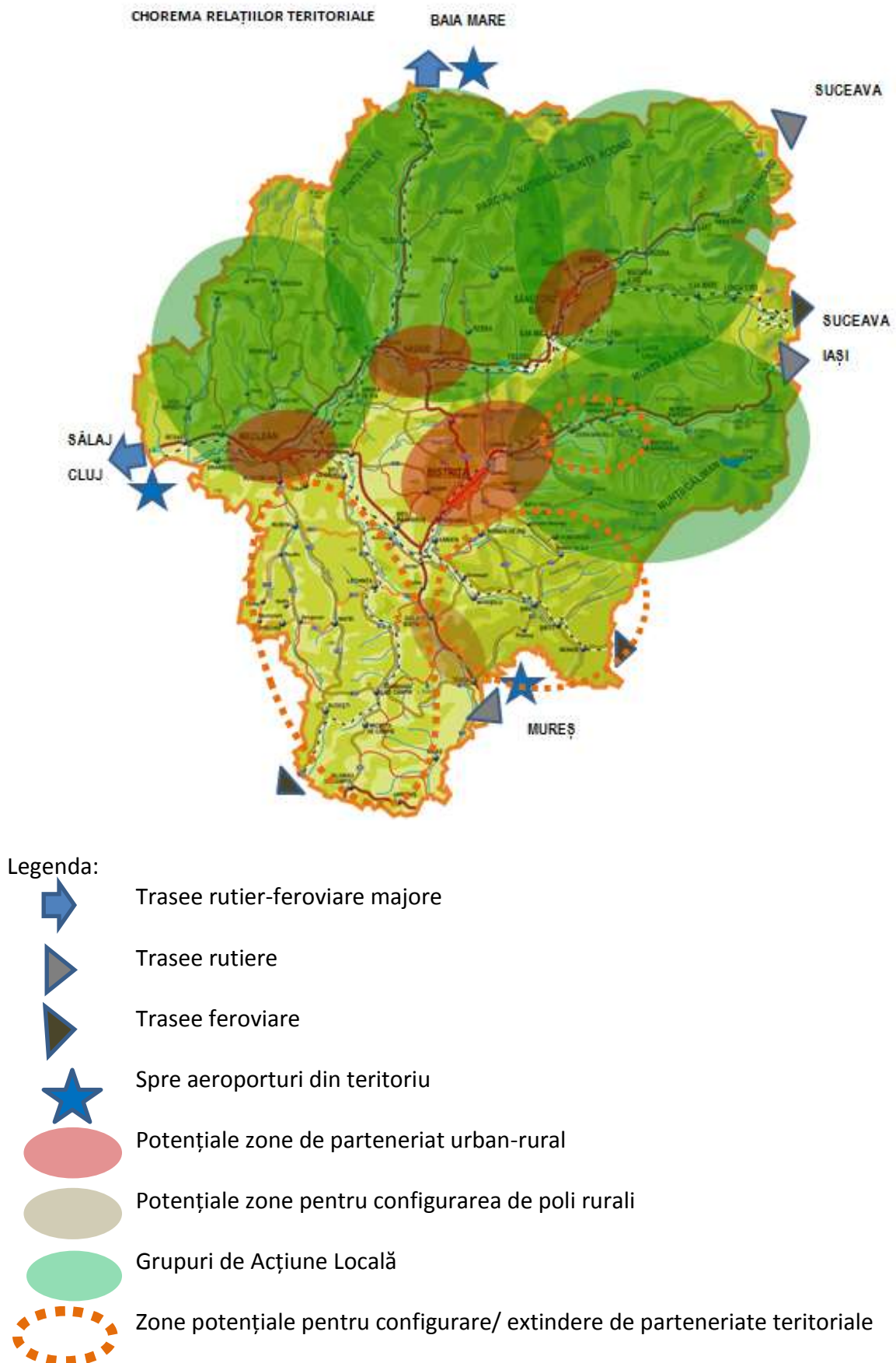

Figura 11.51. Chorema principalilor vectori teritoriali

Vectori teritoriali tematici sunt:

- Dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului județului Bistrița-Năsăud;
- Dezvoltare teritorială inteligentă, competitivă, pentru un nou rol teritorial;
- Dezvoltarea incluzivă a comunităților județului.

Coordonarea cu direcțiile prioritare ale proiectelor de anvergură superioară pentru accesarea oportunităților, rezolvarea problemelor și abordarea obiectivelor strategice ale Județului Bistrița-Năsăud este prezentată în Tabelul 11.2.

Tabelul 11.2. Coordonarea cu direcțiile prioritare ale proiectelor de anvergură superioară

Strategii, planuri, proiecte de anvergură extrateritorială	Domeniile de interes pentru județul Bistrița-Năsăud (raportarea la orientările 20107-2013, respectiv 2014-2020)
Strategia Dunării	Dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului • Dezvoltarea rețelei policentrice, coeziune teritorială • Managementul periferalității • Transport intermodal • Transport durabil • Mobilitate integrată • Parteneriate urban-rural • Protejarea și valorizarea sustenabilă a patrimoniului cultural • Protejarea și valorizarea sustenabilă a patrimoniului natural • Managementul riscurilor naturale și tehnologice • Managementul schimbărilor climatice • Noi roluri pentru localități și regiuni • Baze de date teritoriale • Sistem de fundamentare tehnică a deciziei politice
Strategia Euroregiunii Carpatice	
Strategia de Dezvoltare Durabilă a Bazinului Hidrografic Tisa	Competitivitatea teritorială, dezvoltarea teritorială inteligentă • Dezvoltare economică, clustere economice • Turism sustenabil • Turism diversificat (balnear, montan, de aventură, elită, cultural etc) • Diversificarea economiei locale • Dezvoltare rurală inteligentă • Agenda digitală
Strategia Zonei Visegrad 4+2	Dezvoltarea incluzivă a comunităților • Comunități sustenabile • Întinerirea comunităților • Îmbătrânire activă • Economie socială și competitivitate • Interculturalitate, inteconfesionism

11.6 Agregarea hărților de potențial și definirea zonelor de intervenție personalizată pentru dezvoltarea inteligentă, sustenabilă și incluzivă a județului Bistrița-Năsăud

Figura 11.52 pune în evidență rezultatele finale, obținute prin agregarea ponderată a criteriilor sectoriale de analiză. Se observă 6 categorii de localități, de la categoria 1 (Bistrița), până la categoria 6 (Ciceu-Mihăești). Categoria reprezintă agregarea tuturor aspectelor referitoare la potențialul populației, resurse, infrastructură suport, potențial economic, inclusiv aspecte care țin de calitatea vieții. Astfel, Bistrița poate fi considerată singura localitate de categoria 1 din județ. Localitățile de categoria 2 sunt orașele Sângeorz Băi, Beclean și Năsăud. Localitățile de categoria 3 sunt Șieu Măgheruș, Dumitra, Ilva Mare, Nușeni, Rodna, Romuli, Feldru, Galații Bistriței, Lunca Ilvei, Maieru, Chiuza.

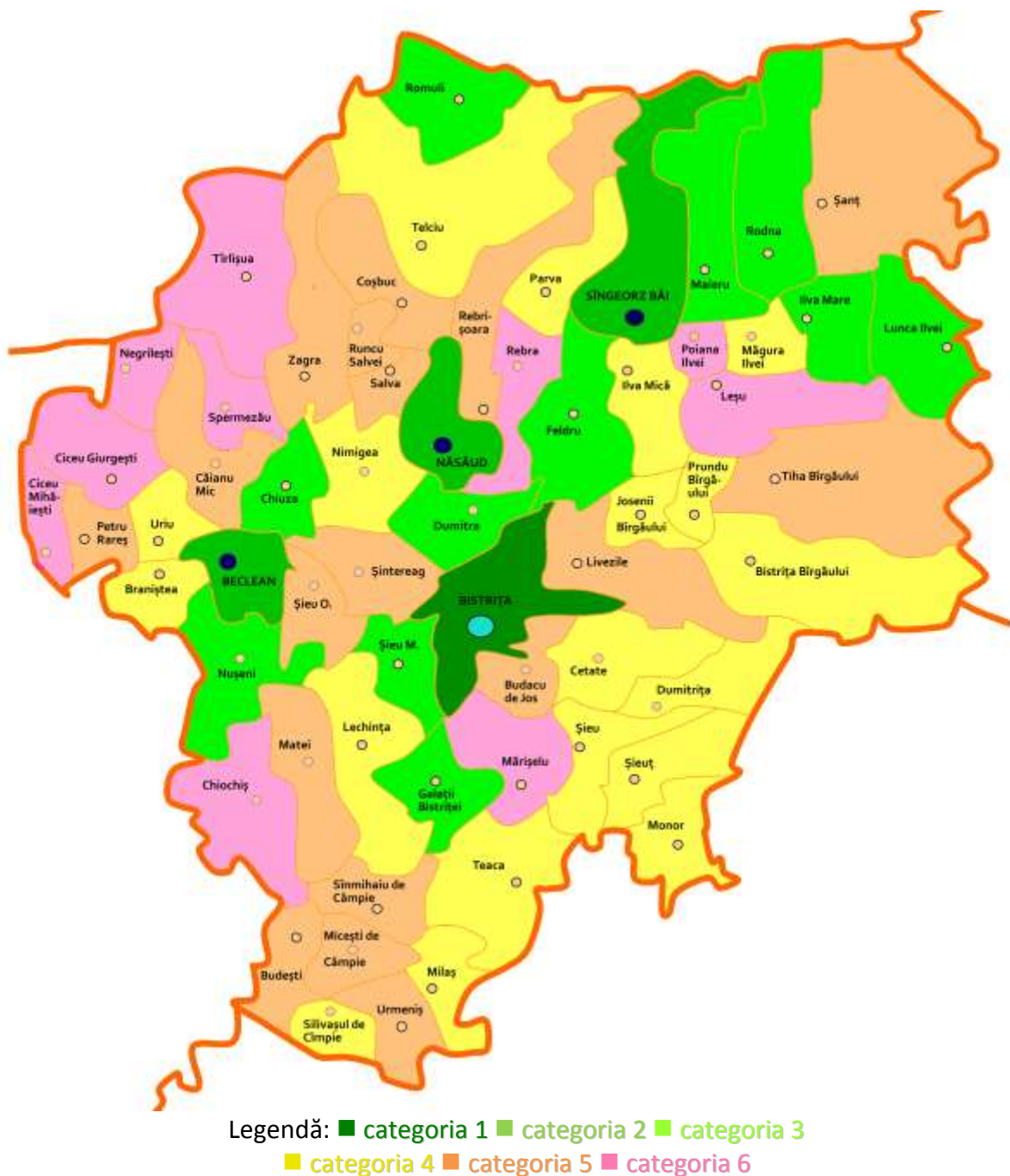

Figura 11.52. Poziționarea localităților în raport cu indicele agregat global care integrează potențialul referitor la populație, resurse, infrastructură, calitatea vieții și economie

Analiza potențialului de dezvoltare

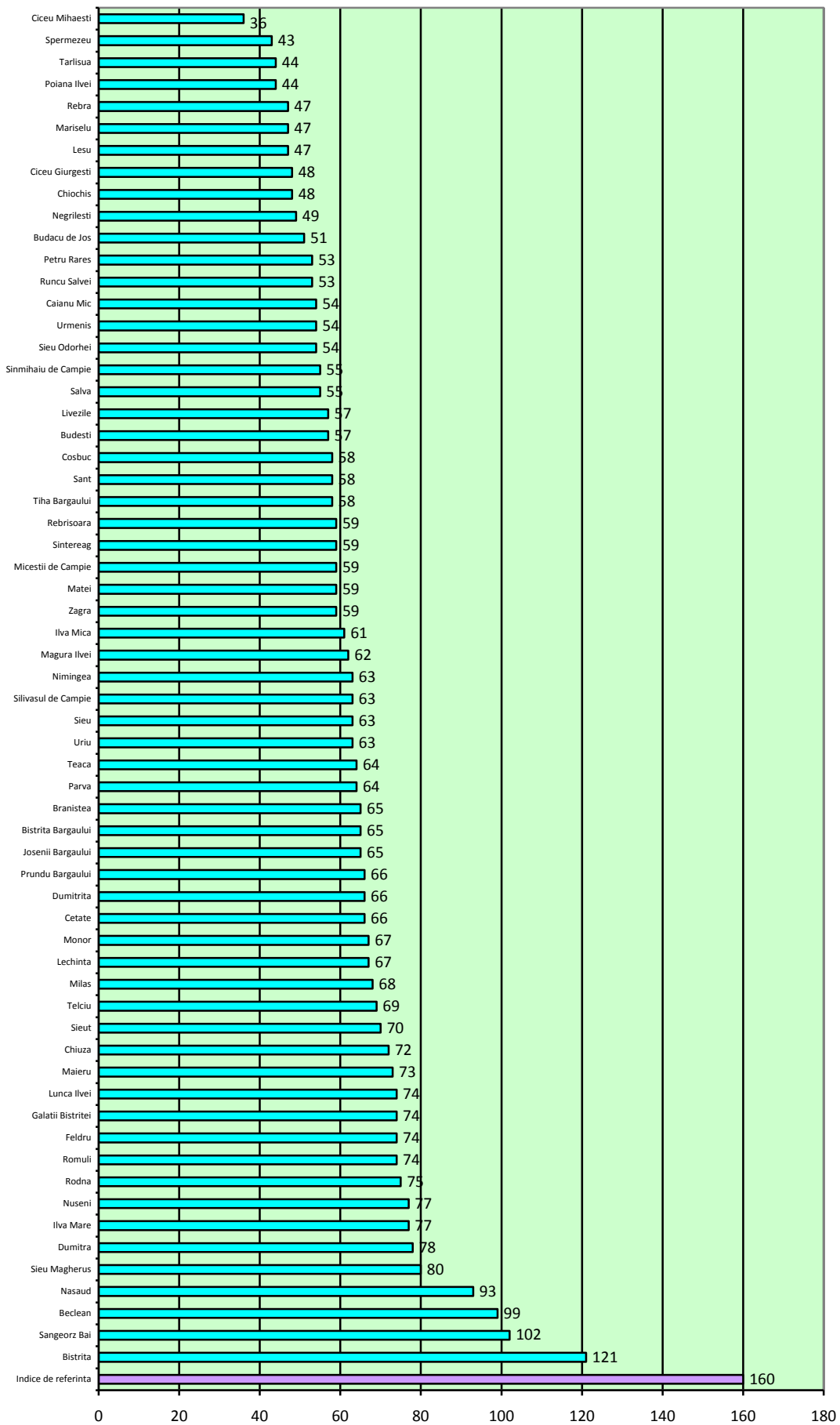

Figura 11.53. Ierarhizarea localităților din județ în raport cu indicele agregat global care consideră resursa umană și materială, infrastructura, calitatea vieții, economia

a.

b.

c.

d.

e.

f.

Figura 11.54. Variante posibile de abordare integrată a strategiei inteligente de dezvoltare

Localitățile de categoria 4 sunt Șieuț, Telciu, Milaș, Lechința, Monor, Cetate, Dumitrița, Prundu Bârgăului, Josenii Bârgăului, Bistrița Bârgăului, Braniștea, Pârva, Teaca, Uriu, Șieu, Silivașul de Câmpie, Nimingea, Măgura Ilvei, Ilva Mică.

Localitățile de categoria 5 sunt Zagra, Matei, Miceștii de Câmpie, Șintereag, Rebrîșoara, Tiha Bârgăului, Șanț, Coșbuc, Budești, Livezile, Salva, Sînmihaiu de Câmpie, Șieu Odorhei, Urmeniș, Căianu Mic, Runcu Salvei, Petru Rareș, Budacu de Jos.

Localitățile de categoria 6 sunt Negrilești, Chiochiș, Ciceu Giurgești, Leșu, Mărișelu, Rebra, Poiana Ilvei, Târlișua, Spermezeu, Ciceu Mihăiești.

Figura 11.53 pune în evidență și valorile indicelui global de ierarhizare a localităților județului Bistrița-Năsăud. În funcție de specificul localităților pot fi gândite diverse strategii de abordare integrată a dezvoltării județului. Câteva variante de abordare integrată a strategiei inteligente de dezvoltare a județului prin ccoagularea coerentă a localităților în cadrul unor zone de dezvoltare sunt prezentate în Figura 11.54.

Figura 11.55. Varianta adoptată pentru abordarea integrată a strategiei inteligente de dezvoltare în cazul județului Bistrița-Năsăud

Principiul de coagulare al localităților a ținut cont de proximitatea geografică, similitudinile ce caracterizează localitățile, distanțele dintre localități în vederea asigurării unei conectivități și comunicări fezabile între membrii echipelor care urmează a fi implicate în dezvoltarea și implementarea proiectelor integrate, dar și de tipul de strategie de dezvoltare care poate fi conturată în raport cu specificitățile locale. Proiecte integrate se referă la proiecte de anvergură, care includ într-o formă corelată mai multe sub-proiecte. Un proiect integrat poate include sub-proiecte suport de dezvoltare a resursei umane, sub-proiecte de dezvoltare a infrastructurii de bază (apă, canalizare, drumuri, electrificare, gaz) și a celei de specifice (educație, cultură, sport), sub-proiecte de dezvoltare a sectorului productiv (industrie, turism, agricultură, servicii), sub-proiecte legate de mediu și managementul riscului, alte sub-proiecte suport. În urma procesului de consultare publică, s-a optat pentru coagularea localităților în sub-zone de dezvoltare orientate pe proiecte integrate, apropiate de versiunea f din Figura 11.54, în condițiile în care localitățile din sud, sud-est intenționează să se constituie în două GAL-uri, iar conducerea municipiului Bistrița nu vede oportună dezvoltarea unor proiecte integrate cu localitățile limitrofe în următorii 7 ani. Grupurile de localități pentru care ar fi utilă abordarea dezvoltării pe principiul specializării inteligente sunt prezentate în Figura 11.55.

CAPITOLUL 12

Viziunea de dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud

12.1 Expunere de motive

Analiza multisectorială a scos în evidență particularitățile județului Bistrița-Năsăud, evidențiind o serie de **elemente de diferențiere în plan economic, turistic, cultural, al resurselor naturale și umane cu potențial adecvat pentru crearea și consolidarea unui avantaj competitiv în plan regional, național și internațional**, dar și o serie de **deficiențe, în special în ceea ce privește structura populației, demografia, infrastructura de bază etc.** care trebuie minimizate sau eliminate într-un mod inteligent pentru a diminua barierele din calea asigurării avantajului competitiv.

Momentan, **județul are o poziție periferică față de coridoarele de transport pan-europene, iar densitatea drumurilor este mult sub media europeană.** Drumurile comunale sunt degradate și cu soluții tehnice depășite accentuând gradul de izolare a multor zone rurale ale județului. Infrastructura de acces la zonele industriale nu este conectată la terminale intermodale, iar căile de acces la multe zone cu potențial turistic montan care se află într-o stare avansată de uzură. În centrul și nord-estul județului nu există infrastructură de “străpungere” pentru a scurta timpul de acces de la o zonă turistică la altă zonă turistică. Lipsa unei rețele adecvate de transport feroviar creează presiune pe transportul rutier. Transportul public este slab dezvoltat.

Se constată **disparități semnificative între diverse zone ale județului din perspectiva contribuției la dezvoltarea economică, inițiativei antreprenoriale și asigurării și ocupării locurilor de muncă.** Producția industrială caută încă să fie competitivă pe piață prin costuri mai reduse și eforturi susținute în creșterea productivității de utilizare a intrărilor, prin furnizarea de servicii relativ ieftine, și prin exploatarea primară a resurselor naturale ale județului. Un procent semnificativ al populației județului este angrenată în activități agricole de subsistență. Există un grad redus de industrializare a agriculturii, iar producția agricolă este valorificată în forma sa primară. Județul dispune de un potențial natural și cultural cu elemente de unicitate la nivel mondial care este încă neexploatat într-o formulă integrată și sistematică. Turismul tematic, cultural și agro-turismul nu este valorizat suficient. Investițiile directe în capacități de producție, în special în zona rurală, este sub nivelul satisfăcător.

Nu există suficientă resursă umană calificată într-o serie de domenii suport cheie pentru asigurarea unei creșteri economice sustenabile, precum ar fi inovarea și co-inovarea (inovarea bazată pe integrarea de tehnologii existente), managementul proiectelor din fonduri europene, cercetarea-dezvoltarea în sectoare emergente. Aceeași problemă există și în ceea ce privește resursa umană bine calificată în diverse meserii din sectorul industrial și agricol. Reconvertirea profesională în lipsa oportunităților locale de ocupare este o altă problemă identificată în județ. Creșterea șomajului se vede mai mult în rândul categoriilor sociale cu pregătire medie și primară, fără o calificare adecvată într-o meserie.

Pe termen mediu și lung există riscul degenerării calității apei, solului și aerului. Despăduririle în județ se fac mult prea agresiv, cu efecte asupra microclimatului și direct asupra agriculturii și productivității producției agricole. Dincolo de acest aspect, despăduririle făcute fără responsabilitate, din lăcomie, din dorința de câștig relativ facil și

rapid, fără riscuri financiare, generează probleme majore la nivel de ecosistem, fapt ce se reflectă în inundații, schimbarea cursurilor apelor, amenințarea faunei și florei etc. Sistemele integrate de management a deșeurilor industriale, agricole, zootehnice, menajere sunt încă la „început de drum”. Contaminarea cu ape uzate orășenești și industriale deversate direct în emisari este o altă problemă identificată în cadrul județului. Cantitățile de poluanți din apele uzate depășesc uneori limitele maxime admise prin actele de reglementare. Insuficiența sistemelor de colectare, transport și epurare a apelor uzate menajere, a gunoiului vegetal, animal și menajer în zona rurală devine o problemă din ce în ce mai mare pentru mediul înconjurător. Potențialul de a dezvolta un mediu înconjurător sănătos, curat și plăcut privirii este grav afectat, diminuând dramatic șansele județului de a dezvolta eco-agricultura, turismul și eco-turismul.

Infrastructura tehnică de transport și utilități trebuie dezvoltată, nuanțată și calibrată la perspectivele pe termen mediu și lung, în respectul unei animări sustenabile a teritoriului. Turismul nu necesită neapărat infrastructură de transport de anvergură ci mai curând adaptată specificului, nevoilor de dezvoltare și, uneori, nevoilor de protejare a teritoriului (ex: zone naturale valoroase, peisaje, păduri, ansambluri cu valoare istorică etc.).

Serviciile (educația, cultura, asistența socială, telecomunicațiile, mediul, cultele, serviciile publice aferente infrastructurii tehnice etc.) trebuie dezvoltate, diversificate și aliniate la potențialul populației și, de asemenea, ***la exigențele nivelului țintit de strategie***, privind atractivitatea zonei în general pentru forța de muncă, investitori, turiști, vizitatori. Educația, cultura, serviciile medicale și de sănătate publică etc. trebuie racordate la obiectivele strategiei.

Există un potențial turistic uriaș în județ însă lipsesc soluțiile de valorificare. Capacitățile de cazare sunt reduse în zona rurală cu potențial turistic, la fel ca și calificarea resursei umane. Lanțul valorii în acest sector este ineficace și cu o productivitate redusă. Gradul de ocupare a unităților de cazare din județul Bistrița-Năsăud este mult sub media pe țară, și – mai mult – turiștii străini atrași sunt semnificativ mai puțini decât media pe țară. Punctele de acces pentru drumeții în cele două parcuri naționale sunt foarte greu accesibile folosind transportul public. Deșeurile aruncate în ariile naturale, poluarea cursurilor de apă (în special datorită gaterelor), balastierele, microhidrocentralele (care distrug ecosistemul în special la amplasarea pe albiile superioare), activitățile de off-road (distrugerea solului, în special în zona înaltă), braconajul și – cel mai important – defrișările afectează masiv capacitatea de valorificare economică prin turism a potențialului natural al județului.

Județul Bistrița-Năsăud posedă un patrimoniu istoric și cultural bogat, cu numeroase elemente de diferențiere, care poate contribui major atât la dezvoltarea culturală a județului cât și la dezvoltarea turismului. Județul Bistrița-Năsăud este remarcabil de bogat în resurse materiale, de la terenuri valoroase economic și turistic, până la resursele naturale, de la localitățile bine organizate care trebuie să asigure o calitate ridicată a vieții până la cadrul natural înconjurător care contribuie semnificativ la valoarea spațiului urban și rural. Din păcate însă, rezultatele – în special pe componenta de turism – indică faptul că tot acest patrimoniu nu este exploatat adecvat. Rețeaua siturilor, ansamblurilor și monumentelor cu valoare de patrimoniu ar trebui completată și integrată cu elementele de factură memorială, culturală imaterială în beneficiul asigurării valorii adăugate. În ceea ce privește infrastructura sportivă a județului, cu toate că în ultimii ani se poate observa o îmbogățire a bazei materiale, aceasta este semnificativ mai mică decât în anul 2001.

În ceea ce privește dezvoltarea în plan teritorial, **nu există încă un plan de amenajare a teritoriului zonal al județului Bistrița-Năsăud, inclusiv la nivelul zonelor funcționale ale județului.** La nivel de guvernare **nu există implementate soluții informatice care să facă posibilă corelarea pe orizontală și verticală a diverselor categorii de planuri, politici și proiecte.** Colaborarea urban-rural și rural-rural în rezolvarea problemelor comune, în valorificarea potențialului, mobilizarea și atragerea de resurse și atingerea obiectivelor comune de dezvoltare reprezintă o altă provocare. Este necesară **alinieră planurilor și identificarea și asumarea problemelor comune și intereselor comune în dezvoltarea pe termen mediu și lung,** precum și contribuțiile la afirmarea unui rol nou al județului la nivel regional. **Structurile teritoriale valoroase și tradiționale (Lăpuș, Năsăud)** necesită revitalizarea rolurilor; **structurile necesare asigurării coeziunii și competitivității teritoriului (sistem urban, colaborare cu periurbanul, GAL-urile, ADI-urile, clustere economice etc)** necesită organizare și definirea atribuțiilor (și proiectelor aferente) în dezvoltarea județului. **Piețele de desfacere pentru produsele și serviciile locale** trebuie definite în vederea identificării direcțiilor majore de contribuție la competitivitatea regională și în final la calitatea vieții cetățenilor.

Localitățile urbane și rurale trebuie să își identifice, asume și exercite cu responsabilitate noi roluri în alianțe teritoriale și pe domenii relevante pentru potențialul județului, care să asigure în mod sustenabil coeziunea și competitivitatea județului, precum și contribuțiile esențiale la nivel regional și național, pentru configurarea unei poziții importante la aceste niveluri.

Cooperarea orizontală (intersectorială) și guvernarea pe mai multe nivele (verticală) devin o necesitate. Cooperarea pe orizontală privește articularea între domenii și/sau sectoare relevante de activitate în vederea abordării integrate a rezolvării aspectelor critice și a valorificării sustenabile a potențialului multidimensional al județului, prin intervenții și măsuri coordonate, resurse combinate, care să asigure maximizarea impactului intervențiilor și investițiilor (ex. o investiție în infrastructura de transport poate promova pe piață o zonă cu potențial economic, poate scoate din izolare comunități, poate relaționa regiuni, poate rezolva probleme de mediu, poate asigura accesul la servicii cruciale pentru dezvoltare etc.). Cooperarea pe orizontală poate fi între instituții din cadrul aceluiași sector (ex. public – utilități, infrastructură, protecția mediului), din sectoare diverse (public și privat) și la nivel teritorial: urban-rural, rural-rural (în cadrul asociațiilor de tip sistem urban, GAL, ADI etc.). Guvernarea pe mai multe nivele asigură coordonarea strategiilor, planurilor de dezvoltare și intervențiilor și investițiilor la scară teritorială mai largă: județ, regiune, pentru domeniile de interes comun (probleme, obiective de dezvoltare), cu respectarea autonomiei locale. Guvernarea pe mai multe nivele presupune existența unei baze comune de date, actualizabile anual, și a unor programe care să asigure sistemul de indicatori relevanți pentru dezvoltare, precum și a unui sistem de utilizare a acestora în fundamentarea tehnică a deciziilor privind dezvoltarea.

Dar, cel mai important aspect dintre toate, este animarea comunităților pentru valorificarea capitalului teritorial al județului Bistrița-Năsăud. Reconstruirea încrederii în viitorul zonei pentru a-i reține pe cei tineri și a-i încuraja să se stabilizeze și să dezvolte familii numeroase, reținerea forței de muncă, recunoașterea și antrenarea celor vârnici în procesul de regenerare a valorilor tradiționale constituie baza dezvoltării întregului teritoriu. Tradițiile, cultura, valorile autohtone, potențialul de dezvoltare al zonei constituie substanța autentică a dezvoltării pe care comunitatea o poate mobiliza pentru a-și atinge scopurile utilizând tot

instrumentarul aflat la dispoziția sectoarelor de activitate: alinierea planurilor strategice, sectoriale, spațiale, configurarea de rețele și clustere pe domeniile relevante, configurarea de asociații pe domenii și zone de interes etc. Voluntariatul, filantropia, mecenatul și responsabilitatea socială constituie exerciții care trebuie regenerare și transpuse în contextul actual și utilizate ca instrumente puternice de coagulare și animare a comunităților. În centrul atenției comunităților trebuie să stea valorile autohtone (tradiții, patrimoniu, istorie, cultură) care să sprijine procesul de asumare și de reconstruire a autenticității locale/județene (estetică, materiale, comportamente, port, spațiu rural și urban etc.) și cele legate de prezervarea cadrului natural (păduri, peisaje, nivel scăzut de poluare, valorificare prin creșterea valorii etc.).

În contextul provocărilor mai sus menționate, trebuie gândită o viziune de dezvoltare a județului pe un interval de timp bine definit. ***Viziunea are ca scop principal focalizarea resurselor existente și potențiale pentru definirea și accentuarea diferențierii județului în competiția acestuia cu alte județe din regiune și din țară, diminuarea sau eliminarea problemelor actuale, precum și valorificarea economică a elementelor unicate ale județului pentru asigurarea unui avantaj competitiv sustenabil în raport cu alte zone.*** Competiția cu alte zone trebuie să se facă pe strategie, pe competențe distinctive, pe atitudine, pe creativitate, pe diversificare, inclusiv pe cooperare în domenii de nișă care aduc valoare adăugată pentru toți partenerii.

12.2 Viziunea 2025

Până în anul 2025, județul Bistrița-Năsăud își va configura cadrul dezvoltării durabile printr-o economie inteligentă, diversificată și specializată, prin poziția diferențiată pe baza valorizării inteligente a tradițiilor și valorilor autentice, printr-o conectivitate consolidată cu teritoriul.

Declarația de viziune la orizontul de timp 2025 poate fi formulată astfel: *Județul Bistrița-Năsăud este competitiv prin comunitățile sale inteligente, unicitatea culturală și natura de basm.*

Din analiza situației prezente a județului Bistrița-Năsăud din punct de vedere social și economic, precum și în baza consultării actorilor sociali reprezentativi a rezultat următoarea formulare extinsă a viziunii județului:

Prin abordarea integrată și personalizată pe zone de dezvoltare (specializare inteligentă), prin transformarea în avantaj competitiv a potențialului industrial dar și agricol, prin reindustrializare specializată diversificată, prin valorificarea mai inteligentă a resurselor naturale, culturale și istorice din județ care au caracter de unicat pe plan național și internațional, prin motivarea și dezvoltarea coerentă a resursei umane existente și atragerea de resursă umană înalt calificată, pe calificare și recalificare eficace, prin punerea unui accent permanent la nivelul administrației publice, agenților economici din industrie, agricultură și turism pe creativitate și inovare, pe comunicare și colaborare, prin clusterizarea și diversificarea inteligentă a sectorului industrial și agricol specific județului, inclusiv pe furnizarea de produse proprietare sofisticate – cu valoare adăugată ridicată și cu caracteristici unicate –, prin aplicarea fermă a unui întreg cadru de măsuri și mecanisme de incluziune socială, de protejare a mediului înconjurător, inclusiv prin orientarea adecvată a activităților sociale și economice din județ, prin încurajarea co-operației (competiției pe elemente de diferențiere și colaborării pe proiecte de interes larg) între administrațiile publice locale, până în anul 2025 județul Bistrița-Năsăud trebuie să se reflecte în următoarele direcții și repere de progres:

I. Dezvoltare economică inteligentă prin specializare diversificată

- creșterea cu minimum 20% a cifrei de afaceri a județului raportată la numărul de locuitori, actualizată la anul 2013;
- cel puțin 10 agenți economici mari din județ, cu capital majoritar românesc, să dezvolte produse proprietate inovative, sofisticate și cu valoare adăugată ridicată;
- reducerea cu minimum 30% a populației implicate în agricultura de subsistență și asigurarea unor oportunități de ocupare decente pentru această categorie de populație;
- peste 80% din populația cu vârsta între 20 și 64 de ani să fie ocupată;
- câștigul salarial mediu al populației să fie cel puțin la nivelul mediei naționale;
- valoarea producției industriale să aibă un ritm mediu anual de creștere de minimum 10%;
- creșterea productivității medii în agricultură cu minimum 50% față de anul 2013;
- productivitatea forței de muncă să fie peste media la nivel național;
- în județ există clustere economice funcționale, în special pe ramurile specifice economiei județului (industria electrotehnică; industria alimentară; industria lemnului; turismul) capabile să dezvolte în cadrul unor alianțe strategice produse de nișă, cu inteligență încorporată în acestea;
- cifra de afaceri din industrie să aibă un ritm mediu anual de creștere de 8-10%;
- creșterea productivității medii în agricultură cu minim 100% față de anul 2013.

II. Dezvoltare durabilă

- orientarea semnificativă a industriei de prelucrare a lemnului pe producția de mobilă sau alte produse din lemn cu valoare adăugată ridicată, iar rata de exploatare a fondului forestier să fie cu minimum 40% mai redusă decât în anul 2013;
- să fie asigurat managementul integrat al deșeurilor pentru minimum 80% din nevoia județului;
- gradul de poluare al apelor județului să fie cu minimum 30% mai redus decât media la nivel național;
- spațiile verzi din zona urbană să atingă nivelul minim de 30 mp/cap de locuitor;
- minimum 30% din rețeaua de canalizare în zona rurală este rezolvată față de anul 2013;
- protejarea reală a parcurilor naționale și a rezervațiilor naturale, concretizată în eliminarea defrișărilor ilegale, a braconajului, a tuturor construcțiilor ilegale, interzicerea vânătorii, a traseelor de off-road și inclusiv a locașlor de cult în aceste locuri;
- refacerea mediului natural degradat (în special forestier – integrat: floră, faună) și creșterea acestuia cu minimum 5% față de anul 2013;
- numărul unităților alternative de energie alternativă (eoliană, solară) să crească cu minim 50% față de situația actuală;
- scăderea cu 30% a ratei migrației tinerilor în căutarea de oportunități mai bune de viață față de anul 2013;
- scăderea raportului de asistați/activi cu 20% față de anul 2013;
- susținerea dezvoltării municipiului Bistrița, reședința județului, pentru a deveni un centru urban cu minim 100000 locuitori;
- toate localitățile rurale ale județului să aibă rețea de canalizare;
- refacerea mediului natural degradat (în special forestier – integrat, flora, fauna) și creșterea suprafețelor împădurite cu minim 20% față de anul 2013.

III. Diferențiere prin valorizarea inteligentă a tradițiilor și valorilor autentice

- potențialul istoric și cultural al județului este valorificat 100% în activități turistice generatoare de venituri pe tot parcursul anului;
- creșterea cifrei de afaceri în turism de minimum 3 ori în raport cu nivelul anului 2013, inclusiv cu valorificarea patrimoniului cultural și istoric (în special cel sășesc pentru turiștii din spațiul german), a cadrului natural și a tradițiilor prin creșterea numărului de vizitatori străini la minimum 25% din totalul turiștilor;

IV. Conectivitate sporită

- să nu mai existe drumuri județene de pământ și peste 60% din drumurile județene pietruite să fie asfaltate;
- peste 50% din drumurile comunale de pământ să fie pietruite sau asfaltate;
- reabilitarea și fiabilizarea rețelei feroviare existente (relativ extinse) în județ, în condițiile în care procesul de modernizare a gării Bistrița este în derulare. Asigurarea în minimum 10 ani a unor legături intra și interregionale eficiente cu “centrele de interes (Cluj – pentru acces aeroport: în max. 1 oră, București – capitala)”. Realizarea unui racord feroviar la Sărățel (max. 2 km cale ferată și un pod) pentru ca trenurile pe ruta Cluj sau Baia Mare → Dej → Sărățel → Deda → Brașov să treacă prin Bistrița.
- reabilitarea și fiabilizarea căilor rutiere naționale și județene intra și interregionale către județele limitrofe: Mureș, Maramureș și Suceava, astfel: Bistrița – Năsăud – Salva-Săcel (MM); Beclean- Salva –Săcel (MM); Năsăud – Sângeorz-Băi – Rodna – Cârlibaba (SV); Ilva Mică – Lunca Ilvei – Dorna Candrenilor (SV); Bistrița – Monor – Vătava – Deda (MS); Uriu – Târlișua – Suciul de Sus (MM);
- să fie cel puțin începute lucrările de străpungere pentru asigurarea legăturilor rutiere între nordul și sudul județului, prin zona montană;
- asigurarea unui punct rapid de legătură aeriană cu municipiul Bistrița prin realizarea unui aeroport pentru aeronave de mici dimensiuni de tip charter;
- realizarea centurii Livezile - Slatinita Tarpiu - Blajenii de Jos;
- preluarea traficului greu pe relația Vatra Dornei - Reghin sau Reghin - Năsăud prin legarea capetelor șoselei Monariu-Jelna la DN 17;
- alinierea la strategia digitală europeană, cu accent pe conectivitate la Internet în bandă largă, inclusiv în zona rurală, precum și o bună conectivitate wireless în spațiile publice.

Elementele de progres mai sus menționate sunt reprezentative, nu exhaustive. Acestea reprezintă o perspectivă a conducerii județului asupra direcțiilor minime de evoluție a județului Bistrița-Năsăud și asupra ceea ce conducerea consideră că reprezintă parametrii cheie pentru dezvoltarea sustenabilă a județului. Conducerea județului consideră că focalizarea resurselor pe acești vectori de progres poate crea cadrul adecvat de cooperare între părțile interesate pentru fortificarea coeziunii economice, sociale și teritoriale a județului.

Avantajul competitiv creat va trebui să conducă la o dimensiune superioară a stabilității sociale și politice în județ, a calității vieții – în special în zona rurală (tradusă în creșterea puterii de cumpărare, a calității serviciilor medicale, a reducerii a indicelui prețului de consum, a indicelui de poluare și a migrației populației în străinătate).

Pentru a atinge țintele mai sus menționate se va adopta o strategie de specializare inteligentă, bazată pe consolidarea și diversificarea sectoarelor puternic integrate în economia județului, pe aplicarea proiectelor integrate multi-sectoriale inter- și trans-localități, personalizate pe nevoile specifice zonelor, pe valorificarea mai bună a elementelor

unicat ale județului. Strategiile personalizate vor urmări eliminarea unor factori negativi majori prin soluții necovenționale, diminuarea altor factori negativi, valorificarea mai bună a punctelor tari și crearea unor avantaje pentru diferențiere.

În direcția susținerii dezvoltării economice inteligente pot fi luate în considerare idei novatoare precum:

- Completarea într-un proiect viitor a strategiei, politicilor, programelor și proiectelor cu o bază integrată de date teritoriale, indicatori ai dezvoltării inteligente, sustenabile și incluzive, precum și a sistemului de fundamentare tehnică și asistare a procesului de luare a deciziilor structurale și nestructurale privind dezvoltarea;
- Dezvoltarea sistemelor TIC pentru susținerea structurilor de tip cluster;
- Crearea unui centru de cercetare interdisciplinară pentru susținerea structurilor de tip cluster;
- Asigurarea de soluții TIC pentru sistemele de ferme și întreprinderi agricole;
- Dezvoltarea sistemelor TIC pentru turism, managementul și valorizarea extensivă a patrimoniului;
- Programe TIC de instruire pentru seniori în afaceri;
- Susținerea școlii de antreprenariat de la CCI BN: ex. 100 tineri și 100 seniori instruiți și asistați în formularea de planuri de afaceri și marketing;
- Înființarea și operaționalizarea „Consiliului de Competitivitate și Inovare al Județului Bistrița-Năsăud”;
- Formalizarea structurii operative a strategiei județului: ex. „Bistrița-Năsăud 2020”;
- Fundamentarea a minimum 5 clustere și a planurilor de dezvoltare ale acestora, precum și a pachetelor integrate de investiții;
- Derularea a minimum 5 programe de asistare a configurării clusterelor economice (instruire, consultanță, analiză, strategie, plan de acțiune, pachete de proiecte prioritare, management, marketing);
- Crearea unei rețele județene de colectare / valorificare cu ramificații locale pentru produsele agricole specifice. Pentru aceste activități economice, antrepozitele frigorifice și capacitățile de semiindustrializare și industrializare prin conservare pot fi create în Parcul industrial proiectat în Bistrița. Exemple posibile sunt:
  - pentru fructe: Năsăud, Șieu, Teaca, Braniștea, Lechința, Ciceu Mihăiești, Josenii Bârgăului ș.a.
  - pentru legume (inclusiv cartofi): Bistrița, Beclean, Șintereag, Nimigea de Jos, ș.a.
  - pentru cereale: Beclean, Reteag, Lechința, ș.a.
  - pentru fructe de pădure și ciuperci: Dimitrița, Prundu Bârgăului, Zagra, Maieru, Măgura Ilvei, ș.a.
  - pentru miere de albine: Bistrița, Sângeorz Băi, ș.a.
- Asigurarea valorificării superioare a deșeurilor lemnoase rezultate din prelucrarea primară a lemnului (rumeguș) prin brichetare sau peletizare. Proiectarea și realizarea unor structuri de producție în localitățile cu specific de exploatare și prelucrare primară a lemnului.
- Etc.

În direcția susținerii unui turism responsabil în relație cu natura pot fi luate în considerare idei novatoare precum:

- Înființarea „Școlii de Turism” care să asigure educația pe toate nivelele necesare, colaborarea cu entitățile relevante (ANTREC și alte asociații, birouri județene, asociații sportive, formații culturale, meșteșugari etc.), să susțină dezvoltarea strategiei sectoriale pe turism, planul de implementare aferent și să contribuie la managementul acestuia;
- Înființarea unui „Centru Județean pentru Turism de Aventură și Sporturi Extreme”;
- Dezvoltarea a minimum 5 rețele integrate de obiective turistice culturale și naturale, sisteme de educare și antreprenoriat, intervenții de voluntariat;
- Dezvoltarea școlii pentru „Managementul Patrimoniului Cultural și Natural”: ex. minimum 10 programe concrete pentru valorificarea integrată a capitalului cultural și natural prin afaceri;
- Derularea proiectelor de dezvoltare a competențelor în domeniul inovării și creativității în turism pentru a crea premise favorabile pentru crearea de servicii turistice novatoare, sofisticate;
- Etc.

În direcția responsabilizării și susținerii noii generații pentru realizarea viitorului județului pot fi luate în considerare idei novatoare precum:

- Dezvoltarea proiectelor de voluntariat: ex. minimum 10 inițiative de voluntariat cu desfășurare permanentă privind animarea teritoriului (cultură, natură, sport, economie, turism, antreprenoriat, tineret, seniori etc.);
- Activarea unui ONG care să promoveze sloganul “tineret pentru dezvoltare inteligentă”;
- Activarea unui ONG care să promoveze sloganul “tineret pentru creștere sustenabilă”;
- Aplicarea unui pachet de minimum 50 măsuri concrete pentru reținerea tinerilor și creșterea familiilor;
- Asigurarea unui pachet de minimum 50 de apartamente pentru tineri în regim de chirie avantajoasă pentru reținerea forței de muncă inteligente;
- Asigurarea a minimum 20 dotări orientate pe servicii privind nevoile tinerilor din mediul urban și cel rural;
- Etc.

În direcția susținerii dezvoltării durabile pot fi luate în considerare idei novatoare precum:

- Elaborarea PATJ Bistrița-Năsăud;
- Configurarea asocierilor (structurilor coezive) aferente zonelor cu probleme și obiective de dezvoltare comune (GAL-uri, sisteme urban-rural etc.);
- Elaborarea PAT, strategii aferente, planuri de implementare, pachete de investiții și planuri de măsuri nestructurale aferente;
- Fundamentarea programelor bugetare multianuale;
- Etc.

În direcția diversificării abilităților resursei umane și adaptării la cerințele de pe piața forței de muncă pot fi luate în considerare idei novatoare precum:

- Program de catalizare și diversificare a IMM-urilor potrivit configurării clusterelor economice: ex. minimum 100 IMM-uri;
- Program de diversificare a IMM-urilor în servicii de turism: ex. minimum 80 IMM-uri;
- Valorificarea economică a multiculturalității și interconfesionalismului: ex. minimum 50 de locuri noi de muncă;
- Înființarea „Școlii de Arte și Meșteșuguri” pentru regenerarea artelor și meșteșugurilor tradiționale, inclusiv minimum 15 inserții anuale pe piața forței de muncă;

- Susținerea a minimum 12 spin-off-uri pe lângă extensia UTC-N la Bistrița;
- Înființarea „Școlii Seniorilor” în care minimum 50 seniori să fie asistați pentru lansarea de afaceri inovative;
- Etc.

În direcția reducerii ratei sărăciei pot fi luate în considerare idei novatoare precum:

- Dezvoltarea a minimum 5 întreprinderi sociale în zonele sărace;
- Dezvoltarea a minimum 5 inserții economice (formare, atragere investiție și asigurare facilități, angajare);
- Acordarea a minimum 50 burse pentru tineri din zonele rurale sărace pentru urmarea liceului/școlii tehnice, urmată de asistență pentru inserție pe piața muncii;
- Acordarea a minimum 20 burse pentru tineri din zonele rurale sărace pentru urmarea facultății și asistență pentru inserție pe piața muncii;
- Asistență tehnică gratuită și instruire antreprenorială pentru persoane defavorizate;
- Dezvoltarea unui program de „coaching” pentru minimum 80 afaceri mici în mediul rural sărac;
- Activarea a câte un ONG/zonă săracă, condus de lideri locali care să gestioneze mobilizarea resurselor pe piața muncii, identificarea de soluții de muncă la domiciliu, identificarea talentelor, antreprenorilor, asistarea și inserția etc.;
- Activarea a minimum 5 grupuri de suport în zonele sărace și îmbătrânite pentru rezolvarea unor probleme specifice: boli cronice, consiliere psihologică, activități comune;
- Mobilizarea grupurilor de asistați (L 416) în proiecte în interesul comunităților și pe piața muncii;
- Etc.

Programele cu finanțare din fonduri europene precum: Orizont 2020, Politica de coeziune 2014-2020, COSME 2014-2020, Noua PAC 2014-2020, Acordul Cadru de Parteneriat și strategiile orizontale și sectoriale, etc. reprezintă surse potențiale de finanțare a proiectelor din cadrul strategiei.

CAPITOLUL 13

Analiza diagnostic a județului Bistrița-Năsăud

Analizele SWOT din secțiunile care urmează s-au realizat în raport cu capacitatea județului Bistrița-Năsăud de a atinge viziunea propusă pentru anul 2020. În acest sens se utilizează un set de indicatori de evaluare a decalajului. Indicatorul R descrie pe o scară de la 1 la 10 impactul fiecărei caracteristici în raport cu viziunea propusă, iar indicatorul g reflectă ponderea locală a caracteristicii. Indicatorii CP și CV ne dau măsura nivelului de inovare care trebuie luat în considerare pentru a atinge viziunea în raport cu aria de analiză considerată. Cu cât CP și CV sunt mai îndepărtați de 0 cu atât cerințele de inovare sunt mai ridicate. CP definește gradul de risc pe termen scurt, iar CV gradul de risc pe termen mediu-lung.

13.1 Analiza SWOT pe infrastructură și utilități

Tabelul 13.1. Analiza SWOT pe infrastructura de transport

Grupa: Infrastructura de transport și utilități						
Vectorul de analiză: Infrastructura de transport						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. E58 și câteva drumuri județene și comunale modernizate recent	10	0,5	IS=4,50		
	2. Număr mare de străzi modernizate în orașele și municipiul din județ	8	0,2			
	3. În zona de sud-vest a județului rețeaua de drumuri este relativ bine dimensionată	8	0,05			
	4. Drumul de legătură cu Moldova prin Pasul Tihuța reabilitat și modernizat recent	10	0,25			
Puncte slabe	1. Densitatea de drumuri este mult sub media europeană	8	0,15	IW=7,24	CP= 1,61	CV= 0,86
	2. Mari disparități de dezvoltare și modernizare a drumurilor județene în diverse zone ale județului	9	0,1			
	3. Nu există acces rutier prin zona montană care să facă legătura rapidă între nordul și sudul județului	10	0,2			
	4. Existența drumurilor județene de pământ	4	0,05			
	5. Existența drumurilor comunale de pământ	3	0,05			
	6. Lipsa șoselelor ocolitoare pentru orașele și municipiul din județ ceea ce generează un trafic rutier intens în orașe	4	0,05			
	7. O parte din drumurile comunale, cele care asigură legătura între comune și orașe sunt degradate și cu soluții tehnice depășite nepermițând un acces facil spre aceste zone	4	0,01			
	8. Infrastructuri de acces la zonele cu potențial turistic ale regiunii slab dezvoltate, iar cele existente se află într-o stare de uzură avansată	7	0,05			
	9. Drumurile de acces la zonele industriale, în unele cazuri, nu susțin dezvoltarea în continuare a industriei, fiind degradate	7	0,05			
	10. Nu există la nivelul județului terminale intermodale care să favorizeze transportul intermodal și dezvoltarea în continuare a	9	0,1			

Grupa: Infrastructura de transport și utilități						
	industrii 11. În județ nu exista râuri cu potențial navigabil 12. În Municipiul Bistrița nu există aeroport 13. Realizarea în mică măsură a lucrărilor de întreținere a infrastructurii feroviare și nemodernizarea materialului rulant a alterat în mod semnificativ calitatea transportului feroviar 14. Accesibilitate redusă a mijloacelor de transport în zonele de atracție turistică rurală 15. Spații insuficiente de parcare în zonele centrale și periferice ale municipiului Bistrița 16. Lipsa traseelor alternative pentru vehicule cu tracțiune animală, vehicule agricole și bicicliști	2	0,01			
		8	0,03			
		4	0,02			
		4	0,1			
		5	0,01			
		10	0,02			
Oportunități	1. Existența programelor de finanțare europene pentru dezvoltarea terminalelor și a transportului intermodal 2. Posibilități de cofinanțare din resurse guvernamentale pentru dezvoltarea infrastructurii de transport 3. Dezvoltarea de proiecte de infrastructură în parteneriat public-privat	10	0,5		IO=9,00	
		8	0,2			
		8	0,3			
Amenințări, Constrângeri	1. Creșterea în continuare a traficului rutier la nivelul județului și mai ales la nivelul aglomerărilor urbane 2. Inexistența mecanismelor prin care să se atragă resursele de cofinanțare în vederea susținerii programelor europene de infrastructură 3. Pierderea unor potențiali investitori strategici din cauza lipsei unei infrastructuri de transport dezvoltate 4. Lipsa unei experiențe suficiente în abordarea unor sisteme de transport urban inteligent 5. Calificarea insuficientă a angajaților din primăriile comunale pentru a scrie și gestiona proiecte de infrastructură finanțate din fonduri structurale 6. Infrastructura feroviară sub-dezvoltată și nemodernizată la standarde europene afectează atât siguranța, cât și calitatea (timpi de deplasare mari) creând presiuni pe infrastructura rutieră și afectând negativ mobilitatea în cadrul regiunii	5	0,15		IT=7,70	
		9	0,35			
		5	0,1			
		10	0,1			
		7	0,1			
		8	0,2			

Tabelul 13.2. Analiza SWOT pe transportul public

Grupa: Infrastructura de transport și utilități						
Vectorul de analiză: Transport public						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Existența operatorilor privați care realizează transportul în comun la nivelul municipiului Bistrița 2. Încercarea de fluidizare a traficului pe anumite artere printr-o bună semnalizare și prin realizarea mai multor sensuri giratorii la nivelul municipiului Bistrița	9	0,4			
		10	0,6	IS=9,60	CP=0,79	CV=0,96

Grupa: Infrastructura de transport și utilități						
Puncte slabe	1. Utilizarea insuficientă a transportului în comun în municipiul Bistrița	7	0,3	IW=7,60		
	2. Mijloace de transport în comun învechite și neadaptate cerințelor de transport verde	7	0,1			
	3. Rute sau modalități de transport insuficiente în zona municipiului Bistrița, cu timpi de deplasare ridicați	6	0,2			
	4. Existența unui număr redus de piste de bicicletă marcate în orașele și în municipiul din județ	9	0,4			
Oportunități	1. Accesarea fondurilor europene pentru modernizarea și lărgirea parcului de vehicule destinate transportului în comun	10	0,25	IO=10,00		
	2. Educarea populației în vederea acceptării principiilor deplasării ecologice, favorizând deplasarea cu mijloace de transport în comun, promovând autobuzele electrice, mersul pe bicicleta	10	0,25			
	3. Accesarea de fonduri europene pentru a construi piste pentru biciclete în zonele urbane	10	0,25			
	4. Concesionarea serviciilor de transport public către mediul privat	10	0,25			
Amenințări, Constrângeri	1. Creșterea în continuare a numărului de autoturisme, cu accent pe zonele urbane	10	0,6	IT=9,60		
	2. Creșterea traficului rutier în zonele urbane	9	0,4			

Tabelul 13.3. Analiza SWOT pe utilități

Grupa: Infrastructura de transport și utilități						
Vectorul de analiză: Utilități						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Peste 97% dintre gospodăriile sunt racordate la rețeaua de energie electrică	10	0,3	IS=9,90		
	2. Mare parte dintre gospodăriile sunt racordate la rețeaua de apă	9	0,1			
	3. Acces bun la rețelele de telefonie mobilă și la internet	10	0,2			
	4. Existența unui „Master plan” la nivelul județului care prevede extinderea rețelelor de apă/cana și realizarea de stații de epurare	10	0,4			
Puncte slabe	1. Rețelele de canalizare la nivelul gospodăriilor insuficiente	10	0,2	IW=8,90	CP=0,90	CV=0,85
	2. Sisteme insuficiente de epurare a apelor gospodărești la nivelul comunelor	10	0,4			
	3. Eficiența economică în filtrarea/epurarea apei potabile este de numai 75%, iar randamentul este de 70% în Bistrița și 45% în alte localități	8	0,2			
	4. Lucrările de rețehnologizare a infrastructurii de furnizare a apei potabile relativ rămase în urmă	7	0,1			
	5. Nivelul de racordare la rețeaua de gaz, acolo unde există aceste rețele, nu este de 100%	6	0,1			

Grupa: Infrastructura de transport și utilități						
Oportunități	1. Existența fondurilor europene pentru modernizarea și dezvoltarea rețelei de apă și canalizare	10	0,33	IO=10,00		
	2. Existența cadrului legislativ care să faciliteze dezvoltarea rețelelor de utilități în zonele județului	10	0,33			
	3. Dezvoltarea de programe de instruire a populației cu privire la beneficiile utilizării sistemelor de furnizare a utilităților (apă/canal/electricitate/gaze naturale)	10	0,34			
Amenințări, Constrângeri	1. Poluarea râurilor cu ape reziduale și ape menajere în zona rurală	10	0,3	IT=8,50		
	2. Depășiri ale indicatorilor de mediu pe anumite componente ale apelor uzate	8	0,2			
	3. Degradarea rețelelor existente de apă/canal/energie/gaz	7	0,2			
	4. Populația rurală, cu nivel de trai scăzut, nu poate suporta costurile necesare branșării la sistemul de alimentare cu apă și la canalizare; costurile utilităților sunt prohibite pentru ei	10	0,3			

13.2 Analiza SWOT pe mediu și abordări în contextul schimbărilor climatice

Tabelul 13.4. Analiza SWOT pe factori de mediu

Grupa: Mediu și abordări în contextul schimbărilor climatice						
Vectorul de analiză: Factorii de mediu (aer, apă, sol)						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Resursa de apă din râuri, pâraie și lacuri asigură acoperirea în procent de 100% a consumului de apă a populației județului	10	0,2	IS=7,85	CP=1,13	CV=0,93
	2. Apa din râurile de pe întreg cuprinsul județului este calitativ și cantitativ la un nivel acceptabil	10	0,2			
	3. Derularea de acțiuni de conștientizare și programe ecologice la nivelul județului	4	0,2			
	4. Întocmirea planurilor de reconstrucție a siturilor degradate și redarea lor în circuit	9	0,05			
	5. Elaborarea hărților de risc (inundații, alunecări teren) la nivel regional și județean	10	0,05			
	6. Monitorizarea stării de sănătate a populației în raport cu factorii de mediu	10	0,1			
	7. Firmele din zonă conștientizează importanța aspectelor de mediu	6	0,05			
	8. Apariția fermelor ecologice	2	0,05			
	9. Deschiderea autorităților locale față de problemele de mediu ale județului	7	0,1			
Puncte slabe	1. Educația populației deficitară în ceea ce privește dezvoltarea durabilă a comunităților	10	0,15	IW=8,80		
	2. Existența siturilor contaminate și a situri industriale abandonate	6	0,1			
	3. Consum ridicat de combustibili fosili și lemnoși	3	0,01			
	4. Număr redus al filtrelor la sistemele de emisie industriale (marea și mica industrie)	7	0,1			
	5. Lipsa centurilor de ocolire a oraselor	9	0,05			
	6. Spații verzi insuficiente la nivelul zonelor urbane	10	0,3			
	7. Existența solurilor acidifiante, sărăturate	8	0,05			

Grupa: Mediu și abordări în contextul schimbărilor climatice					
	8. Utilizarea pesticidelor în agricultură fără un control adecvat 9. Lipsa unor studii la nivel local sau regional care să evidențieze impactul aspectelor de mediu asupra sănătății comunității 10. Poluarea apelor din județ care se realizează prin contaminarea cu ape uzate orășenești și industriale deversate direct în emisari 11. Restrângerea arealului forestier cu efecte în lanț asupra tuturor componentelor mediului 12. Poluarea apelor de suprafață și subterane ca urmare a intervenției umane în perimetrele miniere aflate în conservare 13. Impact negativ al sectorului balastiere asupra mediului înconjurător	8 8 10 10 10 8	0,03 0,02 0,04 0,05 0,05 0,05		
Oportunități	1. Elaborarea unor studii de fezabilitate pentru exploatarea resurselor 2. Reabilitarea siturilor industriale abandonate pentru depoluarea zonelor accesând fonduri externe 3. Accesarea de fonduri europene pentru reabilitarea zonelor miniere sau a întreprinderilor închise care pot fi redat circuitului economic 4. Colaborare internă și externă pe probleme de mediu 5. Existența unui cadru favorabil introducerii surselor de energie alternativă (solare, eoliene) 6. Dezvoltarea de proiecte de mediu în parteneriat public-privat 7. Posibilitatea accesării de fonduri pentru investiții în realizarea de perdele de protecție pentru diminuarea pulberilor din atmosferă 8. Dezvoltarea agriculturii ecologice 9. Crearea de unități medicale în spațiul montan pentru tratarea diverselor afecțiuni ale aparatului respirator	5 9 9 6 8 6 7 4 9	0,1 0,2 0,3 0,05 0,1 0,1 0,03 0,02 0,1	IO=7,89	
Amenințări, Constrângeri	1. Râul Salaută prezintă pericolul inundațiilor 2. Râuri cu probleme în perioada de secetă în zona localităților: Lechința, Sînmihaiu de Câmpie, Budești, Miceștii de Câmpie, Silivașu de Câmpie, Urmeniș, Teaca – debitul scade în perioadele de secetă până la secare, generând probleme legate de furnizarea apei potabile 3. Utilizarea substanțelor organice volatile în industrie 4. Costuri ridicate pentru implementarea programelor de mediu și/sau modernizarea echipamentelor industriale 5. Posibilitatea exploatării gazelor de șist 6. Urbanizarea accentuată și extinderea intravilanului fără un plan bine stabilit 7. Capacitate redusă în a cofinanța proiecte de mediu 8. Suport social foarte slab cu privire la colectarea selectivă a deșeurilor 9. Presiune crescândă antropică asupra ariilor protejate din județ 10. Slaba capacitate administrativă a autorităților pentru managementul ariilor protejate 11. Dezinteresul autorităților, agenților economici, societății civile cu privire la aspectele de mediu	3 9 4 5 4 9 7 9 8 6 8	0,05 0,1 0,05 0,2 0,01 0,25 0,01 0,1 0,05 0,05 0,05	IT=7,30	

Grupa: Mediu și abordări în contextul schimbărilor climatice						
	12. Investiții și preocupări slabe în direcția producției ecologice (utilizarea tehnologiilor curate)	9	0,05			
	13. Număr relativ redus de agenți economici care au preocupări legate de introducerea standardului ISO 14000 în probleme de management de mediu	8	0,03			

Tabelul 13.5. Analiza SWOT pe managementul deșeurilor

Grupa: Mediu și abordări în contextul schimbărilor climatice						
Vectorul de analiză: Managementul deșeurilor						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Promovarea de acțiuni de conștientizare în rândul comunității rurale și urbane cu privire la managementul deșeurilor	8	0,4	IS=8,50		
	2. Închiderea tuturor rampele de gunoi din mediul rural prin proiectul de sistem integrat	10	0,4			
	3. Tendința de specializare a operatorilor economici pe tipuri de deșeuri	9	0,1			
	4. Deschiderea autorităților locale față de problemele de mediu ale județului	8	0,1			
Puncte slabe	1. Număr redus al sistemelor de colectare, transport și epurare a apelor uzate menajere, în localitățile rurale	10	0,2	IW=9,53	CP=1,12	CV=1,02
	2. Existența rampelor neamenajate și neorganizate de deșeuri menajere, precum și cele rezultate din activitățile zootehnice	10	0,2			
	3. Grupurile sociale din gospodăriile individuale, în majoritatea cazurilor, sunt construite impropriu în apropierea fântânilor sau a surselor de apă, nefiind protejate prin betonarea pereților	10	0,15			
	4. Probleme legate de gestionarea nămolului din stațiile de epurare	8	0,05			
	5. Poluare prin depozitarea dejecțiilor/ deșeurilor în locuri neamenajate	9	0,01			
	6. Poluarea prin depozitarea animalelor decedate în locuri neamenajate	10	0,01			
	7. Strategiile de prevenire a poluării și de management a deșeurilor sunt realizate la nivel empiric și se aplică selectiv	8	0,05			
	8. Sistem integrat de management al deșeurilor insuficient dezvoltat	9	0,05			
	9. Preocupări reduse ale administrațiilor locale privind minimizarea cantităților de deșeuri generate	8	0,05			
	10. Grad scăzut de reciclare și valorificare a deșeurilor	9	0,05			
	11. Absența publicității, a rețelelor de răspândire a informațiilor referitoare la colectarea selectivă a deșeurilor	8	0,03			
	12. Dezvoltarea construcțiilor fără a ține cont de posibilitățile de alimentare cu apă potabilă și de evacuarea apelor uzate	10	0,15			

Grupa: Mediu și abordări în contextul schimbărilor climatice						
Oportunități	1. Continuarea programelor de finanțare pe aspecte de management inteligent al deșeurilor	9	0,33	IO=9,00		
	2. Posibilitatea accesării de fonduri europene pentru a dezvolta proiecte de management inteligent a deșeurilor	9	0,33			
	3. Instruirea populației privind noile modele de consum inteligent al resurselor	10	0,34			
Amenințări, Constrângeri	1. Ineficiența sistemelor de epurare a apelor, care nu sunt dimensionate în corelație cu dezvoltarea localităților	10	0,6	IT=9,20		
	2. Creșterea cantităților de deșeuri ca urmare a intensificării activităților industriale	8	0,4			

Tabelul 13.6. Analiza SWOT pe arii protejate și biodiversitate

Grupa: Mediu și abordări în contextul schimbărilor climatice						
Vectorul de analiză: Arii protejate și biodiversitate						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Existența a 4 lacuri cu potențial piscicol ridicat (Manic, Budurleni, Brăteni, Colibița)	6	0,01	IS=9,46		
	2. Existența unui număr ridicat de izvoare de apă minerală (76 izvoare)	9	0,1			
	3. În județ, flora și fauna prezintă o varietate ridicată	9	0,4			
	4. Mare parte din suprafața județului are un statut de arie protejată	10	0,4			
	5. Închiderea tuturor rampelor de gunoi din mediul rural	10	0,09			
Puncte slabe	1. Inventar complet al habitatelor și speciilor de plante și animale sălbatice de interes pentru conservare și lipsa cartării acestora	10	0,2	IW=8,80	CP=0,93	CV=0,93
	2. Facilitați foarte reduse de atragere a investițiilor străine în amenajarea teritoriului	6	0,3			
	3. Procesul de despădurire se află la un nivel relativ ridicat	10	0,5			
Oportunități	1. Înființarea de bănci de semințe pentru speciile de plante protejate	10	0,5	IO=10,00		
	2. Înființarea de bănci de material seminal pentru speciile de animale protejate	10	0,5			
Amenințări, Constrângeri	1. Dispariția habitatului natural pentru anumite plante sau animale protejate	10	0,24	IT=9,34		
	2. Dispariția unor specii de plante protejate	9	0,33			
	3. Dispariția unor specii de animale protejate	9	0,33			
	4. Distrugerea unor bogății naturale datorita neinformării corecte a publicului în vederea practicării turismului ecologic	10	0,10			

13.3 Analiza SWOT pe capitalul uman și valorizarea acestuia

Tabelul 13.7. Analiza SWOT pe capitalul uman

Grupa: Capitalul uman și valorizarea acestuia						
Vectorul de analiză: Capitalul uman						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Meserii tradiționale specifice regiunii	3	0,25	IS=6,00		
	2. Mix de etnii care asigură interferențe culturale, varietate de tradiții și patrimoniu cultural / istoric bogat	8	0,50			
	3. Spor migatoriu intern pozitiv pentru municipiul Bistrița	5	0,08			
	4. Structură pe sexe echilibrată	5	0,07			
	5. Scăderea continuă a mortalității infantile	5	0,10			
Puncte slabe	1. Nivel redus de educație, chiar și atunci când există infrastructura educațională	8	0,12	IW=8,86	CP = 1,48	CV = 1,58
	2. Procent însemnat din populație doar cu studii primare sau gimnaziale	9	0,12			
	3. Neimplicare adecvată a populației în procesul educațional	9	0,12			
	4. Valoarea percepută a studiilor în școala este redusă	9	0,09			
	5. Populație activă redusă în numeroase localități	7	0,05			
	6. Clasa socială de mijloc slab reprezentată, mai ales în zonele rurale	5	0,02			
	7. Nivel redus al educației medicale a populației în special în zonele rurale	8	0,07			
	8. Grad ridicat de demotivare, pe toate categoriile de vârstă	8	0,09			
	9. Nivel redus al educației civice a populației	10	0,12			
	10. Slaba vizibilitate a unor modele umane adecvate și sisteme de valori învechite sau deficitare	10	0,09			
	11. Nivel cultural redus	10	0,12			
Oportunități	1. Grad de mobilitate a populației în creștere (chiar dacă departe de a fi mulțumitor), în special în zonele urbane și peri-urbane	4	0,60	IO=4,00		
	2. Oferta de formare profesională continuă în creștere	4	0,40			
Amenințări, Constrângeri	1. Scăderea lentă dar continuă a populației județului	4	0,13	IT=6,33		
	2. Îmbătrânirea populației mai ales în zonele rurale	6	0,08			
	3. Migrația externă din cauza vizării de venituri mai mari în străinătate	5	0,21			
	4. Calitate scăzută a vieții care poate accentua fenomenul de migrație externă	6	0,21			
	5. Calitate redusă a procesului educațional (cadre didactice nemotivate, infrastructura precară în unele zone, decalaj între pregătirea dobândită și cerințele pieței muncii)	7	0,17			
	6. Migrarea tinerilor către zonele urbane	9	0,21			

Tabelul 13.8. Analiza SWOT pe populația ocupată, transformări și tendințe ale pieței muncii

Grupa: Capitalul uman și valorizarea acestuia						
Vectorul de analiză: Populația ocupată, transformări și tendințe ale pieței muncii						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO

Grupa: Capitalul uman și valorizarea acestuia						
Puncte tari	1. Potențial creativ în condiții de constrângeri tehnice / organizaționale / sociale, pentru o parte din populația activă	6	0,10	IS=5,30		
	2. Cost redus al forței de muncă	5	0,90			
	3. Existența unor programe de formare profesională	1	0,10			
	4. Interesul companiilor locale în crearea de locuri de muncă	1	0,10			
Puncte slabe	1. Implicare în agricultura de subsistență a unui procent semnificativ din populația activă	6	0,02	IW=7,73	CP=1,46	CV=1,46
	2. Procent semnificativ din populația activă implicat în exploatarea resurselor primare (lemn)	10	0,07			
	3. Mediu competitiv real (economic, educațional) în formare, ceea ce se traduce în performanțe moderate ale resursei umane	8	0,09			
	4. Cultura organizațională în formare; grad redus de dinamism în alocarea responsabilităților în cadrul firmelor	8	0,09			
	5. Orientare redusă către învățarea continuă	8	0,11			
	6. Dificultatea de a forma echipe / asociații economice	8	0,11			
	7. Spirit antreprenorial redus / în formare	6	0,09			
	8. Grad redus de inovativitate / creativitate pentru un procent semnificativ de populație	8	0,09			
	9. Grad redus de implicare în activitatea profesională pentru un procent semnificativ de populație	8	0,11			
	10. Localități în care întreaga populație este implicată într-un singur tip / domeniu de activitate (sau un singur angajator)	5	0,05			
	11. Tendința de nedeclarare a veniturilor / evitare a obligațiilor fiscale (la toate nivelurile)	9	0,09			
	12. Slaba capitalizare a unităților economice (cu consecințe asupra performanței pregătirii resursei umane)	6	0,07			
Oportunități	1. Grad de atractivitate relativ ridicat pentru investiții în anumite regiuni (unde infrastructura este adecvată – ex. în proximitatea drumurilor naționale)	4	0,15	IO=5,77		
	2. Contact cu medii de lucru competitive pentru cei plecați la muncă în străinătate	6	0,15			
	3. Puncte de atracție turistică numeroase ce pot fi valorificate local prin activități economice specifice (afaceri mici / de familie)	8	0,23			
	4. Patrimoniul cultural care poate fi valorificat de către localnici în scop turistic prin activități economice specifice	8	0,08			
	5. Finanțări pentru proiecte de formare a adulților	5	0,08			
	6. Finanțări pentru creșterea competitivității economice a firmelor din regiune	4	0,15			
	7. Existența extensiilor principalelor universități din regiune și acces facil al studenților către acestea > posibilități de formare mai bună a resursei umane	5	0,08			

Grupa: Capitalul uman și valorizarea acestuia						
	8.	Deschidere către colaborare cu industria din partea principalelor universități din regiune	5	0,08		
Amenințări, Constrângeri	1.	Grad redus de succes a serviciilor de ocupare și formare profesională (din cauza mentalității anumitor generații, lipsa disponibilității de învățare sau de a plăti etc)	4	0,07	IT=8,40	
	2.	Dificultate în obținerea de finanțări pentru dezvoltarea de mici afaceri	5	0,13		
	3.	Birocrație excesivă în obținerea de finanțări nerambursabile	6	0,13		
	4.	Scheme nejustificate de "ajutor social" care nu încurajează munca; dependentă unor întregi grupuri sociale de "mâna întinsă" autorităților	10	0,67		

13.4 Analiza SWOT pe turism, sport și agrement

Tabelul 13.9. Analiza SWOT pe potențialul turistic și valorificarea acestuia

Grupa: Turism, sport și agrement						
Vectorul de analiză: Potențialul turistic și valorificarea acestuia						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Existența unor atracții naturale importante (parcuri naționale + zone protejate)	9	0,14	IS=7,41	CP= 1,01	CV= 1,05
	2. Apele minerale	7	0,10			
	3. Renumele stațiunii Sângeorz Băi	4	0,04			
	4. Existența patrimoniului cultural și istoric extrem de bogat	5	0,05			
	5. Grad (încă) ridicat de naturalețe / autenticitate a unor localități în zonele de deal / munte mai greu accesibile	8	0,16			
	6. Arta culinară specifică regiunii, produse tradiționale, naturale	7	0,10			
	7. Tradiții specifice regiunii	5	0,07			
	8. Pitoresc / naturalețe a unor oameni în vârstă, care cu un minim de training pot deveni actori cheie în turism	6	0,07			
	9. Legăturile cu sașii plecați în Germania (bună sursă de diseminare a potențialului turistic)	9	0,21			
	10. Infrastructura învechită / degradată dar atractivă peisagistic (linia cf Rodna Veche, linia Saratel – Deda)	7	0,07			
Puncte slabe	1. Grad de murdărie relativ ridicat al zonelor naturale	4	0,02	IW=7,51		
	2. Pășunat excesiv în zonele montane (stănele deteriorează vegetația alpină și solul alpin)	5	0,03			
	3. Traseele montane nu sunt întotdeauna semnalizate din punctul de acces cu transportul public (ex. gări, centru de localități)	5	0,03			

Grupa: Turism, sport și agrement			
	4. Activitățile anexe pășunatului dăunează mediului și turismului (câinii ciobanești atacă animalele salbatice de mici dimensiuni; în munții Rodnei ciobanii sunt de multe ori pericol pentru drumeți prin atitudine neadecvată)	5	0,03
	5. Vânăutul în exces (efectivele de animale sălbatice sunt uneori "supraevaluate")	6	0,02
	6. Despăduririle ("legale")	6	0,02
	7. Transport public cvasi-inexistent (spre punctele de acces în zonele de interes turistic, în special cele montane), corelat cu o infrastructură de transport slab dezvoltată	10	0,08
	8. Nici un traseu amenajat de mountainbiking	5	0,02
	9. Slaba popularizare a atracțiilor turistice (nu sunt suficiente site-urile autorităților locale sau editatul de hărți / broșuri sau punctele de informare locale)	9	0,08
	10. Infrastructura turistică mult subdezvoltată (sub 60 de unități de cazare, mult sub media pe țară), în special în zona rurala	7	0,04
	11. Turiști străini mult sub media pe țară	6	0,02
	12. Poluare moderată mai ales în zonele rurale (lipsa canalizării)	5	0,02
	13. Lipsa unui sistem adecvat de rezervare online pentru cazări	6	0,04
	14. Pensunile "turistice" câștigă de fapt din organizarea de nunți, ceea ce afectează negativ turismul	8	0,07
	15. Lipsa (sau lipsa de vizibilitate a) rețelelor de turism (a se vedea prin comparație Sâncraiu / Cluj)	9	0,07
	16. Lipsa de trasee tematice (a se vedea prin comparație Ariesului Valley on Your Plate)	9	0,07
	17. Slaba pregătire a resursei umane din unitățile de turism (în principal pensiuni)	10	0,06
	18. Cooperarea cvasi-inexistentă între unitățile de turism (pensiuni, agenții etc.)	8	0,06
	19. Inexistența / neaplicarea legislației care să interzică activitățile de off-road în zonele naturale	5	0,04
	20. Colaborare cvasi-inexistentă cu regiunile vecine (pentru trasee tematice, infrastructură unitară, în general proiecte integrate)	6	0,07
	21. Pensunile nu au o arhitectură adecvată sau specifică zonei	9	0,07
Oportunități	1. Prețuri foarte atractive pentru turiștii / drumeții străini	10	0,28
	2. Clima benefică (atât pentru activități de vară cât și activități de iarnă)	8	0,17
	3. Interes pentru agroturism și ecoturism (în special a turiștilor străini)	6	0,11
	4. Interes pentru turism cultural (în special turiști străini)	5	0,11
		IO=7,00	

Grupa: Turism, sport și agrement						
	5.	Oportunități de finanțare prin fonduri publice (pensiuni, rețele de turism etc.)	5	0,11		
	6.	Acces relativ ușor în regiune (via drumuri europene / magistrale feroviare / aeroportul Cluj-Napoca)	5	0,22		
Amenințări, Constrângeri	1.	Braconajul	6	0,08	IT=7,35	
	2.	Defrișările ilegale și legale	8	0,08		
	3.	Lipsa de respect a localnicilor dar și a vizitatorilor față de mediul natural	8	0,08		
	4.	Realizarea de infrastructura rutieră cu utilitate redusă sub pretextul "dezvoltării zonei" (similar cu drumul controversat Herculan – Campul lui Neag)	6	0,08		
	5.	"Trend"-ul de instalare de micro-hidrocentrale pe cursurile superioare, cu distrugerea iremediabilă a ecosistemului	8	0,08		
	6.	Infrastructura de utilități sub-dezvoltată mai ales în zonele rurale	8	0,15		
	7.	"Concurența" mare din partea regiunilor vecine (Suceava, Maramureș) deși valoarea punctelor de atracție este cel puțin similară	9	0,19		
	8.	Imaginea relativ deficitară a României (siguranță, curățenie)	6	0,19		
	9.	Toleranță ridicată față de construcțiile ilegale în parcurile naționale / ariile protejate	6	0,08		

Tabelul 13.10. Analiza SWOT pe infrastructură sportivă și de agrement

Grupa: Turism, sport și agrement						
Vectorul de analiză: Infrastructura sportivă și de agrement și valorificarea acesteia						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Majoritatea localităților beneficiază de săli de sport	8	1,00	IS=8,00	CP=1,21	CV=1,23
Puncte slabe	1. Proiecte aproape terminate dar nefolosibile (ex. săli de sport care sunt gata dar nu pot fi folosite din cauza unor formalități de predare / primire între constructor și autoritate locală sau insolvență constructor)	10	0,50	IW=9,70		
	2. Interesul redus pentru sport al localnicilor	10	0,35			
	3. Piste de biciclete insuficiente (cele existente nu sunt adecvate)	8	0,15			
Oportunități	1. Programe de finanțare pentru construcția de infrastructură sportivă	7	0,60	IO=7,40		
	2. Trend ascendent pentru sporturi precum mountainbiking și interes ridicat pentru biciclete (în ultima perioadă vânzările de biciclete au crescut foarte mult la nivel național)	8	0,40			
Amenințări, Constrângeri	1. Politizarea construcției de infrastructură sportivă (ex. construire de săli în zone unde nu era neapărat necesar, în detrimentul altor zone)	10	0,70	IT=9,10		

Grupa: Turism, sport și agrement						
	2.	Lipsa de interes a unor autorități locale pentru infrastructura sportivă existentă (nefinanțarea lucrărilor de întreținere / reparație)	7	0,30		

13.5 Analiza SWOT pe cultură, tradiții, patrimoniu

Tabelul 13.11. Analiza SWOT pe patrimoniul cultural

Grupa: Cultură, tradiții, patrimoniu						
Vectorul de analiză: Patrimoniul cultural și valorificarea acestuia						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Patrimoniul cultural și istoric bogat și variat	10	0,60	IS=8,80		
	2. Există resursă umană pregătită care ar putea sprijini valorificarea adecvată a patrimoniului	7	0,40			
Puncte slabe	1. Patrimoniul cultural / istoric nevalorificat adecvat	5	0,18	IW=9,71		
	2. Promovare extrem de redusă a patrimoniului existent	8	0,24			
	3. Stare necorespunzătoare / de degradare a numeroase elemente de patrimoniu	10	0,29			
	4. Lipsa unor festivaluri de amploare și a infrastructurii necesare organizării acestora (ex. Electric Castle)	10	0,29			
	5. Lipsa de interes a unor autorități locale pentru patrimoniul cultural	6	0,18			
Oportunități	1. Interes ridicat pentru turism tematic / cultural (în special turiști străini)	5	0,40	IO=5,60	CP= 1,10	CV= 1,68
	2. Posibilități de finanțare nerambursabilă pentru reabilitarea unor elemente de patrimoniu (exemplu de succes reabilitare element similar din fonduri publice - Calnic jud. Alba)	6	0,60			
Amenințări, Constrângeri	1. Degradarea continuă a numeroase elemente de patrimoniu din cauza lipsei fondurilor (locale) pentru reparare / întreținere	9	0,30	IT=9,40		
	2. Lipsa de interes pentru cultură a majorității turiștilor	9	0,30			
	3. Lipsa sprijin de la autoritățile centrale pentru întreținerea elementelor de patrimoniu (ex. neimplicarea autorităților naționale în repararea Bisericii Evanghelice Bistrița deși valoarea acesteia este deosebită)	10	0,40			

13.6 Analiza SWOT pe competitivitate economică

Tabelul 13.12. Analiza SWOT pe industrie și potențial tehnologic

Grupa: Competitivitate economică						
Vectorul de analiză: Industrie și potențial tehnologic						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO

Grupa: Competitivitate economică						
Puncte tari	1. Firme mari concentrate în Bistrița și localități limitrofe în domeniul construcțiilor de mașini, mase plastice, aparatură electrotehnică etc.	7	0,1	IS=7,6		
	2. Investiții străine directe generatoare de locuri de muncă și infuzie de cultură organizațională	5	0,1			
	3. Orientarea spre piețele externe a firmelor din industria prelucrătoare	9	0,1			
	4. Existența unor firme mari și mijlocii care fabrică produse proprietare (ex. baterii auto, radiatoare, cabluri, aparatură electrică, tuburi, profile etc.)	10	0,2			
	5. Numărul în creștere a agenților economici cu capital privat, autohton, străin sau mix	6	0,05			
	6. Productivitatea forței de muncă este peste media pe țară	4	0,1			
	7. Indicele producției industriale este în ușoară creștere	4	0,05			
	8. Rata de creștere a întreprinderilor nou create este pozitivă	6	0,1			
	9. CCI activă, bine ancorată la realitățile locale și globale	10	0,1			
	10. Parc tehnologic în curs de realizare	10	0,1			
Puncte slabe	1. Număr încă redus de firme care fabrică și comercializează produse sau sisteme produs-serviciu de complexitate ridicată și cu valoare adăugată ridicată, iar distribuția activităților industriale pe teritoriul județului este deficitară	10	0,1	IW=9,35	CP=1,16	CV=1,05
	2. Rata încă redusă a profitabilității la nivelul firmelor mijlocii și mari	10	0,15			
	3. Insuficiența furnizorilor locali de bună calitate pentru materie primă și materiale	8	0,05			
	4. Cultura parteneriatelor pe termen mediu și lung în afaceri este încă deficitară	10	0,15			
	5. Încă lipsesc capacități de nișă pentru creșterea diferențierii pe piață (ex. produse sau tehnologii greu de copiat sau realizat de concurență)	10	0,1			
	6. Investițiile pe termen lung nu au atins masa critică în raport cu potențialul forței de muncă	8	0,05			
	7. Industrie în decădere sau mono-coloră în orașele Beclean și mai ales Năsăud	10	0,1			
	8. Indicele valoric al cifrei de afaceri din industrie este în scădere	9	0,05			
	9. Legăturile comerciale și diversificarea relațiilor de colaborare cu regiuni din țări care au investiții directe mai relevante în județ este insuficient valorificată	7	0,1			
	10. Densitatea activității economice are o evoluție negativă	8	0,05			
	11. Lipsa clusterelor industriale inovante funcționale	10	0,1			
Oportunități	1. Număr suficient de firme în domenii similare de activitate pentru constituirea unor clustere economice	10	0,25	IO=9,40		
	2. Existența fondurilor naționale și europene pentru constituirea unor clustere funcționale în industria construcțiilor de mașini, industria lemnului și a mobilei, agricultură și industrie alimentară, turism	9	0,1			
	3. Disponibilitatea de clădiri și terenuri pentru investiții în capacități de producție noi	8	0,25			

Grupa: Competitivitate economică						
	4. Premize favorabile pentru încurajarea întreprinderilor mari și mijlocii spre introducerea automatizării în producție	10	0,4			
Amenințări, Constrângeri	1. Orientarea preponderentă pe furnizarea de servicii de bază nu va permite în viitor creșterea nivelului de trai al angajaților, deoarece avantajul competitiv în acest caz se asigură în primul rând prin costuri reduse	10	0,2	IT=9,90		
	2. Evoluția demografică și migrația populației în străinătate reduce șansele asigurării pe termen mediu a forței de muncă	10	0,2			
	3. Învățământul profesional și vocațional pentru asigurarea forței de muncă calificată în meserii nu acoperă cererea de pe piață	10	0,2			
	4. Lipsa specializării diversificate a industriilor din județ	10	0,15			
	5. Sofisticarea încă redusă din perspectiva complexității produselor realizate	10	0,15			
	6. Nu sunt valorificate produsele primare agricole și din material lemnos în fabrici locale cu profil alimentar sau de mobilă, la fel ca și lipsa altor produse cu valoare adăugată ridicată	9	0,1			

Tabelul 13.13. Analiza SWOT pe orientarea spre inovare și competențe specifice

Grupa: Competitivitate economică						
Vectorul de analiză: Orientarea spre inovare și competențe specifice						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Creativitatea nativă a indivizilor este bună	6	0,1	IS=7,80	CP=1,17	CV=1,19
	2. Sunt făcuți pași înspre internaționalizarea unora dintre afacerile județului	6	0,1			
	3. Colaborarea bună cu diverse universități a multor firme importante din județ	8	0,2			
	4. În cadrul unor firme mari din județ există interes pentru dezvoltare, fiind înființate birouri de proiectare și dezvoltare	7	0,2			
	5. În județ încă mai există un mini-institut de cercetare (care poate reprezenta un nucleu de început pentru diverse proiecte de cercetare-inovare)	8	0,15			
	6. Există câteva firme care au experimentat fenomenul inovării de produs (ex. RAAL, Rombat, Teraplast)	10	0,2			
	7. CCI încorporează un centru de informare tehnologică și un centru OSIM	6	0,05			
Puncte slabe	1. Numărul redus de mărci, brevete naționale, EPO în cadrul firmelor	5	0,05	IW=9,15		
	2. Lipsa parteneriatelor de tip „joint venture” ale firmelor din județ pentru dezvoltarea de afaceri inovative	6	0,05			
	3. Număr foarte redus de cercetători în județ	10	0,05			
	4. Rețelele de lobby și advocacy sunt slab dezvoltate în județ	4	0,05			
	5. Rețelele de contacte ale firmelor la nivel european sunt relativ omogene și mai puțin formalizate	8	0,05			
	6. Valorificarea relativ modestă a creativității	10	0,1			

Grupa: Competitivitate economică						
	angajaților din firme și lipsa unui mediu organizațional puternic concurențial în care creativitatea să fie intens stimulată și rapid exploatată (este cazul celor mai multe firme) 7. Infrastructura informațională și de cunoaștere sub nivelul corespunzător 8. Mentalitatea majorității populației este încă orientată în direcțiile „merge și așa”, „de ce să fac mai mult decât mi se cere”, „dacă se poate, de ce să nu fentez sistemul” 9. Capabilitatea forței de muncă în sectoare bazate pe cunoaștere este încă redusă 10. Nivelul investițiilor în dezvoltarea resursei umane este insuficientă în marea majoritate a firmelor 11. Concentrarea forței de muncă în sectoare industriale și activități cu valoare adăugată ridicată este încă modestă 12. Antreprenoriatul în afaceri inovante este modest 13. În general la nivelul firmelor nu se cunoaște în detaliu cum se derulează un proces de inovare și nu se stăpânesc instrumentele practice pentru abordarea inovării	10	0,1			
		10	0,2			
		10	0,05			
		10	0,05			
		10	0,05			
		10	0,1			
		10	0,1			
Oportunități	1. Atragerea de fonduri naționale și europene pentru înființarea unui centru interdisciplinar de cercetare în Bistrița, în parteneriat cu UTCN 2. Colaborarea posibilă între firmele din industria mecanică a județului Bistrița-Năsăud cu firme din industria electronică și software din județul Cluj pentru a se lansa afaceri noi în produse electro-mecanice inteligente cu valoare adăugată ridicată 3. Colaborarea posibilă între firme din industria mecanică a județului Bistrița-Năsăud cu colective de cercetare din universități pentru dezvoltarea de produse și tehnologii inovative 4. Posibilități de dezvoltare a leadership-ului public și privat 5. Oportunități de finanțare în 2014-2020 de instruire a resursei umane în managementul inovării, antreprenariat, creativitate, management de produs, proprietate intelectuală etc. 6. Oportunități de finanțare în 2014-2020 de înființare a incubatoarelor de afaceri pentru susținerea unor idei creative 7. Posibilitatea de integrare în rețele de inovare 8. Există motivație și ambiție pentru a face pasul spre activități mai sofisticate, cu caracter inovativ 9. Fonduri europene care susțin inovarea, cercetare și dezvoltarea	10	0,2			
		10	0,2			
		10	0,2			
		8	0,05	IO=8,40		
		8	0,1			
		7	0,05			
		8	0,05			
		9	0,05			
		10	0,1			
Amenințări, Constrângeri	1. Migrația celor mai talentați tineri din județ în străinătate sau în alte județe ale României 2. Inexistența schemelor de finanțare și garantare pentru susținerea riscului în etapele timpurii ale proiectelor de inovare 3. Lipsa fondurilor de risc pentru suport în producția industrială inovativă 4. Fondurile naționale în cercetare-dezvoltare și inovare sunt extrem de modeste, fără speranță	10	0,3			
		10	0,2			
		10	0,2	IT=10,00		
		10	0,2			

Grupa: Competitivitate economică						
	5. de redresare în următorii 7 ani Dificultatea operaționalizării unui proiect de inovare care depinde de viziune, motivație, competențe, productivitate, calitate, investiții	10	0,1			

Tabelul 13.14. Analiza SWOT pe agricultură și zootehnie

Grupa: Competitivitate economică						
Vectorul de analiză: Agricultură și zootehnie						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	- Există terenuri fertile pentru agricultură și zootehnie - Poluarea chimică a terenului agricol este mai redusă decât în alte zone ale țării și decât în multe zone ale Europei - Clima este favorabilă pe parcursul anului pentru agricultură - Un procent semnificativ din populația județului locuiește în zona rurală, fiind disponibilă pentru forță de muncă în agricultură și zootehnie - Randamentul la producția de cereale de 1,5 ori mai bună decât media în România - Parcul de tractoare este adecvat ca și mărime - Indicatorii de competitivitate ai producției agricole sunt în creștere	10	0,2	IS=9,60		
		10	0,2			
		10	0,1			
		10	0,1			
		8	0,1			
		10	0,2			
		8	0,1			
Puncte slabe	- În mare parte, în județ se face agricultură și zootehnie de subsistență - Industrializarea agriculturii și zootehniei este slab reprezentată - Fructele de pădure, legumele și fructele de casă se valorifică în stare primară - Micro-întreprinderile de prelucrare a produselor alimentare din carne, fructe, legume și cereale sunt aproape inexistente în zona rurală - Productivitatea producției agricole sub media Uniunii Europene - Parcul de tractoare relativ învechit, cu un consum de combustibil de 2,5 ori mai mare decât tractoarele moderne - Slaba tendința de asociere - Lipsa filierelor de depozitare-valorificare - Pierderea unor suprafețe de pajisti și fanete prin invazia vegetatiei lemnoase fără valoare - Existența unor suprafețe agricole necultivate și nevalorificate - Productivitate scăzută cauzată de faramitarea terenurilor	10	0,1	IW=10,00	CP = 1,04	CV = 1,29
		10	0,1			
		10	0,1			
		10	0,1			
		10	0,1			
		10	0,1			
		10	0,05			
		10	0,1			
		10	0,05			
		10	0,1			
		10	0,1			
Oportunități	- Potențial bun pentru producția de vin, încă nevalorificată adecvat - Potențial bun pentru producția de produse alimentare procesate din carne, fructe și legume - Potențial bun pentru producția de produse textile din lână - Eco-agricultura	8	0,05	IO=7,75		
		10	0,2			
		7	0,05			
		10	0,2			

Grupa: Competitivitate economică						
	5. Subvențiile din agricultură și zootehnie	10	0,1			
	6. Accesabilizarea drumului peste Pasul Rotunda	5	0,1			
	7. Crearea de noi facilitati pentru localnici si tinerele familii pentru a nu parasi zona	5	0,05			
	8. Stabilirea domiciliului in mediul rural a populatiei salariate din mediul urban	5	0,05			
	9. Transformarea localitatilor din proximitatea centrelor urbane in zone rezidentiale	6	0,1			
	10. Fonduri pentru dezvoltarea gospodariilor mici	4	0,1			
Amenințări, Constrângeri	1. Lipsa masei critice de ferme agricole mari	10	0,08	IT=10,00		
	2. Lipsa calificării adecvate a populației din zona rurală pentru a face o agricultură performantă	10	0,08			
	3. Concurența acerbă la nivel european și constrângerile impuse de Comisia Europeană	10	0,08			
	4. Incapacitatea guvernelor României de a negocia o politică avantajoasă pentru România în domeniul agriculturii	10	0,08			
	5. Concesionările masive de terenuri agricole de către investitori străini care sunt interesați să valorifice producția agricolă la ei în țară (ex. Israel, Olanda, Italia, Germania), afectând astfel prețurile produselor agricole în România	10	0,08			
	6. Posibilitatea producerii inundațiilor și incendiilor	10	0,08			
	7. Oferta redusă a locurilor de munca în agricultura în mediul rural	10	0,08			
	8. Migrarea tinerilor către zona urbană	10	0,08			
	9. Lipsa șansei de înnoire a forței de munca	10	0,08			
	10. Valorificarea necorespunzătoare a producției agricole	10	0,08			
	11. Necunoaștere legislației în domeniul agriculturii și a oportunităților de accesare a fondurilor comunitare	10	0,08			
	12. Posibilitati reduse de angajare în mediul rural altele decât în agricultura	10	0,08			

Tabelul 13.15. Analiza SWOT pe mediul de afaceri, dezvoltarea instituțională și infrastructura suport

Grupa: Competitivitate economică						
Vectorul de analiză: Mediul de afaceri, dezvoltarea instituțională și infrastructura suport						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. CCIA Bistrița este activă în susținerea mediului de afaceri și a inovării	10	0,3	IS=8,50		
	2. Există asociații profesionale ale mediului de afaceri	4	0,1			
	3. Este activat grupul pentru dialog social	7	0,3			
	4. Mediul politic local aflat la conducere este motivat pentru susținerea dezvoltării economice	10	0,3			
Puncte slabe	1. Lipsa instituțiilor suport ale mediului de afaceri în orașele Năsăud, Beclean, Sângeorz Băi	10	0,1	IW=9,40		
	2. Cadrul deficitar pentru susținerea parteneriatelor public-privat	10	0,1			
	3. Servicii publice ineficiente	7	0,1			
	4. Transportul pe calea ferată deficitar	7	0,05			
	5. Lipsa terminalelor intermodale	7	0,05			

Grupa: Competitivitate economică						
	6. Lipsa depozitelor logistice pentru produse agricole și zootehnice primare 7. Piețele financiare sunt modeste 8. Piețele de bunuri sunt încă supuse fraudei într-o măsură ridicată (a se vedea samsarii din piețele agro-alimentare)	10	0,2			
		10	0,2			
		10	0,2			CP=1,11
						CV=1,03
Oportunități	1. Există parcuri industriale în județ și există potențial de dezvoltare a acestora și în zonele limitrofe orașelor județului 2. Există terenuri cu destinație industrială, agricolă și turism 3. Există încă forță de muncă disponibilă în zona rurală	10	0,4			
		9	0,4		IO=9,20	
		8	0,2			
Amenințări, Constrângeri	1. Gradul ridicat al corupției în România 2. Rata ridicată a taxelor 3. Birocrația la nivel guvernamental 4. Accesul dificil la finanțare 5. Reglementările fiscale 6. Inflația 7. Instabilitatea politică la nivel central 8. Forța de muncă inadecvat calificată 9. Etica muncii deficitară 10. Reglementările restrictive pe piața forței de muncă 11. Dificultăți în asigurarea unei stabilități macroeconomice sustenabile, în condițiile în care România este privită ca o țară de mâna a doua în jocurile politice internaționale 12. Limitele la deficitul bugetar (max. 3% din PIB) și la cel structural (max. 0,5% din PIB) impuse de Comisia Europeană nu sprijină dezvoltarea („unii s-au urcat în pod și acum trag scara încât cei din urmă să nu mai aibă șanse”) 13. Reguli discriminatorii între facilitățile acordate investițiilor străine directe și investițiilor autohtone 14. Puterea de cumpărare a populației este relativ scăzută	10	0,15			
		10	0,1			
		8	0,05			
		10	0,15			
		9	0,05			
		9	0,05			
		8	0,05			
		8	0,05			
		10	0,1			
		9	0,05			
		9	0,05		IT=9,50	
		10	0,05			
		10	0,05			
		10	0,05			

13.7 Analiza SWOT pe dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului

Tabelul 13.16. Analiza SWOT pe dezvoltarea și funcționarea rețelei policentrice de localități

Grupa: Dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului județului Bistrița-Năsăud						
Vectorul de analiză: Dezvoltarea și funcționarea rețelei policentrice de localități						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Rețeaua de servicii și dotări în sectoarele instituționalizate (educație, sănătate, cultură etc) există și este funcțională 2. Asocierea urban-rural și rural-rural (GAL) pentru obiective comune constituie o premisă favorabilă pentru dezvoltare coezivă, regională 3. Asocierea pentru proiecte cu caracter integrat în parteneriate urban-rural și rural-rural asigură accesul viitor la proiecte de anvergură și importanță	8	0,2			
		9	0,2			
		10	0,2	IS=9,40		

Grupa: Dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului județului Bistrița-Năsăud						
	regională					
	4. Comunitățile pregătesc în asociere pachete de proiecte integrate	10	0,2			
	5. Localitățile dețin resurse și au potențial pentru a-și construi roluri mai importante în dezvoltarea județului	10	0,2			
Puncte slabe	1. Serviciile și dotările privind educația nu au o componentă privind antreprenoriatul, valorificarea resurselor, a potențialului cultural și natural al județului	7	0,1			
	2. Serviciile de sănătate nu sunt dezvoltate și diversificate în concordanță cu evoluția structurii/problematicii demografice și a specificului potențialului județului (ex: turism)	6	0,1			
	3. Serviciile culturale necesită o mai bună orientare managerială, un marketing mai agresiv	7	0,1			
	4. Periferalitatea și îmbătrânirea unor comunități rurale le privează de valorificarea adecvată a potențialului	3	0,1	IW=5,30		
	5. Asocierile în parteneriate urban-rural și rural-rural lipsesc în jurul municipiului Bistrița și în jumătatea de sud a județului	5	0,2			
	6. Configurarea propunerilor pentru proiectele integrate nu are în vedere un concept care să dezvolte rolurile județului în regiune	5	0,2			
	7. Lipsa unui concept privind un rol mai important al județului în regiune privează localitățile de conștientizarea/repoziționarea pe roluri mai importante în cadrul județului	5	0,2			
Oportunități	1. Oportunități de finanțare și asistență tehnică în domeniile educației, sănătății, culturii etc.	8	0,2			
	2. Diversificarea interesului turistic pentru zonele cu trăsături identitare, pentru istoria rurală, pt. zone izolate	8	0,1			
	3. Oportunitățile de finanțare a infrastructurii de acces pentru ieșirea din periferabilitate a locațăților	10	0,1			
	4. Rigorile noii perioade de finanțare prevăd necesitatea asocierilor urban-rural, rural-rural în proiecte integrate de anvergură teritorială mare	10	0,3	IO=9,40		
	5. Localitățile sunt susținute de politica de coeziune în a se asocia și deveni mai competitive	10	0,3			
Amenințări, Constrângeri	1. Serviciile publice (educație, sănătate, cultură etc) și dotările aferente necesită din ce în ce mai mult o abordare managerială privind resursele, antreprenorială privind diversificarea și orientarea către grupurile țintă (clientelă, utilizatori) și identificarea de resurse și alternative	9	0,2			
	2. Localitățile situate în zone periferice sunt periclitare de puținătatea resurselor și procesul de abandonare	10	0,2	IT=9,40		
	3. Parteneriate între localități riscă	8	0,1			

CP=
0,56

CV=
1,00

Grupa: Dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului județului Bistrița-Năsăud						
	orientarea exclusivă spre proiecte pe durată limitată de timp					
	4. Municipiul Bistrița este reținut în abordarea unei dezvoltări de anvergură ceea ce periclitează afirmarea județului în economia regională	9	0,2			
	5. Proiectele integrate de anvergură teritoriale presupun înțelegerea între parteneri diferiți și articularea de resurse diverse	10	0,15			
	6. Construirea unor roluri mai puternice presupune eforturi suplimentare din partea localităților	10	0,15			

Tabelul 13.17. Analiza SWOT pe accesibilitatea structurată a teritoriului și conectare teritorială

Grupa: Dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului județului Bistrița-Năsăud						
Vectorul de analiză: Accesibilitatea structurată a teritoriului și conectare teritorială						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Localitățile au accesibilitate la infrastructura rutieră și feroviară, multe tronsoane modernizate	6	0,2	IS=7,40		
	2. Județul este conectat rutier și feroviar pe direcțiile N, S, E, V spre județele Cluj/Sălaj, Suceava/Neamț, Mureș	8	0,2			
	3. În județele vecine se găsesc 2 aeroporturi internaționale (Cluj, Târgu Mureș) și unul regional (Baia Mare)	9	0,2			
	4. Infrastructura de transport rutier la nivelul localităților este în proces de modernizare/dezvoltare	7	0,2			
	5. Serviciile de transport conectează județul la nivel intern și regional/național	7	0,2			
Puncte slabe	1. Lipsa unei abordări intermodale pentru transportul de mărfuri și persoane (noduri, platforme logistice, servicii etc)	10	0,2	IW=9,00	CP=1,22	CV=1,00
	2. Rețeaua de drumuri județene și comunale necesită modernizare/extindere pentru a asigura accesul fluent la localități și la zonele turistice	8	0,1			
	3. Localitățile urbane sunt sufocate de traficul rutier, în special reședința de județ	9	0,1			
	4. Lipsa unui serviciu de transport orientat către nevoile turistice (la pachet cu dezvoltarea turismului)	8	0,1			
	5. Lipsa unei rețele pentru transportul și turismul ciclistic	10	0,2			
	6. Accesibilitate feroviară, dotări și servicii aferente foarte modeste	9	0,2			
	7. Posibilitatea prevederii unui aeroproct de mică anvergură, în scopuri turistice (la pachet cu dezvoltarea turismului)	7	0,1			

Grupa: Dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului județului Bistrița-Năsăud						
Oportunități	1. Programele de finanțare europeană/națională adresate dezvoltării transportului intermodal	9	0,2	IO=8,80		
	2. Programele de finanțare europeană/națională adresate dezvoltării infrastructurii de transport	8	0,2			
	3. Programele de finanțare europeană/națională adresate mobilității urbane	10	0,1			
	4. Programele de finanțare europeană/națională adresate transportului cu bicicleta (ex: în pregătire în cadrul municipiului Bistrița)	10	0,2			
	5. Centurile aferente municipiului Bistrița și orașului Beclean sunt prevăzute în programul național pentru faza de studii	8	0,2			
	6. Posibilitatea parteneriatelor public-privat în finanțarea și operarea infrastructurii de transport	8	0,1			
Amenințări, Constrângeri	1. Lipsa nodurilor intermodale va conduce în timp la blocaje atât în privința transportului/ accesibilității cât și a eficienței/ competitivității economice a județului	9	0,2	IT=8,80		
	2. Precaritatea infrastructurii feroviare și a materialului rulant periclitează siguranța transportului/ călătorilor	9	0,2			
	3. Lipsa rețelei pentru ciclism va diminua alternativele pentru transport urban și rural curat, precum și accesul turiștilor în zonele montane	10	0,2			
	4. Conectivitatea internă scăzută va accentua periferalitatea unor zone valoroase și va produce disfuncțiuni în exploatarea teritoriului	9	0,2			
	5. Conectivitatea interjudețeană nesușinută de infrastructură și servicii de transport de calitate va afecta eficiența județului în cadrul regiunii	9	0,1			
	6. Lipsa cadrului legal clar privind parteneriatul public-privat descurajează această abordare în investițiile în infrastructura de transport	5	0,1			

Tabelul 13.18. Analiza SWOT pe asigurarea infrastructurilor tehnice teritoriale

Grupa: Dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului județului Bistrița-Năsăud						
Vectorul de analiză: Asigurarea infrastructurilor tehnice teritoriale						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Aproape toate gospodăriile sunt alimentate cu energie electrică	10	0,2	IS=7,80	CP=1,10	CV=0,92
	2. Majoritatea gospodăriilor au alimentare cu apă și este în desfășurare programul pentru extinderea canalizării, realizarea stațiilor de epurare (cf Master Planului Județean)	8	0,2			
	3. Acces bun la rețelele de telefonie mobilă și la internet	9	0,2			
	4. Planul de Management al deșeurilor este	6	0,2			

Grupa: Dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului județului Bistrița-Năsăud						
	5. operațional Planul privind Situațiile de Urgență este operațional	7	0,1			
	6. Planul privind Managementul Bazinului Someș-Tisa este operațional	5	0,1			
Puncte slabe	1. Sistemul de alimentare cu apă potabilă, canalizareși epurare a apelor uzate nu acoperă necesitățile comunităților; comunitățile rurale sunt în mod special afectate	10	0,2			
	2. Managementul deșeurilor este implementat în puține localități și la un nivel încă modest (inclusiv din cauza mentalității)	10	0,2			
	3. Sistemele de încălzire a locuințelor se bazează pe gaz, energie electrică și lemne, nu sunt structurate satisfăcător, nu acoperă necesarul actual	8	0,2	IW=8,60		
	4. Planul privind Managementul Bazinului Someș-Tisa nu este racordat la problematica Strategiei de Dezvoltare Durabilă a Bazinului Hidrografic Tisa	7	0,2			
	5. Managementul schimbărilor climatice nu este încă abordat	8	0,2			
Oportunități	1. Existența programelor cu finanțare europeană și națională privind sistemele de alimentare cu apă și canalizare, dotările aferente	10	0,5			
	2. Existența cadrului legislativ aliniat la cadrul UE privind asigurarea infrastructurilor și serviciilor lor privind alimentarea cu apă, canalizarea, încălzirea, energia, managementul deșeurilor etc.	10	0,1			
	3. Existența programelor de finanțare privind educarea comunităților privind calitatea vieții, a mediului (colectarea deșeurilor etc), a managementului resurselor (consum apă, energie etc)	10	0,4			
				IO=10,00		
Amenințări, Constrângeri	1. Degradarea rețelelor de utilități existente	9	0,1			
	2. Costurile ridicate de întreținere a rețelelor existente și a dezvoltărilor necesare (inclusiv posibilitățile limitate de cofinanțare)	9	0,2			
	3. Poluarea necontrolată a apelor și terenurilor din activități ilegale	10	0,2			
	4. Costurile ridicate ale implementării planului de management al deșeurilor	9	0,1			
	5. Durata mare de timp pe care o implică procesul de schimbare a mentalității privind serviciile: managementul deșeurilor, consumurile de apă și energie etc.	9	0,2			
	6. Creșterea duratei de aliniere la standardele de funcționare ale unei zone cu potențial turistic, economic etc.	9	0,2			
				IT=9,20		

Tabelul 13.19. Analiza SWOT pe managementul capitalului teritorial

Grupa: Dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului județului Bistrița-Năsăud						
Vectorul de analiză: Managementul capitalului teritorial						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Patrimoniul cultural valoros și bogat 2. Interesul instituțional pentru protejarea și valorizarea sustenabilă a patrimoniului cultural – inventar și administrare 3. Patrimoniul natural valoros și bogat 4. Interesul instituțional pentru protejarea și valorizarea sustenabilă a patrimoniului natural – inventar și administrare 5. Managementul resurselor naturale pentru dezvoltare și al calității mediului	10 7 10 7 5	0,2 0,2 0,2 0,2 0,2	IS=7,80		
Puncte slabe	1. Patrimoniul cultural este regenerat și mobilizat în circuitul turistic, economic în mică parte 2. Instituțiile responsabile nu dețin suficiente resurse pentru management cultural 3. Patrimoniul natural este periclitat de utilizări neadecvate 4. Instituțiile responsabile nu fac față în gestionarea multor abuzuri asupra cadrului natural valoros 5. Lipsa unui sistem de management integrat al capitalului teritorial și dezvoltării teritoriale (baze de date actualizate, sistem de monitorizare a teritoriului, asistarea deciziilor pe baza scenariilor cu fundamentare tehnică)	9 9 9 9 10	0,2 0,2 0,2 0,2 0,2	IW=9,20	CP=1,17	CV=1,25
Oportunități	1. Legislația în domeniul patrimoniului cultural 2. Legislația privind patrimoniul natural 3. Programele de finanțare privind protejarea, regenerarea și valorizarea elementelor/zonelor de patrimoniu cultural 4. Programele de finanțare privind protejarea, regenerarea și valorizarea zonelor de patrimoniu natural 5. Programele de finanțare a bazelor de date pentru managementul patrimoniului natural, cultural, a teritoriului (Digital Agenda) 6. Disponibilitatea bunelor practici în managementul dezvoltării teritoriului	8 8 6 8 10	0,2 0,2 0,2 0,2 0,2	IO=8,00		
Amenințări, Constrângeri	1. Degradarea patrimoniului cultural și scăderea atractivității turistice și pentru comunități a județului 2. Degradarea patrimoniului natural și scăderea atractivității turistice și pentru comunități a județului 3. Lipsa instrumentelor necesare administrării eficiente și eficace a resurselor teritoriului pentru dezvoltarea sustenabilă și competitivitatea județului	10 10 10	0,3 0,4 0,3	IT=10,00		

Tabelul 13.20. Analiza SWOT pe re poziționarea județului în cadrul regiunii N-V

Grupa: Dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului Județului Bistrița-Năsăud						
Vectorul de analiză: Repoziționarea județului Bistrița-Năsăud în cadrul regiunii Nord-Vest						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Județul Bistrița-Năsăud este important pentru Strategia 2020 a Regiunii Nord-Vest; în economia regională, județul contribuie în special în domeniile: turism, agricultură, industria mobilei, echipamente electrice și electronice, acumulatori și baterii, materiale plastice, cultură	8	0,3	IS=8,80		
	2. Județul este de asemenea important pentru următoarele strategii teritoriale de anvergură transnațională: -Strategia de Dezvoltare Durabilă a Bazinului Tisa; -Strategia Dunării, -Planul consolidat privind Zona Visegrad 4+2, -Euroregiunea Carpatică	10	0,4			
	3. Județul Bistrița-Năsăud are accesibilitate interregională	8	0,3			
Puncte slabe	1. Economia Județului Bistrița-Năsăud nu este orientată pe valoare adăugată în domeniile în care ar putea conta pentru Strategia 2020 a Regiunii Nord-Vest; respectiv în domeniile: turism, agricultură, industria mobilei, echipamente electrice și electronice, acumulatori și baterii, materiale plastice, cultură	10	0,25	IW=9,50	CP= 1,08	CV= 0,93
	2. Județul nu este implicat suficient în strategii teritoriale de anvergură transnațională: -Strategia de Dezvoltare Durabilă a Bazinului Tisa; -Strategia Dunării, -Planul consolidat privind Zona Visegrad 4+2, -Euroregiunea Carpatică	10	0,25			
	3. Deși există două drumuri modernizate, accesibilitatea interregională a județului trebuie îmbunătățită pe calea ferată, dar și rutieră (nord-sud)	8	0,25			
	4. Lipsa experienței și a instrumentelor în administrarea pe mai multe niveluri a potențialului județean pentru un rol mai important la nivelul regiunii	10	0,25			
Oportunități	1. Disponibilitatea programelor de finanțare pentru transfer tehnologic, inovare, competitivitate economică	10	0,2	IO=9,50		
	2. Disponibilitatea informațiilor privind tehnologii și inovații relevante pentru potențialul economic al județului	8	0,2			
	3. Proximitatea și buna colaborare cu Universitatea Tehnică din C-N	9	0,1			
	4. Disponibilitatea programelor de	10	0,1			

Grupa: Dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului Județului Bistrița-Năsăud						
	finanțare privind strategiile teritoriale de anvergură transnațională de interes pentru județ: -Strategia de Dezvoltare Durabilă a Bazinului Tisa; -Strategia Dunării, -Planul consolidat privind Zona Visegrad 4+2, -Euroregiunea Carpatică					
	5. Disponibilitatea programelor de finanțare pentru infrastructuri interregionale	10	0,1			
	6. Disponibilitatea informațiilor privind administrarea pe mai multe niveluri	10	0,3			
Amenințări, Constrângeri	1. Dificultatea inițierii procesului de catalizare a colaborării cu sectorul privat pentru competitivitate regională	10	0,3	IT=8,90		
	2. Dificultatea de a aloca resurse pentru implicarea în proiectele/strategiile de anvergură transnațională	8	0,2			
	3. Fondurile limitate și necesitatea con finanțării pentru dezvoltarea infrastructurii interregionale de transport	8	0,2			
	4. Rezistența autorităților locale privind administrarea pe mai multe niveluri	9	0,3			

13.8 Analiza SWOT pe competitivitatea teritorială și dezvoltarea teritorială inteligentă

Tabelul 13.21. Analiza SWOT pe dezvoltarea structurilor intersectoriale pentru o economie inteligentă

Grupa: Competitivitatea teritorială și dezvoltarea teritorială inteligentă						
Vectorul de analiză: Dezvoltarea structurilor intersectoriale pentru o economie inteligentă – rețeaua de clustere, pentru un nou rol al județului în competitivitatea regională și națională						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Existența unui profil economic de bază al județului: turism, agricultură, industria mobilei, echipamente electrice și electronice, acumulatori și baterii, materiale plastice, cultură	8	0,3	IS=6,20	CP= 1,61	CV= 1,01
	2. Configurarea GAL-urilor care au și scopuri economice	8	0,3			
	3. Existența și funcționarea asociațiilor profesionale, patronate, mediul de afaceri, CCI	8	0,2			
	4. Existența instituțiilor de educație și formare pe toate nivelele (până la universitar)	9	0,2			
Puncte slabe	1. Nivel mai redus al cooperării structurate între sectorul de afaceri și cel public în configurarea unui plan privind competitivitatea județului	10	0,2	IW=10,00		
	2. Lipsa unei cooperării structurate între sectorul de afaceri și cel de educație și academic/CDI în configurarea unui plan privind competitivitatea județului	10	0,2			

Grupa: Competitivitatea teritorială și dezvoltarea teritorială inteligentă						
	(inclusiv transferul de tehnologii, inovare) 3. Zona sudică a județului este lipsită de organizarea asociațiilor pentru dezvoltare (ex: GAL) în scopuri economice 4. Reținerea entităților relevante privind constituirea de structuri de tip cluster în domeniile relevante 5. Nivelul modest de procesare a resurselor locale în diversele activități economice (lemn, produse agricole, forestiere etc.)	10	0,2			
		10	0,2			
		10	0,2			
Oportunități	1. Disponibilitatea programelor de finanțare orientate spre: turism, agricultură, industrii creative, inovare, transfer tehnologic, TIC, cultură 2. Orientarea finanțărilor europene către proiecte integrate, de anvergură, care să implice cooperarea intersectorială 3. Orientarea finanțărilor europene către proiecte integrate, de anvergură, adresate clusterelor economice 4. Asociațiile profesionale, patronatele, firmele, asociațiile IMM-urilor sunt eligibile pentru finanțările privind clusterelor economice 5. Instituțiilor de educație pe toate nivelele (până la universitar) sunt interesate de cooperarea în structuri cu impact economic la nivel județean/ regional 6. Autoritățile publice dețin roluri importante în facilitarea clusterizării și creșterea competitivității 7. Disponibilitatea unor programe de instruire, asistență tehnică și formare profesională	10	0,1			IO=9,70
		10	0,1			
		10	0,1			
		10	0,2			
		8	0,15			
		10	0,2			
		10	0,15			
Amenințări, Constrânger	1. Neutilizarea oportunităților de finanțare în domeniile relevante pentru formarea clusterelor și creșterea competitivității județului 2. Compromiterea patrimoniului cultural și natural în dauna atractivității și diversificării turismului 3. Renunțarea la formarea unor structuri asociative pentru regenerarea economică a localităților din sudul județului 4. Lipsa de interes, scepticismul și lipsa de informare a asociațiilor profesionale, patronatelor, entităților educaționale etc privind importanța clusterizării 5. Lipsa de experiență în abordarea și implementarea unor asemenea demersuri	10	0,2			IT=9,80
		9	0,2			
		10	0,2			
		10	0,2			
		10	0,2			

Tabelul 13.22. Analiza SWOT pe diversificarea și diferențierea economiei locale în context județean/regional

Grupa: Competitivitatea teritorială și dezvoltarea teritorială inteligentă						
Vectorul de analiză: Diversificarea și diferențierea economiei locale în context județean/regional						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO

Grupa: Competitivitatea teritorială și dezvoltarea teritorială inteligentă						
	4. exploatarea lemnului Lipsa intervenției publice în stimularea asocierilor pentru mobilizarea potențialului agro-zootehnic pe piețele relevante	10	0,15			
	5. Neabordarea diferențierii, lipsa inovării, a tehnologiilor avansate etc va conduce la eșecul profilului economic actual privind contribuția la competitivitatea regională	10	0,15			
	6. Lipsa configurării structurilor de cluster va periclita competitivitatea județului și a regiunii	10	0,15			
	7. Calitatea vieții, istoria locurilor și deschiderea comunităților vor trebui sofisticate ca o condiție esențială a atractivității regionale și valorii adăugate a localizării afacerilor	10	0,15			

Tabelul 13.23. Analiza SWOT pe dezvoltare rurală inteligentă

Grupa: Competitivitatea teritorială și dezvoltarea teritorială inteligentă						
Vectorul de analiză: Dezvoltare rurală inteligentă						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Valorile identitare tradiționale și economice rurale	7	0,2	IS=7,50		
	2. Structura diversificată a economiei rurale: agricultură, silvicultură, zootehnie, meșteșuguri, turism	7	0,2			
	3. Accesul la informație prin rețelele de internet	6	0,2			
	4. Accesul la cunoaștere prin sistemul de educație și formare	6	0,2			
	5. Nivelul de dotare existent cu servicii	7	0,1			
	6. Accesibilitatea localităților rurale	6	0,1			
Puncte slabe	1. Valorile identitare tradiționale și economice rurale sunt periclitare de depopularea și sărăcirea ruralului	10	0,2	IW=9,20	CP= 1,23	CV= 1,00
	2. Decăderea zonelor rurale periclitează structura diversificată a economiei rurale	10	0,2			
	3. Populația rurală este îmbătrânită și tinerii părăsesc satele	10	0,2			
	4. Nivelul de dotare existent cu infrastructuri tehnice și servicii nu este suficient pentru atragerea și asigurarea stabilizării familiilor de tineri	8	0,2			
	5. Accesibilitatea localităților rurale lasă încă de dorit	8	0,2			
Oportunități	1. Turismul internațional are o componentă tot mai puternică orientată pe valorile identitare tradiționale, natură, balneologie, aventură	10	0,15	IO=10,00		
	2. Cererea pe piață de produse bio-eco, produse alimentare în general, mobilier sofisticat etc	10	0,2			
	3. Finanțări disponibile pentru rețelele de internet, tehnică digitală	10	0,2			
	4. Finanțări disponibile pentru educație,	10	0,2			

Grupa: Competitivitatea teritorială și dezvoltarea teritorială inteligentă						
	5. inovare, transfer tehnologic în vederea sofisticării sectoarelor competitive	10	0,1			
	6. Finanțări disponibile pentru regenerarea și dezvoltarea economiei rurale, a infrastructurilor tehnice și de servicii etc	10	0,15			
Amenințări, Constrângeri	1. Valorile identitare tradiționale și economice rurale sunt periclitare de abandonarea treptată a ruralului de către cei tineri și îmbătrânirea populației	10	0,2	IT=10,00		
	2. Valorificarea structurii diversificate a economiei rurale necesită o abordare la nivel județean prin politici specifice și investiții integrate, colaborare la nivelul GAL-urilor și cu alte entități	10	0,2			
	3. Abordarea competitivității prin clusterizare constituie o încercare dificilă privind deschiderea la asociere, o nouă înțelegere a competiției, a finanțărilor integrate etc	10	0,2			
	4. Competitivitatea ruralului necesită investiții majore în informare, stimularea antreprenoriatului și schimbarea mentalității	10	0,2			
	5. Costurile ridicate ale modernizării și diversificării serviciilor și dotărilor publice	10	0,1			
	6. Costurile ridicate ale investițiilor necesare în infrastructura de transport	10	0,1			

13.9 Analiza SWOT pe dezvoltarea incluzivă a comunităților

Tabelul 13.24. Analiza SWOT pe comunități inteligente, stabile și sustenabile

Grupa: Dezvoltarea incluzivă a comunităților						
Vectorul de analiză: Comunități inteligente, stabile și sustenabile						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Comunitățile urbane și rurale din Bistrița-Năsăud au un bun renume și credibilitate	9	0,15	IS=9,10	CP= 1,00	CV= 0,99
	2. Comunitățile bistrățene trăiesc pe teritoriul istoric al Țărilor Lăpușului și Năsăudului	10	0,15			
	3. Conexiuni tradiționale cu Germania	10	0,1			
	4. Educația, educația și formarea continuă constituie una din prioritățile comunităților locale	8	0,1			
	5. Comunitățile sunt bine informate, interesate de cunoaștere și conectate la evoluțiile social-economice locale/regionale/naționale/internaționale	8	0,1			
	6. Bistrițenii manifestă interes, înclinație și gust pentru arte frumoase, etnografie, istorie, cultură etc.	10	0,15			
	7. Comunitățile pot fi caracterizate de o atitudine antreprenorială: afaceri mici și	8	0,1			

Grupa: Dezvoltarea incluzivă a comunităților						
	mijlocii, organizații ale comunității, asociații, GAL-uri, fundații, voluntari etc.					
	8. Costurile vieții sunt scăzute	9	0,15			
Puncte slabe	1. Comunitățile urbane și rurale din Bistrița-Năsăud se manifestă în teritoriul lor sub potențialul lor	9	0,10	IW=9,10		
	2. Comunitățile bistrițene nu promovează suficient istoria țărilor Lăpuș și Năsăud	9	0,10			
	3. Densitate scăzută a populației, populație îmbătrânită, divorțialitate, spor demografic redus, emigrarea tinerilor din motive economice	10	0,20			
	4. Educația, educația și formarea continuă, cea vocațională nu acoperă nevoile de diversificare/ diferențiere etc a economiei județene	9	0,10			
	5. Comunitățile sunt bine informate, interesate de cunoaștere și conectate, însă nu este vizibil un impact asupra competitivității economice a județului	10	0,1			
	6. Interesul pentru arte, cultură, istorie nu se evidențiază în marketingul județului la nivel național și atractivitate	9	0,1			
	7. Comunitățile au o deschidere modestă către asocieri și generarea de lideri informali	9	0,1			
	8. Comunitățile bistrițene au o deschidere modestă spre inovare	7	0,1			
	9. GAL-urile sunt prea orientate spre proiecte publice în raport cu focalizarea pe mici afaceri comunitare	9	0,1			
Oportunități	1. Disponibilitatea programelor de finanțare în cultură	8	0,1	IO=9,40		
	2. Interesul turistic pentru identitatea istorică a Țărilor Lăpuș și Năsăud	10	0,1			
	3. Există programe de finanțare privind dezvoltarea capacității antreprenoriale, competitive, inovative	9	0,15			
	4. Există programe de finanțare privind accesul crescut la informații, bune practici privind competitivitatea	10	0,15			
	5. Disponibilitatea programelor de finanțare pentru marketing urban, rural, regional	9	0,15			
	6. Deschiderea oferită de programele de înfrățiri, schimb de experiență, transfer de bune practici etc	10	0,15			
	7. Există condiții pentru apariția de lideri informali	9	0,1			
	8. GAL-urile, prin natura lor contribuie la sustenabilitatea localităților asociate și, prin exemplul propriu, a teritoriului	10	0,1			

Grupa: Dezvoltarea incluzivă a comunităților						
Amenințări, Constrângeri	1. Cu o populație rarefiată, îmbătrânită și cu tendințe de emigrare, vocea județului în teritoriu se poate diminua	10	0,3	IT=9,30		
	2. Lipsa resurselor pentru un management integrat al specificului (cultural, natural) Țărilor Lăpușului și Năsăudului le poate altera calitățile	9	0,15			
	3. Procesul educațional și impactul acestuia în dezvoltare antreprenorială a comunității este de durată medie și lungă	9	0,1			
	4. Comunitatea artistică are nevoie de o diversitate mai mare de evenimente și conexiuni naționale și internaționale pentru a dezvolta viața comunității	8	0,15			
	5. Lipsa orientării și interesului pentru inovare periclitează șansele de creștere a competitivității	10	0,15			
	6. Lipsa de încredere a comunităților pentru asociere și dezvoltare economică periclitează șansele accesului la finanțări pentru proiecte de anvergură	9	0,15			

Tabelul 13.25. Analiza SWOT pe întinerirea comunităților

Grupa: Dezvoltarea incluzivă a comunităților						
Vectorul de analiză: Întinerirea comunităților						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Costurile scăzute ale vieții sunt atractive pentru tineri	8	0,25	IS=8,00		
	2. Dotările și serviciile de educație, sănătate, sociale, cultură sunt accesibile tinerilor	8	0,25			
	3. Locuințe la prețuri și chirii rezonabile	7	0,25			
	4. Relații armonioase între generații	9	0,25			
Puncte slabe	1. Condiții precare privind stabilitatea familiilor	10	0,15	IW=10,00	CP= 1,25	CV= 1,14
	2. Rata crescută a divorțialității	10	0,2			
	3. Rata scăzută a creșterii demografice	10	0,2			
	4. Tendințele de emigrare în scopuri economice	10	0,15			
	5. Insuficienta diversificare a serviciilor adresate tinerilor	10	0,15			
	6. Insuficiente locuri de muncă, salarii scăzute	10	0,15			
	7. Reducerea la o rată alarmantă a natalității	10	0,15			
Oportunități	1. Colaborarea cu serviciile sociale, cultele etc. pentru promovarea valorilor familiale (scăderea divorțialității, creșterea natalității)	10	0,2	IO=8,80		
	2. Posibilitatea de a se reveni asupra legii în favoarea natalității	7	0,2			
	3. Posibilitatea de a se finanța susținerea tinerilor din programele aferente Strategiei Europa 2020	9	0,2			
	4. Disponibilitatea programelor de finanțare adresate educației	9	0,2			

Grupa: Dezvoltarea incluzivă a comunităților						
	antreprenoriale, afacerilor pentru tineri, întreprinderilor sociale etc					
	5. Posibilitatea continuării programelor de locuințe pentru tineri și locuințe sociale	9	0,2			
Amenințări, Constrângeri	1. Depopularea județului poate conduce la modificarea structurii și anvergurii aparatului administrativ, a serviciilor etc	10	0,2	IT=10,00		
	2. Puterea de cumpărare de servicii publice și aferente utilităților poate scădea, odată cu scăderea numărului de utilizatori	10	0,2			
	3. Venitul în cadrul bugetelor locale va scădea dramatic, odată cu scăderea plătitorilor de impozite și taxe	10	0,2			
	4. Dezvoltarea economică va fi periclitată de scăderea volumului de forță de muncă	10	0,2			
	5. Capacitatea de management a teritoriului va fi periclitată	10	0,2			

Tabelul 13.26. Analiza SWOT pe îmbătrânire activă

Grupa: Dezvoltarea incluzivă a comunităților						
Vectorul de analiză: Îmbătrânire activă						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Persoanele vârstnice dețin un capital fundamental valori de cultură, tradiții, obiceiuri, memorie istorică, respect față de patrimoniul cultural și natural, mentalitate etc care întemeiază noile generații	10	0,2	IS=10,00		
	2. Seniorii dețin o experiență inestimabilă de viață utilă noilor generații	10	0,2			
	3. Seniorii pot contribui esențial în viața și prosperitatea comunității prin idei, bune practici, experiența acumulată	10	0,2			
	4. Persoanele în vârstă dețin capacități deosebite de a activa în voluntariat	10	0,2			
	5. Seniorii pot cataliza, încuraja, mobiliza parteneriate	10	0,2			
Puncte slabe	1. Resurse limitate de energie pentru acțiuni comunitare	10	0,2	IW=9,00	CP=0,90	CV=1,05
	2. Limitări fizice și de cadru legal/instituțional privind posibilitățile de implicare	10	0,2			
	3. Descurajare în fața dinamicii schimbărilor	9	0,2			
	4. Costuri ridicate ale implicării	9	0,2			
	5. Riscuri în continuitate	7	0,2			
Oportunități	1. Potențial de catalizare a antreprenoriatului	8	0,25	IO=9,00		
	2. Potențial de regenerare a valorilor locale (depozitar ai memoriei comunității cu potențial de transfer)	9	0,25			
	3. Implicarea în întreprinderi sociale	9	0,25			
	4. Finanțarea programelor specifice din cadrul Strategiei Europa 2020	10	0,25			

Grupa: Dezvoltarea incluzivă a comunităților						
Amenințări, Constrângeri	1. Vulnerabilitatea stării fizice și de sănătate	10	0,25	IT=9,50		
	2. Pensii tot mai mici	10	0,25			
	3. Lipsa tinerilor/ adulților pentru asigurarea transferului de memorie comunitară	8	0,25			
	4. Diferențele culturale și de mentalitate în raport cu generațiile tinere	10	0,25			

Tabelul 13.27. Analiza SWOT pe economie socială și competitivitate

Grupa: Dezvoltarea incluzivă a comunităților						
Vectorul de analiză: Economie socială și competitivitate						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	- Deschiderea actorilor locali pentru înființarea de întreprinderi sociale - Capacitatea resurselor de muncă locale - Existența programelor de instruire prin instituții specializate - Deschiderea actorilor locali pentru înființarea de incubatoare de afaceri pentru membrii întreprinzători ai comunităților - Capacitatea actorilor locali de a se focaliza pe obiectivele social-economice ale GAL-urilor existente	10 8 8 8 8	0,2 0,2 0,2 0,2 0,2	IS=8,40		
Puncte slabe	- Dificultatea de a configura resursele și scenariul de piață pentru înființarea de întreprinderi sociale - Lipsa structurii programelor complexe de instruire și adaptare a forței de muncă la dinamica nevoilor pieței - Lipsa studiilor care să identifice domenii competitive, a resurselor necesare și profilelor profesionale etc - Lipsa studiilor de piață care să orienteze pachetul de produse și servicii ale întreprinderilor sociale - Lipsa inovării de pe agenda antreprenorilor locali - Orientarea GAL-urilor aproape exclusiv spre proiecte publice	10 8 9 10 10 9	0,1 0,1 0,2 0,2 0,2 0,2	IW=9,40	CP = 1,12	CV = 0,85
Oportunități	- Disponibilitatea resurselor pentru susținerea competitivității prin clustere și întreprinderi sociale - Disponibilitatea programelor de finanțare privind dezvoltarea capacității forței de muncă, antreprenariat, mici afaceri, culturii privind competitivitatea etc. - Disponibilitatea programelor de finanțare privind antrenarea grupurilor defavorizate în activități economice incubate/ateliere protejate/ mici afaceri - Disponibilitatea programelor de finanțare privind inovarea, transferul tehnologic, utilizarea rezultatelor CDI, a TIC etc.	10 10 10 10	0,2 0,2 0,2 0,2	IO=10,00		

Grupa: Dezvoltarea incluzivă a comunităților						
	5. Disponibilitatea unor fonduri la nivelul GAL-urilor	10	0,2			
Amenințări, Constrângeri	1. Alegerea eronată a domeniilor competitive poate conduce la falimentul investițiilor în economia socială	8	0,3	IT=8,50		
	2. Refuzul inovării de către comunitate poate conduce la eșecul acesteia într-o economie creativă, dinamică, bazată pe aportul de valoare adăugată	9	0,3			
	3. Forța de muncă tânără poate emigra nemulțumită de salariile mici	8	0,2			
	4. Distorsionarea rolurilor GAL-urilor poate compromite rolul lor economic, comunitar, coeziv	9	0,2			

Tabelul 13.27. Analiza SWOT pe interculturalitate, interconfesionalism, leadership

Grupa: Dezvoltarea incluzivă a comunităților						
Vectorul de analiză: Interculturalitate, interconfesionalism, leadership						
Aria de analiză	Caracteristicile semnalate	R	g	Media ponderilor	CP = IW/IS	CV = IT/IO
Puncte tari	1. Tradițiile, istoria, specificul valoros al Țărilor Lăpușului și Năsăudului 2. Interculturalitatea și interconfesionalismul comunităților bistrițene le face atrăgătoare, unice, mai dinamice atât pentru propriii membri cât și pentru turiști, investitori, vizitatori 3. Odată cu deschiderea comunităților spre proiecte, inițiative comunitare etc, s-au format o suită de lideri locali informali 4. Sunt disponibile finanțări adresate catalizării interculturale a grupurilor defavorizate în economia locală 5. Incluziunea constituie un semn clar pentru o comunitate deschisă și educată 6. Comunitățile locale își mobilizează potențialul cultural, uman, fizic pentru a deveni competitive și a se promova în județ/ regiune	10 10 8 9 9 10	0,2 0,2 0,15 0,15 0,15 0,15	IS=9,40	CP= 0,99	CV= 0,89
Puncte slabe	1. Liderii locali informali nu sunt îndeajuns de angajați în orientarea comunității spre obiectivele economice, culturale etc. 2. Finanțările adresate catalizării grupurilor defavorizate în economia locală necesită resurse de cofinanțare și implicarea instituțiilor specializate 3. Incluziunea socială constituie încă o atitudine volitivă și mai puțin asumată 4. Comunitățile locale își mobilizează potențialul cultural, uman, fizic pentru a se promova în județ/ regiune în formule uneori standardizate și sărăcite de conținut	9 10 9 9	0,2 0,3 0,3 0,2	IW=9,30		

Grupa: Dezvoltarea incluzivă a comunităților						
Oportunități	1. Apartenența Țărilor Lăpușului și Năsăudului la o rețea națională de țări și ținuturi - potențial turistic de anvergură interregională	10	0,2	IO=10,00		
	2. Existența programelor de finanțare adresate protejării/ regenerării identității comunităților locale	10	0,2			
	3. Implementarea strategiilor GAL-urilor constituie o experiență cu impact pe termen mediu și lung asupra antreprenoriatului local/ al asociației	10	0,2			
	4. Programele privind incluziunea socială beneficiază de susținere prin proiecte europene	10	0,2			
	5. Interesul în creștere pentru turismul intercultural, interconfesional	10	0,2			
Amenințări, Constrângeri	1. Interculturalitatea și interconfesionalismul comunităților bistrițene pot fi pervertite de ambiția de a atrage turiștii cu sacrificiul originalității	9	0,3	IT=8,90		
	2. Lipsa liderilor informali periclitează animarea comunităților/ asocierilor, antreprenoriatului comunitar	10	0,3			
	3. Lipsa resurselor pentru implicarea grupurilor defavorizate în emulația interculturală poate conduce la izolarea grupurilor	8	0,2			
	4. Comunitățile excluzive riscă izolarea	8	0,2			

13.10 Interpretarea analizei SWOT

Analiza efectuată asupra rezultatelor din diagramele SWOT conduce la concluzia că, pentru a atinge viziunea propusă, județul are în față o multitudine de provocări. Practic, **nevoia de inovație se constată la absolut toate capitolele**. Indicatorul CP este o măsură a gradului de inovare necesar pentru a rezolva pe termen scurt decalajele dintre plusurile și minusurile județului, iar indicatorul CV este o măsură a gradului de inovare necesar pentru a dezvolta sustenabil județul pe sectorul analizat.

Cu cât CP și CV sunt mai aproape de zero, cu atât nivelul de inovare solicitat este mai redus. Cu cât CP și CV sunt mai departe de zero, cu atât nivelul de inovare solicitat este mai ridicat. Un CP sau CV între 0,01 și 0,50 indică o situație relativ bună și nevoia de inovații modeste. Un CP sau CV între 0,51 și 0,89 indică o situație care nu este încă critică și nevoia de inovații moderate. Un CP sau CV între 0,90 și 0,99 indică o situație care devine critică și nevoia de inovații ridicate. Un CP sau CV între 1,00 și 1,19 indică o situație critică și nevoia de inovații foarte ridicate. Un CP sau CV peste 1,20 indică situații foarte critice și nevoia de inovații radicale pentru a remedia problemele existente.

Astfel, analiza SWOT pe **infrastructura de transport** arată că situația actuală este foarte critică pentru a susține adecvat turismul și dezvoltarea industrială în județ, mai ales în zona rurală. Cu prioritate trebuie puse în practică un proiect care să lege sudul și nordul județului prin zona montană, un proiect pentru realizarea unui terminal multimodal în Bistrița, un proiect pentru realizarea unui mini-aeroport în Bistrița și rezolvarea tuturor căilor de acces rutiere în zonele turistice rurale, a unui proiect de cale ferată pentru conectarea Bistriței la

cursele de trenuri care ajung în capitală. În plus, trebuie aplicate și proiecte suport, precum ar fi cele referitoare la instruirea resursei umane de specialitate în sisteme de transport inteligent, reabilitarea căilor ferate principale etc.

În ceea ce privește **transportul public local**, per global problemele nu sunt critice, însă o prioritate ar fi crearea pistelor pentru biciclete atât în orașe, cât și între localitățile județului, în special înspre zonele cu potențial turistic. De asemenea, ar putea fi valorificate oportunitățile de finanțare pentru a crea un parc de vehicule pentru transportul public în zonele turistice.

Dacă ne raportăm la **infrastructura de utilități**, problemele pot deveni critice dacă nu se intervine corespunzător în anii următori. O prioritate ar fi rezolvarea cât mai rapidă a rețelei de canalizare, precum și îmbunătățirea sistemelor de epurare a apelor gospodărești în zonele rurale. De asemenea, trebuie să intre în planul de priorități proiectele de stopare a poluării râurilor cu ape reziduale și menajere.

În ceea ce privește **indicele global pe transport și utilități** la nivelul județului, acesta are valoarea $IG_{TU} = 0,93$, lucru care arată că situația nu este încă critică dar în câțiva ani poate deveni critică dacă lucrurile stagnează. Indicele global este raportul sumei indicilor locali IW și IT cu suma indicilor locali IS și IO.

Dacă analizăm rezultatele pe **factorii de mediu**, observăm că situația este critică și necesită inovații ridicate pentru remedierea problemelor actuale. Dacă județul dorește să devină un brand în eco-agricultură și eco-turism atunci trebuie lansate de urgență proiecte prin care să se pondereze utilizarea pesticidelor în agricultură și să se asigure un control minuțios al utilizării chimicalelor în acest sector, proiecte pentru crearea de spații verzi suplimentare în orașul Bistrița, inclusiv a acoperișurilor verzi, precum și proiecte de stopare a contaminării apelor cu reziduuri industriale, agricole și orășenești. De asemenea, trebuie aplicate proiecte pentru educarea la nivel de masă a populației din zonele rurale în direcția dezvoltării durabile a comunităților. Se pot reconverti fostele zone miniere în arii pentru turism extrem, pentru spații neconvenționale etc. Un exemplu interesant, care poate fi urmat, este fosta zonă minieră Bochum-Ruhr din Germania. De asemenea, trebuie exploatate mult mai bine apele cu efect benefic pentru sănătate, prin dezvoltarea infrastructurii de tratament. În zona rurală se poate lansa un proiect amplu de susținere a utilizării energiei solare, dar și a mini-centralelor eoliene de fermă, mai ales în zona de munte și câmpie.

În ceea ce privește **managementul deșeurilor**, situația în județ a devenit critică și se întrevide a fi critică și pe termen mediu și lung dacă nu se intervine cu proiecte inovative de sistem, la scară largă. Prioritatea este în acest caz finalizarea sistemului de management inteligent al deșeurilor și racordarea tuturor localităților rurale la acest sistem. În plus, toate localitățile rurale trebuie obligate să își construiască puțuri seci pentru animale moarte și grupuri sociale conform normelor europene.

Pe dimensiunea **ariilor protejate și a biodiversității**, trebuie valorificate mai bine izvoarele de apă minerală și turismul tematic în natură, pentru valorificarea cu scop educativ a faunei și florei unicate din județ. De asemenea merită accesate fonduri pentru dezvoltarea unor bănci de semințe și material seminal pentru speciile pe cale de dispariție. Defrișările pădurilor din județ fără nici un fel de responsabilitate pentru consecințele generate asupra mediului înconjurător, a faunei și florei trebuie reconsiderate. Pe termen mediu și lung

rezultă un cost social mult-mult mai ridicat prin menținerea stării de fapt decât prin limitarea valorificării comerciale a materialului lemnos. Trebuie găsite soluții prin care despăduririle să fie acceptate numai pentru activități productive cu valoare adăugată ridicată derulate în județ (mobiliu simplu, mobilier complex, mobilier de lux, module semifabricate pentru construcții, tâmplărie pentru clădiri etc.). În acest sens, județul se poate declara oficial ca protector al mediului și poate stopa prin politici publice inteligente exploatarea lemnului dacă acesta urmează a fi exportat din județ numai în forma primară. În acest demers trebuie o susținere puternică din partea societății civile pentru a contrabalansa corupția și mafia din sistem. Soluțiile inteligente nu se referă la controlul efectuat de funcționari, deoarece funcționarii pot fi relativ ușor de corupt sau nu au suficiente resurse ca să lupte eficace cu structurile mafiote din industria lemnului. În multe situații defrișarea ilegală se face cu complicitatea Inspectoratului Teritorial de Regim Silvic și Vânătoare și Direcția Silvică sau chiar cu complicitatea pădurarilor, a poliției locale și a autorităților locale. O soluție posibilă este redimensionarea suprafețelor de pădure care pot fi exploatate, monitorizarea din satelit cu ajutorul unor sisteme software specializate (și inclusiv a unor senzori adecvați) a zonelor de pădure, coroborată cu amenzi foarte mari pentru încălcarea legii, măsuri drastice de concediere a angajaților din direcțiile silvice acolo unde fenomenul atinge valori ridicate etc. Monitorizarea trebuie dată ONG-urilor „verzi” în cooperare cu Jandarmeria. De asemenea, în aceste zone trebuie încurajate alte activități economice ca alternativă pentru localnicii care trăiesc din exploatarea lemnului. Printre soluții ar putea fi și subvențiile acordate localnicilor care își conservă sau extind fondul forestier. Pentru astfel de abordări trebuie însă voință politică.

Dacă analizăm valoarea **indicelui global pe mediu** la nivelul județului, acesta are valoarea **IG_{ME} = 1,00**. Rezultatul indică faptul că problemele legate de mediu au atins un nivel critic și trebuie găsite soluții inovative majore pentru a remedia situația. Mai jos sunt puse în evidență cu scop informativ diverse politici publice aplicate în alte state în demersul de susținere a dezvoltării durabile:

- Politici de consolidare a piețelor locale pentru inovare verde;
- Achizițiile publice care încurajează dimensiunea ecologică;
- Mecanisme fiscale și de stabilire a prețurilor/taxelor pentru a încuraja industria verde;
- Stimulentele financiare prin utilizarea impozitelor, taxelor care descurajează comportamentul nedorit și acordarea de subvenții, stimulente fiscale sau împrumuturi, și reduceri pentru a încuraja comportamentul dorit;
- Stimulente pentru sisteme de energie regenerabilă și utilizarea eficientă a energiei;
- Promovarea de masă a companiilor verzi din județ;
- Susținerea eco-inovațiilor sistemice (oraș eco-inteligent, transport sustenabil) prin implicarea unei game largi de părți interesate (mediul de afaceri, industria, cercetarea, societatea civilă);
- Crearea cererii pentru bioeconomie;
- Promovarea politicilor pentru clădiri durabile și materiale durabile [de exemplu, materialele de construcții sunt responsabile pentru 40% din resursele materiale în economia globală];
- Crearea de sinergii cu eco-inițiativele naționale și europene;
- Restabilirea „pădurii urbane”, creșterea spațiului deschis și ecologizarea mediului construit prin parteneriate public-privat;
- Soluții pentru a reduce traficul auto în orașe, și de a reduce consumul de energie în locuințe și întreprinderi;

- Îmbunătățirea calității apei și habitatului acvatic prin adoptarea unor reglementări mai dure, acordarea de granturi pentru restaurarea, revizuirea codului de drenaj pentru a oferi stimulente pentru managementul apelor pluviale;
- Voluntariat pentru a încuraja populația să acționeze pentru protecția mediului, fără stimulente de reglementare sau financiare;
- Evenimente de a educa și inspira profesioniștii din industria de construcții pentru a construi verde;
- Broșuri date locuitorilor cu privire la modul de a trăi mai ecologic, inclusiv o descriere a diferitelor materiale ecologice și metode de economisire a energiei, care pot fi utilizate în casele lor.

În ce privește **dezvoltarea capitalului uman**, indicele global este $IG_{CU} = 1,49$. Această valoare arată că problema referitoare la resursa umană în județ este foarte critică, fiind cauzată de scăderea continuă a populației județului, migrarea tinerilor din județ spre alte zone urbane cu mai multe oportunități și de numărul mare de persoane care au numai studii primare și gimnaziale. Cu prioritate trebuie acționat pentru dezvoltarea învățământului vocațional, de scurtă durată, pentru adulți, în vederea calificării în diverse meserii, dobândirii de cunoștințe practice în diverse domenii (ex. pentru populația rurală, cunoștințe în practicarea unei agriculturi performante), dar și proiecte de diseminare a „poveștilor de succes” în diverse inițiative antreprenoriale în zona rurală. Trebuie „re-inventat” învățământul profesional și de meserii sub coordonarea consorțiilor de agenți economici. Colaboarea strânsă cu universitățile de prestigiu trebuie menținută și întărită pentru a asigura un învățământ universitar de calitate în Bistrița, în vederea diminuării fenomenului de migrație al tinerilor. Schemele de ajutor social trebuie înlocuite cu alte forme de sprijin a populației sărace. Un exemplu ar fi fabricile sociale.

Pe dimensiunea referitoare la **turism**, indicele global este $IG_{TU} = 1,30$. În ceea ce privește turismul, analiza SWOT a scos în evidență existența unui număr semnificativ de atracții turistice (două parcuri naționale, mai multe arii protejate, tradiții locale, patrimoniu cultural și istoric deosebit de bogat), cel puțin la același nivel cu județele învecinate Maramureș și Suceava care sunt considerate destinații turistice deja consacrate. Cu toate acestea, rezultatele județului Bistrița-Năsăud la capitolul turism pot fi considerate cel mult *slabe* (mult sub media pe țară). Trebuie acționat prioritar pentru protejarea reală a tuturor elementelor cu potențial cultural și turistic și trebuie demarat un proiect eficace de promovare a acestora. Trebuie de asemenea acționat prioritar pentru dezvoltarea rețelelor turistice (de exemplu la nivel de localitate / regiune turistică) și trebuie dezvoltat turismul tematic. Toate bunele practici pe turism identificate în regiunile învecinate (de exemplu Cluj) trebuie analizate și transferate în regiune. Punctele de acces către parcurile naționale trebuie făcute accesibile. Ansamblul medieval Bistritz trebuie deasemenea pus în valoare, eventual prin extinderea spațiului pietonal și facilitarea dezvoltării infrastructurii turistice în imediata proximitate (restaurante, pensiuni).

În ceea ce privește **cultura**, indicele global $IG_{CT} = 1,33$ arată o valorificare inferioară a potențialului cultural bogat al județului. Cu prioritate trebuie intervenit pe restaurarea patrimoniului cultural și istoric și integrarea acestuia în circuite turistice. Trebuie valorificate tradițiile și obiceiurile locale în rețele turistice cu caracter cultural. Apoi, trebuie găzduite festivaluri de amploare și dezvoltarea infrastructurii de organizare a acestora (de genul Electric Castle); trebuie constituită o echipă care să fie capabilă să asigure managementul a

cel puțin două festivaluri semnificative pe an care să devină emblematice pentru județ și regiune.

Indicele global pe **competitivitate economică** este $IG_{CO} = 1,11$, lucru ce indică o situație care, în raport cu ambițiile de progres enunțate în viziune, necesită inovații multiple de grad ridicat, atât în ceea ce privește productivitatea agenților economici, cât și în ceea ce privește infrastructura suport pentru inovare, calificarea forței de muncă etc. Pe dimensiunea **industrie și potențial tehnologic** prioritare sunt proiectele de orice natură care să ajute agenții economici în dezvoltarea de produse cu valoare adăugată mai ridicată, cu elemente puternice de diferențiere, precum și pe reînființarea învățământului profesional și vocațional. Trebuie atrase investiții directe în orașele Beclean și Năsăud. Trebuie dezvoltate câteva clustere funcționale: 1. construcții de mașini și produse industriale, 2. turism și balneo-turism, 3. producția mobilei, 4. agricultură și industrie alimentară.

În ce privește **orientarea spre inovare și dezvoltarea de competențe specifice**, cu mici excepții, situația este deficitară la nivelul județului, raportat la ceea ce se întâmplă în alte zone din țară sau din Uniunea Europeană. Cu prioritate trebuie pregătite proiecte pentru dezvoltarea unui institut de cercetare interdisciplinară. Pe partea de resursă umană trebuie derulate proiecte pentru instruire în managementul inovării, creativitate, antreprenoriat, managementul produselor noi, internaționalizarea afacerilor etc. De asemenea trebuie susținute programe masterale orientate înspre automatizarea fabricației, managementul calității, managementul producției etc. Un alt aspect critic este creșterea reală a cooperării cu universitățile din regiune pentru a integra firmele din județ în proiecte de cercetare europene. Trebuie create alianțe strategice cu centrele de cercetare din aceste universități, așa cum procedează deja firme mari precum Bosch, Electrolux, Siemens, Emerson etc. De asemenea, în județ trebuie înființat cel puțin un incubator de afaceri. Instituțiile pentru colaborare (ex. CCIA BN) ar trebui să lanseze proiecte de inovare în care să faciliteze parteneriatul strategic între firme cu competențe complementare pentru a proiecta și lansa pe piață împreună produse inovative (ex. combinație între mecanic-software-electronic). De asemenea, instituțiile pentru colaborare ar trebui să faciliteze interfața între agenții economici orientați pe inovația de produs și diverse rețele de investitori formali și informali.

Din perspectiva dezvoltării **sectorului agro-zootehnic**, prioritățile trebuie să fie pe industrializare și creșterea productivității. Ar trebui valorificat mai bine potențialul de a produce vin (ex. din categoria „premium” sau „gold”). Susținerea dezvoltării de micro-fabrici pentru produse alimentare în zona rurală și a depozitelor frigorifice pentru fructe și legume, cu subvenții de la stat este o altă prioritate. În paralel, oamenii din mediul rural ar trebui instruiți în utilizarea ultimelor tehnologii de producere a fructelor, legumelor, cerealelor și a ultimelor tehnologii în domeniul zootehnic. O șansă bună pentru județ ar fi dezvoltarea eco-agriculturii, în condițiile în care producătorii ar fi integrați în rețele de distribuție și procesare a produselor agricole eco. Parcul de tractoare ar trebui, de asemenea, înnoit.

Analiza SWOT privind **dezvoltarea coezivă și sustenabilă a teritoriului județului Bistrița-Năsăud**, indică un indice global $IG_{DC} = 1,03$, adică o situație care este deja critică. Pe componenta **dezvoltarea și funcționarea rețelei policentrice de localități**, raportul între punctele slabe și cele tari reflectă o situație care nu este încă critică și nevoia de inovații moderate. Combinația de pericole și oportunități reflectă o situație critică ce reclamă o abordare cu un grad foarte ridicat de inovare. **Accesibilitatea structurată a teritoriului și conectarea teritorială** este caracterizată atât la nivelul punctelor slabe și a celor tari, cât și

din perspectiva raportului între amenințări și oportunități, de situații foarte critice care necesită inovații radicale pentru a remedia problemele existente. Privind vectorul **asigurarea infrastructurilor tehnice ale teritoriului**, raportul între dezavantaje și avantaje reflectă o situație critică și nevoia de unor soluții ce presupun un nivel ridicat de inovare, în timp ce, sub aspectul pericolelor și oportunităților, situația în domeniul analizat este în proces de a deveni critică și impune intervenții cu un grad ridicat de inovare. Cu referire la **managementul capitalului teritorial**, punctele slabe și cele tari pun în evidență situații critice care reclamă intervenții cu un grad ridicat de inovare; relația între amenințări și oportunități indică situații foarte critice și nevoia de inovații radicale pentru a remedia problemele existente. Pentru **repoziționarea județului Bistrița-Năsăud în cadrul Regiunii Nord-Vest - noi roluri în economia regiunii**, rezultă o situație critică și nevoia de inovații foarte ridicate pentru remedierea problemelor interne. La nivelul mediului extern, analiza a detectat o situație care devine critică și reclamă inovații ridicate.

Analiza SWOT privind **competitivitatea teritorială, dezvoltarea teritorială inteligentă a județului Bistrița-Năsăud**, arată un indice global $IG_{CT} = 1,10$, adică o situație care este deja critică. Aferent **dezvoltării structurilor intersectoriale pentru o economie inteligentă – rețeaua de clustere, pentru un nou rol al județului în competitivitatea regională și națională**, raportul între punctele slabe și cele tari reflectă o suită de situații foarte critice și nevoia de inovații radicale pentru a remedia problemele existente. Combinația de pericole și oportunități reflectă o situație critică ce reclamă o abordare cu un grad foarte ridicat de inovare. În ce privește **diversificarea și diferențierea economiei locale în context județean-regional**, sistemul este caracterizat la nivelul punctelor slabe și a celor tari de o situație critică și nevoia de inovații foarte ridicate, iar din perspectiva raportului între amenințări și oportunități, de situații care devin critice și nevoia de inovații ridicate pentru a remedia problemele existente. Privind **dezvoltarea rurală inteligentă**, raportul între dezavantaje și avantaje reflectă situații foarte critice și nevoia de inovații radicale pentru a remedia problemele existente, în timp ce, sistemul pericolelor și oportunităților indică o situație critică și nevoia de inovații foarte ridicate. Aferent vectorului **valorificarea inteligentă a resurselor și patrimoniului cultural**, punctele slabe și cele tari pun în evidență o situație care nu este încă critică și nevoia de inovații moderate; relația între amenințări și oportunități indică o situație care devine critică și nevoia de inovații ridicate. Dimensiunea legată de **valorificarea inteligentă a resurselor și patrimoniului natural** pune în evidență la nivelul mediului intern, o situație care nu este încă critică și nevoia de inovații moderate. La nivelul mediului extern, analiza a detectat o situație care devine critică și reclamă inovații ridicate.

Analiza SWOT privind **dezvoltarea incluzivă a comunităților de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud**, conduce la un indice global $IG_{DI} = 1,01$, adică o situație care este deja critică. Aferent vectorului **comunități inteligente, stabile și sustenabile**, raportul între punctele slabe și cele tari reflectă o situație critică și nevoia de inovații foarte ridicate pentru a remedia problemele existente. Combinația de pericole și oportunități reflectă o situație care devine critică și nevoia de inovații ridicate. Vectorul **întinerirea comunităților**, este caracterizat la nivelul punctelor slabe și a celor tari de o suită de situații foarte critice și nevoia de inovații radicale pentru a remedia problemele existente, iar din perspectiva raportului între amenințări și oportunități, de o situație critică și nevoia de inovații foarte ridicate pentru a remedia problemele existente. Privind vectorul **îmbătrânire activă**, raportul între dezavantaje și avantaje reflectă o situație care devine critică și nevoia de inovații ridicate pentru a remedia problemele existente, în timp ce, sistemul pericolelor și oportunităților indică o situație critică și nevoia de inovații foarte ridicate. Aferent vectorului

economie socială și competitivitate, punctele slabe și cele tari pun în evidență o situație critică și nevoia de inovații foarte ridicate; relația între amenințări și oportunități indică o situație care nu este încă critică și nevoia de inovații moderate. Vectorul **interculturalitate, interconfesionalism, leadership**, pune în evidență la nivelul mediului intern, o situație care devine critică și nevoia de inovații ridicate. La nivelul mediului extern, analiza a detectat o situație care nu este încă critică și nevoia de inovații moderate.

CAPITOLUL 14

STRATEGIA JUDEȚULUI BISTRITĂ-NĂSĂUD CU ORIZONT 2020

14.1 Sinteza diagnozei

Corespunzător aspectelor prezentate în cadrul capitolului de audit teritorial al Județului Bistrița-Năsăud, prin analiza SWOT are loc inventarierea avantajelor și dezavantajelor pe care le prezintă teritoriul zonei, a oportunităților privind dezvoltarea și pericolelor potențiale, precum și a relației dintre acestea din perspectiva aspectelor auditate: contextul teritorial, cadrul natural, rețeaua de localități, populația și evoluția demografică, locuirea, serviciile, accesibilitatea fizică, patrimoniul cultural construit, patrimoniul natural, economia locală, turismul, mediul și zonele de risc, comunitățile județului.

Analiza mediului intern ia în considerare ansamblul județului, compus din Municipiul Bistrița, municipiu reședință de județ, orașele Beclean, Năsăud și Sîngeorz-Băi și cele 58 de comune. La nivel intern au fost evidențiate aspectele pe care se pot baza procesele de dezvoltare relevante pentru zonă, precum și problemele de interes comun care trebuie rezolvate. Analiza mediului intern se referă la resursele de dezvoltare (umane, materiale, organizatorice, de piață, financiare) și managementul durabil al acestora, la gestionarea proceselor de dezvoltare și funcționarea generală a microregiunii.

Mediul extern al Județului Bistrița-Năsăud cuprinde mai multe nivele a căror dezvoltare influențează dezvoltarea microregiunii: nivelul Regiunii Nord-Vest și nivelul național. Politicile de dezvoltare a infrastructurii majore de transport și utilități, Planul de Acțiune de Mediu, Strategia privind riscurile la nivelul județului, Strategia de dezvoltare a Regiunii Nord-Vest, finanțarea polilor de dezvoltare urbană prin Programul Operațional Regional și a Grupurilor de Acțiune Locală prin Axa LEADER constituie doar câteva aspecte de anvergură teritorială largă care marchează procesele interne la nivelul județului.

Trebuie de asemenea menționat nivelul național care, prin planuri, strategii, programe specifice produce efecte la nivelul teritoriului județului. Nu în ultimul rând, se fac simțite până la nivelul local efectele multiplelor crize pe care le traversează Uniunea Europeană și lumea întreagă: criza economică și financiară, criza demografică, criza alimentelor, criza de energie, schimbările climatice.

Mediul extern generează situații care pot periclita dezvoltarea Județului Bistrița-Năsăud, aduc riscuri și creează vulnerabilități care necesită o bună gestionare la nivel județean. Pe de altă parte, tot mediul extern este purtător de oportunități care trebuie întâmpinate și valorificate la nivelul județului.

Importantă este detectarea direcțiilor strategice majore de acțiune privind dezvoltarea Județului Bistrița-Năsăud, în funcție de masa critică de argumente la nivel intern și extern, precum și raportul dintre acestea.

Domeniul 1 - Infrastructura de transport și utilități

Diagnoza

Infrastructura de transport este critică pentru coeziunea județului, pentru asigurarea relațiilor între zona montană și cea de platou, între zonele urbane și rurale. Relațiile în teritoriul interjudețean, regional și național, accesibilitatea la nivelul structurii coridoarelor europene de transport constituie o a doua componentă a funcționării județului cu potențialul pe care îl deține. Accesibilitatea intermodală este în egală măsură importantă pentru investitori, pentru accesul la resurse și accesul la piețele de desfacere. Aceste trei aspecte ale accesibilității intermodale din perspectiva dezvoltării comunităților județului și a utilizării inteligente a resurselor pentru producerea de bunuri și servicii, atractivitate pentru comunități, turiști și investitori, conlucrează integrat.

În atingerea acestor deziderate, județul întâmpină următoarele probleme:

- Conexiuni cu județele limitrofe care necesită eficientizare și calitate atât la nivelul infrastructurii de transport cât și a programului de funcționare a mijloacelor aferente;
- Lipsa unei abordări intermodale adecvate specificului județului;
- Lipsa unei abordări ierarhizate (trasee turistice), inteligente, diversificate (ex: trasee alternative pentru vehicule cu tracțiune animală și agricole sau pentru bicicliști) și flexibile a dezvoltării generale a accesibilității, a accesibilității pe direcția Nord-Sud a județului și a relațiilor teritoriale mai largi.

Privind infrastructura de utilități, aspectele critice se referă la asigurarea calității vieții în comunitățile rurale privind rețelele de utilități și serviciile aferente care, în multe cazuri, necesită catalizarea dezvoltării economice locale pentru a putea susține serviciile respective. În caz contrar, densificarea activităților și creșterea toxicității multor materiale utilizate în circuitele gospodăresc și economic produc daune din ce în ce mai grave mediului. Atractivitatea localităților depinde și ea de gradul de echipare a acestora. Un alt aspect îl constituie modul în care acestea, prin amplasarea și funcționarea lor pot afecta mediul și identitatea spațiului urban și rural. Nu în ultimul rând, deși Județul Bistrița-Năsăud se află în prezent într-o situație confortabilă, uzura permanentă la care sunt supuse infrastructurile de utilități reclamă o politică permanentă de gestionarea a proceselor de îmbătrânire a rețelilor.

Direcții strategice

Ambele categorii de infrastructuri reclamă costuri ridicate de întreținere și investiții și, în același timp, sunt indispensabile unei bune și eficiente funcționări a teritoriului. Planificarea dezvoltării și a resurselor, managementul rețelilor de infrastructuri, constituie o componentă permanentă a managementului județului. Recomandările privind abordarea strategică privind infrastructurile de transport și utilități:

- Coordonarea planurilor de dezvoltare cu cele de infrastructuri de transport și utilități: susținerea accesibilității și echipării structurilor asociative funcționale sau/ și cu potențial (GAL-uri, poli rurali, zone periurbane);
- Coordonarea dezvoltării acestora cu procesele de catalizare a dezvoltării economice locale (asigurarea resurselor financiare pentru funcționare, întreținere, dezvoltare) și gestionarea proceselor de avansare a uzurii fizice și morale;
- Coordonarea planurilor de dezvoltare a infrastructurilor de transport și utilități cu asigurarea măsurilor de protecție a mediului, specificului și valorilor teritoriului (împotriva poluării aerului, monumentelor, râurilor, terenurilor în general etc);

- Monitorizarea permanentă, pregătirea proiectelor și accesarea continuă a programelor relevante de scară teritorială mai largă și a celor guvernamentale;
- Parteneriate pe verticală pentru accesarea programelor de scară mare;
- Parteneriat interinstituțional pentru asigurarea Master Planurilor aferente infrastructurile de transport și utilități, asigurarea de soluții inovative, sustenabile;
- Asigurarea resurselor prin planurile multianuale de investiții;
- Asigurarea soluțiilor instituționale;
- Asigurarea resursei umane competente.

Domeniul 2 – Mediul

Diagnoza

În raport cu valoarea cadrului natural și a calității pe care acesta o poate asigura mediului și nivelului de atractivitate pentru întreaga zonă, situația este critică din perspectiva factorilor de mediu din cauze sum sunt: utilizarea pesticidelor și chimicalelor în agricultură, contaminarea apelor cu reziduuri menajere urbane și rurale, agricole, industriale etc. Biomasa nu este exploatată în favoarea unor soluții integrate pentru agricultură și zootehnie sustenabile.

Fostele zone miniere produc goluri în continuitatea funcțională a teritoriului județului. În ceea ce privește managementul deșeurilor, situația în județ a devenit critică și se întrevide a fi critică și pe termen mediu și lung dacă nu se intervine cu proiecte inovative de sistem, la scară largă.

Pe dimensiunea ariilor protejate – care sunt mai mult blocate din cauza unor aspecte legislative care par lipsite de alternative - și a biodiversității – care poate fi pusă mai bine în valoare - potențialul real necesită o abordare creativă și managerială.

Defrișările pădurilor din județ fără nici un fel de responsabilitate pentru consecințele generate asupra mediului înconjurător, a faunei și florei trebuie reconsiderate. Pe termen mediu și lung rezultă un cost social mult-mulț mai ridicat prin menținerea stării de fapt decât prin limitarea valorificării comerciale a materialului lemnos. În multe situații defrișarea ilegală se face cu complicitatea Inspectoratului Teritorial de Regim Silvic și Vânătoare și Direcția Silvică sau chiar cu complicitatea pădurarilor, a poliției locale și a autorităților locale.

Direcții strategice

Potrivit celor descrise anterior, recomandăm următoarele abordări strategice:

- Orientarea județului către configurarea unui brand în eco-agricultură și eco-turism;
- Program de ponderare a utilizării pesticidelor în agricultură, de asigurare a controlului utilizării chimicalelor;
- Crearea de spații verzi suplimentare în orașul Bistrița, inclusiv a acoperișurilor verzi, precum și proiecte de stopare a contaminării apelor cu reziduuri industriale, agricole și orașenești;
- Educarea la nivel de masă a populației din zonele rurale în direcția dezvoltării durabile a comunităților;
- Reconversia fostelor zone miniere în arii pentru turism extrem, de aventură, pentru spații necovenționale etc.;
- Exploatarea diversificată și inteligentă a apelor cu efect benefic pentru sănătate, prin dezvoltarea infrastructurii de tratament;

- Susținerea utilizării energiei solare, a utilizării biomasei pentru producerea de energie, a mini-centralelor eoliene de fermă, mai ales în zona de munte și câmpie;
- Finalizarea sistemului de management inteligent al deșeurilor și racordarea tuturor localităților rurale la acest sistem, asigurarea dotărilor necesare (inclusiv obligativitatea construirii de puțuri seci pentru animale moarte și grupuri sanitare conform normelor europene);
- Configurarea structurii specifice de potențial turistic și gestionarea acesteia: valorificarea reală a izvoarelor de apă minerală, dezvoltarea turismului tematic în natură, pentru valorificarea cu scop educativ a faunei și florei unicate din județ;
- Dezvoltarea de bănci de semințe și material seminal pentru speciile pe cale de dispariție;
- Condiționarea despăduririlor numai pentru activități productive cu valoare adăugată ridicată derulate în județ (mobiliu simplu, mobilier complex, mobilier de lux, module semifabricate pentru construcții, tâmplărie pentru clădiri etc.);
- Elaborarea și implementarea de politici publice inteligente exploatarea lemnului dacă acesta urmează a fi exportat din județ numai în forma primară;
- Dezvoltarea mentalității și a parteneriatului cu societatea civilă pentru a contrabalansa corupția și mafia din sistemul forestier;
- Redimensionarea suprafețelor de pădure care pot fi exploatate, monitorizarea din satelit cu ajutorul unor sisteme software specializate (și inclusiv a unor senzori adecvați) a zonelor de pădure, coroborată cu întărirea normelor de aplicare a legii etc.;
- Configurarea de parteneriate între ONG-urile „verzi” și Jandarmerie;
- Încurajarea de activități economice ca alternativă pentru localnicii care trăiesc din exploatarea lemnului.

Domeniul 3 – Competitivitatea economică

Diagnoza

Potrivit rezultatelor analizei SWOT, în vederea dezvoltării competitive și sustenabile, sunt necesare inovații multiple de grad ridicat, atât în ceea ce privește productivitatea agenților economici, cât și în ceea ce privește infrastructura suport pentru inovare, calificarea forței de muncă etc. Industria are nevoie de o relație mai structurată cu entitățile furnizoare de tehnologie și inovare. Deși există potențial, nu se înregistrează valoarea adăugată, nici elementele de diferențiere. Orașele Beclean și Năsăud au nevoie de un aport de investiții. În ceea ce privește orientarea spre inovare și dezvoltarea de competențe specifice, cu mici excepții, situația este deficitară la nivelul județului, raportat la ceea ce se întâmplă în alte zone din țară sau din Uniunea Europeană. Valorificarea diversificată a resurselor naturale prin prelucrare, softficare și inovare poate fi mult îmbunătățită.

Un alt aspect critic este nivelul modest al cooperării firmelor cu universitățile din regiune pentru a integra inovarea, tehnologiile în produsele și serviciile pe care le furnizează.

În sectorul agro-zootehnic nivelul industrializării este încă modest, de asemenea și orientarea către producția ecologică. Și în acest sector se simte lipsa aportului de inovare și tehnologii care să propulseze la adevărata valoare potențialul județului.

Lipsește structurile de catalizare și dezvoltare economică: structuri de incubare, rețea de parcuri tehnologice, clustere economice etc..

Direcții strategice

Principalele direcții strategice de abordare sunt orientate spre:

- Introducerea de inovații multiple de grad ridicat, atât în ceea ce privește productivitatea agenților economici, cât și în ceea ce privește infrastructura suport pentru inovare, calificarea forței de muncă etc.;
- Utilizarea tehnologiilor și inovației pentru dezvoltarea de produse cu valoare adăugată mai ridicată, cu elemente puternice de diferențiere;
- Reînființarea învățământului profesional și vocațional;
- Atragerea de investiții directe în orașele Beclean și Năsăud;
- Dezvoltarea de clustere funcționale: 1. construcții de mașini și produse industriale, 2. turism și balneo-turism, 3. producția mobilei, 4. agricultură și industrie alimentară;
- Dezvoltarea unui institut de cercetare interdisciplinară;
- Asigurarea instruirii pe toate nivelele în managementul inovării, creativitate, antreprenariat, managementul produselor noi, internaționalizarea afacerilor etc;
- Creșterea reală a cooperării cu universitățile din regiune pentru a integra firmele din județ în proiecte de cercetare europene;
- Crearea de alianțe strategice cu centrele de cercetare din aceste universități, așa cum procedează deja firme mari precum Bosch, Electrolux, Siemens, Emerson etc.;
- Înființarea de structuri de incubare de afaceri;
- Implicarea instituțiilor pentru colaborare (CCIA BN etc) în promovarea inovării, configurarea de parteneriate strategice între firme cu competențe complementare pentru a proiecta și lansarea pe piață împreună produse inovative (ex. combinație între mecanic-software-electronic), facilitarea interfeței între agenții economici orientați pe inovația de produs și diverse rețele de investitori formali și informal.;
- Industrializare și creșterea productivității sectorului agro-zootehnic;
- Valorificarea crescută a potențialului de a produce vin (ex. din categoria „premium” sau „gold”);
- Susținerea dezvoltării de micro-fabrici pentru produse alimentare în zona rurală și a depozitelor frigorifice pentru fructe și legume, cu subvenții de la stat este o altă prioritate;
- Instruirea resurselor umane în utilizarea ultimelor tehnologii de producere a fructelor, legumelor, cerealelor și a ultimelor tehnologii în domeniul zootehnic;
- Dezvoltarea eco-agriculturii, în condițiile în care producătorii ar fi integrați în rețele de distribuție și procesare a produselor agricole eco.

Domeniul 4 - Capitalul uman

Diagnoza

Resursele umane sunt într-o situație foarte critică, marcate de scăderea continuă a populației județului, migrarea tinerilor din județ spre alte zone urbane cu mai multe oportunități și de numărul mare de persoane care au numai studii primare și gimnaziale.

În perioada următoare a exercițiului financiar al Uniunii Europene, se pune un accent deosebit pe resursa umană, pe inovare, pe specializare inteligentă și, în general, pe abordări creative, flexibilitatea și adaptabilitatea resurselor umane.

Tinerii trebuie reținuți, deschise oportunități de utilizare creativă a potențialului județului pentru a stabiliza populația și a încuraja inițiativele private. Forța de muncă matură și

experimentată trebuie să transfere tinerilor din experiență pentru a-i sprijini într-o evoluție accelerată și inserție eficientă pe piața de muncă. Universitatea Tehnică și alte forme de educație pot asigura cadrul și modalități diversificate de instruire necesar.

Direcții strategice

Direcții strategice care să răspundă necesităților semnalate de diagnoză sunt:

- Dezvoltarea învățământului vocațional, de scurtă durată, pentru adulți, în vederea calificării în diverse meserii, dobândirii de cunoștințe practice în diverse domenii (ex. pentru populația rurală, cunoștințe în practicarea unei agriculturi performante);
- Diseminarea „exemplilor de succes” în diverse inițiative antreprenoriale în zona rurală;
- Reinventarea învățământului profesional și de meserii sub coordonarea consorțiilor de agenți economici;
- Colaboarea strânsă cu universitățile de prestigiu pentru a asigura un învățământ universitar de calitate în Bistrița, în vederea diminuării fenomenului de migrație al tinerilor;
- Înlocuirea schemelor de ajutor social cu alte forme de sprijin a populației sărace;
- Dezvoltarea mentalității și soluțiilor privind întreprinderile sociale.

Domeniul 5 - Turism, sport și agrement

Diagnoza

Este evidentă bogăția remarcabilă a obiectivelor de turism cultural și natural: două parcuri naționale, maimulte arii protejate, tradiții locale, patrimoniu cultural și istoric deosebit de bogat. Județul Bistrița-Năsăud se înscrie într-una din cele mai bogate zone ale țării în patrimoniu turistic. Totuși, performanțele în domeniul turismului sunt foarte departe de nivelul potențialului actual, situându-se sub media performanțelor pe țară. Un aspect important îl constituie lipsa configurării de circuite active, care să implice pensiuni, servicii de divertisment, obiective istorice, identitare și naturale etc., colaborarea intersectorială, interdisciplinară pentru implementarea de idei creative.

Nu în toate cazurile poate fi invocată pentru justificarea nivelului modest al activităților în turism, lipsa accesibilității sau accesibilitatea mai dificilă a zonelor interesante turistic; foarte mulți turiști preferă turismul rustic și de aventură.

Inițiativa privată, abordările creative, parteneriatele pentru servicii integrate etc., se situează la un nivel modest în raport cu potențialul care se cere mobilizat pe piața de turism.

Direcții strategice

Principalele direcții strategice care răsund aspectelor semnalate de diagnoză sunt:

- Protejarea reală a tuturor elementelor cu potențial cultural și turistic;
- Elaborarea și implementarea unui program eficient de marketing;
- Dezvoltarea rețelelor turistice (de exemplu la nivel de localitate / regiune turistică) și categoriile diverse de turism la care se pretează potențialul județului;
- Dezvoltarea de oferte integrate de circuite turistice;
- Dezvoltarea de clustere turistice în servicii balneare și medicale; activarea traseelor interjudețene, interregionale, naționale, internaționale;
- Împachetarea de oferte de turism integrate;

- Diseminarea, transferul și adaptarea volumului existent de bune practici pe turism identificate în regiunile învecinate (de exemplu Cluj);
- Punctele de acces către parcurile naționale trebuie făcute accesibile;
- Ansamblul medieval Bistritz trebuie pus în valoare, eventual prin extinderea spațiului pietonal și facilitarea dezvoltării infrastructurii turistice în imediata proximitate (restaurante, pensiuni);
- Funcționalizarea turistică a fostelor zone miniere.

Domeniul 6 - Cultură, tradiții și patrimoniu

Diagnoza

Comunitățile locale au o istorie bogată și o viață animată, diversă; structurile identitare s-au păstrat, există un puternic atașament față de valorile locale și zonale. Țările și ținuturile și-au păstrat memoria iar noile generații le prețuiesc și sunt mândre de ele.

Totuși, identitatea locală nu se afirmă îndeajuns ca o marcă locală, nu trece suficient de granițele regiunii.

Direcții strategice

Un pachet prioritar de direcții strategice îl constituie:

- Restaurarea patrimoniului cultural și istoric și integrarea acestuia în circuite turistice;
- Regenerarea patrimoniului cultural local material și imaterial;
- Regenerarea evenimentelor tradiționale și utilizarea acestora ca instrumente de marketing regional, național, internațional, legat și de resursele naturale și de turism;
- Transferul de meșteșuguri, tradiții;
- Valorificarea interculturalității și interconfesionalismului;
- Protejarea (ateliere protejate) produselor specifice locale;
- Asigurarea instruirii în management cultural, dezvoltarea comunităților;
- Regenerarea mândriei locale;
- Catalizarea formării de lideri locali.

Domeniul 7 - Dezvoltare teritorială, urbană și rurală

Diagnoza

Colaborarea între localități, între zonele urbane și cele rurale constituie din ce în ce mai mult o obligație, în condițiile competiției între teritorii pentru resurse și piețe de desfacere.

Ținuturile, GAL-urile, zonele periurbane pot juca roluri semnificative în dezvoltarea proprie și dezvoltarea județului dacă se organizează corespunzător. Prin colaborare ele pot contribui decisiv la competitivitatea regională, la propria prosperitate și la coeziunea județului în context regional.

Județul Bistrița-Năsăud este remarcabil de bogat în varietatea reliefului și a resurselor, a identității comunităților locale. Această bogăție trebuie conectată în special pe direcția Nord-Sud în vederea unei mai eficiente catalizări a potențialului de dezvoltare a celor două zone în economia regională.

Accesibilitatea și relațiile de colaborare pe baza problemelor comune și obiectivelor comune de dezvoltare, pe baza relațiilor tradiționale și a schimburilor economice și culturale constituie atu-uri valoroase care trebuie utilizate în favoarea coeziunii județului.

Direcții strategice

În direcția coeziunii rețelei de localități urbane și rurale, sunt recomandate următoarele direcții strategice:

- Consolidarea managementului structurilor de colaborare urban-rurală și rurală;
- Structurarea ierarhizată a sistemului de transport;
- Îmbunătățirea funcționării relațiilor Nord-Sud;
- Dezvoltare incluzivă pentru comunitățile județului;
- Organizarea partenerilor intersectoriali și interinstituționali în vedea valorificării sustenabile și integrate a capitalului teritorial;
- Conștientizarea și asumarea rolurilor localităților în susținerea poziției regionale a județului.

Domeniul 8 - Administrație și bună guvernare

Diagnoza

Administrația locală se confruntă în prezent cu multiple crize cărora le face din ce în ce mai mult de una singură:

- Noul management public;
- Planificarea pe termen mediu și lung;
- Lipsa finanțării descentralizării;
- Lipsa generală de resurse;
- Legislația foarte dinamică;
- Racordurile la instituțiile europene nu funcționează întotdeauna eficient;
- Comunitățile locale au așteptări tot mai mari.

Direcții strategice

Direcțiile strategice principale se orientează pe:

- Dezvoltarea capacității instituționale;
- Dezvoltarea capacității profesionale;
- Dezvoltarea unui instrumentar inovativ de management;
- Diversificarea cooperării intersectoriale și interinstituționale pe orizontală și verticală;
- Articularea resurselor.

Domeniul 9 - Cooperare teritorială

Diagnoza

Cooperarea teritorială se pregătește la mai multe niveluri: nivel regional, interregional, transfrontalier, teritorial european, transnațional. Pentru județul Bistrița-Năsăud, cooperarea teritorială presupune dezvoltarea conexiunilor importante pentru a intra într-o suită de rețele de cooperare la diverse nivele teritoriale, privind dezvoltarea sustenabilă a atu-urilor sale: patrimoniul cultural, profilul economic în componentele competitive, potențialul spațiului rural, fabulosul patrimoniu natural.

În prezent și aferent perioadei următoare de programare, o largă suită de oportunități de cooperare teritorială sunt aduse de proiectele de mare anvergură, din perspectiva județului și a regiunii Nord-Vest.

Direcții strategice

Prin elaborarea de strategii, politici, programe și proiecte existente (2007-2013) care îmbunătățesc rolul teritorial al Județului Bistrița Năsăud

- Conectarea teritorială printr-un sistem de poli și coridoare teritoriale;
- Promovarea domeniilor relevante și aderarea la rețelele de cooperare teritorială importante pentru județ;
- Promovarea proiectelor importante care susțin cooperarea teritorială;
- Angajarea instituțiilor de sprijin;
- Asigurarea continuității.

Pentru valorificarea atu-urilor teritoriului județean în sprijinul competitivității regionale trebuie avute în vedere aspecte cum sunt:

- Organizarea spațială a industriilor este mai relevant caracterizată de aglomerări localizate la o scară geografică variabilă decât unitățile administrative folosite fie de teoreticieni, fie de oficiali cum ar fi, în România, județele, orașele sau regiunile de dezvoltare;
- Un model regional mai relevant de organizare spațială ar trebui să depășească imaginea familiară;
- Disparităților formate în decursul timpului – urban-rural, centru-periferie, agrar-industrial – și să plaseze locațiile mai puțin dezvoltate într-o perspectivă mai dinamică.

Pe de altă parte, politicile publice ar trebui orientate către maximizarea impactului competitive și să ia în considerare specificitatea teritorială în legătură cu:

- Identificarea zonei optime de furnizare a unor servicii integrate;
- Identificarea perimetrului funcțional al unității teritoriale de dezvoltare;
- Implicații privind structura de guvernare a zonei;
- Rolul capitalului social.

Concluzii

Integrând concluziile diagnozei pentru cele 9 domenii de analiză, sunt propuse următoarele direcții strategice principale:

- Necesitatea integrării componentelor inteligentă, specializată și diversificată în dezvoltarea județului;
- Necesitatea consolidării aspectelor durabile ale dezvoltării;
- Utilizarea inteligentă a tradiției și valorilor autentice ca resurse pentru diferențiere;
- Consolidarea, diversificarea relațiilor de conectivitate cu teritoriul.

Viziunea

Viziunea dezvoltării strategice a Județului Bistrița-Năsăud până în 2025 se bazează pe abordarea integrată și personalizată pe zone de dezvoltare, pe transformarea în avantaj competitiv a potențialului industrial dar și agricol, pe reindustrializare specializată

diversificat, pe valorificarea mai inteligentă a resurselor naturale, culturale și istorice din județ care au caracter de unicat pe plan național și internațional, pe motivarea și dezvoltarea coerentă a resursei umane existente și atragerea de resursă umană înalt calificată, pe calificare și recalificare eficace, pe punerea unui accent permanent la nivelul administrației publice, agenților economici din industrie, agricultură și turism pe creativitate și inovare, pe comunicare și colaborare, pe clusterizarea și diversificarea inteligentă a sectorului industrial și agricol specific județului, inclusiv pe furnizarea de produse proprietare sofisticate – cu valoare adăugată ridicată și cu caracteristici unicate –, pe aplicarea fermă a unui întreg cadru de măsuri și mecanisme de incluziune socială, de protejare a mediului înconjurător, inclusiv pe orientarea adecvată a activităților sociale și economice din județ, pe încurajarea competiției (competiției pe elemente de diferențiere și colaborării pe proiecte de interes larg) între administrațiile publice locale.

Astfel, până în anul 2025, județul Bistrița-Năsăud își va configura cadrul dezvoltării durabile printr-o economie inteligentă, diversificată și specializată, prin poziția diferențiată pe baza valorizării inteligente a tradițiilor și valorilor autentice, printr-o conectivitate consolidată cu teritoriul.

Declarația de viziune la orizontul de timp 2025 poate fi formulată astfel: *Județul Bistrița-Năsăud este competitiv prin comunitățile sale inteligente, unicitatea culturală și natura de basm.*

Obiectivele strategice

1. Dezvoltare economică inteligentă prin specializare diversificată

- creșterea cu minimum 20% a cifrei de afaceri a județului raportată la numărul de locuitori, actualizată la anul 2013;
- cel puțin 10 agenți economici mari din județ, cu capital majoritar românesc, să dezvolte produse proprietare inovative, sofisticate și cu valoare adăugată ridicată;
- reducerea cu minimum 30% a populației implicate în agricultura de subzistență și asigurarea unor oportunități de ocupare decente pentru această categorie de populație;
- peste 80% din populația cu vârsta între 20 și 64 de ani să fie ocupată;
- câștigul salarial mediu al populației să fie cel puțin la nivelul mediei naționale;
- valoarea producției industriale să aibă un ritm mediu anual de creștere de minimum 10%;
- creșterea productivității medii în agricultură cu minimum 50% față de anul 2013;
- productivitatea forței de muncă să fie peste media la nivel național;
- în județ există clustere economice funcționale, în special pe ramurile specifice economiei județului (industria electrotehnică; industria alimentară; industria lemnului; turismul) capabile să dezvolte în cadrul unor alianțe strategice produse de nișă, cu inteligență încorporată în acestea;
- cifra de afaceri din industrie să aibă un ritm mediu anual de creștere de 8-10%;
- creșterea productivității medii în agricultură cu minim 100% față de anul 2013.

2. Dezvoltare durabilă

- orientarea semnificativă a industriei de prelucrare a lemnului pe producția de mobilă sau alte produse din lemn cu valoare adăugată ridicată, iar rata de exploatare a fondului forestier să fie cu minimum 40% mai redusă decât în anul 2013;
- să fie asigurat managementul integrat al deșeurilor pentru minimum 80% din nevoia județului;

- gradul de poluare al apelor județului să fie cu minimum 30% mai redus decât media la nivel național;
- spațiile verzi din zona urbană să atingă nivelul minim de 30 mp/cap de locuitor;
- minimum 30% din rețeaua de canalizare în zona rurală este rezolvată față de anul 2013;
- protejarea reală a parcurilor naționale și a rezervațiilor naturale, concretizată în eliminarea defrișărilor ilegale, a braconajului, a tuturor construcțiilor ilegale, interzicerea vânătorii, a traseelor de off-road și inclusiv a locașlor de cult în aceste locuri;
- refacerea mediului natural degradat (în special forestier – integrat: floră, faună) și creșterea acestuia cu minimum 5% față de anul 2013;
- numărul unităților alternative de energie alternativă (eoliană, solară) să crească cu minim 50% față de situația actuală;
- scăderea cu 30% a ratei migrației tinerilor în căutarea de oportunități mai bune de viață față de anul 2013;
- scăderea raportului de asistați/activi cu 20% față de anul 2013;
- susținerea dezvoltării municipiului Bistrița, reședința județului, pentru a deveni un centru urban cu minim 100000 locuitori;
- toate localitățile rurale ale județului să aibă rețea de canalizare;
- refacerea mediului natural degradat (în special forestier – integrat, flora, fauna) și creșterea suprafețelor împădurite cu minim 20% față de anul 2013.

3. Diferențiere prin valorizarea inteligentă a tradițiilor și valorilor autentice

- potențialul istoric și cultural al județului este valorificat 100% în activități turistice generatoare de venituri pe tot parcursul anului;
- creșterea cifrei de afaceri în turism de minimum 3 ori în raport cu nivelul anului 2013, inclusiv cu valorificarea patrimoniului cultural și istoric (în special cel săsesc pentru turiștii din spațiul german), a cadrului natural și a tradițiilor prin creșterea numărului de vizitatori străini la minimum 25% din totalul turiștilor;

4. Conectivitate sporită

- să nu mai existe drumuri județene de pământ și peste 60% din drumurile județene pietruite să fie asfaltate;
- peste 50% din drumurile comunale de pământ să fie pietruite sau asfaltate;
- reabilitarea și fiabilizarea rețelei feroviare existente (relativ extinse) în județ, în condițiile în care procesul de modernizare a gării Bistrița este în derulare. Asigurarea în minimum 10 ani a unor legături intra și interregionale eficiente cu “centrele de interes (Cluj – pentru acces aeroport: în max. 1 oră, București – capitala)”. Realizarea unui racord feroviar la Sărățel (max. 2 km cale ferată și un pod) pentru ca trenurile pe ruta Cluj sau Baia Mare → Dej → Sărățel → Deda → Brașov să treacă prin Bistrița.
- reabilitarea și fiabilizarea căilor rutiere naționale și județene intra și interregionale către județele limitrofe: Mureș, Maramureș și Suceava, astfel: Bistrița – Năsăud – Salva-Săcel (MM); Beclean- Salva –Săcel (MM); Năsăud – Sângeorz-Băi – Rodna – Cârlibaba (SV); Ilva Mică – Lunca Ilvei – Dorna Candrenilor (SV); Bistrița – Monor – Vătava – Deda (MS); Uriu – Târlișua – Suciul de Sus (MM);
- să fie cel puțin începute lucrările de străpungere pentru asigurarea legăturilor rutiere între nordul și sudul județului, prin zona montană;
- asigurarea unui punct rapid de legătură aeriană cu municipiul Bistrița prin realizarea unui aeroport pentru aeronave de mici dimensiuni de tip charter;
- realizarea centurii Livezile - Slatinita Tarpiu - Blajenii de Jos;

- preluarea traficului greu pe relația Vatra Dornei - Reghin sau Reghin - Năsăud prin legarea capetelor șoselei Monariu-Jelna la DN 17;
- alinierea la strategia digitală europeană, cu accent pe conectivitate la Internet în bandă largă, inclusiv în zona rurală, precum și o bună conectivitate wireless în spațiile publice.

14.2 Racordarea strategiei județului Bistrița-Năsăud cu orizont 2025 la orientările strategice de scară superioară

Documentele strategice de mare anvergură și acoperire teritorială, cum sunt cele adresate dezvoltării regionale, naționale, europene etc., constituie repere importante pentru strategia județelor din România. În contextul regionalizării și a rolurilor incerte ale structurilor județene în dezvoltarea integrată la nivel local și teritorial. Astfel, ancorarea strategiilor, politicilor și programelor la direcțiile strategice de rang teritorial superior, constituie o parte a garanției că fundamentarea dezvoltării este corectă și accesul la programele de finanțare pentru proiectele județului este deschis.

Desigur, direcțiile majore de dezvoltare care decurg din aceste documente strategice, constituie doar o parte a cadrului strategic județean. Interesele comunităților locale, ale teritoriilor Județului Bistrița-Năsăud formează cealaltă componentă majoră, abordarea bottom-up, care trebuie articulată la perspectiva top-down a strategiilor de mare anvergură. În tabelele următoare, sunt sintetizate orientările strategice regionale, naționale, euroregionale și europene relevante pentru interesele de dezvoltare ale Județului Bistrița-Năsăud.

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
Scara Uniunii Europene		
Strategia Europa 2020 - asigurarea unei economii inteligente, ecologice și favorabile incluziunii, pentru a oferi un nivel ridicat al ocupării forței de muncă, al productivității și pentru a asigura coeziunea economică, socială și teritorială	1. Întărirea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării 2. Îmbunătățirea accesului la și a utilizării și calității tehnologiilor informațiilor și comunicării; 3. Creșterea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii; 4. Sprijinirea tranziției spre o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele; 5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor; 6. Protejarea mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor; 7. Promovarea transportului durabil și eliminarea blocajelor în rețelele cheie; 8. Promovare ocupării și sprijinirea mobilității forței de muncă; 9. Investiții în competențe, educație și învățare continuă; 10. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei; 11. Îmbunătățirea capacității instituționale și a eficienței în administrația publică	• „O Uniune a inovării”; • „Tineretul în mișcare”; • „O agendă digitală pentru Europa”; • „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”; • „O politică industrială adaptată erei globalizării”; • „O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă”; • „Platforma europeană de combatere a sărăciei”.

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
Scara Uniunii Europene		
Conectarea Europei	1. Ameliorarea legăturilor de transport prin	

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
	investiții în proiecte de infrastructură menite să faciliteze transportul ecologic și durabil de mărfuri și călători, în special între vestul și estul Europei. 2. Conectarea rețelelor energetice prin realizarea de conexiuni între țările UE, care să faciliteze furnizarea energiei - atât a celei tradiționale, cât și a energiei provenind din surse regenerabile. 3. Sprijinirea rețelelor digitale de mare viteză prin crearea de rețele în bandă largă și furnizarea de servicii digitale paneuropene.	• Relații Est-Vest UE • Transport ecologic • Transport intermodal • Transport durabil • Energie regenerabilă • Rețele și servicii digitale paneuropene
Cartea Albă - Foaițe de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punct de vedere al resurselor	Până în anul 2050, economia UE să se dezvolte cu respectarea constrângerilor legate de resurse și în cadrul limitelor planetare, contribuind astfel la transformarea economică globală	• Economie competitivă, incluzivă pentru un nivel de trai ridicat • Scăderea impactului economiei asupra mediului • Gestiunea sustenabilă a resurselor: materii prime, energie, apă, aer, terenuri și sol. • Atingerea obiectivelor privind schimbările climatice au fost atinse, iar • Protejarea biodiversității și implementarea serviciilor ecosistemice
Energia 2020: O strategie pentru energie competitivă, sustenabilă și sigură	Asigurarea la nivelul întregii Europe a energiei competitive, sustenabile și sigure	• Eficiența energetică; • Contribuții la piața integrată pan-europeană de energie • Sporirea puterilor consumatorilor și atingerea celui mai înalt nivel de siguranță și securitate • Extinderea poziției de lider a Europei în domeniul tehnologiilor energetice și al inovării

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
Scara Uniunii Europene		
Small Business Act	1. Crearea unui mediu în care antreprenorii și întreprinderile familiale să poată prospera și unde spiritul antreprenorial este recompensat; 2. Asigurarea posibilității pentru antreprenorii cinstiți care au dat faliment de a beneficia în mod rapid de o a doua șansă; 3. Definirea regulilor după principiul „Gândeți-vă mai întâi la scară mică”; 4. Asigurarea reactivității administrațiilor la nevoile IMM-urilor; 5. Adaptarea instrumentelor puterilor publice la nevoile IMM-urilor: Facilitarea participării IMM-urilor la achizițiile publice și exploatarea mai judicioasă a posibilităților oferite IMM-urilor de	

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
	a beneficia de ajutoare de stat; 6. Facilitarea accesului IMM-urilor la finanțare și punerea în aplicare a unui cadru juridic și comercial care să favorizeze punctualitatea plăților cu ocazia tranzacțiilor comerciale; 7. Sprijinirea IMM-urilor pentru a beneficia mai mult de oportunitățile oferite de piața unică; 8. Promovarea ameliorării competențelor în interiorul IMM-urilor și a tuturor formelor de inovație; 9. Ajutarea IMM-urilor să transforme provocările în materie de mediu în oportunități; 10. Încurajarea și sprijinirea IMM-urilor pentru a profita de creșterea piețelor	
Europa creativă	1. Încurajarea antreprenoriatului prin reducerea birocrăției pentru întreprinderile mici, segment important al sectorului cultural și creativ; 2. Dezvoltarea pieței digitale europene, protejarea drepturilor de proprietate intelectuală și reducerea cantității de bunuri contrafăcute vândute pe internet; 3. Promovarea creării de rețele și a schimbului de bune practici la nivel european; 4. Garantarea împrumuturilor bancare pentru întreprinderile și organizațiile din sectorul creativ; 5. Sprijinirea măsurilor privind formarea și atragerea publicului, testarea modelelor economice și creșterea exporturilor; 6. Finanțarea educației și formării; 7. Utilizarea fondurilor existente pentru a spori contribuția pe care o aduce cultura la dezvoltarea regională și locală, atât în zonele urbane, cât și în cele rurale	

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
Scara Uniunii Europene		
Documentul Orizont 2020	Întărirea potențialului Regiunilor Europene, încurajarea și sprijinirea dezvoltării, în întreaga Europă prin "clustere orientate pe cercetare", universități asociate cu centre de cercetare, întreprinderi și autorități regionale	• Analiza, dezvoltarea și implementarea agendei cercetării pentru clustere regionale sau transfrontaliere; • Coordonarea regiunilor cu un profil de dezvoltare a cercetării mai slabe cu cele mai dezvoltate; • Inițiative privind îmbunătățirea integrării.
Consolidarea și concentrarea cooperării internaționale a UE în domeniul cercetării și al inovării: o abordare	Concentrare mai accentuată a cooperării asupra priorităților strategice ale UE, cu menținerea în același timp a tradiționalei deschideri spre participarea țărilor terțe la cercetarea din UE.	• Abordarea provocărilor mondiale • Creșterea atractivității Europei ca centru de cercetare și inovare și despre sporirea competitivității

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
strategică		industriale
Programul pentru schimbări sociale și inovare socială	1. Axa Progress 2. Axa EURES 3. Axa Microfinanțare și antreprenariat social	• Dezvoltarea, aplicarea, monitorizarea și evaluarea politicilor sociale și de ocupare a forței de muncă ale Uniunii și a legislației în domeniu • Promovarea elaborării de politici și inovarea bazate pe dovezi, în colaborare cu parteneri sociali, organizații ale societății civile și alte părți interesate • Sprijinirea activităților rețelei EURES, de schimburi de informații și diseminare și alte forme de cooperare în vederea promovării mobilității geografice a lucrătorilor; • Facilitarea accesului antreprenorilor la finanțare, în special a persoanelor celor mai îndepărtate de piața muncii și a întreprinderilor sociale
Carta albă privind guvernarea pe mai multe niveluri	Construirea Europei în parteneriat	• Favorizarea participării la procesul european și • Sporirea eficienței acțiunii comunitare

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
Scara Euroregională		
Strategia Dunării	Încurajarea parteneriatelor, atât între autoritățile locale și regionale, cât și între autorități, mediu privat și sectorul neguvernamental, prin generarea de proiecte pentru dezvoltarea regiunii Dunării.	• Conectivitatea (transport durabil, rețele de energie, turism și cultură); • Protecția mediului, a resurselor de apă și managementul riscurilor; • Prosperitate și dezvoltare socio-economică (educație, cercetare, dezvoltare rurală, competitivitate, piața internă); • Îmbunătățirea sistemului de guvernare (capacitate instituțională și securitate internă).
Dezvoltarea sustenabilă a bazinului hidrografic al râului Tisa (România, Ungaria și Slovacia, precum și două state nemembre, Ucraina și Serbia)	1. Reducerea vulnerabilității (utilizarea rațională a resurselor de apă, conștientizarea riscurilor de mediu actuale și potențiale, etc.); 2. Îmbunătățirea căilor de comunicații fizice și funcționale (reînnoire a legăturilor sociale, tradiționale, dezvoltarea infrastructurii și a rețelei de localități pe baza dezvoltării policentrice, regenerarea relațiilor transnaționale dintre localități, întărirea cooperării transfrontaliere și schimb de	

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
	experiență); 3. Utilizarea armonioasă a bunurilor naturale și culturale; 4. Stabilirea unor obiective strategice comune și promovarea eficientă a fondurilor de investiții.	
Poziționarea în cadrul rețelei de poli a parteneriatului pentru dezvoltare teritorială sustenabilă, Grupul Visegrad 4+2 (Republica Cehă, Ungaria, Polonia, Republica Slovacă, România, Bulgaria)	1. Structurarea într-o expresie unitară, fluentă a rețelei de poli de dezvoltare, a axelor de dezvoltare și a rețelelor de transport aferent teritoriului statelor din Grupul Visegrad 4+2; 2. Identificarea discontinuităților axelor de dezvoltare și a rețelelor de transport în zonele transfrontaliere, aferent teritoriului statelor din Grupul Visegrad 4+2; 3. Dezvoltarea strategiei și a pachetului prioritar de proiecte pentru consolidarea cooperării viitoare la nivelul teritoriului Visegrad 4+2	

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
Scara Euroregională		
Dezvoltarea sustenabilă a Euroregiunii Carpatice	Dezvoltarea schimbului de experiență și cunoștințe, precum și transferului de bune practici identificate	• Siguranța alimentară • Eco-inovare și competitivitate economică • Energii regenerabile • Inovare și transfer tehnologic
Rețeaua teritorială de Grupuri de Acțiune Locală	1. Promovarea drepturilor și intereselor membrilor în toate sferele de activitate; 2. Participarea la elaborarea sau modificarea unor acte normative emise de autorități locale sau centrale care pot avea incidență asupra dezvoltării rurale; 3. Participarea la elaborarea, actualizarea și implementarea politicilor publice locale, naționale și europene privitoare la dezvoltarea rurală; 4. Sprijinirea creșterii gradului de absorbție și a eficienței utilizării fondurilor europene; 5. Ridicarea calificării profesionale a personalului care activează în gal-urile membre; 6. Îmbunătățirea cunoștințelor profesionale ale potențialilor aplicanți la proiectele finanțate prin gal-uri	
Scara națională - România		
Programul Național de Reformă	1. Creșterea eficienței și transparenței administrației publice; 2. Creșterea gradului de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune; 3. Utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor pentru modernizarea administrației publice; 4. Îmbunătățirea mediului de afaceri; 5. Ocuparea forței de muncă; 6. Cercetare, dezvoltare, inovare; 7. Schimbări climatice și dezvoltare durabilă; 8. Surse regenerabile de energie; 9. Eficiență energetică; 10. Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii; 11. Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară sau	

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
	echivalentă; 12. Incluziunea socială	

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
Scara națională - România		
Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030	1. Racordarea la rețeaua europeană a polilor și coridoarelor de dezvoltare spațială 2. Structurarea și dezvoltarea rețelei de localități urbane 3. Afirmarea solidarității urban-rural adecvată categoriilor de teritorii 4. Consolidarea și dezvoltarea rețelei de legături transcarpatice 5. Valorificarea patrimoniului natural și cultural	• Valorificarea perifericității prin dezvoltarea rolului de conector și releu la nivel continental și intercontinental • Racordarea la rețeaua europeană de poli și coridoare de dezvoltare • Structurarea și dezvoltarea echilibrată a rețelei de localități urbane • Afirmarea solidarității urban-rural • Dezvoltarea rurală • Consolidarea și dezvoltarea legăturilor interregionale ca suport al dezvoltării regionale • Dezvoltarea adecvată a diferitelor categorii de teritorii • Creșterea competitivității teritoriale • Protejarea, dezvoltarea și valorificarea patrimoniului natural și cultural

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
Scara națională - România		
Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014-2020	1. Creșterea rolului și funcțiilor orașelor și municipiilor în dezvoltarea regiunilor prin investiții care să sprijine creșterea economică, protejarea mediului, îmbunătățirea infrastructurii edilitare urbane și coeziunea socială; 2. Creșterea eficienței energetice în sectorul public și/sau rezidențial pentru a contribui la reducerea cu 20% a emisiilor de CO2 în conformitate cu Strategia Europa 2020; 3. Creșterea gradului de accesibilitate a regiunilor prin îmbunătățirea mobilității regionale și asigurarea serviciilor esențiale pentru o dezvoltare economică sustenabilă și inclusivă; 4. Regenerarea zonelor deprivatate și stimularea incluziunii sociale a comunităților marginalizate, prin crearea premiselor necesare pentru asigurarea acestor comunități cu servicii esențiale și condiții decente de trai; 5. Creșterea economiilor regionale prin dezvoltarea infrastructurii specifice inovării și cercetării și stimularea competitivității IMM-urilor; 6. Stimularea dezvoltării competitive și durabile a turismului la nivel regional și local prin	

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
	valorificarea durabilă a patrimoniului cultural cu potențial turistic și crearea/modernizarea infrastructurii specifice de turism; 7. Protecția și îmbunătățirea mediului prin creșterea calității serviciilor de apă, reabilitarea siturilor industriale poluate și abandonate și măsuri de prevenire a riscurilor și creșterea capacității de intervenție în situații de urgență	
Strategia pentru transport durabil pe perioada 2007 – 2013 și 2020, 2030	1. Modernizarea și dezvoltarea rețelei de transport de interes European și național, creșterea condițiilor de siguranță și a calității serviciilor; 2. Liberalizarea pieței interne de transport; 3. Stimularea dezvoltării economiei și a competitivității; 4. Întărirea coeziunii sociale și teritoriale la nivel regional și național; 5. Compatibilitatea cu mediul înconjurător	• Integrarea graduală a rețelei și serviciilor • Asigurarea condițiilor financiare și tehnice pentru implementarea graduală/etapizată a modernizării și dezvoltării • Consolidarea tendințelor de restructurare modală • Finalizarea procesului de liberalizare a pieței interne de transport • Implementarea graduală a politicilor de mediu și dezvoltare durabilă

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
Scara națională - România		
Strategia de transport intermodal în România 2020	1. Modernizarea și/sau construirea unor terminale intermodale și a infrastructurii aferente; 2. Realizarea unor servicii intermodale de calitate; 3. Implementarea unui sistem de urmărire, planificare și management a transportului intermodal de marfă, utilizând sistemele inteligente de transport disponibile pe piață; 4. Stimularea promovării sistemului național de transport intermodal.	
Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007-2026	1. Transformarea României într-o destinație turistică de calitate pe baza patrimoniului său natural și cultural care să corespundă standardelor Uniunii Europene privind furnizarea produselor și serviciilor și 2. Realizarea unei dezvoltări durabile din punct de vedere al mediului sectorului turistic într-un ritm de dezvoltare superior altor destinații turistice din Europa	• Proiecții de piață • Formarea profesională, • Evaluarea impactului economic și social • Asigurarea standardelor și direcțiile de proiectare pentru dezvoltarea unor soluții de amenajare turistică durabilă
Memorandum – Poziția preliminară a României privind Comunicarea Comisiei “PAC în perspectiva anului 2020: Cum răspundem provocărilor viitorului legat de alimentație, resurse naturale și teritorii	1. Pilonul 1, sistemul de plăți directe și măsurile de piață; 2. Pilonul 2, dezvoltarea rurală, prin care agricultura să fie recunoscută ca sector comunitar strategic integrant și activ, cu impact nu doar în asigurarea / furnizarea alimentelor, ci și asupra societății, prin crearea locurilor de muncă și intensificarea activităților nonagricole în mediul rural	
Strategia Națională pentru Dezvoltare	1. Atingerea obiectivelor dezvoltării durabile	

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
<i>Durabilă a României pentru orizontul de timp 2020, respectiv 2030</i>	pentru orizontul 2020 2. Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile 3. Aproximarea semnificativă a României de nivelul mediu din 2030 al țărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.	

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
Scara națională - România		
<i>Acordul de Parteneriat 2014-2020</i>	1. Să contribuie la obiectivele de creștere inteligentă, durabilă și incluzivă ale Uniunii Europene, în conformitate cu cele stabilite prin Strategia Europa 2020 precum și prin alte documente strategice de la nivel european. 2. Să răspundă nevoilor specifice de dezvoltare a României, plecând de la avantajele competitive care ar trebui promovate prin investițiile naționale	• Consolidarea cercetării, dezvoltării și inovării • Îmbunătățirea accesului la TIC, precum și calitatii tehnologiilor informației și comunicării • Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol (în cazul FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (pentru FEMP) • Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele • Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și managementul riscului • Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor • Promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore • Promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă • Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei • Investiții în educație, competențe și învățarea pe tot parcursul vieții • Consolidarea capacității instituționale și o administrație publică eficientă

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
Scara națională - România		
<i>Planului Național de Dezvoltare 2014-2020</i>	1. Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării; 2. Îmbunătățirea accesului și a utilizării și	

Documentul strategic	Prevederi relevante pentru strategia județului	Programe/ Instrumente
	creșterea calității tehnologiilor informației și comunicațiilor; 3. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol (în cazul FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (pentru FEMP); 4. Sprijinirea tranziției către o economie cu consum scăzut de dioxid de carbon în toate sectoarele; 5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și a gestionării riscurilor; 6. Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor; 7. Promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore; 8. Promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă; 9. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei; 10. Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții; 11. Consolidarea capacității instituționale și o administrație publică eficientă.	
Strategia de Competitivitate aferentă perioadei 2014-2020	Pentru perioada următoare de finanțare, respective 2014-2020, la nivel național, s-a decis ca strategia de competitivitate să fie formată dintr-un pachet integrat de strategii privind cercetarea, reindustrializarea, strategia pentru export și cea pentru inovare. Acestea sunt în proces de elaborare.	
Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020	Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 este, în prezent, în curs de elaborare.	
Scara Regiunii Nord-Vest		
Planul de Dezvoltare Regională al Regiunii Nord-Vest 2014-2020	- Dezvoltarea de avantaje comparative prin investiții în sectoarele de excelență ale Regiunii; - Racordarea Regiunii la fluxurile internaționale de mărfuri, turiști, investiții, informații și valori culturale și asigurarea rolului de „regiune logistică”; - Creșterea investițiilor în capitalul uman și social al Regiunii, în vederea asigurării suportului pentru o dezvoltare durabilă; - Creșterea eficienței economiei rurale, conservând totodată calitatea mediului și patrimoniul etno-folcloric extrem de bogat al Regiunii; - Transformarea centrelor urbane în spații de influență și de atracție regională și transregională.	- Specializarea funcțională a regiunii, redefinirea domeniilor de excelență, în raport cu modificările structurale survenite în 2007-2013; - Consolidarea dimensiunii teritoriale a dezvoltării regiunii, în special din punct de vedere al avantajelor competitive.

14.3 Politici publice actuale la nivelul României

Cadrul general

Politicele publice sunt rezultatul unei intervenții guvernamentale și există multiple definiții pentru acestea prezentate mai jos:

Definiția 1

Sistemul politicilor publice reprezintă ansamblul instrumentelor, procedurilor și arhitecturii instituționale, dezvoltat în scopul de a îmbunătăți în ansamblu calitatea și eficiența procesului de luare a deciziei. (Strategia elaborată în cadrul Proiectului PHARE Twinning RO2003/IB/OT/ 10, 2003/005-551.03.03 „Consolidarea capacității instituționale a Guvernului României de gestionare a politicilor publice și a procesului decizional”)

Definiția 2

Procesul prin care instituțiile guvernamentale își transpun viziunea politică în programe și acțiuni cu scopul de a produce schimbări în lumea reală (Professional policymaking for the 21st century: a report by the Strategic Policy Making Team – Cabinet Office UK, September 1999)

Definiția 3

O politică publică este o rețea de decizii legate între ele privind alegerea obiectivelor, a mijloacelor și a resurselor alocate pentru atingerea lor în situații specifice. (Miroiu, A, Introducere în analiza politicilor publice, Ed. Paideia, București, 2001, p.9)

Politica publică nu trebuie confundată cu politica

Politica este un set de reguli și proceduri folosite pentru a asigura reprezentarea legală și armonizarea intereselor, utilizând mecanismele democratice. Politica publică este un set de reguli și proceduri de la nivelul executiv al administrației publice, prin care se asigură realizarea scopurilor și priorităților convenite la nivel politic

Sistemul politicilor publice reprezintă ansamblul instrumentelor, procedurilor și arhitecturii instituționale, dezvoltat în scopul de a îmbunătăți în ansamblu calitatea și eficiența procesului de luare a deciziei. Pentru atingerea acestui scop, pe lângă o bună colaborare între nivelul politic și cel executiv al administrației precum și între administrația publică și societatea civilă, este necesară dezvoltarea cunoștințelor și aptitudinilor tuturor actorilor cheie angrenați în procesul politicilor publice.

Instrumentele politicilor publice se constituie dintr-o gamă variată de metodologii de planificare și previzionare, proceduri sistematizate de luare a deciziilor, luând în considerare diferitele nivele și scopuri ale problemelor, analizarea problemelor, dezvoltarea de variante de soluționare, evaluarea efectelor posibile datorate soluțiilor alternative, alegerea resurselor, planificarea implementării, monitorizare și evaluare. Procesul politicilor publice este împărțit în două niveluri de planificare: sectorial/intersectorial și instituțional.

Abordarea instituțională a planificării politicilor publice este axată pe managementul și coordonarea problemelor la nivel instituțional, folosind ca instrumente, planificarea

resurselor financiare, umane, și administrative și dezvoltarea de modele instituționale eficiente.

Acest aspect de planificare a politicilor publice este acoperit de procesul planificării strategice, concept preluat în administrația publică din domeniul afacerilor.

Un sistem dezvoltat și eficient de politici publice trebuie să înglobeze ambele abordări și să dezvolte instrumentele necesare pentru fiecare dintre ele. Complexitatea reformei menite să îmbunătățească sistemul politicilor publice provine din necesitatea de a asigura coordonarea tuturor sistemelor instituționale, bugetare și decizionale ale Guvernului.

Politica publică este caracterizată de următoarele aspecte:

- Scopurile și obiectivele se bazează pe norme și valori definite;
- Precizează cadrul general de acțiune pentru implementare;
- Conține un set de măsuri concrete;
- Cuprinde decizii cu privire la resursele necesare alocate;
- Cel mai adesea implică mai multe categorii de actori.

Din perspective modelelor administrative, se individualizează două categorii mari de abordare a politicilor publice

- Perspectiva legalistă, orientată pe acțiunea instituțiilor și crearea cadrului legal riguros (Franța, Belgia, Spania, Italia);
- Perspectiva orientată spre rezultate, întâlnită în special în cazul statelor cu o tradiție administrativă de tip anglosaxon (Marea Britanie, Statele Unite, Noua Zeelandă).

În practica abordării procesului/ ciclului politicilor publice sunt recunoscute următoarele categorii de modele:

- Modelul pluralist
- Modelul elitist
- Modelul rațional
- Modelul incremental
- Modelul teoriei jocurilor
- Modelul teoriei opțiunii publice
- Modelul teoriei sistemelor.

Ciclul politicilor publice

Capacitatea de a face politici publice poate aparține, mai multor categorii de actori din sfera publică sau privată care trebuie să dezvolte o serie de aptitudini specifice.

Există numeroase abordări în ceea ce privește procesul de desfășurare a politicii publice, comunitatea științifică de specialitate acceptă în unanimitate modelul ciclului politicii publice, care cuprinde următoarele etape:

1. Stabilirea agendei (formularea problemei)
2. Definirea variantelor de soluționare
3. Alegerea variantei potrivite
4. Implementarea variantei (a politicii publice)
5. Monitorizarea

6. Evaluarea

1. Stabilirea agendei (identificarea și definirea problemei)

Problema care conduce la politica publică este o condiție sau o situație care generează nevoi ori insatisfacții, pentru a căror rezolvare este necesară intervenția guvernamentală. Nu toate problemele necesită soluționări prin măsuri de politici publice; în acest sens, procesul de stabilire a agendei este unul selectiv, în cadrul căruia actorii instituționali relevanți cooperează pentru a aduce problemele în atenția guvernanților.

Astfel, există mai multe feluri de agende:

- Agenda publică, însumând problemele percepute de membrii unei comunități;
- Agenda instituțională, care cuprinde problemele pe care factorii decizionali își propun să le rezolve într-un anumit interval de timp;
- Agenda mijloacelor de comunicare în masă, care acționează ca un facilitator între agenda publică și cea instituțională, însă uneori poate avansa propriile priorități;

Cele 3 agende nu coincid întotdeauna pentru că actorii percep în mod diferit problemele, din cauza poziției în care se situează în raport cu problemele semnalate. De regulă problemele devin subiecte de politici publice în măsura în care întrunesc cumulative următoarele categorii de condiții:

- Sunt suficient de semnificative ca dimensiune a impactului;
- Au intensitate;
- Au durabilitate în timp;

Este crucială definirea corectă a problemei și identificarea cauzelor acesteia, deoarece tot parcursul ulterior al procesului politicii publice depinde invariabil de acest moment. În procesul de definire a problemei este necesară consultarea cu actorii relevanți și analiza datelor pe baza cărora se configurează problema.

2. Formularea variantelor și alegerea soluției preferate

Formularea variantelor trebuie să țină cont de câteva condiții minime:

- Să explice clar modul în care va rezolva problema ce reclamă o politică publică;
- Să estimeze necesarul de resurse (financiare, umane, timp);
- Să estimeze impactul așteptat asupra grupului-țintă

Pentru rezolvarea unei probleme se propun mai multe variante de soluționare pentru care se utilizează metode cantitative și calitative în vederea comparării acestora și fundamentării actului de decizie.

Metodele calitative se utilizează pentru compararea soluțiilor privind probleme focalizate, cu o arie clară și restrânsă, când datele cantitative disponibile, iar deschiderea spre soluționare a instituțiilor relevante este mare.

Metodele cantitative sunt folosite în cazurile în care problema are un impact extins, datele sunt disponibile, iar gradul de deschidere al instituțiilor implicate este redus.

Dintre metodele cantitative, **analiza multi-criterială** este utilizată pentru obținerea consensului la nivel strategic asupra opțiunilor preferate pentru soluționarea unei probleme.

3. Implementarea politicii publice

Acordul factorilor decizionali privind varianta optimă de soluționare a problemei este supus procedurilor de informare în mediile relevante în vederea asigurării legitimității soluției.

În multe cazuri această etapă presupune pentru factorul/factorii de decizie, acumularea de noi resurse, adaptări/ modificări ale structurilor organizaționale existente etc.

Vor fi de asemenea selectate instrumentele cu ajutorul cărora politica publică este pusă în aplicare (de natură legislativă, instituțională etc.), precum și agenția de implementare (Guvernul, alte autorități publice, organizații din mediul privat etc.).

Implementarea politicii publice se bazează pe elaborarea și adoptarea unui plan de acțiuni prin care varianta propusă ca soluție la problema de politică publică este pusă în aplicare, ceea ce presupune calendarul activităților, responsabilitățile, resursele, rezultatele așteptate și sistemul de indicatori pentru măsurarea implementării.

4. Monitorizarea și evaluarea politicii publice

Monitorizarea și evaluarea sunt activități ce se derulează simultan cu implementarea politicii publice, măsoară eficiența și eficacitatea politicii publice și vizează mijloacele folosite în procesul de implementare și rezultatele obținute.

Monitorizarea privește

- Modificările instituționale survenite în urma implementării politicii;
- Modificări ale situației grupurilor țintă vizate;
- Situația costurilor implementării potrivit calendarului planificat;
- Respectarea termenelor și a conținutului activităților prevăzute în planul de acțiune;
- Întârzierile/dificultățile întâmpinate în realizarea activităților și cauzele acestora;

Evaluarea evidențiază

- Măsura în care rezultatele implementării corespund cu cele stabilite inițial;
- Raportul dintre costuri și rezultate;
- Respectarea termenelor și conținutului activităților;
- Impactul asupra grupurilor țintă;

Politicele publice în România

Termenul de “**politică publică**” a început să fie utilizat în România, în studiile de specialitate și în limbajul curent, la sfârșitul anilor '90. Fiind preluat în limba română prin traducerea termenului „policy” din limba engleză, acesta produce deseori la confuzii din cauza asocierii cu influențele doctrinare ale partidelor.

În România politicile publice sunt instrumente de organizare/ structurare strategică a actelor normative ale căror principal inițiator este Guvernul României.

Astfel, începând cu 1 ianuarie 2006 se prevede obligativitatea prezentării acestora sub forma unor propuneri de politică publică, conform Hotărârii Guvernului nr. 775/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central. Potrivit prevederilor acestui act normativ ministerele își fundamentează orice propunere cu informații relevante care trebuie să reflecte: analiza situației de fapt, a variantelor potențiale de îmbunătățire a situației cu evaluarea costurilor fiecăreia dintre opțiuni, justificarea opțiunii preferate, descrierea activităților privind implementarea, elaborarea unor instrumente de monitorizare și evaluare a gradului în care viitoarea politică publică își va atinge obiectivele.

Cadrul legislativ referitor la procesul de formulare a politicilor publice, inclusiv procedurile de tehnica legislativă pentru proiectele și actele normative și consultările legislative, este alcătuit din următoarele pachete de legi și hotărâri ale guvernului:

Legi

- Legea nr.90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată;
- Legea nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, republicată;
- Legea nr.500/2002 privind finanțele publice, cu modificările ulterioare;
- Legea nr.188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârea Camerei Deputaților nr.8/1994 pentru aprobarea Regulamentului Camerei Deputaților, republicată, cu modificările ulterioare;
- Legea nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public;
- Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică;
- Legea nr.109/1997 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, cu modificările și completări ulterioare.

Hotărâri ale Guvernului

- Hotărârea Guvernului nr.50/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de acte normative spre adoptare, republicată;
- Hotărârea Guvernului nr.775/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central;
- Hotărârea Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente.
- Hotărârea Guvernului nr.314/2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea comisiilor consultative de dialog social în cadrul unor ministere și al prefecturilor, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârea Guvernului nr.1623/2003 privind înființarea Consiliul Superior pentru Reforma Administrației Publice, Coordonarea Politicilor Publice și Ajustare Structurală;

- Hotărârea Guvernului nr.117/2005 privind constituirea Comitetului Interministerial pentru coordonarea reformei procesului politicilor publice;
- Hotărârea Guvernului nr. 1361/2006 privind conținutul instrumentului de prezentare și motivare a proiectelor de acte normative supuse aprobării Guvernului

Hotărârea Guvernului nr. 775/2005 urmărește o mai bună reglementare a următoarelor aspecte:

- Activitățile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice în cadrul ministerelor și a altor organe de specialitate ale administrației publice centrale care inițiază proiecte de acte normative;
- Cadrul coerent și unitar de elaborare a politicilor publice care să se regăsească la nivelul fiecărui minister și organ de specialitate al administrației centrale;
- Fundamentarea tehnică adecvată a actelor normative, în scopul evitării contestărilor ulterioare și a situațiilor în care actele normative sunt dificil sau imposibil de aplicat;
- Stabilirea unor instrumente care să contribuie la creșterea capacității de coordonare de la nivelul Guvernului, în ceea ce privește procedurile de elaborare a politicilor publice de către ministere și celelalte organe de specialitate ale administrației centrale;
- Stabilirea unor formulare unice care să fie completate la nivelul tuturor ministerelor în care să fie prezentate etapele și rezultatele activităților de cercetare care fundamentează un anumit proiect de act normativ;
- Crearea la nivelul ministerelor a unor organisme speciale de politici publice care să coordoneze activitățile premergătoare elaborării proiectelor de acte normative și care să funcționeze în colaborare cu departamentele de specialitate de la nivelul Guvernului.
- Hotărârea de Guvern 775 din 29.07.2005 definește termenii și cadrul conceptual privind elaborarea politicilor publice:
- Problema care generează politica publică este o situație socială, economică sau ecologică care necesită intervenția administrației publice centrale de specialitate, în măsură să identifice și să asigure cadrul juridic necesar implementării unei anumite soluții;
- Politicile publice constau în totalitatea activităților desfășurate de administrația publică centrală de specialitate în scopul soluționării problemelor de politici publice identificate. O anumită soluție poate fi implementată prin intermediul unuia sau mai multor acte normative;
- Procesul politicilor publice constă în totalitatea etapelor a căror parcurgere conduce la implementarea unei anumite soluții destinate rezolvării unei probleme cu caracter public;
- Variantele de politici publice sunt soluțiile tehnice care rezolvă o anumită problemă de politică publică;
- Identificarea variantelor reprezintă o etapă în procesul politicilor publice, care constă în generarea unor posibilități tehnice de soluționare pentru o anumită problemă de politici publice, de către colectivele speciale, cu consultarea societății civile. Variantele de politici publice nu reprezintă acte normative;
- Propunerea de politici publice este un document care conține informații despre variantele de politici publice identificate, precum și fundamentarea atât a acestora, cât și a celei care este recomandată să fie adoptată spre implementare. Documentul conține, de asemenea, o prezentare a planului de acțiune preconizat pentru implementarea acelei variante de politică publică care este aleasă spre implementare;

- Varianta aleasă spre a fi implementată este cea variantă dintre cele prezentate în propunerea de politici publice care obține acordul conducerii ministerului inițiator în vederea implementării ei;
- Implementarea variantei de politici publice constituie o etapă a procesului politicilor publice care constă în totalitatea activităților prin care o variantă de politici publice este pusă în aplicare, prin adoptarea unuia sau mai multor acte normative, respectiv aplicarea unui plan de acțiune corespunzător;
- Monitorizarea constituie o etapă a procesului politicilor publice care cuprinde culegerea de informații cu privire la modalitatea în care au fost obținute rezultatele implementării unei anumite politici publice;
- Activitatea de evaluare utilizează informațiile prezentate în etapa de monitorizare și are ca scop formularea unor concluzii finale cu privire la rezultatele politicii publice implementate;
- Metodologia de monitorizare și evaluare constă într-o serie de instrumente și metode a căror aplicare furnizează date cu privire la modul în care o anumită politică publică a fost implementată.

Prin Hotărârea Guvernului nr.1361/2006 privind conținutul instrumentului de prezentare și motivare a proiectelor de acte normative supuse aprobării Guvernului sunt propuse:

- Un set de instrumente utile privind modul de derulare a procesului decizional care are ca finalitate adoptarea unei propuneri de politică publică, inclusiv procesul legislativ de la nivelul Parlamentului;
- O suită de modele pentru inițierea unei propuneri legislative incluzând procesul de consultare a tuturor actorilor interesați.

Nr. crt.	Domeniul politicii publice	Descrierea detaliată a domeniului de politici publice în România
1.	Politici publice privind bugetul și finanțele	• Politici publice de dezvoltare în domeniul finanțelor, bugetului, serviciilor în domeniul monetar, serviciilor financiare (servicii bancare și de asigurări) și al finanțelor publice; • Politici publice de dezvoltare în domeniul veniturilor statului, taxelor vamale, impozitării și administrației impozitelor;
2.	Politici publice industriale	• Politici publice industriale și de re-industrializare, politici publice de dezvoltare în domeniu inovației și producției; • Politici publice privind industria energetică și utilizarea durabilă a resurselor de energie, Industria minieră și industria petrolului/gaze naturale
3.	Politici publice privind serviciile	• Politici publice privind construcțiile și locuințele • Comerț și servicii sociale
4.	Politici publice în domeniul afacerilor	• Politici publice pentru îmbunătățirea mediului de afaceri, politici publice privind promovarea asistenței uniforme pentru activități comerciale de dezvoltare, politici publice privind concurența și îmbunătățirea calității
5.	Politici publice privind transporturile și comunicațiile	• Politici publice de dezvoltare a transporturilor; • Politici publice de dezvoltare a sectorului comunicațiilor
6.	Politici publice privind resursele naturale, producția	• Politici publice privind producția agricolă; politici publice privind dezvoltarea durabilă în domeniul gestionării pădurilor, al gestionării pescăriilor și al refacerii resurselor de pești; agricolă și prelucrarea - Politici publice privind utilizarea terenurilor
7.	Politici publice regionale	• Politici publice regionale; • Politici publice privind planificarea spațiului; • Politici publice de dezvoltare rurală

Nr. crt.	Domeniul politici publice	Descrierea detaliată a domeniului de politici publice în România
8.	Politici publice privind mediul	Politici publice privind protecția mediului , protecția naturii și dezvoltarea durabilă
9.	Politici publice în domeniul societății civile și democrației	- Politici publice privind limba folosită în stat; - Politici publice privind alegerile și integrarea în societate; - Mass-media; - Politici publice privind organizațiile neguvernamentale și tineretul; - Religie
10.	Politici publice privind administrația publică	- Politici publice pentru dezvoltarea administrației publice democratice - Politici publice pentru dezvoltarea guvernelor locale; - Politici publice privind tehnologia informației și comunicațiile (e-policy)
11.	Politici publice privind cultura	- Politici publice pentru protecția drepturilor de autor și a monumentelor culturale; - Politici publice pentru dezvoltarea arhivelor, arhitecturii, artei folclorice, teatrului, muzicii, muzeelor, bibliotecilor, artelor vizuale, industriei cărților, literaturii și cinematograției;
12.	Politici publice în domeniul educației și științelor	- Politici publice pentru dezvoltarea educației generale, a școlilor profesionale, a muncii și sistemului de studii universitare; - Politici publice de dezvoltare în domeniul educației universitare și al științei
13.	Politici publice în domeniul turismului, sportului și activităților de relaxare	Dezvoltarea turismului, a sportului, a activităților de relaxare
14.	Politici publice sociale și privind angajarea forței de muncă	- Politici publice de promovare a angajării forței de muncă și de reducere a șomajului; - Politici publice privind asigurările sociale (inclusiv sistemul de pensii), contribuțiile sociale la stat, serviciile sociale și asistența socială; - Politici publice privind condiții de muncă sigure și un mediu de lucru sigur care să nu dăuneze sănătății; - Politici publice de dezvoltare a asistenței acordate copiilor și familiei; - Politici publice privind reducerea excluderii sociale; - Politici publice privind egalitatea între sexe
15.	Politici publice în domeniul asistenței medicale	- Politici publice privind sănătatea societății și asistența medicală, sănătatea mediului, siguranța din punct de vedere epidemiologic; - Politici publice de dezvoltare în domeniul farmaceutic
16.	Politici publice în domeniul afacerilor externe	- Politici publice privind relațiile internaționale în vederea integrării României în Uniunea Europeană; - Politici publice privind folosirea resurselor financiare din străinătate și a informațiilor externe
17.	Politici publice privind apărarea națională	- Politici publice privind granițele de securitate națională pe termen lung și participarea la NATO; - Politici publice privind dezvoltarea forțelor armatei naționale
18.	Politici publice privind justiția	- Politici publice privind dezvoltarea bazei normative și a legislației; - Politici publice privind justiția și sistemul pedepselor; - Politici publice de prevenire a corupției; - Politici publice privind protecția drepturilor de proprietate și dezvoltarea proprietății
9.	Politici publice privind afacerile interne	- Politici publice privind combaterea infracționalității, ordinea publică și asigurarea protecției; - Politici publice privind protecția drepturilor private și a intereselor legale; - Politici publice privind asigurarea protecției granițelor statului,

Nr. crt.	Domeniul politicii publice	Descrierea detaliată a domeniului de politici publice în România
		protecția împotriva incendiilor, intervențiile în caz de incendii și protecția civilă; • Politici publice privind registrul de evidență a populației, documentația și migrația

14.4 Diferențierea strategică pe zone de dezvoltare

Dezvoltarea competitivă a județului depinde de gradul de valorificare a resurselor existente și emergente. Astfel, trebuie analizate cu atenție disponibilitățile în planul resurselor naturale (apă, sol, subsol), al calității resurselor umane (sănătate, nutriție, educație, capacitate de a produce, atitudine etc.), al resurselor tehnologice și al resurselor financiare. Economia resurselor și managementul inteligent al acestora va trebui să primeze pentru abordarea sustenabilă a dezvoltării județului. Ratele ridicate ale productivității nu pot fi atinse urmând căi convenționale. Mai mult, abordarea nu poate fi unitară. Fiecare zonă, fiecare entitate are indicatori particulari de eficiență și eficacitate; desigur, prima etapă este aceea de a identifica indicatorii buni și de a ști când și cum trebuie reconsiderați. Astfel, șansele de reușită pot fi mai mari dacă dezvoltarea economică a județului este tratată multi-nivel și inter-sectorial. Acest lucru se traduce prin specializarea inteligentă la nivel corporativ, local, zonal și, prin agregare, la nivel județean. De aici rezultă efortul pe care toate părțile interesate trebuie să-l depună în sensul reconsiderării agilității în acțiune, dezvoltării resurselor tehnologice și a infrastructurii, reorientării culturii sociale, acumulării de cunoștințe variate și adecvate, atitudinii în fața incertitudinii, atragerii resurselor financiare.

Capacitatea de a crește inteligent este strâns legată de capacitatea de „management a viitorului”. Viitorul trebuie construit în mod conștient. Construcția viitorului ține de înțelegerea trecutului și a traseului trecut-prezent, de înțelegerea prezentului, de căile neconvenționale necesare pentru a controla evoluția. Din acest punct de vedere, trebuie pornit de la premisa că nu este posibilă o schimbare radicală în timp scurt, motiv pentru care dezvoltarea socio-economică trebuie bazată pe ceea ce este puternic înrădăcinat la momentul de start în structura ecosistemelor sociale și economice ale județului. În plus, nu pot fi extrapolate modele economice din alte părți fără a ține cont de dimensiunea culturală a comunităților din județ. Astfel, este importantă identificarea poziției competitive distinctivă a fiecărei zone din județ și construirea strategiei de creștere economică pe o abordare de tip „ocean albastru”, adică pe o abordare de diferențiere. Cu alte cuvinte, județul, prin zonele sale teritoriale, trebuie să concureze pe strategii particularizate, care să îi confere elemente de unicat în relație cu alte zone potențial concurente. Prin agregarea strategiilor locale și zonale rezultă strategia județeană, în care administrația județului trebuie să acționeze ca un regulator și sprijinitor.

Direcțiile de intervenție ale administrației județului trebuie să fie în dezvoltarea instituțiilor, a infrastructurii, a mediului macro-economic, a sistemului de sănătate și de învățământ, a eficientizării piețelor de bunuri și a piețelor forței de muncă, a dezvoltării piețelor financiare regionale și a mecanismelor de susținere financiară a inovării. În completare, firmele trebuie să acționeze asupra dezvoltării tehnologice, a sofisticării sistemelor de afaceri, a extinderii piețelor de desfacere. Locuitorii județului ar trebui să acționeze în activarea, dezvoltarea și valorificarea superioară a resurselor creative, a competențelor individuale, a atitudinii pozitive față de muncă și față de cei din jur etc.

Din perspectiva dezvoltării economice, abordarea inteligentă implică câteva chestiuni esențiale. În primul rând, trebuie cunoscut în detaliu ce suntem, unde suntem, ce avem, fără a omite nimic (oameni, resurse tangibile și intangibile, probleme vechi și noi). În al doilea rând, lucrurile trebuie lăsate să evolueze organic, de jos în sus. Acest lucru înseamnă ca administrația centrală a județului și cea locală să se rezume la crearea cadrului necesar pentru ca planurile să evolueze natural, în urma căutărilor antreprenoriale – nu neapărat prin politici impuse de sus în jos. Mai mult, înseamnă ca administrația centrală a județului și cea locală să ajute la consolidarea unității între părțile interesate. În al treilea rând administrația centrală a județului și cea locală trebuie să acționeze în asigurarea sinergiei, care se traduce prin mobilizarea investițiilor, prin alinierea multi-nivel – inclusiv în planul guvernantei, prin abordarea holistică a oricărei probleme și prin cooperări transversale (ex. clustere funcționale inovante). În al patrulea rând trebuie avute în vedere toate dimensiunile inovării, de la cele în plan individual, până la cele în plan corporativ (procese, produse, marketing, organizare, modele de afaceri), și mai departe, până la nivelul politicilor publice. În al cincilea rând trebuie valorificate adecvat punctele tari ale județului.

Dincolo de aceste chei ale creșterii inteligente, sustenabilitatea demersului necesită eforturi înspre atingerea masei critice de părți interesate implicate și resurse de nișă, necesită consolidarea lanțurilor de valoare în zonele de nișă, facilitarea instituțională a cooperării, suportul general în asigurarea excelenței sub-sectoriale pe zonele de demarcație, conectarea proiectelor, reînnoirea sectoarelor tradiționale etc. Este de dorit ca abordările inteligente să se întâmple în cât mai multe sectoare: energie, mediu, incluziune socială, incluziune teritorială, educație, industrie, cercetare, dezvoltare urbană și rurală etc.

Semnele creșterii inteligente sunt următoarele: există o prioritizare și concentrare a resurselor financiare pe proiecte de mare impact, există o reînnoire și transformare rapidă a mecanismelor care se dovedesc mai puțin eficiente, există grijă pentru facerea legăturilor lipsă și pentru eliminarea zonelor de gâtuire, există integrare strategică, viziunile sunt focalizate pe specificități locale, pe agregarea și implicarea tuturor competențelor, pe valorizarea tradițiilor și punctelor tari, pe susținerea antreprenoriatului etc.

În cele ce urmează se prezintă linii directoare de dezvoltare strategică inteligentă pe zonele de dezvoltare puse în evidență în figura 11.55.

Zona de dezvoltare Sud-Vest (GAL Câmpie)

Această zonă este formată din comunele: Lechința – Șieu Măgheruș – Matei – Chiochiș – Sânmihaiu de Câmpie – Budești – Miceștii de Câmpie – Silivașul de Câmpie – Urmeniș – Milaș.

Discuțiile și dezbaterile în teritoriu au identificat câteva direcții prioritare de intervenție pentru dezvoltarea personalizată, inteligentă a zonei. Acestea sunt puse în evidență în cele ce urmează pe cele patru categorii ale specializării inteligente generatoare de valoare adăugată: eliminarea unor factori negativi acolo unde este posibil, diminuarea efectelor dăunătoare ale altor factori negativi, valorificarea competitivă a punctelor tari (de diferențiere), crearea unor avantaje competitive noi.

Acțiuni pentru eliminarea unor factori negativi:

- Infrastructura de alimentare cu apă potabilă și în mod special a infrastructurii de canalizare în toate localitățile din zonă prin proiecte integrate – creează și oportunități

pentru atragerea investițiilor private în industria alimentară (lapte, carne, fructe, fructe de pădure, viticultură), elimină elemente accentuate de disconfort în perioada verii, elimină ineficiența foselor septice și deversarea apelor reziduale în pâraie care poluează mediul înconjurător, sănătatea populației, fauna din râuri

- Infrastructura de irigații și apă pentru activități agricole și zootehnice prin proiecte integrate – seceta este o problemă critică, precum și acțiuni de ameliorare a solurilor
- Stație de epurare a apei la Matei

Acțiuni pentru diminuarea unor factori negativi:

- Infrastructura de drumuri prin proiecte integrate - localitatea Lechința este un nod important al zonei pentru asigurarea conectivității (pentru dezvoltarea județului este importantă realizarea legăturii Lechința – Herina sau/și Sărățel – Chintelnic)
- Proiecte de calificare a populației de etnie romă, în special în domeniul prelucrării lemnului pentru obiecte de artizanat
- Proiecte de calificare a populației cu studii primare și medii în domeniul prelucrării lemnului pentru obiecte de artizanat și de artă tradițională, viticulturii și pomiculturii
- Plantarea unor soiuri noi de copaci pentru combaterea fenomenului de deșertificare în zonă
- Împadurirea cu gorun (min. 20 ha)
- Decolmatarea râurilor în zona localităților Budești și Matei pentru diminuarea inundațiilor

Acțiuni pentru valorificarea competitivă a punctelor tari din zonă:

- Susținerea industriei panificației și a prelucrării lemnului
- Dezvoltarea punctelor de colectare a laptelui de la producătorii familiari și fermele mici și mijlocii (30-50 capete)
- Creșterea producției de porumb și rapiță în zonă și valorificarea în industria alimentară, a uleiurilor vegetale și a biocombustibililor, precum și dezvoltarea unor minifabrici pentru nutrețuri concentrate (ex. Sânmihaiu), pentru vopsele naturale, pentru esențe naturale etc. – instruire și dezvoltarea unor proiecte antreprenoriale locale
- Colectarea cătinii și a fructelor de pădure și valorificarea sa în industria alimentară și farmaceutică (a se vedea potențiale colaborări cu antreprenori din Beclean) – instruire și dezvoltarea unor proiecte antreprenoriale locale
- Dezvoltarea unui parc agro-industrial în zona Silivaș - Urmeniș

Acțiuni pentru crearea unor avantaje competitive noi:

- Relansarea producției viticole (aprox. 600 ha) și dezvoltarea livezilor de pomi fructiferi (ex. mărul pentru producția de sucuri naturale) - gradul ridicat al importului de fructe de calitate redusă pe piețele din România reprezintă o oportunitate pentru dezvoltarea producției autohtone ecologice, la un preț competitiv și cu desfacere printr-o rețea locală; există și oportunități de finanțare guvernamentală a proiectelor de reconversie a viilor și livezilor - instruire și dezvoltarea unor proiecte antreprenoriale locale
- Dezvoltarea asociațiilor meșteșurarilor în rândul populației rrom și calificarea acestei populații pentru relansarea meseriilor tradiționale, tradițiilor culturale și evenimentelor culturale tematice
- Dezvoltarea capacității de valorificare a zonei pentru amplasarea panourilor solare și centralelor fotovoltaice – există deja inițiative în acest sens, însă potențialul nu este acoperit
- Atragerea investițiilor în industria de cărămidă, țiglă, faianță și alte materiale ceramice prin valorificarea resurselor naturale locale – argila (ex. Vermeș, Lechința, Matei, Sânmihai etc.) – corelată cu rezolvarea alimentării cu apă și a canalizării și valorificarea

existenței rețelei de gaz natural de foarte bună calitate în zonă; se pot dezvolta 3-4 fabrici de profil

- Valorificarea lemnului din zonă pentru mangal (la export) și pentru dezvoltarea unor ateliere de fabricare a mobilierului de serie mică de lux, precum și pentru dezvoltarea unor produse artizanale din lemn (carpen, salcâm, gorun etc.), cu efecte multiplicatoare în valorificarea biomasei și peleților
- Valorificarea apelor sărate din zonă (a se vedea filonul care vine de la Sărata; turistic – relații economice cu stațiunea de la Beclean pentru alimentarea bazinelor cu apă sărată; saramură în industria alimentară)
- Proiecte de integrare în circuite turistice a vizitării unor monumente istorice din zonă (biserici de lemn din secolul 17, biserici evanghelice, monumentul de la Vermeș, muzeul etnografic Budești, parcul dendrologic din Silivașu etc.), în corelație cu degustarea de vinuri locale prin relansarea unor crame în zonă, precum și valorificarea turistică a unor evenimente culturale locale (ex. târgul Lechinței la culesul strugurilor, balul rromilor, dansuri populare etc.), la care se poate adăuga revitalizarea traseelor turistice de învățare/descoperire a identității locale
- Proiecte de valorizare turistică a zonei prin integrarea într-o rețea națională cu circuit închis a caselor vechi din pământ și lemn (unele având și alimentare cu gaz), cu un grup țintă de exclusivist, integrate cu proiecte de redare a aspectului tradițional și a tehnicilor tradiționale de construcție în rândul unor enclave (mini-spații turistice) din localitățile zonei (ex. Comuna Lechința, Budești, Silivașu etc.)
- Certificarea pensiunilor din zonă și integrarea într-o rețea turistică cu circuit închis, dezvoltarea centrelor de informare turistică conectate la diverse agenții de turism
- Dezvoltarea unor azile/case de îngrijire private pentru bătrânii din zona rurală sau urbană, dezvoltarea unei mini-comunități agricole pentru îmbătrânirea active, inclusiv cu fabricarea și valorificarea comercială a unor produse tradiționale – zacuscă, gem, bulion etc. (ex. în localitatea Matei)
- Proiecte de investiții pentru identificarea potențialului termal din zonă și a valorificării balneo a apelor sărate – susținerea prin diverse facilități a inițiativelor antreprenoriale în acest sens
- Dezvoltarea unui centru modern de depozitare a produselor agricole perisabile (ex. cătină, alte fructe de pădure) și extinderea depozitelor de porumb și lucernă, dar și a susținerii unor inițiative antreprenoriale pentru prelucrarea superioară a cătinii, fructelor de pădure și porumbului
- Susținerea acțiunilor antreprenoriale pentru creșterea animalelor dedicate segmentelor de nișă (ex. vânat pentru turism tematic - vânătoare - și restaurante de lux)
- Crearea de facilități și intermediere pentru încurajarea producătorilor de zahăr să facă contracte cu fermele agricole locale în cultivarea sfeclei de zahăr pe suprafețe întinse
- Soluții în domeniul administrației pentru facilitarea asocierii în proiecte integrate
- Dezvoltarea rețelei de lobby prin care produsele agricole primare colectare în centrele locale (ex. agricole și zootehnice) să fie valorificate pe o piață liberă de monopol, în condiții avantajoase

Zona de dezvoltare Sud-Est (GAL Valea Șieului)

Această zonă este formată din comunele: Teaca – Galații Bistriței – Monor – Mărișelu – Șieu – Șieut.

Discuțiile și dezbaterile în teritoriu au identificat câteva direcții prioritare de intervenție pentru dezvoltarea personalizată, inteligentă a zonei. Acestea sunt puse în evidență în cele

ce urmează pe cele patru categorii ale specializării inteligente generatoare de valoare adăugată: eliminarea unor factori negativi acolo unde este posibil, diminuarea efectelor dăunătoare ale altor factori negativi, valorificarea competitivă a punctelor tari (de diferențiere), crearea unor avantaje competitive noi.

Acțiuni pentru eliminarea unor factori negativi:

- Rezolvarea întârziărilor prin diverse scheme inteligente (ex. facilități pentru investitori care să preia și costurile întârziărilor)
- Rezolvarea rețelei de canalizare în toate localitățile în cadrul unor proiecte integrate
- Modernizarea străzilor comunale
- Extinderea rețelei de gaz (în prezent numai Teaca este racordată la conductă de gaz)

Acțiuni pentru diminuarea unor factori negativi:

- Monitorizarea centralizată a lucrărilor la nivel de județ și informarea pe un portal web specializat a tuturor primăriilor privind evoluția lucrărilor efectuate de regii (apă, gaz, canal, drumuri) – acest proiect trebuie aplicat la nivelul întregului județ
- Dezvoltarea capacității la nivel județean pentru a ajuta primăriile să își elaboreze strategii personalizate și proiecte armonizate cu ceea ce se întâmplă la nivel județean - acest proiect trebuie aplicat la nivelul întregului județ
- Proiecte de calificare a populației rromie din zonă în diverse meșteșuguri, realizare de materiale ceramice (ex. cărămidă) și susținerea prin intermediul unei fabrici sociale, cu management privat
- Regularizarea râurilor în cooperare cu Apele Române
- Alimentarea cu apă din lacul Colibița

Acțiuni pentru valorificarea competitivă a punctelor tari din zonă:

- Încurajarea creșterii oilor și a produselor ecologice din lapte de oaie
- Dezvoltarea pe parcursul unui an întreg a unui pachet de evenimente culturale-religioase-etnografice-gastronomice care să revitalizeze tradițiile locale (în parteneriat între mai multe localități, inclusiv cu valorificarea potențialului muzeelor etnografice, formațiilor folclorice din Monor, Șieu, Galații Bistriței etc.) pentru a genera venituri la bugetele locale

Acțiuni pentru crearea unor avantaje competitive noi:

- Dezvoltarea taberelor tematice pentru tineri care pot genera venituri la bugetele locale și micro-activitate economică pentru localnici (ex. cantine, restaurante cu rețete locale)
- Dezvoltarea unei burse zonale pentru animale
- Dezvoltarea unei capacități de producție pentru colectarea lânii și spălarea acesteia, urmată de distribuția în unități de micro-producție familiale pentru fabricarea artizanală de haine din lână, carpete, produse pentru pat, stofe – implică și calificarea adecvată prin programe de formare specifice
- Proiecte de investigare a potențialului de valorificare a izvoarelor de apă sărată cu scop turistic sau economic și facilități pentru atragerea de investitori privați
- Revitalizarea producției de struguri și pomi fructiferi și atragerea de investitori privați
- Proiecte pentru instruirea oamenilor în legumicultură și susținerea dezvoltării serelor (ex. sere etajate inteligente, cu conservarea energiei și apei: a se vedea în cap. 11, fig. 11.19)
- Dezvoltarea turismului de nișă – trasee turistice, concursuri tematice (a se vedea exemplul loc. Sâncraiu din jud. Cluj)
- Susținerea prin proiecte de instruire și micro-credite a mini-fermelor de păsări crescute ecologic și interfața cu rețelele de distribuție

- Dezvoltarea de case sociale în asociere, cu implicarea persoanelor în cauză în activități economice în agricultura de nișă

Zona de dezvoltare Est (GAL Bârgău-Calimani)

Această zonă este formată din comunele: Tiha Bârgăului – Bistrița Bârgăului – Prundu Bârgăului – Josenii Bârgăului - Livezile – Dumitrița – Cetate – Budacu de Jos.

Discuțiile și dezbaterile în teritoriu au identificat câteva direcții prioritare de intervenție pentru dezvoltarea personalizată, inteligentă a zonei. Acestea sunt puse în evidență în cele ce urmează pe cele patru categorii ale specializării inteligente generatoare de valoare adăugată: eliminarea unor factori negativi acolo unde este posibil, diminuarea efectelor dăunătoare ale altor factori negativi, valorificarea competitivă a punctelor tari (de diferențiere), crearea unor avantaje competitive noi.

Acțiuni pentru eliminarea unor factori negativi:

- Acțiune concertată cu ministerul de resort pentru stoparea jafului din păduri (trasabilitatea lemnului)
- Dezvoltarea unei centuri ocolitoare în zona Prundu Bârgăului (Livezile-Tureac)
- Modernizarea căilor de acces în zona pensiunilor agro-turistice
- Rezolvarea canalizării în zona lacului Colibița

Acțiuni pentru diminuarea unor factori negativi:

- Susținerea școlilor profesionale de strungari, lăcătuși, sudori, operatori CNC în parteneriat cu agenții economici
- Electrificarea fermelor de animale din zonele mai izolate
- Dezvoltarea căilor de acces prin drumuri pietruite la fermele de animale
- Dezvoltarea spațiilor moderne de campare a caravelor
- Dezvoltarea elementelor de identitate locală și promovarea acestora cu scop turistic

Acțiuni pentru valorificarea competitivă a punctelor tari din zonă:

- Dezvoltarea activităților de cercetare ale agenților industriali din zonă în parteneriat cu universitățile pentru dezvoltarea de produse noi, cu grad sporit de sofisticare și inteligență
- Susținerea unor mecanisme de branding, promovare și desfacere profitabilă a produselor locale rezultate din creșterea vitelor și oilor
- Dezvoltarea unor centre moderne de colectare și depozitare a produselor locale și a fructelor de pădure – de dorit și prelucrarea locală (dulceață, produse medicinale, compot etc.)
- Valorificarea superioară a lacului Colibița (ex. schi nautic, scufundări, canotaj, pescuit sportiv etc.)
- Valorificarea superioară a biomasei prin colectarea centralizată și comercializarea profitabilă
- Dezvoltarea turismului tematic (ex. vânătoare, trasee tematice)
- Dezvoltarea unor ateliere de meșteșuguri în zonă
- Dezvoltarea microhidrocentralelor și a centralelor eoliene pentru ferme

Acțiuni pentru crearea unor avantaje competitive noi:

- Dezvoltarea turismului sportiv (bazin de înot olimpic; pistă de biciclete; telecabină și pârtie de schi) în Prundu Bârgăului
- Dezvoltarea unui parc industrial pentru furnizori locali în Prundu Bârgăului

- Proiect integrat pentru valorificarea la scară largă a mitului Dracula (trasee, cazare, evenimente etc.) pe tot parcursul anului
- Dezvoltarea agro-turismului (Colibița, Tiha Bârgăului etc.) prin certificarea pensiunilor, dezvoltarea serviciilor integrate de marketing și informare, accesul facil la internet și la bancomate, precum și realizarea de evenimente tematice pentru diverse grupuri țintă pe tot parcursul anului
- Încurajarea dezvoltării fabricilor de mobilă artizanală în zonă
- Realizarea unei pârtii de schi pe vârful Bistricioru, împreună cu o ministațiune pentru tratament (calitatea aerului este deosebită) și o linie cu servicii de wellness
- Valorificarea caselor tradiționale cu scop turistic într-o rețea la nivelul județului
- Dezvoltarea unor facilități de asistență pentru persoane vârstnice (pensiuni dedicate și servicii de asistență)
- Valorificarea lânii (capacități de producție pentru colectarea lânii și spălarea acesteia, urmată de distribuția în unități de micro-producție familiale pentru fabricarea artizanală de haine din lână, carpete, produse pentru pat, stofe – implică și calificarea adecvată prin programe de formare specifice)

Zona de dezvoltare Nord-Est (GAL Lider Bistrița-Năsăud)

Această zonă este formată din orașul Sângeorz-Băi și comunele: Maieru – Rodna – Șanț – Ilva Mică – Ilva Mare – Poiana Ilvei – Măgura Ilvei – Lunca Ilvei - Leșu.

Discuțiile și dezbaterile în teritoriu au identificat câteva direcții prioritare de intervenție pentru dezvoltarea personalizată, inteligentă a zonei. Acestea sunt puse în evidență în cele ce urmează pe cele patru categorii ale specializării inteligente generatoare de valoare adăugată: eliminarea unor factori negativi acolo unde este posibil, diminuarea efectelor dăunătoare ale altor factori negativi, valorificarea competitivă a punctelor tari (de diferențiere), crearea unor avantaje competitive noi.

Ațiuni pentru eliminarea unor factori negativi:

- Dezvoltarea infrastructurii rutiere pentru o legătură facilă cu Moldova DJ 172

Ațiuni pentru diminuarea unor factori negativi:

- Realizarea unor rampe de încărcare pe calea ferată
- Dezvoltarea rețelei de drumuri locale în zonele turistice (ex. Ilva Mare)
- Pietruirea căilor de acces la casele izolate de pe munte unde există potențial de valorificare turistică

Ațiuni pentru valorificarea competitivă a punctelor tari din zonă:

- Dezvoltarea școlilor profesionale de mecanici, prelucrători în piatră, prelucrători în lemn, exploatare minieră (inclusiv în parteneriat cu agenții economici – burse, mecenat)
- Proiecte de reconversie pentru calificare în prelucrarea pietrei, lemnului, lutului
- Dezvoltarea unor școli populare de vară adresate persoanelor din zone urbane (produse artizanale, sculptură în lemn, tradiții populare, produse tradiționale din lână, produse gastronomice tradiționale, costume populare etc.)
- Centre moderne de colectare a fructelor de pădure (ex. Șanț, Valea Mare), de dorit completate și de producția locală a unor produse tradiționale (ex. gem, sirop, ceaiuri medicinale, alte produse medicinale tradiționale, esențe etc.)
- Dezvoltarea producției de biomasă
- Dezvoltarea producției de piatră și marmură prelucrată pentru construcții și ornamente
- Creșterea vitelor pentru carne și dezvoltarea unor mici abatoare

Acțiuni pentru crearea unor avantaje competitive noi:

- Dezvoltarea unei rețele de minifabrici de mobilă de lux, jucării din lemn, mobilier tradițional cu o unitate comună de distribuție și promovare
- Dezvoltarea turismului alpin, inclusiv valorificarea caselor tradiționale pentru un turism de nișă în circuit închis (turism tematic, de aventură, inclusiv pentru elevi și studenți din zonele urbane)
- Dezvoltarea centralelor eolinene montane
- Valorificarea superioară a pasului Rotunda cu scop turistic și a unei pârtii de schi la Magura Ilvei
- Centrul expozițional polivalent – inclusiv cu expoziție de animale și crearea unei burse pentru animale
- Crearea unui centru pentru persoane în vârstă din zona urbană cu servicii specializate și activități sociale
- Dezvoltarea unui cluster în turismul balnear la Sângeorz Băi
- Dezvoltarea unei rețele de agro-pensiuni cu servicii turistice integrate (turism de weekend, trasee turistice, turism ecvestru, turism extrem, turism cultural și de legendă)
- Colectarea centralizată a lânii și valorificarea la fabrici care se dezvoltă în județ (ex. pe valea Șieului), dar și valorizarea locală prin centre de artă populară unde să fie colectate produse din lână realizate de localnici (șosete, paltoane, veste, bluze, fulare, pulovere, mănuși, pături, căciuli etc.) – implică și programe de calificare, designeri, rețele de desfacere, antreprenoriat

Zona de dezvoltare Nord (GAL Țara Năsăudului)

Această zonă este formată din orașul Năsăud și comunele: Dumitra – Feldru – Rebrîșoara – Rebra – Parva – Telciu – Romuli – Coșbuc – Runcu Salvei – Salva - Nimigea.

Discuțiile și dezbaterile în teritoriu au identificat câteva direcții prioritare de intervenție pentru dezvoltarea personalizată, inteligentă a zonei. Acestea sunt puse în evidență în cele ce urmează pe cele patru categorii ale specializării inteligente generatoare de valoare adăugată: eliminarea unor factori negativi acolo unde este posibil, diminuarea efectelor dăunătoare ale altor factori negativi, valorificarea competitivă a punctelor tari (de diferențiere), crearea unor avantaje competitive noi.

Acțiuni pentru eliminarea unor factori negativi:

- Infrastructura rutieră de acces în Năsăud trebuie modernizată
- Modernizarea infrastructurii rutiere în zone precum Valea Măriilor, Poiana Zânelor
- Modernizarea căilor de acces spre Rodna și drumuri de ocolire a satelor pe unde trece trafic greu (ex. Coșbuc)

Acțiuni pentru diminuarea unor factori negativi:

- Susținerea școlii de tehnicieni chimiști și textiliști cu sprijinul agenților economici din zonă
- Extinderea rețelei de apă și canalizare (ex. Rebrîșoara)

Acțiuni pentru valorificarea competitivă a punctelor tari din zonă:

- Centru modern de colectare a fructelor de pădure
- Revitalizarea pomiculturii și valorificarea într-o rețea integrată la nivel județean
- Valorificarea biomasei într-o rețea integrată la nivel județean
- Susținerea creșterii vitelor și oilor
- Susținerea apiculturii în zonă

- Dezvoltarea unor microhidrocentrale pe pârauri montane
- Acțiuni pentru crearea unor avantaje competitive noi:**
- Dezvoltarea unui cluster în domeniul maselor plastice
  - Proiecte de valorizare turistică a zonei prin integrarea într-o rețea națională cu circuit închis a caselor vechi tradiționale
  - Valorificarea lânii într-o rețea integrată la nivel județean (a se vedea ideile prezentate în GAL Lider și pe valea Șieului)
  - Lansarea unor minicapacități de producție în industrii creative: textile, pielărie, olărit, confecții
  - Dezvoltarea premiselor pentru dezvoltarea unor capacități pentru produse cosmetice pe bază de rețete tradiționale
  - Promovarea turismului de aventură, ecumenic, cultural, științific, sportive și a unei rețele de școli de vară și ateliere multianuale pentru artiști și cercetători

Zona de dezvoltare Nord-Vest (GAL Ținutul Haiducilor)

Această zonă este formată din orașul Beclean și comunele: Nușeni – Șieu Odorhei – Șintereag – Braniștea – Petru Rareș – Uriu – Ciceu Mihăești – Ciceu Giurgești – Negriștei – Căianu Mic – Chiuza – Spermezău – Zagra - Târlișua.

Discuțiile și dezbaterile în teritoriu au identificat câteva direcții prioritare de intervenție pentru dezvoltarea personalizată, inteligentă a zonei. Acestea sunt puse în evidență în cele ce urmează pe cele patru categorii ale specializării inteligente generatoare de valoare adăugată: eliminarea unor factori negativi acolo unde este posibil, diminuarea efectelor dăunătoare ale altor factori negativi, valorificarea competitivă a punctelor tari (de diferențiere), crearea unor avantaje competitive noi.

Acțiuni pentru eliminarea unor factori negativi:

- Dezvoltarea proiecte integrate pentru drumuri, apă, canal printr-o formă asociativă a comunelor din jurul orașului Beclean
- Rezolvarea aducțiunii de gaz

Acțiuni pentru diminuarea unor factori negativi:

- Proiecte de calificare a populației rromie din zonă în meserii tradiționale și susținerea prin intermediul unei fabrici sociale, cu management privat
- Asociații pentru creșterea bovinelor și valorificarea laptelui în produse alimentare

Acțiuni pentru valorificarea competitivă a punctelor tari din zonă:

- Depozit de produse agricole în zona Ciceu - Negriștei
- Atragerea de investitori pentru valorificarea fructelor și legumelor din zonă în cadrul unei minifabrici pentru conserve și desfacerea produselor la poartă prin market-are pe internet și contacte directe (evitarea politicilor supermarket-urilor)
- Drum de acces la cetatea Ciceu și revitalizarea sitului istoric
- Susținerea în Beclean a industriilor existente și revitalizarea industriei textile cu produse propriatere

Acțiuni pentru crearea unor avantaje competitive noi:

- Dezvoltarea Băilor Figa și diversificarea serviciilor acestora și în perioadele de iarnă, primăvară și toamnă
- Exploatarea spațiilor din zona rurală pentru afaceri novatoare: sporturi extreme (motobike, off-road etc.), sporturi care necesită mult spațiu (hipism, golf, tir cu arcul, tir

cu pistolul etc.), tabere tematice – ex. vitalizarea cu caracter turistic Giurgești-Mihaești-Reteag

Zona de dezvoltare Centru

Această zonă este formată din municipiul Bistrița.

Discuțiile și dezbaterile în teritoriu au identificat câteva direcții prioritare de intervenție pentru dezvoltarea personalizată, inteligentă a municipiului, prezentate parțial și în strategia sa de dezvoltare. Acestea sunt puse în evidență în cele ce urmează pe cele patru categorii ale specializării inteligente generatoare de valoare adăugată: eliminarea unor factori negativi acolo unde este posibil, diminuarea efectelor dăunătoare ale altor factori negativi, valorificarea competitivă a punctelor tari (de diferențiere), crearea unor avantaje competitive noi.

Acțiuni pentru eliminarea unor factori negativi:

- Crearea platformei aeroportuare pentru aeronave de mici dimensiuni de tip charter
- Proiect interjudețean pentru realizarea unui drum rapid de legătură Bistrița – aeroport Tg.-Mureș care să ocolească orașele Reghin și Tg.-Mureș necesar mediului economic din Bistrița
- Proiect interjudețean pentru modernizarea căii rutiere Bistrița-Monor-Vatava-Dumbrava-Moraieni necesar mediului economic din Bistrița
- Racordarea la rețeaua internet în bandă largă
- Susținerea consultanței/expertizei de calitate ridicată în domeniul inovării pentru mediul economic și dezvoltarea parteneriatelor public-privat în proiecte de investiții generatoare de locuri de muncă și produse / servicii cu valoare adăugată
- Crearea capacităților în cadrul clusterelor pentru dezvoltarea rețelelor de afaceri internaționale
- Susținerea dezvoltării competențelor și mecanismelor pentru redactarea permanentă de proiecte de inovare și cercetare-dezvoltare în rândul clusterelor economice

Acțiuni pentru diminuarea unor factori negativi:

- Infrastructura rutieră de acces în zona industrială trebuie îmbunătățită
- Dezvoltarea parcarilor sub și supraterane moderne în cartierele rezidențiale
- Realizarea centurii de ocolire a municipiului Bistrița
- Dezvoltarea transportului public pentru navetiștii din zona rurală care au loc de muncă în întreprinderile din Bistrița
- Crearea unui nod intermodal cât mai apropiat de municipiu (se vor studia minimum trei variante și se va alege varianta optimă: Beclean, Dej Triaj – în colaborare cu județul Cluj, Sărățel)
- Susținerea mai accentuată a învățământului tehnic integrat liceal și universitar în Bistrița, prin alocarea de spații suplimentare
- Realizarea unor parcuri industriale (ex. Bistrița Sud; Sărata)
- Amenajarea piețelor agroalimentare mari din Bistrița, dezvoltarea unui parc logistic agro-industrial și promovarea produselor locale ecologice
- Realizarea unui parc tehnologic (ex. zona fostei uzine termice)
- Dezvoltarea programelor intensive de instruire în antreprenoriat și managementul inovării
- Dezvoltarea programelor de recalificare și susținerea masteratelor profesionale pentru a veni în întâmpinarea nevoilor urgente de forță de muncă ale mediului economic local

- Dezvoltarea pachetelor de facilități pentru atragerea investițiilor străine directe
- Dezvoltarea mai accentuată a antreprenoriatului prin diverse mecanisme (instruire, susținere financiară, informare, mentorat, promovare, consiliere etc.)

Acțiuni pentru valorificarea competitivă a punctelor tari din zonă:

- Dezvoltarea contactelor de afaceri cu spațiul german din Europa
- Focalizarea pe proiecte internaționale de inovare în parteneriat (infrastructură de afaceri, concentrare de competențe în domeniul electro-mecanic, cu adăugare de inteligență („smart products”))
- Investiții în dezvoltarea infrastructurii de cercetare și inovație tehnologică în domeniul electro-mecanic în parteneriat cu mediul economic local (ex. pentru a dezvolta produse mai sofisticate)

Acțiuni pentru crearea unor avantaje competitive noi:

- Susținerea dezvoltării clusterelor economice (ex. industria electro-mecanică, alimentară)
- Revitalizarea zonei viticole cu produse de nișă (Steiniger)
- Revitalizarea turismului tematic în municipiu
- Dezvoltarea unui accelerator de afaceri cu sprijinul mediului economic local în domeniul electro-mecanic și susținerea afacerilor în parteneriat pentru dezvoltarea de produse inteligente în domeniul electro-mecanic
- Susținerea proiectelor integrate care să conducă la dezvoltarea unui oraș cultural, inteligent și ecologic (green smart city) pentru creșterea calității vieții cetățenilor, atragerii de noi investitori și stabilizării forței de muncă înalt calificate în municipiu

Probleme generale la nivel de județ

- Majoritatea oportunităților nu sunt valorificate din insuficiența inițiatorilor de afaceri inovante în diverse domenii (turism, agricultură, zootehnie etc.): trebuie asigurate competențe de antreprenoriat, cooperarea strânsă a antreprenorilor locali cu experți în domenii specifice, cu mediul de cercetare din universități;
- Promovarea județului necesită a abordare integrată, dar cu aspecte personalizate pe sectoare (turism, industrie, agricultură, servicii etc.) – trebuie dezvoltate instituții de promovare, de atragere a investițiilor directe, dar și de intermediere a micilor producători/antreprenori locali – mai ales din zona rurală – cu rețelele de desfacere naționale și internaționale;
- Instruirea la scară largă în managementul proiectelor, antreprenoriat, inovare – adaptată la nivelul de înțelegere al oricărei categorii de antreprenori – este necesară;
- Trebuie depuse eforturi pentru îmbunătățirea legislației în diverse domenii pentru evitarea barierelor în inițiativele administrațiilor locale;
- Promovarea unui proiect major de informare și sensibilizare în toate mediile din zona urbană și rurală cu exemple de bună practică din țară și străinătate în toate domeniile de interes pentru județ este o prioritate;
- Implementarea la scara județului a e-administrației și e-sănătății este o prioritate pentru a asigura o planificare adecvată a proiectelor de investiții, master planuri bine ancorate în realitate etc.
- Eliminarea infraționalității în domeniul forestier – programe complexe de trasabilitate a lemnului, aplicarea unui cod forestier eficace, prioritizarea accesului la material lemnos a fabricilor de mobilă din județ în defavoarea comercializării buștenilor și cherestelei în afara județului etc.

14.5 Politicile publice ale județului Bistrița-Năsăud

Politicile publice țin cont de elementele de dezvoltare personalizată a județului puse în evidență în secțiunile anterioare și subscriu viziunii și celor patru direcții strategice majore de dezvoltare prezentate în figura 14.1.

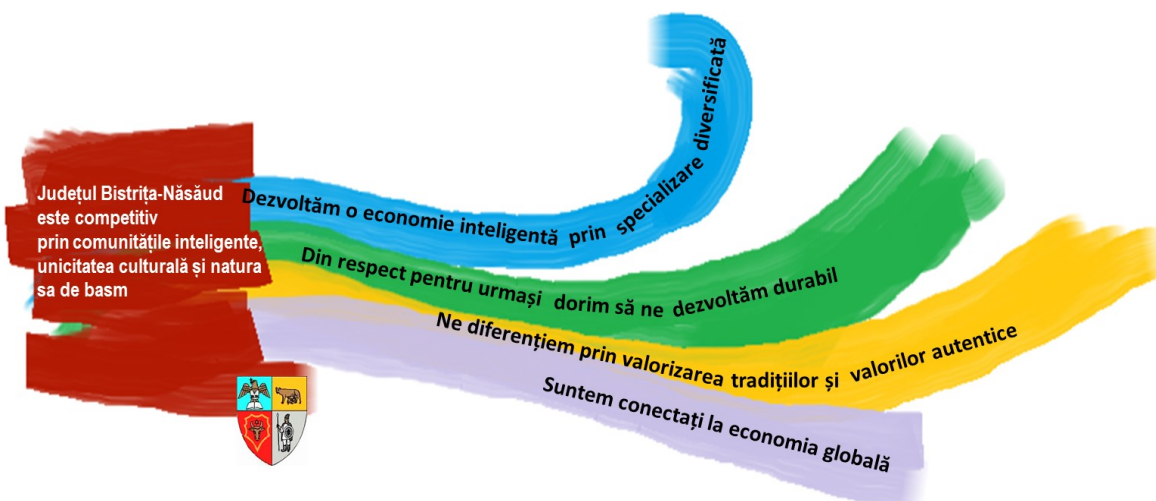

Figura 14.1. Viziunea și direcțiile majore de dezvoltare ale județului Bistrița-Năsăud

În vederea implementării obiectivelor strategice identificate, Consiliul Județean se va folosi de următoarele pachete de politici publice.

OBIECTIVE STRATEGICE	POLITICI PUBLICE
Obiectiv Strategic 1 Dezvoltare economică inteligentă prin specializare diversificată	Politica 1 Dezvoltarea competitivă a județului Bistrița-Năsăud prin diferențierea strategică pe zone de dezvoltare • Zona de dezvoltare Sud-Vest (GAL Câmpie) • Zona de dezvoltare Sud-Est (GAL Valea Șieului) • Zona de dezvoltare Est (GAL Bârgău-Calimani) • Zona de dezvoltare Nord-Est (GAL Lider Bistrița-Năsăud) • Zona de dezvoltare Nord (GAL Țara Năsăudului) • Zona de dezvoltare Nord-Vest (GAL Ținutul Haiducilor) • Zona de dezvoltare Centru
	Politica 2 Configurarea și articularea structurilor de susținere a competitivității județului: sistemul de clustere și GAL-uri
	Politica 3 Mobilizarea resurselor locale în circuitul economic, pentru bunăstarea comunităților locale și consolidarea profilului competitiv regional
	Politica 4 Utilizarea crizelor mondiale (economică-financiară, energie, alimentară, demografică, schimbări climatice) pentru dezvoltarea activităților economice relevante și a resurselor specifice (ex: lemn, pășuni etc)
	Politica 5 Consolidarea cooperării cu sectorul academic și de CDI

OBIECTIVE STRATEGICE	POLITICI PUBLICE
	Politica 6 Managementul inteligent al capitalului uman
	Politica 7 Marketing inteligent

OBIECTIVE STRATEGICE	POLITICI PUBLICE
Obiectiv Strategic 2 Dezvoltare durabilă	Politica 1 Inovare și tehnologii curate pentru dezvoltare durabilă
	Politica 2 Asigurarea calității mediului pentru menținerea atractivității și cadrului adecvat activităților de turism
	Politica 3 Managementul sustenabil al resurselor pe care se bazează profilul competitiv al județului
	Politica 4 Managementul sustenabil al patrimoniului cultural și natural
	Politica 5 Cooperare urban-rurală pentru dezvoltare sustenabilă
	Politica 6 Regenerarea mentalității deschise, antreprenoriale, proactive a comunităților locale
	Politica 7 Diversificarea parteneriatelor orizontale și verticale pentru managementul dezvoltării județului
	Politica 8 Regenerarea mândriei locale și dezvoltarea liderilor locali

OBIECTIVE STRATEGICE	POLITICI PUBLICE
Obiectiv Strategic 3 Diferențiere prin valorificarea inteligentă a tradițiilor și valorilor autentice	Politica 1 Recunoașterea, asumarea și regenerarea valorilor locale ca instrumente de dezvoltare
	Politica 2 Regenerarea tradițiilor, obiceiurilor și activităților relevante la nivelul structurilor teritoriale istorice ca instrumente de diferențiere
	Politica 3 Configurarea pachetului de activități economice pe baza valorificării inteligente a tradițiilor și valorilor locale
	Politica 4 Marketing inteligent

OBIECTIVE STRATEGICE	POLITICI PUBLICE
Obiectiv Strategic 4 Conectivitate sporită	Politica 1 Dezvoltarea sistemului intermodal de transport la nivel județean (Master Plan și Program Implementare aferent infrastructurilor și serviciilor de transport)
	Politica 2 Asigurarea conectivității interne și externe la nivelul GAL-urilor existente și propuse, a clusterelor și zonelor economice
	Politica 3 Asigurarea accesibilității ținuturilor istorice (pentru coeziune social-economică și turism)

OBIECTIVE STRATEGICE	POLITICI PUBLICE
	Politica 4 Asigurarea conectivității la nivel regional și îmbunătățirea conexiunilor la sistemul național/european
	Politica 5 Scoaterea din periferalitate a zonelor rurale montane și asigurarea relației nord-sud

CAPITOLUL 15

PROGRAME ȘI PROIECTE PENTRU PERIOADA 2014-2020

15.1 Portofoliul de programe prioritare

Strategia județului se construiește pe mobilizarea potențialului local de dezvoltare pentru rezolvarea problemelor și atingerea obiectivelor comune de dezvoltare ale comunităților componente. Aceste deziderate sunt armonizate cu direcțiile strategice care decurg din documentele prezentate în secțiunea anterioară, configurând o structură sustenabilă. Corespunzător aspectelor prezentate în capitolul de strategii și politici, principalele programe pentru perioada de planificare 2014-2020 sunt prezentate mai jos.

DOMENIUL 1	PROGRAME
Infrastructura de transport și utilități	Program infrastructură, dotări și servicii de alimentare cu apă și canalizare
	Program infrastructură, dotări și servicii de alimentare cu gaze naturale
	Dezvoltarea dotărilor și serviciilor de transport feroviar
	Dezvoltarea rețelei de infrastructuri de transport rutier
	Dezvoltarea serviciilor de transport public
	Dezvoltarea dotărilor de transport aerian
	Configurarea sistemului de transport intermodal
	Dezvoltarea rețelelor și dotărilor de alimentare cu energie electrică
	Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de TIC

DOMENIUL 2	PROGRAME
Mediu	Împăduriri
	Amenajări și regularizări de cursuri de apă
	Energii regenerabile
	Parcul Național Munții Rodnei
	Alimentare cu apă și canalizări
	Gestionarea deșeurilor
	Calitatea aerului și apei
	Poluarea fonică și riscurile naturale
	Parcuri și spații verzi
	Energie electrică
	Biodiversitate
	Cadrul natural
	Educarea în domeniul protecției mediului și a biodiversității

DOMENIUL 3	PROGRAME
Competitivitatea economică	Valorificarea inteligentă a lemnului
	Valorificarea inteligentă a potențialului agro-zootehnic-industrial alimentar
	Valorificarea inteligentă a potențialului viticol și pomicol
	Valorificarea inteligentă a potențialului silvicol
	Apicultură
	Energie ieftină, din surse regenerabile
	Industria materialelor de construcții
	Valorificarea inteligentă a potențialului balnear
	Turismul, vânătoarea și sportul

DOMENIUL 3	PROGRAME
	Valorificarea inteligență a potențialului industrial
	Crearea de structuri de competitivitate – GAL-uri și cluster funcționale
	Industria creative
	Infrastructura de inovare

DOMENIUL 4	PROGRAME
Capitalul uman	Programe adecvate de formare a resursei umane potrivit dinamicii pieței de muncă
	Stimularea performanțelor în învățământul școlar și liceal
	Calificarea/ recalificarea în domeniile cu potențial competitiv, în vederea configurării condițiilor pentru specializare inteligentă
	Dezvoltarea antreprenoriatului
	Atragerea și dezvoltarea resurselor de consultanță și expertiză în specializare inteligentă și competitivitate
	Atragerea de investiții potrivit potențialului capitalului uman
	Susținerea structurilor neguvernamentale cu potențial de catalizare a spiritului întreprinzător

DOMENIUL 5	PROGRAME
Turism, sport și agrement	Program de management al turismului județului
	Certificare și instruire în turism
	Program pentru dezvoltarea și valorificarea patrimoniului culturale identitar în sprijinul diferențierii
	Program pentru dezvoltarea și valorificarea patrimoniului natural în sprijinul diferențierii
	Dezvoltarea și diversificarea serviciilor
	Dezvoltarea și diversificarea rețelei de dotări în turism
	Creșterea și structurarea accesibilității turiștilor la obiectivele de turism
	Marketingul potențialului turistic
	Program pentru susținerea sportului profesionist
	Program pentru susținerea sportului de masă
Diversificarea serviciilor și dotărilor de agrement	

DOMENIUL 6	PROGRAME
Cultură, tradiții și patrimoniu	Management cultural
	Program reabilitare și integrare sustenabilă a obiectelor de patrimoniu cultural în cadrul localității
	Regenerarea zonelor cu specific cultural identitar
	Program de regenerare a rețelei de dotări muzeale, expoziționale, culturale
	Program de restaurare a patrimoniului artistic
	Program de susținere a artiștilor
	Protejarea și regenerarea patrimoniului cultural imaterial

DOMENIUL 7	PROGRAME
Dezvoltare teritorială, urbană și rurală	Rural
	Administrație
	Educație
	Sănătate
	Protecție socială
	Cultură
	Servicii funerare

DOMENIUL 7	PROGRAME
	Regenerare urbană
	Locuire în urban
	Spații verzi
	Urban
	Administrație
	Educație
	Sănătate
	Protecție socială
	Cultură
	Servicii religioase și funerare
	Asigurarea iluminatului public
	Regenerare locală rurală
	Locuire în rural
	Spații verzi

DOMENIUL 8	PROGRAME
Administrație și bună guvernare	Managementul resurselor pentru dezvoltare: materiale, umane, de organizare, financiare etc
	Managementul dezvoltării locale/ teritoriale
	Administrare pe mai multe niveluri
	Atragerea de resurse pentru proiecte de dezvoltare
	Dezvoltarea comunității
	Catalizarea parteneriatelor
	Protejarea resurselor

DOMENIUL 9	PROGRAME
Cooperare teritorială	Implicarea în proiectele de anvergură teritorială mare din regiune, pe teme de dezvoltare ale celor 7 microregiuni, zone strategice
	Participarea în rețele
	Participarea în parteneriate teritoriale relevante
	Lobby, marketing

15.2. Portofoliul de proiecte prioritare

Potrivit domeniilor de analiză, proiectele identificate în teritoriu și cele rezultate din analiza diagnostic au fost grupate în tabelele următoare.

Domeniul 1: Infrastructura de transport și utilități

PROGRAME	PROIECTE
Program infrastructură, dotări și servicii de alimentare cu apă și canalizare	• Infrastructura de alimentare cu apă potabilă și în mod special a infrastructurii de canalizare în toate localitățile în zona de câmpie Sud-Vest • Extindere și modernizare infrastructura de apă și apă uzată în jud. BN- faza II-a • Stație de epurare a apei la Matei • Rezolvarea rețelei de canalizare în toate localitățile în cadrul unor proiecte integrate: GAL Valea Șieului • Alimentarea cu apă din lacul Colibița: GAL Valea Șieului • Rezolvarea canalizării în zona lacului Colibița • Extinderea rețelei de apă și canalizare (ex. Rebrîșoara): GAL Năsăud • Alimentare cu apă a satelor Moruț și Fântânele din comuna Matei, județul

PROGRAME	PROIECTE
	Bistrița-Năsăud • Înființare de rețele de canalizare și stație de epurare în satele Matei și Corvinești • Alimentare cu apă a satelor Bidiu și Enciu din comuna Matei, județul Bistrița-Năsăud • Alimentare cu apă, canalizare, stație de epurare în localitatea Arcalia (ACEA) • Aducțiune apă, rețea canal Pietroasa • Aducțiune apă, rețea canal Colibița • Extindere rețele de apă și canalizare în Comuna Leșu, Jud. Bistrița-Năsăud • Rețea de canalizare în localitățile Budacu de Jos, Budus, Jelna, Monariu și Simionești • Extindere rețea de alimentare cu apă în localitățile Budacu de Jos și Budus • Extindere rețea de alimentare cu apă în localitatea Jelna • Extindere rețea de canalizare, Silivașu de Câmpie • Extindere rețea de apă potabilă, Silivașu de Câmpie • Aducțiune și distribuție de apă în loc. Budacu de Sus • Rețea de canalizare, colectare și epurarea apei menajere în comuna Dumitrița • Canalizarea și epurarea apelor uzate menajere în comuna Galații Bistriței • Alimentare cu apă a satelor Chiochiș și Strugureni, comuna Chiochiș • Sistem integrat de alimentare cu apă, canalizare și stație de epurare în satele Bozieș și Chețiu, comuna Chiochiș • Aducțiune apă și canalizare în satele Sânmihaiu de Câmpie, Zoreni, Stupini • Rețea de alimentare cu apă potabilă cu stație de tratare și rețea de canalizare menajeră cu stație de epurare • Stație pompare stocare apă pentru extinderea orașului Beclean ca zonă turistică • Realizare rețea de apă și canalizare în localitatea Cireșoia • Extindere rețea canalizare în localitățile Braniștea și Măluț • Alimentare cu apă și canalizare în comuna Budești • Sistem de canalizare ape uzate menajere și stație de epurare în comuna Chiuza, jud. Bistrița-Năsăud • Sistem de alimentare cu apă a localității Mires • Alimentare cu apă a localității Ciceu-Giurgesti • Alimentare cu apă și canalizare a satului Dumbraveni și canalizare a localității Ciceu-Giurgesti • Extindere rețea canalizare în Comuna Coșbuc • Extindere rețele de Canalizare în Comuna Dumitra • Alimentare cu apă a localității Strâmba, Josenii Bârgăului • Sistemul de canalizare menajera pentru localitatea Strimba, Josenii Bârgăului • Rețea publică de canalizare a apelor uzate și stație de epurare în localitatea Sângeorzu Nou, Comuna Lechința • Rețea publică de alimentare cu apă potabilă în localitatea Sângeorzu Nou, Comuna Lechința • Sistem de canalizare a apelor uzate în localitatea Vermeș Comuna Lechința • Rețea de alimentare cu apă și canalizare, Comuna Livezile • Extinderea sistemului de alimentare cu apă și canalizare 6km, Comuna Lunca Ilvei • Rețea de alimentare cu apă și canalizare, Comuna Maieru • Construire rețele de alimentare cu apă potabilă în comuna: Miceștii de Câmpie cu satele aparținătoare Visuia și Fântânița. • Rețea de canalizare apă menajera și stație de epurare, sat Fântânița, comuna Miceștii de Câmpie • Rețele de canalizare și epurare a apelor uzate în localitățile Miceștii de Câmpie și Visuia • Rețea publică de alimentare cu apă potabilă a localităților Comlod și Orosfaia, comuna Milaș • Rețea de canalizare, Comuna Negrileşti

PROGRAME	PROIECTE
	• Rețea publică de canalizare a apelor uzate menajere în localitatea Comlod și Orosfaia, comuna Milaș • Extindere rețea canalizare în localitatea Milaș • Extinderea rețelei de canalizare menajeră și fluvială pe Bd. Grănicerilor, Oraș Năsăud • Extindere rețea de alimentare cu apa a comunei Poiana Ilvei • Rețea de canalizare și stație de epurare în localitatea Poiana Ilvei • Renovarea și dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale, modernizarea /re tehnologizarea infrastructurii de irigații și alte și alte lucrări de îmbunătățiri funciare (Măsura 322), Comuna Prundu Bârgăului • Infrastructura de irigații și apă pentru activități agricole și zootehnice în zona de câmpie Sud-Vest • Instalații irigație terenuri agricole în comuna Poiana Ilvei • Canalizare în Comuna Runcu Salvei • Realizare a rețelelor de canalizare publice și epurare a apelor uzate în comuna Șieuț • Rețea de canalizare Șintereag, Șieu Sfântu, Cociu • Rețele de canalizare și epurare a apelor uzate în loc Bichigiu, comuna Telciu • Construire rețele de alimentare cu apă potabilă în loc. Bichigiu, comuna Telciu • Extindere rețea de canalizare pe străzile laterale din comuna Telciu • Alimentară cu apă, Comuna Tiha Bârgăului • Realizare canalizare, Comuna Tiha Bârgăului • Introducere apă potabilă în Hășmașu Ciceului, Comuna Uriu • Rețea apă și canal Coseriu-Valea Mare • Extindere rețea de apă potabilă în comuna Urmeniș, sat Urmeniș • Construire rețea de apă și canalizare în satele Șopteriu, Finate și Delureni • Construire rețea de canalizare în satul de reședință de comuna Urmeniș • Alimentare cu apă Comuna Zagra, satele Zagra, Poienile Zagrei și Suplai, Alunișul • Canalizare ape uzate și stație de epurare Zagra, Poienile Zagrei, Suplai, Alunișul • Alimentare cu apă și canalizare localitatea Alunișul • Proiectarea și execuția unui sistem de canalizare și a unei stații de epurare pentru preluarea și tratarea apelor uzate menajere din comuna Ciceu Mihăiești • Proiectarea și execuția unui sistem de alimentare cu apă în localitatea Lelești • Alimentare cu apă, canalizare, stație de epurare în localitatea Arcalia (ACEA) • Canalizare și epurarea apelor uzate în Șieu Măgheruș (CESM) • Modernizare stație tratare apă, Comuna Parva • Rețea de canalizare și stație de epurare a apelor uzate în Comuna Căianu Mic
Program infrastructură, dotări și servicii de alimentare cu gaze naturale	• Rezolvarea aducțiunii de gaz: GAL T. Haiducilor • Extinderea rețelei de gaz (în prezent numai Teaca este racordată la conductă de gaz): GAL Valea Șieului • Distribuție gaze naturale, racord de înaltă presiune și SRM gaz, Comuna Salva • Introducere gaz metan, Comuna Petru Rareș • Aducțiune rețea gaz, Comuna Căianu Mic
Dezvoltarea dotărilor și serviciilor de transport feroviar	• Realizarea unor rampe de încărcare pe calea ferată: GAL Lider • Negocierea unui program privind accesibilitatea feroviară crescută și un program adecvat nevoilor județului

PROGRAME	PROIECTE
Dezvoltarea rețelei de infrastructuri de transport rutier	• Modernizare DN17C - Bistrița-Moisei • Modernizare DN17D - Beclenuț -Valea Mare • Refacție Linie cale ferata Beclean-Sărățel-Deda • Refacție Linie cale ferata Dej-Ilva Mica • Refacție Linie cale ferata Ilva Mica-Grădiniță • DJ 172 D - Josenii Bârgăului(DN 17)-Strâmba - Ilva Mica(DN 17D)-Poiana Ilvei-Măgura Ilvei-Ilva Mare-Lunca Ilvei-Limita județului Suceava • Drumurile Colibiței - Prundu Bârgăului (DN 17) - Bistrița Bârgăului - Colibița - Mureșenii Bârgăului(DN 17) • DJ 173 – Bistrița (DN17)-Jelna-Orheiu Bistriței-Ragla-Budacu de Sus-Soimus-Sieu-Posmus-Pinticu-Teaca-Ocnita-Milas-Sopteriu-Silivasu-de Câmpie-Visuia-Miceștii de Câmpie- Sânmihaiu de Câmpie(DJ 151) • DJ 171 - Uriu(DN17)-Ilișua-Dobric-Căianu Mic-Spermezeu-Lunca Borlesei-Borleasa-Târlișua-Agrieș-Agrieșel-Breaza - Purcărete-Negrilești-Ciceu Giurgești-Reteag(DN 17) • DJ 154 - Limita județului Mureș-Monor-Șieut-Șieu-Bârla-Mărișelu- Domnești-Sărata (DN 17) • DJ 172 E – Limita județului Cluj-Chiochis-Strugureni-Matei-Lechinta-Herina (DN 15 A) • DJ 172 H – Nușeni (DJ 172 A)-Bidu-Corvinești-Matei(DJ 172 E)-Morut-Fantanele-DJ 151 • DJ 154 B - Limita județului Mureș-Monor • DJ 154 D- Domnești (DJ 154)-Nețeni - Albeștii Bistriței - Galații Bistriței - Dipsa-Viile Tecii – Budurleni – Brăteni - DJ151 • DJ 162 – Teaca – Archiud – Stupini - Sânmihaiu de Câmpie • DJ 173 B – Bistrița (DN 17 C)-Târpui-Mintiu-Nimigea de Jos(DJ 172) • DJ 172 B – Unirea (DN 17)-Slătinița-Nepos(DN 17 D)-DN 17 D (Rebrișoara)-Rebra-Parva • DJ 172 – Beclean (DN 17)-Figa-Agrișu de Sus-Agrișu de Jos-Cociu- -Mogoșeni - Florești-Nimigea de Jos-Mocod-Zagra-Poienile Zagrei • DJ 172 A - Beclean(DN 17)-Rusu de Jos-Rusu de Sus-Nușeni-Beudiu-Bozieș-Apatiu-Strugureni • DJ 172 F - Limita județului Cluj-Braniștea-Măluț-Beclean(DN 17) • DJ 172 G Nușeni (DJ 172 E)-Feleac-Chiraleș-Arcalia-Sărățel-Monariu-Budacu de Jos -Jelna-Orheiu Bistriței-Satu Nou-Cușma-Dorolea-Livezile(DN 17) • DJ 172 I Beudiu (DJ 172 A) - Vita-Tentea-Sânnicoara-D J 172 A (Limita jud. Cluj) • DJ 172 J Magura Ilvei (DJ 172 D) - Rodna (DN 17 D)-Valea Vinului • DJ 172 K Reteag (DN 17) - Branistea-Ciresoaia • DJ 173 C Bistrita (DN 17) - Budacu de Jos-Budus-DJ 154 (Bârla) • Construirea centurii orașului Beclean • Amenajare piste biciclete • Infrastructura de drumuri: realizarea legăturii Lechința – Herina sau/și Sărățel – Chintelnic • Modernizarea străzilor comunale: GAL Valea Șieului • Dezvoltarea unei școlitoare în zona Prundu Bârgăului (Livezile-Tureac) • Amenajare piste de biciclete în și între localități (pentru a crește mobilitatea locuitorilor) • Modernizarea căilor de acces în zona pensiunilor agro-turistice: GAL Bârgău-Călimani • Dezvoltarea căilor de acces prin drumuri pietruite la fermele de animale: GAL Bârgău-Călimani • Dezvoltarea spațiilor moderne de campare a caravelor: zona Colibița • Dezvoltarea rețelei de drumuri locale în zonele turistice (ex. Ilva Mare): GAL Lider • Pietruirea căilor de acces la casele izolate de pe munte unde există potențial de valorificare turistică: GAL Lider

PROGRAME	PROIECTE
	• Modernizarea infrastructurii rutiere de acces în Năsăud • Modernizarea infrastructurii rutiere în zone precum Valea Măriilor, Poiana Zânelor • Modernizarea căilor de acces dinspre Năsăud spre Rodna și drumuri de ocolire a satelor pe unde trece trafic greu (ex. Coșbuc) • Dezvoltarea proiecte integrate pentru drumuri, apă, canal printr-o formă asociativă a comunelor din jurul orașului Beclean • Modernizare infrastructură rutieră de acces în zona industrială Bistrița • Dezvoltarea parcarilor sub și supraterane moderne în cartierele rezidențiale din Bistrița • Realizarea centurii de ocolire a municipiului Bistrița • Asfaltarea străzilor aparținând domeniului public al comunei Matei din cele șase sate componente • Modernizare drum comunal DC 31A(MDC31A) • Asfaltare drum comunal în Comuna Leșu, Jud. Bistrița-Năsăud • Modernizare străzi laterale în Comuna Leșu, Jud. Bistrița-Năsăud • Asfaltare străzi în comuna Budacu de Jos - 12 km • Modernizarea infrastructurii rutiere agricole • Pietruire drumuri agricole, vicinale rute alternative • Asfaltare drum comunal DC -21A • Asfaltare străzi comuna Silivașu de Câmpie • Modernizare drumuri comunale • Reabilitarea și modernizarea drumurilor comunale și a străzilor din intravilanul comunei Galații Bistriței • Modernizare DC 24 A, (DJ 172A)-Bozieș • Modernizare DC 24, Strugureni (DJ 172 E) - Zoreni • Asfaltare drumuri comunale: Sânmihaiu de Câmpie - Stupini - Orosfaia , comuna Milaș - 7 km ; Sânmihaiu de Câmpie - Sălcuța - 5 km; Sânmihaiu de Câmpie - comuna Budești • Pietruire drumuri agricole pe teritoriul județului • Modernizare Drumuri Comunale și Ulițe, Comuna Nimigea • Reabilitare străzi in comuna Ilva Mica • Reabilitare trotuare in comuna Ilva Mica • Drumuri de exploatare pentru exploatațiile agricole în comuna Măgura Ilvei • Modernizare DJ Măgura Ilvei - Rodna • Asfaltare străzi în Comuna Spermezeu • Asfaltare străzi în Localitatea Dobricel • Asfaltare străzi în Localitatea Spermezeu • Modernizare drumuri comunale • Amenajare infrastructura drumuri, trotuare cartier Podirei, Beclean • Trecere bac plutitor pe cursul de apă Someșul Mare Hm 1.114 la Braniștea, comuna Braniștea, județul Bistrița-Năsăud, bazin hidrografic Someș-Tisa • Reabilitare drumuri de exploatare agricolă, comuna Braniștea • Modernizare drum comunal Țagu - Cătina • Modernizare drum Budești - Copru - Cătina • Modernizare drum DC 21 Visuia - Budești - Fânațe - Gorgan - Cupru • Modernizare drum vicinal Țăgșoru - Silivașu de Câmpie • Modernizare drum vicinal Budești - Miceștii de Câmpie • Modernizare drum vicinal Budești - Sânmihaiu de Câmpie • Modernizare drum vicinal Budești - Buza • Asfaltare drumuri agricole in comuna Cetate • Realizare șanțuri si podețe betonate in comuna Cetate • Asfaltare străzi în comuna Cetate • Modernizare DJ 170 A Chiuza-Dumbrăvița-Păltineasa • Modernizarea străzilor din localitățile Chiuza, Săsarm, Piatra și Mires. • Asfaltare DC 35 ,Ciceu-Giurgești -Dumbrăveni

PROGRAME	PROIECTE
	• Asfaltare drumuri de interes local din comuna Ciceu-Giurgești • Amenajare prin pietruire drum Ciceu Giurgești- Cetatea Ciceului-Ciceu Corabia-Ciceu Mihăești • Amenajare drum comunal Dumbrăveni - Chiuești prin transformarea acestuia în drum județean • Reabilitare pod de lemn în localitatea Coșbuc, monument istoric • Construcție pod peste râul Sălăuta • Asfaltare străzi Dumitra-Cepari-Tarpiu • Modernizare drumuri agricole și forestiere • Modernizare străzi în comuna Josenii - Bârgăului • Varianta de ocolire drum comunal colateral în comuna Josenii - Bârgăului • Modernizare străzi în Comuna Lechința localitățile Lechința și Vermeș • Modernizare D.C. 27 A • Modernizarea infrastructurii rutiere agricole în localitatea Livezile pe o lungime de 7859 m • Modernizare străzi în Comuna Livezile pe o lungime de 18.000 m • Modernizare drumuri agricole în Localitatea Cușma pe o lungime de 5.000 m • Modernizare drumuri agricole în Localitatea Dorolea pe o lungime de 5.000 m • Construirea de trotuare în Localitatea Livezile pe o lungime de 10.000 m • Construirea de trotuare în Localitatea Dorolea pe o lungime de 4.000 m • Construirea de trotuare în Localitatea Cușma pe o lungime de 5000 m • Amenajarea de parcuri pe lângă Piața Auto, Livezile • Modernizarea și asfaltarea str. Izvoarelor, Iliutei, Salcamului, Fermierului, Muncelului • Construirea de 2 poduri peste râul Ilva în zona străzilor Teleschi și Salcâmului • Asfaltare străzi comunale, Comuna Maieru • Trotuare, Comuna Maieru • Patru poduri, Comuna Maieru • Reabilitare drumuri agricole, Comuna Maieru • Asfaltare drum comunal DC21-DC21A sat Fântânița și Strada Pe Vale , sat Miceștii de Câmpie • Modernizare DC21 și străzile în comuna Miceștii de Câmpie • Modernizare DJ 173 km 60+300-66+488, Milaș - limită județ Mureș • Modernizare DC 20 A, km 0+000-2+100, DJ 173-Hirean, comuna Milaș • Modernizare DC 20 B, km 0+000-3+700, DJ 173-Ghemeș, comuna Milaș • Modernizare ulițe principale în comuna Milaș • Realizare infrastructura agricolă de acces (Submăsura 125 A2), Comuna Monor • Reabilitare și modernizare rețea de drumuri în intravilanul comunei Monor • Reabilitare Străzii Vasile Nașcu din orașul Năsăud • Reabilitarea și modernizarea drumului comunal DC 2D al Cartierului Liviu Rebreanu, Orașul Năsăud • Reabilitarea și modernizarea drumului comunal DC 2I Năsăud – Gersa, Orașul Năsăud • Reabilitarea și modernizarea drumului comunal DC 2J –Salva, Orașul Năsăud • Reabilitarea drumului de interes local din cartierul Lusca, strada Cimitirului Vechi, Orașul Năsăud • Amenajare drum acces, parcuri, împrejmuire și rețea de apă și canalizare la Cimitirul Multiconfesional din Orașul Năsăud • Pod cu o bandă de circulație peste râul Someșul Mare, cartier Lusca, oraș Năsăud • Modernizarea Străzii Gagi din orașul Năsăud • Reabilitare trotuare în orașul Năsăud • Realizarea variantei de ocolire a orașului Năsăud • Varianta de ocolire a orașului Năsăud • Reabilitare străzii Valea Mintiului, Cartierul Liviu Rebreanu, orașul Năsăud • Modernizare străzi, Comuna Negriștești

PROGRAME	PROIECTE
	• Modernizare drumuri hotar , Comuna Negrilești • Asfaltare Drumuri Comunale și ulițe In Comuna Petru Rareș • Modernizare drumuri locale in localitate Poiana Ilvei, județul Bistrița Năsăud • Măsura 125 -îmbunătățirea si dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea si adaptarea agriculturii și silviculturii, submăsura 125 a, comuna Prundu Bârgăului • Submasura 125 b - îmbunătățirea si dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea si adaptarea silviculturii, comuna Prundu Bârgăului • Măsura 211- sprijin pentru zona montana defavorizata, comuna Prundu Bârgăului • Dezvoltare infrastructura locală, asfaltarea drumului comunal 3.5 km, Comuna Rodna • Modernizare Ulița Ideciului de la km 2.400 la km 6.600, comuna Runcu Salvei • Modernizări ulițe, străzi, Comuna Runcu Salvei • Modernizări drumuri de hotar, Comuna Runcu Salvei • Modernizare și asfaltare străzi în loc Salva • Modernizare DC 28 Bretea DJ151 Șieu Odorhei • Modernizare strada principala Șieu Odorhei • Modernizare drumuri străzi și trotuare în Comuna Șieuț • Modernizare drumuri forestiere și agricole în Comuna Șieuț • Reabilitare rețea stradala urbana, Sângeorz Băi • Modernizare străzi in Comuna Sintereag • Modernizare drum comunal 31 Caila, Comuna Sintereag • Modernizare trotuare, Comuna Sintereag • Modernizare DC42, DN17C Bichigiu • Asfaltare drumuri comunale Bichigiu • Modernizare străzi comunale, Comuna Coșbuc • Reabilitare drumuri forestiere in comuna Tiha Bârgăului • Modernizare și asfaltare drum comunal Coseri • Modernizare și asfaltare drum comunal Urmenis - Cimp • Modernizare și asfaltare drum comunal Finate • Modernizarea și asfaltare drum comunal Sopteriu-Delureni • Modernizare și asfaltare drumuri agricole • Modernizare și asfaltare drum comunal Finate-Valea Mare • Modernizare și asfaltare drumuri in satele Urmenis, Sopteriu si Delureni • Asfaltare drum comunal dc 40 Zagra - Alunișul • Asfaltare drum comunal DC 39 Mires Perisor, Perisor-Paltinesa și străzi Perișor • Modernizare drum comunal • Rețea publică de alimentare cu apă potabilă a localității Ocnița, comuna Teaca, Județul Bistrița-Năsăud (RPAPO) • Rețea publică de alimentare cu apă potabilă a localității Pinticu, comuna Teaca, Județul Bistrița-Năsăud (RPAPP) • Rețea publică de alimentare cu apă potabilă a localităților Archiud și Budurleni, comuna Teaca, Județul Bistrița-Năsăud (RPAPAB) • Rețea publică de canalizare a apelor uzate menajere și stație de epurare în localitatea Archiud, comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud (RPCAUZSEA) • Rețea publică de canalizare a apelor uzate menajere și stație de epurare în localitatea Ocnița, comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud (RPCAUZSEO) • Rețea publică de canalizare a apelor uzate menajere și stație de epurare în localitatea Pinticu, comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud (RPCAUZSEP) • Rețea publică de canalizare a apelor uzate menajere și stație de epurare în localitățile Budurleni și Viile Tecii Pinticu, comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud (RPCAUZSEBVT) • Extindere rețea publică de canalizare a apelor uzate menajere și stație de epurare în localitatea Teaca, comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud (ERPCAUZSET)

PROGRAME	PROIECTE
	• Extindere rețea stradală în localitatea Teaca, județul Bistrița-Năsăud (ERST) • Modernizare drumuri de interes local în localitatea Archiud, comuna Teaca, Județul Bistrița-Năsăud (MDILA) • Modernizare drumuri de interes local în localitatea Pinticu, comuna Teaca, Județul Bistrița-Năsăud (MDILP) • Modernizare drumuri de interes local în localitatea Ocnița, comuna Teaca, Județul Bistrița-Năsăud (MDILO) • Reabilitarea, modernizarea, realizarea de poduri, podețe sau punți pietonale în comuna Teaca (RMRPPPT) • Modernizare drum comunal DC 31A(MDC31A) Șieu Măgheruș • Modernizare drum agricol Șieu Măgheruș (MDASM) • Amenajare drumuri agricole și forestiere, Comuna Parva • Reabilitare drumuri comunale și vicinale, Comuna Feldru • Modernizare drum comunal DC2 Gersa - 7km • Modernizare drum comunal Rebrișoara - Poderei • Punți pietonale fixe peste râul Someșul Mare 2 bucăți • Podul peste râul Someșul Mare - Rebrișoara • Modernizare străzi comunale, Rebrișoara • Trotuare și șanțuri in Rebrișoara • Asfaltare străzi Comuna Caianu Mic • Amenajare șanțuri pentru scurgerea apelor pluviale Comuna Caianu Mic • Amenajare drumuri vicinale și de exploatație agricolă, Comuna Caianu Mic • Realizare infrastructura pentru dezvoltarea turismului pe plan local, Comuna Căianu Mic • Amenajare drumuri forestiere, Comuna Caianu Mic • Asfaltare DC36 Ilișua - Hășmașu Ciceului 3,6 km, Comuna Uriu • Asfaltare străzi comunale, Comuna Uriu • Construire Pod peste Raul Bistrița în localitatea Josenii - Birgaului "Ulita Marcului"
Dezvoltarea serviciilor de transport public	• Dezvoltarea transportului public pentru navetiștii din zona rurală care au loc de muncă în întreprinderile din Bistrița • Transport ecologic Beclean-Baile Figa
Dezvoltarea dotărilor de transport aerian	• Realizarea platformei aeroportuare la Bistrița pentru aeronave de mici dimensiuni de tip charter
Configurarea sistemului de transport intermodal	• Crearea unui nod intermodal cât mai apropiat de municipiu (se vor studia minimum trei variante și se va alege varianta optimă: Beclean, Dej Triaj – în colaborare cu județul Cluj, Sărățel) • Terminal intermodal de transport
Dezvoltarea rețelelor și dotărilor de alimentare cu energie electrică	• Extindere rețea electrificare Sub Deal, Comuna Bistrița-Bârgăului • Extind rețea electrica, Comuna Ilva Mare • Electrificare grup de case izolate în localitatea Cireșoia, Comuna Branîștea • Extinderea rețelei de joasa tensiune în localitățile Chiuza si Sasarm • Alimentare cu energie electrica la stația de pompe apa a localității Ciceu-Giurgești • Electrificare extindere rețele electrice, Comuna Coșbuc • Extindere rețele electrice, Comuna Maieru • Extindere rețea electrica, Comuna Căianu Mic • Electrificarea fermelor de animale din zonele mai izolate: GAL Bârgău-Călimani • Extindere rețea electrificare Pietroasa, Comuna Bistrița-Bârgăului
Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de TIC	• Racordarea la rețeaua internet în bandă largă a municipiului Bistrița

Domeniul 2: Mediu

PROGRAME	PROIECTE
Împăduriri	• Plantarea unor soiuri noi de copaci pentru combaterea fenomenului de deșertificare în zona de câmpie Sud-Vest • Împădurirea cu gorun (min. 20 ha) în zona de câmpie Sud-Vest • Amenajarea unor plantații sau împăduriri pe terenurile Comunei Silivașu de Câmpie
Amenajări și regularizări de cursuri de apă	• Decolmatarea râurilor în zona localităților Budești și Matei pentru diminuarea inundațiilor • Amenajare râu Someșul Mare și afluenți între Valea Mare și Lelești, etapa I, jud. Bistrița-Năsăud • Amenajare Vale Dipsa între localitățile Chiraleș și Teaca • Îndiguiri și consolidării de maluri și versanți, Comuna Leșu • Regularizarea cursurilor de apă cadastrate și necadastrate • Regularizare, decolmatare Parau Ses,, cu afluenți, Comuna Silivașu de Câmpie • Amenajare curs apă Valea Sîntionii, Comuna Mărișelu • Decolmatarea Pârâului Valea Măgurii, Comuna Mărișelu • Amenajare curs apă Valea Jeici, Comuna Mărișelu • Îndiguirea malului drept al Râului Șieu pentru protejarea căminului cultural împotriva inundațiilor, Comuna Mărișelu • Regularizarea Canalelor și Văilor, Comuna Nimigea • Îndiguire zone inundabilă, Comuna Ilva Mare • Îndiguire maluri Valea Sărata, Orașul Beclean • Amenajarea văilor din localitățile Chiuza, Săsarm și Piatra pentru prevenirea inundațiilor, Comuna Chiuza • Decolmatarea văii Canciului pe o lungime de 7 Km, Comuna Ciceu-Giurgești • Infrastructura de prevenire și de protecție împotriva inundațiilor în comuna Coșbuc • Lucrări de amenajare a cursurilor de apă în comunele Dumitra și Șintereag • Reabilitare Canalul Morii, Comuna Josenii Bârgăului • Amenajarea pâraielor din Comuna Livezile prin betonare pe o lungime de 3.200 m • Îndiguiri Someș Anieș, Comuna Maieru • Regularizare cursuri apă, Comuna Negriștei • Regularizare albie și apărări de mal a râului Ilva în intravilanul localității Poiana Ilvei • Extindere alimentare energie electrică în extravilan la 96 de locuințe, Comuna Salva • Regularizare torente pe văile comunale în comuna Feldru • Reabilitare diguri de protecție și poduri de trecere peste Someșul Mare, comuna Feldru • Regularizare pâraie și văi necadastrate în Comuna Căianu Mic • Regularizarea Văii Ilișua • Regularizare râu Saluta în intravilan • Decolmatare și amenajare vale Meles, pe raza comunei Matei
Energii regenerabile	• Valorificarea superioară a biomasei prin colectarea centralizată și comercializarea profitabilă: GAL Bârgău-Călimani • Dezvoltarea producției de biomasă: GAL Lider • Valorificarea biomasei într-o rețea integrată la nivel județean: GAL Năsăud • Dezvoltarea microhidrocentralelor și a centralelor eoliene pentru ferme: GAL Bârgău-Călimani • Dezvoltarea centralelor eoliene montane: GAL Lider • Dezvoltarea unor microhidrocentrale pe pârauri montane: GAL Năsăud • Dezvoltare durabilă prin inițierea producției de energie și biomasa în jud. Bistrița-Năsăud • Construire a două microhidrocentrale în comuna Romuli

PROGRAME	PROIECTE
	• Construirea a două centrale eoliene in comuna Romuli • Microhidrocentrală pe pârâul Arșița, Comuna Măgura Ilvei • Construirea de parc fotovoltaic cu panouri solare, Comuna Silivașu de Câmpie • Producere energie electrică și termică din biomasă, Comuna Ilva Mare • Parc fotovoltaic in comuna Telciu • Utilizarea complementara a surselor regenerabile de energie în instituțiile publice • Modernizarea centralei termice și montarea unui cazan pe biomasă la pepiniera Silhoasa • Construirea unei fabrici de biogaz prin folosirea deșeurilor regenerabile, Comuna Budești
Parcul Național Munții Rodnei	• Monitorizare a efectelor schimbărilor climatice și stabilirea unor habitate naturale etalon (ex. lacuri glaciare, păduri bătrâne, izvoare etc.) • Evaluarea potențialului hidromineral prin analiza izvoarelor minerale, cartarea acestora, promovarea calităților terapeutice ale acestora • Evaluarea calității apelor montane ca surse de apă prin analize și propunerea unor măsuri de protecție • Colectarea apelor uzate din minele din Izvorul Băilor, Valea Cobășel ca urmare a deversărilor dese cu încărcătură nocivă asupra faunei acvatice • Evaluarea bonității pășunilor din siturile Natura 2000 în vederea asigurării perpetuării bunelor practici agricole • Monitorizarea speciilor de interes comunitar din siturile Natura 2000 • Instruirea tinerilor în monitorizarea biodiversității
Alimentare cu apă și canalizări	• Orice zona urbana ce în prezent nu deține sistem de alimentare cu apă gestionat ar putea fi deservită de la o altă sursă existentă; • Extinderea zonei de servicii de la sursele de apă existentă conforme care elimină astfel sursele neconforme; • Dezvoltarea rețelelor de apă pentru comunitățile fără alimentare cu apă ce nu pot fi deservite din sursele existente; • Înlocuirea rețelelor de apă cu prioritatea stabilită de pierderile din rețea, număr de intervenții, probleme în alimentare, pierderi în contorizare • Înlocuirea conductelor de abociment din rețelele de alimentare cu apă potabilă • Extinderea/ modernizarea facilităților de tratare ce deservesc o populație mai mare de 100.000 • Înlocuirea și acolo unde este nevoie extinderea rețelei de canalizare în zonele urbane cu populație mai mare de 10.000 locuitori. Se va da prioritate zonelor unde raportul canalizare pe cap de locuitor conectat este mai mic; • Înlocuirea facilităților de epurare a apelor uzate în zonele cu populație mai mare de 10.000 de locuitori, acolo unde deversarea efluentului are un puternic impact asupra mediului afectând populația din aval • Înlocuirea facilităților de tratare existente unde pot fi incluse într-o schema de tratare regională • Retehnologizarea unei rețele existente de canalizare acolo unde există cazuri critice de deversări ale apelor în stradă sau în subsoluri • Retehnologizarea unei rețele existente de canalizare acolo unde canalizarea a fost interconectată cu rețeaua de deversare a apelor meteorice sau invers
Gestionarea deșeurilor	• Redezvoltarea zonei în care a funcționat depozitul de deșeuri Zăvoaie Bistrița în vederea introducerii ei în peisajul urban prin implementarea Planului Local de Acțiune elaborat în cadrul proiectului SUFALNET 4EU. • Reabilitare sit poluat – Uzina termică • Implementarea unor masuri tehnice de reducere a cantității de deșeuri pe baza unui studiu privind fluxul de deșeuri realizat după funcționarea sistemului integrat de management al deșeurilor în care se monitorizează cantitativ și calitativ deșeurile produse • Organizarea unor campanii de educare a cetățenilor privind responsabilitatea lor în ceea ce privește: colectarea selectivă a deșeurilor și rolul cetățenilor; încurajarea consumatorilor pentru utilizarea produselor cu ciclul de viață mare,

PROGRAME	PROIECTE
	ecologice, reutilizabile. • Îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor prin elaborarea unor mecanisme economica-financiare care să permită organizarea unui management integrat bazat pe taxe convenabile pentru cetățenii care reduc cantitatea de deșeuri și care de asemenea, să acopere costurile de colectare, tratare și depozitare controlată.
Calitatea aerului și apei	• Înființarea unui centru de monitorizare a factorilor de mediu pentru informarea și prevenirea populației din Municipiul Bistrița și celelalte orașe din județ cu privire la calitatea apei potabile, nivelul de poluare (hartă de zgomot), poluări accidentale, constând într-o rețea tehnică de colectare și interceptare a parametrilor factorilor de mediu, personal calificat pentru interpretarea datelor și o rețea de distribuție a informațiilor • Organizarea unor campanii de conștientizare publice cu privire la beneficiile transportului cu emisii reduse de carbon în atenuarea schimbărilor climatic • Promovarea demonstrării, dezvoltării și transferului de tehnologii cu emisii reduse de carbon, la nivelul comunității • Instituirea, unei taxe de acces în Municipiul Bistrița și în orașele din județ a mijloacelor de transport marfă, diferențiată în funcție de norma de poluare a fiecărui autovehicul și a unor taxe de acces a autovehiculelor în zona centrala
Poluarea fonică și riscurile naturale	• Evaluarea capacității resurselor din sub-bazinul hidrografic Bistrița și elaborarea unei hărți cu resursele de apă disponibile pe râul Bistrița • Dezvoltarea unei strategii integrate pentru managementul resurselor de apa din sub-bazinul Bistrița (în scop potabil, industrial, piscicol, agricol si producere energie) pentru a planifica nivelele viabile de consumuri pe perioada de pana in 2030 • Realizarea hărții acustice a municipiului Bistrița și a orașelor din județ
Parcuri și spații verzi	Proiecte în Municipiul Bistrița • Reabilitarea și extinderea spațiilor verzi publice din cartierele Independenței Nord și Independenței Sud, 13,5 ha • Dezvoltarea perdelelor de protecție, a aliniamentelor stradale, cu respectarea sortimentului majoritar și a scuarurilor în cartierele Municipiului Bistrița • Reabilitarea spațiilor verzi din zona Decebal – 7,6 ha, • Reabilitarea spațiilor verzi din zona Stefan cel Mare – 5,1 ha • Reabilitarea spațiilor verzi din zona Andrei Mureșanu - ha • Reabilitarea spațiilor verzi din zona Calea Moldovei -_ ha • Reabilitarea Parcului dendrologic din cadrul Colegiului National Liviu Rebreanu Bistrița, în suprafață de 8.525 mp. • Amenajarea unui parc în cadrul Complexului Sportiv Polivalent – localitatea componentă Unirea, pe o suprafață de 100 ha, în vederea atingerii țintei de 26 mp spațiu verde/locuitor, conform standardelor europene (în cadrul Wonder land). • Amenajare alei de acces, spatii verzi si locuri de joaca pe traseul DN 17 in loc. componenta Unirea – 5,5 ha • Amenajare alei de acces, spatii verzi si locuri de joaca pe traseul DN 17 in loc. comp. Vișoara – 6 ha • Extinderea și întreținerea perdelelor vegetale de protective dintre zonele industriale și cele de locuit pentru reducerea nivelului de poluare a aerului și a nivelului de zgomot, precum si pentru conservarea și regenerarea biodiversității. • Susținerea prin scutirea de taxe si acordarea de facilitati diverse, atât persoanelor fizice cat si celor juridice, care doresc sa aplice „acoperișul verde” pe terasele sau clădirile pe care le gestionează
Energie electrică	Proiecte în Municipiul Bistrița • Realizarea de plantații de salcie energetică pe o suprafață de minim 10 ha • Amenajarea unui parc fotovoltaic cu o putere electrică instalată de 10 Mwh pe un teren special destinat producției de energie electrică de tip fotovoltaic din zona Sigmoid • Înlocuirea centralei termice ce utilizează gaz metan, de la Serele orașului cu o

PROGRAME	PROIECTE
	centrală ce utilizează biomasa • Proiect demonstrativ rețeaua Eco: Școala Eco- Piața Eco - Strada iluminată exclusiv cu panouri fotovoltaice, Locuri de joacă ECO, Stații auto Eco • Dotarea clădirilor de interes public aflate în proprietatea municipalității cu instalații de producere a energiei din surse regenerabile (solară, geotermală) (clădirile administrative ale primăriei + 10 unități de învățământ) • Eficientizarea iluminatului în spațiile comune (holuri, bai, casa scării) în clădirile administrative ale Primăriei Municipiului Bistrița, prin montarea de senzori de prezenta • Promovarea achizițiilor verzi în conformitate cu legislația europeană și națională; adoptarea reglementărilor referitor la efectuarea de achiziții verzi pentru cel puțin 10% din totalul achizițiilor publice efectuate de primărie pentru produse și servicii • Înlocuirea sistemelor clasice de încălzire cu sisteme de încălzire pe combustibil geotermal – pompe de căldură și panouri solare pentru apă caldă menajeră la un nr. de 7 grădinițe • Amenajarea după conceptul de casă activă din punct de vedere energetic a unui „Centru de educație în domeniul energiei durabile”, centru specializat pentru eficiență energetică și surse regenerabile de energie, destinat copiilor și elevilor, precum și publicului larg • Schimbarea sistemului de încălzire apă clasic cu centrale pe biomasa la cartierele noi (ANL, locuințe sociale, Viișoara) • Creșterea performanței energetice a clădirilor existente în sectorul terțiar prin îmbunătățirea sistemului de aer condiționat și a sistemului de climatizare, prin izolarea termică și prin aplicarea tehnologiilor de automatizare a clădirilor. • Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe din Municipiul Bistrița construite înainte de anul 1990, anual câte 30 • Reabilitare termică a clădirilor administrative ale primăriei • Organizarea unor acțiuni de conștientizare privind beneficiile utilizării „energiei verzi”. • Conștientizarea comunității privind necesitatea modernizării și eficientizării instalațiilor de iluminat interior - înlocuire bec filament cu becuri ecologice, schimbarea aparatului electrocasnice cu aparate noi cu clasa de eficiență A+. • Promovarea producerii energiei electrice prin stocare la sursa (capacități până în 10 kw) din surse regenerabile, prin scutirea de taxe si acordarea de facilități diverse, atât persoanelor fizice cat si juridice, cu scopul asigurării independenței energetice fata de sistemele clasice de alimentare electrica si/sau ca resursa de back out. • Susținerea prin scutirea de taxe si acordarea de facilități diverse persoanelor fizice care aplica si finalizează programul de finanțare local „Casa verde” • Achiziționare de biciclete și punerea lor la dispoziția turiștilor și cetățenilor din municipiul Bistrița-FREE CYCLE PROIECT PILOT. • Realizare minim 30 km piste de biciclete până în 2016 în Municipiul Bistrița
Biodiversitate	• Evaluarea capitalului natural al municipiului Bistrița și constituirea unei rețele de arii protejate care sa acopere întreaga varietate de ecosisteme din Bistrița și localitățile componente • Elaborarea auditului privind biodiversitatea locală • Stabilirea unor ținte de calitate pentru parametrii biodiversității locale (faună, floră, habitate) și a unor criterii pentru monitorizarea acestora • Organizarea prin Centrul de informare și Educație Ecologică de acțiuni pentru marcarea evenimentelor din calendarul ecologic: 2 februarie - Ziua Internațională a Zonelor Umede; 1 aprilie – Ziua internațională a păsărilor; 22 mai - Ziua Biodiversității, 22 martie - Ziua mondială a apei; Luna pădurii; 22 aprilie - Ziua int. a Pământului; 5 iunie - Ziua Mediului; săptămâna Europeană a mobilității; 8 oct. - Ziua mondială a reducerii dezastrelor naturale, 8 nov. - Ziua internațională a zonelor urbane. • Dezvoltarea Programului de educație ecologică desfășurat prin Centrul de

PROGRAME	PROIECTE
	informare și Educație Ecologică, la nivelul primar (clasele I-IV) • Crearea de site-uri pentru creșterea conștientizării populației asupra importanței problemelor referitoare la biodiversitate. • Organizarea unor acțiuni de voluntariat în vederea îmbunătățirii calității zonelor verzi de interes comunitar, monitorizării biodiversității și înființarea unei rețele de voluntari
Cadrul natural	• Dezvoltarea turistică și energetică a zonei MHC, amenajarea zonei în scop turistic și de promenadă • Amenajarea albiei râului Bistrița pe tronsonul MHC – Kaufland • Extinderea parcului Avram Iancu spre Râul Bistrița • Amenajarea albiei râului Bistrița pe tronsonul Kaufland – Sărata • Amenajare zonă de agrement Schiffer Berg (Codrișor) • Amenajarea malurilor râului Bistrița • Curățarea apelor râului Bistrița prin tehnologii adecvate sau prin crearea unei zone de decantare în amonte de Bistrița • Amenajarea afluenților râului Bistrița: Valea Slătinița, Valea Castailor, Valea Rusului, Valea Ghinzii • Amenajarea afluenților râului Bistrița: Valea Slătinița, Valea Castailor, Valea Rusului, Valea Ghinzii • Amenajarea afluenților râului Bistrița: Valea Slătinița, Valea Castailor, Valea Rusului, Valea Ghinzii • Amenajarea afluenților râului Bistrița: Valea Slătinița, Valea Castailor, Valea Rusului, Valea Ghinzii • Reconstrucția ecologică forestieră pe terenuri degradate constituite în perimetrul de ameliorare Vișoara – Ghinda (12 ha). • Reconstrucția ecologică forestieră pe terenuri degradate – alte zone (200 ha).
Educarea în domeniul protecției mediului și a biodiversității	• Inițierea unui program de educație ecologică în județ adresat elevilor din ciclul primar și crearea, în parteneriat cu organizațiile de mediu, a unui program adresat tinerilor ce promovează patrimonial natural al ariilor protejate • Crearea unui cod ecologic intern al administrației județene • Sprijinirea agriculturii ecologice prin obținerea etichetei ecologice și promovarea produselor • Ecoturism și promovare a rețelei europene Natura2000 în județul Bistrița-Năsăud • Conservarea in situ a speciilor de carnivore mari din situl Natura2000 ROSCI0051 Cușma • Identificarea și delimitarea coridoarelor ecologice pentru specia urs în județul Bistrița-Năsăud • Îmbunătățirea comunicării și educării în domeniul biodiversității • Sensibilizarea deținătorilor de păduri cu privire la protecția și îmbunătățirea biodiversității din fondul forestier • Conservarea habitatelor acvatice necesare menținerii stării de conservare a vidrei în siturile Natura2000 Someșul Mare și Șieu Budac

Domeniul 3: Competitivitatea economică

PROGRAME	PROIECTE
Valorificarea inteligentă a lemnului	• Proiect integrat: Susținerea industriei prelucrării lemnului în zona de câmpie Sud-Vest • Valorificarea lemnului pentru mangal (la export) în zona de câmpie Sud-Vest • Proiect integrat: Dezvoltarea unor ateliere de fabricare a mobilierului de serie mică de lux, precum și pentru dezvoltarea unor produse artisanale din lemn (carpen, salcâm, gorun etc.) în zona de câmpie Sud-Vest • Proiect integrat: Încurajarea dezvoltării fabricilor de mobilă artizanală în zona

PROGRAME	PROIECTE
	GAL Bârgău-Călimani • Proiect integrat: Dezvoltarea unei rețele de minifabrics pt. mobilă de lux, jucării din lemn, mobilier tradițional și artizanal cu o unitate comună de distribuție și promovare în zona GAL Lider • Atelier de prelucrare și valorificare a lemnului în comuna Romuli
Valorificarea inteligentă a potențialului agro-zootehnic-industrial alimentar	• Proiect integrat: Creșterea producției de porumb și rapiță în zonă și valorificarea în industria alimentară, a uleiurilor vegetale și a biocombustibililor, precum și dezvoltarea unor minifabrics pentru nutrețuri concentrate (ex. Sânmihaiu), pentru vopsele naturale, pentru esențe naturale etc. în zona de câmpie Sud-Vest • Proiect integrat: Susținerea industriei de panificație în zona de câmpie Sud-Vest • Crearea de facilități și intermediere pentru încurajarea producătorilor de zahăr să facă contracte cu fermele agricole locale în cultivarea sfeclei de zahăr pe suprafețe întinse: zona de câmpie Sud-Vest • Proiect integrat: Dezvoltarea rețelei de lobby prin care produsele agricole primare colectare în centrele locale (ex. agricole și zootehnice) să fie valorificate pe o piață liberă de monopol, în condiții avantajoase: zona de câmpie Sud-Vest • Proiect integrat: Încurajarea creșterii oilor și a produselor ecologice din lapte de oaie în zona GAL Valea Șieului • Proiect integrat: Dezvoltarea punctelor de colectare a laptelui de la producătorii familiari și fermele mici și mijlocii (30-50 capete) în zona Sud-Vest câmpie • Proiect integrat: Dezvoltarea taberelor tematice pentru tineri care pot genera venituri la bugetele locale și micro-activitate economică pentru localnici (ex. cantine, restaurante cu rețete locale) în zona GAL Valea Șieului • Proiect integrat: Susținerea unor mecanisme de branding, promovare și desfacere profitabilă a produselor locale rezultate din creșterea vitelor și oilor în zona GAL Bârgău-Călimani • Proiect integrat: Dezvoltarea unor centre moderne de colectare și depozitare a produselor locale și a fructelor de pădure – de dorit și prelucrarea locală (dulceață, produse medicinale, compot etc.) în zona GAL Bârgău-Călimani • Depozit de produse agricole în zona Ciceu – Negrilești • Depozit de legume și fructe în localitatea Măgura Ilvei • Construirea unui depozit de preluare, păstrare și valorificare a produselor agricole în Șieu Măgheruș (CDPASM) • Proiect integrat: Atragerea de investitori pentru valorificarea fructelor și legumelor în cadrul unei minifabrics pentru conserve și desfacerea produselor la poartă prin market-are pe internet și contacte directe (evitarea politicilor supermarket-urilor): GAL T. Haiducilor • Proiect integrat: Asociații pentru creșterea bovinelor și valorificarea laptelui în produse alimentare: GAL T. Haiducilor • Proiect integrat: Creșterea vitelor pentru carne și dezvoltarea unor mici abatoare în zona GAL Lider • Susținerea creșterii vitelor și oilor: GAL Năsăud • Proiect integrat: Centru expozițional polivalent – inclusiv cu expoziție de animale și crearea unei burse pentru animale: GAL Lider • Centru de promovare și desfacere a produselor agricole în comuna Dumitrița • Modernizare piață agroalimentară în comuna Ilva Mare • Proiect integrat: Dezvoltarea unei burse zonale pentru animale: GAL Valea Șieului • Proiect integrat: Dezvoltarea unei capacități de producție pentru colectarea lânii și spălarea acesteia, urmată de distribuția în unități de micro-producție familiale pentru fabricarea artizanală de haine din lână, carpete, produse pentru pat, stofe: GAL Valea Șieului; GAL Bârgău-Călimani; GAL Lider; GAL Năsăud • Proiect integrat: Microferme ecologice pentru integrarea în muncă a tinerilor cu deficiențe din categoriile sociale defavorizate • Proiect integrat: Micro-credite pentru mini-fermele de păsări crescute ecologic și interfața cu rețelele de distribuție: GAL Valea Șieului

PROGRAME	PROIECTE
	• Proiect integrat: Amenajarea piețelor agroalimentare mari din Bistrița, dezvoltarea unui parc logistic agro-industrial și promovarea produselor locale ecologice • Parc agro-industrial Lechința • Parc agro-industrial în zona Silivaș – Urmeniș • Agricultură și zootehnie la standarde europene, Budești • Proiect integrat: Agricultură și zootehnie la standarde europene: centre multifuncțional de preluare și depozite de legume , fructe și silozuri de cereale; târg de animale și pieței de mărfuri; unitate multifuncțională de procesare a produselor vegetale și abator pentru produsele animale – localitatea Budești • Amenajarea târgului de animale și pieței de mărfuri din Budești • Piață agroalimentară în comuna Lunca Ilvei • Piață agroalimentară în Sîngeorz-Băi • Piață agroalimentară în localitatea Tureac, comuna Tiha Bârgăului • Piață agro-alimentară în comuna Feldru • Târg de animale în comuna Livezile • Modernizarea târgului din satul Teaca (MTT) în comuna Teaca • Reabilitarea fostului sediu al C.A.P. din satul Pinticu (RCAPP), comuna Teaca
Valorificarea inteligentă a potențialului viticol și pomicol	• Proiect integrat: Revitalizarea producției viticole (aprox. 600 ha) și dezvoltarea livezilor de pomi fructiferi (ex. mărul pentru producția de sucuri naturale) în zona de câmpie Sud-Vest - cu desfacere printr-o rețea locală • Proiect integrat: Revitalizarea producției de struguri și pomi fructiferi și atragerea de investitori privați: GAL Valea Șieului • Proiect integrat: Revitalizarea pomiculturii și valorificarea într-o rețea integrată la nivel județean: GAL Năsăud • Proiect integrat: Revitalizarea zonei viticole cu produse de nișă (Steiniger): Bistrița • Dezvoltarea de livezi și vii, Budești
Valorificarea inteligentă a potențialului silvicol	• Proiect integrat: Colectarea cătinii și a fructelor de pădure și valorificarea sa în industria alimentară și farmaceutică în zona de câmpie Sud-Vest • Proiect integrat: Dezvoltarea unui centru modern de depozitare a produselor agricole perisabile (ex. cătină, alte fructe de pădure) și extinderea depozitelor de porumb și lucernă, dar și a susținerii unor inițiative antreprenoriale pentru prelucrarea superioară a cătinii, fructelor de pădure și porumbului: zona de câmpie Sud-Vest • Proiect integrat: Centre moderne de colectare a fructelor de pădure (ex. Șanț, Valea Mare), de dorit completate și de producția locală a unor produse tradiționale (ex. gem, sirop, ceaiuri medicinale, alte produse medicinale tradiționale, esențe etc.): GAL Lider • Centru modern de colectare a fructelor de pădure: GAL Năsăud • Centru de colectare, procesare și valorificare ale produselor accesorii ale pădurii, Comuna Romuli
Apicultură	• Susținerea apiculturii: GAL Năsăud
Energie ieftină, din surse regenerabile	• Proiect integrat: Dezvoltarea capacității de valorificare a zonei de câmpie Sud-Vest prin amplasarea panourilor solare și centralelor fotovoltaice
Industria de materiale de construcții	• Proiect integrat: Atragerea investițiilor în industria de cărămidă, țiglă, faianță și alte materiale ceramice prin valorificarea resurselor naturale locale – argila (ex. Vermeș, Lechința, Matei, Sânmihai etc.) – corelată cu rezolvarea alimentării cu apă și a canalizării și valorificarea existenței rețelei de gaz natural de foarte bună calitate în zona de câmpie Sud-Vest; se pot dezvolta 3-4 fabrici de profil • Proiect integrat: Dezvoltarea producției de piatră și marmură prelucrată pentru construcții și ornamente: GAL Lider • Construirea unui fabrici pentru caramidă, țiglă, gresie și faianță în parteneriat cu firme de prestigiu în domeniul respectiv în comuna Silivașu de Câmpie • Fabrică pentru materiale de construcții în Budești
Valorificarea	• Proiect integrat: Valorificarea apelor sărate din zona de câmpie Sud-Vest (a se

PROGRAME	PROIECTE
inteligentă a potențialului balnear	vedea filonul care vine de la Sărata; turistic – relații economice cu stațiunea de la Beclean pentru alimentarea bazinelor cu apă sărată; saramură în industria alimentară) • Proiect integrat: Identificarea potențialului termal din zona de câmpie Sud-Vest și a valorificării balneo a apelor sărate – susținerea prin diverse facilități a inițiativelor antreprenoriale în acest sens • Proiect integrat: Proiecte de investigare a potențialului de valorificare a izvoarelor de apă sărată cu scop turistic sau economic și facilități pentru atragerea de investitori privați: GAL Valea Șieului • Proiect integrat: Dezvoltarea unui cluster în turismul balnear la Sîngeorz Băi
Turismul, vânătoarea și sportul	• Proiect integrat: Susținerea acțiunilor antreprenoriale pentru creșterea animalelor dedicate segmentelor de nișă (ex. vânat pentru turism tematic - vânătoare - și restaurante de lux): zona de câmpie Sud-Vest
Valorificarea inteligentă a potențialului industrial	• Proiect integrat: Dezvoltarea activităților de cercetare ale agenților industriali din Prundu Bârgăului în parteneriat cu universitățile pentru dezvoltarea de produse noi, cu grad sporit de sofisticare și inteligență • Dezvoltarea unui parc industrial pentru furnizori locali în Prundu Bârgăului • Parcuri industriale în jurul municipiului Bistriței (ex. Bistrița Sud; Sărata) • Realizarea unui parc tehnologic (ex. zona fostei uzine termice): Bistrița • Proiect integrat: Dezvoltarea pachetelor de facilități pentru atragerea investițiilor străine directe • Proiect integrat: Dezvoltarea contactelor de afaceri cu spațiul german din Europa: Bistrița
Crearea de structuri de competitivitate – GAL-uri și cluster funcționale	• Proiect integrat: Fundamentarea a minimum 5 clustere și a planurilor de dezvoltare ale acestora, precum și a pachetelor integrate de investiții: ex. dezvoltarea clusterelor în domeniul maselor plastice, în industria electro-mecanică, în industria agro-alimentară, în turism • Proiect integrat: Rețea de centre de afaceri (incubatoare) în județul Bistrița-Năsăud
Industria creative	• Proiect integrat: Lansarea unor minicapacități de producție în industrii creative: textile, pielărie, olărit, confecții: GAL Năsăud • Proiect integrat: Dezvoltarea premiselor pentru dezvoltarea unor capacități pentru produse cosmetice pe bază de rețete tradiționale: GAL Năsăud • Proiect integrat: Susținerea în Beclean a industriilor existente și revitalizarea industriei textile cu produse proprii • Dezvoltarea meșteșugurilor și artizanatului tradițional, comuna Budești
Infrastructura de inovare	• Proiect integrat: Focalizarea pe proiecte internaționale de inovare în parteneriat (infrastructură de afaceri, concentrare de competențe în domeniul electro-mecanic, cu adăugare de inteligență („smart products”)): Bistrița • Proiect integrat: Investiții în dezvoltarea infrastructurii de cercetare și inovație tehnologică în domeniul electro-mecanic în parteneriat cu mediul economic local (ex. pentru a dezvolta produse mai sofisticate): Bistrița • Proiect integrat: Dezvoltarea unui accelerator de afaceri cu sprijinul mediului economic local în domeniul electro-mecanic și susținerea afacerilor în parteneriat pentru dezvoltarea de produse inteligente în domeniul electro-mecanic: Bistrița • Proiect integrat: Dezvoltarea sistemelor TIC pentru susținerea structurilor de tip cluster • Proiect integrat: Crearea unui centru de cercetare interdisciplinară pentru susținerea structurilor de tip cluster • Proiect integrat: Asigurarea de soluții TIC pentru sistemele de ferme și întreprinderi agricole • Proiect integrat: Program de catalizare și diversificare a IMM-urilor

PROGRAME	PROIECTE
	potrivit configurării clusterelor economice: ex. minimum 100 IMM-uri Suștinerea a minimum 12 spin-off-uri pe lângă extensia UTC-N la Bistrița

Domeniul 4: Capitalul uman

PROGRAME	PROIECTE
Programe adecvate de formare a resursei umane potrivit dinamicii pieței de muncă	- Elaborarea perspectivei "orizont 2020" a pieței muncii în regiunea județului Bistrița-Năsăud (județul și zonele învecinate) – analiza nevoilor și tendințelor de pe piața muncii din regiune cu orizont anul 2000; scop – adaptarea programelor de formare a resursei umane (pe toate nivelurile, începând cu școala primară) pentru a răspunde rapid la nevoile pieței muncii - Suștinerea programelor de instruire privind dezvoltarea resurselor umane, Com. Căianu Mic
Stimularea performanțelor în învățământul școlar și liceal	- Stimularea financiară / premiarea companiilor locale care angajează cei mai buni absolvenți de liceu / facultate din județ (e.g. facilități fiscale, bursă suplimentară pentru cei angajați) - Condiționarea acordării ajutoarelor sociale (indiferent de formă) de un nivel anume de performanță în școală (pentru a reduce abandonul școlar) - Premierea / stimularea elevilor și studenților pe zone strategice de dezvoltare - Proiect de filantropie adresat susținerii tinerilor din mediul rural în urmarea liceului și a facultății în domeniile de interes strategic
Calificarea/recalificarea în domeniile cu potențial competitiv, în vederea configurării condițiilor pentru specializare inteligentă	- Calificarea populației cu studii primare și medii în domeniul prelucrării lemnului pentru obiecte de artizanat și de artă tradițională, viticulturii și pomiculturii în zona de câmpie Sud-Vest - Instruire pentru dezvoltarea unor proiecte antreprenoriale locale (uleiuri vegetale, biocombustibili, vopsele naturale, esențe naturale etc.) în zona de câmpie Sud-Vest - Instruire pentru dezvoltarea unor proiecte antreprenoriale locale (produse din cătină și fructe de pădure etc.) în zona de câmpie Sud-Vest - Dezvoltarea asociațiilor meșteșugarilor în rândul populației rrome și calificarea acestei populații pentru relansarea meseriilor tradiționale, tradițiilor culturale și evenimentelor culturale tematice - în zona de câmpie Sud-Vest - Calificarea populației rrome din zonă în diverse meșteșuguri, realizare de materiale ceramice (ex. cărămidă) și susținerea prin intermediul unei fabrici sociale, cu management privat: GAL Valea Șieului - Calificarea populației pentru fabricarea artizanală de haine din lână, carpete, produse pentru pat, stofe: GAL Valea Șieului; GAL Bârgău-Călimani; GAL Lider; GAL Năsăud - Proiecte pentru instruirea oamenilor în legumicultură și susținerea dezvoltării serelor (ex. sere etajate inteligente, cu conservarea energiei și apei: GAL Valea Șieului - Instruiri pentru dezvoltarea turismului de nișă – trasee turistice, concursuri tematice (a se vedea exemplul loc. Sâncraiu din jud. Cluj): GAL Valea Șieului - Suștinerea școlilor profesionale de strungari, lăcătuși, sudori, operatori CNC în parteneriat cu agenții economici: GAL Bârgău-Călimani - Dezvoltarea școlilor profesionale de mecanici, prelucrători în piatră, prelucrători în lemn, exploatare minieră (inclusiv în parteneriat cu agenții economici – burse, mecenat): GAL Lider - Proiecte de reconversie pentru calificare în prelucrarea pietrei, lemnului, lutului: GAL Lider - Suștinerea școlii de tehnicieni chimiști și textiliști cu sprijinul agenților economici din zonă: GAL Năsăud - Calificarea populației rrome din zonă în meserii tradiționale și susținerea prin intermediul unei fabrici sociale, cu management privat: GAL T. Haiducilor - Dezvoltarea programelor de recalificare și susținerea masteratelor profesionale

PROGRAME	PROIECTE
	pentru a veni în întâmpinarea nevoilor urgente de forță de muncă ale mediului economic local: Bistrița
Dezvoltarea antreprenoriatului	• Inițiere program “primii pași în antreprenoriat” pentru licee (familiarizare cu conceptele cheie ale antreprenoriatului, cultura organizațională, comunicare) • Proiect de dezvoltare a antreprenoriatului feminin • Proiect de dezvoltare a antreprenoriatului în meșteșuguri și activități tradiționale cu valoare turistică și identitară • Proiect de schimburi de experiență și transfer de bune practice privind inițiative private și antreprenoriatul • Proiect de dezvoltare a antreprenoriatului pe zone strategice de dezvoltare • Dezvoltarea programelor intensive de instruire în antreprenoriat și managementul inovării • Dezvoltarea mai accentuată a antreprenoriatului prin diverse mecanisme (instruire, susținere financiară, informare, mentorat, promovare, consiliere etc.) • „O nouă alfabetizare”: instruirea la scară largă în managementul proiectelor, antreprenoriat, inovare – adaptată la nivelul de înțelegere al oricărei categorii de antreprenori • Susținerea școlii de antreprenoriat de la CCI BN • Derularea a minimum 5 programe de asistare a configurării clusterelor economice (instruire, consultanță, analiză, strategii, plan de acțiune, pachete de proiecte prioritare, management, marketing) • Înființarea „Școlii de Turism” care să asigure educația pe toate nivelele necesare, colaborarea cu entitățile relevante (ANTREC și alte asociații, birouri județene, asociații sportive, formații culturale, meșteșugari etc.), să susțină dezvoltarea strategiei sectoriale pe turism, planul de implementare aferent și să contribuie la managementul acestuia • Derularea proiectelor de dezvoltare a competențelor în domeniul inovării și creativității în turism pentru a crea premise favorabile pentru crearea de servicii turistice novatoare, sofisticate • Realizarea de proiecte de formare profesională pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriale și promovarea afacerilor în mediul rural, Comuna Chiuza
Atragerea și dezvoltarea resurselor de consultanță și expertiză în specializare inteligentă și competitivitate	• Susținerea consultanței / expertizei de calitate ridicată în domeniul inovării pentru mediul economic și dezvoltarea parteneriatelor public-privat în proiecte de investiții generatoare de locuri de muncă și produse / servicii cu valoare adăugată în Bistrița • Crearea capacităților în cadrul clusterelor pentru dezvoltarea rețelelor de afaceri internaționale • Susținerea dezvoltării competențelor și mecanismelor pentru redactarea permanentă de proiecte de inovare și cercetare-dezvoltare în rândul clusterelor economice • Susținerea mai accentuată a învățământului tehnic integrat liceal și universitar în Bistrița, prin alocarea de spații suplimentare • Programe TIC de instruire pentru seniori în afaceri
Atragerea de investiții potrivit potențialului capitalului uman	• Elaborarea, publicarea și actualizarea unei analize de tip “grad de atractivitate a localităților” pe domeniile economice cheie ale județului (luând în calcul indicatori precum calitatea vieții, infrastructura, capitalul uman) – cu scopul de a face vizibil potențialul unor localități de a atrage un anumit tip de investiții • Implicarea AJOFM Bistrița-Năsăud în monitorizarea și gestionarea interactive a relației bazine de capital uman specializat – nevoi firme în domeniile respective • Proiect privind asigurarea actualizării conștiințelor din domeniile de diferențiere și specializare inteligentă potrivit zonelor strategice de dezvoltare
Susținerea structurilor neguvernamentale cu potențial de	Dezvoltarea proiectelor de voluntariat: ex. minimum 10 inițiative de voluntariat cu desfășurare permanentă privind animarea teritoriului (cultură, natură, sport, economie, turism, antreprenoriat, tineret, seniori etc.) Activarea unui ONG care să promoveze sloganul “tineret pentru dezvoltare inteligentă”

PROGRAME	PROIECTE
catalizare a spiritului întreprinzător	Activarea unui ONG care să promoveze sloganul "tineret pentru creștere sustenabilă" Înființarea „Școlii Seniorilor” în care minimum 50 seniori să fie asistați pentru lansarea de afaceri inovative Dezvoltarea unui program de „coaching” pentru minimum 80 afaceri mici în mediul rural sărac Activarea a câte un ONG/zonă săracă, condus de lideri locali care să gestioneze mobilizarea resurselor pe piața muncii, identificarea de soluții de muncă la domiciliu, identificarea talentelor, antreprenorilor, asistarea și inserția etc.

Domeniul 5: Turism, sport și agrement

PROGRAME	PROIECTE
Program de management al turismului județului	• Elaborarea unei strategii inter-regionale pentru turism integrat (în colaborare cu județele învecinate) • Identificarea tuturor zonelor turistice potențiale din județ și elaborarea unui plan de creare a unor rețele turistice în respectivele zone • Drumul vinului - tradiție și cultură de pe câmpie • Țara Bârgăului, ținutul Contelui Dracula • Dezvoltare zonă turistică Colibița • Drumul lăunii • Dezvoltarea zonei turistice de la poalele Munților Rodnei • Amenajare trasee turistice – comuna Dumitrița • Amenajare trasee turistice – com. Măgura Ilvei • Amenajare turistică a lacului Chiliceu din Țăgșoru – com. Budești • Punerea în circuit turistic a muzeului sătesc din Budești • Dezvoltarea domeniului skiabil "Gura Plaiului" cota 1570 din Munții Calimani • Amenajare trasee turistice – com. Măgura Ilvei • Amenajare turistică a lacului Chiliceu din Țăgșoru – com. Budești • Amenajare puncte de agrement și informare și trasee turistice în comuna Feldru și zonele limitrofe • Domeniul schiabil Nedeia Țăranului, Sângeorz Bai • Pârtie schi – com. Ilva Mare • Construirea unei pârtii de schi – com. Lunca Ilvei • Centrul balnear Sîngeorz-Băi • Dezvoltarea turismului tematic (ex. vânătoare sportivă, trasee tematice): GAL Bârgău-Călimani • Dezvoltarea turismului sportiv (bazin de înot olimpic; pistă de biciclete; telecabină și pârtie de schi) în Prundu Bârgăului • Dezvoltarea agro-turismului (Colibița, Tiha Bârgăului etc.) prin certificarea pensiunilor, dezvoltarea serviciilor integrate de marketing și informare, accesul facil la internet și la bancomate, precum și realizarea de evenimente tematice pentru diverse grupuri țintă pe tot parcursul anului • Valorificarea superioară a pasului Rotunda cu scop turistic și a unei pârtii de schi la Măgura Ilvei • Dezvoltarea turismului alpin, inclusiv valorificarea caselor tradiționale pentru un turism de nișă în circuit închis (turism tematic, de aventură, inclusiv pentru elevi și studenți din zonele urbane): GAL Lider • Dezvoltarea unei rețele de agro-pensiuni cu servicii turistice integrate (turism de weekend, trasee turistice, turism ecvestru, turism extrem, turism cultural și de legendă): GAL Lider • Promovarea turismului de aventură, ecumenic, cultural, științific, sportive și a unei rețele de școli de vară și ateliere multianuale pentru artiști și cercetători: GAL Năsăud • Exploatarea spațiilor din zona rurală pentru afaceri novatoare: sporturi extreme (motobike, mountainbike etc.), sporturi care necesită mult spațiu (hipism, golf,

PROGRAME	PROIECTE
	tir cu arcul, tir cu pistolul etc.), tabere tematice – ex. vitalizarea cu caracter turistic Giurgești-Mihaești-Reteag • Realizarea unei pârtii de schi pe vârful Bistricioru, împreună cu o ministațiune pentru tratament (calitatea aerului este deosebită) și o linie cu servicii de wellness • Extindere bază turistică Figa, Beclean • Traseu turistic Petris Dealu Negru, Comuna Cetate • Dezvoltarea a minimum 5 rețele integrate de obiective turistice culturale și naturale, sisteme de educare și antreprenoriat, intervenții de voluntariat • Crearea de parteneriate bazate pe contracte pe categorii de rețele și circuite turistice • Configurarea de clustere în turism • Organizarea turismului all-seasons • Organizarea turismului pe categorii de venituri, vârste, domenii etc
Certificare și instruire în turism	• Certificarea pensiunilor din zona de câmpie Sud-Vest și integrarea într-o rețea turistică cu circuit închis, dezvoltarea centrelor de informare turistică conectate la diverse agenții de turism • Dezvoltarea unor azile/case de îngrijire private pentru bătrânii din zona rurală sau urbană, dezvoltarea unei mini-comunități agricole pentru îmbătrânirea active, inclusiv cu fabricarea și valorificarea comercială a unor produse tradiționale (ex. în localitatea Matei)
Program pentru dezvoltarea și valorificarea patrimoniului cultural identitar în sprijinul diferențierii	• Program de conștientizare asupra patrimoniului cultural identitar • Program de adoptare de monumente cu caracter cultural identitar • Program de regenerare a patrimoniului cultural imaterial • Reabilitare Castel Teleky din Comlod • Punerea în circuit turistic a muzeului sătesc din Budești • Restaurarea caselor vechi și redarea în circuitul turistic – com. Budești • Redarea circuitului turistic a monumentelor istorice din Rodna (ruinele bazilico-dominicane, biserica Greco-catolică, catacombele), Rodna • Refacere Turnuri romane în „Ponita ” și „ Muncel ” din localitatea Ciceu Corabia, com. Ciceu Mihăiești • Conservarea Cetății Ciceului , com. Ciceu Mihăiești • Reabilitarea și restaurarea Castelului din localitatea Poșmuș • Integrarea într-o rețea națională cu circuit închis a caselor vechi din pământ și lemn, valorificarea caselor tradiționale cu scop turistic într-o rețea la nivelul județului: din toate zonele • Integrarea în circuite turistice a unor monumente istorice din zona de câmpie Sud-Vest (biserici de lemn din secolul 17, biserici evanghelice, monumentul de la Vermeș, muzeul etnografic Budești, parcul dendrologic din Silivașu etc.), în corelație cu degustarea de vinuri locale prin relansarea unor crame în zonă • Dezvoltarea elementelor de identitate locală și promovarea acestora cu scop turistic: GAL Bârgău-Călimani
Program pentru dezvoltarea și valorificarea patrimoniului natural în sprijinul diferențierii	• Protejarea *reala* a parcurilor naționale și a celorlalte zone naturale de interes turistic (identificarea și eliminarea construcțiilor ilegale, interzicerea activităților de tip offroad, interzicerea totală a tăierilor de pădure, interzicerea pășunatului, interzicerea vânătorii) • Program de adoptare de monumente ale naturii • Program de curățare a tuturor zonelor naturale (în special de deșeuri din plastic), reducerea acestui fenomen prin programe sistematice de educare a populației și prin înăsprirea penalităților • Implementarea măsurilor de conservare a biodiversității stabilite prin Planul de management al ariei protejate Peștera Tăușoare, creșterea capacității de gestionare și de monitorizare a speciilor prin dotarea cu echipamente de specialitate și autovehicul de teren 4x4 • Amenajare arie protejată „Râpă cu Păpuți” - com. Mărișelu • Sistem de management eficient al sit-ului de importanță comunitară Someșul Mare

PROGRAME	PROIECTE
	• Sistem de management eficient al sit-ului de importanță comunitară Șieu-Budac • Valorificarea superioară a lacului Colibița (ex. schi nautic, scufundări, canotaj, pescuit sportiv etc.) • Proiect integrat pentru valorificarea la scară largă a mitului Dracula (trasee, cazare, evenimente etc.) pe tot parcursul anului
Dezvoltarea și diversificarea serviciilor	• Sistem de supraveghere și apărare a limesului în sectorul Ciceu Corabia, com. Ciceu Mihăiești • Program de diversificare a IMM-urilor în servicii de turism: ex. minimum 80 IMM-uri • Înființarea unui „Centru Județean pentru Turism de Aventură și Sporturi Extreme” • Dezvoltarea Băilor Figa și diversificarea serviciilor acestora și în perioadele de iarnă, primăvară și toamnă • Măsura 313 - Încurajarea activităților turistice, Comuna Prundu Bârgăului
Dezvoltarea și diversificarea rețelei de dotări în turism	• Înființare de structuri turistice - Pensiune turistică – Comuna Dumitrița • Amenajare trasee turistice, Comuna Dumitrița • Dezvoltare infrastructură de agrement Turistică în Dumitra • Agroturism și pensiuni turistice – com. Budești • Amenajare bază turistică Pădure Haga, com. Livezile • Creare infrastructură pentru dezvoltarea turismului pe plan local, com. Căianu Mic • Înființare pârtie schi în Comuna Romuli • Amenajare tabără / centre de cantonament în comuna Romuli • Proiect bază de tratament cu apă sărată în Zona Valea Cărămizilor-Haga din Loc. Livezile, com. Livezile
Creșterea și structurarea accesibilității turiștilor la obiectivele de turism	• Organizarea accesibilității potrivit posibilităților de avansare a infrastructurii de transport și serviciilor aferente • Închiderea pentru traficul auto (cu excepția transportului public) a centrelor istorice ale orașelor; compensare prin îmbunătățirea / extinderea transportului public • Program de transport public către punctele de acces în parcurile naționale (e.g. feroviar către Rodna Veche), cu facilitarea transportului bicicletelor • Identificarea și amenajarea (marcarea) de trasee de mountain-bike în toate zonele naturale, cu promovarea adecvată (elaborarea unei hărți și actualizarea hărților turistice existente) • Drum de acces la cetatea Ciceu și revitalizarea sitului istoric
Marketingul potențialului turistic	• Promovarea județului Bistrița-Năsăud și a județelor învecinate prin proiecte comune de îmbunătățire a vizibilității; identificare de circuite turistice comune; identificare moduri eficiente de promovare a parcurilor naționale și a patrimoniului cultural / istoric • Portal “smart tourism” - platformă web (folosind semantic web) pentru a permite unui potențial turist să-și construiască, într-un mod cât mai facil, un itinerar turistic complet, pe baza propriilor particularități și preferințe (inclusiv cazări, transport public, reperi turistice), dar fără să fie necesar ca acesta să se documenteze în avans despre turismul în regiune • Identificare / dezvoltare / sprijin pentru cel puțin 3 festivaluri culturale majore în regiune (precum TIFF sau Electric Castle) • Marcarea în teren a punctelor turistice de interes cu QR codes și construirea unui site / portal adecvat pentru furnizarea de informații despre aceste puncte (e.g. semnificație, istoric, posibilități vizitare puncte adiționale de interes) • Centru de informare turistică – com. Măgura Ilvei • Înființare Centru de Informare Turistică la Dumitra • Centrul local de informare turistică, Rodna • Înființare centru de informare și promovare turistică în comuna Tiha Bârgăului
Program pentru	• Susținerea echipelor și performerilor sportive/i pentru imaginea județului,

PROGRAME	PROIECTE
susținerea sportului profesionist	cultură sportivă, ca modele pentru comunitățile locale și marketing local / județean • Dezvoltarea de baze de recuperare pentru sportivii profesioniști – la Sângeorz, Colibița • Amenajare tabără / centre de cantonament în comuna Romuli
Program pentru susținerea sportului de masă	• Construire a două mini-terenuri de sport (fotbal) în localitățile Fântânele și Corvinești, comuna Matei • Sală de sport multifuncțională Budacu de Jos • Bazin de înot Budacu de Jos • Construire teren sport Silivasu de Campie • Construire teren minifotbal la școala Silivașu de Câmpie • Construire bază sportivă în comuna Galații Bistriței • Amenajare bază sportivă în comuna Măgura Ilvei • Sală polivalentă – com. Ilva Mare • Construcție Bază sportivă Chiuza • Reabilitarea terenului de sport din localitatea Dumitra • Amenajare bază sportivă în localitatea Cușma, com. Livezile • Amenajare bază sportivă în localitatea Dorolea, com. Livezile • Construire teren sintetic în localitatea Cușma, com. Livezile • Construire teren sintetic în localitatea Dorolea, Com. Livezile • Construire teren sintetic în localitatea Dumbrava, com. Livezile • Amenajare bază sportivă și susținerea activităților sportive în Comuna Căianu Mic • Realizarea unui teren de sport sintetic – com. Lunca Ilvei • Bază sportivă cu teren de handbal, baschet, tenis - model tip 2 , com. Miceștii de Câmpie • Amenajare bază sportivă "Progresul", Năsăud • Amenajare bază sportivă nouă în Localitatea Sebiș, com. Șieuț • Reabilitare Bază sportivă Hebe, Sângeorz Băi • Teren minifotbal în loc. Telciu • Modernizare teren de fotbal în loc. Telciu • Modernizarea bazei sportive în satul Teaca (MBST) • Bază sportivă tip 23 Comuna Nușeni • Miniteren de sport, com. Rebrîșoara • Construire a două mini terenuri de sport (fotbal) în localitățile Fântânele și Corvinești, Comuna Matei • Bazin de înot, Comuna Budacu de Jos • Sală de sport multifuncțională, Comuna Budacu de Jos • Construire teren sport , Comuna Silivașu de Câmpie • Construire teren minifotbal, la școală, Comuna Silivașu de Câmpie • Construire bază sportivă în comuna Galații-Bistriței • Construirea bază sportivă în comuna Ilva Mică • Amenajare bază sportivă în comuna Măgura Ilvei • Amenajare bază sportivă, Comuna Ilva Mare • Amenajare terenuri de sport, construire sală de sport și piste de bicicliști, Comuna Budești • Construcție Bază sportivă Comuna Chiuza • Reabilitarea terenului de sport din localitatea Dumitra • Amenajare spații de joacă pentru copii în localitățile Livezile, Cușma, Dorolea
Diversificarea serviciilor și dotărilor de agrement	Realizare complex de agrement în zona Valea Măgurii, Sat Lunca Leșului Comuna Leșu, Jud. Bistrița-Năsăud Parc de distracții "Like-Zone" Budacu de Jos Spații de joacă pentru copii și adolescenți Budacu de Jos Reabilitare și modernizare parc comunal Silivașu de Câmpie Construirea unei baze de agrement Silivașu de Câmpie Modernizare parcuri și creare de spații verzi din comuna Budești

PROGRAME	PROIECTE
	Amenajarea și dotarea unui spațiu de joacă pentru copii – com. Chiuza Reamenajare și dotare parc în localitatea Dumitra Amenajare spații verzi parc Livezile și Dumbrava, com. Livezile Amenajare spații de joacă pentru copii în localitățile Livezile, Cușma, Dorolea, com. Livezile Amenajare de spațiu verde și loc de plajă în Loc. Livezile, com. Livezile Amenajare de spațiu verde și loc de plajă în Loc. Cușma, com. Livezile Amenajare de spațiu verde și loc de plajă în Loc. Dorolea, com. Livezile Amenajare spații verzi și locuri de joacă pentru copii în Comuna Căianu Mic Proiect amenajare bază de agrement cămin de bătrâni în Loc. Cușma, com. Livezile Amenajare loc de picnic în Zona Sub Haga, com. Livezile Realizare bază de agrement în orașul Năsăud Amenajare spații verzi și înființare parc în localitatea Șieut Reabilitare și extindere parc în localitatea Lunca, com. Șieut Reabilitare Club Tineret, Sângeorz Băi Aquaparc Sângeorz-Băi Realizare spații verzi în comuna Nușeni Sală polivalentă, Comuna Ilva Mare Dezvoltare infrastructură de agrement Turistică în Dumitra Construire Zonă de Agrement Sărățel (CZAS), Comuna Șieu Măgheruș Amenajare puncte de agrement și informare și trasee turistice în comuna Feldru și zonele limitrofe Înființare parc și teren de joacă, Comuna Rebrîșoara

Domeniul 6: Cultură, tradiții și patrimoniu

PROGRAME	PROIECTE
Management cultural	- Dezvoltarea sistemelor TIC pentru turism, managementul și valorizarea extensivă a patrimoniului - Dezvoltarea școlii pentru „Managementul Patrimoniului Cultural și Natural”: ex. minimum 10 programe concrete pentru valorificarea integrată a capitalului cultural și natural prin afaceri - Valorificarea economică a multiculturalității și interconfesionalismului: ex. minimum 50 de locuri noi de muncă
Program reabilitare și integrare sustenabilă a obiectelor de patrimoniu cultural în cadrul localității	- Reabilitarea și modernizarea spațiului ambiental și perimetral al Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud - Reabilitarea Bisericii Evanghelice CA Jelna, jud. Bistrița-Năsăud - Reabilitarea și restaurarea Castelului din localitatea Poșmuș - Muzeul Satului Bistrițean și Năsăudean
Regenerarea zonelor cu specific cultural identitar	Crearea unei identități specifice minorităților zonale Muzeul "Casa Săsească" – comuna Livezile
Program de regenerare a rețelei de dotări muzeale, expoziționale, culturale	- Amenajarea secției de Istorie Naturală din cadrul Muzeului Județean Bistrița-Năsăud - Centru de carte multifuncțional - Realizare și dotare Sală Polivalentă pentru spectacole, expoziții, întâlniri - Bibliobuz-Biblioteca în mijlocul cetățenilor - Reabilitare monumente de pe raza comunei Budești - Renovare Centru Cultural Liviu Rebreanu în comuna Chiuza - Așezământ Cultural tip I – loc. Mijlocenii Bârgaului, com. Josenii Bârgăului - Reabilitarea, modernizarea și dotarea Așezământului Cultural Liviu Rebreanu, Năsăud - Realizare clădire nouă a Centrului Cultural Sebis, com. Șieut
Program de	Restaurarea fondului de carte veche din Biblioteca Județeană (incunabile, carte

PROGRAME	PROIECTE
restaurare a patrimoniului artistic	de patrimoniu, carte veche) • Digitizarea fondului de carte veche din județul Bistrița–Năsăud • Construire sediu bibliotecă comunală în Comuna Leșu, Jud. Bistrița-Năsăud • Amenajare și modernizare bibliotecă comunală, com. Căianu Mic
Program de susținere a artiștilor	• Crearea Centrului de rezidență pentru artiști Sângeorz-Băi prin reabilitarea, modernizarea clădirii din Sângeorz-Băi
Protejarea și regenerarea patrimoniului cultural imaterial	• Valorificarea turistică a unor evenimente culturale locale (ex. târgul Lechinței la culesul strugurilor, balul rromilor, dansuri populare etc.), la care se poate adăuga revitalizarea traseelor turistice de învățare/descoperire a identității locale: zona de câmpie Sud-Vest • Dezvoltarea pe parcursul unui an întreg a unui pachet de evenimente culturale-religioase-etnografice-gastronomice care să revitalizeze tradițiile locale (în parteneriat între mai multe localități, inclusiv cu valorificarea potențialului muzeelor etnografice, formațiilor folclorice din Monor, Șieu, Galații Bistriței etc.) pentru a genera venituri la bugetele locale: GAL Valea Șieului • Dezvoltarea unor ateliere de meșteșuguri: GAL Bârgău-Călimani • Dezvoltarea unor școli populare de vară adresate persoanelor din zone urbane (produse artizanale, sculptură în lemn, tradiții populare, produse tradiționale din lână, produse gastronomice tradiționale, costume populare etc.): GAL Lider • valorizarea locală prin centre de artă populară unde să fie colectate produse din lână realizate de localnici (șosete, paltoane, veste, bluze, fulare, pulovere, mănuși, pături, căciuli etc.): GAL Lider, GAL Valea Șieului; GAL Bârgău-Călimani • Înființarea „Școlii de Arte și Meșteșuguri” pentru regenerarea artelor și meșteșugurilor tradiționale, inclusiv minimum 15 inserții anuale pe piața forței de muncă • Acțiuni de conservare și promovare a obiceiurilor tradiționale specifice Comunei Căianu Mic • Susținerea și dezvoltarea activităților meșteșugărești specifice Comunei Căianu Mic • Înființarea unui ansamblu profesionist în vederea păstrării și promovării culturii tradiționale Silivașu de Câmpie • Manifestări culturale în comuna Budești

Domeniul 7: Dezvoltare teritorială, urbană și rurală

PROGRAME	PROIECTE
	TERITORIAL
Organizarea dezvoltării teritoriale	• Dezvoltarea capacității administrative în cadrul Consiliului Județean Bistrița-Năsăud prin introducerea de instrumente și proceduri moderne de management urban • Catalizarea dezvoltării celor 7 zone strategice - plan de acțiune • Zona de dezvoltare Sud-Vest (GAL Câmpie), formată din comunele: Lechința – Șieu Măgheruș – Matei – Chiochiș – Sânmihaiu de Câmpie – Budești – Miceștii de Câmpie – Silivașul de Câmpie – Urmeniș – Milaș; • Zona de dezvoltare Sud-Est (GAL Valea Șieului), formată din comunele: Teaca – Galații Bistriței – Monor – Mărișelu – Șieu – Șieut; • Zona de dezvoltare Est (GAL Bârgău-Calimani), formată din comunele: Tiha Bârgăului – Bistrița Bârgăului – Prundu Bârgăului – Josenii Bârgăului - Livezile – Dumitrița – Cetate – Budacu de Jos; • Zona de dezvoltare Nord-Est (GAL Lider Bistrița-Năsăud), formată din orașul Sângeorz-Băi și comunele: Maieru – Rodna – Șanț – Ilva Mică – Ilva Mare – Poiana Ilvei – Măgura Ilvei – Lunca Ilvei – Leșu; • Zona de dezvoltare Nord (GAL Țara Năsăudului), formată din orașul Năsăud și comunele: Dumitra – Feldru – Rebrîșoara –Rebra – Parva – Telciu – Romuli – Coșbuc – Runcu Salvei – Salva – Nimigea;

PROGRAME	PROIECTE
	• Zona de dezvoltare Nord-Vest (GAL Ținutul Haiducilor), formată din orașul Beclean și comunele: Nușeni – Șieu Odorhei – Șintereag – Braniștea – Petru Rareș – Uriu – Ciceu Mihăești – Ciceu Giurgești – Negrilești – Căianu Mic – Chiuza – Spermezău – Zagra – Târlîșua; • Zona de dezvoltare Centru, formată din municipiul Bistrița. • Catalizarea cooperării urban-rural pentru redefinirea profilului economic și mobilizarea resurselor pe piață – plan de acțiune • Catalizarea stabilirii clusterelor economice pe domeniile cu potențial competitiv – plan de acțiune • Catalizarea colaborării între cele 7 zone și între structurile de dezvoltare economică aferente (Clustere, GAL-uri) – plan de acțiune • Utilizarea shimburilor de experiență și transferului de bune practici pentru dezvoltare inteligentă • Stabilirea protocolului interinstituțional și intersectorial pentru implementarea strategiei de dezvoltare durabilă a Județului Bistrița-Năsăud • Actualizarea/ adaptarea structurii interne a CJ Bistrița-Năsăud și a responsabilităților privind cooperarea integrată între domeniile: amenajarea teritoriului, strategii de dezvoltare, investiții, proiecte cu finanțare europeană (monitorizare finanțări, elaborare proiecte, asistență tehnică/ verificare) • Elaborarea PATJ Bistrița-Năsăud • Elaborarea PATZ zone strategice • Master Planuri privind domeniile: Dezvoltare policentrică, Transport, Turism, Competitivitate (clustere, GAL-uri), coridoare verzi, regenerare fond silvicol, regenerare microclimat etc • Studii de oportunitate privind constituirea clusterelor economice și a parteneriatului cu GAL-urile pentru competitivitatea județului • Configurarea bazei de date teritoriale actualizabile • Formularea programului de fundamentare tehnică a sistemului de luare a deciziilor în dezvoltarea județului
	URBAN
Program pentru dezvoltarea capacității administrației publice	• Dezvoltarea capacității administrative la nivelul localităților urbane prin introducerea de instrumente și proceduri moderne de management • Catalizarea dezvoltării celor 7 zone strategice prin re poziționarea orașelor privind rolurile teritoriale • Catalizarea cooperării urban-rural pentru redefinirea profilului economic și mobilizarea resurselor pe piață – planurile periurbane, zonă metropolitană/ sistem urban etc. • Catalizarea stabilirii clusterelor economice pe domeniile cu potențial competitiv
Program pentru dezvoltarea serviciilor de educație	• Proiect de orientare a educației pe coordonatele potențialului competitiv, al specializării inteligente și inovării, potrivit profilurilor competitive ale celor 7 zone, clusterelor și GAL-urilor • Proiect de dotare cu atelierele/ spațiile/ echipamentele necesare desfășurării programelor de instruire specializată • Planificarea la nivel de zone strategice a responsabilităților în educație, potrivit specificului și intereselor pe zone strategice • Proiect de promovare a culturii antreprenoriale, instruire, educație continuă • Proiect de implicare a programelor de instruire în rețele specializate potrivit intereselor pe zone strategice • Stabilirea și funcționarea liniilor de colaborare cu instituțiile responsabile în domeniile strategice • Reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea Colegiul Economic Năsăud • Reabilitarea, modernizarea și dotarea Colegiului Național “George Coșbuc” Năsăud • Reabilitarea, modernizarea și dotarea Școlii Generale “Mihai Eminescu” Năsăud • Reabilitarea, modernizarea și dotarea Școlii Generale “Valea Spinului” Năsăud • Reabilitarea, modernizarea și dotarea Școlii Generale “Liviu Rebreanu” Năsăud • Reabilitarea, modernizarea și dotarea Grădiniței cu program normal din Cartierul Lusca

PROGRAME	PROIECTE
Program pentru dezvoltarea serviciilor de sănătate	• Renovare Grădiniță 4 grupe, str. Sălciilor, Sîngeorz Băi • Diversificarea serviciilor de sănătate pentru zonele turistice, balneare etc • Stabilizarea echipelor de specialiști în domeniile relevante de sănătate • Proiect de scădere a mortalității infantile • Structurarea unui cluster de servicii medicale-balneare • Dezvoltarea centrului balnear Sîngeorz-Băi • Reabilitare secții chirurgicale, bloc operator centralizat și secții ATI din cadrul Spitalului Județean de Urgență Bistrița • Reabilitarea termică a secțiilor Spitalului Județean de Urgență Bistrița • Modernizare, extindere și dotare UPU SMURD Bistrița • Reabilitarea, modernizarea și dotarea Spitalului Orășenesc "Dr. George Trifon" din orașul Năsăud • Reabilitare termică la Spitalul orășenesc, școli, instituții publice, Beclean
Programul privind protecția socială (incl protecția copiilor, îngrijire vârstnici etc)	• Orientarea spre implicare, în cadrul atelierelor protejate, a grupurilor asistate, către activități din categoria economiei sociale • Asigurarea unei comunități sănătoase și echilibrate (scăderea nr. de asistați social prin creșterea angajării, scăderea presiunii asupra bugetului local) • Diseminarea modelelor de grupuri de sprijin reciproc între cei care au nevoie de ajutor specializat • Diseminarea modelelor de îmbătrânire activă • Proiect de voluntariat privind asistarea copiilor cu părinți în străinătate • Proiect de voluntariat privind îngrijirea vârstnicilor • Ateliere protejate pentru copiii cu deficiențe severe de la Centrul Școlar de Educație Incluzivă "Lacrima" Unirea • Dezvoltarea de cabinete de terapie pentru copiii cu autism (20-30) IQ, stimulare senzorială - Snoezel Room • Internat în cadrul CSEI Lacrima pentru copiii cu deficiențe din județ, care nu au posibilitate de navetă din 62 localități din județ • Casă de tip familial "Szorenyi Nicolae" • Extinderea, modernizarea și dotarea Centrului pentru Recuperare și Reabilitare Neuropsihică pentru Adulți, Beclean • Reabilitarea, modernizarea și dotarea Centrului pentru Protecția Copilului Năsăud • Reabilitarea și modernizarea Centrului pentru Protecția Copilului Bistrița • Reabilitarea și modernizarea Centrului pentru Protecția Copilului Beclean • Înființare adăpost și consiliere pentru victimele violenței domestice • Centrul de îngrijire persoane vârstnice – Năsăud • Construire imobil de locuințe sociale cu 16 apartamente pe Str Bistritei, orașul Năsăud
Program pentru dezvoltarea serviciilor în domeniul culturii	• Asigurarea cadrului pentru o viață armonioasă, de calitate, care să întrețină atitudinea deschisă, emancipată a comunităților urbane: evenimente culturale, grupuri de lucru, mentalitate deschisă, voluntariat etc. • Proiect de organizare anuală de evenimente culturale specifice în cele 7 zone strategice • Proiect de adopție de monumente de către instituții/ organizații/ firme • Proiect de adopție de locuințe tradiționale, părăsite, de către instituții/ organizații/ firme • Proiect de adopție de izvoare sărate, spații verzi etc de către instituții/ organizații/ firme • Proiect de asigurare a calității spațiului public prin implicarea cetățenilor, firmelor, instituțiilor riverane: trotuare, spații verzi și flori, garduri/ împrejurimi etc și cu implicarea persoanelor sărace, în șomaj și apte de muncă • Proiect de schimburi culturale cu localitățile înfrățite și cu zonele de interes pentru deschiderea de noi piețe • Realizarea Muzeului Satului Bistrițean și Năsăudean • Realizare și dotare Sală Polivalentă pentru spectacole, expoziții, întâlniri, Bistrița • Reabilitarea, modernizarea și dotarea Așezământului Cultural Liviu Rebreanu • Reabilitare Casa de Cultură, Sîngeorz-Băi

PROGRAME	PROIECTE
Program dotări în domeniul cultelor	• Renovare și extindere la capela orașului Singeorz-Băi • Proiect de implicare a bisericii în educația civică privind valorile județului, în regenerarea mândriei locale • Proiect de motivare a stabilizării familiilor, descurajării divorțialității, încurajării demografice • Proiect de dezvoltare a liderilor locali, a voluntariatului prin susținerea bisericii
Program de regenerare urbană	• Susținerea programelor de regenerare urbană • Instituționalizarea parteneriatelor și procedurilor privind regenerarea urbană pe zone strategice (direcții strategice, priorități, proiecte, proiecte integrate) • Susținerea proiectelor integrate care să conducă la dezvoltarea unui oraș cultural, inteligent și ecologic (green smart city) pentru creșterea calității vieții cetățenilor, atragerii de noi investitori și stabilizării forței de muncă înalt calificate în municipiul Bistrița • Proiect de regenerare a mândriei locale, a liderilor locali, a voluntariatului
Program privind locuirea urbană	• Programe de educație privind locuirea urbană, cultura locuirii, respectarea regulamentelor de urbanism, în beneficiul îmbunătățirii aspectului și funcționării zonelor de locuințe • Elaborarea programului de locuire la nivelul localităților urbane • Elaborarea programului de terenuri la nivelul orașelor • Amenajarea parcărilor, spațiilor verzi și spațiilor de depozitare a combustibililor solizi în cartierul de blocuri Grănicerilor Sud din orașul Năsăud • Placarea exterioară cu termosistem (anvelopare) a blocurilor de locuințe din cartierul Grănicerilor Sud, orașul Năsăud • Execuție șarpantă la blocul de locuințe sociale de pe strada Tudor Vladimirescu, nr. 2 A, Năsăud
Program privind rețelele de spații verzi	• Elaborarea și implementarea Planului pentru rețelele de spații verzi la scara localității, a arealului de influență • Program de reîmpăduriri • Proiecte de regenerare a calității microclimatului la nivelul județului • Articularea planurilor local și județean (regional) privind spațiile verzi, protejarea microclimatelor • Amenajare de spații verzi, Bectlean

PROGRAME	PROIECTE
	RURAL
Program pentru dezvoltarea capacității administrației publice	• Dezvoltarea capacității administrative prin introducerea de instrumente și proceduri moderne de management la nivelul comunelor • Catalizarea dezvoltării celor 7 zone strategice prin re poziționarea comunelor cu rol de centre polarizatoare privind rolurile teritoriale • Catalizarea cooperării urban-rural pentru redefinirea profilului economic și mobilizarea resurselor pe piață – planurile periurbane, zonă metropolitană/ sistem urban etc. • Catalizarea stabilirii clusterelor economice pe domeniile cu potențial competitiv • Asigurarea confortului și calității mediului local fără a compromite valorile rurale • Mobilizarea comunităților locale în programele economice • Reabilitare și extindere sediu administrativ Primăria Comunei Budacu de Jos • Reabilitarea și extinderea sediului administrativ Primăria Comunei Josenii-Bărgăului • Reabilitarea sediului Primăriei Comunei Livezile • Modernizare, reabilitare, extindere sediu Primăria Comunei Silivașu de Câmpie • Modernizare Sediul Primărie și curte aferentă, Comuna Spermezeu • Modernizare sedii instituții publice din Comuna Budești • Construirea sediului nou, Primăria Comunei Dumitra • Susținerea programelor privind dezvoltarea resurselor umane în cadrul primăriei Comunei Căianu Mic
Program pentru	• Proiect de racordare a educației la nevoile de dezvoltare ale zonelor strategice

PROGRAME	PROIECTE
dezvoltarea serviciilor de educație	și cooperării rural-urban - Programe de instruire în funcționarea instrumentelor unei economii competitive • Proiect de dotare cu atelierele/ spațiile/ echipamentele necesare desfășurării programelor de instruire specializată • Sprijinirea tinerilor din mediul rural în urmarea studiilor liceale, tehnice, profesionale, universitare, potrivit potențialului – proiecte de filantropie și asistență • Proiect de promovare a culturii antreprenoriale, instruire, educație continuă • Proiect de implicare a programelor de instruire în rețele specializate potrivit intereselor pe zone strategice • Stabilirea și funcționarea liniilor de colaborare cu instituțiile responsabile în domeniile strategice • Modernizare, dotare Școala nr.1 din Comuna Bistrița-Bârgăului • Modernizare, dotare Școala Colibița din Comuna Bistrița-Bârgăului • Modernizare Școală Generală, localitatea Dumbrăvița, Comuna Spermezeu • Modernizare Școală Generală, localitatea Sita, Comuna Spermezeu • Modernizare Școală, localitatea Recele, Comuna Ilva-Mare • Modernizare și extindere Școala Generală 1, Comuna Lunca Ilvei • Modernizare și reparații la școli și construire grupuri sanitare la școlile din satele Urmeniș, Șopteriu și Fânațe • Modernizarea și dotarea școlilor din comuna Teaca • Reabilitare, modernizare Școala generală în Comuna Silvișu de Câmpie • Reabilitare școli de pe raza Comunei Budești • Reabilitare și modernizare Școala Generală, localitatea Țagu • Reabilitare Școala Gimnazială Coșbuc, Corp II, Comuna Coșbuc • Reabilitare Școală generală cls. V-VIII, P+2, Comuna Salva • Reabilitare Școala veche și Grădiniță, localitatea Dorolea • Reabilitare Școala Șieu-Odorhei • Reabilitare Școală generală, localitatea Dobric • Reabilitare Școala Gimnazială, localitatea Tiha Bârgăului • Reabilitare Școala Gimnazială, localitatea Mureșenii Bârgăului • Reabilitare Școala Gimnazială, localitatea Piatra Fântânele • Reabilitare Școala Gimnazială, localitatea Valea Tureacului • Reabilitare localul Școlii generale, localitatea Șieuț • Reabilitare Școală, Comuna Negrileşti • Lucrări de reabilitare Școală, localitatea Cristur Șieu • Extindere și reabilitare Școala generală Suplai, Comuna Zagra • Reabilitare Grup Școlar, Comuna Feldru • Reabilitare Liceu Tehnologic ICR, localitatea Căianu Mic • Renovare școli și grădinițe în localitatea Petriș și Orheiu Bistriței • Reparație capitală la Școala Gimnazială, Comuna Josenii Bârgăului • Reparații Școala Rusu –Bârgăului, cls. I – IV și centrală termică • Construirea unei școli și a unei grădinițe în localitatea Dipșa, Comuna Galații-Bistriței • Realizarea campusului școlar din Teaca • Sala de sport la Școala Generală Liviu Rebreanu, Comuna Chiuza • Proiect împrejmuire Cămin și Școală, localitatea Cușma, Comuna Livezile • Programul "Cu toții la Școală", Comuna Rodna • After school, localitatea Lechința, Comuna Lechința • Reabilitare imobil și înființare Afterschool, Comuna Telciu • Construire sediu bibliotecă comunală în Comuna Leșu • Amenajarea și modernizarea Bibliotecii comunale, Căianu Mic • Realizare clădire nouă, Centrul Cultural Sebiș, Comuna Șieuț • Centru de formare profesională Măgura-Ilvei • Reabilitare și modernizare Cămin cultural, Comuna Salva • Construire Grădiniță în localitatea Pusta din Comuna Bistrița-Bârgăului • Construire Grădiniță cu program normal în sat Lunca Leșului, Comuna Leșu • Construire Grădiniță în Comuna Dumitra

PROGRAME	PROIECTE
	• Construire Grădiniță 30 locuri cu program normal în Comuna Josenii Bârgăului • Construire Grădiniță cu program normal, localitatea Șieu-Odorhei • Construire Grădiniță, localitatea Tiha Bârgăului • Construcție grădiniță cu program redus în localitatea Caianu Mic • Construcție Grădiniță cu program redus, localitatea Dobric • Realizare localul Grădiniței Șieuț, 3 grupe • Realizare Grădiniță cu 3 grupe, satul Nepos • Grădiniță cu program normal în localitatea Vermeș, Comuna Lechința • Grădiniță de copii și afterschool în Budacu de Jos • Grădiniță cu program normal, localitatea Mărișelu • Grădiniță cu program normal, localitatea Vermeș, Comuna Lechința • Grădiniță, Comuna Maieru • Reabilitare Grădiniță cu program prelungit, localitatea Livezile • Modernizare Grădiniță, localitatea Cociu • Modernizare Grădiniță, Comuna Rebrîșoara • Amenajare Grădiniță, satul Feldru, Comuna Feldru
Program pentru dezvoltarea serviciilor de sănătate	• Program pentru susținerea serviciilor de sănătate publică și reținerea specialiștilor în sănătate în comunele județului • Diversificarea serviciilor de sănătate pentru zonele turistice, balneare etc • Proiect de scădere a mortalității infantile • Construirea și dotarea cu echipamentele necesare a unui centru medical, Comuna Silivașu de Câmpie • Amenajare Centru recreere și tratament, Comuna Romuli • Dispensar medical, Comuna Măgura Ilvei • Construirea de cabinet medical uman și stomatologic, Comuna Budești • Modernizare Dispensar uman, Comuna Dumitra • Proiect baza de tratament cu apă sărată în zona Valea Cărmizilor-Haga, localitatea Livezile • Reabilitare și dotare Dispensar uman, Comuna Milaș • Reabilitare localul Circumscripției sanitare umane, localitatea Șieuț • Modernizare Dispensar uman, localitatea Șintereag • Modernizare și reparație capitală la Dispensarul uman, localitatea Urmeniș • Modernizarea și dotarea Complexului medico-social, localitatea Teaca • Reabilitarea fostului sediu al cabinetelor de medicină individuale, localitatea Teaca • Construire Dispensar medical și Cabinet stomatologic, Comuna Poiana Ilvei
Program privind protecția socială (incl protecția copiilor, îngrijire vârstnici etc)	• Orientarea spre implicare, în cadrul atelierelor protejate, a grupurilor asistate, către activități din categoria economiei sociale • Asigurarea unei comunități sănătoase și echilibrate (scăderea nr. de asistați social prin creșterea angajării, scăderea presiunii asupra bugetului local) • Proiect de diseminare a modelelor de grupuri de sprijin reciproc între cei care au nevoie de ajutor semispecializat • Proiect de diseminare a modelelor de îmbătrânire activă • Proiect de voluntariat privind asistarea copiilor cu părinți în străinătate • Proiect de voluntariat privind îngrijirea vârstnicilor • Construire Centru social de zi, localitatea Fântânița, Comuna Miceștii de Câmpie • Extinderea, modernizarea și reabilitarea Centrului pentru Persoane Vârstnice, localitatea Nușeni • Proiect pentru integrarea romilor în societate, Comuna Budești • Construirea unui Cămin de bătrâni, Comuna Silivașu de Câmpie • Proiect amenajare Bază de agrement și Cămin de bătrâni, Comuna Cușma • Construire Centru social de zi, localitatea Fântânița • Crearea unui Centru social dedicat persoanelor vârstnice, localitatea Căianu Mic • Construire Cămin de bătrâni, Comuna Budești
Program pentru dezvoltarea	• Regenerarea identității locale, educarea unei comunități deschise la variate opțiuni pentru prosperitate, în respectul pentru managementul resurselor: evenimente culturale, grupuri de lucru, mentalitate deschisă, voluntariat etc.

PROGRAME	PROIECTE
serviciilor în domeniul culturii	• Utilizarea culturii ca instrument de marketing • Proiect de organizare anuală de evenimente culturale specifice în cele 7 zone strategice • Proiect de adopție de monumente de către instituții/ organizații/ firme • Proiect de adopție de locuințe tradiționale, părăsite, de către instituții/ organizații/ firme • Proiect de adopție de izvoare sărate, spații verzi etc de către instituții/ organizații/ firme • Proiect de asigurare a calității spațiului public prin implicarea cetățenilor, firmelor, instituțiilor riverane: trotuare, spații verzi și flori, garduri/ împrejurimi etc și cu implicarea persoanelor sărace, în șomaj și apte de muncă • Proiect de transfer al obiceiurilor, tradițiilor, meșteșugurilor etc de la seniorii satelor la generațiile tinere • Proiect de schimburi culturale cu localitățile înfrățite și cu zonele de interes pentru deschiderea de noi piețe • Proiect reabilitare Cămin Cultural, localitatea Bretea, Comuna Șieu Odorhei • Proiect reabilitare Cămin Cultural, localitatea Cristur-Șieu, Comuna Șieu Odorhei • Proiect reabilitare Cămin Cultural, localitatea Șieu-Odorhei, Comuna Șieu Odorhei • Construire sediu Primărie și Cămin Cultural, localitatea Matei • Extindere și modernizare Cămin cultural, Comuna Leșu • Construire Cămin cultural, localitatea Jelna • Construire Cămin cultural, localitatea Țagu • Construire Cămin Cultural , sala de spectacole cu funcțiuni adiacente și centrală termică, localitatea Strâmba, Comuna Josenii Bârgăului • Construire Cămin Cultural, localitatea Nimigea de Jos, Comuna Nimigea • Construire Cămin cultural, localitatea Cristeștii Ciceului, Comuna Uriu • Construire Cămin Cultural, localitatea Braniștea, Comuna Braniștea • Reabilitare Cămin cultural, localitatea Budacu de Jos • Reabilitare și dotare cămine culturale, Comuna Galații-Bistriței • Reabilitarea căminelor culturale, Comuna Budești • Reabilitare camine culturale, localitățile Satu Nou și Petriș, Comuna Cetate • Reabilitare Cămin Cultural , localitatea Fântânița, Comuna Miceștii de Câmpie • Reabilitare Cămin Cultural, localitatea Miceștii de Câmpie • Reabilitare Cămin mic, Comuna Livezile • Reabilitare Cămin, localitatea Poienile Zagrei • Renovare, modernizare și dotare Cămin cultural, localitatea Vișuia, Comuna Miceștii de Câmpie • Reabilitare Cămin cultural, localitatea Orosfaia, Comuna Milaș • Reabilitare Cămin Cultural, localitatea Mireș, Comuna Chiuza • Reabilitarea și modernizarea căminelor culturale, localitățile Căianu Mic, Căianu Mare, Dobric și Ciceu-Poieni, Comuna Căianu Mic • Amenajare și modernizare Cămin Cultural, localitatea Dumitra • Modernizare Cămin cultural, localitatea Dobricel, Comuna Spermezeu • Modernizare și dotare cămine culturale, localitățile Șopteriu, Delureni și Fânațe, Comuna Urmeniș • Modernizarea căminelor culturale, localitățile Archiud și Pinticu (MCCAP), Comuna Teaca • Reabilitare Casă de Cultură, Singeorz-Băi • Renovare Centru Cultural "Liviu Rebreanu", Comuna Chiuza • Punerea în circuit turistic a Muzeului sătesc din Budești • Susținerea cultelor și a activităților cultural religioase la nivelul Comunei Căianu Mic, persoanelor cu dizabilități și copiilor proveniți din familii defavorizate
Program dotări în domeniul cultelor	• Reabilitare Biserică ortodoxă, localitatea Satu Nou, Comuna Cetate • Construire de capele mortuare, Comuna Budacu de Jos • Reabilitare cimitire, Comuna Budești • Construire Capelă mortuară, Comuna Budești • Construire Capelă mortuară, localitatea Coșbuc

PROGRAME	PROIECTE
	• Construire de capele mortuare, localitățile Livezile, Cușma și Dorolea • Construire Capelă mortuară, localitatea Lunca Ilvei • Construire Capelă mortuară, Comuna Salva • Construire Capelă mortuară, Comuna Rebrîșoara • Construire Capelă, Comuna Silivașu de Câmpie • Construire două capele mortuare, Comuna Maieru • Proiect de implicare a bisericii în educația civică privind valorile județului, în regenerarea mândriei locale • Proiect de motivare a stabilizării familiilor, descurajării divorțialității, încurajării demografice • Proiect de dezvoltare a liderilor locali, a voluntariatului prin susținerea bisericii
Program privind asigurarea iluminatului public	• Proiect pentru iluminatul artistic al obiectivelor istorice, instituțiilor • Iluminat public, panouri fotovoltaice, Comuna Bistrița-Bârgăului • Iluminat public cu energie regenerabilă, Comuna Silivașu de Câmpie • Iluminat stradal bazat pe energie neconvențională cu panouri fotovoltaice pe o lungime de 40 km, Comuna Livezile • Modernizare rețea iluminat public, Comuna Ilva Mare • Modernizarea iluminatului public, Comuna Chiuza • Modernizarea iluminatului public, localitatea Șieu Măgheruș (MIPSM) • Extindere rețele electrice spre Cimitir, zonele Ciurgău și dintre Strâmba și Josenii - Bârgăului • Extindere iluminat stradal, Comuna Livezile (2700 m) • Extindere și modernizare sistemului de iluminat public, Comuna Căianu Mic • Refacere iluminat public stradal, Comuna Coșbuc Electrificare grup de case, localitatea Valea Muntelui • Energie fotovoltaică pentru iluminatul public și al instituțiilor, Comuna Budești
Program pentru regenerare locală rurală	• Identificarea și asumarea elementelor care conferă specific, valorilor locale, transferal către generațiile tinere • Organizarea și implementarea politicii de regenerare a identității locale, a mândriei locale, a liderilor locali • Proiect de regenerare a esteticii localității prin utilizarea elementelor valoroase de specific și identitate locală • Dezvoltarea a minimum 5 întreprinderi sociale în zonele sărace • Dezvoltarea a minimum 5 inserții economice (formare, atragere investiție și asigurare facilități, angajare) • Reabilitare centru civic, Comuna Chiuza • Reabilitare centru civic, Comuna Ilva Mare • Amenajare centru civic, Comuna Ciceu-Giurgești • Amenajarea centrului civic, trotuare, rigole, Comuna Lunca Ilvei • Amenajare și modernizarea centrului civic în localitatea Șieuț • Amenajarea și dotarea unui Spațiu de joacă pentru copii, Comuna Chiuza • Modernizare centru civic, Comuna Coșbuc • Modernizare piață auto, Comuna Livezile • Dotare Punct PSI, localitatea Ilva Mare • Proiect Reabilitare Remiza PSI, localitatea Dorolea • Construire Remiza PSI, localitatea Cusma • Dotari ISU, Primăria Maieru • Montare sisteme de supraveghere video, Comuna Căianu Mic • Sistem de supraveghere și apărare a limesului în sectorul Ciceu Corabia, Comuna Ciceu Mihăești • Amenajarea unor puncte de supraveghere pe teritoriul Comunei Silivașu de Câmpie
Program pentru locuirea în rural	• Programe/ proiecte de regenerare a specificului valoros al arhitecturii locale/ zonale, a materialelor locale utilizate după tehnici tradiționale • Asigurarea calității locuirii, a accesului la o locuință • Responsabilizarea riveranilor pentru aspectul zonelor cu locuințe: trotuare,

PROGRAME	PROIECTE
	împrejmui, mobilier, spații verzi etc. - Regenerarea locuințelor tradiționale părăsite și includerea în circuitul turistic - Adoptarea locuințelor vechi, restaurarea și includerea în circuitul turistic - Bloc locuințe tineri, Comuna Bistrița-Bârgăului - Modernizare bloc locuințe 4 apartamente, Comuna Coșbuc - Construire locuință socială cu 3 apartamente, Comuna Livezile
Program privind rețelele de spații verzi	- Proiecte de configurare și implementare de soluții de landscaping pentru creșterea atractivității satelor, pentru accentuarea identității spațiului: aliniamente, zone verzi, jardiniere etc. - Realizare spații verzi, Comuna Nușeni - Alei pietonale și spații verzi, Comuna Dumitrița - Amenajare spații verzi și locuri de joacă pentru copii, Comuna Căianu Mic - Amenajare spații verzi și parc, localitățile Livezile și Dumbrava - Amenajare spații verzi și înființare parc, localitatea Șieut - Modernizare parcuri și creare de spații verzi, Comuna Budești - Reamenajare și dotare Parc, localitatea Dumitra - Reabilitare și extindere parc, localitatea Lunca - Reabilitare și modernizare parc comunal, Comuna Silivașu de Câmpie - Amenajare parc, Comuna Ilva Mare - Amenajare parcuri, Comuna Galații-Bistriței

Domeniul 8: Administrație și bună guvernare

PROGRAME	PROIECTE
Program pentru managementul resurselor pentru dezvoltare: materiale, umane, de organizare, financiare etc	<u>Asigurarea planurilor de dezvoltare</u> - Bazele de date (cadastru, date teritoriale, GIS etc) - PAT Județean - PATZ-urile celor 7 zone strategice - PATZ-urile privind zonele de patrimoniu, zonele de dezvoltare, zonele critice, periferice etc - Documente pentru fundamentarea politicilor: Master Planul de accesibilitate, Master Planul de Turism, Master Planul privind structurile strategice de dezvoltare teritorială (GAL-uri, clustere, zonele strategice), împăduriri etc - Instituționalizarea, implementarea și monitorizarea implementării <u>Managementul resurselor în procesul de dezvoltare</u> - Formalizarea structurii operative a strategiei județului: ex. „Bistrița-Năsăud 2020” privind asigurarea infrastructurilor și serviciilor integrate pentru o economie competitivă – cooperare interservicii, interinstituții, intersectorială - - Coordonarea bunei funcționări a implementării strategiilor, proiectelor - Programul multianual de investiții integrate, mentenanță etc <u>Asigurarea parteneriatelor și colaborărilor relevante pentru dezvoltare sustenabilă, inteligentă, incluzivă</u> - Parteneriate orizontale și verticale pentru implementarea strategiei de dezvoltare - Parteneriate verticale pe mai multe nivele teritoriale: localitate, zone strategice, județ, regiune, țară - Proiecte de catalizare a dezvoltării pe zone strategice, clustere, GAL-uri - Proiecte de generare de politici specifice și abordări integrate care pot apărea ca necesare în procesul implementării strategiei <u>Program de marketing și de atragere a investițiilor</u> - Evenimente privind obiectivele strategice de dezvoltare și potențialul - Evenimente care urmăresc atragerea de resurse, de investitori - Elaborarea Ghidului Investitorilor, inclusiv pe site și telefoane mobile

PROGRAME	PROIECTE
	<u>Rezolvarea statutului proprietăților</u> • Rezolvarea întâbulărilor prin diverse scheme inteligente (ex. facilități pentru investitori care să preia și costurile întâbulărilor): GAL Valea Șieului • Catalizarea comasărilor de terenuri agricole și viticole • Proiect de management al tereurilor la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale • Realizare sistem GIS la nivelul Județului Bistrița-Năsăud • Actualizare P.U.G. și R.L.U. pentru Comuna Leșu • Administrare eficientă și calitate în servicii achiziționare de programe și softuri, Comuna Silivașu de Câmpie • Realizare cadastru general, Comuna Leșu • Realizare cadastru general, Comuna Ilva Mare • Realizare cadastru general, Comuna Budești • Realizare cadastru general, Comuna Maieru • Realizare cadastru, Comuna Poiana Ilvei • Construire sediu primărie și sediu Poiliție, Comuna Poiana Ilvei • Dotare primărie cu logistică și programe, Comuna Budești
Program pentru managementul dezvoltării locale/teritoriale	• Program instruire continuă în management local (urban, rural) • Soluții în domeniul administrației pentru facilitarea asocierii în proiecte integrate: zona de câmpie Sud-Vest • Configurarea de parteneriate relevante la nivelul celor 7 zone și a județului • Monitorizarea centralizată a lucrărilor la nivel de județ și informarea pe un portal web specializat a tuturor primăriilor privind evoluția lucrărilor efectuate de regii (apă, gaz, canal, drumuri) • Implementarea la scara județului a e-administrației și e-sănătății este o prioritate pentru a asigura o planificare adecvată a proiectelor de investiții, master planuri bine ancorate în realitate • Înființarea și operaționalizarea „Consiliului de Competitivitate și Inovare al Județului Bistrița-Năsăud” • Configurarea asocierilor (structurilor coezive) aferente zonelor cu probleme și obiective de dezvoltare comune (GAL-uri, sisteme urban-rural etc.) • Fundamentarea programelor bugetare multianuale potrivit priorităților strategice
Program privind dezvoltarea capacității instituționale pentru administrare pe mai multe niveluri	• Asumarea poziției pe care județul o poate juca la nivel regional și de mai mare anvergură, pe baza proiectelor • Dezvoltarea capacității la nivel județean pentru a ajuta partenerii din zonele strategice de dezvoltare să își elaboreze strategii personalizate și proiecte armonizate cu ceea ce se întâmplă la nivel județean • Proiect de catalizare a cooperării pe zonele strategice, cooperare urban-rural, periurban etc. • Dezvoltarea cooperării la nivel regional, în rețele teritoriale
Program privind atragerea de resurse pentru proiecte de dezvoltare	• Dezvoltarea colaborării cu instituțiile de promovare, de atragere a investițiilor directe, dar și de intermediere a micilor producători/antreprenori locali – mai ales din zona rurală – cu rețelele de desfacere naționale și internaționale • Înființarea unui centru specializat pentru elaborarea de recomandări în îmbunătățirea legislației în diverse domenii pentru evitarea barierelor în inițiativele administrațiilor locale – posibil în cadrul direcției/serviciilor strategii – proiecte europene
Program privind dezvoltarea comunității	• Proiect de punere în valoare a personalităților și implicare mai ridicată în viața publică și ca exemplu pentru comunitățile locale • Proiect de dezvoltare a mândriei locale, aliderilor locali • Proiect de stimulare a voluntariatului • Proiect de diseminare a cazurilor de succes locale și privind diaspora județului • Proiect de educare privind locuirea, valorile urbane și rurale, responsabilitățile față de comunitate

PROGRAME	PROIECTE
	• Proiect de susținere a urmării liceului, școlilor tehnice, universității de către tinerii din mediul rural • Proiect privind stabilizarea tinerilor, a familiilor tinere • Proiect privind implicarea cetățenilor în dezvoltarea locală și marketingul localității • Dezvoltarea unor facilități de asistență pentru persoane vârstnice (pensiuni dedicate și servicii de asistență): GAL Bârgău-Călimani • Crearea unui centru pentru persoane în vârstă din zona urbană cu servicii specializate și activități sociale: GAL Lider • Acordarea a minimum 50 burse pentru tineri din zonele rurale sărace pentru urmarea liceului/școlii tehnice, urmată de asistență pentru inserție pe piața muncii • Acordarea a minimum 20 burse pentru tineri din zonele rurale sărace pentru urmarea facultății și asistență pentru inserție pe piața muncii • Asistență tehnică gratuită și instruire antreprenorială pentru persoane defavorizate • Activarea a minimum 5 grupuri de suport în zonele sărace și îmbătrânite pentru rezolvarea unor probleme specifice: boli cronice, consiliere psihologică, activități comune • Mobilizarea grupurilor de asistați social (L 416) în proiecte în interesul comunităților și pe piața muncii • Aplicarea unui pachet de minimum 50 măsuri concrete pentru reținerea tinerilor și creșterea familiilor • Asigurarea unui pachet de minimum 50 de apartamente pentru tineri în regim de chirie avantajoasă pentru reținerea forței de muncă inteligente • Asigurarea a minimum 20 dotări orientate pe servicii privind nevoile tinerilor din mediul urban și cel rural • Dezvoltarea de locuințe sociale în asociere, cu implicarea persoanelor în cauză în activități economice în agricultura de nișă: GAL Valea Șieului • Proiect major de informare și sensibilizare în toate mediile din zona urbană și rurală cu exemple de bună practică din țară și străinătate în toate domeniile de interes pentru județ
Program privind catalizarea parteneriatelor	• Proiect parteneriate externe privind domeniile competitive, pentru schimburi de experiență • Proiect parteneriate în rețele specializate • Proiect parteneriate pentru operaționalizarea strategiei • Proiect catalizare parteneriate urban-rural, rural-rural • Proiect catalizare parteneriate privind clusterelor • Proiect privind catalizarea parteneriatelor în cele 7 zone strategice
Program privind protejarea resurselor	• Pachet de măsuri pentru eliminarea infrafracționalității în domeniul forestier, programe complexe de trasabilitate a lemnului, aplicarea unui cod forestier eficace, prioritizarea accesului la material lemnos a fabricilor de mobilă din județ în defavoarea comercializării buștenilor și cherestelei în afara județului • Pachet de măsuri pentru protejarea izvoarelor minerale, sărate etc. • Pachet de măsuri pentru regenerarea microclimatului • Pachet de măsuri pentru comasarea terenurilor agricole și viticole cu potențial competitiv • Pachet de măsuri privind managementul patrimoniului cultural • Pachet de măsuri privind managementul patrimoniului natural

Domeniul 9: Cooperare teritorială

PROGRAME	PROIECTE
Program privind implicarea în	Complex de proiecte pe teme de dezvoltare ale celor 7 microregiuni, zone strategice:

PROGRAME	PROIECTE
proiectele de anvergură teritorială mare din regiune, pe temele de dezvoltare ale celor 7 microregiuni, zone strategice	• Strategia Dunării – transport pe ape interne, cultură și turism, riscuri de mediu; • Strategia Tisei – pe cele patru direcții strategice: reducerea vulnerabilității; îmbunătățirea căilor de comunicații fizice și funcționale, utilizarea armonioasă a bunurilor naturale și culturale; stabilirea unor obiective strategice comune și promovarea eficientă a fondurilor de investiții; • Strategia Euroregiunii Carpatice – în cele cinci domenii de acțiune: dezvoltare regională, turism și mediu, dezvoltarea comerțului, infrastructura socială, prevenirea dezastrelor naturale; • Grupul Visegrad 6 - rețeaua de poli teritoriale, rețeaua de transport și comunicații, cooperarea în Zona Visegrad; • Rețele transnaționale de GAL-uri – schimburi de experiență pe domenii de competitivitate, probleme-cheie și rețele de turism; • Stabilirea de parteneriate teritoriale în proiecte comune pentru atragerea de resurse și implementarea proiectelor prioritare.
Program privind participarea în rețele	• Rețele de turism tematic • Rețele specializate în domeniile relevante pentru zonele strategice: turism, agro-zootehnie, viticultură, irigații și lucrări funciare, industrie alimentară, mase plastice, logistică de transport, industria lemnului, silvicultură, calitatea mediului (împăduriri, antideșertificare, managementul inundațiilor), industria farmaceutică și cosmetică, materiale de construcții, produse electro-mecanice, turism diversificat, servicii medical-balneare, meșteșuguri tradiționale și suveniruri, industria textilă și confecții, industria pielăriei, etc.. • Participarea în board-uri relevante pentru politicile de interes pentru județ: susținerea domeniilor de competitivitate, dezvoltare rurală, strategia forestieră, mediu etc
Program privind participarea în parteneriate teritoriale relevante	• Structurarea parteneriatelor la nivelul ansamblului celor 7 zone și a fiecăreia în parte, privind proiectele prioritare pentru acestea • Structurarea sistemului de clustere • Înființarea Agenției/ Biroului de dezvoltare a Județului Bistrița Năsăud sau atribuții integrate la nivelul direcțiilor: planificarea teritoriu (incl GIS), strategii, investiții, proiecte cu finanțare europeană
Program pentru lobby și marketing	• Evenimente anuale orientate pe domeniile de competență: pe cele 7 zone strategice, 1 eveniment / an, ex: turism, agro-zootehnic-industrial, silvicultură, mase plastice, prelucrarea lemnului, electro-mecanică, textile-pielărie-confecții • Evenimente orientate pe potențialul de dezvoltare • Activarea diasporei – diaspora pentru Bistrita-Năsăud pentru promovare și dezvoltare rețele • Dezvoltarea conexiunilor internaționale: rețele de cunoaștere, de inovare și transfer tehnologic, de turism, de produse bio, servicii medical-balneare, managementul patrimoniului cultural și natural, în domenii competitive etc

Fișele proiectelor sunt prezentate în Anexa A1.

CAPITOLUL 16

OPERAȚIONALIZAREA STRATEGIEI

16.1 Planificarea viitorului comun: cadrul instituțional pentru implementarea strategiei

Dezvoltarea echilibrată, pe principii sustenabile, a județului Bistrița-Năsăud constituie subiectul central în agenda Consiliului Județean. Strategia de dezvoltare durabilă 2020 este o componentă importantă a acestei preocupări, reprezentând fundația pentru fundamentarea planurilor de dezvoltare în aliniere cu interesele locale, regionale, naționale și liniile directoare în dezvoltarea Uniunii Europene.

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Bistrița-Năsăud 2020 promovează patru axe strategice relevante pentru creșterea competitivității județului la nivel regional și național, a calității vieții cetățenilor acestuia, după cum urmează: specializarea diversificată a mediului economic, dezvoltarea sustenabilă, valorificarea inteligentă a tradițiilor și valorilor autentice și creșterea gradului de conectivitate.

Aceste axe de dezvoltare se reflectă în programe și proiecte în cadrul domeniilor strategice asumate; programe și proiecte caracterizate, pe lângă anvergura teritorială, de un nivel ridicat de complexitate. Lucrul acesta presupune o colaborare intersectorială, administrarea pe mai multe nivele a eforturilor și resurselor necesare pentru implementare, precum și o entitate executivă și managerială capabilă să gestioneze implementarea strategiei prin proiecte de o asemenea scară.

În cele ce urmează sunt propuse două categorii de demersuri:

- Angajarea actorilor relevanți pentru dezvoltarea județului Bistrița-Năsăud într-o colaborare integrată, orientată pe termen lung;
- Instituționalizarea parteneriatului intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a județului Bistrița-Năsăud.

I.ELEMENTE ORIENTATIVE PRIVIND DECLARAȚIA COMUNĂ A PARTENERIATULUI INTER-SECTORIAL PENTRU DEZVOLTAREA STRATEGICĂ DURABILĂ A JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD

Noi, Parteneriatul Intersectorial pentru dezvoltarea strategică durabilă a Județului Bistrița-Năsăud

La întâlnirea de constituire de la Bistrița din ....., 2013

(1) Considerăm **Județul Bistrița-Năsăud** ca reprezentând o valoare economică, socială și culturală unică și de neînlocuit pentru Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest și pentru România.

(2) Urmărim protejarea valorilor, consolidarea și dezvoltarea **Județului Bistrița-Năsăud** și a comunităților locale partenere; în acest sens susținem principiile dezvoltării durabile, luând în considerare toate aspectele relevante, incluzând: prosperitate economică, echilibrul social

și un mediu de viață și muncă sănătos, aspectele culturale, cele privind sănătatea și dezvoltarea capacității instituționale.

(3) **Județul Bistrița-Năsăud** trebuie să își pregătească funcționarea ca motor al progresului social și al creșterii economice pe termen lung în beneficiul comunităților asociate și al regiunii; ca atare va trebui să mențină echilibrul social, asigurând diversitatea culturală și stabilind standarde înalte de calitate în dezvoltarea locală și regională.

(4) **Județul Bistrița-Năsăud** își consolidează poziția în teritoriu, pe baza dezvoltării parteneriatului urban-rural, specializării pe domenii de diferențiere, prin afirmarea ca pol de dezvoltare, cultură și cunoaștere, sursă de creștere inteligentă și inovație, generator de structuri de dezvoltare economică și competitivitate.

(5) Deși deține un potențial intinsec puternic în resurse naturale, culturale și umane, **Județul Bistrița-Năsăud** se confruntă în același timp cu probleme demografice, cu o serie de dezechilibre sociale, cu elemente de excluziune socială în cazul anumitor grupuri de populație, cu dificultăți în accesibilitatea locuințelor pentru segmente semnificative ale populației – în special în cazul tinerilor, cu un patrimoniu istoric care necesită regenerare substanțială, cu un patrimoniu natural primejduit de procesele de degradare, de exploatarea excesivă (ex. în cazul pădurilor) sau de valorificarea insuficientă (ex. în cazul terenurilor agricole), dar și cu unele probleme de mediu. La acestea se adaugă și provocările legate de reconfigurarea sau redefinirea industriilor, piețelor, sferelor de influență, modelelor economice, politice și financiare la nivel global.

(6) **Județul Bistrița-Năsăud** are nevoie de strategii integrate și de acțiuni coordonate ale tuturor persoanelor și instituțiilor implicate în procesul de dezvoltare socio-economică, cu influență atât la nivelul parteneriatului, cât și la nivel mai larg (regional, național).

Parteneriatul Intersectorial pentru dezvoltarea strategică durabilă a Județului Bistrița-Năsăud se va focaliza în activitatea sa pe următoarele aspecte:

1. Abordarea de tip strategic în dezvoltarea Județului Bistrița-Năsăud

Dezvoltarea strategică a județului pentru perioada 2014-2020 se bazează pe considerarea simultană și într-un mod corect a următoarelor dimensiuni:

- Creșterea inteligentă prin rezolvarea problemelor și valorificarea specializată, inovativă a potențialului și a oportunităților, prin dezvoltarea de noi șanse și roluri la nivel regional și național;
- Creșterea sustenabilă prin valorificarea corectă a resurselor de dezvoltare (umane, materiale, de organizare, piețe de desfacere, resurse financiare), prin prezervarea și regenerarea acestora;
- Creșterea incluzivă prin implicarea adecvată și diferențiată a tuturor categoriilor de actori în procesul dezvoltării strategice.

Actorii relevanți pentru dezvoltarea strategică a județului, provenind din sectoarele public, privat și comunitar, se grupează în **structuri teritoriale coezive și care pot cataliza competitivitatea județului** și dezvoltarea rolurilor acestuia la nivel regional și național:

- Grupuri de Acțiune Locală;
- Asociații de Dezvoltare Intercomunitară;

- Asociații profesionale;
- Asociații cu scop economic;
- Clustere economice.

Mai mult, actorii instituționali și structurile asociative sunt conștiente de **necesitatea alianțelor în zone strategice de dezvoltare**, pentru o abordare mai eficientă a rezolvării problemelor și a valorificării capitalului teritorial al Județului Bistrița-Năsăud.

Strategia de dezvoltare durabilă a Județului Bistrița-Năsăud se constituie ca instrument de planificare orientat spre implementare, având următoarele roluri:

- Descrie calitățile și neajunsurile județului, bazându-se pe o analiză a situației existente;
- Definește o viziune coerentă și fundamentează obiective realiste de dezvoltare pentru județ prin valorificarea potențialului existent și a oportunităților;
- Coordonează planuri și politici tehnice și sectoriale privind zonele strategice ale județului și se asigură de faptul că investițiile planificate vor ajuta la promovarea unei dezvoltări echilibrate a județului și a regiunii pe care o influențează;
- Coordonează și concentrează din punctul de vedere al spațiului folosirea fondurilor de către actorii relevanți din sectoarele public, privat, comunitar;
- Asigură coordonarea între entitățile locale și corelarea cu nivelul regional, precum și implicarea cetățenilor și a altor parteneri care pot contribui substanțial la modelarea calitativă a viitorului economic, social, cultural și ecologic al fiecărei zone importante pentru dezvoltarea județului și în fiecare domeniu relevant pentru Județul Bistrița-Năsăud.

2. Dezvoltarea armonioasă a Județului Bistrița-Năsăud ca un tot unitar

Consolidarea parteneriatului urban-rural și rural-rural, în general, și în special la nivelul celor șapte zone de dezvoltare strategică, în vederea rezolvării problemelor comune și atingerea obiectivelor comune de dezvoltare, pe baza valorificării inteligente, integrate și sustenabile a potențialului intrinsec și oportunităților, are în vedere următoarele linii directoare:

- Dezvoltare economică inteligentă prin specializare diversificată:
  - Dezvoltarea competitivă a județului Bistrița-Năsăud prin diferențierea strategică pe șapte zone de dezvoltare: Zona de dezvoltare Sud-Vest (GAL Câmpie); Zona de dezvoltare Sud-Est (GAL Valea Șieului); Zona de dezvoltare Est (GAL Bârgău-Calimani); Zona de dezvoltare Nord-Est (GAL Lider Bistrița-Năsăud); Zona de dezvoltare Nord (GAL Țara Năsăudului); Zona de dezvoltare Nord-Vest (GAL Ținutul Haiducilor); Zona de dezvoltare Centru;
  - Configurarea și articularea structurilor de susținere a competitivității județului: sistemul de clustere și GAL-uri;
  - Mobilizarea resurselor locale în circuitul economic, pentru bunăstarea comunităților locale și consolidarea profilului competitiv regional;
  - Utilizarea crizelor mondiale (economică, financiară, energetică, alimentară, demografică, climaterică) ca oportunitate de diferențiere, în sensul inovării și dezvoltării activităților economice relevante și a resurselor specifice;
  - Consolidarea cooperării cu sectorul academic și de cercetare;
  - Managementul inteligent al capitalului uman;
  - Marketing inteligent.

- Dezvoltare durabilă prin:
  - Inovare și tehnologii curate pentru dezvoltare durabilă;
  - Asigurarea calității mediului pentru menținerea atractivității și cadrului adecvat activităților de turism;
  - Managementul sustenabil al resurselor pe care se bazează profilul competitiv al județului;
  - Managementul sustenabil al patrimoniului cultural și natural;
  - Cooperare urban-rurală pentru dezvoltare sustenabilă;
  - Regenerarea mentalității deschise, antreprenoriale, proactive a comunităților locale;
  - Diversificarea parteneriatelor orizontale și verticale pentru managementul dezvoltării județului;
  - Regenerarea mândriei locale și dezvoltarea liderilor locali.
- Diferențiere prin valorificarea inteligentă a tradițiilor și valorilor autentice:
  - Recunoașterea, asumarea și regenerarea valorilor locale ca instrumente de dezvoltare;
  - Regenerarea tradițiilor, obiceiurilor și activităților relevante la nivelul structurilor teritoriale istorice ca instrumente de diferențiere;
  - Configurarea pachetului de activități economice pe baza valorificării inteligente a tradițiilor și valorilor locale;
  - Marketing inteligent.
- Conectivitate sporită prin:
  - Dezvoltarea sistemului intermodal de transport la nivel județean (Master Plan și Program de Implementare aferent infrastructurilor și serviciilor de transport);
  - Asigurarea conectivității interne și externe la nivelul GAL-urilor existente și propuse, a clusterelor și zonelor economice;
  - Asigurarea accesibilității ținuturilor istorice (pentru coeziune socio-economică și turism).

3. Consolidarea cooperării la nivel local, regional și național

Coordonarea între partenerii locali, precum și cu nivelul regional și național trebuie întărită. La nivel județean este necesar parteneriatul echilibrat între entitățile sectoriale și zonale, iar la nivel regional sunt definitorii poziția și rolul pe care Județul Bistrița-Mășăud și-l configurează pe baza acestui parteneriat. Problemele și deciziile de politică a dezvoltării nu mai pot fi privite în mod izolat, la nivelul fiecărei localități, asociații intercomunitare de dezvoltare, GAL etc. Mai mult, județul trebuie să își afirme un rol semnificativ în dezvoltarea Regiunii Nord-Vest prin funcționarea inteligentă a zonelor strategice și să își asume responsabilitatea privind coeziunea teritorială și competitivitatea. Nu în ultimul rând, trebuie avută în vedere dimensiunea europeană a rețelei de poli de importanță regională, a proiectelor de anvergură europeană în care este implicat județul, sub diverse aspecte ale dezvoltării.

Având în vedere:

1. Necesitatea de a asigura un document strategic care să fundamenteze dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Mășăud;
2. Necesitatea de a stabili un parteneriat activ și funcțional între administrație, mediul de afaceri și societatea civilă pentru rafinarea și implementarea strategiei de dezvoltare durabilă a județului ca fiind esențială pentru dezvoltarea regională și națională;

3. Importanța dezvoltării climatului economic, social și natural pentru îmbunătățirea calității vieții comunităților Județului Bistrița-Năsăud,

Declarăm:

I. Cetățenii Județului Bistrița-Năsăud se află în centrul preocupărilor noastre pentru o dezvoltare economică durabilă. Cu toții suntem îndreptățiți și cu toții dorim să trăim într-un județ puternic, prosper al Regiunii Nord-Vest, care să ne ofere perspective reale și un viitor pe măsură.

II. Dezvoltarea Județului Bistrița-Năsăud va fi asigurată astfel încât etica și transparența să fie principiile de bază, iar strategia de dezvoltare să corespundă cu necesitățile generațiilor prezente și viitoare, cuprinzând factori economici, culturali, sociali și de mediu.

III. Vom face eforturi pentru a facilita și încuraja participarea cetățenilor la acest proces. Suntem conștienți că problemele specifice procesului de elaborare și implementare a strategiei de dezvoltare se vor aborda cel mai bine cu participarea tuturor actorilor publici, privați și cetățenilor interesați din comunitatea Județului Bistrița-Năsăud.

IV. Vom impulsiunea cooperarea între principalii actori implicați pentru identificarea oportunităților, alternativelor și transformărilor prin care trece Județul Bistrița-Năsăud.

V. Vom acționa pentru promovarea creșterii economice și dezvoltării durabile pe teritoriul Județului Bistrița-Năsăud. Pentru măsurile care depășesc teritoriul Județului Bistrița-Năsăud, hotărârile vor fi adoptate în acord cu factorii regionali implicați pentru realizarea unei strategii integrate.

VI. Vom valorifica eficient potențialul patrimoniului istoric, cultural, natural și turistic al județului și regiunii, cu respectarea strictă a normelor mediului înconjurător. Suntem convinși că în acest sens Județul Bistrița-Năsăud are un potențial ridicat, reprezentând un factor important de dezvoltare în viitorul Regiunii Nord-Vest.

VII. Autoritățile publice locale, reprezentanții din sectorul privat și societatea civilă, vom coopera în spiritul unui parteneriat sincer și vom stimula activitățile noastre ca, împreună, să găsim cele mai bune soluții pentru atingerea obiectivelor propuse în vederea dezvoltării județului și regiunii.

VIII. Fondăm **Parteneriatul Intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud**, organizație obștească fără personalitate juridică, care va rămâne un organism consultativ deschis, care va funcționa prin întruniri periodice.

II. PROPUNERE PRIVIND REGULAMENTUL DE FUNCȚIONARE A PARTENERIATULUI INTER-SECTORIAL PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD

CAPITOLUL I – DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1. Parteneriatul Intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud este un organism cu caracter obștesc, constituit la nivelul Județului Bistrița-Năsăud, care va

asigura cooperarea orizontală și coordonarea demersurilor sectoriale potrivit unei strategii comune de dezvoltare a județului, cu implicarea și responsabilizarea tuturor actorilor relevanți: sectorul public, societatea civilă, mediul de afaceri. Procesul va fi coordonat și facilitat de administrația județului, potrivit responsabilităților ce îi revin prin lege.

Art. 2. Constituirea Parteneriatului Intersectorial are ca scop realizarea unei bune informări publice, a circulației datelor și a unei consultări pertinente într-un cadru organizat, în legătură cu nevoile și prioritățile specifice identificate de către cetățeni, autoritățile publice locale, sectorul privat și/sau consultanți, ca fiind de interes pentru dezvoltarea sustenabilă a Județului Bistrița-Năsăud în domeniile dezvoltării socio-economice, locuirii, serviciilor publice, managementului terenurilor, patrimoniului natural și cultural, calității mediului și cooperării teritoriale. Principalele aspecte care vor fi luate în considerare la nivelul Județului Bistrița-Năsăud sunt:

- Asigurarea bazelor de date actualizate;
- Comunicarea și schimbul de date între partenerii sectoriali în scopuri comune;
- Coordonarea procesului de actualizare a strategiei și a politicilor privind Județul Bistrița-Năsăud, potrivit necesităților;
- Asigurarea transparenței în planificare, implementare și monitorizare;
- Implementarea strategiei de dezvoltare durabilă a Județului Bistrița-Năsăud;
- Catalizarea configurării structurilor de dezvoltare privind cele șapte zone strategice de dezvoltare și clusterelor economice;
- Administrarea cooperării între acestea și structurile existente (din categoriile ADI, GAL);
- Luarea deciziilor pe baze tehnice transparente și în mod integrat, intersectorial;
- Coordonarea intersectorială a măsurilor și intervențiilor, pe baze strategice comun acordate, în vederea asigurării sinergiei și maximizării impactului pe etape de implementare;
- Prioritizarea măsurilor și intervențiilor conform cu prevederile strategiei;
- Monitorizarea, evaluarea, actualizarea strategiei și politicilor de dezvoltare;
- Viabilizarea instrumentelor care asigură implicarea cetățenilor din comunitățile Județului Bistrița-Năsăud în toate etapele acestui proces.

Art. 3. Principalele activități ale Parteneriatului Intersectorial vor include:

a. Asigurarea informării și participării active a actorilor relevanți în procesul de actualizare, implementare și monitorizare a strategiei și politicilor de dezvoltare privind Județul Bistrița-Năsăud:

- Coordonarea sistemului de informare a cetățenilor;
- Încurajarea participării active a principalilor actori în dezvoltarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei și politicilor publice, a rezultatelor și impactului acestora;
- Utilizarea platformei informatice din cadrul portalului în vederea stimulării participării actorilor relevanți la elaborarea strategiei și politicilor de dezvoltare privind Județul Bistrița-Năsăud;

b. Asigurarea circulației datelor actualizate în vederea fundamentării corecte a strategiei și politicilor de dezvoltare privind Județul Bistrița-Năsăud:

- Asigurarea datelor necesare actualizate;

- Asigurarea unui sistem informatic integrat de actualizare și de circulație a datelor necesare la nivelul întregului județ;
- Asigurarea funcționării platformei informatice pentru actualizarea strategiei;

c. Coordonarea procesului de actualizare, implementare și monitorizare a implementării strategiei și politicilor de dezvoltare privind Județul Bistrița-Năsăud:

- Asigurarea participării entităților instituționale implicate la nivel de decizie, în cadrul Parteneriatului Intersectorial;
- Asigurarea participării entităților instituționale implicate la nivel de execuție, în cadrul Parteneriatului Intersectorial;
- Organizarea procesului de luare a deciziei privind implementarea strategiei și politicilor pe baze tehnice, transparente, utilizând instrumente agreate în comun;
- Coordonarea orizontală la nivelul instituțiilor implicate a implementării deciziilor strategice luate în cadrul Parteneriatului Intersectorial;
- Monitorizarea implementării strategiei și politicilor de dezvoltare și evaluarea impactului acestora;
- Sistemul de raportare către comunitățile Județului Bistrița-Năsăud;
- Actualizarea strategiei de dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud.

d. Promovarea strategiei și a politicilor de dezvoltare privind Județul Bistrița-Năsăud:

- La nivelul societății civile și a actorilor instituționali relevanți în vederea consolidării și eficientizării cooperării pentru dezvoltarea Județului Bistrița-Năsăud, pentru regenerarea mândriei locale, zonale;
- La nivelele regional și național, în vederea dezvoltării poziției și rolului în teritoriu, atât în beneficiul prosperității Județului Bistrița-Năsăud cât și pentru consolidarea economiei regionale și naționale;
- Promovarea în cercurile politice, economice și sociale a necesității și avantajelor participării în procesul de elaborare și implementare a politicilor publice și strategiei;
- Promovarea obiectivelor, programelor și proiectelor-cheie către finanțatori.

STRUCTURA PARTENERIATULUI INSTITUȚIONAL

Parteneriatul Intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud are în exclusivitate un rol consultativ pentru Consiliul director și membrii asociației.

Art. 4. Activitatea în cadrul Parteneriatului Intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud are caracter de voluntariat, membrii acestuia nebeneficiind de nici un fel de retribuție sau facilități.

Art. 5. Membrii Parteneriatului Intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud vor participa la dezbateri pe teme stabilite și vor putea propune măsuri și recomandări de rezolvare, punându-și la dispoziție, în beneficiul comunităților Județului Bistrița-Năsăud, experiența și cunoștințele.

CAPITOLUL II – MOD DE ORGANIZARE

Art. 6. Parteneriatul Intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud se formează în vederea asigurării unui sistem integrat și transparent de decizie privind planurile

de dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud și implementarea acestora. Structura acestui sistem este figurată în schema de mai jos:

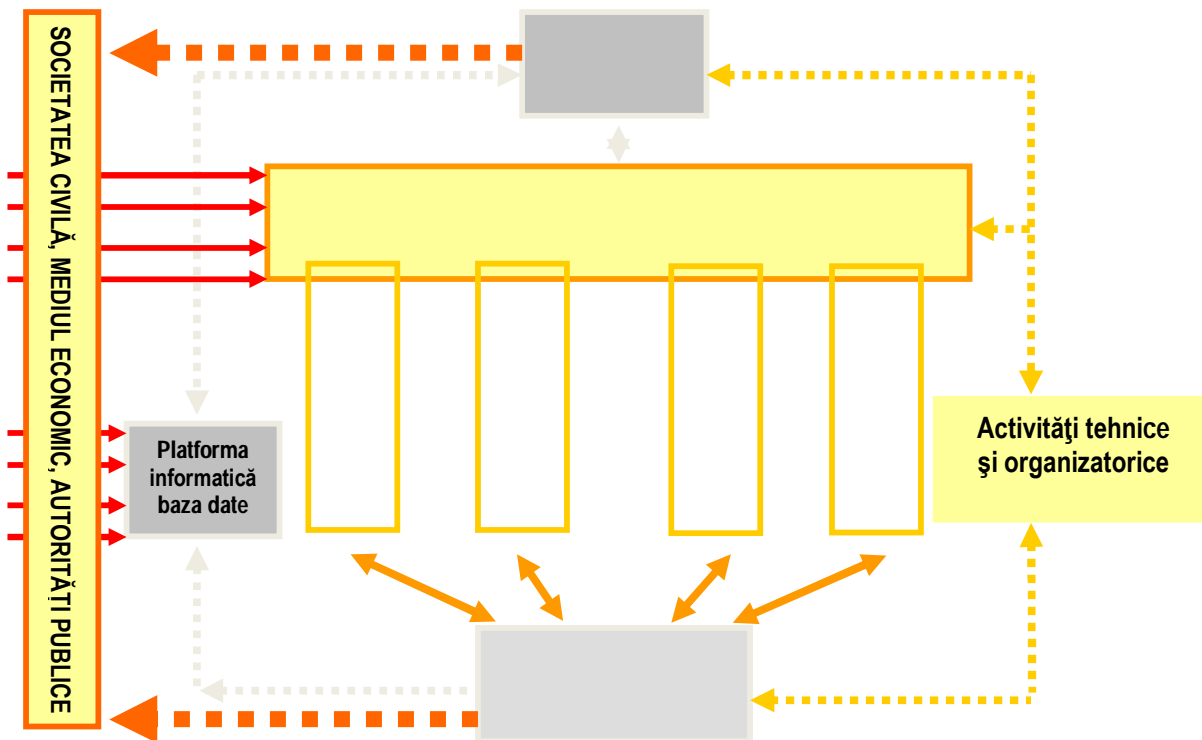

Figura 16.1. Structura de organizare a Parteneriatului Intersectorial

Art. 7. Parteneriatul Intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud este format din reprezentanți ai entităților societății civile, mediului de afaceri, agențiilor și administrațiilor locale la nivelul Județului Bistrița-Năsăud, relevante pentru dezvoltarea acestuia sub aspectele strategice asumate:

- a. Consiliul Director al Parteneriatului, format din entitățile relevante pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud, din sectoarele public, privat, societate civilă, la nivel de factori de decizie;
- b. Grupurile de Lucru, alcătuite din reprezentanți ai entităților partenere, la nivel tehnic, precum și reprezentanți ai Consiliilor Locale; Grupurile de Lucru vor fi structurate potrivit obiectivelor și/sau politicilor de dezvoltare privind Județul Bistrița-Năsăud;
- c. Unitatea de Administrare a Strategiei alcătuită dintr-un grup de specialiști la nivel executiv, nominalizați de către conducerea Județului Bistrița-Năsăud, în cadrul structurii existente.

Art. 8. Componenta nominală a Parteneriatului Intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud se stabilește prin răspunsul la invitația adresată de către Președintele Consiliului Județean reprezentanților marcanți ai societății civile, ai mediului de afaceri, instituțiilor locale și regionale și administrației publice locale și centrale care ar putea fi implicați în elaborarea strategiei de dezvoltare a județului. Se recomandă în special participarea experților din toate aceste sectoare.

Componenta nominală stabilită inițial poate suferi ulterior modificări în funcție de gradul de participare și respectiv de hotărârea unilaterală de a nu mai face parte din organism.

Art. 9. Consiliul Director al Parteneriatului este format din entitățile relevante pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud din sectoarele public, privat, societate civilă, la nivel de factori de decizie ai entităților care au în responsabilitate aspectele principale ale dezvoltării Județului Bistrița-Năsăud: administrație publică, dezvoltare regională, accesibilitatea fizică și transport, utilități și servicii publice, învățământ, sector academic, sector cercetare, inovare, dezvoltare, cultură și culte, sport și tineret, dezvoltare economică, mediul înconjurător, mijloace de comunicare în masă, organizații catalizator etc.

Membrii componenței ai Consiliului Director dețin poziții egale în cadrul consiliului.

Consiliul Director lucrează în întâlniri trimestriale. Întâlnirile Consiliului Director sunt conduse de către o persoană desemnată de Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud.

Principalele responsabilități ale Consiliului Director sunt:

- a. Dezbate temele strategice privind dezvoltarea Județului Bistrița-Năsăud;
- b. Asigură implicarea actorilor relevanți și a societății civile în proces;
- c. Analizează rapoartele tehnice (privind stadiul planificării strategiei, scenariile, prioritizarea proiectelor, monitorizarea implementării, actualizarea planului de implementare etc.) în procesul de elaborare, implementare, monitorizare și actualizare a strategiei;
- d. Lucrează cu Grupurile de lucru și Unitatea de Administrare a Strategiei;
- e. Promovează transparent, pe orizontală și verticală, strategia și proiectele prioritare partenerilor, autorităților, investitorilor și finanțatorilor;
- f. Decide asupra strategiei, politicilor, priorităților comune privind rezolvarea problemelor și urmărirea obiectivelor de dezvoltare ale Județului Bistrița-Năsăud.

Art. 10. Grupurile de Lucru sunt alcătuite din reprezentanți ai entităților relevante pentru dezvoltarea Județului Bistrița-Năsăud, la nivel tehnic: administrație publică, dezvoltare regională, accesibilitatea fizică și transport, utilități și servicii publice, învățământ, sector academic, sector cercetare, inovare, dezvoltare, cultură și culte, sport și tineret, dezvoltare economică, mediul înconjurător, mijloace de comunicare în masă, precum și reprezentanți ai Consiliilor Locale.

Grupurile de Lucru au un președinte în persoana Directorului Unității de Administrare a Strategiei. Membrii au poziții egale în cadrul Grupurilor de Lucru.

Grupurile de Lucru vor fi structurate potrivit domeniilor, obiectivelor și/sau politicilor publice menite să implementeze strategia de dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud. Fiecare grup are un facilitator și un raportor desemnați din rândul membrilor componenți.

Grupurile de Lucru funcționează în întâlniri trimestriale și/sau programate potrivit nevoilor identificate, atât în plen cât și pe grupe. Întâlnirile plenului sunt conduse de către președinte. Întâlnirile grupelor sunt conduse de către facilitatorii de grupe.

La întâlnirile Grupurilor de Lucru, în funcție de temă, vor participa persoanele desemnate de Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, persoane care asigură coordonarea

sectorului de activitate de care ține tema supusă dezbaterii. La întâlniri pot participa reprezentanți ai instituțiilor, experți solicitați în vederea clarificării unor aspecte de specialitate etc. De asemenea, pot participa cetățeni.

Principalele responsabilități ale Grupurilor de lucru sunt:

- a. Asigură mobilizarea datelor pentru structurarea bazei de date actualizate privind strategia de dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud, la Unitatea de Administrare a Strategiei;
- b. Asigură participarea activă a actorilor relevanți în procesul de elaborare, implementare și monitorizare a strategiei și politicilor de dezvoltare ale Județului Bistrița-Năsăud;
- c. Contribuie ca entitate consultativă intersectorială de specialitate în procesul de elaborare/ programare/ actualizare, implementare, monitorizare și pilotare a implementării strategiei și politicilor de dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud;
- d. Prin reprezentanți desemnați cu expertiză relevantă în domeniu, contribuie în procesele de selectare și prioritizare a proiectelor în cadrul planului de implementare a strategiei;
- e. Contribuie în procesul de consultare și implicare a societății civile;
- f. Conlucrează cu Unitatea de Administrare a Strategiei;
- g. Grupurile de Lucru raportează plenului Grupurilor de Lucru;
- h. Grupurile de Lucru prezintă concluziile întâlnirilor, prin Președintele grupului, Consiliului Director al Parteneriatului;
- i. Contribuie la promovarea strategiei și politicilor de dezvoltare privind Județul Bistrița-Năsăud.

Art. 11. Unitatea de Administrare a Strategiei activează în cadrul Consiliului Județean Bistrița-Năsăud și este alcătuită dintr-un grup de specialiști la nivelul tehnic nominalizați de către Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud.

Principalele aspecte pe care le asigură/ administrează Unitatea de Administrare a Strategiei:

- Administrarea implementării strategiei, pe baza obiectivelor, politicilor, programelor și Planului de Acțiune;
- Planificarea spațială a dezvoltării județului;
- Planificarea dezvoltării strategice a județului;
- Planificarea/ prioritizarea/ coordonarea în elaborarea proiectelor pentru implementarea strategiei;
- Constituirea, actualizarea și funcționarea bazei de date teritoriale, a sistemelor de monitorizare, evaluare și control a implementării strategiei;
- Cooperarea cu structurile asociative (ADI, GAL, cluster) și zonele strategice de dezvoltare;
- Promovarea potențialului județului;
- Elaborarea Rapoartelor anuale privind Starea Județului Bistrița-Năsăud.

Unitatea de Administrare a Strategiei are rol de unitate de management în cadrul Parteneriatului Intersectorial, are întâlniri lunare de management al strategiei și participă la întâlnirile structurilor de lucru ale Parteneriatului. Președinții Grupurilor de Lucru fac parte din cadrul Unității de Administrare a Strategiei.

Principalele responsabilități ale Unității de Administrare a Strategiei în legătură cu funcționarea Parteneriatului sunt:

- a. Organizarea activităților Parteneriatului Intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud în procesul de elaborare și implementare a strategiei de dezvoltare;
- b. Reflectarea obiectivă a procesului și a contribuțiilor specifice din partea principalilor actori;
- c. Managementul activităților privind platforma informatică aferentă strategiei;
- d. Planificarea activităților specifice, reuniuni și evenimente;
- e. Conducerea ședințelor Grupurilor de Lucru prin președinții desemnați;
- f. Asigurarea suportului logistic necesar pentru grupurile de lucru;
- g. Asigurarea unei comunicări eficiente;
- h. Asigurarea respectării planurilor de acțiune;
- i. Desfășurarea activităților de secretariat legate de principalele domenii de responsabilitate, organizarea materialelor, informațiilor, activităților;
- j. Informarea Consiliului Director al Parteneriatului și Grupurilor de Lucru.

Art. 12. Formalizarea funcționării Parteneriatului Intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud se va face prin semnarea unei Declarații Comune și adoptarea prezentei propuneri de Regulament. Parteneriatul va putea înființa comitete pe domenii de dezvoltare care vor dezbate problemele specifice și vor avea regulamente proprii, în cazul în care acest lucru devine necesar.

CAPITOLUL III – REGULI DE FUNCȚIONARE

Art. 13. Funcționarea Parteneriatului Intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud are loc pe baza exercitării responsabilităților descrise în capitolul anterior, în întâlniri de lucru, activități administrative și de secretariat.

Art. 14. Subiectele de dezbatere ale Parteneriatului sunt aspectele relevante privind elaborarea/ actualizarea, implementarea și monitorizarea-pilotarea Strategiei de dezvoltare durabilă a Județului Bistrița-Năsăud:

- a. Domeniile relevante ale acesteia, cum sunt: protecția mediului, amenajarea teritoriului, societate civilă etc. sau teme vizând domeniile: edilitar, gospodăresc, asistență socială, sănătate, piața forței de muncă, educație, egalitatea de șanse, ordine și liniște publică, urbanism, sport, turism, cultură, buget-finanțe, funcționarea serviciilor publice, serviciile publice furnizate pe teritoriul Județului Bistrița-Năsăud - alimentarea cu apă, canalizarea, alimentarea cu energie termică, transportul în comun, salubritatea etc.
- b. Viziunea, obiectivele, politicile, programele și proiectele;
- c. Lista negociată a proiectelor prioritare;
- d. Modalitățile de implementare, alocarea resurselor, asigurarea impactului integrat și maximizat al implementării;
- e. Sistemele de monitorizare, evaluare și control al implementării;
- f. Asigurarea transparenței decizionale.

În legătură cu toate aceste aspecte, procesul de planificare strategică și fundamentare tehnică este localizat la nivelul Grupurilor de Lucru; documentele rezultate sunt prezentate spre dezbatere și decizie Consiliului Director al Parteneriatului. Unitatea de Administrare a Strategiei funcționează ca manager al procesului.

Art. 15. Pot participa la întâlnirile Grupurilor de Lucru, în funcție de subiectul supus dezbaterii: cetățeni și reprezentanți ai instituțiilor cu abilitare în domeniu, orice alți specialiști în domeniul supus dezbaterilor, persoane desemnate de Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud și membrii asociației, de facilitatorii grupului care asigură coordonarea sectorului de activitate de care ține tema supusă dezbaterii.

Art. 16. Activitatea curentă a Parteneriatului Intersectorial se va materializa în: declarații, constatări, analize, propuneri, sugestii etc., sinteze disponibile tuturor celor interesați (elaborate de Unitatea de Administrare a Strategiei). După fiecare întâlnire a Consiliului Director al Parteneriatului și a Unității de Administrare a Strategiei, aceasta va asigura elaborarea unei sinteze/a unei minute disponibile tuturor celor interesați.

Art. 17. Rezultatele activității Parteneriatului Intersectorial pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bistrița-Năsăud vor fi prezentate periodic, spre informarea cetățenilor, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă locale/zonale/regionale.

Art. 18. În probleme specifice, Parteneriatul poate consulta alte entități instituționale, specialiști, potrivit nevoilor specifice identificate.

Art. 19. Consiliul Județean Bistrița-Năsăud va asigura spațiul necesar desfășurării întâlnirilor Parteneriatului Intersectorial și va fi punctul de colectare și procesare a tuturor propunerilor venite din partea membrilor grupului.

16.2. Monitorizare, evaluare și pilotare

Monitorizarea, evaluarea și pilotarea sunt procese corelate și interdependente. În contextul ciclului politicilor publice, monitorizarea și evaluarea depind de etapele de identificare, formulare a problemei și de cea a alegerii celei mai bune alternative. Pilotarea are rolul aplicării celei mai bune practici de implementare a proiectelor din cadrul strategiei.

Monitorizarea este procesul de colectare periodică și analiză a informației cu scopul de a fundamenta procesul de luare a deciziei de către cei abilitați, asigurând transparența în luarea deciziei și furnizând o bază pentru viitoarele acțiuni de evaluare.

Monitorizarea evoluției implementării strategiei și a planurilor de acțiuni este în principiu o practică formală puțin cunoscută și asumată în mediul instituțional public. Pe de altă parte această sarcină presupune resurse considerabile alocate (sisteme de colectare, prelucrare și raportare) și o pregătire specifică (definirea indicatorilor cantitativi și calitativi, corelat cu potențialele surse de colectare/ producere a acestora).

Monitorizarea furnizează informația necesară evaluării. Pentru a putea monitoriza implementarea strategiei și pentru a aprecia performanțele ei în raport cu obiectivele stabilite, este necesară stabilirea unui set de indicatori. Pentru acuratețe este necesară o colectare periodică, sistematică și atentă a datelor din teren. Modalitatea de colectare și corectitudinea datelor sunt importante în condițiile în care monitorizarea activează ca un sistem de avertizare timpurie și adesea punctează probleme sau arii care au nevoie de evaluare.

Construirea unui sistem de monitorizare al strategiei de dezvoltare este necesară, pentru a urmări în mod continuu implementarea și pentru a putea acționa rapid și eficient în cazul apariției unor eventuale probleme.

Monitorizarea și evaluarea implementării strategiei se va efectua folosind un sistem unic, bazat pe indicatori calitativi și cantitativi.

Mecanismul de monitorizare include monitorizarea de birou, monitorizarea pe teren, precum și întocmirea rapoartelor de monitorizare:

- **Monitorizarea de birou** – constă în acumularea și examinarea diferitor informații în cadrul ședințelor grupului de monitorizare, audieri ale celor implicați în implementarea strategiei, a diferitor experți în domeniu
- **Monitorizarea pe teren** – constă în acumularea și verificarea informațiilor prin deplasarea la instituțiile responsabile de implementarea strategiei
- **Rapoartele de monitorizare** – prezintă produsul activității grupului de monitorizare și va fi de două tipuri: raportul de monitorizare trimestrial și anual, întocmite în baza informațiilor acumulate din diferite surse, sondaje, cercetări și rapoarte de progres, elaborate de experți naționali, cât și internaționali.

În procesul de monitorizare vor fi implicați partenerii reprezentați în cadrul Grupului de Lucru prin serviciile și birourile de specialitate relevante furnizoare de date.

Sursele de colectare a informațiilor se găsesc la nivelul următoarelor categorii de documente:

- Rapoarte trimestriale, prezentate de către instituțiile responsabile;
- Rapoarte trimestriale/anuale ale direcțiilor implicate în implementarea strategiei;
- Discuții în cadrul ședințelor grupului de monitorizare;
- Pagini web oficiale ale instituțiilor supuse monitorizării;
- Rapoarte de monitorizare elaborate de reprezentanți ai societății civile;
- Surse mass-media;
- Sondaje, cercetări și rapoarte de progres, elaborate atât de către experți naționali, cât și internaționali;
- Platforma web de monitorizare centralizată a proiectelor.

Evaluarea Strategiei de dezvoltare durabilă a Județului Bistrița-Năsăud 2020 răspunde la întrebările: care este efectul, impactul activităților realizate și în ce măsură rezultatul răspunde așteptărilor.

Evaluarea intermediară este activitatea de cuantificare a impactului pe care proiectele aflate în implementare îl generează pe parcurs, măsura în care planul evoluează conform planificărilor etc.

Obiectivele evaluării intermediare sunt:

- Oferirea suportului în luarea deciziilor cu privire la activitățile realizate de implementare a strategiei;
- Obținerea informațiilor din toate sursele existente despre ce merge bine, ce nu merge și de ce;
- Îmbunătățirea calității activităților realizate;
- Identificarea practicilor de succes, care ar putea fi extinse;

- Elaborarea recomandărilor pentru îmbunătățirea strategiei.

Evaluarea finală este activitatea de estimare a impactului generat de implementarea strategiei, prin măsuri și proiecte specifice (potrivit planurilor de acțiune), la finalul perioadei pentru care a fost elaborată strategia.

Obiectivele evaluării finale sunt:

- Concluziile privind rezultatele și impactul implementării strategiei;
- Concluziile privind raportul dintre resursele investite și rezultatele și impactul obținute;
- Asigurarea bazei pentru adaptarea/ corectarea/ schimbarea unor aspecte ale strategiei viitoare dacă este cazul, reactualizarea acesteia potrivit noilor perspective;
- Asumarea și integrarea succeselor și a lecțiilor în strategia reactualizată;
- Identificarea practicilor de succes, care ar putea fi extinse;
- Elaborarea recomandărilor pentru îmbunătățirea strategiei viitoare.

Bazele de date și managementul inteligent al dezvoltării

Județul trebuie să își calibreze dezvoltarea potrivit tendințelor globale și regionale, dinamicii diverselor fenomene demografice, economice, politice, de mediu etc., ținând spre o dezvoltare sustenabilă care implică angajarea tuturor partenerilor, prin articularea și eficientizarea utilizării resurselor. Pentru a acționa în acest mod sunt necesare următoarele categorii de ingrediente:

- Sisteme de baze de date interconectate și actualizate periodic;
- O cooperare foarte bună între partenerii și utilizatorii acestor sisteme;
- O înțelegere bună a fundamentării tehnice a strategiei și a actului decizional în dezvoltarea teritoriului, în toate aspectele sale;
- Un sistem, un set de proceduri de asistare a actului de decizie prin furnizarea fundamentării tehnice necesare.

Experiența demonstrează că evaluarea strategiilor și politicilor de dezvoltare regională nu se poate realiza printr-un singur organism complex de monitorizare. Dinamica implementării proiectelor finanțate cu fonduri europene a condus și la sisteme de monitorizare flexibile, cum sunt Observatoarele Spațiale Europene (ESPON). La nivel local sunt necesare bazele de date actualizate care să poată genera situații sub formă de indicatori, de hărți etc., rapoarte de evaluare a tendințelor și problemelor în dezvoltare, impactului unor măsuri și politici, atât pentru sprijinirea diversilor factori implicați cât și pentru asigurarea transparenței actului decizional.

Managementul inteligent al strategiei de dezvoltare durabilă a Județului Bistrița-Năsăud 2020 va include cooperarea cu structurile de management aferente implementării diverselor strategii și planuri existente și care constituie parte a strategiei județului, cum este Planul Integrat de Dezvoltare Urbană al Municipiului Bistrița, strategiile GAL-urilor, comunelor etc. În același timp, aferent celor șapte zone strategice, vor trebui formulate planurile de acțiune, care vor ține cont și de strategiile localităților componente pe lângă strategia județului; implementarea acestora va conduce la asigurarea coeziunii și la construirea fundamentelor competitivității Județului Bistrița-Năsăud.

Managementul implementării Strategiei de dezvoltare durabilă a Județului Bistrița-Năsăud 2020 va fi compus din următoarele structuri:

- a. Consiliul Județean al Județului Bistrița-Năsăud;
- b. Grupurile de Lucru;
- c. Structura operațională (potrivit opțiunilor partenerilor: proceduri de cooperare între structurile existente, configurarea unei structuri de tipul Agenție de Dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud, grup de implementare sub coordonarea Consiliului Județean etc – a se vedea secțiunea „Managementul implementării”;
- d. Unitățile de Implementare aferente Proiectelor prioritare;
- e. Structurile consultative.

Structura operațională se va îngriji de fiecare dintre aspectele relevante pentru administrarea strategiei:

- Asigurarea coordonării dezvoltării celor șapte zone strategice;
- Asigurarea coordonării orizontale intersectoriale și interdepartamentale;
- Asigurarea capacității tehnice privind managementul proiectelor cu finanțare europeană;
- Dezvoltarea structurilor de cooperare la nivelul teritoriului județului, în context regional, transfrontalier, privitor la proiectele de anvergură europeană etc.;
- Planul multianual de investiții;
- Procesul de achiziții publice;
- Asigurarea sau facilitarea atragerii finanțării;
- Asigurarea informării și consultării publice;
- Asigurarea monitorizării și evaluării impactului și progreselor în implementare;
- Asigurarea dezvoltării serviciilor publice.

Mecanismul abordării integrate

Județul Bistrița-Năsăud se va baza pe strategia de dezvoltare în vederea conectării abordărilor locale și a dezvoltării integrate a microregiunilor corespunzătoare celor șapte zone strategice, GAL-urilor, clusterelor etc., precum și pentru conectarea la nivelul regional, național, transfrontalier, european al demersurilor strategice și proiectelor aferente.

- La nivelul documentelor care fundamentează: dezvoltarea strategică, dezvoltarea spațială și programul de investiții publice aferente;
- La nivelul domeniilor/sectoarelor care conduc la dezvoltare urbană: accesibilitatea fizică, deservirea cu utilități și servicii, locuirea, dezvoltarea economică, regenerarea identitară, calitatea mediului și vieții urban-rurale etc.;
- La nivelul entităților instituționale care cooperează în vederea atingerii obiectivelor dezvoltării județului;
- La nivelul sectoarelor implicate în dezvoltarea județului: sectorul public, sectorul privat și comunitățile urban-rurale ale județului;
- Din perspectiva structurilor de dezvoltare strategică (cele șapte zone strategice identificate), rurală (GAL-urile), economică (clusterelor);
- Din perspectiva necesității asigurării colaborării pe verticală și orizontală;
- Din perspectiva dezvoltării interne a județului simultan cu dezvoltarea rolului regional al acestuia.

Impactul strategiei va fi evaluat în ceea ce privește eficacitatea sa de a adresa problemele Județului Bistrița-Năsăud și de a dezvolta structuri pentru angajarea comunităților locale în procesele de dezvoltare. Pentru asigurarea impactului durabil al strategiei, abordarea integrată va fi consolidată printr-un proces de consultare continuă cu comunitățile locale

asupra priorităților viitoare, precum și cu beneficiarii proiectelor, implicați în evaluarea succesului proiectelor.

Exercițiul anual de monitorizare și evaluare a strategiei în care vor fi implicate, prin grupurile de lucru, entitățile relevante ale județului constituie un proces de formare crucial pentru abilitatea de a gestiona în parteneriat dezvoltarea sustenabilă a județului.

Planul de acțiune

Planul de acțiune reprezintă procesul ce pune permanent în acord înțelegerea contextului (probleme, instituții, resurse), acceptarea inițiativelor și transformarea acestor inițiative în proiecte. Planul de acțiune face operațională strategia județului, atingând nivelul proiectelor sectoriale clar definite pe tip de investiție, mărime în unități fizice, amplasament, timp de realizare, pentru a se asigura consistența legăturii proiectului cu obiectivele strategice formulate.

Planul de acțiune se bazează pe colaborarea actorilor relevanți în cadrul unui proces de negociere privind ordonarea demersurilor într-o structură logică de implementare. Implementarea Planului de Acțiune este în legătură directă cu o structură de implementare a strategiei. Planul de acțiune organizează proiectele identificate potrivit unei suite de criterii considerate în mod simultan, precum:

- Succesiunea logică a operațiunilor/ proiectelor care contribuie la rezolvarea unei probleme care frânează dezvoltarea și/sau la atingerea unor ținte de dezvoltare;
- Nivelul de necesitate al proiectului în cadrul unei situații pe care o rezolvă;
- Parteneriatele funcționale în sprijinul implementării proiectului;
- Gradul de susținere a proiectului prin proiecte conexe;
- Resursele disponibile;
- Impactul proiectului asupra calității vieții comunităților, dezvoltării economice, nivelului de competitivitate, calității mediului, consolidării rolului regional al județului;
- Validarea de către comunități, legalitatea etc.

Planul de acțiune cuprinde atât proiecte nestructurale cât și proiecte structurale:

- *Proiectele nestructurale* (sau proiectele soft) sunt activități/măsurile/proiecte care nu au ca rezultat direct un obiect de investiții. Această categorie de proiecte urmăresc pregătirea instituțiilor, a actorilor implicați în implementarea strategiei, a instrumentarului de management, catalizarea parteneriatelor și alianțelor, fundamentarea structurilor economice, schimbarea mentalității, pregătirea proiectelor de investiții;
- *Proiectele structurale* (sau proiectele hard) vizează diverse obiecte de investiții – infrastructură de transport, lucrări de artă, rețele și dotări de utilități, clădiri noi, restaurări, reconversii funcționale, extinderi de clădiri, lucrări funciare etc. – care conduc la schimbări ale mediului fizic.

Planul de acțiune este organizat în raport cu obiectivele stabilite, în cadrul domeniilor de analiză după cum urmează:

- *Proiecte abordabile și realizabile pe termen scurt (2014-2015), necesare fundamentării proceselor de medie și lungă durată și proiectelor de anvergură.* Aceste proiecte sunt menite să asigure condițiile îmbunătățirii funcționării instituțiilor, dezvoltării și consolidării parteneriatelor și structurilor de dezvoltare, oferă

instrumente pentru fundamentarea deciziei, asigură documentațiile de fundamentare pentru implementarea de proiecte viitoare, coagulează comunitățile locale în demersuri comune etc. În majoritatea cazurilor sunt proiecte nestructurale, dar pot fi proiecte de construcții de mică anvergură, reparații, renovări, reconversii de mici dimensiuni. Pe lângă proiectele propuse de partenerii locali, proiecte care sunt prevăzute spre finanțare în bugetele locale, au fost propuse proiecte suplimentare din procesul de consultare publică;

- *Proiecte ale căror implementare este orientată pe termen mediu (→ 2016).* Această categorie cuprinde proiecte care pot fi abordate imediat și/sau ulterior implementării proiectelor pe termen scurt, caracteristica lor comună fiind faptul că rezultatele se obțin pe termen mediu. Proiectele pot fi de natură nestructurală, care privesc parteneriate de mari dimensiuni, schimbarea de mentalitate (dezvoltarea antreprenoriatului, managementul clusterelor, regenerarea identității locale, protejarea patrimoniului natural și cultural), promovare și marketing la nivel teritorial (evenimente periodice, târguri, congrese, conferințe, festivaluri), alianțe interregionale etc., dar și de natură structurală, implicând infrastructura de transport, obiecte de investiții de anvergură medie și mare etc. Proiectele propuse de către unitățile administrativ-teritoriale constituie parte a programelor multianuale de investiții ale acestora, fiind finanțate din fonduri proprii și/sau atrase;
- *Proiecte a căror implementare este orientată pe termen lung (→ 2020).* De obicei, aceste proiecte fac parte din categoria proiectelor de mare anvergură (ex: infrastructură de transport), proiectelor integrate (ex: infrastructură de transport, infrastructură de afaceri, infrastructură educațională, infrastructură de cercetare, transfer de tehnologie etc.), proiectelor care vizează schimbarea de mentalitate (ex: prezervarea și dezvoltarea fondului forestier pentru calitățile specifice ale mediului și creșterea atractivității județului) și a proiectelor de imagine (ex: Sîngeorz-Băi – zonă de servicii medicale și balneologice). Proiectele propuse de către unitățile administrativ-teritoriale constituie parte a programelor multianuale de investiții ale acestora, fiind finanțate din fonduri proprii și/sau atrase.

Implementarea programului de activități de monitorizare, evaluare și pilotare a strategiei

Precondiții

În vederea derulării activităților de monitorizare, evaluare și control privind implementarea strategiei, este necesară o suită de activități:

- Se completează datele pentru pachetele de proiecte, pentru fiecare program și aferent fiecăruia dintre cele nouă domenii strategice, de către instituțiile responsabile în domeniile respective;
- Consultantul elaborează Planul de acțiune pe baza negocierii între factorii responsabili implicați, în cadrul unei suite de întâlniri de lucru;
- După elaborarea Planului de acțiune, se stabilesc indicatorii și valorile acestora privind rezultatele implementării proiectelor la nivelul programelor pentru fiecare domeniu strategic;
- Indicatorii trebuie să se bazeze pe date colectabile și pe costuri asumate de colectare, prelucrare și raportare. Pachetul de indicatori rezultă din:
  - O bază incipientă de date furnizată de instituțiile partenere și instituțiile specializate (ex: Direcția Județeană de Statistică);
  - Dezvoltarea treptată a bazei de date potrivit necesităților strategiei și capacității instituționale de colectare, prelucrare etc.;

- Configurarea bazei de date ca mediu pentru fundamentarea tehnică a deciziilor în dezvoltarea județului, cu ajutorul unui pachet de proceduri în acest sens;
- Se stabilește un protocol inter-instituțional în vederea asigurării și actualizării datelor și delegării sau externalizării echipei însărcinate cu procesul de monitorizare, evaluare și control a strategiei județului;
- O echipă responsabilizată cu acest proces, la nivelul instituțiilor implicate, la nivelul Consiliului Județean (eventual în cadrul Direcției de Statistică) sau ca serviciu externalizat.

Desfășurarea procesului de monitorizare, evaluare și pilotare a strategiei județului

Ciclul procesului de monitorizare, evaluare și control a strategiei județului urmează o suită de pași:

1. Stabilirea pachetului de date potrivit listei de indicatori stabiliți, ca urmare a identificării proiectelor prioritare și a organizării acestora într-un Plan de Acțiuni;
2. Colectarea datelor de bază necesare pentru calcularea indicatorilor de la instituțiile partenere și/ sau cele specializate (de preferat prin implementarea unei platforme web în care fiecare entitate de raportare să poată introduce datele în timp real);
3. Calcularea valorii de bază a indicatorilor;
4. Colectarea periodică a datelor – după caz;
5. Calcularea valorii de progres a indicatorilor;
6. Raportarea valorii indicatorilor potrivit rezultatelor procesului de implementare a strategiei prin proiectele prioritare din cadrul Planului de Acțiuni;
7. Elaborarea de către echipa delegată sau externalizată sau de către un consultant specializat a raportului anual (bi-anual) de monitorizare, evaluare și control a strategiei județului. Acest raport prevede la capitolul de concluzii aspecte cum sunt: progresul implementării strategiei, nivelul impactului implementării, raportul resurse-efect, aspecte critice, recomandări privind îmbunătățirea/ corectarea procesului de implementare etc.;
8. Consiliul Județean și partenerii în cadrul strategiei iau deciziile potrivit rezultatelor raportului;
9. Prezentarea publică a raportului care va include și pachetul de decizii privind continuarea strategiei;
10. Deciziile vor fi incluse în lista de măsuri privind controlul implementării strategiei și vor fi integrate în ciclul anual următor al implementării strategiei, potrivit Planului de Acțiuni.